ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ(ಪಿಎಚ್.ಡಿ.)ಪದವಿಗಾಗಿ
ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು
ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ವಿ.ಹೆಚ್.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ.ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಭಾಷಾನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೧೪

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ(ಪಿಎಚ್.ಡಿ.)ಪದವಿಗಾಗಿ
ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ವಿ.ಹೆಚ್.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ.ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಭಾಷಾನಿಕಾಯ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೧೪

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ವಿ.ಹೆಚ್. ಅವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ **ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ** ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ **ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ** ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬

ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ
ದಿನಾಂಕ : 28/8/14

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ, ಉದ್ದೇಶ, ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಜಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ದಾರಿ ತೆರೆದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ಮಗ್ಗುಲುಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಜಾತಿಯ ಕುರಿತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಆಯಾ ಜಾತಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಗತದ ನೆನಪುಗಳ ಮೂಲಕ ತೆರೆದು ತೋರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ನೆನಪುಗಳು ಆಯಾ ಜಾತಿಯು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯದ ವೈಭವದ ಗತವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಇವತ್ತಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿಂಬೀಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮರುಕ ಹುಟ್ಟಿಸುತವೆ ಹಾಗೂ ಕಳೆದುಹೋದ ಗತವನ್ನು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾತು ಪ್ರಾಯಶಃ ಎಲ್ಲಾ ತಳದ ಜಾತಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗಬಲ್ಲದು.

ಆಯಾ ಜಾತಿ-ಜನಾಂಗಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ನೆಲಗರ್ಭ ಸೇರಿರುವ ತಮ್ಮ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿ ಹೊರತೆಗೆದು ಲೋಕದ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೊದಲ ಪುಟಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ ರೂಪಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಸಂಗತಿ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯು ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಕಥನವನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣದ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣಗಳು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ವಿಕಾಸದ ಕಥನವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಕುಲಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯವು

ಈ ನಾಡಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆದಿ ಜನಾಂಗ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿಂದ್ ಪದದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವರು 'ಆದಿ ಆದಿಗೆ ಮೊದಲು, ಆದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆದಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ದೊಡ್ಡವರಯ್ಯ' ಎನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಧರೆಯ ತಂದು 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಘನತರವಾದ ಜನಾಂಗೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಆಧಾರಸ್ತಂಭಗಳೇ ಆಗಿರುವ, ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪಂಡಿತ ಪರಿಣತ ಮತಿಗಳ್' ಆಗಿರುವ ಜನಪದರು ತಲೆ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದರ ಸ್ಮೃತಿಕೋಶದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಮುದಾಯದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸುವ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕುಲಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರ ಧ್ವನಿಯಾಗಬೇಕಾದುದು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಲಿಖಿತ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಅಕ್ಷರವಂಚಿತ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು, ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತೋಂಡಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮೂಲನೆಲೆಯಾದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಅಥವಾ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಿದ್ದು, ಜಾತಿ ಸಮಾಜ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅದು ಆದಿವಾಸಿ ಗಣ ಸಮೂಹವೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಣಗಳ ನಡುವೆ 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ' ಅಥವಾ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಕನಿಷ್ಠ'ಗಳೆಂಬ ಸೂತಕಗಳ ಯಾವುದೇ ಸೋಂಕು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅಂತಹ ಘನತೆ ಮಾನವ ಜನಾಂಗವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಜಂಬೂದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಈ ಪುರಾಣಗಳು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಸ್ಫುರಿಸುವ ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಮೌಖಿಕರ ವೈಚಾರಿಕ ವಿವೇಕವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗಳ ಹುಸಿ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಲು, ಆ ಮೂಲಕ ಜೀವವಿರೋಧಿ ಸ್ಥಿರಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಟಿಸಲು ಬಳಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ಅದು ಜನಪದ ಕುಲ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಗೌರವವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೀವಪರವಾದ ಹಲವಾರು ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವ ಜೊತೆಗೆ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳ ಹೆಣಿಗೆಕಾರರಾದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನ ರೂವಾರಿಗಳೂ, ದೇಶಕಟ್ಟಿ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ

ಕಲಿಗಳೂ ಆಡಳಿತಗಾರರೂ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಶೂರರೂ, ಉದಾರಿಗಳೂ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಅವರು ನಿಂತ ನೆಲದ ನೆಲೆಕಡಿದು, ಅವರನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿದು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ 'ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ'ದ ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ನೆಲೆಗೆ ದೂಡಲಾಯಿತು. ಉದಾತ್ತ ಮಾನವತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಬಾಳುವೆ ನಡೆಸಿದ ಜನಗಣಂಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕಿ ಪತನಗೊಳಿಸಿದ್ದು 'ವರ್ಣಾಶ್ರಮ' ಧರ್ಮದ ವಿದ್ರೋಹಿ ಕೃತ್ಯವೂ ಹೌದು.

ಈ ವಿದ್ರೋಹದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶೂದ್ರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಅವಮಾನಿತರಾಗಿ ಹೊರಗುಳಿದಿರುವ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನು 'ಪಂಚಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿವರಿಸುವ ವಿದ್ಯಮಾನ ಈಗಾಗಲೇ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಇದೇ 'ಪಂಚಮ'ರನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು 'ಹರಿಜನ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆದು, 'ಹರಿಜನ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ 'ಹರಿಜನ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿ, ಅದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವಮಾನಿತ ಜನಾಂಗಗಳ ಏಳ್ಗೆಗಾಗಿ 'ಹರಿಜನ ಸಂಘ'ಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಈಗ 'ಹರಿಜನ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಜನಮಾನಸದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಹೋರಾಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಪೆರಿಯಾರ್ ಇ.ವಿ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯ್ಕರ್‌ರವರು, ವರ್ಣಬಾಹಿರ ಅವಮಾನಿತ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು 'ದ್ರಾವಿಡರು' ಎಂಬ ಜನಾಂಗವಾದಿ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಾಜಕಾರಣದ ಒಳಸಂಚುಗಳನ್ನು ಬಯಲುಗೊಳಿಸಿ, ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆ ತಂದುಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಇದಾದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ತಾವೇ ಟಂಕಿಸಿದ ವೈಚಾರಿಕ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಾದ 'ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ', 'ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ'ಗಳೆಂದು ಕರೆದು, ನಿಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧನ ಅರಿವಿನ ದಾರಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ವರ್ಣಾಶ್ರಮ' ಧರ್ಮದ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳ್ಳುವ ನಡೆಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ 'ಹಿಂದೂ ವರ್ಣಧರ್ಮ'ದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಅವಮಾನಿತರೆಲ್ಲರೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮೀಯರೇ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬ ಹೊಸ ಪ್ರಮೇಯವೊಂದನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ, ಆ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದರು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಬುದ್ಧನೆಂಬ ಬೆಳಕು, ಬುದ್ಧನಿಗೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಕಸ್ಸಪ ಮಾತಂಗನೆಂಬ ಸಂತನ ನೆಲೆಯನ್ನು ತೋರುಗಾಣಿಸಿತು. ಇದೇ ಸಂತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ನೆಲದ ಜನಪರಂಪರೆಯೊಂದು

ತನ್ನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು 'ಆದಿಜಾಂಬವರು', 'ಮಾತಂಗರು', 'ಮಾತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು', 'ಮಾದಿಗರು' ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆದಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆದಿ ಆಂಧ್ರ, ಆದಿ ದ್ರಾವಿಡರೆಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾತಿಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಕೇತಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಅಥವಾ ಒಳ ಗುಂಪುಗಳು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳೂ ಕಾಲ ದೇಶ ಪ್ರೇರಣೆ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ.

ದಮನಿತರಾದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯು ನಡೆಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟದ ದಿನಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ 'ದಲಿತ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಊಟ್ಟುಣುಖಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆಯಾದರೂ, ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದಲಿತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಒಳಪದರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ಗೌಣಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅದು ಸರಿಯಾದ ನಡೆಯೇ ಆಗಿರಬಹುದಾದರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ 'ದಲಿತ'ರ ಒಳಕೋಶಗಳ ಒಳಚಂದಗಳನ್ನು ಅಖಂಡವಾದ ಏಕಾಕೃತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಮೇಯಗಳಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪಂಚಮ–ಹರಿಜನ–ದ್ರಾವಿಡ–ದಲಿತ–ಎಸ್ಸಿ–ಎಸ್ಟಿ ಇಂತಹ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಸಂಕೇತಗೊಳ್ಳುವ ಜನವರ್ಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಏಕಪಾತಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಜನವರ್ಗದ ಮಾತೇಕೆ? ಮಾದಿಗ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯ ಎಂಬ ಎಡಗೈ–ಬಲಗೈ ಕವಲಾಗಿ ಒಡೆದಿರುವ ಸೋದರ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಒಂದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಲಾಗಿಲ್ಲ. 'ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬರುವ ತನಕ ಯಾರಿಗೂ ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ಯಾರಾಮೀಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಯಲು ಮಾಡದ ಹೊರತು ಈ ದೇಶದ ಯಾವ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಜಾತಿ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಿದ್ದ?'[೧]

ದಾರ್ಶನಿಕ ಗುರುಪಂಥಗಳು, ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಗಳು ಜಾತಿ–ಧರ್ಮಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಮಾನವ ಕುಲವಾಗಿ ಕರಗಿ ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ನೀಲಗಾರ, ದೇವರ ಗುಡ್ಡ, ಗೊರವ, ಸಾಧುಸಿದ್ಧ, ನಾಥಸಿದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಧಾರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಾತ್ರೆ–ಪರಿಷೆ–ಪಾಡ್ಯಗಳ ಆಚರಣೆಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ವಿಕರು ನಡೆದ ದಾರಿಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ ವಾಸ್ತವದ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಗೊಳ್ಳದೆ ಸೋತು ಹೋಗಿವೆ. ಅವು ತಮ್ಮ ಒಳಸತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವ ಚೈತನ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರನ್ನು ಕಾಲಾತೀತಗೊಳಿಸಿ, ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಮರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪದಪುರಾಣಗಳ

ಮೂಲಕವೇ ಕಟ್ಟಿ ಜಾಗೃತಗೊಳ್ಳಲು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹವಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಮರ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಕನಸು, ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಆತ್ಮಬಲದ ಭೂಮಿಕೆಯ ನಿರ್ಮಾಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಅಮರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸುಂದರ ಕನಸುಗಾರರು ಕಟ್ಟಿದ ಕಲ್ಯಾಣ 'ಕಣ'ದಲ್ಲಿ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ, ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ, ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವೆ, ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲಗಳ ಮತ್ತು ಕುಲಕಸುಬುಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ವೃತ್ತಿಘನತೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಘನತೆಯಿಂದ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಾಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪರೋಪಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಬಾಳುವ ಹಾರವರ ಬೆನ್ನ ಬಾರುಗಳು ಎಬ್ಬಿ ನಡುಮುರಿದು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಂದೇ ಬಸವಣ್ಣನು 'ತರ್ಕದ ಬೆನ್ನ ಬಾರನೆಬ್ಬುವೆ' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಠಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದುವ ವರ್ಣಪಾಲಕರ ಕೈ ಮೇಲಾಗಿ ಕಾಯಕಜೀವಿಗಳು ಭೂತಳಕ್ಕೆ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಬದುಕಿನ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ, ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಳಿಸಿಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಕಲೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಸ್ಮೃತಿನಾಶ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯುವುದು ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮರು ನಿರೂಪಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗಳ ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಉರಿದು ಬೂದಿ ರೂಪ ತಾಳಿರುವ ಬೆಂಬೂದಿಯನ್ನು ಕೆದಕಿ, ಇನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗದೆ ಉಳಿದಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು ಆಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಒಂದು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ. ಇಂತಹ ಸಾಹಸಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಜಾತಿಯ ಮಲಿನವನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗಣ ಸಮೂಹವೊಂದು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ರೂಪುಗೊಂಡ ನಂತರ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬಲಾಢ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನೆಲೆಗೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ 'ಅಲ್ಲೇ ಕುಂತವರೆ' ಕವಿತೆಯ ರೂಪಕದಂತೆ ಗುಲಾಮರಾಗಿಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕೌತುಕ ಜಾತಿ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಹೀನಾತಿಹೀನ ತತ್ವಭ್ರಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಯಾವುದೇ ತಳಸಮುದಾಯವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಆದಿ ಮಾನವನ ಅನಾಗರಿಕ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕ ಮಾನವನವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು

ಬಗೆಯ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾ ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್, "ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸವೆಲ್ಲವೂ ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಏಕೈಕ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳು ತಾವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಸೆಣೆಸುವುದು" ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿದ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, "ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ವರ್ಗಗಳು ಈ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ತಾವು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಡುತ್ತವೆ"[2] ಎನ್ನುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ವರ್ಗ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣ ಎಂಬುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಇಂತಹ ಹೋರಾಟಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಾಸೆಗಳು ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸುವ ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷದ ಬಹುಮುಖಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳೇ ಮೂಲ ತಳಪಾಯವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯ-ಗುಲಾಮ, ಆಶ್ರಿತ-ನಿರಾಶ್ರಿತ, ಪೋಷಕ-ಸೇವಕ ಮುಂತಾಗಿ ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಕ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗವೆಂಬ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಂತಹ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಮತೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಗಳು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿವೆ.

ಇಂತಹ ಯಜಮಾನತ್ವವಾದಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಬಗೆದು ತೋರಿಸದ ಹೊರತು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಧರ್ಮಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡದ ಹೊರತು, ವರ್ಣಧರ್ಮದ ಒಳ ಹೊರಗನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸದ ಹೊರತು ಹಾಗೂ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ತಳಾದಿ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ದೋಷಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಲ್ಲುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಅದು ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳಹೋದರೆ ಅದರ ಪಾದಗಳ ಕೆಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜನಾಂಗವಿತ್ತೆಂದೇ ಹೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದ ಚಿತ್ರಣವೇ ಆಗಿಬಿಡುವ ಅಪಾಯವಿದೆ.

ಕಾಲಚಕ್ರ ಉರುಳಿದಂತೆ ಪ್ರತಿ ಜಾತಿಯೂ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಇರುವ ತನಕವೂ ಅದು ಭಾರತೀಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹುಟ್ಟಿನ ಮಾನದಂಡದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯ-

ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಕನಿಷ್ಠ, ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳೆಂಬ ಅಸಂಗತ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವವರೆಗೂ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಇಂತಹ ಮಾನವ ಕಳಂಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಹಾಗೂ ಮೀರುವ ಹಂಬಲಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಂತಹ ಹಲವಾರು ಬಹುರೂಪಿ ದೇಶಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಮರೆಯಲಾರದಂತೆ ತಮ್ಮ ಆದಿಮೂಲ ಮಾತೃಕೆಗಳಾದ ಕತೆ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ನೆಲದ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಜಾತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದೇ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಅಂಚಿಗೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೋರಾಟದ ಭಾಗವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ಜಾತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ಕನಿಷ್ಠತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳಾಗಿರುವ ಪರಿಯನ್ನು ಇಂದಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಸನ್ನಿವೇಶವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಈ ನೆಲದ ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹಿಂದೂ ಏಕಶಿಲಾಗ್ರ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಊನಗೊಂಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಬಹುಪಾಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರು, ಜಾತಿ ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೂಲಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ, ಜಾತಿಯಾಚೆಗೆ ಚಲಿಸಲು ಹವಣಿಸುವ ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಕಣ್ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಧರ್ಮದ ಕಣ್ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಅನೈಸರ್ಗಿಕವೂ ಅಮಾನವೀಯವೂ ಆದ ಜಾತಿ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಜಾತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಘರ್ಷ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯಾಚೆಗಿನ ಜಗಿತಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಂತಹ ಬಹುರೂಪಿ ದೇಶೀ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜ ಬದುಕಿನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿಜ ನಡಿಗೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವೆ ನಡೆಸಿದ ಅವೈದಿಕ ಭೌತವಾದೀ ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯು ಬುದ್ಧಪೂರ್ವ ಯುಗದಿಂದಲೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಭೌತವಾದೀ ತತ್ವದ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಜೀವಧಾರೆ. ಗೌತಮಬುದ್ಧನು ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಧಮ್ಮಯುಗದ ಅವಧಿಯು ಭಾರತದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ನಡೆದಿರುವ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟ. ಧಮ್ಮದ ಉತ್ತುಂಗದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗದವರು ಬೌದ್ಧ ಧಮ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಸಲ ಮತ್ತು ಮಗಧ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರು ಮಾತಂಗ ಕುಲದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜರು ಧಮ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಧಮ್ಮದ ತ್ರಿಪಿಟಿಕಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧನು ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪಡೆದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಿಕ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನೆಂಬ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯು ಸ್ವಯಂ ಬುದ್ಧನು ಭಿಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕುರಿತ 'ಮಾತಂಗ ಗಾಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧಯುಗ ಅಥವಾ ಧಮ್ಮಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ವಂಶಸ್ಥರು ಮಾತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು 'ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಳಿಯಕಟ್ಟು ಸಂತತಿ, ಅರುಂಧತಿ-ವಸಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರದವರು, ಮತಂಗ-ಮಾತಂಗ-ಮಾತಂಗಿ ಪರಂಪರೆಯವರು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಸಂತ ರವಿದಾಸ, ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯರಂತಹ ಹಿರಿಯರ ಕುಲದವರು (ಪೆದ್ದಿಂಟಿವಾಳ್ಳು), ಮುನಿವಾಹನ ಆಳ್ವಾರರು ಜನ್ಮತಾಳಿದ 'ತಿರುಕುಲಕ್ಕೆ' ಸೇರಿದವರು, ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ 'ಆದಿಜಾಂಬವನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯವರು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ಮಾತಂಗ' ಎನ್ನುವ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮಹಾಂತನಿಂದ ಧಮ್ಮವು ಮೊದಲಾಯಿತೆಂದೂ 'ಮಾತಂಗ' ಎನ್ನುವ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮಹಾಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಕುವೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದನೆಂದೂ ಚೀನಿಯರು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವ ಪುರಾತನ ದಾಖಲೆಯೊಂದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಹುಶಃ ಪುರಾತನ ಜಗತ್ತಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಜತನವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವುದು ಚೀನಾದವರೇ ಇರಬೇಕು. ಈ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗನನ್ನು 'ಕಶ್ಯಪ ಮಾತಂಗ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. 'ಕಶ್ಯಪ' ಎಂಬುದು ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಋಷಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅದು 'ಕಸ್ಸಪ'. 'ಕಸ್ಸಪ' ಎಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಬುದ್ಧ. 'ಮಾತಂಗ ಎನ್ನುವುದು ತಳಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಿಕ್ಕುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ'[೩] ಎಂದು ಚರಿತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆ ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ 'ವಸಲಸುತ್ತ' ಹೆಸರಿನ ಸುತ್ತನಿಪಾತ (ಉರಗವಗ್ಗ) ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಬೌದ್ಧ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಸಲ 'ಮಾತಂಗ' ಹೆಸರಿನ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.[೪] ಪಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ 'ಮಾತಂಗ ಜಾತಕ'ದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗನು ಚಂಡಾಲ ಜಾತಿಯ ಸಾಧಕಸಂತನಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವ ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್, ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಪಾಳಿ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದವಾಗಿರುವಂತೆ 'ವಸಲೋ' ಎಂದರೆ ಅಂತ್ಯಜ, ಪರಯ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕೆಳವರ್ಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತೂ ಪುರಾತನ ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಡುಕೋರ ಗುಣವುಳ್ಳ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಬೌದ್ಧ ದಲಿತ ನಾಯಕ ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತಾನೆ. ಆತನೇ ಚಾಂಡಾಲರ ಮಾತಂಗ. ಪುರಾತನ ಬುದ್ಧ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತ ದಲಿತ ನಾಯಕನಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಜೊತೆಗೆ ಆತನು ಮಹಾಂತ ಸಂತ ಅಥವಾ ರಸಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಬೌದ್ಧಗ್ರಂಥಗಳು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತವೆ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ವಸಲಸುತ್ತ, ಮಾತಂಗ ಜಾತಕ, ಸಾರಿಪುತ್ತ ಜಾತಕ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಂಡಾಲರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಹೇರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯವೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಹಲವಾರು ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ದಲಿತ ನಾಯಕ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯು ಜೀವವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದ ಆರಂಭ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಊರಿನಾಚೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವರಾದ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಬಂಡುಕೋರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಧಾರೆಯೊಂದು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವುದರಿಂದ ನಾವು ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಆದಿಜಾಂಬವ, ಆಸಾದಿ, ಮತಂಗ, ಮಾತಂಗ, ಮಾತಂಗಿ, ಅರುಂಧತಿ-ವಸಿಷ್ಠ, ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಹರಳಯ್ಯ, ಮದಾರಾ ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಮಾದಾರ ಮಾದಯ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ದಲಿತ ನಾಯಕರನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಿಸಿ ನೋಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತಂಗ ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವದಾಸಿಯರಿಗೆ ರಾಜ ನರ್ತಕಿಯರಾಗಿ, ದೇವಸ್ಥಾನ ನರ್ತಕಿಯರಾಗಿ (ನಟುವರಾಗಿ) ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಅವರು ಕಲಾರಾಧನೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂದು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮದೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಭರತನಾಟ್ಯ ದೇವದಾಸಿಯರ (ನಟುವರ) ಕಲೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಅಮಿತ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯೂ, ಗುಣವತಿಯೂ, ಲಾವಣ್ಯವತಿಯೂ, ವಿದ್ಯೆಯ ಅಧಿದೇವತೆಯೂ ಆಗಿದ್ದಳೆಂದು ಕಾಳಿದಾಸ ಕವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ 'ಶಾಮಲಾ ದೇವಿ ದಂಡಕ'ದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯೇ ಕಾಳಿದಾಸನಿಗೆ ಕವಿತ್ವದ ವರಪ್ರಸಾದ ಕರುಣಿಸದಳೆಂದೂ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮ ಮಾತಂಗನ ಮಗಳೇ ಮಾತಂಗಿ(ಸರಸ್ವತಿ)ಯೆಂದೂ, ಅವಳು ಸಂಗೀತರಸಿಕಳೂ ಆಗಿದ್ದಳೆಂದೂ, ಅವಳು

ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದವಳೆಂದೂ ದಂಡಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೀಲಮೇಘ ಶಾಮನೆಂದು ಕೀರ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನೂ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು. ಅವನು ಜಾಂಬವನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದನು. ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ಜಾಂಬವ ಕುಲದವರು, ಆದಿ ಜಾಂಬವರು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಗೀತ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಗಜಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೀಣನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ತಮ್ಮ ಪಾಳಿ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿರುವಂತೆ 'ನಾಗ' ಎಂದರೆ ಪಾಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಆನೆ' ಎಂದು ಅರ್ಥ. 'ಮಾತಂಗ' ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಆನೆ' ಎಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಮಾತಂಗ' ಎಂಬ ಪದ ಆನೆ ಎಂಬ ಪದದೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಥ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವಂತೆ 'ಮಾತಂಗ ಕುಲ' ಎಂದರೆ ಮಾದಿಗ ಕುಲವೆಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆನೆಯನ್ನು ಪಳಗಿಸುವವರು ಮಾವುತರು ಅಥವಾ ಮಾವುಟಿಗರು. ಮಾದಿಗರ ಗಜಸೇನೆಗೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವಿದ್ದಿತು. ಮಾವುತರು ಅಥವಾ ಮಾವುಟಿಗರು ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಮಾದಿಗರು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲದೈವವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಲಾಂಛನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂದವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ 'ಲೋಕಾಯತ'ದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನು ಆಳಿದ ಚಾಳುಕ್ಯ ದೊರೆ ಮಂಗಳೇಶನೊಡನೆ ಮಾತಂಗಕುಲದವರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಫ್ಲೀಟ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ(Rice, Mysore-Coorg inscription).

ಗಜಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೀಣನಾದ ಮಾತಂಗನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗಜಸೈನ್ಯದ ವ್ಯೂಹ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಕುಶಾಗ್ರಮತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಗಜಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಜಾಂಬವರೇ ಸಾರಥಿಗಳು. ಜಾಂಬವರು ಮಾವುಟಿಗರಾಗಿ ಗಜಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾದಿಗರ ಉಪಪಂಗಡವೇ ಆಗಿದ್ದ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮಹಾ ಠೀಕಿನಿಂದ ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಗಜಶಾಸ್ತ್ರ ಯುದ್ಧನೀತಿ. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಗಜಸೇನೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಅಂಶವು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ದಸರಾ ಹಬ್ಬದ ಜಂಬೂಸವಾರಿ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ ಸೈನಿಕರು ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತರಾಗಿ ಕುಳಿತು ದಸರಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾಂಬವರು ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗಜಸೇನೆಯ ಕವಾಯತು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಜಾಂಬವ ಸವಾರಿಯು' ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಜಂಬೂ ಸವಾರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ಮಾದಿಗರ ನಡುವೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವಾದ ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದ

ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿ ಹೊತ್ತ ಆನೆಯ ಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳ ಸೀಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವ ಮೂಲಕ ಮೈಸೂರು ರಾಜರೊಂದಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯಕ್ಕಿವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಯೋಧರಾಗಿ, ಮಾವುಟಿಗರಾಗಿ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಾತಂಗ ಮುನಿಯನ್ನು ಮಾತಂಗಮಹರ್ಷಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹರ್ಷಿ ಎನ್ನಿಸಿದರೂ ಈತನಿಗೆ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳ ಪೈಕಿ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ಮಾತಂಗ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಮಾತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ, ಮಾದಿಗರು ಯಾವ ರೀತಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾದರು? ಜಾಂಬವನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿವಾಹವಾದ ಬಳಿಕ ಜಾಂಬವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಹೇಗಾದರು? ಮಾತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಅರುಂಧತಿ (ಆರಂಜ್ಯೋತಿ)ಯನ್ನು ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರ(ಅರುಂಧತಿ ಪರಿಣಯ) ವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಧಾರೆ ಎರೆದುಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅಂಶವು ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಮಾದಿಗರ ಈ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾತಂಗ ಕನ್ಯೆ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಬಳಿಕ 'ಅರುಂಧತಿ'ಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಳು. ಇಂದಿಗೂ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನವವಧುವರರಿಗೆ ಆಕಾಶದ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ 'ಅರುಂಧತಿ ನಕ್ಷತ್ರ'ವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಮಾದಿಗರ ಪಾಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜಾಂಬವ ಕುಲಕಥನವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೆಳಗುವ ಅಮರಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅರುಂಧತಿಯು ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿಯೂ, ಸಪ್ತಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಸಿಷ್ಠನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿಯೂ ಪಂಚ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾಗಿಯೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಮಾದಿಗರು-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವರ್ಣಸಂಕರಗೊಂಡ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹದ ಆದರ್ಶದ ಕರುಹಾಗಿ ಅರುಂಧತಿ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಪುರಾಣ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಅರುಂಧತೀಯರು' ಎಂತಲೂ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದ ಮಾದಿಗರು ಅರುಂಧತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದುರಂತವೆಂದರೆ ಬುದ್ಧನ ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾತಂಗ ಮುನಿಯನ್ನು, ಆತನ ಎಂಜಲು ಪಾಯಸವನ್ನು ತಿಂದು ಜಾತಿಗೆಟ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ರಾಜನ ಮೂಲಕ ಹತ್ಯೆಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾತಂಗಮುನಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಾತಂಗನನ್ನು ರಾಜಭಟರು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ದೂರಿನ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀರಾಮನು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರ ಶಂಭೂಕಮುನಿಯನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಥನಗಳು ತೋರುವ ಜಾತಿ ಕುರಿತಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜಾತಿ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳನ್ನಾಗಿ, ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರಾರ್ಥ ದೇವರೇ ಅವತಾರವೆತ್ತಿ ಎಸಗಿದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಂತೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಜಾತಿ ರಹಿತ, ವರ್ಗರಹಿತ ಸಮಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಹವಣಿಕೆ ತುಡಿತ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟಹಾಕಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲೀತನಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ನಮಗೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪಾಠಗಳಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತವೆ. ಕುವೆಂಪು ಅಂತಹ ಸಾಹಿತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ವೈಚಾರಿಕ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ (ಉದಾ: ಶೂದ್ರತಪಸ್ವಿ, ಬೆರಳ್‌ಗೆ ಕೊರಳ್ ಇತ್ಯಾದಿ) ಜಾತಿಪರವಾದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಜೀವವಿರೋಧಿ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ಫೋಟಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶರ 'ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ' ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾದಪ್ಪನ ಪುರಾಣಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಜನಪದ ಮೂಲದ ಪುರಾಣಿಮ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಮಾದಾರ ಮಾದಯ್ಯನು ಮಾದಿಗರವನಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ದೇವಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಜಾವಳಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೆಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಮಾದಿಗರವನು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಲೆಮಾದಾರಿಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪುರಾಣವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ' ವಿಲಕ್ಷಣ ಬಂಡುಕೋರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಧಾರೆಯನ್ನು ಶಿಷ್ಟಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮಲೆಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಜನಪದರು 'ಕರಿಹೈದ'ನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಕರಿ' ಎಂದರೆ ಆನೆ. ಆನೆಯು ಮಾತಂಗರ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಿ. ಇದು ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯದ ಲಾಂಛನವೂ ಹೌದು. 'ಕರಿ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಮಾದಾರಿ ಮಾದಪ್ಪನ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ವರ್ಣಧರ್ಮ ಪಾಲಕರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭಂಜಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜನಪದ ಭೌತವಾದೀ ಪರಂಪರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವು ತಮ್ಮ ಜೀವಪರ ಆಶಯಗಳುಳ್ಳ ಕುಲದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಜನಪದ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪುರಾಣಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚಲನಶೀಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿದ ಪರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಜಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ದಾರಿ ತೆರೆದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತ ಸಂಶೋಧಕರು ಜಾತಿಯನ್ನು ಐರೋಪ್ಯ ಮೂಲದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ತಮ್ಮ ಆಶಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವು ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಪಡೆಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನೇ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮೂಲಪಠ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ತೋರಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಜನಾಂಗೀಯವಾದೀ ಮತಭೇದಗಳನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವ ಆರ್ಯ ಯಜಮಾನತ್ವವಾದಿ ರಚನೆಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೊಂಡವು. ಐರೋಪ್ಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಭಾರತೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಇಬ್ಬರೂ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅವರವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಲ್ಲಿ ಮಾನವತೆಯಿಂದ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಪಾತಳಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ವಿಮೋಚಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ನವರ್ಗಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಾಶವಾಗಬೇಕು, ಜಾತಿವಿನಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲಾರವು ಎಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಂಬಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅವರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಯಜಮಾನತ್ವವಾದೀ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾದರಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಮಾನವಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಪನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಕಾಸದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವದ ಜ್ಯಾತ್ಯತೀತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಮಾಜವಾದೀ ಆಶಯಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಮಾತಿರಲಿ, ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲ ನೆಲೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರಿಂದಲೂ

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ದಕ್ಕಲರು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು, ಗೋಸಂಗಿಯವರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಂತಾದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ನೆನಪು ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಸ್ಮೃತಿಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಜನಾಂಗಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಬ್ಬಲಿತನ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗ ಉಪಕುಲಸ್ಥರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತು ಕಟ್ಟುವ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲಿದೆ. ದಕ್ಕಲರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿರದ ಕೆಲವು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜಾತಿಪತ್ರಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವಾಗ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರಿಗೆ, ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ, ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಸಿಂಧುತ್ವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನವು ಆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಗೋಚರವಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ

ಜಾತಿಗಳ ಉಗಮ ಇತಿಹಾಸದ ಯಾವ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಯಿತೆಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಾರತದೇಶದ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ವಿಕಾರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಹೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರ್‍ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವರನ್ನು ಚಾತುರ್ವರ್ಣ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಸುಬುಗಳನುಸಾರ ಕವಲೊಡೆದು ನೂರಾರು ಜಾತಿಗಳು ಜನಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮನುಷ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಜಾತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಹಂತದವರೆಗೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪುಪಡೆಯಿತು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗತಿಶೀಲತೆಯ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೨೦೦೦ದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸವರ್ಣೀಯ ಸಮಾಜದಿಂದ ಈ ದೇಶದ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದು ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರು ಜಾತಿಯೊಳಗೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠವೆಂಬ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ನರಳುತ್ತಿರುವುದು ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ವಿಕಾರ

ಲಕ್ಷಣ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಕಾರವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಅತಿರೇಕದಿಂದಾಗಿ ಅಪಾರ ನೆಲಜೀವಿಗಳು ನೆಲದ ನೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಚದುರಿಹೋದವು.

ಪ್ರಭುತ್ವ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜಮಾನತ್ವವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆ ರಚನಕಾರರು ಹಾಗೂ ಕವಿಸಾಹಿತಿಗಳು ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೇ ಹೊರತು ಸ್ವಯಂ ಅಕ್ಷರವಂಚಿತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷರವಂಚಿತ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವಂಚಿತ ದಮನಿತ ವರ್ಗಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಮಾನವೀಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಲ್ಲದ ಚರಿತ್ರೆ ರಚನಕಾರರ ಮತ್ತು ಕವಿಸಾಹಿತಿಗಳ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಅಂಧತ್ವದಿಂದ ಊನಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಕುಚಿತ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಈ ನಾಡಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಬಿಟ್ಟವು.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಎಂದು ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಬಹುಜನಾಂಗೀಯ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವರ್ಗದಂತೆ ಜಾತಿಯೂ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳೂ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಶೃಂಗದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ತಳದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನೆಲೆಸಿವೆಯೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ ನೋಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಮನಗಂಡಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೀಮೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಆದಿಜಂಬೂ ಜನಾಂಗ ಅರ್ಥಾತ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗ ನೀಡಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆ ಮಹತ್ತರವಾದುದು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗವು ನೀಡಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜನಾಂಗದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಕ್ತೃಗಳಿಂದ ತಿಳಿದ, ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಓದಿದ, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ವಿಷಯ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಜನಾಂಗದ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅನುಭವ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಕಸುವು 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ' ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಬಹಳಷ್ಟು ನೆರವಾಗಿದೆ.

ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕನ್ನಡದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ

ಚಳವಳಿಗಳ ಹಲವಾರು ಚಿಂತಕರು 'ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ'ದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವೈಧಾನಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಾದ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯತೆಯ ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ದೊರಕಿತು. ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಪದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಸೃಜನಶೀಲ ಅನುಸಂಧಾನದ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಜಿ.ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧಕರು, ಯಾರನ್ನು ಭೌತಿಕ ಗ್ರಾಮರಚನೆಯ ಆವರಣಗಳಿಂದ ಹೊರಗಿರಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ ನಿರ್ಗತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವರಿಗೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಬುನಾದಿ ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿಗಳು 'ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು' ಎಂದು ಕರೆದು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಚಿಗೆ ಸರಿಸಿರುವ ಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನು ಅಲೆಮಾರಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಬಯಲು ಮಾಡಿದರು.

ಇಂದು ಮಾನವ ಸಮಾಜವು ಮತೀಯವಾದ, ಕೋಮುವಾದ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅಪರಾಧೀಕರಣ, ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮುಂತಾದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವ ಸಮಾಜವು ಇಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿರುವಾಗ, ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವೂ ಅಗತ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಅಧೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಮಾನತೆಯೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಲಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವ ನಿರ್ಗತಿಕ ನೆಲೆಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತು ಕಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನ ಪಾತಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಘನತೆಯ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಮಹತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯ. ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು 'ಅಗೋಚರ' ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ 'ಗೋಚರ' ಗುರುತುಗಳ ಮೂಲಕ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಇಂದು ಕೇವಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯದೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವೈಭವದ ಗತವೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಿತ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಲಭ್ಯಗೊಂಡ ಅನೇಕ ನಿಜಾಂಶಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೆರಗು ಜೋಡಿಸಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಗತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಅದುವೇ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯವೆಂಬಂತೆ ತಾರ್ಕಿಕ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಆರ್ಯರ ಜನಾಂಗ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳೆಂದು ಮೀಮಾಂಸೆ ದರ್ಶನ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಕಾವ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಮರು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟವಿದ್ವಾಂಸರ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ದೇಸಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಮೌಖಿಕ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪೌರಾತ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಶೂದ್ರ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಜನಾಂಗಗಳು ಭಾರತೀಯ ನೆಲ, ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು, ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲೀತನಕ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ವೈದಿಕ ವಾಙ್ಮಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು ದಲಿತರದೇ ಆದ ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ, ಸೈಮನ್ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ಲೆ, ಚಿಲ್ಕೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು ಮುಂತಾದವರು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಶಾಸನಾಧಾರಗಳನ್ನು, ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು, ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಇತರೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರು ತಮಗೆ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸೀಮಿತ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಕೆಲವೇ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಶೀಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಆ ಜನಾಂಗದ ಇತರ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಇತಿಹಾಸ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗುಲುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಶಾಸನಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಾಧಾರಗಳು, ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳು, ಸ್ಥಳ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಮೂಲಾಧಾರಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗದ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹರವು ವಿಸ್ತಾರಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿ ತಾವು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆ ಜನಾಂಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಗೌರವ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಾಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಘನವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೇ ಈ ನಾಡಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಭವಗಳು ಜನಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡಲು ಸಹಾಯಕ್ಕೊದಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಪರಿಭಾಷೆ

'ಜನಾಂಗ' ಪದ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ Race ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವಾಗ 'ಆರ್ಯ ಜನಾಂಗ', 'ನೀಗ್ರೋ ಜನಾಂಗ' ಎಂದು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯುರೋಪಿನ ಬಿಳಿಯರಿಗೂ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕರಿಯರಿಗೂ ನಡುವೆ ಮೈ ಬಣ್ಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು Racial discrimination ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮಾದಿಗ, ಒಕ್ಕಲಿಗ, ಲಿಂಗಾಯಿತ ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಜನಾಂಗವೆಂದು ಕರೆದಾಗ ಆ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಜಾತಿ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು Caste struggle ಅಥವಾ Caste discrimination ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು Race ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ಜನಾಂಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಕಂಡುಬರುವ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರ, ಕಂಬಾರ ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಯನ್ನು 'ಜನಾಂಗ'ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕುಂಬಾರ ಜಾತಿಯನ್ನು Race ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಘಟಕವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದಾಗ ಅದು 'ಜನಾಂಗ'ವಾಗಿಯೂ, ಆ ಜಾತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಘಟಕ (Cultural Unit) ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದಾಗ ಅದು ಆ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥೈಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪದಗಳಿಗೆ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೈಲಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ 'ಜಾತಿ' ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲು ಮುಜುಗರ ಭಾವನೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೋ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ತೆಳುಗೊಳಿಸಿ ಜಾತಿಗೆ ವಿಶಾಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶ ತಾಳಿಯೋ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿ ಕುರಿತ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರನ್ನು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಘಟಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ 'ಜನಾಂಗ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಾತಿ ಬಾಂಧವರು ತಮ್ಮ ಸಂವಹನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಮತಸ್ಥರು, ಕುಲಸ್ಥರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೆಸ್ತರು ಗಂಗಾಮತಸ್ಥರೆಂದು, ಕುರುಬರು ಹಾಲುಮತಸ್ಥರೆಂದು, ಉಳಿದ ಜಾತಿಗಳು ಮತಸ್ಥರು ಕುಲಸ್ಥರು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದಲಿತರ ನಿಜವಾದ ಕುಲ ಚರಿತ್ರೆಯ ಶೋಧನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು.

ಸಿಂಧೂಬಯಲಿನ ನಾಗರಿಕತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವರು ದ್ರಾವಿಡರು ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ದ್ರಾವಿಡರು ಭಾರತದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು. ದಾಳಿಕೋರ ಆರ್ಯರು ಅಖಂಡವಾಗಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡ ಸಮಾಜವನ್ನು ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿದರು. ಗಣತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಲಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಏಕವಾಗಿದ್ದ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ದ್ರಾವಿಡ ಸಮಾಜವನ್ನು ಜಾತಿ–ಉಪಜಾತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಒಡೆದದ್ದು ಆರ್ಯರು ಎಂಬ ಬಲವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಉಪಪಂಗಡವಾದ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಅಥವಾ ಸಿಂದೊಳ್ಳು ಸಿಂದೂ ಬಯಲಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳೆಂದೂ, ಭಾರತದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಆರಂಭದ ರೂವಾರಿಗಳಾದ ಇವರು ಸಿಂದೂ ಬಯಲಿನ ಮೂಲನೆಲೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಜನಾಂಗದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರೆಂದು' ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರಾದ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಮುಂತಾದವರು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ತಾವೇ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬೀಗುವ ಸ್ಥಾಪಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಪೊಳ್ಳುತನವನ್ನು, ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು, ದಮನಕಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನು ಬಯಲುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಲು ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯೀಕರಣ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಲಕ್ಷಿತ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಬರೆದ ಚರಿತ್ರೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಾರದು. ದೇಸೀ ಸೊಬಗಿನ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲದ ಬೆವರ ಗಂಧದ ಪರಿಮಳವಿಲ್ಲದ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಜನವರ್ಗಗಳ

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಧನೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ದುಡಿಯುವ ಶ್ರಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಜನಾಂಗೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಜಾನಪದ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಶಿಸ್ತುಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅರಿವಿನಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಮೂಹ ಶೋಧಕಾರ್ಯವೆಂಬ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನೆರವನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪಿಸಲು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿಷಯ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳ ಬೆಂಬಲದ ಮೇಲೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಚೈತನ್ಯದೊಂದಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗ, ಮೇಲ್‌ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ, ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ, ಕೆಳ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ, ಇಂತಹ ತಾರತಮ್ಯ ನೆಲೆಗಳು ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಸೋದರ ಬಳಗವನ್ನೇ ಅವಮಾನಿಸುವಷ್ಟು ಅಲ್ಪಮತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಭೇದನ್ಯಾಯವು ಉಪಜಾತಿಗಳನ್ನು ಅಂಚಿಗೆ ಸರಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಗತಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೆಲದ ನೆಲೆಯಿರದ ತಬ್ಬಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಸಂಶಯಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾಗುವ ಮೌಲ್ಯಪಲ್ಲಟಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ನೆಲೆಗಳ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿರುವ ಅವಕಾಶವಂಚಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಫಲಪ್ರದಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಹೊಸ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಕರಣೆ ಮತ್ತು ನವ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪರಿಧಿಯಾಚೆಗೆ ನಿಂತ ಕಿರುಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು 'ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್' ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. "ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಅನನ್ಯತೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವುದೇ ಒತ್ತಡ, ಒತ್ತಾಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಅನುಕರಣೆ, ಸ್ವೀಕಾರಗಳ ಸಂಕರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಆಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾದರೂ ಅವುಗಳ ಜೀವಕಣ್ಣಾಗಿರುವ ಅಂತಃಸತ್ವವು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ"[೫]

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲರೂಪಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು ಅತಂತ್ಯ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯೆಂಬುದು

ಕೇವಲ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನಕ್ರಮಗಳ ಬಹಿರ್‌ರೂಪವಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಇಡೀ ಜಂಬೂಕುಲಸ್ಥರ ಜೀವನವನ್ನು ಅದರ ಸುತ್ತಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವ ಅಂತಃಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಜನಾಂಗಿಕ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಜನಪದ-ಶಿಷ್ಟ, ದೇಶಿ-ಮಾರ್ಗ, ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನ, ಉಪ-ಪರ್ಯಾಯ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ನಡೆದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಪ್ರಧಾನವೆನ್ನುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧೀನ ನೆಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಮಕಾರವನ್ನು ತೋರುವುದು ಅಥವಾ ಅಧೀನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರಧಾನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವುದು ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಮಿತಿ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ದಾಟುವ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವೈರುಧ್ಯಗಳಿರುವ ವರ್ತಮಾನದ ನಿಜ ಬೆಳಕಲ್ಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಡೆದಿರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಲಕ್ಷಿತ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುವ ಅರಿವಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರಿಮೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕರಗಳ ಬಹಿರ್ ರೂಪಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿರುವರೇ ಹೊರತು, ಆ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆವರಣದೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಗತಿಶೀಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದೇಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ. ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಆ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೋಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹಿರ್ ರೂಪಾಕಾರಗಳು ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ 'ಗ್ರಾಮ ಭಾರತ' ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಯು ವಿವರಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ನೋಟಕ್ರಮದಿಂದ ಹೊರತಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜವಾಗಿ ಗೋಚರ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಗತಿಶೀಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಘರ್ಷಿಸಿದ, ಅನುಸಂಧಾನಿಸಿದ, ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳೆ ನಡೆಸಿದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದು ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾದರಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಳವಳಿಯೊಂದು ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು 'ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಜನಪದ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. "ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅಕ್ಷರ ಪರಂಪರೆಯು ಪ್ರಭುತ್ವಪರವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈಗಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲಾತಿಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವ ಅಥವಾ ಯಾಜಮಾನ್ಯವು ತಮಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ತಿದ್ದಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡಂಥ ಕಲ್ಪಿತಗಳೇ ಆಗಿವೆ"[೬] ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷರ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವೆಂದು ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸುವ ಅಕ್ಷರವ್ಯಸನಿ ಸಂಶೋಧಕರ ಪಡೆಯ ಧೋರಣೆ ಜಾನಪದ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೇ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಜನಪದರ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೂಲ ಮಾತೃಕೆಗಳನ್ನು ಜನಪದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶೋಧಿಸುವುದು ಶಿಷ್ಟ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದದ್ದು. ಜನಪದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಮಿತಿಗಳಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ಸಂಶೋಧನೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಅದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಹಲವು ಒಳಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಯಲುಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೀಲಿಕೈನಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತನ್ನು ಕೆಲವು ಜನ ಸಂಶೋಧಕರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಮತನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಧೋರಣೆಗೆ ಹತಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು, ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಹಲವು ದುರಂತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ರೂಪಿಸಿದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಕರಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ತಮ್ಮದೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ– "ಇಂತಹ 'ಪರಮಪದ' ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಈ ನೆಲದ ವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಮಾನವಿಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಲವು ಕವಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿರುವ ಆದಿ ಕಲೋನಿಯಲ್ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಇ.ಪಿ.ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮಿತಿಮಂಡನೆಯೂ ನಮ್ಮವರ ಮತಿಗಿಳಿದಂತಿಲ್ಲ. ಆತನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳ ಮಿತಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಫೋಟ ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು"[೭]

ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದವರ ನಡುವೆ ಇಲ್ಲದವರ ಘನತೆ ಎತ್ತರಿಸುವುದೇ ಸಮತಾವಾದದ ಆಶಯ. ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನೆಲೆನಿಂತ ಸ್ಥಿರಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ನೆಲೆರಹಿತ ಜಂಗಮರೂಪಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಪಮಾನಿತ ನೆಲೆಗಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನಾಗಿ ಎತ್ತರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹತಾರವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಸಮಾಜವಾದದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಭೇದನ್ಯಾಯದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಜವಾದಿ ಆಶಯಗಳ ಹುಡುಕಾಟ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ನಲುಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವ ತಳಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಅಭದ್ರತೆಗಳು ಒಂದರ ಜೀವ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಅಭದ್ರತೆಯ ನಡುವೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬದುಕಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಯಾವೊತ್ತಿಗೂ ತುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅಭದ್ರತೆಯಿಂದಲೇ ಸೃಜನೆಯಾದ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಹಂಬಲಗಳು ತಳಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳುಗಟ್ಟಿವೆ. ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿ ನೋಡಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಜಾಡುಗಳ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಮಣ್ಣ ಪದರಗಳೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಒಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯು ಆಳುವ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ಅನಾಯಾಸಕರವಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಾದರೂ ಸಹ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಅಧೀನ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಯಜಮಾನ ವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಹಿತ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಅಧೀನ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲಿರಿಸಿದ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಮ್ಯಾಕ್ಸಿಂ ಗಾರ್ಕಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ:

The Master classes have always striven to monopolize knowledge and have withheld it in every way from the people to whom they have revealed crystalized thought only as an instrument to consolidate their power over the masses.... This was done because, it was feared that armed with knowledge, the people would refuse to work" (On literature by Maxim Gorky),[೮]

ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳೆಂದು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಜಾಯಮಾನ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ.ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳೆಂದು ಕಡೆಗಣಿಸಬಾರದು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ಕಾಣ್ಕೆಗಳು ನೆಲದ ಮರೆಯ ನಿಧಾನದಂತೆ ಅಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದ ಕರುಹುಗಳು ಆದಿಮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕಿರುವ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳು ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಅಂತರ್ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಚಲನಶೀಲಗುಣ ಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೇವಲ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಎಲ್ಲೆಗೆ ಮಿತಗೊಳ್ಳದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಚೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗಡಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸನಗಳು, ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು, ಗೆಜಿಟಿಯರ್‌ಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕೃತಿಗಳು, ನಿಘಂಟುಗಳು, ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಾದಿಗರು 'ಮಣೆಗಾರರು' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಂಟು. 'ಮಣೆಗಾರ' ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕಿಟೆಲ್ ಅರ್ಥಕೋಶದಲ್ಲಿ 'Manegara means a man who holds revenue office' ಎಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ 'ಮಣೆಗಾರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸಿ ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ 'ಮಣೆಗಾರ' ಜಾತಿ ಸೂಚಕ ಪದವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಗ್ರಹಪೀಡಿತ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ, ಕೇವಲ ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ಮಂಡನೆಯಿಂದ ಯಾವ ವಿಷಯವೂ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವಾಸ್ತವ ಅಸಹಜ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೆಚ್ಚಬಾರದು. ಜಾನಪದವು ಒಂದು ಆಶಯ ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದು ದಿಟವಾದರೂ ಜಾನಪದ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ನೈಜಘಟನೆ ಇರಲೇಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿ ನಡೆಸುವ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗದ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾಗಬಲ್ಲ ಹಲವಾರು ಮೂಲವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ

ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕ್ರೂಢೀಕರಿಸಿ ಭೌತವಾದೀ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನಿಷ್ಠವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ಉತ್ತರಭಾರತದ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡುಗಳವರೆಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರು ಹಲವಾರು ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಸ್ಪರ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳೆ ಸಾಧಿಸುವ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯ ಅನೇಕ ಉಪಜಾತಿಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಸೃಷ್ಟಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಮಾನ ಮೌಖಿಕ ಕಥನಧಾರೆಯೊಂದನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಕೋಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿ. ಮಹಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಪುರಾಣವು ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಜಾತಿ ಮತಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾಲದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಎಳೆಯೊಂದನ್ನು ಜಲಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ನಾವು ನಿಂತ ಈಗಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದವರೆಗೆ ಜಲಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳು ಚಲ್ಲುವರಿದಿರುವುದು ಇನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಹ ಕಾಲದೇಶಗಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿ ಸಮಸ್ತ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆ(cultural identities)ಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸುವ ಸಂಚಾರಿ ಸ್ವರೂಪದ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷಿತಿಜವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾದುದು. ಈ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕೇವಲ ನೂರಿನ್ನೂರು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿರದ ಮಾತು. ಆದರೂ ಆನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಫಲಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಗಾಧತೆ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಅಗಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹು ಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾದಿಗರ ಜನಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವು ಅಖಿಲ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಅಂತಹ ಉಪಪಂಗಡಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ತಾದ್ರೂಪ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ವಿವೇಚಿಸಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪ್ರಭಾವದ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಜನವರ್ಗಗಳು ಮಲಿನ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು, ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದ ಜಾತಿಗಳ ಸೇವೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ದಾಸ್ಯದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜನಾಂಗವೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗದ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೀಳುಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಯ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಮಾದಿಗರ ಕುಶಲಕಲೆ, ಚರ್ಮಕಲೆ, ವಿನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಾನಪದ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಜಾಗತೀಕರಣದ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸೊರಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಈ ಜನಾಂಗವು ಗತ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ರಾಜರಾಗಿ, ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿ, ಸೈನಿಕರಾಗಿ, ತಾಂತ್ರಿಕರಾಗಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧಕಸಂತ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿ, ಕಲಾಕಾರರಾಗಿ ಮೆರೆದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೂ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಜಾಂಬವಮುನಿ ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿಂದಲೇ ಭಾರತದೇಶಕ್ಕೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕಸ್ಸಪ ಮಾತಂಗನೆಂಬ ಬುದ್ಧಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಚಾಂಡಾಲ ಮುನಿಯು ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮುಂದುವರೆದು, ಬಸವಣ್ಣನು ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನೇ ಮೊದಲ ವಚನಕಾರನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಂಗೆಕೋರರಾದ ಬಸವೋತ್ತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರು, ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ, ಮತಾಂತರ, ಆಂಗ್ಲಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವ, ಮಾದಿಗ ಕುಲಗಳಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಇರುವ ಸಂಘರ್ಷ, ಮೀಸಲಾತಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಕೋಶವನ್ನು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವವರೆಗೂ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ(ಸಂದರ್ಶಿತ), ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಐಜೂರು ಕೆ.ಎಲ್.(ಸಂದರ್ಶಕ), ಗೌರಿಲಂಕೇಶ್ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೪, ೨೦೧೩

೨. ಮಧು ದಂಡವತೆ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ.ಕೆ.ವಿ. ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ.ಕೆ.ವಿ.(ಅನು), ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ, ಪು.,

೩. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ John Reay ಬರೆದಿರುವ India: A History, Macmillan, 2001

೪. The Dalit, Jan-Feb 2002, Pp: 15

೫. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಕೆ.ವೈ., ನೀರ ದೀವಿಗೆ, ಪು.೨೦

೬. ಅದೇ, ಪು.೯

೭. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಜೀವನದಿಯ ಜಾಡು, ಆದಿಮ ಲಿವಿಂಗ್ ಟೈಮ್ಸ್ ಪಾಕ್ಷಿಕ, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೧೨, ಪು.೪

೮. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ,(ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ), ಪು.೩೨

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಪುರಾತನ 'ಛಪ್ಪನ್ನೈವತ್ತಾರು ದೇಶ'ಗಳ[1] ಪೈಕಿ ಒಂದೆನಿಸಿದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಗಣರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಳಿದು, ಆರ್ಯಾಕ್ರಮಣದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಕಸುಬುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉಗಮವಾದ ಬಳಿಕ ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಯು ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಇಡೀ ಭಾರತ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಭೂಭಾಗದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜನವರ್ಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಭಾರತದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರೂ ಆ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು ಯಾವುದೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗಬಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿರಬಲ್ಲ ಅನೇಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗ ಸಂಬಂಧಿತ ಕುಲಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ವಿಶಾಲವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದಕ್ಕಲರು, ಗೋಸಂಗಿ, ಬಾಲಬಸವರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು, ಅರುಂಧತೀಯರು, ಡೋಹಾರರು, ಸಮಗಾರರು, ಮಾಚಾಳರು ಮುಂತಾದ ಮೂವತ್ತೇಳಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉಪಕುಲಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮದೇ ಪೂರ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಸಿಡಿದುಹೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೋಮಟಿಗ, ಸಾದರು, ವೀರಶೈವ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಗೊಲ್ಲ, ಈಡಿಗ, ನಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಇತರೆ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಗೆ ವಿಶೇಷವೆನ್ನಿಸಬಹುದಾದ ಗುಣಾಂಶಗಳ ಶೋಧನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಮುಂಬಿನಿಂದಲೇ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಆದಿಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸ. ಸ್ಥಿರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿರುವ ಆದರೆ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ರಚನೆಗಳ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಿಂದಲೇ ದೂರವಾಗಿರುವ ದಕ್ಕಲ, ಗೋಸಂಗಿ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಮುಂತಾದ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೋಶವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅವರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಹಸಮಯ ಕೆಲಸ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಂತಹ ಸಮಾಜಗಳು ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನಗಳು ಸಂಕೇತ(coded)ಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಸಂಕೇತ(decoded)ಗೊಳಿಸಿ ವಿವರಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದುದು. ಈ ಸಮಾಜಗಳು ಹೊರಗಿನವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದ ಕಾಣುವಾಗ ಆ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಬರುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಇಂಥ ಜಟಿಲ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಐರೋಪ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕಾನನ್, ಮೇಜರ್ ಕಾಲಿನ್ ಮೆಕೆಂಜಿ, ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್, ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ, ವಿಲ್ಬರ್ ಥಿಯೊಡೊರ್ ಎಲ್ಮೋರ್, ಗುಸ್ತವ್ ಓಪರ್ಟ್, ಜೆ.ಎಚ್.ಹಟ್ಟನ್ ಮುಂತಾದವರು ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳಿಂದ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ ಅರಿವಾಯಿತು. ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಭಾಷೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆ, ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಆಚರಣೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಈ ರಚನೆಗಳು ಸ್ಥಿರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗೊಂಡು ಈಗಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ತೋರಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಮುಂದಾದರು. ಭಾರತೀಯ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸತೊಡಗಿದಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು

ಗ್ರಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನ ಕಿಂಡಿಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡವು. ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಂದಲೇ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಬಗೆಯೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಾಂಧ್ರ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಿ.ಹಯವದನರಾವ್, ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಐಯರ್, ಕೆ.ರಂಗಾಚಾರಿ, ಹೆಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ, ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್, ಎಂ.ಎನ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, ಕೆ.ಎಸ್.ಸಿಂಗ್, ಟಿ.ಆರ್.ಸಿಂಗ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕಾನನ್, ಮೆಕೆಂಜಿ, ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ, ಸೈಮನ್ ಚಾರ್ಸ್ಲೆ, ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣ, ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು, ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆ.ಕೆ.ಪುರ, ಮುಂತಾದವರು ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅನೇಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆಯ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದಿವೆ.

ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸರಕಾರವು, ನಾಲ್ಕನೇ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ (1799) ಟಿಪ್ಪು ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ವರದಿ ತಯಾರಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ಅದು ನೇಮಿಸಿತು. ಈ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜನೆಗೊಂಡು ಕಲ್ಕತ್ತಾದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಕರ್ನಲ್ ಕಾಲಿನ್ ಮೆಕೆಂಜಿ, ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಲೆಯೂರಿನ ಬಳಿಯ ಕನಕಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೈನ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ದೇವಚಂದ್ರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ, 'ಸ್ಥಳಪುರಾಣಮುಂಟೆ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೆಕೆಂಜಿಯಿಂದ 'ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕುಂಪಣೀ ರುಪಾಯಿ' ಸಂಬಳ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ದೇವಚಂದ್ರನು, ಮೆಕೆಂಜಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಪಂಚು'ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಡಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ದೇವಚಂದ್ರನು ನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಜಾತಿ ಕೋಮುವಾರು ಕುಳಮನೆ ಜನಜೀವನ ಜಮಾಬಂದಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಸಮೀಕ್ಷಾ ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಬ್ರಿಟೀಷರು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯಾಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೀಲಕ ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಶಾಸನ ಸಂಗ್ರಹ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವ,

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ ಮೊದಲ ಕೃತಿಯೇ ದೇವಚಂದ್ರನ 'ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆ'. ಪುರಾಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರದ ಜಾತಿ ಧರ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ 'ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆ', ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಮಾದಿಗರ ಜಾತಿಯವನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮೊದಲ ಕೃತಿ.

ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತಾದ ನೇರ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ದಾಖಲೆಯು ನಮಗೆ ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಲ್ ಕಾಲಿನ್ ಮೆಕೆಂಜಿ(೧೭೫೪–೧೮೨೧)ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಮೆಕೆಂಜಿ, ಉತ್ತರದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಗಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಧರ್ಮಪುರಿ ಮತ್ತು ಸೇಲಂ ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಯಾ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ನಡುವೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೀಳುಗಳಾಗಿ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡು, ಪರಸ್ಪರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಿಗರು, ವಿಭಜಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ನಡುವೆಯೂ ಆದಿಜಾಂಬವನೇ ಕುಲದ ತಂದೆಯೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಮೆಕೆಂಜಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮಾದಿಗರು ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಕೋಮಟಿಗರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕೊಂದುತಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಹ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮೆಕೆಂಜಿ ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಎಡ–ಬಲಗಳಾಗಿ ಸೀಳಿ ಹೋಗಿರುವ ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಪಣಕಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರು ಹಾಗೆ ಸೀಳಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನು ಮಾತನಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿರುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮ, ಚರಿತ್ರೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಉಪಕುಲಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಗೈರುಹಾಜರಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಗೈರುಹಾಜರಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೋಶವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಲು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಶಾಲ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಡೀ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗಬಲ್ಲ ಸಂಯುಕ್ತರೂಪಿಯಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಥನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದವರು ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ. ಅವರೂ ಸಹ ಪಣಕಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ,

ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆ, ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಪುರಾಣ, ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ತಾಮ್ರಾ ಅಥವಾ ತಾಂಬ್ರಾ ಎಂಬ ಮರುಗು ಭಾಷೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿರುವರೇ ಹೊರತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿರುವ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪರಂಪರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರು, ಉಪಕುಲಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಕುಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಂದು ಮಿತಿಯಿದೆ.

ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕಾನನ್, ಮೈಸೂರು ಹತ್ತಿರದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ದಲಿತರು ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ದಾಖಲಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.[3] ಅವನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಎಡಗೈ ಪಣದ ಒಂಬತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಮಾದಿಗರೇ ಕಟ್ಟಕಡೆಯವರು. ಈ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಮಾದಿಗರು ಅನೇಕ ಉಪಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಎಡಗೈನವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯ ಮಾತ್ರ ಇಂದಿಗೂ ಎಡಗೈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಬುಕಾನನ್‌ನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನಿಂದಲೂ ಸಾಗಿಬಂದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಬುಕಾನನ್ ಮಹಾಶಯ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ಮಾದಿಗರು ಕಚ್ಚಾ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಚರ್ಮಕಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಚರ್ಮಕಾರ ವೃತ್ತಿಯ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗನಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಧುವರಸನ ಮಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಬಸವಣ್ಣನು ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಬಗೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಬುಕಾನನ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಅವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರ್ಮನಿಷ್ಠ ಮಾದಿಗ ಜನಪದರು ಟುಮಕಿ ಎಂಬ ಚರ್ಮವಾದ್ಯದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತುಮಕೂರು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂಬ ಸ್ಥಳಪುರಾಣವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಇದೇ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುರಂಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮದ ಚಮ್ಮಾರನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುರಂಗರಾಯನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಜನಾಗಿ ಮೆರೆದನೆಂದು ಮತ್ತು ಅವನು ಚರ್ಮದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದಿದ್ದನೆಂದು ಚರ್ಮಕಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುವ ಜನಪದ ಕಥನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಳಯ್ಯನು ಪೀಠಗೈದನೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಗದ್ದಿಗೆ ಇದೆ. ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಜನರು ರಾಜರುಗಳಾಗಿ,

ಯೋಧರಾಗಿ, ಪಾಳೆಯಗಾರರಾಗಿ, ಮಾಂಡಳೀಕರಾಗಿ ಮೆರೆದವರೆಂಬ ಕ್ಷೀಣ ದಾಖಲೆಗಳು ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಹೇಳಬಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸದ ಆಧಾರಗಳು ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸದ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರದ ಗುರುತುಗಳ ಆಚೆಗೂ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ದಲಿತರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರೂ ಸಹ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕುಲಗಳು ಯೋಧ ಕುಲಗಳಾಗಿದ್ದು ಆಕ್ರಮಣಕಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಮಣಿದುದರಿಂದ ಗೆದ್ದ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರ ತೊತ್ತುಗಳಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾಗಿ ಊರಾಚೆಯ ಅಂಚುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದಿಗರು ರಾಜರಾಗಿ ಮತ್ತು ಯೋಧರಾಗಿ ಬಾಳಿದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಅಂತಹ ಮಹೋನ್ನತ ಉಲ್ಲೇಖವೊಂದು ಮಾದಿಗರ ಉಪಕುಲದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಾಟಮರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಟಮರಾಜನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಸಂಗಿ ವೀರರು ಸಿದ್ಧಿರಾಜನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತ ಜಾನಪದ ಮಹಾಸತಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಚಿಟಿಗರ ಅರಸ ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದಿಗರ ಈರಗಾರರು ನೆಲಮಂಗಲದ ಕಂಚುಗಾರ ಬೈಚನ ವಿರುದ್ಧ ಯಾಡಾಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಗೆದ್ದ ಪ್ರಸಂಗವು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಗೋಸಂಗಿಯವರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಾಟಮರಾಜನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಗೋಸಂಗಿ ಸೈನಿಕರ ದಂಡನಾಯಕರಾದ ಬೀರನೀಡ ಮತ್ತು ಕನ್ನಮನೀಡನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌರವರು, ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್‌ರಂತೆಯೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ರೆವರೆಂಡ್ ಜಾನ್ ಇ ಕ್ಲೌ ನೊಡನೆ ಬಂದು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾದಿಗರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೆಚ್ಚೂಕಮ್ಮಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಜೀವಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗರ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ಪುರಾಣ, ಕಥೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆಂಧ್ರದ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಚರ್ಮನಿಷ್ಠ ಶಾಖೆ, ಜಾಂಬು ಗುರುವರ್ಗ, ಪೇರಂಟಾಲು (ಋತುಮತಿ) ಆಚರಣೆ, ಮಾದಿಗ-ಕೋಮಟಿಗರ ಸಂಬಂಧ, ಮಾದಿಗರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳಲು ತೋರಿಸಿದ ಒಲವು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿ ಯೋಗಿ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯು ಮಾದಿಗರ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ೧೯೮೯ ರಲ್ಲಿ "While Sewing Sandals or Tales of a Telugu Pariah Tribe" ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರ ಮೂಲನೆಲೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶವಾದುದರಿಂದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ

ಸಾಮ್ಯತೆ ಹೊಂದಿವೆ. ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಹೇಳುವಂತೆ “The Madigas are among the humblest and most despised of the Pariahs of Southern India. They are the leather workers in the Telugu country. For centuries they have tanned hides, sewed sandals, prepared leather buckets for the wells of the Sudras, and made trappings for their bullocks. And all their search for truth was carried on *While Sewing Sandals* with their hands…… I have described what I heard from them. In some respects I found myself on untrodden ground”[೩]

ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ಅವರು ‘ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುಪದ್ರವಿಗಳೂ, ಅಮಾಯಕರೂ, ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೂ’ ಆದ ಚರ್ಮಕಾರ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಈ ಜನಾಂಗದ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಣಟಣಡಿಂಜಜಜಟ ರಡಿಂಣಟಜ ಅಂದರೆ ಯಾರೂ ತುಳಿಯದ ಕನ್ನೆ ನೆಲವಾಗಿತ್ತು. ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ರವರ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ ತಾನು ಮಾದಿಗ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದಾಗಿತ್ತು. ಎಮ್ಮಾ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ “I wanted to put myself into the place of the Madigas and to see the situation with their eyes”.[೪]

ಹೀಗೆ ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ, ತನ್ನನ್ನು ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಡುಗಾಲ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತ ಸ್ಥೂಲಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. “During the course of many centuries, through famines, pestilence and warfare that swept over the land, the Madigas have retained their distictness as a tribe…. They preserve their traditions; they have a cult; they even have their own village jurisdiction on a tribal basis”.[೫] ಹೀಗೆ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಒಂದು ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ, ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲದ ತಾತನು ಬುಡಕಟ್ಟು ನಾಯಕನಾದ ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುದಾರಿಕೆಯ ಗುರುವರ್ಗವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತಂಗರು ರಾಜವಂಶದವರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದರ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೩೪ರ ಐಹೊಳೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವ ಮಾತಂಗ ಶಬ್ಧವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಫ್ಲೀಟ್ ಸಂಶೋಧಿಸಿದ ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಮಾತಂಗ ಶಬ್ಧದಿಂದ ಮಾದಿಗ ಎಂಬ ಶಬ್ಧ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಐಹೊಳೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾತಂಗರು ತೀರಾ

ಕೆಳಜಾತಿಯವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾದಿಗರ ಮಾತಂಗ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಶಾಸನವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ಅವರು ಮಾದಿಗರು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೇ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಮಾದಿಗ ಉಪಕುಲಗಳಾದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿಯಾಗಲೀ, ಗೋಸಂಗಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿಯಾಗಲೀ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಏನಿದ್ದರೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾದ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಮಾದಿಗರ ಕುರಿತಾದದ್ದು. ದಕ್ಕಲ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು, ಆಸಾದಿಗಳು ಪ್ರತೀಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾರಿ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಹರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಪಾಳೆಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲೆಸಿದ ಕಡೆಯೆಲ್ಲಾ ಕ್ರೈಸ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅತ್ತ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಅಂದಿನ ಬಹುತೇಕ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿದ್ದುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದ ಕೆ.ರಂಗಾಚಾರಿ, ಹಯವದನರಾವ್, ಎಲ್.ಕೆ.ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್, ಎನ್.ಸುಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಅಯ್ಯರ್ ಮುಂತಾದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ನಡೆಸಿದ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಆಗಲೀ, ಆರ್ಯಮೂಲ ಇಂಡಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಆಗಲೀ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಜನಾಂಗೀಯ ನೋಟ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಈ ಸರ್ವೆ ಕಾರ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ತನಗೆ ನೆರವಾದ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಹತ್ವದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಆಯಾ ಜನಾಂಗಗಳ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದೆಹಲಿಯ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ (ಜೆಎನ್‌ಯು) ೨೦೦೯ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನ "ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ" ಪ್ರಕಟಣೆಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು. ೭ ಸಂಪುಟಗಳ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು 'ಪೀಪಲ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನಡಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಜಾತಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ರೂಪಿಸಿದ ಈ ಕೃತಿ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೊಂದು ಕೈಗನ್ನಡಿ.

೧೭೯೯ರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭಾರತದೇಶವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಹತೋಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ,

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಭಾರತದ ಮೂಲ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಬುಕಾನನ್ ಮತ್ತು ಮೆಕೆಂಜಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದರು. ಬುಕಾನನ್ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದರೆ, ಮೆಕೆಂಜಿ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ೧೮೯೪ರಲ್ಲಿ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ತನಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಪನ (ಆಂಥ್ರೋಪಾಮೆಟ್ರಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರುಮೆಂಟ್ಸ್)ಗಳನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ಏಸ್ಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ನು ೧,೪೩,೨೨೧ ಚದರ ಮೈಲುಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗಬಲ್ಲ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಪಕಗಳಾದ ಆಂಗಿಕ ಭಾಷೆ, ನಡವಳಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಗಾಧ ಕಾರ್ಯದ ನಡುವೆ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲೀ ಮಾಡಿರುವ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಗೂ ಅತಾರ್ಕಿಕತೆಗೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕ್ಷೋಭೆಗಳಿಗೂ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇಂದಿನ ವರ್ತಮಾನದ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿದೆ. ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನ ಜನಾಂಗೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಜನರು ಬಲಿಪಶುಗಳಂತೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡರೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಟೀಕೆಗಳೂ ಕೇಳಿ ಬಂದವು. ಇಷ್ಟಿದ್ದೂ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನ ಶ್ರಮ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಗಳು ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದು, ಇವತ್ತಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುವ ಎಷ್ಟೋ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನ 'ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಕೃತಿ ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಚದುರಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸಿದವನು ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಜಾಗತೀಕರಣ, ಖಾಸಗೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣ, ವಿಶ್ವಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ನಾಗಾಲೋಟದ ಇವೊತ್ತಿಗೂ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಕೆಲವು ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖವಾಡ ತೊಟ್ಟಂಥ ಬಲಾಢ್ಯರ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಾದಿಗರ ಕುಲಬಳ್ಳಿಯಾದ ಬೇಡಜಂಗಮ ಅಥವಾ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತ ಜಾತಿ ಜಂಗಮರು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ದಕ್ಕಲ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ, ಮಾಸ್ಟೀಕ ಮುಂತಾದವರ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜನಾಂಗಗಳ ಆಚೆಗಿರುವ ಸ್ಪೃಶ್ಯದಲಿತರ

ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನೌಕರಿಗಳು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಏರುಗತಿ ಸಾಧಿಸಿವೆ. ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇವೊತ್ತಿನ ದಿನಗಳೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುರುತುಗಳೇ ಇರದೆ ದಿವಾಳಿಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ನಂತಹ ಯಾರೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಂಬಲಾಗದು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಲೋಕದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಆದಿಮ ಜನವರ್ಗಗಳ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗಿನವರಿಂದಲೇ ಅರಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ ಬಿಳಿಯ ಮನೋಧರ್ಮದ ಐರೋಪ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅರಿತರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಹುಸಿ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ತನ್ನ 'ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಕೃತಿಯ ೬ನೇ ಸಂಪುಟದ ೩೮೮ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರು ಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಹಾಗೂ ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ ಆಚರಣೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಭತ್ಸಕರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ಗೋಚರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದ ಕುರಿತು ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ನೀಡಿರುವಂತೆಯೇ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಭಿನ್ನಪಾಠವನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್, ಸಾಂಖ್ಯಮುನಿಯು ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯುಗಮುನಿಯನ್ನು ಗೋವಧೆ ಮಾಡಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ಯುಗಮುನಿಯು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಸಾಂಖ್ಯನೇ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ವಧಿಸಿ ಯುಗಮುನಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಂಸ ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೆಂದು, ಕಡೆಗೆ ಸಾಂಖ್ಯನು ಹೊಲೆಯನಾಗುವಂತೆಯೂ, ಯುಗಮುನಿಯು ಮಾದಿಗನಾಗುವಂತೆಯೂ ಶಿವನಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ಥರಾದರೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕೋಮಟಿಗ–ಮಾದಿಗರ ಸಂಬಂಧ, ದಕ್ಕಲ–ಮಾದಿಗರ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ–ಮಾದಿಗರ ಸಂಬಂಧ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಗ್ಗುಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಮನಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಆಂತ್ರಪಾಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಹೊರತಂದಿರುವ People of India, National Series Volume-II, 2010, The Scheduled Caste ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂದೂರಾಮ್‌ರವರು Encyclopaedia of Scheduled Castes in India, Volume-I, ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಗೋಸಂಗಿ; ಒಂದು ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯ ಮೂಲದವರೇ ಆದ,

ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಕೆ. ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ್ ಮತ್ತು ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯವರಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್. ಸಿಂಧೆಯವರು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದುದಾಗಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತಿಯ ಹಿಂದೆ ಗೋಸಂಗಿ ವೀರಯೋಧರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ತನ್ನ 'ಆಮುಕ್ತ ಮಾಲ್ಯದ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಯನ್ನು 'ಮಹಾತ್ಮ' ಎಂದು ನಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಿಂದ್‌ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಟಮರಾಜನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ನಾಯಕ ಬೀರನೀಡನ ಉಲ್ಲೇಖ ಅಮೋಘವಾದುದು. ತೆಲುಗಿನ ಕವಿ ಎಂಡ್ಲೂರಿ ಸುಧಾಕರ್ ಗೋಸಂಗಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಖಂಡಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟರ ಹೊರತಾಗಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.

ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ, ದಕ್ಕಲ, ಗೋಸಂಗಿ, ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ, ಶಿಳ್ಳೆಕ್ಯಾತ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು 'ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಾಸಭಾ' ವೇದಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಗುರುಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಕಲಾವಿದರಾದ ಪ್ರತಾಪ ರಾ ಬಹುರೂಪಿರವರು, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ' ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಿಗೂ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಒಳಮೀಸಲಾತಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅಧ್ಯಯನದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಜು ಆಯೋಗವು (ಕ್ರಿ.ಶ.೨೦೦೦) ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರನ್ನು ಮಾದಿಗ ಸಂಬಂಧಿತ ಜಾತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಿಗೂ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾದಿಗರ ಮತ್ತೊಂದು ಉಪಕುಲವಾದ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ. ಚೆಲುವರಾಜು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ದಕ್ಕಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪುಸ್ತಕವು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಪುರಾಣಿಮ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಬದುಕುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮಾದಿಗ ಮೂಲ ಪಿತೃಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾದ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆ.ಕೆ.ಪುರ ಅವರ 'ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉಪಾಧೇಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ನನು, 'ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ'ದ ೨ನೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಿರುವ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿ,

ಹೆಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ದಿ ಮೈಸೂರ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ಸ್' ಕೃತಿಯ ೪ನೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರು 'ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಿರುವ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಮುಂತಾದ ಸೀಮಿತ ಆಕರಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ 'ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ದಕ್ಕಲರ ಪೌರಾಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನಶೀಲ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇದ್ದದ್ದು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆ.ಕೆ.ಪುರ, ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ದಕ್ಕಲರು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ತಿಥಿ-ಮತಿ, ಪ್ರಸ್ತ-ಶೋಭನ, ಸಾವು-ಸೂತಕ ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಯಥಾ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಮೂಲಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕಣಜವನ್ನಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದಕ್ಕಲರು ಇತರೆ ಜನಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕಲರ ಬದುಕನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸದೆ ಕೇವಲ ದಾಖಲೀಕರಣ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಕ್ಕಲರ ಅಧ್ಯಯನವು ಪೇಲವವಾಗಿದೆ. ಬಿ. ಚೆಲುವರಾಜು ಅವರ ಕೃತಿಯೂ ಸಹ ಈ ಸಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದ 'ದಕ್ಕಲಿಗ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ದಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲದವರೇ ಆದ ಜಾನಕಲ್ ರಾಜಣ್ಣ ಎಂ. ಎಂಬುವವರು ಬರೆದಿದ್ದು, ದಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಸೃಷ್ಟಿ ಪುರಾಣಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ), ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು, ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿಲಾಗಿದೆ. ಇದು ದಕ್ಕಲರ ಮರಗುಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸದೆ ಕೇವಲ ದಾಖಲೀಕರಣದ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ದಕ್ಕಲಿಗರು ಇತರೆ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹೆಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಕಲರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡವರು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಒಡವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು, ಆದಿಜಾಂಬವತಾತನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಗನ ಎಲುಬುಗಳಿಂದ ಒಡವೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಒಡವೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ದೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಬಿಸಾಡುತ್ತಾನೆ ಜಾಂಬವ ತಾತ. ದಕ್ಷ ಜನಾಂಗದ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯು ತಿಪ್ಪೆಗೆಸೆದ ದೊಕ್ಕೆಯಿಂದ

ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನದಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯನ್ನು ಸಲಹಲಾಗದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ಒದಗಿದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಸಲಹುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಪುರಾಣಿಮ ವಿವರ ವಿಶೇಷಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ರೂಢಿಗಿವೆ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನ ಹುಡುಕಾಟ ಜಾನಕಲ್ ರಾಜಣ್ಣನವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವರ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಾವೇ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಏರಿ ಹೋಗಲು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನ, ಎಡಗೈ ಜಾತಿಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ (ಕಾಮಾಚಮ್ಮ) ಗುಡಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗುರುತುಗಳು, ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಜಾತಿ ವಿಂಗಡಣೆ ಅಥವಾ ಪಣಕಟ್ಟು ರಚನೆಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಒದಗಿರುವ ಎಡಗೈ ಜಾತಿನೆಲೆಯ ಕೆಳಜಾತಿ ಗುರುತುಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾಚರಣೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ರಾಮಯ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಂಚಾಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಜಿ. ಜ್ಞಾನಾನಂದರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದು, ವೈದಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣ ಜ್ಞಾನಾನಂದರ ಕೃತಿಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ಬಂಧಿಸಿವೆ. ಚಿತ್ತೂರು ಅದಾಲತ್ತು ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಾವೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ-ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು, ತಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಸೂಪರ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಇಂತಹ ಹವಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆರ್.ಬಿ.ಕುಮಾರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ 'ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು' ಎಂಬ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಪರಾಮರ್ಶೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಗತಿಗೆಟ್ಟು, ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ದೇಶಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಅಥವಾ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಒಂದು ತಿರಸ್ಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತು. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮೂಲ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ ಲೋಕ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯಾಗಿ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ನಮಗೆ ಬಹುವಾಗಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ವತಿಯಿಂದ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಂಡು ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ರೂಪಿಸಿರುವ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪುಸ್ತಕವು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಮ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೊಂದು ಕೈಮರದಂತಿದೆ. ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ರಾಮಯ್ಯ, ಬಹಳ ಆಸ್ಥೆವಹಿಸಿ ಜಂಬೂಕುಲಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನರಜಂತುಗಳ ಡಿ.ಎನ್.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ರಾಮಯ್ಯನವರ ಅಧ್ಯಯನ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರೆಂಬ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಆರ್ಯ-ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲಷ್ಟು ಸಮರ್ಥವಾದುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ ರಾಮಯ್ಯ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಜನಾಂಗಿಕ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಸಿದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೋಟಕ್ರಮದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಜೀವನಾನುಭವ, ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಓದಿನ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ಕುಲಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿದರು. ಈಗಾಗಲೇ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಡ್ಡಿ ಹೊಸ ಓದಿನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ನೆರವಾದರು. ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಮಾದಿಗರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಅಂಚಿಗೆ ಹೇಗೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟರೆಂಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಕುಲಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರು. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಣ ಸಂಘರ್ಷ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಮಾದಿಗ ಕುಲಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆ ಹಾಗೂ ಕಾಮಾಚಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದೂ ಮಾದಿಗರು ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರೊಂದಿಗೆ ಈಡಿಗರೊಂದಿಗೆ, ಸಾದಲಿಂಗಾಯತರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಬಾಲಬಸವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಶಿಸದೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಕುಲವೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮಿತಿ ಇದು.

ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ವ್ಯಾಪಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು ಇಂತಹದೊಂದು ಪೂರ್ವಪ್ರಸ್ಥಾನ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡಮನಿ ಲೋಕರಾಜ 'ಸಿಂಧೊಳ್ಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಲೋಕರಾಜ ಅವರು ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ

ಮಾಡಿ, ರಾಮಯ್ಯನವರು ಒದಗಿಸಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೂಲವಸ್ತುವನ್ನಾಗಲೀ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸದೆ ಕೇವಲ ಮಾಹಿತಿ ದಾಖಲೀಕರಣದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳು ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ಸೊರಗಿವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ವೀರಶೈವರೆಂದು, ವೀರಶೈವ ಲಾಂಛನಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಬಾಲಬಸವರನ್ನು ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಬರಹಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆಯೇ ಹೊರತು, ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರುವ ಸಾರುವಯ್ಯಗಳಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಲಬಸವರು ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಮಲೆನಾಡು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣಸ್ವಾಮಿಯ ಪರಂಪರೆಯ ತಂಬೂರಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ವಿ.ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ.ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಐಯ್ಯರ್‌ರವರು 'ಮೈಸೂರು ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ಸ್' ಗ್ರಂಥದ ೪ನೇ ಸಂಪುಟದ ೧೬೩ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಬಸವ ಮತ್ತು ಅರಳಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ತಂಬೂರಿ ಕಲಾವಿದರೆಂದು ಬಾಲಬಸವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಎಸ್.ಎಸ್. ಹಿರೇಮಠ ಅವರ 'ಪಂಚ ಗಣಾಧೀಶರು : ಒಂದು ಅವಲೋಕನ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಬಸವರನ್ನು ಕುರಿತ ಆಂಶಿಕ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ರಾಜೇಗೌಡ ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯವರು 'ತಾಳ ಬಂದೋ.... ತಂಬೂರಿ ಬಂದೋ...' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೀಮೆಯ ನಿರ್ವಾಣಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯ ಬಾಲಬಸವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆ.ಕೆ.ಪುರ ಅವರು ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ೪-೩-೧೯೯೯ ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಬಾಲಬಸವರು' ಲೇಖನ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿಯವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ'ವು ಬಾಲಬಸವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಬಂಡುಕೋರ ಆಸಾದಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಸವರಾಜು ನೆಲ್ಲಿಸರ ಅವರ 'ಆಸಾದಿ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರು' ಕೃತಿ, ಕೆಂಚವೀರಪ್ಪ ಅವರ 'ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂಬ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯಾಗಳಹಳ್ಳಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಸಾದಿಗಳ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರ 'ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ನಾಶವೂ ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣವೂ' ಮತ್ತು 'ಅಂತರಗಟ್ಟೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು' ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳು ಆಸಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರರನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿವೆ. ಆಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು

ಥರ್‌ಸ್ಟನ್, ಹೆಚ್.ವಿ.ನಂಜುಂಡಯ್ಯ, ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಚಿಲ್ಕೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು, ಕೆ.ಎಸ್.ಸಿಂಗ್, ಟಿ.ಆರ್.ಸಿಂಗ್ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದಿಗರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲ್‌ಚಲನೆ ಹೊಂದಿ ಸಾದರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಪರಂಪರೆಯ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಾದರೊಂದಿಗೆ ಮಾದಿಗರಿಗಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಎಂತಹದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಿಯರಾಗಿ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಾಗಿರುವುದಾಗಲೀ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲೀವರೆಗೆ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾದರ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಬಾಂಧವ್ಯ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರು ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲಬಸವರೂ ಸಹ ಇದೇ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಪುರೋಹಿತ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲ್‌ಚಲನೆ ಹೊಂದಿ ಸಾದರಾದರು. ಆ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮೂಲನೆಲೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿ ಶೋಷಿಸುವ ವಿದ್ಯಮಾನ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಂಗ್ಯ. ಇತ್ತ ಲಿಂಗಾಯತರೂ ಆಗದೆ ಅತ್ತ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಡಂತರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿವಾನಂದ ಕೆಳಗಿನಮನಿಯವರ 'ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರು' ಎಂಬ ಕೃತಿ 'ಸಾದರಿಗೂ-ಮಾದರಿಗೂ' ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ಧಾರೆಯ ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನೇ ಪರಿಚಯಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾದಿಗ-ಸಾದಿಗರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಮಹದೇವ ಬಣಕಾರರ 'ವಿಶ್ವಬಂಧು ಮರುಳಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯ'ವು ವಿಶ್ವಬಂಧು ಮರುಳಸಿದ್ದನು ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಗುಂಪನ್ನು ಸಾದರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಕಥನವನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ಮಂಡಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾಚಾಳ, ಸಮಗಾರ, ಡೋಹಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಬಂದಿವೆಯಾದರೂ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣ ಅವರ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿ 'ಮಾದಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮಿತಿಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾದಾರರು ಇತರೆ ಜನಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಲಿಗ, ಮಾಚಾಳ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ, ಹೊಲೆಯ, ಗೊಲ್ಲ,

ನಾಯಕ, ಲಿಂಗಾಯತ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕೋಮಟಿಗ, ಪಾಂಚಾಲ, ಈಡಿಗ, ರೆಡ್ಡಿ, ಗೊಂಬೆರಾಮ ಮುಂತಾದ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ ಹೆಚ್ಚೇನು ವಿವರವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಸಂಕರರೂಪಿ ಉಪಕುಲವಾದ ಮಾಸ್ತೀಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರು ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಮಾಸ್ತೀಕರು ಗಾರುಡಿ ವಿದ್ಯೆ, ಗರಡಿ ಅಂಗ ಸಾಧನೆ, ಸಮರಕಲೆ, ಶಾಕ್ತಾಚರಣೆ, ಸರ್ಕಸ್ ಪೈಲ್ವಾನ್ ವಿದ್ಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ, ಕಂಚಿ ಫರ್ಮಾನು ಮತ್ತು ಕುಲಲಾಂಛನ ಹಾಗೂ ಪಣ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಆಚರಣಾ ಪ್ರಧಾನ ಪುರಾಣ ಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ, ಮರಗು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಖಂಡಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆದಿಮ ಜಂಬೂಕುಲದ ಮೂಲ ಮಾದರಿಗಳು ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಗೋಂಡ್ವನ ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ. ಓ.ನಾಗರಾಜು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು' ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥ ಮತ್ತು 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲತೇಜ ಕುರಂಗರಾಜ ವೈಭವ' ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾದ ಕುರಂಗರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಪರೂಪದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ಪಾಂಡುರಂಗಬಾಬು ಅವರು 'ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕನ್ನಡ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಭಾಷಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಜಗೆರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್‌ರವರ ನಿಷೇಧಿತ 'ಅನುದೇವಾ ಹೊರಗಣವನು' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ನಾಯಕನೆಂದು ಅನುಮಾನಿತ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ. ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ್ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿಯವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ನಾಯಕರು ದಲಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾತಂಗಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಗೈಲ್ ಓಂವೆಡ್ತ್, ಮತಂಗಮುನಿಯ 'ಬೃಹದ್ದೇಶಿ'ಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ರಾ.ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮುಂತಾದವರು ಮಾತಂಗ-ಮಾತಂಗಿ-ಮಾದಿಗರ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಲಾಗದಿರುವ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಸ್ತೃತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳುಳ್ಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯವಿನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ದಯ್ಯ, ರವಿಕುಮಾರ್ ನೀಹ ಮುಂತಾದವರು ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಂದಲೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರೆಲ್ಲರ ಜನಾಂಗಿಕ

ಅಧ್ಯಯನ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಜಾತಿಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುಬ್ಜ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗಿಳಿಯದೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮಾನವ ಘನತೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಆದಿಜಾಂಬವ: ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಸ್ಥ

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, 'ಜಾಂಬುನಲ್ಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ಜಾಂಬುನಲ್ಲೆ ಬೆಳೆದು' ಎಂಬ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಜಾಂಬು ಎಂಬುದು ಸಿಂದ್ ಪುರಾಣ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದಿರುವ ಪ್ರಥಮ ಅಂಶ. ಜಾಂಬವ ಅಥವಾ ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯನು ಅನಾದಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಪ್ರಥಮ ಆದಿಸ್ಪಂದ. ಆದಿ ಆದಿಗೂ ಮೊದಲ ಆದಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಾಂಬವನಾಗಿ ಗೋಚರವಾದನು. ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬು ಎಂಬುದು ಹೇಗೆ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಥಮ ಅಂಶವೋ ಹಾಗೆ ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತು' ಎಂಬುದು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದಿನ ಮೂಲವಸ್ತು.

ಆದಿಜಾಂಬವನೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನೊಬ್ಬ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನೆಂದು ಪುರಾಣಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈಗಿನ ವರ್ತಮಾನದ ನಮ್ಮ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವನನ್ನು ಕುರಿತ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಆತನ ವಾರಸುದಾರರು ಹೊತ್ತು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ "ಜಾಂಬವಯ್ಯನವರು" ಎಂಬ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೂಜಾರಿ ವರ್ಗವಿದೆ. ಅವರನ್ನು 'ಜಾಂಬವರು', 'ಜಾಂಬಯ್ನೋರು', 'ಜಂಬೂ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು' ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪೂಜಾರಿ ಪರಂಪರೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು 'ಜಾಂಬವತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲೌಕಿಕ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಜಾಂಬವರು ಹಟ್ಟಿಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಜಾಂಬವನೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದನೆಂದು ಭಕ್ತಿಪರವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಕವಿ/ಕವಯತ್ರಿಯರು ಜಾಂಬವ ಕುಲಗುರುಗಳ ಪಾದಪೂಜೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳೂ ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಈ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ನರಜೀವವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದವನು ಎಂದು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಇಡೀ ಜಾಂಬವ ಕುಲಕಥನವನ್ನು ಸಾರುವ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡುವ ಜನಪದರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಇದು. ಹಿಂದೆ ನಡೆದುಹೋದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಕತೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿಸುವ ಅಸಾಧಾರಣ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಜನಪದರಿಗಿದೆ. ಈ ಜಾಂಬವಯ್ಯನವರು ಕರಡಿ, ಕೋತಿ, ಆನೆ, ನವಿಲು ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ರಮುದ್ರಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತಾಳೆಗರಿಯ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಪಿತಾಮಹ ಆದಿಜಾಂಬವನ ವಾರಸುದಾರರು ತಾವೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟ ಪಡಿ ಪದಾರ್ಥ

ದುಡ್ಡುದುಗ್ಗಾಣಿ ವಸ್ತ್ರ-ಹೊದಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶುಭವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ಹೇಳುವಂತೆ "There is among the Madigas of the Canarese country a priestly tribe, called Jambu, who never intermarry with the laity and live entirely on their contributions. A high priest whose office is hereditary, takes frequent rounds through the country, collecting money and admonishing his followers. It is not difficult to frame the supposition that the tribal head in time became the priestly head. As the tribe scattered, the priestly hierarchy was not sufficiently powerful to make itself felt among the positions of the tribes that had migrated to some distance. Two sub-divisions of the Madiga mentioned in the census, the Jambava and Jambavanta may be direct descendants of Adijambuvu".[೬] ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಾದಿಗವಾಡಿಗಳಿಗೆ ನಿಯತವಾಗಿ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗಣನಾಯಕರು ಜಂಬುನಾಥನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಠ-ಪೀಠಗಳನ್ನು 'ಶ್ರೀಮದ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಮಹಾ ಸಂಸ್ಥಾನ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಇಡೀ ಜಂಬೂ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಆಡಳಿತ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಿ ಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವ ಆಜ್ಞೆ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿ ಹಿಂಬಾಲಕರು ಮಾದಿಗವಾಡಿಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದವರೆಗೆ ಬಹಳ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನಡವಳಿಕೆ ನಂತರದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮೇಲಾಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುಸಿಯತೊಡಗಿತು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮುರುಘಾ ಮಠದ ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಶರಣರು ಜಾತಿಗೊಬ್ಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುವನ್ನು ನೇಮಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಪಡ್ಡೆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹಿಡಿತ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಡಿಲಗೊಂಡಿತು. ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗೆ, ಪಿತಾಮಹ ಆದಿಜಾಂಬವನ ವಂಶಪರಂಪರೆಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ವಾರಸುದಾರಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಶರಣರು ಆದಿಜಾಂಬನ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದರು. ಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಇದ್ದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಲಿಪಿ ಶೋಧನೆಯಾಗುವ ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತಂದರು.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ, ಮಠದಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವ ಕರಪತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕರಡಿ(ಜಾಂಬವಂತ)ಯ ಗುರುತನ್ನು

ಮುದ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಮುದ್ರೆ ಅಥವಾ ಸೀಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕರಡಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ರಾಮನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಜಾಂಬವಂತ ಒಬ್ಬ ವೀರನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜಾಂಬವ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯದ ಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ರಾಮನಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆರ್ಯ ದಂಡಯಾತ್ರಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದ ವಾರಸುದಾರರಾದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧತಂತ್ರ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಹೊಂದಿ ಸುಭದ್ರ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಪುರಿಯಂತಹ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ದಂಡಯಾತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ವಲಸೆಗಾರ ಆರ್ಯರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮೂಲಕ ಜಾಂಬವಂತನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿ ಈ ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಜಾಂಬವರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆನಂತರ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಜಾಂಬವರ ಜ್ಞಾನಕಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿತಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಪರಭಾರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕಡೆಗೆ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನಾದ ಜಾಂಬವನನ್ನು ಕರಡಿಯನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೋತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೃಶ್ಯರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರು. ವಾನರ, ಕರಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಜಾಂಬವರು ಬಹುಶಃ ಆ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರಾಗಿರಬೇಕು."The poet of the Ramayana sought a picturesque effect by naming the hosts,who helped Rama in war, by their totems. Possibly the hostsofthemonkeysandbears worshipped these animals"[೭] ರ್ಯರು ಪ್ರಮುಖ ಯುದ್ಧವೀರರಾದ ಸುಗ್ರೀವ, ಜಾಂಬವಂತ, ಹನುಮಂತ, ಅಂಗದಕುಮಾರ ಮುಂತಾದವರ ಸ್ನೇಹ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ತಂತ್ರ ಕುತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಔನ್ನತ್ಯ ಕುಸಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. 'Though of high estate when the Aryans first came in contact with the sons of the soil, the day of humiliation came to Adijambuvu. He fell from his height"[೮]

ಗಜಾನನಂ ಭೂತಗಣಾದಿ ಸೇವಿತಂ ಕಪಿತ್ಥ ಜಂಬೂ ಫಲಹಾರ ಭಕ್ಷಿತಂ– ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ 'ಜಂಬೂಫಲ'ವು ಗಣಪತಿಯ ಪ್ರಿಯ ಆಹಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಜಂಬೂವೃಕ್ಷವು ಮಾದಿಗರ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕುಲಲಾಂಛನವಾಗಿದ್ದು ಜಂಬೂಫಲದೊಂದಿಗೆ ಗಣಪತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧವು ಕೇವಲ ಆಕಸ್ಮಿಕವೇ, ಅಥವಾ ಗಣಪತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಧಾರೆಗೂ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷಕ್ಕೂ ಆ ಮೂಲಕ ಜಾಂಬವರಿಗೂ

ಏನಾದರೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ 'ಗಣಪತಿ' ಕುರಿತು ನಡೆಸಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆ ಈ ಬಗೆಯದ್ದು. ಮೂಷಿಕವು ಕುಲಲಾಂಛನ (Totem) ಆಗಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಆನೆ ಕುಲಲಾಂಛನವಾಗಿದ್ದ ಮಾತಂಗರು ಸೋಲಿಸಿದುದರ ಸಂಕೇತವೇ ಗಣಪತಿ ಎಂದು ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ 'ಲೋಕಾಯತ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ಭಾರತದೇಶ' ಎನ್ನುವ ಮೊದಲು ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಖಿಕ ಕಥನಗಳು ನಮಗೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದಿಗರು, ಸಿದ್ದೋಳ್ಳು, ಬಾಲಬಸವರು, ಮಣೆಗಾರ, ಸಮಗಾರ, ಡೋಹರ, ಮಚಗಾರ–ಮಚ್ಚಿಗ–ಮೋಚಿ–ಚಮ್ಮಾರ, ಗೋಸಂಗಿ, ಆಸಾದಿ, ಅರುಂಧತೀಯರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ದೊಕ್ಕಲೋರು ಮುಂತಾದ ಜಂಬೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವ ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣಗಳು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾಲಾತೀತ ಪುರಾಣಗಳು ಭೂಮಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ಜಾಂಬವನೆಂದೂ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಆದಿಪುರುಷನಾದ ಜಾಂಬವನು ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದೂ, ಅವನು ಭೂಮಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯೊಂದಿಗಿರುವ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷದ ಸಂಬಂಧವು ಕೇವಲ ಆಕಸ್ಮಿಕವೇ ಅಥವಾ ಜಾಂಬವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಧಾರೆಗೂ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷ (ನೇರಳೆಮರ)ಕ್ಕೂ ಏನಾದರೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೇ? ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಮುಹೂರ್ತದ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ನಡುಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಬುನೇರಳೆ ಕಂಬವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆ ಕಂಬದ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ವಧೂವರರಿಗೆ ಧಾರಾಮುಹೂರ್ತ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಜಂಬೂ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಸ್ತರಾದ ಜಾಂಬವರೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ ದೇಶದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಮಾದಿಗ ಪರಿವಾರಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಆದಿಜಾಂಬವರು' ಎಂದು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲಪುರುಷನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜಾಂಬವ ಮುನಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಭಾರತದೇಶ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೂ ಮುಂಚೆ ತಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ಇದೇ ಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ಜಂಬೂದ್ವೀಪ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದೂ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಾಂಬವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ಆರ್ಯರು 'ಆರ್ಯಾವರ್ತ, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ, ಭರತಖಂಡ' ಎಂದು ಕರೆದರೆಂದೂ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಜಾಂಬವ' ಎಂದರೆ ಬಂಗಾರವೆಂದೂ ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ. 'ಜಾತರೂಪ'

ಎಂಬುದಕ್ಕಂತೂ ಬಂಗಾರವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಜಾತವೇದಮುನಿ ಜಾಂಬವರ ಕುಲಗುರುಗಳು. ಹೀಗೆ ಜಾತವೇದ, ಜಾತರೂಪ ಪದಗಳು ಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಕ್ಕುವುದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಮಕಾರರನ್ನು 'ಜಾತವರು' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಜಾಂಬವ ಎನ್ನುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರಾಗಲೀ, ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವಾಗಲೀ ಇರುವುದು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಜಾಂಬವ ಕುಲ', 'ಆದಿಜಾಂಬವರು', 'ಮಾತಂಗರು', 'ಅರುಂಧತೀಯರು' ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಹಣನು 'ರಾಜತರಂಗಿಣಿ'ಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರನ್ನು 'ಚರ್ಮಾನೃತ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಮಾದಿಗರು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಚರ್ಮಕಾರ ವೃತ್ತಿಯವರು. ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದ ಮಾಡಿ ತಮಟೆ, ಡಮರು, ಢಕ್ಕೆ, ಡಪ್ಪು, ಡೋಲು, ಮದ್ದಳೆ, ನಗಾರಿ, ಹರೆ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ನುಡಿಸುವ ಕಲಾಕಾರರಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕಾಣ್ಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾದಿಗರು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದಲಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರಾದ ಮಲೆಮಾದಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಚಕ್ಕಳವನ್ನು ತಮ್ಮ ಲಾಂಛನವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುದ್ದೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾಂಬವಕುಲದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು, ಕಥಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದೊಕ್ಕಲುಮಕ್ಕಳು (ದಕ್ಕಲರು) ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆದಿಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾದಿಗರನ್ನು ರಾಜವಂಶದವರೆಂದು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಇಂದಿಗೂ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ದೊಕ್ಕಲುಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ದಕ್ಲ ಜನಾಂಗವು ಮಾದಿಗ ಪರಿವಾರದ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಉಪಪಂಗಡ. ದೊಕ್ಕಲುಮಕ್ಕಳ ಕಥಾಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗದವರು ಉನ್ನತ ವಂಶಸ್ಥರಾಗಿ, ದೊರೆಮಕ್ಕಳಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಲ ಜನಾಂಗದಗವರು ಹೇಳುವ ಒಂದು ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನವಿಲು ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದಾಯಿತು. ಮಯೂರ ಪಕ್ಷಿ ಅಥವಾ ನವಿಲು ಮಾದಿಗರ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾದಿಗರು ನವಿಲುಚಿತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಯಾದವ(ಗೊಲ್ಲ)ರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕಿರೀಟಕ್ಕೆ ನವಿಲುಗರಿ ಮುಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ದಕ್ಲರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಹಳೆಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ದಕ್ಲರು ನುಡಿಸುವ ನಾಗತಂಬೂರಿ ಮತ್ತು ಕಿನ್ನರಿಯ ಮೇಲ್ತುದಿಗೆ ಮರದಿಂದ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ನವಿಲು

ಚಿತ್ರವಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿಶ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಮಾದಿಗರ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ, ತಾತ ಜಾಂಬವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಶ್ವದ ಅಂತ್ಯದ ನಂತರವೂ ಅವನು ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮಾದಿಗರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗ ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ಹೆಣಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ವಲಸೆ ಜನಾಂಗಗಳು ಆಕ್ರಮಣಮಾಡಿ ಅವರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ತುಳಿದು ಮೇಲೇರಿ "ಉತ್ತಮರು" ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜನಾಂಗವೇ ಇಂದು ಭೂಹೀನರಾಗಿ ಊರಿನ ಸೆರಗುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವುದು ಭಾರತದೇಶದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ವೈರುಧ್ಯ.

ಜಾತಿ ವಿರುದ್ಧದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಜಾತಿವಾದವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಹಾಗೂ ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಡುವ ಅಪಾಯಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಭವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಜಾತಿ ಕುರಿತು ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪಾಠಗಳು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಅಂತಹ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾತ್ಯತೀತ ಧಾರೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವತ್ತ ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯತೀತ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ನಿಖರವಾದ ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನರ್ ರೂಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹಾಗೂ ಜನಪದ ತಜ್ಞರು ಕಾಲ ಮತ್ತು ದೇಶಾತೀತವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ, ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಬಹುಮುಖೀ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಕಲ ನರಕುಲಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಆದಿಮ ನೆಲೆಗಳ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ತಡಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವತಾವಾದೀ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಆಳದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜ ಭೌತವಾದೀ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಇಡೀ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಜೈವಿಕವಾಗಿ ಏಕಸೂತ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆ ಮಿಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜಾತಿಧರ್ಮ ಮತಭ್ರಾಂತಿಗಳ ಕ್ಷುದ್ರ ಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಾನುಭೂತಿಯಾಗಿ ಆಕಾರಗೊಳ್ಳುವ 'ಅನಿಕೇತನ' ಕಲ್ಪನೆಯಂತಹ ಅಲೌಕಿಕ ಮನಸ್ಥಿತಿಯೊಂದು ಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮಾತಂಗ, ಬುದ್ಧ, ಬಸವ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಮಹಾವೀರ, ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತ, ಪೈಗಂಬರ್ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವರು ಕ್ಷುದ್ರ ಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸ್ವಸ್ಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವೀಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಡಲು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು

ಜಾತಿಗ್ರಸ್ತ ಸಮಾಜದಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಬಂದ ಸಂತರಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕರೂಪಾತ್ಮಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಅಥವಾ ಹೇರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿ, ಜಾತಿವಾದಿ, ವರ್ಣವಾದಿ, ವರ್ಗವಾದಿ, ಸಂರಚನೆಗಳ ಕರಾಳ ರೂಪ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕರಾಳತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಮಾತಂಗ ಮುನಿಯಂತಹ ಸಂತ ಮಹಾಂತರು ಯಜಮಾನತ್ವವಾದೀ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಜೀವನ ಕಥನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅರಿಯಬಯಸುವ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವುದು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನನ್ನು 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗಕುಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಶ. ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗುವ ಕಾಲಾತೀತ ಕಥೆಗಳು ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಕುಲಪುರಾಣಗಳಾಗಿ ಹರಿದುಬಂದಿವೆ. ಅವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು ತಾತ ಜಾಂಬವಮುನಿಯೆಂದು ನಂಬಿಸಿ, ಭೂಮಿಯು ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನಿಕೇತನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿ 'ನೀರೆ ನಿರ್ಹಾಂಕಾರ'ವಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನಪದರನ್ನು ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸಿವೆ. ಇಂಥ ಕುಲಸಂಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾಂತಗ ಪರಂಪರೆಯ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿವೇಕವುಳ್ಳ ಪುರಾಣ, ಕಾವ್ಯ, ಐತಿಹ್ಯ, ಆಚರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರು ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮೊದಲು ಜಲಾಜಲನೆ ಬೆವೆತು ಬೆವರನ್ನು ತೆಗೆದು ಭೂಮಿಗಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಇಟ್ಟಂಥ ಬೆವರು ಮರಗಿಡಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಿತು. ಆ ಮೊದಲು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಜಲಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಜಲದೇವಿಗೆ ಹಾರಕೊಟ್ಟು ಜಲದೇವಿಯನ್ನು ಭೂದೇವಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೆಂದು 'ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ' ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡೋರು, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತರಲು ಜಲಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಲಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, "ಗಂಡುಗತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಒಂದೇಟಿಗೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಉರಿ ಉರಿ ಅಂತಾ ಒದ್ದಾಡಿದ ಜಲಜಾಂಬವಂತ, 'ಆಕಾಶ ಆದಿ ಬಂತು ನನ್ಗ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡಿ' ಎಂದ. "ಕಂದಾ ನಿನ್ನ ರಕ್ತ ಬಿದ್ದ ಜಾಗವೆಲ್ಲ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಾಗಲಿ, ಈಲಿ ಬಿದ್ದ ಜಾಗವೆಲ್ಲ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಾಗಲಿ, ತೊಳ್ಳಬಿದ್ದ ಜಾಗವೆಲ್ಲ ಕರಳು ಮಣ್ಣಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಮೂಳಮುರ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಟ್ಟಾ-ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡವಾಗಿ ಬೆಳಿಲಿ ಆಕಾಶ ಆದಿ ತಂದದಕಾ"[7] ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಜಲಜಾಂಬವಂತ ಇಲ್ಲಿ ದೇವಮಾನವರಿಗೂ ಹಿರಿಯವನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಮಂಜುಳಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಸ್.ರೂಪರಾಜ್ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಕಥೆ ಹೀಗಿದೆ: "ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಬ್ರಹ್ಮನು

ಅನಂತ ಕಾಲದ ನಂತರ ತನ್ನ ಮೌನವನ್ನು ಮುರಿದು ವ್ಯಕ್ತಬ್ರಹ್ಮನೂ ಆಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಆ ನಿರ್ಧಾರವು ಪ್ರತಿಕೃತಿಯಾಗಿ ಅಮೂರ್ತವು ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೋದರಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂರ್ತಗೊಳ್ಳುವುದು". ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯನು ಜಗತ್ತಿನ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆಯೊಂದನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳವಾದ ಕಡಪ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಟು ಕೊಂಗರಹಳ್ಳಿಮಠ ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. (ಕೊಂಕಲ್ ಮಠವನ್ನು ಕೊಂಗರಹಳ್ಳಿಮಠ ಎಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಂಕಲ್ ಮಠದ ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರವೂ ಜಾಂಬವಗುರುಗಳು ಕಡಪದಿಂದ ಕೊಂಕಲ್‌ಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ).

ಅಣ್ಣನ ಕಂಕಣದ ಕೈಯನ್ನು ಕಂಡ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಸ್ವಂತ ಅಣ್ಣನನ್ನೇ ಮೋಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಂಗಿಯ ಚಿತ್ತವಿಕಾರವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮೋಹವನ್ನೂ ಕಂಡ ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯ ದುಃಖದಿಂದ ಮರುಗಿ, ಮೂರು ಹನಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಧರೆಗೆ ಉದುರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಆ ಕ್ಷಣವೇ ನವಿಲಾಗಿ ರೂಪು ಧರಿಸಿ ಆ ಮೂರು ಹನಿ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಹಾ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ತತ್ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲು ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಮೂರು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯವರು ಈ ಮೂರು ಮೊಟ್ಟೆಗಳೂ ಒಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಚಿಪ್ಪನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಮಹಾಸತಿಯರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಹಾಗೂ ಮಹೇಶ್ವರಿಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಳಿಕ ವರನಂದಿಯನ್ನೂ ಆಪ್ತಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತು ಈಗಿರುವಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆದಿಮೂಲದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತುವನ್ನೇ 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ಎಂದೂ 'ಧರೆಯ ತಂದವರು' ಎಂದೂ 'ಧರೆಯ ಬರೆದವರು' ಎಂದೂ 'ಧರೆಯ ಕೊರೆದವರು' ಎಂದೂ ಮಹಾಂತರು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

"ಮುಂದೆ ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಕನ್ಯೆಯೋರ್ವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ರಕ್ತಮುನಿ, ಪಚ್ಚೆಮುನಿ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ ಮತ್ತು ವಾರಮುನಿ (ಯುಗಮುನಿ)ಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆಗ ಧರೆಯ ತಂದವರು ನಂದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಜಲಮಯದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೆಪ್ಪುಗೊಟ್ಟು ಘಟ್ಟಿತನವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಆಜ್ಞಾಧಾರಿಯಾದ ನಂದೀಶನು ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಂದು ಅವರ ಶರೀರದಿಂದ ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಈ ಧರೆಗೆ ಘಟ್ಟಿತನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು."[೧೦]

ಮಾದಿಗರು ಹಾಡುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಮೂಲಪುರುಷ. ಭೂಮಿ ಜಲಮಯವಾಗಿದ್ದಾಗ ಯುಗಮುನಿ ಮತ್ತು ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ ಎಂಬ

ತನ್ನಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಜಲದೇವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವನ ರಕ್ತದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಘನರೂಪಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಘನರೂಪಗೊಂಡ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾನವ ಸಂತಾನ, ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳು ಜನ್ಮಿಸಿ ವೃದ್ಧಿಯಾದವು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವಂತನು ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಿರಿಯವನಾದುದರಿಂದ 'ತಾತ ಜಾಂಬವ'ನಾಗಿ ಗೌರವಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ತಾತ ಜಾಂಬವನು ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಕಲ ಜೀವಕೋಟಿಗಳ ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಿಂದುಂಟಾದ ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತವೆಂಬೆರಡು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕುಪಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕವಿ ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರು 'ಬಕಾಲ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಿರುವಂತೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಪಾತಾಳಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಂತರ್ದಾನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗವು ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿ 'ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಯಜ್ಞದಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ತನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನು ತಾನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತದ ೧೦ನೇ ಮಂಡಲದ ೯೦ನೇ ಸೂಕ್ತಿಯ ೧೯ನೇ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಉದಕದಿಂದ, ಬಳಿಕ ಅದರಿಂದಾದ ಪೃಥ್ವಿ ರಸದಿಂದ ಅವನು ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು' ಎಂದು ಆದಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನಾದ ತಾತ ಜಾಂಬವನು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ದೇಶದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಘರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾದಿಗರು, ತಾತ ಜಾಂಬವರನ್ನು ಕುರಿತ ತಮ್ಮ ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ, 'ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಸುಂದರ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜಾಂಬವನು ಲೋಕಲೋಕಾಂತರಗಳನ್ನು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ಗ್ರಹ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮಾನವನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಯತಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಅರಿವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಹ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಆರ್ಯರು ಆಗಮಿಸುವ ಮುನ್ನ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸರಿಸುಮಾರು ೫೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜಾಂಬವದ್ವೀಪವು ಜಲಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಜಂಬೂನಿವಾಸಿಗಳು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು, ಕಂದಮೂಲಗಳನ್ನು, ಫಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು, ಶುದ್ಧವಾದ ಖನಿಜಯುಕ್ತ ನೀರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಮರದ ಪೊಟರೆ, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು

ವಾಲಿಯ ವಧೆಯ ನಂತರ ಸುಗ್ರೀವ, ಅಂಗದ ಕುಮಾರ ಮತ್ತಿತರ ವೀರನಾಯಕರು ಜಾಂಬವನ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಸೇನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ರಾವಣನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಸೈನಿಕರು (ವಾನರ ಸೇನೆ) ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ ರಾವಣನ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ರಾಮನಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ರಾಮನ ಸೇನಾಪಡೆಯ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವನನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಕುಲಪುರುಷನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಇಂದಿಗೂ ಜಾಂಬವತಾತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಮ-ರಾವಣರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿ ಸಾವು ಬದುಕಿನ ನಡುವೆ ಸೆಣೆಸಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆಂಜನೇಯನ ಮೂಲಕ ಸಂಜೀವಿನಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿದುದರಿಂದ ಜಾಂಬವರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆರ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಜಾಂಬವ ಕುಲದವನೇ ಆದ ವಾಲಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಂಗದಕುಮಾರನ ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ನೇಕೆ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ರಾವಣನನ್ನು ಆಟದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆಂದು ರಾಮಾಯಣ ಕತೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾವಣನಿಗಿಂತಲೂ ವೀರಾಗ್ರಣಿಗಳಾದ ಜಾಂಬವರು ಇಡೀ ಭೂಖಂಡ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಸಾಗರೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸಂಜೀವಿನಿ ವಿದ್ಯೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದು, ಕಡೆಗೆ ರಾಮನಿಗೆ ಜಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ವಾನರಸೇನೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಜಾಂಬವಸೇನೆ. ಜಾಂಬವರು (ವಾನರರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನ ಸೈನಿಕರು) ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸುಭದ್ರವಾದ ಆರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಜಾಂಬವರ ಇಂತಹ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದ ಆರ್ಯರು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೂಲಕ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಜಾಂಬವರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಸಾರಿ ಜಾಂಬವನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಶಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಯುಧವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿ ಆರ್ಯರು ಜಾಂಬವರ ಮೇಲೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆರ್ಯರು ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ಜಂಬೂಪರ್ವತ (ಬಂಗಾರದ ಪರ್ವತ)ವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಂಬೂಪರ್ವತದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನದಿಯೇ ಜಂಬೂನದಿ; ಅಂದರೆ ಜಾಂಬವನದಿ (ಬಂಗಾರದ ನದಿ). ಜಾಂಬವಂತನ ಬಳಿ 'ಶಮಂತಕಮಣಿ' ಎಂಬ ಅಮೂಲ್ಯ ಮುತ್ತು ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜಾಂಬವರು ಅಪಾರ ಸಿರಿಸಮೃದ್ಧಿಗಳ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಂದು 'ಕೊಹಿನೂರ್

ಡೈಮಂಡ್' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಅಮೂಲ್ಯ ವಜ್ರವನ್ನು ರಾಜರು ತಮ್ಮ ರಾಜವಂಶದ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಹೆಗ್ಗುರುತನ್ನಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಥೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕೊಹಿನೂರು ವಜ್ರದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗ್ಗೆ ಜಾಂಬವರು ಶಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾಂಬವಂತನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಅಮೂಲ್ಯ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳು ರಾಜನ ಆಸ್ತಿ. ಅಂತಹ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳ ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಇತರ ರಾಜರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಪರಾಜಿತಗೊಳಿಸಿದಾಗ, ಗೆದ್ದ ರಾಜನಿಗೆ ಸೋತ ರಾಜನು ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅಂದಿನ ರಾಜಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಧರ್ಮವಾಗಿತ್ತು.

ಅದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಆರ್ಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೈನ್ಯ ಸಮೇತವಾಗಿ ಜಾಂಬವಂತನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಶಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಆತನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ವಿರೋಚಿತವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಜಾಂಬವನು ಇದುವರೆಗೆ ತಾನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದ ಶಮಂತಕಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ, ಶಮಂತಕಮಣಿಯಂತೆಯೇ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದ, ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯೂ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು. ಇದು ನಮಗೆ 'ಜಾಂಬವತಿ ಪರಿಣಯ' ಅಥವಾ 'ಶಮಂತಕೋಪಾಖ್ಯಾನ' ಎಂಬ ಆರ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.[೧೧] ಯುದ್ಧಪ್ರವೀಣನೂ ಶೂರನೂ ಆದ ಜಾಂಬವನು ಆರ್ಯರ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಡ್ಡುಹೊಡೆದು ವಿರೋಚಿತವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದುದರಿಂದಲೇ ಆರ್ಯರು ಜಾಂಬವನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಕ್ರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರಡಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ (ಮಹಾಭಾರತ), ಕೋತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ (ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ) ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಜಾಂಬವತಿಯು ಜಾಂಬವಂತನ ಮಗಳು. ಆಕೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಹಿರಾವಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ನೀಡಿದನು. ಅವಳು ತನ್ನ ತಂದೆಯು ತೋರಿಸಿದ ಸುರೇಂದ್ರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪದೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಾಗಿ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಸುರೇಂದ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜಾಂಬವಂತನು ಜಾಂಬವತಿಯ ಮದುವೆಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆಸೆದನು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ತಾನು ಏಕಪತ್ನಿ ವ್ರತಸ್ಥನಾದ ಕಾರಣ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸಿ ಲಗ್ನವಾಗುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇದೇ ಜಾಂಬವಂತನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಾಂಬವಂತನ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸತ್ರಾಜಿತನ ಮಗ ಪ್ರಸೇನಜಿತನು ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಸಿಂಹವೊಂದು ಅವನನ್ನು

ಕೊಂದು ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಶಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಕೊಂದ ಜಾಂಬವನು ಶಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತನ್ನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದಿಂದ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋದ ಪ್ರಸೇನಜಿತನನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೆ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರಲು ಶಮಂತಕಮಣಿಯ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೇ ಪ್ರಸೇನಜಿತನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಜನ ಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಇಂತಹ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಸೇನಜಿತನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಹವು ಕೊಂದ ಪ್ರಸೇನಜಿತನ ಶವವನ್ನು ಮತ್ತು ಜಾಂಬವನು ಕೊಂದ ಸಿಂಹದ ಶವವನ್ನು ನೋಡಿ ಜಾಂಬವಂತನ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಗುಹೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಶಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಜಾಂಬವನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಬಲದಿಂದ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾಂಬವಂತ ಮಹಾಶಕ್ತಿಶಾಲಿ. ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಸೋಲೊಪ್ಪದೆ ಸೆಣೆಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಶ್ರೀರಾಮನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಜಾಂಬವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಶಮಂತಕ ಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಇದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ–ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕತೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಜಾಂಬವನೆಂದರೆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕರಡಿ. ಜಾಂಬವತಿ ಕರಡಿಯ ಮಗಳು! ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಜಾಂಬವನು ಕರಡಿಯೋ ಕೋತಿಯೋ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕರಡಿ ಕೋತಿಯಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜಾಂಬವಂತನು ಕರಡಿಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆತನೂ ಮನುಷ್ಯನೆ. ಆರ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುವುದು ಹೊಸತಲ್ಲ. ಶಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜಾಂಬವನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಘೋರಡವಿಯ 'ಗುಹೆಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ'ವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಕೃಷ್ಣನ ಸೈನಿಕರು ಸಿಂಹ ಶಾರ್ದೂಲ ಹುಲಿ ಕರಡಿಗಳೇ ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ಘೋರ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಘಬಲದಿಂದ ಹೋರಾಡಲಾಗದೆ, ಅನ್ನಾಹಾರಗಳು ಸಿಗದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದಲಿತ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲೊಪ್ಪದ ಆರ್ಯರು ಕರಡಿಯನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ವಿಕೃತಾನಂದ ಅನುಭವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗೊಲ್ಲ ಅಥವಾ ಯಾದವ ಕುಲಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಕುಲನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೇ 'ಕರಡಿ ಗೊಲ್ಲ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಂಗಡವಿದೆ. ಗೊಲ್ಲರ ವೀರನೊಬ್ಬ ಕರಡಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಮುಂದುವರೆದ ವಂಶ ತಮ್ಮದೆಂದು ವಿವರಿಸುವ ಮೌಖಿಕ ಕತೆಯೊಂದು ಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಕುರಿತು ಗೊಲ್ಲರ ಮುಖಂಡನಾದ ಕೂನಿಕೆರೆ ರಾಮಣ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೃಷ್ಣ–ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕತೆಯ ರೂಪಾಂತರವಿರಬಹುದು.

ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರನಾಗಿದ್ದ ರಾಮನು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗೊಲ್ಲರ ಸಮುದಾಯದ ಮುಖಂಡನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಡಿನ ನಾಗರಿಕ ಪರಿಸರದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಂಬವನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಕಾಡಿನ ಜನರ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಬದುಕಿಗೆ ಭಂಗ ತಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಕದಡುವುದು ಆರ್ಯರಿಗೆ ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದಲೂ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಗುಣ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಶುಪಾಲನೆ ವೃತ್ತಿಯ ಗೊಲ್ಲ ಅಥವಾ ಯಾದವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು 'ಯದುಕುಲ ನಂದನ' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಯದುವಂಶದವ, ಯದುರಾಳು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಶೂದ್ರ ಕೃಷ್ಣನು ಆದಿಜಾಂಬವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಶಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಾಜಕಾರಣದ ಮತ್ತೊಂದು ತಂತ್ರ.

ಆದಿ ಜಾಂಬವ ಅಥವಾ ಮಹಾ ಆದಿಗ

"ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಪುರ, ಪಟ್ಟಣ, ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಾತಂಗರೇ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳು, ಮಾದಿಗರು. ಮೂಷಿಕವು ಟೊಟೆಂ ಆಗಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಆನೆ ಟೊಟೆಂ ಆಗಿದ್ದ ಈ ಮಾತಂಗರು ಸೋಲಿಸಿದುದರ ಸಂಕೇತವೇ ಗಣಪತಿಯೆಂದು ವಿವರವಾಗಿ ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ 'ಲೋಕಾಯತ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದ+ಇಗ=ಮಾದಿಗ (ಕಬ್ಬ+ಇಗ=ಕಬ್ಬಿಗ, ಗಾಣ+ಇಗ=ಗಾಣಿಗ ಎಂಬಂತೆ). ಮಹಾ ಆದಿಗ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕೃತ ಮೂಲವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಾದ' ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಿದೆ."[೧೨] ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯ 'ಮಾದ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಿತ, ಸುಂದರವಾದ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಮಾದಿಗ ಎಂದರೆ ಹಿತವಾದವನು, ಸುಂದರವಾದವನು ಎಂದರ್ಥ. 'ಮಾದ' ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಇಗ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೀಳ್ತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾವಾಡಿಗ, ಹೂವಾಡಿಗ ಶಬ್ದಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ಮಾದಿಗ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ 'ಇಗ' ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯ ಭಾವನೆ ಸಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಮಾದಿಗರು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣರು 'ಮಾದರು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ 'ಮಾದಿಗ' ಶಬ್ದವೇ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡು 'ಮಾತಂಗ' ಆಗಿದೆ ಎಂದು 'ಡ್ರವೀಡಿಯನ್ ಎಟಿಮೊಲಾಜಿಕಲ್ ಕೋಶ' ಹೇಳುತ್ತದೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಮಹಾದಿಗೆ' ಮಹಾಪುರುಷ ಕೆಳಗಿಳಿದನು, 'ಮಹಾದಿಗಿರಾ' ಮಹಾಪುರುಷ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ 'ಮಾದಿಗ' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಮಾದಿಗರ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವಲೋಕದ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಸಲಹುತ್ತಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವನ ಮಕ್ಕಳೇ ಅದನ್ನು ಕೊಂದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಸತ್ತ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಯಾರು

ಮಾಡಲಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ತೆಲುಗು ಜನಪದರು 'ಮಹಾದಿಗ್ಯಾಡು' 'ಮಾದಿಗಾಡು' ಅಂದರೆ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು 'ಮಾದಿಗ' ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಎಮ್ಮೆಯೊಂದು ಸತ್ತಾಗ ಅದರ ಕಳೇಬರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾದಿಗರು 'ಮಾದಿಗೊಡ್ಡು' (ನಮ್ಮದು ಎಮ್ಮೆ) ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಕಿತ್ತಾಡಿಕೊಂಡರಂತೆ. ಗೊಡ್ಡುಮಾಂಸ(ಎಮ್ಮೆಮಾಂಸ)ಕ್ಕಾಗಿ ಕಿತ್ತಾಡಲು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ 'ಮಾದಿಗೊಡ್ಡು' ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ 'ಮಾದಿಗೊಡ್ಡು–ಮಾದಿಗೋಡು–ಮಾದಿಗಾಡು–ಮಾದಿಗ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದವೆಂದು ಮಾದಿಗರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಧೀರವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಮಹಾಧೀರ'ರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ 'ಮಹಾಧೀರರು' ಎಂದು ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಗ್ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದಿಗರು 'ಮಾತಂಗರು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಪುಟ: ೩೨೫) 'ಮಾತಂಗಿ ಮಕ್ಕಳು' ಎಂದೂ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ(ಥರ್ಸ್ಟನ್, ಪುಟ: ೩೯೧).

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ತೆಲುಗು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಬಹುತೇಕ ಮಾದಿಗರು ಆಂಧ್ರಮೂಲದ ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕ ಜನಾಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಂಧ್ರದ ಮಾದಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕನ್ನಡ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾದಿಗರು ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿ ಆಳಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ. ರಾಮನಿಗೆ ನೆರವಾದ ಜಾಂಬುವಂತ ಹನುಮಂತನ ವಾನರಸೇನೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವನು ಮಾದಿಗರ ಮೂಲಪುರುಷ. ಅವನು ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಆದಿಪುರುಷ. ವಿಶ್ವವನ್ನು ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆದಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣ 'ಆದಿಗ'. ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಈತನಿದ್ದ ಕಾರಣ 'ಮಹಾ ಆದಿಗ'ನೂ ಆಗಿ ಈತ 'ಮಾದಿಗ'ನಾಗಿ ನಾಮಾಂಕಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ 'ಮಹಾ ಆದಿಗ'ನಾದ ಮಾದಿಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆದ ಸಂತತಿಯವರು 'ಮಾದಿಗ'ರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ಮಾದಿಗ ಎಂಬ ಪುರಾತನ ಪದವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯದೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರ ಮೂಲ ಪಾಳಿ ಭಾಷೆ. ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನೂ 'ಮಹತೋ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಮಹತ' 'ಮಹಂತ' ಎಂಬ ರೂಪ ಪಡೆದು, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ ಹರಿದು 'ಮಹಾಂತ' ಆಗಿ 'ಇಗ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಈಗ 'ಮಾದಿಗ' ತನದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ ! ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾದಿಗರು ಬೌದ್ಧಪರಂಪರೆಯವರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಪೂರಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ".[೧೩] ಆದಿಜಾಂಬವನೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಆದಿಮಾದಿಗ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿ–ಜನಾಂಗಗಳಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ 'ಪಿತಾಮಹ'ನಾದ್ದರಿಂದ

'ತಾತಜಾಂಬವ'ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ಹೇಳುವಂತೆ "Aryans made their conquests, and this man, who was 'the first Madiga' was one of those who were in posessions of the soil when the invaders came."[೧೪] ಮಾದಿಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಂಜಿಸಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಮ+ಆದಿ+ಗ=ಮಾದಿಗ. ಮ (ಮಹಾ) +ಆದಿ (ಮೂಲ) +ಗ (ಚರ) ಅಂದರೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಬಂದಿರುವ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯವನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಮಹಾಮಹಿಮನು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ಈ ನೆಲದ ಪಿತೃವೂ ಹಿರೀಕನೂ ಆದ ಜಾಂಬವನ ನೆರವು ಕೋರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜಾಂಬವನು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ವಾನರಸೇನೆಯ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ರಾವಣನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಆರ್ಯರು ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ನೆಲದ ದ್ರಾವಿಡರ ನೆರವು ಕೋರಿ ಬಂದು, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕುದುರಿಸಿಕೊಂಡು, ದ್ರಾವಿಡರ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಕಡೆಗೆ ದ್ರಾವಿಡರನ್ನೇ ಮಣಿಸಿದರು. ಜಾಂಬವಂತನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆರ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮನ ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಂದಿಗೆ ಜಾಂಬವನು ತಾನಿದ್ದ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಹೋದನು.

ಆಂಧ್ರದ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಒಡನಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ಅವರು 'While Sewing Sandals' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ "The Madigas are among the humblest and most despised of the pariahs of Southern India. They are the leather workers in the Telugu country. For centuries they have tanned hides, sewed sandals, prepared leather buckets for the wells of the sudras and made trappings for their bullocks. And all their search for truth was carried on while sewing sandals with their hands"[೧೫]ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ಸಾಧುಸಂತರ ಗುರುಮಾರ್ಗವನ್ನಿಡಿದು ಸಾಗಲೆತ್ನಿಸಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌರವರು, "ಅವರು ತಮ್ಮ ಯೋಗಿ ಗುರುಗಳು ನೀಡಿದ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಹುದೇವತಾರಾಧನೆಯಿಂದ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿರಿಸಿದರು. ಇದು ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಉನ್ನತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ."[೧೬] ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಮ್ಮಾ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪರಂಪರೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಪೀಳಿಗೆಗಳಾಚೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. "They preserve their traditions;

they have a cult which is distinctively a Madiga cult ; they even have their own village jurisdiction on a tribal basis"[೧೭] ಮೂಲ ದಂಡಯಾತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಾದಿಗರು ಕೊಲಾರಿಯನ್ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌರವರು, "ಮಾದಿಗರು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ತುಂಬಾ ಪುರಾತನವಾದ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ. ದ್ರಾವಿಡರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಒರಟಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ 'ಕೊಲಾರಿಯನ್' ಜನಾಂಗದ ಆದಿಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು ದ್ರಾವಿಡರಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ ಒಂದು ಆದಿ ಜನಾಂಗ. ಮಾದಿಗರು ದಕ್ಷಿಣಾಂತ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ದ್ರಾವಿಡ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಮೊದಲ ದಂಡಯಾತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ"[೧೮] ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಮ್ಮಾ ಅವರ ಈ ವಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಬಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ನಮಗೆ ಮಾದಿಗರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮಾದಿಗರ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ, ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಅಂತಹ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇಂದಿಗೂ 'ಕಟ್ಟೆಮನೆ'ಗಳ ಮೂಲಕ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪಾಲನೆ ದ್ರಾವಿಡ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ ಲಕ್ಷಣ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಚರ್ಮಕಾರ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾಗಿದ್ದ ಜಾಂಬವರು ಕರಡಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ತಮ್ಮದೇ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕರಡಿ ಚರ್ಮದ ಟೋಪಿಗಳನ್ನು ತೊಡುವ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಗೊರವರು ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಢಮರುಗ, ಢಕ್ಕೆ, ಡಪ್ಪು ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಕಲಾಕಾರರಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕಾಣ್ಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಾಂಬವಂತನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವಂತನು ಕರಡಿಯನ್ನು, ವಾನರನನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಾನರರು ವಿಕಾಸಪೂರ್ವದ ಮಾನವಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗ ತನ್ನದು ಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಾಂಬವ ಎಂದರೆ ಕರಡಿ ಅಥವಾ ಬಾಲವಿಲ್ಲದ ಕೋತಿ, ವಾನರ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಿದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ

ಮೂಲಪುರುಷ. ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ನಾವು ಮಾನವರಿಗಿಂತಲೂ ವಾನರರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಹ ರಚನೆ ಹೋಲುವುದು ಇದೇ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು. ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಗಿರಿವನ, ಕಣಿವೆ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗ ಆದಿಜಾಂಬವರು. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಹೇಳುವ ಕತೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಾನವಿಲ್ಲ. ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಈ ಕತೆಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು 'ಆದಿಜಾಂಬವ'ನೆಂದು ಭೂಸೃಷ್ಟಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಶಿಷ್ಟವರ್ಗಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸೃಷ್ಟಿ ಕುರಿತ ಪುರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಹೇಳುವ ಸೃಷ್ಟಿರಹಸ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರ 'ಬಕಾಲ' ಮತ್ತು 'ದಕ್ಲ ಕಥಾದೇವಿ ಕಾವ್ಯ'ಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. 'ಬಕಾಲ'. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಜಾಂಬವಕುಲದ ಬಕಾಲಮುನಿಯು, ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನು ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ದಯ್ಯನವರ 'ದಕ್ಲಕಥಾದೇವಿ ಕಾವ್ಯ' ಭೂಮಿಯು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಜಲಾವೃತವಾಗಿತ್ತೆಂದು, ಜಲಗೋಳವು ಘನವಾಗಿ ರೂಪ ಪಡೆಯಲು ಜಲದೇವಿಯು ಮಾದಿಗ ತಾಯಿಯಿಂದ ಅವಳಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಬಲಿ ಬೇಡಿದಳೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾದಿಗ ತಾಯಿಗೆ ಅವಳಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾಗಲು, ಜಲದೇವಿಯು ಅವಳ ಕನಸಿಗೆ ಬಂದು ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಮಾದಿಗಿತ್ತಿ ಮರು ಮಾತನಾಡದೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನನ್ನು ಹರಿವ ಜಲಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಮಲಗಿಸಲು ಜಲದೇವಿಯು ಘನರೂಪಾಗಿ ಹೆಪ್ಪಾಗಿ ಭೂಮಿಯಾದಳೆಂದು, ಜಲದೇವಿಯನ್ನು ಘನರೂಪಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದ ಕಾರಣ ಇವನು 'ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ'ಯಾದನೆಂದು, ಈ ಭೂಮಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಮಾದಿಗರವನೆಂದು ಬಕಾಲ ಕಾವ್ಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಎರಡನೆ ದಕ್ಕದಮುನಿಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಹೆಪ್ಪಾಗಲು ಜಲದೇವಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಜಲದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲು ಆ ದೇವಿಯು "ನೀನೂ ಬಲಿಯಾಗು" ಎಂದು ಶಪಿಸಿದಳು. ಜಲದೇವಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಲೊಪ್ಪದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಕಾರಣ ದೇವಿಯು 'ನೀನು ಮಾದಿಗರ ಸಾಕುಮಗನಾಗು' ಎಂದು ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಜಲದೇವಿಗೆ ತಾನು ದಕ್ಕದ ಕಾರಣ ಮುಂದೆ ಅವನೇ 'ದಕ್ಕದ ಮಹಾಮುನಿಯಾಗಿ' ದಕ್ಲ ಜನಾಂಗದ ಆದಿಪುರುಷನಾದನೆಂದು 'ಬಕಾಲ' ಕಾವ್ಯ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

"ಈ ಭೂಮಿಯು ಹರಿದಾಡುವ ಜಲರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು. ಹರಿಯುವ ಜಲವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ' ಹೆಪ್ಪಾಗಿಸಿದವನು ಮಾದಿಗ ಮೂಲಪುರುಷ. ಅವನನ್ನು 'ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಶಬ್ದ, ಪುರಾಣರತ್ನ ಚೂಡಾಮಣಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲೂ ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಇಲ್ಲ. ಇದು ತೋಂಡಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ

ಕೊಡುಗೆ. ಭೂಮಿಯ ಹುಟ್ಟಿನ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ದಂಥಕತೆ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬಹುಶಃ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ/ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಭೂಮಿ ನನ್ನದೆಂಬ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ನಂಬಿಕೆಯ ಕುರುಹು ಇದು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ಭೂಮಿ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂಬ 'ವಿಶ್ವಸ್ವಭಾವ'ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ."[೯೯]

ಜಾಂಬವ ಕುಲದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು, ಕಥಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆದಿಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರನ್ನು ರಾಜವಂಶದವರೆಂದು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಇಂದಿಗೂ ದಕ್ಕಲರು ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ದೊಕ್ಕಲುಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ದಕ್ಲಜನಾಂಗ ಮಾದಿಗ ಪರಿವಾರದ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಉಪಪಂಗಡ. ದೊಕ್ಕಲ ಮಕ್ಕಳ ಕಥಾಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಉನ್ನತ ವಂಶಸ್ಥರಾಗಿ, ದೊರೆಮಕ್ಕಳಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನ್ನಬಟ್ಟೆ ನೀಡುವುದು ಮಾದಿಗರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂತಲೂ ಪಡೆಯುವುದು ದಕ್ಲ ಜನಾಂಗದವರ ಹಕ್ಕು ಎಂತಲೂ ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿವು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗೂ ಸುಳಿಯದೆ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಡೇರೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ದೊಕ್ಕಲೋರು ಕೇವಲ ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಇತರ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೊಕ್ಕಲೋರು ಮಾದಿಗರ ಹಳೆಮಕ್ಕಳಾದುದರಿಂದ ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ದೊಕ್ಕಲುಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೆಳಗಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಮಾದಿಗರು "ಮನೆಮಗನಿಗೆ ಊಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಹಳೆಮಗನಾದ ದೊಕ್ಕಲುಮಗನಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಬೇಕು" ಎಂಬ ಪೂರ್ವಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ತಮಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು ಮಾದಿಗರ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕರಿದಾರ ಕಟ್ಟಿ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುವ, ಸೇದೋಬಾವಿಗೆ ಮುಳ್ಳುಕಂಪೆ ಹಾಕಿ ನೀರು ಸೇದದಂತೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ದೊಕ್ಕಲಮಗನಿಗೆ ಪಡಿ ನೀಡದಿರುವುದು ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಏಳ್ಗೆಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಮಾದಿಗರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಸ್ವಯಂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮಗಿಂತಲೂ ಕೀಳೆಂದು ಅವಮಾನಿಸುವುದು, ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸೇರದಂತೆ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿರುವುದು ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ.

ಜಾತಿಸೂಚಕ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಮಾದಿಗರು ಧರಿಸಿರುವ ಈ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪದ ನಿನ್ನೆಮೊನ್ನೆಯದಲ್ಲ. ಇದು ಎಷ್ಟೊಂದು ಪುರಾತನ ಪದವೆಂದರೆ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಎಂಬ

ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ 'ಜಾಂಬವ ದ್ವೀಪ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದು, ಕಡೆಗೆ ಭಾರತದೇಶವನ್ನು 'ಜಂಬೂದ್ವೀಪ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೆಂದು ಕರೆಯುವ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜಾಂಬವ ಎಂಬ ಪದ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಅದು ಭೂಮಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಜಾಂಬವನೊಂದಿಗೆ ಲೋಕರೂಢಿಗೆ ಬಂದ ಪದವೆಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಜಾಂಬವನು ಜಂಬು ನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಾನವ ಸಂತಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಜಾಂಬವ ಸಂತತಿ ಬೆಳೆದು ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ ಜಾಂಬವ ದ್ವೀಪ ಎಂದಾಯಿತು. ಛಪ್ಪನ್ನೈವತ್ತಾರು ದೇಶಗಳ ಮುಂದೆ ಅದು ಜಾಂಬವದ್ವೀಪವಾಗಿ, ಆರ್ಯರ ಆಗಮನದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವಾಯಿತು. ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಎಂಬುದು ಭಾರತದೇಶಕ್ಕೆ ಇರುವ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಹೆಸರು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಮಾತಂಗ ಮಹಾಮುನಿಯ ದಾರಿಗುಂಟ

ಚೀನಿಯರು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವ ಪುರಾತನ ದಾಖಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗನನ್ನು 'ಕಶ್ಯಪ ಮಾತಂಗ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. 'ಕಶ್ಯಪ' ಎಂಬುದು ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಋಷಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಂದು, 'ಮಾತಂಗ' ಎನ್ನುವುದು ತಳಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಿಕ್ಕುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಂದು ಚರಿತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆ ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಚೈನಾ ದೇಶದವರ ಈ ದಾಖಲೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮರಕ್ಷ ಮತ್ತು ಕಶ್ಯಪ ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕೆ ೬೫ರಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಿಲಾ (Taxila)ದಿಂದ ಚೈನಾದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು. ಅವರು ದುರ್ಗಮ ಹಿಂದೂಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿ (Indus Gorge)ಯನ್ನು ಏರಿ, ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ, ಬೌದ್ಧಸ್ತೂಪಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕುಶಾನದೊರೆಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅದ್ಭುತವಾದ ಹಿಮಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಳಿದು ಕೊನೆಗೆ ಈಗಿನ ಚೈನಾದ ತುಷ್ಕರ್‌ಗಾನ್ ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರ ಪ್ರಯಾಣವು ಈಗಿನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಭಾಗವಾದ ಕರಕೊರಂ (Karakoram) ಹಾದಿಯ ಮೂಲಕ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇದೇ ಕರಕೊರಂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೯೭೦ರ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಮತ್ತು ಚೈನಾದ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಸೇರಿ 'ಜಗತ್ತಿನ ಎಂಟನೇ ಅಚ್ಚರಿ' ಯೆನ್ನುವಂತಹ ಹೆದ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಹೆದ್ದಾರಿಯು ಹೊಸದೇನೂ ಆಗಿರದೆ ೨೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಭಾರತದಿಂದ ಹೊರಟ ಇಬ್ಬರು ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಕ್ರಮಿಸಿದ ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಮನಗಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಹ್ಯೂಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಯಾತ್ರಿಕರು ಅಷ್ಟೇನೂ ಕಠಿಣವಲ್ಲದ ಬಾಕ್ಟ್ರಿಯಾ ಎನ್ನುವ ಹಾದಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ.[೨೦] ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆ ಹೆದ್ದಾರಿಯನ್ನು ದಾಟಿದ ಇಂಡಿಯಾದ ಆ ಇಬ್ಬರು ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್‌ರ

ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, "The names of these two monks, according to the Chinese, were Dharmaraksha and Kasyapa Matanga. We may speculate who this Kasyapa Matanga was - a monk with indeed a resonant name, not an ordinary one for bikkus. 'Kasyapa' was the name of the *rishi* who was supposed to have founded Kashmir; in Pali it is kassapa- a former Buddha. And Matanga of course is the name of the great candala, heralded in Pali literature especially in the *Matanga Jataka* (which is probably later)."[೨೧]

ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್‌ರವರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ ವೆಸತ್ತಾಸುತ್ತದ ಮೂರನೇ ಪುಸ್ತಕ (ದಿ ಮಹಾವಗ್ಗ)ದ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎನ್ನುವುದು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲ್ಲ; ಅದು ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು 'ಕಶ್ಯಪ ಮಾತಂಗ'ನ ಕುರಿತ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾಳಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಮೂಲ ಪಾಳಿ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅನಂತರ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

'Birth does not make an outcaste,
birth does not a brahman make;
action makes a person low, action makes him great.
To prove my case I give just one example here-
the dalit Matanga, candala's son, of fame.
This Matanga attained renown so high and rare
that masses of brahmans and khattiyas
to serve him were drawn near.
He ascended, so they say, in a chariot divine,
defeating lust and hatred, from passion fread so high
nor did his birth or caste bar him from paradise!
But born brahmans are there,
kin to the mantra-knowers
whose evil deeds expose them again and again,
scorned by the faithful and virtuous,
facing a future doom
-their brahman birth does not prevent
scorn now or later doom'.[೨೨]
ಹುಟ್ಟು ಮಾಡದು ಒಬ್ಬ ಅಂತ್ಯಜನ

ಹುಟ್ಟು ಮಾಡದು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ
ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವುದು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕೀಳು
ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವುದು ಅವನನ್ನು ಮೇಲು
ಈ ನನ್ನ ಮಾತ ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಪುರಾವೆ ನೀಡುವೆನಿಲ್ಲಿ–
ಮಹಾಂತ ಮಾತಂಗ ದಲಿತ, ಚಾಂಡಾಲನ ಮಗನು
ಈ ಮಾತಂಗ ಅಪರೂಪದತಿಶಯದ ಉನ್ನತಿಯ ಸಾಧಿಸಿದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾದಿ ಜನರೆಲ್ಲ
ಆತನ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಲು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ
ಅವನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು.
ಏರಿದನವನು; ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಆತನೇರಿದ್ದು ದೇವರಥ!
ಕಾಮ–ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಿ, ಮೋಹಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಅನಿರ್ಬಂಧಿಯಾಗಿ
ಸಾಧನೆಯ ಸ್ವರ್ಗಶಿಖರವನ್ನೇರಲು ಆತನ ಹುಟ್ಟಾಗಲೀ
ಜಾತಿಯಾಗಲೀ ಅಡೆತಡೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಅವನ ಸಾಹಸದ ಕಾಲಕ್ಕೆ
ಜನ್ಮತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿ!
ಆದರೆ ಅವರು ಕರ್ಮಠರಾಗಿ ಮಂತ್ರಬಲ್ಲ ಕೂಚಂಭಟ್ಟರ
ನಂಟಿನೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿ, ಪುನರಪಿ ಅನಿಷ್ಟ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗಿ
ತಮ್ಮ ಕೇಡಾಳ ಗುಣವನ್ನು ಜಾಹೀರುಗೊಳಿಸುತ್ತಾ,
ನಂಬಿಗಸ್ಥರಿಂದಲೂ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನರಿಂದಲೂ ದೂಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿ
ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ಹಾಳಾಗುವುದನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುವವರಾಗಿದ್ದರು.
ಅವರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಟ್ಟು ಸದ್ಯದ ದೂಷಣೆಯಿಂದಾಗಲೀ
ನಂತರ ಒದಗುವ ಸರ್ವನಾಶದಿಂದಾಗಲಿ
ಅವರನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಹೋಗಿತ್ತು!

ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್ ಹೇಳುವಂತೆ "However there is one dalit hero from ancient buddhist literature who is different, truly a hero of resistance and pride. This is Matanga, a candala. Not only is he the only dalit hero known by name from ancient times, he is the only non-buddhist 'saint' or rishi mentioned by name with favour in the buddhist scriptures. It is worth therefore, to use the buddhist texts to ask, who was Matanga? And, who were the candalas?"[೨೩]

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ವಸಲಸುತ್ತ, ಮಾತಂಗ ಜಾತಕ, ಸಾರಿಪುತ್ತ ಜಾತಕ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಂಡಾಲರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ತಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಹೇರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯವೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿವರ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂತೂ ಪುರಾತನ ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಡುಕೋರ ಗುಣವುಳ್ಳ ಹೆಮ್ಮೆಯ ದಲಿತ ನಾಯಕನೊಬ್ಬ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾನೆ. ಆತನೇ ಚಂಡಾಲನಾದ ಮಾತಂಗ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆತನೊಬ್ಬನೇ ದಲಿತ ನಾಯಕನಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಜೊತೆಗೆ ಆತನು ಮಹಾಂತ ಸಂತ ಅಥವಾ ರಸಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಬೌದ್ಧಗ್ರಂಥಗಳು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತವೆ. ಬೌದ್ಧಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ನಾಯಕ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಒಡ್ಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕತೆ ಹೀಗಿದೆ-

"ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾತಂಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬುದ್ಧ ಒಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಾಗ ಪಟ್ಟಣದ ಶ್ರೀಮಂತ ಶೆಟ್ಟಿಯ ಮಗಳಾದ ದಿಟ್ಟಮಂಗಳಿಯು ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕ್ರೀಡಿಸಲು ಹೋಗುವಾಗ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಕುನಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದ ಅವಳು ಸುಗಂಧ ಜಲದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಬಾರದ ದೃಶ್ಯಗಳೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿವೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಪರಿವಾರದವರು 'ಎಲೈ ಚಂಡಾಲ ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಗಳು ತಪ್ಪಿಹೋದವು' ಎನ್ನುತ್ತ ಮಾತಂಗನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಹೊಡೆದರು. ನಿರ್ದೋಷಿಯಾದ ಮಾತಂಗ ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ನೇರ ಮಂಗಳಿಯ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಂಗಳಿಯ ತಂದೆ ಯಾಕೆ ಅಂತ ಕೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಮಂಗಳಿ ಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮಂಗಳಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದರೋ ಅದೇ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಿಯ ಬೆನ್ನೇರಿ ತನ್ನ ಚಂಡಾಲ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರವಣ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಭಿಜ್ಞ ಮತ್ತು ಸಮಾಪತಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದ ಗಂಡನನ್ನು ನೆನೆದು ದುಃಖಿತಳಾದ ಮಂಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಹಿಂದಿನ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತ ಹಿರಿದಾದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ನಾಭಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅವಳನ್ನು ಪುತ್ರವತಿಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಮಾತಂಗನ ಹೆಂಡತಿಯೆಂಬ ಗುರುತಿನಿಂದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಂಡವ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಂಡವ್ಯನಿಗೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ ವೇದಪಾಠಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಚಂಡಾಲನ ಮಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾಂಡವ್ಯ ತನ್ನ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೂರಿ

ಭೋಜನವನ್ನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಮಾತಂಗ ಈ ಅಪಾತ್ರ ದಾನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಮತ್ತು ಯಾರು ದಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ದಿನ ೧೬ ಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪಾಯಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವತಃ ಮಾಂಡವ್ಯನು ಬಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧವಣ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಕೊಳಕಾದ ಮಾತಂಗನನ್ನು ಮಗನೇ ತಡೆದು ಹೊರಗಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭೋಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ನಿನ್ನಂಥ ಚಂಡಾಲನಿಗೆ ಕೊಡಲಾರೆ ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾತಂಗ ಅವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಯಕ್ಷರಾಜರು ಮಾತಂಗನಿಗಾದ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಡವ್ಯನನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಂಗಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದವನು ತನ್ನ ಗಂಡ ಮಾತಂಗನೆಂಬುದು ಹೊಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪುತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ಗಂಡನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾತಂಗನು ಜಾತಿಯ ಮದದಿಂದ ಕುರೂಪಿಗಳಾದ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಮರಳಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗ ನನ್ನ ಎಂಜಲನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಿನ್ನಬೇಕು ಎಂದು ಎಂಜಲು ಮಾಡಿದ ಪಾಯಸವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಆರೋಗ್ಯ ಮರಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವರನ್ನು ಜಾತಿಗೆಟ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂದು ಇತರರು ಇವರನ್ನು ಕುಲದಿಂದ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪಕ್ಕದ ಮೇದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮಾತಂಗ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಮೇದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇವನಿಂದ ತಾವು ಜಾತಿಗೆಟ್ಟ ಸಂಗತಿ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ನಮಗೆ ಬೆಲೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬಗೆದು ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಮಾಯಾವಿ, ಜಾದೂಗಾರ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಕೂಡಲೇ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಎಂದು ಫಿರ್ಯಾದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತಂಗನನ್ನು ರಾಜಭಟರು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಚಂಡಾಲನಾದ ಮಾತಂಗನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತಾನೆ. ಅವನುಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಗೇರಲು ಜಾತಿಯು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಕತೆ.”[೨೪]

ಈ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗ ಮಾಂಡವ್ಯನು ತೋರುವ ವರ್ತನೆಯು ಜಾತಿ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹುಸಿ ಮೇಲರಿಮೆಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಇವೊತ್ತಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಆಧುನಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಚಂಡಾಲ ಮಾತಂಗನ ಮಗ ಮಾಂಡವ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವು ತಂದುಕೊಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಮನೋಭಾವದಿಂದಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅರಿಯದೆ ತಾನು ಜಾತಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ವಿಜೃಂಭಿಸತೊಡಗಿ, ತನಗೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಾತಂಗಮುನಿಯಂತೆಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಡ್ಡುಹೊಡೆದ ಕಾತ್ತವರಾಯನೆಂಬ ದಲಿತ ವೀರನೊಬ್ಬನ ಜಾನಪದ ಉಲ್ಲೇಖವೊಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ದೊರೆತಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾತ್ತವರಾಯನ ಪಂಥವನ್ನು ಕುರಿತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಡೇವಿಡ್ ಡೀನ್ ಶುಲ್‌ಮನ್ ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಡೆ ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಎಸ್.ಎಸ್.ಹಿರೇಮಠ ಅವರು, ಕೆಳಜಾತಿಯ ಕಾತ್ತವರಾಯ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಬಯಸುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಕಾತ್ತವರಾಯ ೧೦೦೦ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವನು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ೧೦೦೦ ಪರೈಯ (ಹೊಲೆಯ) ಗಂಡಸರನ್ನು ೧೦೦೦ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹೆಂಗಸರ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಮಲಗಿಸುವನು. ೧೦೦೦ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗಂಡಸರನ್ನು ೧೦೦೦ ಪರೈಯ ಹೆಂಗಸರ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಮಲಗಿಸುವನು. ಮರುದಿನ ಮೈಲಿಗೆ ಕಳೆಯಲು ಹೋಮ ಮಾಡಿಸಿ ಜುಟ್ಟು, ಜನಿವಾರ, ಪಂಚಾಗಂಗಗಳನ್ನು ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಮೂತ್ರವನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಜಲದಂತೆ ಬಳಸುವನು. ಕೋಣನ ಕರುಳನ್ನು ಜನಿವಾರ ಮಾಡುವನು. ಷಣ್ಮುಖನೇ ಕಾತ್ತವರಾಯನೆಂದು ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ತಾಯಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ. ಕಥೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಶಿವ ಕಂಬ ಏರುವ ಮಗನನ್ನು (ಕಾಟಮರಾಯ) 'ಓ ಪರೈಯನ್ ಬಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುವನು. ಅದ್ಭುತವಾದ ಈ ಕಥೆ ದಕ್ಷಿಣದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದಲಿತರು, ಶೋಷಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ಹೂಡಿದ ಹೋರಾಟದ ದಾಖಲೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದಲಿತರ ಹಿಂಸೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಕಥೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ"[೨೮]

ಇಂದಿನ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾದ ಅನೇಕ ದಲಿತರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದವರೆಂದು ಅವಮಾನಕ್ಕೀಡುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಗಳ ನಡವಳಿಕೆ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಟ್ಟು ಅರಿಯದ ಮಾಂಡವ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮಾಂಡವ್ಯನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅವರಲ್ಲಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ದಾಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಾಂಡವ್ಯನು ಸಂಸಾರ ತ್ಯಜಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದ ಮಾತಂಗ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣದ ಶ್ರೀಮಂತ ಶೆಟ್ಟಿಯ ಮಗಳಾಗಿದ್ದ ದಿಟ್ಟಿಮಂಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಮಗನಾದರೂ, ಅವನ ತಾಯಿಯು ಆತನ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ದಲಿತ ಹುಟ್ಟಿನ ಅರಿವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟಿಮಂಗಳಿ ವಾರಣಾಸಿಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಶೆಟ್ಟಿಯ ಮಗಳು. ಇವಳನ್ನು ಚಂಡಾಲ ಮಾತಂಗಮುನಿ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ವರ್ತಕ ವರ್ಗ ಅಥವಾ ಶೆಟ್ಟಿ ಜನಾಂಗದವರನ್ನು 'ಆರ್ಯ ವೈಶ್ಯರು' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಆರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಜನಪದರು ಶೆಟ್ಟರನ್ನು 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮಾದಿಗರು' ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿ

ಮತ್ತು ದಿಟ್ಟಮಂಗಳಿಯ ಸಂತಾನವಾದ ಮಾಂಡವ್ಯನ ವಂಶಸ್ಥರನ್ನು ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬುದು ಪರಿಶೀಲಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ಆರ್ಯವೈಶ್ಯ/ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿ ಜನಾಂಗದವರನ್ನು 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮಾದಿಗರು' ಅಥವಾ 'ಕರೀಟಿ ಮಾದಿಗರು' ಎನ್ನುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ದಲಿತರಂತೆಯೇ ಕಪ್ಪು ಮೈಬಣ್ಣದ ವರ್ತಕವರ್ಗದ ಶೆಟ್ಟಿಗಳು ಆರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾರಣ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸತೊಡಗಿ 'ಆರ್ಯವೈಶ್ಯ' ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 'ಆರ್ಯವೈಶ್ಯ'ರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಸಹ ಹಣಬಲವಿದ್ದ ವೈಶ್ಯರು ಶ್ರೇಣೀಕರಣದಲ್ಲಿ ೩ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಕೋಮಟಿಗರು 'ಆರ್ಯವೈಶ್ಯ'ರಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕೆಲಸವು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯು ಜೀವವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಶ್ಯ ಮಾತಂಗಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದಷ್ಟೂ ಆತನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಇತರ ಕಥನಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವ-ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವುದರಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆದಿಜಾಂಬವ, ಮತಂಗ, ಮಾತಂಗ, ಮಾತಂಗಿ, ಅರುಂಧತಿ-ವಸಿಷ್ಠ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ದಲಿತ ನಾಯಕರನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ತೆಲುಗು ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ 'ಮತಂಗಜಮು' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 'ಏನುಗು' ಅಂದರೆ 'ಆನೆ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಮತಂಗಡು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಋಷಿ, ಮಾದಿಗವಾಡು' (ಋಷಿ, ಮಾದಿಗರವನು) ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ.[೨೬] ಮತಂಗ ಋಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. 'ಮತಂಗ' ಒಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿ. ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮತಂಗ ಮುನಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ, ವಾಲಿಯು ದುಂದುಬಿ ಎಂಬ ರಕ್ಕಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ, ಆ ದುಂದುಬಿಯ ರುಂಡವನ್ನು ಎಸೆಯಲಾಗಿ, ಅದು ಮತಂಗ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಇಡೀ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹೊಲಸುಮಾಡಿತು. ಇದನ್ನು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕೃದ್ಧನಾದ ಮತಂಗಮುನಿ "ಮರಳಿ ವಾಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವನು ಬದುಕಲಾರ" ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತ. ಈ ಶಾಪದ ಗುಟ್ಟು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಸುಗ್ರೀವ ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತ ಸೇರಿ ವಾಲಿಯ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿದ್ದ. ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೂ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಸ್ನೇಹವಾಯಿತು"[೨೭]

ಮಾತಂಗಿ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. "Though the Matangi cult is non-Aryan in character, the Brahmin has yet an interest in it. He, too, stands by to be sprinkled by the margosa branch of the

Matangi, and be cleansed from evil. And in all the striving there is the hope that thus, perhaps, the soul may be saved"[೨೮] ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಅನಾರ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಾದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದೆ. ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಚಿಮುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಸಹ ಭಕ್ತರ ಸರದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ಅವನ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಬಯಕೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಂದುವರೆದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ರವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಮಾತಂಗ ಮುನಿಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. "The earliest mention of the name Matangi is to be found in the *Mahabharata.* It is not possible to give an authentic date in connection with this Sanscrit epic, Portions of it are of great antiquity and the tradition of the sage Matanga probably belongs to the older parts. He was one of the limited number of renowed sages of Indian antiquity who were of degraded origin"[೨೯] ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಖಚಿತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಾತಂಗ ಮಹರ್ಷಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬಹುಶಃ ಈ ಪುರಾತನ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಭಾರತ ದೇಶದ ಪುರಾತನ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ, ನೀಚಹುಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವೇ ಋಷಿಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಈತನೂ ಒಬ್ಬ. ಮಾತಂಗ ಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತಂಗಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವದಾಸಿಯರಿಗೆ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜನರ್ತಕಿಯರಾಗಿ, ದೇವಸ್ಥಾನ ನರ್ತಕಿಯರಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಅವರು ಕಲಾರಾಧನೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಂದಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂದು ಆರ್ಯರು ತಮ್ಮದೆಂದು ಜಂಭ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ 'ಭರತನಾಟ್ಯ' ದೇವದಾಸಿಯರ ಕಲೆ. ಮಾತಂಗಿಯು ಅಮಿತ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯೂ, ಗುಣವತಿಯೂ, ಲಾವಣ್ಯವತಿಯೂ, ವಿದ್ಯೆಯ ಅಧಿದೇವತೆಯೂ ಆಗಿದ್ದಳೆಂದು ಕಾಳಿದಾಸ ಕವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ 'ಶಾಮಲಾದೇವಿ ದಂಡಕ'ದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾಣಿಕ್ಯ ವೀಣಾ ಮುಪಲಾಲಯಂತೀಂ ಮದಾಲಸಾಂ ಮಂಜುಳ ವಾಗ್ವಿಲಾಸ।
ಮಾಹೇಂದ್ರ ನೀಲದ್ಯುತಿ ಕೋಮಲಾಂಗೀಂ ಮಾತಂಗಕನ್ಯಾ ಮನಸಾ ಸ್ಮರಾಮಿ॥೧॥
ಚತುರ್ಭುಜೇ ಚಂದ್ರಕಲಾವತಂಸೇ ಕುಚೋನ್ನತೇ ಕುಂಕುಮರಾಗಶೋಣೇ।
ಪುಣ್ಡ್ರೇಕ್ಷು ಪಾಶಾಂಕುಶ ಪುಷ್ಪಬಾಣ ಹಸ್ತೆ ನಮಸ್ತೇ ಜಗದೇಕ ಮಾತಃ॥೨॥
ಮಾತಾ ಮರಕತಶ್ಯಾಮಾ ಮಾತಂಗಿ ಮದುಶಾಲಿನಿ ಕಟಾಕ್ಷಯತು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕದಂಬ ವನವಾಸಿನೀ॥೩॥
ಜಯ ಮಾತಂಗ ತನಯೇ ಜಯ ನೀಲೋತ್ಫಲದ್ಯುತೇ, ಜಯ ಸಂಗೀತ ರಸಿಕೆ ಜಯಲೀಲಾ ಶುಕಪ್ರಿಯೇ॥೪॥,

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾದಿಗರ ತಾಯಿ ದೇವತೆಯಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಶಾಕ್ತ ಪಂಥದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಈಗಲೂ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾದಿಗರು ಶಾಕ್ತೇಯ ಮೂಲದವರೆಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಕ್ತೇಯ ಮೂಲವೇ ಅವರ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಆರ್ಯಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯಬಲ್ಲದು. ಮಾತೃದೇವತಾ ಆರಾಧನಾ ಪದ್ಧತಿ ಆರ್ಯಪೂರ್ವ ಆದಿಮ ಜನಾಂಗಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣ. ಮಾತೃ ಆರಾಧನೆಯ 'ಶಾಮಲಾದೇವಿ ದಂಡಕ'ದ ತಾಯಿಬೇರು ಆರ್ಯಪೂರ್ವದ್ದು.

ಆರ್ಯ ಪುರಾಣಗಳು ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿ ನಾರದಮುನಿಯು ಸಂಗೀತಕಲೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅತಿಶೂದ್ರ ಅಗಸಕನ್ಯೆ(ಊರ್ವಶಿ)ಗೂ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಕೂಡಾವಳಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದವನೇ ನಾರದ. ಹೀಗೆಂದರೂ ಸಹ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಕಲೆಯು ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಲೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತು 'ಬೃಹದ್ದೇಶಿ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದವನು ಮಾತಂಗ. ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಸಂಗೀತ ಪಿತಾಮಹ ಮಾತಂಗಮುನಿ ಮಾದಿಗ ಕುಲದವನು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ಸಂಗತಿ.

ಸಂಗೀತ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಗಜಶಾಸ್ರ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾತಂಗ ಎಂದರೇ ಆನೆ ಎಂದರ್ಥ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮಾವುಟಿಗರಾಗಿ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಆನೆಗಳ ಅಸಹಜ ಸಾವಿನ ಕುರಿತು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಅರ್ಜಿಯೊಂದರ ವಿಚಾರಣೆ ವೇಳೆ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಡಿ.ಹೆಚ್.ವಘೇಲಾ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಬಿ.ವಿ.ನಾಗರತ್ನ ಅವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಭಾಗೀಯ ಪೀಠ 'ಆನೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ ತಡೆಯಲು ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ? ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಂಘರ್ಷ ಏರ್ಪಟ್ಟರೆ ಆಗ ಸರ್ಕಾರದ ಕ್ರಿಯೆ ಏನು?' ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು. ಮುಂದುವರೆದು 'ನೀವು ಸಂವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೆ, ನಿಮಗೆ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಗೊತ್ತಿರಲೇಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಆನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ 'ಮಾತಂಗ ಲೀಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನಿಮಗೆ ಇರಬೇಕು'[೩೦] ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಲೋಮಪದ ಮತ್ತು ಸಂತ ಪಾಲಾಕಾಪ್ಯ ಅವರ ಮಧ್ಯೆ ಆನೆ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಯುವ ಚರ್ಚೆ 'ಮಾತಂಗಲೀಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂಬ ೧೦ ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ

ಆನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ 'ಮಾತಂಗಲೀಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರ'ದ ಪರಿಚಯವಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅವರು ಆನೆಗಳ ಕುರಿತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಂತೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲದೈವವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಲಾಂಛನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗದವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.[೩೧] ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದ ಗುರುಗಳ ಪತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿ ಹೊತ್ತ ಆನೆಯ ಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳ ಸೀಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ವಸಿಷ್ಠ, ಅತ್ರಿ, ಗೌತಮ, ಕಶ್ಯಪ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಜಮದಗ್ನಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲನ ಮನೆಯ ಶ್ವಾನಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಅಂದರೆ 'ನಾಯಿಬಾಡು' ತಿಂದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವಿ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವಿ ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆತನು ಅನೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿ ನಮಗೆ ಆರ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಾಯಿಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬಾಹಿರವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಶ್ವಪಚರು ಸೇವಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ವಾಮದೇವನೆಂಬ ಋಷಿ 'ನಾನು ಹಸಿವು ತಾಳದೆ ನಾಯಿ ಕರುಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ತಿಂದೆ' ಎಂದು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಕೌಶಿಕ ಜಾತಿಯವನಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಸಪ್ತ ಮಹಾಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದು, ಕಡೆಗೆ ಆತನ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅವನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಅವನ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುವ ಬಲವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎದುರಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಧನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿತು. ಆತನು ತನ್ನ ಇಡೀ ಕೌಶಿಕ ಜಾತಿ ಪರಿವಾರವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿನ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾಯಿಬಾಡು ತಿಂದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠನಾದರೂ ತನ್ನ ಮಾವನಾದ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಮಾತಂಗಮುನಿಗೆ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ಆರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳು ನಮಗೆ ಕಾಣಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ವಸಿಷ್ಠನು ಆರ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾವನಾದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಪರ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸದೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಮತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವನೂ ಸಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಾಯಿಗೆ ಅನ್ಯವರ್ಣದ ತಂದೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಚಂಡಾಲನೆಂದು, ಅವನು ಅತೀ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಮಹಾಭಾರತದ ಆದಿಪರ್ವದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆತನು ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಕತ್ತೆ ಮರಿಯಿಂದ ತಿಳಿದವನಾಗಿ ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತದ ಬಳಿ ಮತಂಗಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲೆ ನಿಂತನೆಂದು ರಾಮಾಯಣದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮತಂಗನನ್ನು ಕುರಿತ ಮತ್ತೊಂದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮತಂಗನು ಒಮ್ಮೆ ಕತ್ತೆ ಮರಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮರಿಕತ್ತೆಯು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮುಂದೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ದೂರಿದಾಗ, 'ಅಯ್ಯೋ! ಅವನೊಬ್ಬ ಚಾಂಡಾಲ' ಎಂದು ತಾಯಿ ಕತ್ತೆಯು ಮತಂಗನನ್ನು ಬೈದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮತಂಗ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲ ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ. ತಾನೊಬ್ಬ ಕ್ಷೌರಿಕ ತಂದೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಾಂಡಾಲನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೇಲ್ಚಲನೆ ಪಡೆಯಲು ಮತಂಗಮುನಿ ದೀರ್ಘ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ 'ಮತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ'ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಮತಂಗಮುನಿ'ಗಿಂತಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ನಾಯಿಂದನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮತಂಗಮುನಿಯ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಆ ಕಾಲದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆ ಋಷಿಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಅವನು ಹಟ್ಟಿದ ಜಾತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಟ್ಟವು ಕೇವಲ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ದೊರೆಯದೆ ಅವನು ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು ಜಾತಿಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯಾಚೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮತಂಗನು ಚಾಂಡಾಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತಪಸ್ಸುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಾಂಡಾಲ ಪಟ್ಟವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಟ್ಟವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು 'ಮತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಟ್ಟವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತಂಗನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ, ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕ ಸಲ ಈತನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ದುರ್ಲಭವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಷ್ಟೋ ವರಗಳ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಒಡ್ಡಿ, ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಭಂಗ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಟ್ಟದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಚಾಂಡಾಲನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಇಂದ್ರ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತಂಗ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಾತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗನೇ ಮಾತಂಗಮುನಿಯೆಂದೂ, ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳು ಮಾತಂಗಿಯೆಂದೂ, 'ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ವಂಶಜರಾದ ಪಂಚಮ ಜನಾಂಗದವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲವೇ ಮಾತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂದು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು' ಎಂದು ಟಿ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಬೂತಯ್ಯ 'ದಾರ್ಶನಿಕರು

ಮತ್ತು ದಲಿತರು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೯೧ರ ಮೈಸೂರಿನ ಜನಗಣತಿ ವೇಳೆ 'ಕೆಲವು ಮಾದಿಗರು ಯಾವುದೋ ಪುರಾಣದ ಆಧಾರಕೊಟ್ಟು ತಾವು ಮತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹಾಜರಾಗಿದ್ದಾಗಿ', ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‍ಸ್ಟನ್ ತಮ್ಮ 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೩೨]

ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಕಬಂಧನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದ ಬಳಿಕ, ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಶಬರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು 'ಮತಂಗವನ'ಕ್ಕೆ ಬಂದರೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಮತಂಗನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಮಾತಂಗನಾಗಲೀ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚಂಡಾಲರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯತ್ವ ನೀಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಯವಳಾದ ಶಬರಿಯು ಮತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ ಶಿಶುಮಗಳಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಮತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ದೇಹ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು, 'ಶಬರಿ, ರಾಮ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಬರುವವರೆಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಕಾದಿರು. ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸು' ಅದಂತೆ, ರಾಮನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನ ಬರುವಿಕೆಗಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದ ಶಬರಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪುನೀತಳಾದ ನಂತರ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಳೆಂದು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಾದ ಶಬರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಕರುಣಿಸಿದ ಮತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯು ಚಂಡಾಲನಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಗೆ ಜಾತಿಯು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳಾದ ಶಬರಿಯು ರಾಮನಿಗೆ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಜತನವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವಕಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧಕಿಯಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದರೆ, ಅದೇ ಶೂದ್ರ ಶಂಭೂಕ ಮಹರ್ಷಿಯ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿ ಆತನನ್ನು ರಾಮನ ಮೂಲಕವೇ ಹತ್ಯೆಮಾಡಿಸಿದ್ದು ಆರ್ಯರ ದ್ವಂದ್ವ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಅವತಾರವೂ ಒಂದು. ದಶಾವತಾರದ ಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅವತಾರವು ಬುದ್ಧನದಾಗಿದ್ದು, ಅವನು ಕರುಣಾಮಯಿ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದದ್ದು. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಎದ್ದ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಅವತಾರ ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮರಾಠಿ ಸಂಶೋಧಕ ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಿಂತಾಮಣ ಢೇರೆಯವರ ಪ್ರಕಾರ, "ಬುದ್ಧನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಶಾವತಾರದೊಳಗೆ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಗುಪ್ತರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು".[೩೩] ಈ ಕಥನಗಳು ತೋರುವ ಜಾತಿ ಕುರಿತಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜಾತಿ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಂತಹ

ಹಿಂಸಾಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳನ್ನಾಗಿ ದುಷ್ಟರ ಸಂಹಾರಾರ್ಥ ದೇವರೇ ಅವತಾರವೆತ್ತಿ ಎಸಗಿದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಂತೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭವ್ಯತೆಯ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳು

ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಭಾರತ ದೇಶದ ಜಂಗಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುತ್ವದ ಧಾರೆಗಳ ಪೈಕಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲಕೃಷಿ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಡಿಯಿದ್ದೂ ತನ್ನ ಜೀವಪರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗಿನ ಬಂಡುಕೋರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕುಲಕಥನಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನಾಲಿಗೆಗೆ ದಾಟಿಸುತ್ತಾ ಬದುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗವು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮೌಖಿಕ ಕುಲಕಥನಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಒಳನೋಟ ಮತ್ತು ವಿವೇಕಗಳು ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳಾಗಬಲ್ಲವು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಕಲ ನರಕುಲಗಳ ಮಾನವೀಯತೆಯ ನಾದವಾಗಿ ಮಾರ್ದನಿಸಬಲ್ಲವು.

ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಏಕರೂಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವಪರ ಮಾತೃತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರ್ಯಾಯವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಕವಿ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ "ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಂಥ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬಹುಮುಖಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿ ತನ್ನ ವಿಕೃತಿ ಮತ್ತು ದಿವಾಳಿತನವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡೇ ಸಶಕ್ತ ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಒಳಚಂದವನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಬೇರುಗಳನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಮುಖ".[೩೪] "ಸಾವಿರಾರು ಜಾತಿ–ಉಪಜಾತಿಗಳಿಂದ, ಕಸುಬುದಾರ ಪಂಗಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಸಮೇತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘಕಾಲದ, ಸಂಕೀರ್ಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾರ್ಯ. ಅದು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ".[೩೩] ಹಲವಾರು ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮಾತಂಗ ಕುಲದ ಉಪಪಂಗಡಗಳ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಜೀವಾಳ ಈ ಉಪಪಂಗಡಗಳು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ,

ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ, ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿ ಕತೆ (ಮಾರಮ್ಮನ ಪುರಾಣ) ಮುಂತಾದ ಆಚರಣಾ ಪ್ರಧಾನ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಮಸ್ತ ಕುಲಸಮೂಹದ ಮಾನಸಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಪುರಾಣ, ಕುಲಕಸುಬು, ಕಲೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಸಾಗುವಂತೆ ಕಟ್ಟೆಮನೆಗಳು, ಗುರುಪೀಠಗಳು ಮುಂತಾದ ರಾಜಕೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಪುರೋಹಿತರು ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರ ಪಠಣದಲ್ಲಿ 'ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತಖಂಡೇ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು 'ಆರ್ಯಾವರ್ತೇ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನೇ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ "ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಶ್ರೀಮದ್ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನಗಳಾದ ಶ್ರೀಶೈಲ, ಬೆಜವಾಡ, ಕಡಪ, ನೆಲಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಬೃಹನ್ ಮಠಗಳು" ಮಾದಿಗರ ಗುರುಪೀಠಗಳೆಂದು ಮತ್ತು ಆ ಪೀಠಗಳ ಗುರುಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳೆಂದು ಮಾತಂಗ ಕುಲಸ್ತರು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಾದಿಗರ ಕುಲಸ್ತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ-ನಿಗರ, ಹಬ್ಬ-ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಕಟ್ಟೆಮನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರನ್ನು ಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ಅಥವಾ ಯಜಮಾನರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಾದಿಗರ ಮುಖಂಡನನ್ನು ಹಟ್ಟಿಯ ಯಜಮಾನನೆಂದು ಕರೆಯುವ ಒಂದು ಒಳಾಡಳಿತ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಐರೋಪ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು, ಕೆಲವು ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಮಂಡಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಮೌಖಿಕ ಸ್ಮೃತಿಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಂಗತಿಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ತೌಲನಿಕ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೀದಿ ಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಇಡೀ ಭೂಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಛಪ್ಪನ್ನೈವತ್ತಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳು 'ಆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಭರತ ಕ್ಷೇತ್ರದೋಳ್' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ.

೧. Francis Buchanan, A Journey from Madras through the countries of Mysore, Canara and Malabar, Pp:77 and 277, 1807 A.D.

೨. Emma Rausehenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp: vii.

೪. Ibid, Pp: viii

೫. Ibid, Pp: 6

೬. Ibid, Pp: 17

೭. Ibid, Pp: 13

೮. Ibid, Pp: 18

೯. ರಾ.ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ, ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆ, ಪು.೨೨

೧೦. ಮಂಜುಳಾದೇವಿ ಎಂ.ಎಸ್ ಮತ್ತು ರೂಪರಾಜ್ ಎಂ.ಎಸ್(ಸಂ), ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು, ಪು.೧೦-೧೧

೧೧. ಇದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಕೃತಿ ಬರೆದಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ಸಹ 'ಜಾಂಬವತಿ ಪರಿಣಯಮು' ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೧೨. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಪು.೪

೧೩. ಗುರುನಾಥ್ಎಸ್.ಆರ್, ಮಾದಿಗತನ ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಘಟ್ಟಿಹೊಸಹಳ್ಳಿಯ ಗಟ್ಟಿಗ, ಪು. ೧೨೮

೧೪. Emma Rausehenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp: 13

೧೫. Ibid, Pp: vii & viii

೧೬. Ibid, Pp: 6

೧೭. Ibid, Pp: 6

೧೮. Ibid, Pp: 7-8

೧೯. ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಒಳಮೀಸಲಾತಿ: ಬಹುಮುಖಿ ಚಿಂತನೆ, ಶಿವಣ್ಣ ತಿಮ್ಲಾಪುರ(ಸಂ), ಪು.೭

೨೦. Gail Omvedt, Reclaiming Matanga, The Dalit, Jan-Feb 2002, Pp: 15

೨೧. Ibid, Pp: 15

೨೨. Ibid, Pp: 15, (*Sutta Nipata* 136-139, *Vasala sutta;* translatian mine (Gail Omvedt with the help of Ambedkar's Pali dictionary and Lord Chalmer's translation of 1931) ಕನ್ನಡ

ಅನುವಾದ: ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ.

೨೩. Ibid, Pp: 16

೨೪. ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಹೊನ್ನಾರು ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಜಾತಿ ಆಚೆಗಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಸಂಪುಟ-೩, ಸಂಚಿಕೆ-೨೩, ಜನವರಿ ೨೦೦೬

೨೫. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೮೬

೨೬. ತೆಲುಗು ನಿಘಂಟುವು, ಪು.೬೦೮

೨೭. ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾವ್, ಪುರಾಣನಾಮ ಚೂಡಾಮಣಿ, ಪು.೪೭೨

೨೮. Emma Raushenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp: 76

೨೯. Ibid, Pp: 79

೩೦. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ, ಪುಟ: ೫. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ ಆವೃತ್ತಿ, ೨೮-೦೮-೨೦೧೩

೩೧. ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಲೋಕಾಯುತ, ಪು.೧೪೨-೧೪೩

೩೨. Edgar Thurston, Castes and Tribes of Southern India, Vol-vi, P.p: 324

೩೩. ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಿಂತಾಮಣ ಢೇರೆ, ಶ್ರೀ ವಿಠ್ಠಲ: ಒಂದು ಮಹಾ ಸಮನ್ವಯ, ಪು.೨೧೦

೩೪. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೧

೩೫. ಬಂಜಗೆರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ, ನಿಲ, ಪು.೭೩

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆದಿಜಾಂಬವರೇ ಹೇಳುವ 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ' ಹಾಗೂ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ವೆಂದು ಭಾರತ ದೇಶವು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕುರಿತು ಇರುವ ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ತಾನಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಎಂಬುದು ಭಾರತದೇಶಕ್ಕೆ ಇರುವ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳ ಪೈಕಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಹೆಸರು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದಿಗರ ಲಾಂಛನವಾದ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ರಾಜಲಾಂಛನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಷಮಂಡಲ ಅಥವಾ ಮಹಿಷೂರ ನಾಡಿನ ಮಹಿಷಾಸುರನಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಂದಾಜು ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ.೨೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಆರ್ಯರು ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗವಿತ್ತೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಚೈನಾ ದೇಶದವರ ದಾಖಲೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮರಕ್ಷ ಮತ್ತು ಕಸ್ಸಪ ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಕ್ರಿ.ಪೂ.೨೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಅವರೇ ಮಾತಂಗ ಧಮ್ಮ ಸ್ಥಾಪಕರೆಂಬುದನ್ನು ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್ ಬರೆದಿರುವ 'Reclaiming Matanga'[೧] ಲೇಖನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜವಂಶಗಳಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗವು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೯೧ರ ಮೈಸೂರಿನ ಜನಗಣತಿ ವೇಳೆಗೆ ಕೆಲವು ಮಾದಿಗರು ಯಾವುದೋ ಪುರಾಣದ ಆಧಾರ ಕೊಟ್ಟು ತಾವು 'ಮಾತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ'ರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹಾಜರಾಗಿದ್ದಾಗಿ ಥರ್ಸ್‌ಟನ್

ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಮ್ಮಟದುರ್ಗದ ಕುಮಾರರಾಮ(ಕ್ರಿ.ಶ.೧೪ನೇ ಶತಮಾನ)ನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಹಂಪನೆಂಬ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ನಂಜುಂಡ ಕವಿಯ 'ರಾಮನಾಥ ಚರಿತ'ದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕುಲೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು, ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಜಾನಪದ, ಪೌರಾಣಿಕ ಕತೆಗಳನ್ನು, ಜನಾಂಗದ ಉಪಪಂಗಡಗಳ ಪದನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಮೂಲ, ಪ್ರಸಾರ, ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಗ್ರಂಥಗಳು, ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ಗಳು, ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರ ಆದಿಮ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

'ಅಕ್ಷರದೊಳಗಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡುವ ಚಟ ನಿಂತು, ಅಪಾರವಾಗಿರುವ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹುಡುಕಾಟ' ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು 'ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಳಿಸಾರುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಅಕ್ಷರಲೋಕದ ಆಚೆಗಿರುವ ಜನರ ಬದುಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ'. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಸಾಗಿಬಂದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಪುರಾತನರ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕತೊಡಗಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಾಂಬವ ಕುಲಕಥನಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಈ ಜಾಂಬವರ ಬಹುತೇಕ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯ, ಕತೆ ಪುರಾಣಗಳು ಒಬ್ಬ ಸತ್ವಯುತ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಆ ಮುನಿಯೇ ಈ ಜೀವಮಂಡಲದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂದೂ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ವಚನಕಾರರಾದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮುಂತಾದ ಶರಣರು ಮನುಷ್ಯರ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗೆಗಿರುವ ಅಯೋನಿಜತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಟ್ಟುನಿಂತು ಹುಟ್ಟುಪಡೆಯುವ ಜೈವಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವಚನಕಾರ ಬಸವಣ್ಣ "ಕರ್ಣದೊಳಗೆ ಜನಿಸಿದವರುಂಟೆ ಜಗದೊಳಗೆ" ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಮೆರೆಯುವುದನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ಜನಪದರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರ ಕುರಿತು ಆಯೋನಿಜ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಡ್ಡಗೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ಜಾನಪದ ಕವಯತ್ರಿಯರಾದ ಕದರಮ್ಮ, ಕೆಂಪನಾಗಮ್ಮಜ್ಜಿ, ಮುದ್ದುನಾಗಮ್ಮಜ್ಜಿ, ಲಕ್ಕವ್ವ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಜಾಂಬವರ ಕುಲಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕುಲದ ತಂದೆ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು, ನೀರೆ ನಿರಾಂಕಾರವಾಗಿದ್ದ ಅಯೋಮಯ ಜಲಮಂಡಲ ನಿರಾಳದೊಳಗೆ ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜಲದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ಶಿರಹರಿದು ರಕ್ತವನ್ನು

ಬಸಿದು ಜಲವನ್ನು ಹೆಪ್ಪಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಜೀವಗೋಳವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಇಡೀ ಲೋಕದ ತಂದೆ, ಅವನು ಭೂಮಿ ಹುಟ್ಟುದಕೆ ಮುನ್ನ, ಭೂಲೋಕ್ಹುಟ್ಟುದಕೆ ಮುನ್ನ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಮರ್ಹುಟ್ಟುದಕೆ ಮುನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದೂ, ಭೂಮಿ ಆಕಾಶ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಮರನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದವನು, ಭೂಮಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯೋನು ಅವನು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕದರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗೆಣೆಕಾತಿಯರು ತಮ್ಮ ಕುಲದ ತಂದೆ ಜಾಂಬವಮುನಿಯನ್ನು ಮರಾಣೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಪದಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಡ್ಡಗೆರೆಯ ಮಾದಿಗರು ತಾವು ಪೆನುಗೊಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಯಸಿಂಹಾಸನದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮೂಲಮಠಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮುದಾಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಪೆನುಗೊಂಡೆಯಿಂದ ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಬಂದು ವಡ್ಡಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕಾದಾದ್ಯಂತ ಇತರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿಹೋದವರೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವಡ್ಡಗೆರೆ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಊರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 'ಈಳ್ಳೇವು' ನೀಡುವಾಗ ಹಾಗೂ 'ಸಿವಾಸ್ಣ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಹರಿವಾಣ' ಎತ್ತುವ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ "ನಮ್ಮ ಪೆನುಗೊಂಡೆ ರಾಯಸಿಂಹಾಸನದ ಕರೆಕುಲದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮಠಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಂಟುಹತ್ತು ಹದಿನಾರು ಹೊನ್ನು-ವರ ಉಂಟಾ ಸ್ವಾಮಿ?" ಎಂದು ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನ ಅಥವಾ ಗದ್ದಿಗೆ ಬಳಿ ಇರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯು ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರೆಲ್ಲರೂ "ಉಂಟು" ಎಂದು ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ನೆನಪುಗಳ ಮೂಲಕ ವಡ್ಡಗೆರೆಯ ಮಾದಿಗರು ತಾವು ಪೆನುಗೊಂಡೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಈ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೂ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಆಕಳಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಜಾಂಬವಂತನು ಹೊರಬಂದನೆಂದು, ದೇವದಾನವರು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಜಾಂಬವನು ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದ ವೇಳೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿದುದರಿಂದ ಅವನು ಚಿರಂಜೀವಿಯೂ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂದು, ಆಂಜನೇಯನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅವನನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದನೆಂದು ಹಾಗೂ ರಾಮನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವನದೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.[೨]

ಮಾತಂಗಿ ಮತ್ತು ಕುಮಾರರಾಮ

ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಿಗೂ ಪೂರ್ವದ ಪಾಳೇಗಾರರಾಗಿ ಆಳಿದ ಕುಮಾರರಾಮ ಮತ್ತು ಅವರ ತಂದೆ ಕಂಪಿಲರಾಯರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಮರ

ದಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು, ಅಪಾರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದವರು. ಅಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ಇತಿಹಾಸ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಪಿಲರಾಯ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಪಶುಪಾಲಕ ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಗುಂಪನ್ನು 'ಕಂಪಳ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ದನಕರು, ಕುರಿ-ಮೇಕೆಗಳ ಕಂಪಳ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆಂಧ್ರದ ಶ್ರೀಶೈಲದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರು ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಮೂಲ ನೆಲೆಯೂ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ. ಶ್ರೀಶೈಲವು ಮಾದಿಗರ ಶ್ರದ್ಧಾಕೇಂದ್ರ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದೊಡ್ಡಪಾಲನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರರಾಮನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಹಟ್ಟಿಯ ಯಜಮಾನನಾದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಕುಮಾರರಾಮನು ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಲ್ಲದೆ ಹೋದರೂ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನೆಡೆ ಸೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಸುಂದರಾಂಗನಾಗಿದ್ದನು. ಕುಮಾರರಾಮನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಬಂದ ಮಾತಂಗಿಯು ಅವನಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತಳಾಗಿ, ತನ್ನ ಪ್ರೇಮವಾಂಛೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸದ ಕುಮಾರರಾಮನ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಪುರುಷನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಕುಮಾರರಾಮನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕುಮಾರರಾಮನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಮಾತಂಗಿಯು ಕತ್ತಿ ಎತ್ತಿದಾಗ 'ಪುರುಷ ವೇಷದ ಸ್ತ್ರೀ ಅವಳು' ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡದೆ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳಿಂದ ತಾನು ಹತ್ಯೆಯಾಗಬಾರದೆಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಇರಿದುಕೊಂಡು ಕುಮಾರರಾಮನು ಸತ್ತನಂತೆ. ಕುಮಾರರಾಮನ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯೇ ಮಾರಮ್ಮದೇವತೆಯಾಗಿ ದೊಡ್ಡಪಾಲನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯಾಗಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯೊಂದು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.[೩]

'ಜಾಣ ಮಾದಿಗರ್ಹಂಪ ಪಗಡೇನಾಡಿ ಗೆದ್ದ ಜಾಲಹಳ್ಳಿ ಸೀಮೆ ನಮದಮ್ಮ' ಎಂದು ಪದ ಹಾಡುವ ಈ ಊರಿನ ಮಾದಿಗರು, ಹಂಪಯ್ಯನೆಂಬ ಮಾದಿಗ ದೊರೆಯೊಬ್ಬ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕುಮ್ಮಟದುರ್ಗದ ಕುಮಾರರಾಮನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪ನೇ ಶತಮಾನ) ಹೊಲೆಯರ ಹುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಹಂಪ, ಕಾಳಂಜಿಕೆಂಪ, ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ ಚಿಕ್ಕ, ಹಡಪದ ಬಲ್ಲುಗ, ಭಂಡಾರಿ ಸಾವಣ್ಣ, ಒಕ್ಕಲಿಗರ ನಾಗಣ್ಣ ಎಂಬ ಸೈನಿಕರಿದ್ದ ವಿವರಣೆಯು ನಂಜುಂಡನ 'ರಾಮನಾಥ ಚರಿತ್ರೆ'ಯಲ್ಲಿ (೧೩: ೩೪-೫) ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್‌ರವರು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ 'ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಸೈನಿಕರು (ಮಾದಿಗರ ಅರಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರ ರಣಮಂಡೆನಂಗು) ವೀರ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ ಕುರಿತ ಶಾಸನೋಲ್ಲೇಖನಗಳನ್ನು

ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಮಾರರಾಮನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ಹೊಲೆಯರ ಹುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಹಂಪ ಎಂಬ ಸೈನಿಕರ ಶೌರ್ಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನಂಜುಂಡಕವಿ 'ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಮಾರರಾಮನು ಬದುಕಿದ್ದ ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಂಪ್ಲಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಕುಮ್ಮಟದುರ್ಗದ ಕೋಟೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಮಾದಿಗರ ಹಂಪಯ್ಯನ ಕೆರೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಜೇನುಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುಮಾರರಾಮನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದೊಡ್ಡಪಾಲನಹಳ್ಳಿ ಗುಡ್ಡವನ್ನು 'ಮಾದಿಗರ ಮಿಂಚುಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡ' ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುಮ್ಮಟದುರ್ಗ-ಜೇನುಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡದ ಮಾದಿಗ ಹಂಪಯ್ಯನಿಗೂ ಮಿಂಚುಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡದ ಮಾದಿಗರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರರಾಮ ಮತ್ತು ಹಂಪಯ್ಯ ಇಬ್ಬರೂ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಕಾಲ ಮಕ್ಕಳಾಗದೇ ಹೋದಾಗ ಹರಿಯಲಾದೇವಿಯು ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬನು ನೀಡಿದ ಮಂತ್ರದ ಮಾವಿನಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಎಸೆದ ಮಾವಿನ ವಾಟೆಯನ್ನು ಮಾದಿಗರ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ತಿಂದು ಅದೇ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಣ್ಣುತಿಂದ ಹರಿಯಲಾದೇವಿಗೆ ಕುಮಾರರಾಮನೂ, ವಾಟೆ ತಿಂದ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಹಂಪಯ್ಯನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳಿಗಿಂತಲೂ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸತ್ವ ಜಾಸ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಹಂಪಯ್ಯನು ಕುಮಾರರಾಮನಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾದ ವೀರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಿಗರ ಹಂಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರ ಕುಮಾರರಾಮ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದಿಗರ ಕುಲದೇವತೆಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಮಾತಂಗಿಯು ಜನಪದರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಮಗಳಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರರಾಮನ ಅಪಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದಳೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕಂಪಿಲರಾಯನ ಚತುರ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬೈಚಪ್ಪನು ಕುಮಾರರಾಮನನ್ನು ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನನು ತಿಳಿದು, ಅವನನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮಾತಂಗಿಯು ತನಗೆ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸೇನೆಯ ತುಕಡಿಯೊಂದನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಆ ಕುಮಾರರಾಮನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಕುಮಾರರಾಮನ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯೇ ಹುಲಿಗಿಯ ಹುಲಿಗೆಮ್ಮನೆಂದು ಅಥವಾ ಹುಲಿಗಿಯ ಹುಲಿಗೆಮ್ಮನೇ ಮಾತಂಗಿಯಾಗಿ ಕುಮಾರ ರಾಮನನ್ನು ಕೊಂದಳೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

ಹನುಮಂತ-ಜಾಂಬವಂತರು ಕಪಿ-ಕರಡಿಗಳೇ?

ಕತೆ, ಪುರಾಣ, ಚರಿತ್ರೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಐತಿಹ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅರಿಯದೆ, ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಉಸಿರಾಡುವ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳು "ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತು

ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ರಾಮಸೇತುವನ್ನು ರಾಮನ ಕಪಿಸೇನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ" ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಎನಿಸುವ ರೂಪಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವವಿಕಾಸ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಸಾಗಿಬಂದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸೃಷ್ಟಿ. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಆರ್ಯರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಮನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬಂದದ್ದು ಕಪಿಗಳು. ರಾಮಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ, ಸಾಗರೋಲ್ಲಂಘನಮಾಡಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದು, ರಾವಣನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಪಿಗಳು. ಆರ್ಯರ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತರದ ಆರ್ಯರು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ 'ಜನ' ಇನ್ನೂ ಮಂಗಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಪಕ್ಕಾ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದಿಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ತನ್ನ 'ರಾಮಾಯಣ'ದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು 'ಕಪಿ', 'ಮಹಾನ್ ಕಪಿ', 'ವಾನರ' ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕಪಿ ಅಥವಾ ಮಂಗನ ಮೂತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬಾಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕಪಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಬಹುಪಾಲು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಿರುವ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕಪಿಯಂತೆ ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಾರುವುದನ್ನು ಹನುಮಂತನ ಗುಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕವಿ ಪ್ರತಿಭೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಹಿಮಾನ್ವಿತವಾದುದೆಂದರೆ ರಾಮಾಯಣದ ಭಾವುಕ ಓದುಗರು ಹನುಮಂತನು ಕಪಿಯಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ವಾನರರಿಗೆ ವಿಚಾರವಂತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಂಜೀವಿನಿ ವಿದ್ಯೆಯಂತಹ ವಿದ್ಯೆಗಳು ತಿಳಿದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಜಾಂಬವಂತ, ಹನುಮಂತ ಮುಂತಾದ ಗಂಡು ಕಪಿಗಳಿಗೆ ಬಾಲವಿರುವಾಗ್ಗೆ ಅದೇ ವಂಶದ ಹೆಣ್ಣು ಕಪಿಗಳಿಗೆ ಬಾಲವಿಲ್ಲವೇಕೆ? ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವನ್ನು ತಾಳದೆ Willing suspension of disbelief ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಬದ್ಧರಾದವರಂತೆ ಕಾವ್ಯಾಸ್ವಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಚಾರವಂತ ವೈಚಾರಿಕರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಕಾವ್ಯಾಸ್ವಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಕತೆ ಕಾವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳಿಗಾಗಿ ತಡಕುತ್ತಾರೆ. ಖ್ಯಾತ ವಿಚಾರವಾದಿ ಹೆಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಹೇಳುವಂತೆ "Man has gone to the moon and returned successfully. It is a tribute to the inquiring, restless and undaunted spirit of man for having unravelled many a mystery of Nature. That which was considered supernatural yesterday is made perfectly natural today"[೬]

"ಲೆಮೂರ್ ಎಂಬುದು ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಒಂದು ಕಪಿ ತಳಿ. ಈ ಅಪೂರ್ವಪ್ರಾಣಿ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರದಿಂದ ಪ್ಯಾಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದ ಅಪಾರ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಪಿಲಿಲ್ ಲುಟ್ಲೆ ಸ್ಕ್ಯಾಲ್ಟರ್ ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ, ಆ ಭೂಖಂಡವನ್ನು 'ಲೆಮೂರಿಯಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿದನು. ಲೆಮೂರಿಯ ಮಾನವನು ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ವಂಶೀಯರಿನ್ನೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಇಂದಿನ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾಸ್ಮಾನಿಯಾ, ಮಲಯ, ಪಾಪುಯಾ, ಹೊಟೆಂಟೋ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದ್ರಾವಿಡರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು."[೫]

ಅಂದ ಮೇಲೆ ರಾಮಾಯಣ ನಡೆಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಲೆಮೂರಿಯಾ ಎಂಬ ಕಪ್ಪುವರ್ಣೀಯ ಮಾನವನು 'ಲೆಮೂರ್' ಎಂಬ ಕಪಿತಳಿಯಿಂದ ವಿಕಸಿತನಾದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಿದ್ದು ಅವನು ದ್ರಾವಿಡ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ವಾದದಿಂದ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬಹುದು. ರಾಮಾಯಣದ ಹನುಮಂತ ಮತ್ತು ಜಾಂಬವಂತನು ಸಹ ಇದೇ ಕಪಿತಳಿಯ ವಂಶೀಯರೆಂದು ವಾದಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಕಪಿಸಂಕುಲದಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡುಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಜವಾಗಿರುವ ರೂಪಭೇದವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಗಂಡುಕಪಿಗಳೆಲ್ಲವು ಸಹಜವಾದ ಕಪಿ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಾಲವಿಲ್ಲದ, ಕಪಿಮೂತಿ ಇಲ್ಲದ ಸುರಸುಂದರಿಯರಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರೂಪುಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾಂಬವಂತನು ಕರಡಿ ರೂಪದವನಾಗಿದ್ದು ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜಾಂಬವತಿ ಕರಡಿ ರೂಪದವಳಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಅವಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದನೆ? ಜಾಂಬವತಿಯೂ ಸಹ ಮಾನವ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಸುಂದರಳಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ವಾಲಿಯ ಹೆಂಡತಿ ತಾರೆಯನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು 'ತಾರಾಧಿಪನಿಭಾಮಾ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು! ಕೃಷ್ಣ–ಜಾಂಬವತಿಯರ ವಿವಾಹ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡರ ವರ್ಣಸಂಕರದ ಕಥನವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. "The Madiga version has Jambava giving his daughter, Jambavathi to Krishna, Making him the Madigas` son-in-law... the extended and contentious debate refers to inter-caste marraiges, mixed discent and anamalous births"[೬]

ವಿಚಾರವಾದಿಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ, 'ಆರ್ಯರಕ್ತವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಜನಾಂಗೀಯವಾದಿಗಳೂ ಸಹ ಇಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಾನ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್ನನು (೧೮೦೯–೧೮೮೨) ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೯ರಲ್ಲಿ 'The origin of Species' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ 'ಜೀವ ವಿಕಾಸ ತತ್ವ'ವು (The theory of Evolution) ನಾವು ದೇವರ

ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆ, ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸ ಹೊರಟಿತು. ಮನುಷ್ಯರ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ೧೮೭೧ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'The Descent of Man' ಎಂಬ English ಗ್ರಂಥವು ನಮ್ಮ ವಂಶವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಂಗಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸಿತು. ಕೃತ್ರಿಮತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಮಾನವತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಥವನ್ನಿಡಿದು ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಡಾರ್ವಿನ್ ನಿಜಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜಾತ್ಯತೀತ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ.

ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ಶಿವ-ಹನುಮಂತ ಮುಂತಾದವರ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ಪ್ರಭೆಗೆ ಮಣಿದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮೀಕರಣದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉದಾರತೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ-ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕಿಂತ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು. "ದಕ್ಷಿಣದ ಕೆಳಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಂಶಗಳು ಉತ್ತರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಾಗುಳಿದವು. ವೈದಿಕ ಸಅಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಬದಲಿಗೆ ಅದರ ಜೊತೆ ಬೆರೆಯುವ ಸಹನೆ ತೋರಬೇಕಿತ್ತು. ಮಾಧ್ವರ ಕಾಲದಷ್ಟು ಈಚೆಗೂ ಇವರು ಸ್ಥಳೀಯ 'ಹನುಮ'ನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ 'ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ'ನೆಂದು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಉದಾಹರಣೆಯಿದೆ".[೭]

ಮಾನವ ಕುಲಗಳ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಮಾನತಾವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಡಾರ್ವಿನ್ ಸಮಾನತಾ ತತ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಾರ್ಶನಿಕ. "The Descent of Man and Selection in relation to Sex" ಎನ್ನುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯು ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕಪ್ಪುಜನರ ಗುಲಾಮತನದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಭಾರತ ಮೂಲದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕಾದ ನೀಗ್ರೋಗಳ ನಡುವೆ ಹಲವು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಭೇದವಿದ್ದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿದೆ. ನೀಗ್ರೋಗಳನ್ನು ವರ್ಣಭೇದಗಳಿಂದ ಅವಮಾನಕ್ಕೀ-ಡುಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಜಾತಿಭೇದಗಳಿಂದ ಅವಮಾನಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಜನಾಂಗಗಳೆಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಪ್ಪು ಮೈಬಣ್ಣದ ಜನ ಆಫ್ರಿಕಾದ ನೀಗ್ರೋ ಮೂಲದವರೆಂಬುದನ್ನು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಆರ್ಯರು ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತಲುಪಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹರಪ್ಪ ಮಹೆಂಜದಾರೊ ನಾಗರಿಕ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಿದ್ಧಿಯರ ಮಾತಿರಲಿ, ಕರಾವಳಿಯ ಕೊರಗರು ಮತ್ತು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕರಿಯ ಮಾದಿಗರು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ

ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಪರೂಪ ಅನನ್ಯ ತಳಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬಣ್ಣ, ಮೂಗು, ತಲೆಗೂದಲು ಆಫ್ರಿಕನ್ ಮೂಲದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಅನ್ನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ದ್ರಾವಿಡ ಭೂಮಿಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ

ಭೂಖಂಡ ಸರಿತ ಸಂಭವಿಸಿ ಈಗಿನ ವಿವಿಧ ಖಂಡಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದು ೨,೦೦,೦೦೦,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ. ಆಧುನಿಕ ಮಾನವ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು ೧,೦೦,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ. ೧೦,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೇ ಆತ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಜೀವಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೃಷಿಕನಾಗಿದ್ದೆಂದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. "೧೮೮೫ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಐಪಿಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿ ಮರ್ಲಿಯನ್ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವೇ ಮಾನವ ಕುಲದ ಆ ಭೂಮಿ, ದ್ರಾವಿಡರು ಈ ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ವಲಸೆ ಬಂದವರಲ್ಲ. ಆದಿ ಮಾನವರು ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಜನಾಂಗಗಳು ಮಾನವರಹಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ಈ ಭೂಭಾಗದ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಗಿದರೆಂದು ವಾದಿಸಿದನು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಭೂಮಿಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಈ ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್‌ಟನ್, ಹೆರ್ಬರ್ಟ್ ರಿಸ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇ.ಎಂ. ಫಾಸ್ಟರ್ ಗಮನಾರ್ಹರು.[೮]

ದ್ರಾವಿಡ ಭೂಮಿಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ 'ಎ ಪ್ಯಾಸೇಜ್ ಟು ಇಂಡಿಯಾ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ೧೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಇ.ಎಂ.ಫಾಸ್ಟರ್ ಕೊಟ್ಟ ಮರಬಾರ್ ಗುಹೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಓದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. "ಗಂಗೆಯಾಗಲೀ ಹಿಮಾಲಯವಾಗಲೀ ಪುರಾತನತೆಯನ್ನು ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಭೂನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಲದ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಜಲಮಯವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಹಿಮಾಲಯಗಳೆದ್ದವು. ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಈ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಿ ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುತ್ತಾ ಇಂಡಿಯಾ ಭೂಖಂಡ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶ. ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಇದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅದರ ದಕ್ಷಿಣ ಪರ್ಯಾಯದ್ವೀಪ (ಪೆನಿನ್ಸುಲರ್ ಇಂಡಿಯ)ವೂ ಅದರ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಆಗ ಒಂದೆಡೆ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕಾ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಭೂಖಂಡವು ಸಾಗರ ಪಾಲಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಾಗರದಾಳದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಮಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಾಯಿತು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದವುಗಳು."[೮]

ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ದ್ರಾವಿಡರ ನೆಲೆ

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರಬಾಹು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವೀರಬಾಹುವಿನ ಬಳಿ ಜೀತಗಾರನಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಪಾರ ಧನರಾಶಿ ನೀಡಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ವೀರಬಾಹುವನ್ನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲ ಜನಾಂಗದವನೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀತಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳಂತೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಇಂತಹ ಜೀತಗಾರರನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದಲಿತರು ಅಥವಾ ಚಂಡಾಲರು ಧನಿಕರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ದಲಿತರನ್ನು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಗತಿಕರನ್ನಾಗಿ ಗತಿಗೇಡಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಅಂಚಿಗೆ ದೂಡಿದ್ದು ಇದೇ ಆರ್ಯರು. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ವಿಶೇಷ ಧನರಾಶಿ ಸುರಿದು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ವೀರಬಾಹು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಮತ್ತು ಆತನು ಹೊಲೆಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಜೀತಗಾರರನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಧನಿಕತನದಿಂದ ದರಿದ್ರತನಕ್ಕೆ ದ್ರಾವಿಡರನ್ನು ಆರ್ಯರು ದೂಡಿದ್ದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಒಂದು ಕರಾಳ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆರ್ಯರ ದಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲಾದ ದ್ರಾವಿಡರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರೆಂಬುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತಾತ ಜಾಂಬವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ರಕ್ತ ಈರಿ ದೊಮ್ಮೆಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಪ್ಪು ಭೂಮಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು ಎಂಬ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಪ್ಪುಭೂಮಿ ಇರುವುದು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ. ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಕಪ್ಪುಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನ ಭೂಮಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕರುನಾಡು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಇರುವುದು ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ. ಆರ್ಯರಿಂದ ಸೋತ ದ್ರಾವಿಡರು ದಕ್ಷಿಣ ಕಡೆ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತರು. ಅಂದಿನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಗಳೆಂದರೆ ಮ್ಲೇಚ್ಚರ ನಾಡು, ತಮೋಲೋಕ, ರಾಕ್ಷಸರು ವಾಸಿಸುವ ಪಾಪಿಗಳ ಲೋಕವೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆರ್ಯ ಜನಾಂಗೀಯರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷೆಗೀಡಾದಂತೆ, ನರಕವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ. ಭಾರತ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ ಕೇಂದ್ರವಾದ ದೆಹಲಿಯು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಉತ್ತರ ಭಾರತವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ

ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಕೇಡಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಕುರುಬ, ಕುಂಚಿಟಿಗ ಮತ್ತು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆ ಉತ್ತರದ ಅಯೋಧ್ಯೆ, ದೆಹಲಿ, ದೇವಗಿರಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದುದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹುಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ನೆಲೆಯೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ನಡುವೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಾಗ್ವಾದದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೇ ಸತ್ಯವಂತ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದವೇರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಸಿಷ್ಠನು, "ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದನಾದರೆ– ವೇದ, ಮತ, ಕುಲಪದ್ಧತಿ, ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗ, ಮಹಾವ್ರತದ ಆಚರಣೆ, ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ, ಈವರೆಗೆ ನಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪುಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ತೊರೆದು, ಸತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ, ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು, ನರಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸುರೆಯ ಹೀರುತ್ತಾ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಕುರಿತು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಸಿಷ್ಠ 'ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಉತ್ತರದ ದಿಕ್ಕು ಆರ್ಯರ ದಿಕ್ಕು, ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಸೂರ್ಯನ ದಿಕ್ಕುಗಳು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಚಂಡಾಲರ ದಿಕ್ಕು. ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ತಮೋಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇಂತಹ ಚಂಡಾಲರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವೀರಬಾಹು ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮ್ಲೇಚ್ಛನಾಡಿಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೂ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದೆಂದರೆ ನರಕವಾಸವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಆರ್ಯರಿಗಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಊರ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ದ್ರಾವಿಡ ಜನಾಂಗೀಯರಾದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡರಿಗೆ ಊರಿನ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿವೇಶನ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ನೋಡಿದರೆ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಆರ್ಯ–ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘರ್ಷದ ನೆನಪುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಪ್ರೇಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿಯೂ ಜೀವಂತ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ ಜನರು ನೆಲೆಸಿದ್ದು 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕತೆ'ಯ ಪ್ರಕಾರ ವಸಿಷ್ಠನು ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸೂಕ್ತ ಪತಿವ್ರತಾ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಂದು ಮಾತಂಗವಾಡೆಯ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕವು ವಾಲಿ, ಸುಗ್ರೀವ, ಹನುಮಂತ, ಶಬರಿ, ಜಾಂಬವಂತರ ನಾಡು. ಅವರು ನೆಲೆಸಿದುದ್ದು ಹಂಪಿಯ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯಲ್ಲಿ. ಕನ್ನಡದ ಈ ದ್ರಾವಿಡ ನಾಯಕರು ಆರ್ಯರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ದಾಸಾನುದಾಸರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆರ್ಯರ ರಾಜಕೀಯ

ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದರು. ದ್ರಾವಿಡ ವೀರನಾದ ರಾವಣನಿಗೂ ಆರ್ಯನಾಯಕನಾದ ರಾಮನಿಗೂ ನಡೆಯುವ ಯುದ್ಧವು ಆರ್ಯ-ದ್ರಾವಿಡರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಆರ್ಯರ ಕೈಗಳ ಆಯುಧಗಳಾಗಿ ದ್ರಾವಿಡ ವಾನರ ಸೇನೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡದ್ದು ದ್ರಾವಿಡರ ಮೂಲಕ ದ್ರಾವಿಡರನ್ನೇ ಸೋಲಿಸುವ ಆರ್ಯರಾಜಕಾರಣದ ಕುತಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಷ ಮಂಡಲ

ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಅಶೋಕನಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಮಹಿಷನಾಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗು ಕೊಂಕಣ ತುಳು ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಮಹಿಷನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳಾಗಿದ್ದು ಆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಜನಾಂಗ ಅತಿ ಪುರಾತನವಾದ ಜನಾಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ತಮಿಳೇತರರಾಗಿ ತಮಿಳು ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕನ್ನಡೇತರರಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ ಅದು. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮಹಿಷಮಂಡಲದ ಈ ಜನಾಂಗವು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮೂರನೆಯ ಬೌದ್ಧಪರಿಷತ್ ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡ ನಂತರ ತನ್ನ ಧಮ್ಮಪ್ರಚಾರಕರನ್ನು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಅಶೋಕ ಕಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಹಾಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವನವಾಸ ಮತ್ತು ಮಹಿಷಮಂಡಲ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮಹಿಂದನು ಲಂಕಾದ್ವೀಪವನ್ನು ತಲುಪಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಶೋಕನ ಧಮ್ಮಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವು ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ಫಲಿಸಿದಷ್ಟು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಬನವಾಸಿಯ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಾತವಾಹನಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಅವಶೇಷಗಳು, ಫಾಹಿಯಾನ್ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ಮಹಿಶಾಸ್ಸಕ(ಮಹಿಷ-ಮಹಿಷಮಂಡಲ ಅರಸ) ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಕ (ಆಸ್ಮಕ-ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ) ಸಂಘದ ಪ್ರಭಾವ, ಹ್ಯೂಯನತ್ಸಾಂಗ್ ಈ ಕೊಂಕಣಪುರದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಅಶೋಕಸ್ತೂಪ, ಬುದ್ಧ ಕರಂಡಕ ಮುಂತಾದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಷ. ಶೆಟ್ಟರ್‌ರವರು ಅಶೋಕನ ಮತ್ತು ಆ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬನವಾಸಿ ಬೌದ್ಧಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಷ.ಶೆಟ್ಟರ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಬನವಾಸಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಷಮಂಡಲಗಳು ಆಗ್ಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬೌದ್ಧಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಶಂಗಂ ಚೋಳರಲ್ಲಿ ಕರಿಕಾಲ ಮತ್ತು ಕಿಳ್ಳಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾವೇರಿಯೊಡನೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆನ್ನ ಬಹುದು. ಶಿಷ್ಟ ಪರಿಪಾಲಕನಾದ ಚೋಳನ 'ಕನ್ಯೆ' ಎಂದೇ ಮಣಿಮೇಕಲಾ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ರವಿಕೀರ್ತಿಯ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ, ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಗಜಸೇನೆ ಸಮುದ್ರ ಸೇರಲು ಕಾವೇರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟು ಮಾಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನದೇ ಆದ ಪದ ಪುಂಜಗಳಲ್ಲಿ

ರವಿಕೀರ್ತಿ ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಚೋಳನಾಡಿನ ಕಾವೇರಿ ಬಂಗಾಳಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅಡಚಣೆ ಇದೆಂಬುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಊಹಿಸಬಹುದು.[೧೦] "ಸುಮಾರು ೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಕದಂಬರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ಎರುಮೈ' ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡು 'ಮಹಿಷ ವಿಷಯ'ವೆಂದು ರೂಪಾಂತರ ಪಡೆದು ಇದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ೮–೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗಂಗರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರಾಜ್ಯಘಟಕ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಮಧ್ಯಕಾಲದವರೆಗೂ ಎರುಮೈ ಪದವು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತೆನ್ನಲು ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಚೋಳ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಎರುಮೈ ನಾಲ್ ಕಾಮುಂಟ'ನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಸಾಕು"[೧೧]

ಕ್ರಿಪೂ ೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಗೌತಮಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಭಿಕ್ಷುಗಳ ತಂಡವನ್ನು ಯಾವ ಮಹಿಷ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಕಳಸಿದ್ದನೋ ಅದೇ ಮಹಿಷಮಂಡಲ ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞ ಪಿ.ವಿ. ನಂಜರಾಜ ಅರಸ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳಿನ 'ಎರುಮೈನಾಡು'ವಿನ ಕನ್ನಡ ರೂಪಾಂತರವೇ ಎರುಮಿನಾಡು ಅಥವಾ ಎಮ್ಮೆನಾಡು. ಒಬ್ಬ ವೀರನನ್ನು ಶಂಗಂ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರುಮೈ ಮದಿಮ್ ಜ (ಎಮ್ಮೆಯ ಬಲದವನು ಅಥವಾ ಕೋಣದ ಕಸುವಿನವನು) ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎರುಮೈ ಪದದ ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥ 'ಎಮ್ಮೆ'. ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಎಮ್ಮೆಯ ನಾಡು' 'ಎಮ್ಮೆಯ ಊರು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಮ್ಮೇರಹಳ್ಳಿ (ಶಿರಾ), ಎಮ್ಮಿಗೆಪುರ (ಬೆಂಗಳೂರು), ಎಮ್ಮಿಗನೂರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಎರುಮೈ ನಾಯಕನ್ ಪೇಳಿ' ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಇವು ಸಮಾನ ಪದಗಳು. ಕೋಣವನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನೋಡುವಾಗ ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದ ತೋಡರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದು. ಅವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಕೋಣ. ಅವರ ಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕೋಣನ ತಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಈಗಲೂ ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮೈಸೂರಿನ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ ಮಹಿಷನ ಊರು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹಿಷ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ. ಅಶೋಕನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಎಮ್ಮೆ ನಾಡು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗದ ಜನರನ್ನು ಮಾರಿಯ ಕೋಣ ಸಂಕೇತಿಸಬಹುದೇ?

ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಯುದ್ಧಕಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯವಾದ ಯುದ್ಧದ ಭೇರಿ ನಗಾರಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ, ಕಹಳೆಗಳನ್ನು ಊದುತ್ತಾ, ಯುದ್ಧದ ಉಡುಗೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಮಾಸ್ಟೀಕ ವೀರರು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೇರಿ ಎಂಬುದು ಯುದ್ಧ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಚರ್ಮವಾದ್ಯ. ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭೇರಿಯನ್ನು 'ರಣಭೇರಿ' ಮತ್ತು ಯುದ್ದ ಗೆದ್ದದ್ದನ್ನು 'ಜಯಭೇರಿ' ಎಂದು ಚರ್ಮ ಸಂಬಂಧಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಚರ್ಮಕಾರರಿಗಿದ್ದ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವ ಎಂಥದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗರ ರಣಭೇರಿ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿಯಾಗಿ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯುದ್ಧ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಸೈನಿಕರು ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧ ಕಲೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ನಂತರ ರಣಭೇರಿ ಮತ್ತು ನಗಾರಿಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು 'ಬ್ಯಾಂಡ್'ಗಳು ಅಲಂಕರಿಸಿದವು. ಸೈನಿಕರು ಮಾರ್ಚ್‌ಫಾಸ್ಟ್ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಕೆಯಾದ ವಾದ್ಯಪಡೆ ಬ್ಯಾಂಡ್‌ಗೆ ದಲಿತರ ಭೇರಿ, ನಗಾರಿ, ಕಹಳೆ, ಕೊಂಬು ಮುಂತಾದ ದೇಶಿ ಯುದ್ಧ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಮರೆತರು. ಕೊಂಬು ಕಹಳೆಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಯುದ್ಧಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಹಳೆಯ ಕರೆಯನ್ನು 'ರಣಕಹಳೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ದಸರಾ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿ ದೇವಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಊರಹಬ್ಬದ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪವೇ ನಾಡಹಬ್ಬ. ಊರಿನ ದೇವತೆಯನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ನಾಡಿದ ದೇವತೆಯನ್ನು ದಸರಾ ನಾಡಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಾಮುಂಡಿಯು ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ 'ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನಿ'ಯಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಳಿದ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ದುರಂತವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ನಾಡಹಬ್ಬವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ? ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದೇ ಮಹಿಷಮಂಡಲ ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೆಸರಿನಿಂದ. ಮಹಿಷಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯೇ ಮಹಿಷಾಸುರ. ಮಹಿಷ ಎಂದರೆ ಕೋಣ ಎಂದರ್ಥ. ಮಹಿಷಿ ಎಂದರೆ ಎಮ್ಮೆ. ಎಮ್ಮೆಯ ನಾಡಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಷಮಂಡಲದ ರಾಜಲಾಂಛನ ಕೋಣ/ಎಮ್ಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಊರ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಕೋಣವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಇದು ಮಹಿಷಮಂಡಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಅರಸನ ಬಲಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಮಹಿಷಮಂಡಲವನ್ನು ಆಳಿದ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಪಡೆದ ಆರ್ಯರು ಮಹಿಷನ ವಿರುದ್ಧ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನಾಡಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸತೊಡಗಿದರು. ದಸರಾ ಎಂದರೆ ಆರ್ಯರು ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಆಚರಣೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಮಾದಿಗರ ಕದರನನ್ನೂ ಸಹ ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಸಹ ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಯರು ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಆಚರಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಮಹಿಷಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ

ಮಾನವತೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಶಾಸನಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಹಿಷಮಂಡಲ ಮತ್ತು ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಮತ್ತು ಥೇರ ರಖ್ಖಿತರು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ದೀಪವಂಶ ಮತ್ತು ಮಹಾವಂಶಗಳು

ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳೇ ಬೌದ್ಧಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದ ನೆಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬೌದ್ಧರ ಪ್ರಜ್ಞಾಪರತೆಯ ವಿಕಸಿತ ರೂಪವೆನ್ನಬಹುದಾದ ತಾರಾಭಗವತಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶೈವವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅಡಕಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬೌದ್ಧಸಿದ್ಧರು ಮಾಗಡಿಯ ಸಮೀಪದ ಕಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಿ.ಹಯವದನರಾವ್‌ರವರು ಇಂದಿನ ಕಲ್ಯವು ಹಿಂದೆ ಕಲ್ಲೆಹ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿ ಬೌದ್ಧರ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬೌದ್ಧಸಿದ್ಧರು ನಾಥಪಂಥದ ಮೂಲಕ ಶೈವೀಕರಣ ಗೊಂಡು ಕಾಳಾಮುಖರಾಗಿ ವೀರಶೈವರಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಬೌದ್ಧವಾಸಾ ಮಹಾಪುರಿ ಎನಿಸಿದ್ದ ಕಲಾವತಿ ಪಟ್ಟಣವೇ ಈಗಿನ ಕಲ್ಯ.[೧೨]

ಬುದ್ಧನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಬಂದುಹೋದ ಕುರಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಈವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಸುಮಾರು ೨೩೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡನಾಡು ಮೌರ್ಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಯಾದ ಅಶೋಕನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜಧಾನಿ ಸುವರ್ಣಗಿರಿಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಅವನ ಶಾಸನಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ೩೨ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ನತಿ ಗ್ರಾಮವೇ ಸುವರ್ಣಗಿರಿ ಇರಬಹುದೆಂದು ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಶೋಕನು ಕೆತ್ತಿಸಿರುವ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಾಸನಗಳು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ. ಸನ್ನತಿ ಹತ್ತಿರದ ಭೀಮಾನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದ ಬೌದ್ಧಸ್ತೂಪದ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿರುವ ಶಿಲಾಫಲಕದ ಮೇಲೆ 'ರಾಜ ಅಸೋಕೊ' ಎಂದು ನಮೂದಿಸಿದೆ. ಅಶೋಕನು 'ಧಮ್ಮ' ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ಶಾಸನಗಳು ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವು. ಕನ್ನಡದ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಅಶೋಕನ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಿ' ಲಿಪಿಯೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯು ೨೩೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನದು. ಉತ್ತರದ ಈಗಿನ ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ ಹಿಂದೂಖುಷ್ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಆಳಿದ ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಶೋಕ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಿ' ಲಿಪಿಯ ಮೂಲಕ, ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಸಾಮ್ರಾಟನೆನ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಖ್ಯಾತ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ವಿನ್ಸೆಂಟ್‌ಸ್ಮಿತ್ "I think it likely that the percentage of literacy among the Buddhist population in Asoka's time was higher than it is now in many provinces of British India"[೧೩] ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಶೋಕನ ಬುದ್ಧಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿ ನಮಗೆ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಾತಂಗ ರಾಜವಂಶ

ಮಾದಿಗರು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ವಿಕಾಸದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟರು. ಚರಿತ್ರೆಯು ಪುರಾಣಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾಗಲೀ, ಉಲ್ಲೇಖಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾನವನಾಗಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದನೆಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕುರುಹುಗಳಾಗಲೀ ದೊರಕದೆ ಕೇವಲ ಪುರಾಣ ಪುರುಷರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಪುರಾಣ ಪುರುಷರೆಂದೇ ತಿಳಿಯಲಾಗಿತ್ತು. ಫ.ಗು.ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು 'ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾರ' ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವ 'ಅರ್ಜುನವಾಡ ಶಾಸನ'ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬಸವಣ್ಣ ಒಬ್ಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ್‌ರವರು 'ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗ ಎಂಬ ವಾದ ಮಂಡಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ದೇವಚಂದ್ರನ ರಾಜಾವಳಿಕತೆಯಲ್ಲಿ, ದೇವಚಂದ್ರನು ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಪುರಾಣ ಪುರುಷರು, ಕವಿಗಳು, ರಾಜ-ರಾಣಿ, ಯೋಧರು ಮುಂತಾದವರು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ನಮಗೆ ದೊರಕಿವೆ.

ಹೆಚ್.ಎ.ಸ್ಟುವರ್ಟ್ ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ರಾಜವಂಶವು ಹಿಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಟ್ಟಿ ಆಳಿದ ವಂಶಸ್ಥರ ಸಂತತಿಯವರು ತಾವೆಂದು ಇಂದಿನ ಮಾದಿಗರು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆಂದು, ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಟುವರ್ಟ್ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.[೧೪]

ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಫ್ಲೀಟ್ ಸಹ "ಮಾತಂಗರಿಗೆ ಒಂದನೇ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರನಾದ ಮಂಗಳೇಶನ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತೆಂದು ಆತನು ಶಕವರ್ಷ ೪೮೯(ಕ್ರಿ.ಶ. ೫೬೭-೮) ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಶಕವರ್ಷ ೫೩೨ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೧೦-೧೧)ರವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದನು" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ.[೧೫] ಫ್ಲೀಟ್ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಾತಂಗರು' ಮತ್ತು 'ಕಲಚೂರಿಗಳು' ಮಂಗಳೇಶನ ಸಂಬಂಧಿಗಳು. ೧ನೇ ಪುಲಿಕೇಸಿಯ ಎರಡನೆ ಮಗ ಮಂಗಳೇಶ ಕ್ರಿ.ಶ.೫೯೭ ರಿಂದ ೬೦೯ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ. ಫ್ಲೀಟ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾತಂಗರು ಕಲಚೂರಿಗಳು ಮಂಗಳೇಶನ ಜತೆ ಸಂಬಂಧಿಗಳು[೧೬] ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ವಂಶದ ರಾಜ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ವಂಶದವರೇ ಮಾದಿಗರೆಂಬುದು ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರ ಆಡಳಿತಗಾರರನ್ನು ಮತ್ತು ವೀರನಾಯಕ/ಕಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಲಿಖಿತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ, ತಾಮ್ರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ, ತಾಳೆಗರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ನಿಸ್ಸಂಶಯಾತ್ಮಕವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಮೊದಲಿಗೇ ಈ ನೆಲದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟಿ ಜೀಕಿದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗುರುತಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆರ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣಾನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯ ಲಿಪಿಶೋಧ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಲಿಪಿ ಶೋಧನೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಆಚರಣೆಗಳ ಮೊರೆ ಹೋದರು. ಆರ್ಯರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಮುನ್ನ ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮದೇ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇಂತಹ ಜಾನಪದ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಆರ್ಯರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ವಲಸೆಗಾರ ಆರ್ಯರು ದ್ರಾವಿಡರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ದ್ರಾವಿಡರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ವಸ್ತ್ರತೊಡಿಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಮನೋವೈಖರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದ್ರಾವಿಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗಳ ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಚ್ಚು ತೆಗೆದರು. ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟರು.

ದ್ರಾವಿಡರು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಗರ್ವಿಷ್ಠ ಆರ್ಯರು ದ್ರಾವಿಡರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರು. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡರನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಸಹಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕರಡಿ ಕೋತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಜಂತುರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿದರು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಆರ್ಯರು ಬಳಸಿರುವ ರೂಪಕ ಸಂಕೇತಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗುರುತು ಮತ್ತು ವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಆರ್ಯರು ಇತರೆ ಜನಾಂಗಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿ ಜಾಂಬವರನ್ನು ಒಂದು ಜನಾಂಗವಾಗಿ ಗೌರವದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಊಹಾತ್ಮಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಿದ್ದೂ ನಮಗೆ ಮಾತಂಗ ಎನ್ನುವ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ಸಾಕ್ಷಿ ಚೈನಾ ಜನರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. "The earliest historical evidence for the actual existence of a man named Matanga we owe to the Chinese, perhaps the most dedicated historical record keepers of the

ancient world. They record that in 65 common Era two buddhist missionaries left for China,departing from Taxila and climbing up 'through the awesome Indus gorge."೧೭ ಹೀಗೆ ಬೌದ್ಧ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಬ್ಬರು ಹಿಂದೂ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಕೊರೆದ ಸಾಹಸ ಗಾಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಸ್ಸಪ ಮಾತಂಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ದಾಖಲೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಕಾರ ಬಾಣಭಟ್ಟ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೦೬) ತನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ 'ಕಾದಂಬರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲರ ನಾಯಕನಾದ 'ಮಾತಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ನೀಡಿರುವ ಮಾತಂಗನ ದೇಹ ಲಕ್ಷಣಗಳ ವರ್ಣನೆಯು ಅನಾಗರಿಕ ಆದಿ ಜನಾಂಗದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತದೆ. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತಂಗ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಬಾಣಭಟ್ಟನು ಮಾತಂಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: 'ಶಬರರ ನಾಯಕನಾದ ಮಾತಂಗನು ಬೇಡರ ಸೈನ್ಯದ ನಡುವೆ ಎಳೆವರಿಯದ ಸೇನಾಪತಿ. ಅವನ ಮೈಕಟ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನೇ ಕಡೆದಂತೆ ಬಲುಗಡುಸು. ಅವನು ಜನ್ಮಾಂತರವನ್ನು ಪಡೆದುಬಂದ ಏಕಲವ್ಯನಂತೆ ರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಪ್ಪುಮದೋದಕವನ್ನು ಸುರಿದ ಗಂಡಸ್ಥಲದ ಮರಿಯಾನೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೀಲನೈದಿಲೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಅವನ ಮೈಕಾಂತಿ ಕಾಳಿಂದಿ ತೊರೆಯಂತೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಹೆಗಲ ತನಕ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ಗುಂಗುರುಗೂದಲುಗಳು, ಆನೆಯ ಮದರಸದಿಂದ ಮಲಿನವಾದ ಸಿಂಹ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವವು. ಹರವಾದ ಆಯತವಾದ ಹಣೆ. ಉದ್ದನೆಯ ಬಡರು ಮೂಗು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗತಾನೇ ಕೊಂದ ಆನೆಯ ಗಂಡದಿಂದ ಸುರಿದ ಮದರಸವನ್ನು ಮೈಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಮಾತಂಗನ ಪಾಲಿಗೆ ಆನೆಯ ಮದರಸವೇ ಪರಿಮಳ ಬೀರುವ ಕೃಷ್ಣಾಗುರು ಚಂದನವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ಎಡಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಮಣಿಯ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಅವನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು... ಅವನು ಎಂತವನಿಗೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಯಾಗದ ಭಯಾನಕ ವ್ಯಕ್ತಿ. ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಅಂಶಾವತಾರ, ಪಾಪಪುರುಷನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವ, ಕಲಿಯುಗದ ಪಾಪಸಾರ, ಭಯಾನಕ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಕಳೆ ಅವನಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವನ ಹೆಸರು ಮಾತಂಗ. ಇಂತಹ ಮಾತಂಗ ನಾಯಕ ತನ್ನ ಸಹಸ್ರಾರು ಶಬರವೀರರೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಭೀತಿ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು'೧೮

ಬಾಣಭಟ್ಟನು ನೀಡಿರುವ ಈ ಮೇಲಿನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಮಾತಂಗನು ಸಮರವೀರನೂ ಕಿರಾತ ಪಡೆಯೊಂದರ ನಾಯಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಣಭಟ್ಟನು ನೀಡಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ದಾಖಲೆಯಂತೆಯೇ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೨೫ರ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಸೋಮದೇವಭಟ್ಟನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ 'ಕಥಾ ಸರಿತ್ಸಾಗರ', ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ

ರಾಜನೊಬ್ಬ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತಂಗ ನಾಯಕನು ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜರು ಈತನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾರರು. ಆತನ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಆತನ ಆಜ್ಞಾನುವರ್ತಿಗಳು. ಇದರ ಜೊತಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನ ಹತ್ತಿರ ಐನೂರು ಮಂದಿ ಯೋಧರಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗರ ದೇಶವನ್ನು ಕಂಡ ರಾಜ ಮೃಗಾಂಕದತ್ತನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕುರಿತು 'ಇತ್ತ ನೋಡಿರಿ ಇವರು ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ದುರ್ಗಾಪಿಶಾಚಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಲ್ಲದ ಸಮುದಾಯವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆಂದು ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ, ಸೋಮದೇವಭಟ್ಟನು ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಮಾತಂಗನ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೯]

"As to whether there is a reference to the ancestors of the Madigas in the above sentence depends on the interpretation of the word *Matanga.* The word has several meanings. It may signify a 'tribe of the lowest caste'. Scholars agree that the term *Madiga* is derived from the ancient term *Matanga.* Moreover, there is a large sub-division of the Madigas called *Matangi*. And the Madigas of the Canarese country call themselves *Matangi Makkalu,* which means 'Children of Matangi'.[೨೦]

ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಥರ್ಸ್ಟನ್‌ಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಫ್ಲೀಟ್ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೩೪ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಳುಕ್ಯರ ದೊರೆ ಮಂಗಳೇಶನ ಕಾಲದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಐಹೊಳೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಶಬ್ದ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಎಮ್ಮಾ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಐಹೊಳೆಯ ಹತ್ತಿರದ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿರುವ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ಮಂಗಳೇಶನ ಕುದುರೆಗಳು ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಗಳ ದಡಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದವು. ಆತನ ಸೈನ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಅಂತಹ ಮಂಗಳೇಶ ರಾಜನಾದನು. ಮಾತಂಗ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಥಳಥಳ ಹೊಳೆವ ಖಡ್ಗಗಳೆಂಬ ದೀಪಗಳಿಂದ ಚಲ್ಲಾಚದುರು ಮಾಡಿದನು. ಯುದ್ಧರಂಗವೆಂಬ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕಲಚೂರಿಗಳ ಅದೃಷ್ಟ ದೇವತೆಯಾದ ರೂಪವತಿಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು" ಎಂಬ ಶಾಸನ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹೀಗಿದೆ– "Subjugated by some stronger tribe the madigas may have been forced into servitude by the rights of warfare. On the other hand, the search for occupation may have been the motive that led to emigration, until the old tribal home was forgotten"[೨೧]

ಮಾದಿಗರ ಪೂರ್ವಿಕರ ಕುರಿತ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು 'ಮಾತಂಗ' ಪದದ ಅರ್ಥದ ಆಧಾರದಿಂದ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ. ಹೀಗೆ ನಾಡುಕಟ್ಟಿ ರಾಜರಾಗಿ ಆಳಿದ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗವು ಮತ್ತೊಂದು ಬಲಶಾಲಿ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಸೋತು ದಾಸ್ಯತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾದಿಗರು ಚಲ್ಲಾಚದುರಿ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಮಾದಿಗರ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜರಿಂದ ನಡೆದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಖಚಿತ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಎಮ್ಮಾ ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಹರ್ಷ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು(ಕ್ರಿ.ಶ.೬೦೦) ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ "ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯರಾದ ಶಬರ, ನಿಷಾದ, ಮಾತಂಗ ಮುಂತಾದವರು ಇದ್ದರೆಂದು ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಅವುಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಪಾದರಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀನುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ಶಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅವರೇ ವರ್ಣಬಾಹಿರರಾದ ಪಂಚಮರು" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.[೨೨] ಹರ್ಷನ ಕಾಲವು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಜಾತಿ, ವರ್ಣಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೆಲುಗಿನ ವೇದಂ ವೆಂಕಟರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಬರೆದಿರುವ "ಬಾಣುನಿ ಕಾದಂಬರಿದಾನಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮು" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಣನು ತನ್ನ 'ಕಾದಂಬರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು 'ಚಂಡಾಲ ರಾಜಕುಮಾರಿ'ಯೆಂದೇ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತದಿಂದ ಬಂದು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಯರ ಮೇಲೆ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಮಾಂಸವನ್ನು ಹಂಚಿ ತಿಂದ ಪ್ರಸಂಗವು ಜಿ. ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಬರೆದಿರುವ "ಆಂಧ್ರ ಸಾರಸ್ವತಂ ಅರುಂಧತೀ ವಸಿಷ್ಠುಲು" ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ.[೨೩]

ಆರ್ಯರು ಭಾರತದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನಾರ್ಯರಾದ ಮಾದಿಗರು ಮಹೋನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕೆಲವರು ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಮುಂತಾದ ಮಾದಿಗ ಉಪಕುಲಗಳ ಕಲಾಕಾರರನ್ನು, ಕರಕುಶಲ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ದತ್ತಿಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗ ಅರಸರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಇದೇ ಉಪಕುಲಗಳ ಮೌಖಿಕ ಕಥಾಕಾವ್ಯಗಳು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ದಕ್ಕಲರು ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳು

ಕವಿಗಳು, ರಾಜ-ರಾಣಿ, ಯೋಧರು ಪುರಾಣ ಪುರುಷರು, ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಮಗೆ ದೊರಕಿವೆ. ಬಾಣ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಹರ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಹರ್ಷಚರಿತೆ' ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಹರ್ಷ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ(ಕ್ರಿ.ಶ.೬೦೦) ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಿವಾಕರ ಎಂಬ ಮಾತಂಗ(ಮಾದಿಗ) ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಆತನ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನತೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಶ್ರೀಹರ್ಷ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಂದಿನ ಮಹಾಕವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಬಾಣ ಮಯೂರರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ರಾಜಶೇಖರ ಕವಿಯ 'ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ' ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಂಗಿಪೂಡಿ ವೆಂಕಟಶರ್ಮ ತನ್ನ 'ನಿರುದ್ಧ ಭಾರತಮು' ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ: "ಚಾರುತರ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀಹರ್ಷ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ॥ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಬಾಣ ಮಯೂರಾದಿ ಸತ್ಕವೀಂದ್ರ॥ ರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಗೌರವಾದಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ॥ ದಿವಾಕರನೆಂಬ ಮಾತಂಗನಿಹನು". ಬಾಣನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆ ಕುರಿತಂತೆ ದೊರೆಯುವ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣನೊಂದಿಗೆ ಕವಿ ಮಯೂರ ಹಾಗೂ ದಿವಾಕರನೆಂಬ ಮಾತಂಗ ಕವಿಯನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ರಾಜಶೇಖರ ಕವಿಯ ರಚನೆಯ ಶ್ಲೋಕವೊಂದನ್ನು 'ಸೂಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಾವಳಿ' ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಸಂಕಲನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಹಣನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ವಿಕ್ರಮಾಂಕದೇವ ಚರಿತಂ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ ಬಿಲ್ಹಣನು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನು. ರಾಜಶೇಖರ ಕವಿಯು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ- "ಅಹೋ ಪ್ರಭಾವೋ ವಾಗ್ದೇವ್ಯಾಃ ಮನ್ಮಾತಂಗ ದಿವಾಕರಃ ಶ್ರೀ ಹರ್ಷಸಾಭ್ಯವತ್ ಸಭ್ಯಃ ನಮೋ ಬಾಣ ಮಯೂರಯೋ". "ಶ್ರೀ ಹರ್ಷನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಅದೇನು ವಾಗ್ದೇವಿ ಪ್ರಭಾವವೋ, ಆ ವಾಗ್ದೇವಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ಮಹಾಮಾತಂಗ ಕವಿಯಾದ ದಿವಾಕರನು ಬಾಣ ಮಯೂರರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಘನತೆಯಿಂದ ಇರುವವನಾಗಿದ್ದನು"[೨೪] ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಜನೆಯು ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೆಂಬಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾದಿಗ ಕವಿ ಇದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿರುವ ಈ ನಿದರ್ಶನ ಅಮೋಘವಾದುದು. ಮಾತಂಗ ಎನ್ನುವ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಇಂದಿನ ಕೆಳವರ್ಗದಲ್ಲಿ 'ಮಾದಿಗ' ಎಂಬ ಜಾತಿಸೂಚಕದ ಪ್ರಕೃತಿರೂಪವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾತಂಗ ಕವಿ ಮಾದಿಗ ಕವಿಯೇ ಆಗಿರುವನು.

ಜಾಂಬವ ಶಾಸನೋಲ್ಲೇಖ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಬುಕ್ಕರಾಯ ಶಾಸನ(ಎಕ ಖಖ, ೧೯೭೩, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೭೫)ದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತರಾಗಿರುವಂತೆ,

ಬುಕ್ಕರಾಯ(೧೩೫೭–೧೩೭೭) "ನಾಲ್ಕು ಜೈನಕೇಂದ್ರ–ನಾಲ್ಕು ವೈಷ್ಣವ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ವೈಷ್ಣವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ತಿರಿಕುಲ–ಜಾಂಬವ ಕುಲ–ಸಾವಂತಬೋವಿ–ದೇವರ ಸೇವೆಗೆ ನಿಯೋಜಿತರಾದವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದು ಸಮಾನವಾಗಿದೆ[೨೫] ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ತಿರಿಕುಲ ಜಾಂಬವ ಕುಲಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಇಂದಿನ ಬಲಗೈ ಎಡಗೈ ಸಮೂಹ ಕುರಿತದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದೇ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ವಿವಾದ ಪರಿಹರಿಸುವಾಗ ಸಾವಂತ ಬೋವರ್ಕಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮೋಷ್ಟಿಕರನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ೪೭೫ನೇ ಶಾಸನ ೧೩೬೮ರ ಬುಕ್ಕರಾಯನ ಕಾಲದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಜೈನರಿಗೂ–ಭಕ್ತರಿಗೂ ಉಂಟಾದ ಘರ್ಷಣೆಯ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಾದ ಪರಿಹರಿಸುವಾಗ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ೧೮ ನಾಡ ವಿವಿಧ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ 'ಜಾಂಬುವ ಕುಲ'ದವರೂ ಇದ್ದರು. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಘರ್ಷಣೆಯು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಂಥ ಪ್ರಮುಖ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಾದಿಗ'ರಿಗೂ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಮಾದಿಗ'ದ ಬದಲು 'ಜಾಂಬುವಕುಲ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮಾತಂಗಿ ಶಾಸನೋಲ್ಲೇಖ

ಹಂಪಿ ಪರಿಸರದ ಹೊಸೂರಿನ ಹೊಸೂರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನವನ್ನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೨೬) ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿಯ ಮುಖಮಂಟಪದ ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದ್ದು, ಶಾಸನ ಕಾಲವು ಪಾರ್ಥಿವ ಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುಣ ೧೪ ಮಂಗಳವಾರವಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೨೬ ಮಾರ್ಚ್ ೧೩ರ ಮಂಗಳವಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಹತ್ತು ಸಾಲುಗಳಿರುವ ಈ ಶಾಸನ ಪಾಠವು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ– ಶ್ರೀ ಮಹಾಮಾಯಿಯಾದ ಮಾತಂಗಿ ಅಮ್ಮನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯವಾಗಲೆಂದು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತಂಗಿ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಮಾಯಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.[೨೬] ಹೊಸೂರು ಗ್ರಾಮದೇವಿಯಾದ ಹೊಸೂರಮ್ಮನ ಸ್ಥಾನಿಕರು ದಲಿತರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೪೩ರ ಹೊಸೂರು ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.[೨೭] "ವಿಜೆನಾಗರದ ಮುಚ್ಚಿಗರ ಬೂರುಗಲ ಲಕಬಯಣ್ಣ"ರ ಹೆಸರಿವೆ. ಮುಚ್ಚಿಗರು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಮೋಚಿಗಳು. ಇವರು ಈಗಲೂ ಹೊಸೂರಮ್ಮನ ಸ್ಥಾನಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗೇಶ್ವರ ಗುಡಿಯೂ ಇದೆ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಉಲ್ಲೇಖ

ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುನಾರಚನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗರ ಅಥವಾ ಆದಿಜಾಂಬವರ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ

ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ತುಂಬಾ ಅಪರೂಪ. ಮೇಲ್ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ನಲುಗಿದ ಮಾದಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ತುಂಬಾ ವಿರಳವಾಗಿವೆ. ಸ್ಮೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗೋಪನೆಯಾದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೇರಳವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬಹುತೇಕ ಶಾಸನಗಳು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

ಶಾಸನಗಳು ನಮಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ವರ್ಣ ಬಾಹಿರರಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲದೇ ಹೋದರೂ, ದಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಂತೂ ಅವರು ಅನರ್ಹರಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ದಾನ ಶಾಸನವೊಂದು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿ ಊರಿನ ಜನರಿಂದ ಹರಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಲಾದ ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹುನವಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ತಾಳಗುಂದದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದ ಮಾದಿಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಶಾಸನದ ಪೂರ್ಣ ಪಾಠ ಹೀಗಿದೆ–

> ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಕವರ್ಷಂ ಮೆಣ್ಬುನೊರಡೆತ್ತಾ ಮನೆಯ
> ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ಎಂಬ್ಬ ಸಮ್ವಂಚ್ಚರಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರೆ ಬಿಟ್ಟಿಗನಾಮ್ಗೀವುಣ್ಡಗೈಯ್ಯುತ್ತಿರೆ ಹುನವ
> ಳ್ಳಿಯ ಮಾದಗರ ಕಮ್ಮಯ್ಯನ ಮಗಂ ನವನ್ಮ
> ಗಾವುಣ್ಡಗೆಯ್ಯೆ ಆತನ ತಮ್ಮಂ ನಾಣ್ಣೆಯಂ ಗೋಸಾಸವಿರ್ದ
> ತಾಣಗುನ್ದೂರ ಮಹಾಜನಂ ಪರಸಿದರ್
> ಅರಿವತ್ತು ಕಟ್ಟಿದ ಕೆರೆ ಮಂಗಳಂ[೨೮]

ಅರಿವರ್ಮನ ತಮ್ಮ ನಾಣಿ ಎಂಬುವನು 'ಮಹಾಜನಂ'ಗಳಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ) ಗೋಸಾಸವಿರ್ದ(ಗೋವುಗಳನ್ನು) ದಾನ ನೀಡಿದನು. ಕಮ್ಮಯ್ಯನ ಮಗನ ತಮ್ಮ ನಾಣಿ ಎಂಬುವ 'ಮಾದಗ' ಜಾತಿಯವನು ನೀಡಿದ ಗೋದಾನವನ್ನು ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಂಥದ್ದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನೋಲ್ಲೇಖವು ನಮಗೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೯೭ರ ಪುಲವಳ್ಳಿಯ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪುಲವಳ್ಳಿಯ ಗಾಯಿಗನಾದ ಮಾದರ ಅರಿವರ್ಮ ಎಂಬುವವನು ತನ್ನ ಊರಿನ ದನಗಳನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದ ಕಳ್ಳರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಶಾಸನದ ಪಾಠ ಹೀಗಿದೆ:

> ರಿಷಮೆಂಟನೂರತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಪ್ರಭವ ಸಂವತ್ಸರದ
> ಚೈತ್ರಶುದ್ದ ಪುಣ್ಯಮೆಯಾದಿತ್ಯವಾರವು ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಪುನುವಾಲ

ವಳ್ಳಿಯ ಗಾಯಿಗಂ ಮಾದಗರರಿವರ್ಮ್ಮ ತುರುಗೊಳೋ

ವ್ವಿತ್ತಂ ಬಟ್ಟಿಗನನೆಪೆರ್ಗ್ಗಡೆ ದಾಸಯ್ಯನ ಮಗಂ ಭೀಮಯ್ಯಂ

ಬರೆದ ಕನ್ನಯ್ಯಂ ಕಲ್ಲರೆಸಿದ[೨೯]

ಅರಿವರ್ಮನು ಗೋಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಾಗ ಅವನಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಯ್ಯನೆಂಬುವನು ವೀರಗಲ್ಲು ಕೆತ್ತಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೆರ್ಗಡೆಯಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮಗ ಈ ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮಾದಗ(ಮಾದಿಗರ) ಅರಿವರ್ಮನು ತುಂಬಾ ಗಣ್ಯಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ 'ವರ್ಮ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅವನ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಮಹಾನ್ ವೀರನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಜಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೆದಕೇರನಹಳ್ಳಿ ಆಂಜನೇಯಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೪ರ ಶಾಸನವು ಇಮ್ಮಡಿ ಮೆದಕೇರನಾಯಕನು ಮೆದಕೇರಿಪುರದ (ಮೆದಕೇರನಹಳ್ಳಿ) ತಳವಾರಿಕೆಯನ್ನು 'ಮಾದಿಗರ ಸಿದ್ಧ' ಎಂಬುವವನಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರನ್ನು ಶಾಸನಗಳ 'ಶಾಪಾಶಯ' ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೈಗುಳಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಾನಶಾಸನವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುವುದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂದು ಹೊಲೆಮಾದಿಗ ಹೆಸರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಂದನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಬೈಗುಳಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ರೈಸ್ ಅವರ ಮುದ್ರಣ ೧ಂಟ ೯ಥ, ೨೧-೬ರಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಎಂದು ಅಂದರೆ ಮಾದಿಗ-ಹೊಲೆಯರೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದು, ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಣಭೇದ ಪರಿಭಾಷೆ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಚಾಲ್ತಿಗಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಈ ಶಾಸನದ 'ಶಾಪಾಶಯ'ದ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ '...... ಯಿದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಬಲಗೈಯಡಗೆ(ಗೈ)ಯವನ ಯಂಜಲಿಗೆ ಆಶೆ ಮಾಡಿದಾಗ' ಎಂಬ ಈ ಮಾತುಗಳು ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಜನಾಂಗದವರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳೆಂದು, ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಎಂಜಲಿಗೆ ಆಶೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂದು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರನ್ನು ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಿಕದ ನಾಲ್ಕನೇ ಸಂಪುಟದ ದಾಸನಪುರದ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೩೬ರ ಶಾಸನವು ತೆರಿಗೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಾದಾರಿಕೆ' ಸುಂಕದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. "ಈ ಧರ್ಮ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೆಂಡರ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು..... ಹಾಗೆ" (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೦೦ ಹಾರನಹಳ್ಳಿ, ೫-೧೦), "ಅವನ ತಾಯನ ಹೊಲೆಮಾದಿಗ......ಹಾಗೆ" (ಹಳಗನಹಳ್ಳಿ, ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೧೧, ೫-೨೦), "ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊಲಮಾದಿಗರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಗ್ರಾಮ" (ಬೆಟ್ಟದಪುರ, ೧೨ನೇ ಶತಮಾನ, ೫-೬೬), "ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಲೇರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ" (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೧೩,

ನೆಲವಾಡಿ ೫-೯೦) ಎಂದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳ ಶಾಪವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.

ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಿಕದ ಐದನೆ ಸಂಪುಟದ ಕೆಂಚನಗೋಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಾದಿಗ ಹೋಚನ ಶ್ರೀಕರನ ಕೊಡುಗೆಯ ಗದ್ದೆ ಕೊಳಗ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ 'ಅಳುಹಿದನವನು ಹೆಣ ಬಾಯ ಅಕ್ಕಿಯನು, ನಾಯದುಡುನವನು ತಿಂದವನು' ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. "ಶ್ರೀಮಾದಿಗ" ಎಂದು ಹೋಚನನ್ನು ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಸಂಬೋಧಿಸಿರುವುದು ಅಪರೂಪದ ದಾಖಲೆ.

SII 1 X –Iರ ಪು:೩೩ರಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೪೪ರ ಅಡೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ರಾಜಪೂಜಿತ ಕಾಳಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ 'ವಿಭುಮಾದಿಗಂ' (ಅರಸನಾದ ಮಾದಿಗನು) ಎಂದು ಮತ್ತು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಮಧೇನು (ಕಲಘಟಗಿ ತಾ) ಶಾಸನ 'ಮಾಂಡಳಿಕ ಮಾದಿಗ'ನನ್ನು (ಪು:೩೫೦) ಹೆಸರಿಸುತ್ತವೆ. SII 1 X -I ಪುಟ:೭೦ರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೪೫ರ ಹಾವಿನಹಾಳು ವೀರಾಪುರದ ಶಾಸನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ ಎಸ್.ಎಸ್.ಹಿರೇಮಠ ಅವರು, ಈ ಶಾಸನ ಬರೆಸಿರುವ ಕುರುಗೋಡಿನ ಸಿಂದ್‌ಕುಲದ ಅರಸರು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರೆ ಎಂದು ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಶಾಸನ ಪಾಠವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಉದಯಾದಿತ್ಯ ಸಿಂದರಸರು ದೊಂಡವಟ್ಟಿ ಊರ ಒಡೆಯ ಪಾಲಿಸೆಂಮಯ್ಯ ಮನೆಯ ಸಾಮ್ಯದ ತೆರೆ ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು, ಮನ್ನೆಯನ್ನು ಸರ್ವನಮಸ್ಯವಾಗಿ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಿ ಆ ಚಂದ್ರಾರ್ಕತಾರಂಬರಂ 'ಸಿನ್ದರ ಹೊಲೆಗೆರೆಯೆನ್ನು ಬಿಟ್ಟು' ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ಸಿಂದರ ಹೊಲೆಗೆರೆ ಎಂದರೇನು? ಸಿಂದರಿಗೂ, ಹೊಲೆಯರಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ? ಕುರುಗೋಡಿನ ಸಿಂದ್‌ಕುಲದ ಅರಸರು ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರೆ? ಎಂದು ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಸಿಂದ್' ತೆಲುಗಿನ 'ಚಿಂದ್' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿ. ಚಿಂದ್ ಎಂದರೆ ನಾಟ್ಯ. ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಯಾಚಿಸುವ ಕುಲವೆಂದು ಕೆ.ರಾಮಯ್ಯನವರು ನೀಡಿರುವ ಅರ್ಥಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ 'ಸಿಂದರ ಹೊಲೆಗೆರೆ'ಯ ಅರ್ಥ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದಿಗರ ಗಜದಳ

ಗಜದಳವು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ, ವೈರಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ವಧಾಕರ್ಮವನ್ನು ಆನೆಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಗಜಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿದ್ದು ಆನೆಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾವುಟಿಗರಿಗೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಜಹಗೀರು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಥವಾ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಇನಾಮು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಮಾಗಡಿ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಗಜಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿಗೆ ವಿಪುಲ ಅವಕಾಶಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಜಗಾರಕುಪ್ಪೆ ಗ್ರಾಮ ಮಹತ್ವವಾದುದೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಗಜವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಗಳಿಸಿ 'ಗಜಾಷ್ಟಕ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಗಂಗದೊರೆ ಸೈಗೊಟ್ಟ ಶಿವಮಾರನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಗಜಗಾರಕುಪ್ಪೆ ಗ್ರಾಮದ ವಿದ್ಯಾರಾಜ ಜಗತಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಶಿಲಾಶಾಸನ ಇದೆ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೩೬೯). ಈ ಶಾಸನದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭೇರುಂಡೇಶ್ವರ, ದಂಡ ಹಿಡಿದಿರುವ ಯೋಧ, ಹುಲಿಯ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಎಡ ಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಇನಾಮು ಜಮೀನು ಮಾವುಟಿಗರ ಗಜದಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜಮೀನೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹುಡುಕಾಟ

ಲಿಪಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿ ಅಲಿಪಿಕ ಮೌಖಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾದ ಐತಿಹ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯ, ಆಚರಣೆ ಮುಂತಾದ ರೂಪಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಆದಿಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪೂರ್ವಿಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಈಗಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೂ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಜಾಂಬು ಕುಲಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವುದು ಅವರ ಸಮುದಾಯ ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಗಂಗಭಾರತ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣ, ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಮಲೆಯಮಾದಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಮಾತಂಗಿ ಪುರಾಣ, ಮಾರಿ ಪುರಾಣ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ-ಹುಲಿಗೆಮ್ಮನ ಆಚರಣೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವು. ಇವು ಆದಿಜಾಂಬವರು ಸಾಗಿಬಂದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಅನುಸಂಧಾನಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೌಖಿಕ ಸಂಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಳಿದ ರಾಜ-ರಾಣಿಯರು, ವೀರಯೋಧರು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾಂಡಳಿಕರು ಮುಂತಾದವರು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪುರಾಣಿಮ-ಸಂಕಥನಗಳು ಕೇವಲ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳೆಂದು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಜಾಯಮಾನ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದ ಕುರುಹುಗಳು ದೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಂಥ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಇವತ್ತಿನ ಜರೂರು.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ರಸವಿದ್ಯಾ ಸಾಧಕರ ಕುರಿತ ಜಾನಪದ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ: ಒಮ್ಮೆ ಕುರಂಗರಾಯನ ಪಟ್ಟದ ಆನೆಯು ಬೆದೆಹತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಲಾಯದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಯೊಂದಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟ ಸೇರಿತು. ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಕೂಡಲು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸಲಗದ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಳಪಳಿಯು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ರಸವಿಶೇಷ ಸುವರ್ಣ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಂಗಾರದ ಸರಪಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಲಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಸರಪಳಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪಟ್ಟದ ಆನೆಯು ತನ್ನ ಬೆದೆ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಬಂಗಾರದ

ಸರಪಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಲಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಸರಪಳಿಯ ಕೊಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸುವರ್ಣ ಮೂಲಿಕೆ ಚಮತ್ಕಾರಕ ಸ್ಪರ್ಶಗುಣದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಾವುತರು ಇಡೀ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, 'ಸುವರ್ಣಗಿರಿ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟವು ಸುವರ್ಣಗಿರಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುವ ನದಿ ಸುವರ್ಣಮುಖಿ. ಸುವರ್ಣ ಮೂಲಿಕೆಯ ರಸವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಸುವರ್ಣಗಿರಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರಕ್ಕೂ ಮಣ್ಣಿಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯನು ಚಿನ್ನದ ಆಸೆಯನ್ನು ನೀಗಿ ವಿಶ್ವಸತ್ಯದ ಜೊತೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಗುಣಪಾಠವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ರಸವಿದ್ಯಾ ಸಾಧಕರು ಸುವರ್ಣ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ನೆಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿ ಇಡೀ ಬಂಗಾರದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣುಗಳ ಬೆಟ್ಟವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಇದು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಂಗಾರವಾಗಿಸುವ ರಸವಿದ್ಯೆ(Alchemy)ಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ರಸವಿಶೇಷ ಸುವರ್ಣ ಸಸ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮರುಜೀವಣಿ (ಸಂಜೀವಿನಿ) ಸಸ್ಯವೂ ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಭಾಗದ ಜನಪದರ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಚನ್ನರಾಯನದುರ್ಗದ ಬೆಟ್ಟವಿದ್ದು ಸುತ್ತಲು ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಬೃಹತ್ ಕಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಯಿದೆ. ಮಧುಗಿರಿ ಮಹಾನಾಡು ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡನ ೨ನೇ ಮಗನಾದ ಚನ್ನಪ್ಪಗೌಡನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತುಹೋದನು. ಅವನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೬೧೩ರಲ್ಲಿ ಚನ್ನರಾಯನದುರ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯಲಾಗಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೭೬೩ರಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಟೆಯು ಮರಾಠರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕುರಂಗರಾಯನು ದಳಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನದೇ ಸರಹದ್ದಿನ ಈ ಕೋಟೆಯು ಅವನ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟವು ಸಾಧಕ ಯೋಗಿಗಳ ನೆಲೆಯಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಂತ ಐತಿಹ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ, ಆನೆ, ಕರಡಿ, ಕುರಂಗ(ಜಿಂಕೆ)ಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಲ್ಲಿನ ಕಾಡು ಪ್ರದೇಶ ಈಗ ಕಾಡು ಕಳೆದು ಬಯಲಾಗಿದೆ. ಚನ್ನರಾಯನದುರ್ಗದ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಮುರಾರಿಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಸಂತನೊಬ್ಬನು ವಾಸವಿದ್ದನೆಂದೂ ಅವನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮುರಾರಿಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ೧೪ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮುರಾರಿಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದೊಂದಿಗೆ ಪುರಾತನವಾದ ಮುರಾರಿಸ್ವಾಮಿ ಆಶ್ರಮವು ಇಲ್ಲಿದೆ. ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ಸೀಮೆಯು ಸಾಧು-ಸಂತರ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಹರದನಹಳ್ಳಿ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ೧೩ನೇ ಗುರುಗಳಾದ

ಗೋಸಲ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರರ ಗದ್ದಿಗೆ ಸಿದ್ದರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದಿಗರ ಹರಳಯ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಗದ್ದಿಗೆಗಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ರಂಭಾಪುರಿ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೀಠ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಗದ್ದಿಗೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದರೆಂದು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ನೇಗಲಾಲ ಗ್ರಾಮದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನೇಗಲಾಲ ಗ್ರಾಮದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟವು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಹರಳಯ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರದ್ಧಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಕುರಂಗರಾಯ ತಾನು ಜನಿಸಿದ ಕುರಂಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೫ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಆಂಜನೇಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುರಂಗರಾಯನ ಮನೆದೇವರು ಆಂಜನೇಯ. ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ದೇವರು ದೊಡ್ಡಕಾಯಪ್ಪ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಅನಾಥವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ದೊಡ್ಡಕಾಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಯ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಚುಗಾರರ ಬೀದಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಜಾಗವಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬೀದಿ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಊರಿದ್ದು ಈಗ ನಾಶವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಂಚುಗಾರರ ಬೀದಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕುರಂಗರಾಯನ ಕೋಟೆಯು ಕುರಂಕೋಟೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಕುರಂಕೋಟೆಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧರ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕುರಂಗರಾಯನು ಬೆಟ್ಟದ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಕೊರೆಸಿ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ 'ಅಲಸಂದೆ ಕೆರೆ' ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಈ ಕೆರೆಗೆ ಬಂದು ಗಂಗಮ್ಮನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ 'ಸೂಳೆಕೆರೆ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕೆರೆ ಇದೆ. ಈ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕುರಂಗರಾಯನ ಸೂಳೆಯು ತನ್ನ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದಳೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯ ತುಂಬಾ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆರೆಯ ನೀರು ಸಿದ್ದರಬೆಟ್ಟದ ಸೀಮೆಯ ಜನ–ದನಗಳ ಮೈ ತೊಳೆದು, ದಾಹ ಹಿಂಗಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸಿ ತಣ್ಣಗೆ ಸಲಹುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ 'ಸೂಳೆ'ಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ 'ದೇವತೆ' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಭಕ್ತಿಭಾವಗಳಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುರಂಗರಾಯನು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಕೋಟೆಯು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡು, ಹಲವಾರು ಅವಶೇಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ 'ಏಳುಮಂದೆಮ್ಮನವರ ಕೊಳ' ಅಥವಾ 'ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಕೊಳ'ದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಮಧುಗಿರಿ ತಾಲೂಕಿನ ದೊಡ್ಡೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗಿ ದೇವತೆ,

ಕೈಮರದ ಕಣಿವೆ ಮಾರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಹೊಸಳ್ಳಿಯ ಕೆಂಪಮ್ಮ ದೇವತೆ ಈ ಮೂವರು ಅಕ್ಕತಂಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಿ ಹೋಗುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜಾರಿಗಳು ನೇರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಊರಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವಾಗ ಈ ಮೂರು ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಏಳುಮಂದೆಮ್ಮನವರ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿತೆಗೆದು, ಅಲಸಂದೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಜಲಕ್ರೀಡೆ' ಆಚರಣೆ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಊರಬ್ಬ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಅರಸ ಕುರಂಗರಾಯನ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಈ ಏಳುಮಂದೆಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಹಿರಿಯಕ್ಕ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕುರಂಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡಕಾಯಪ್ಪ (ಹನುಮಂತ) ಈ ಏಳುಮಂದೆಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಣ್ಣನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಕುರಂಗರಾಯನ ಐತಿಹ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗುವ ಮತ್ತೊಂದು ಐತಿಹ್ಯ ನಮಗೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕಡಪಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಯಚೋಟಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಅಕ್ಕದೇವತಲ ಕೊಳಂ' ಅಥವಾ 'ಪವಿತ್ರ ಸೋದರಿಯರ ಕೊಳ' ಎಂಬ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. 'ಏಳು ಮಂದಿ ಪವಿತ್ರ ಸೋದರಿಯರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಕೊಳವಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗ್ಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಳಿದ ರಾಜನೊಬ್ಬ ಜೀವಿಸಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನ ಕೆಳಗೆ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲಕಸುಬಿನ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಮಹಾ ದಂಡನಾಯಕನಿದ್ದನು. ಆ ಚಮ್ಮಾರ ದಂಡನಾಯಕನು ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಪ್ರಬಲನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ತಾನೊಬ್ಬ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜನಾಗಲು ಬಯಸಿದನು. ಸುಭದ್ರವಾದ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, 'ಮಾದಿಗವಾನಿ ದುರ್ಗಂ' ಎಂದು ಈಗ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಜೀವಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ ತನ್ನದೇ ರಾಜನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದು ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸೋತ ರಾಜನಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ, ಅರಮನೆಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನ ಏಳು ರೂಪವತಿಯರಾದ ಪವಿತ್ರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡ. ಸೋತ ರಾಜನ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಪಾವಿತ್ರ್ಯಶೀಲರಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಚಮ್ಮಾರರಾಜ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದ. ಅವರು ರಾಜನ ಕೈಹಿಡಿಯುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ರಾಜನು ಬಲಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಮುಂದಾದಾಗ, ಏಳು ಮಂದಿ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಆ ಜಗದೊಡೆಯನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು.'[೩೦] ಜೆ.ಡಿ.ಬಿ. ಗ್ರಿಬ್ಬಲ್(ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೭೫) ಎಂಬ ಸಂಶೋಧಕನು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕಡಪ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಯಚೋಟಿ ತಾಲೂಕಿನ 'ಮಾದಿಗವಾನಿ ದುರ್ಗಂ'ನಲ್ಲಿರುವ 'ಅಕ್ಕದೇವತಲ ಕೊಳಂ' ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂತಹದ್ದೊಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕ

ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕುರಂಗರಾಯನ ಐತಿಹ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತಾಳೆಯಾಗುವ ಸಮಾನ ಎಳೆಯ ಐತಿಹ್ಯವಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು

ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗಮ್ಮನ ಪರಂಪರೆಯ ಕುಂಚಿಟಿಗರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹುಪಾಲು ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ವೀರರಾಗಿದ್ದರು. ನೆಲಮಂಗಲದ ಕಂಚುಗಾರ ಬೈಚನು ಎಡಗೈ ಪಾಂಚಾಳ ಕುಲದವನಾಗಿದ್ದು ಎಡಗೈ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಬೈಚನ ವಾಮಾಚಾರದ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದಿದ್ದವು. ಮಾದಿಗ ವೀರರ ನೆರವಿನಿಂದ ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನು ಯಾಡಾಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೈಚನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಜಾಲಹಳ್ಳಿ ಸೀಮೆಯ ಮಾದಿಗರು ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನ ಅಂಗರಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಿರಂತರ ಅವನ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಾದಿಗವೀರರ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನ ಹೋರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಲಗೆತ್ತುಗಳು ಕಾಲು ಕೆದರಿ ಉಡ್ರಿಕೆ ಹೊಡೆದು ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೆದರಿದ ಕೆಂಧೂಳು ಭೂಮಿಗೂ ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಆಗಿ ಕಂಚುಗಾರ ಬೈಚನ ಕಡೆಯ ಸೈನಿಕರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಧೂಳು ತುಂಬಿ ಏನೊಂದನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ಕುರುಡರಂತೆ ತಡಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮಾದಿಗವೀರರು ಯಾಡಾಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನಿಗೆ ವಿಜಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಹಿಂದೆ ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನು ತುಂಬಾಡಿ ಮಲ್ಲನಾಯಕನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದಾಗ ಮಲ್ಲನಾಯಕನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಾದಿಗ ವೀರರು ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದು, ಕೊನೆಗೂ ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನಿಗೆ ಗೆಲುವು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯನ ಮಗನಾದ ವೀರನಾಗಣ್ಣನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಡಿದಾಗ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮಾದಿಗ ಸೈನಿಕರು ವೈರಿ ಸೇನೆಯಿಂದ ಹತರಾದರು. ವೀರನಾಗಣ್ಣನ ಶವವನ್ನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಮಾದಿಗ ವೀರರು ವಡ್ಡಗೆರೆಗೆ ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಮಾದಿಗ ವೀರರ ಶವಗಳನ್ನು ವಡ್ಡಗೆರೆ–ಯಾದಗೆರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಮಾದಿಗರ ದಿನ್ನೆ'ಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಮುತ್ತುಗದ ಹಳ್ಳದ ದಿಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈಗಿರುವ ದೇವರಕಟ್ಟೆ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ತಾಡಿಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಮಗ ಭೋಜನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ವೀರರನ್ನು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗ ವೀರರು ಸಮಾಧಿಯಾದ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಳೀಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಕುಂಚಿಟಿಗರು, ಈರಗಾರರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ವೀರರ ಸಮಾಧಿಗದ್ದಿಗೆಗೆ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮಾದಿಗವೀರರ 'ಈರಗಾರರ ಗದ್ದಿಗೆ' ಎಂಬ ಅರಳೀಕಟ್ಟೆ ಈಗಲೂ ಇದ್ದು, ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ವೀರರ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ವಡ್ಡಗೆರೆಯ ಮಾದಿಗರು ಒಂದೊತ್ತು

ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಉಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ವೇಳೆ "ಈರಗಾರರ ಪೂಜೆ" ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "ವಡ್ಡಗೆರೆ ವೀರನಾಗಮ್ಮನ ಗಂಡನಾದ ವೀರನಾಗಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ದಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಡಿದ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಈರರು ಇಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಾಗಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ವಡ್ಡಗೆರೆಯ ಮಾದಿಗ ಹಿರೀಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಮಾದಿಗರ ದಿನ್ನೆ' ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವೀರನಾಗಣ್ಣನ ಶವವನ್ನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ವಡ್ಡಗೆರೆಗೆ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿ ತಂದ ಹೋರಿಬಸವನನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಿ ಮಾದಿಗರ ದಿನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಸವಣ್ಣನ ಬೃಹತ್ ಕಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹವು ಈಗ ಮಾದಿಗರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಬಸವನ ದಿನ್ನೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮಾದಿಗವೀರರ ತ್ಯಾಗ–ಬಲಿದಾನಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕುಂಚಿಟಿಗರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ 'ವೀಳ್ಯ ತಿದ್ದುವ ಶಾಸ್ತ್ರ'ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನ ವೀಳ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಹರಳಯ್ಯನ ವೀಳ್ಯ ಎಂದು ಎರಡು ವೀಳ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊಲೆಯರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವೀಳ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವೀರಕ್ಯಾತರಾಯ ಮತ್ತು ನಾಗಣ್ಣನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಸೇನಾನಿಗಳಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರೆನ್ನಲಾದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಇಂದಿನ ವಡ್ಡಗೆರೆಯ ಮಾದಿಗರು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಾದಾಗ ಊಳಲು ಯಾವುದೇ ಸ್ಮಶಾನ ಇಲ್ಲದೆ, ಹೆಣಗಳನ್ನು ಹುಂಜಿನಹಳ್ಳದ ದಿಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಥವಾಗಿ ಊಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೀವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಾದ ಮಾದಿಗರ ಯಾವುದೇ ಗುರುತು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಬಂದಮ್ಮ

ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಆಂಧ್ರದ ಗಡಿಯಂಚಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಂಧ್ರದ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಮಡಕಶಿರಾ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಎರಡುಕೆರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಎರಡಿಕೆರ ಎಂದು ಕಂದೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಮಾದಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಾದ ಬಂದಮ್ಮನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕೆರೆ ಏರಿ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಲಗೊಂಡಸಿಂಗ್ರಿಯು ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಶಂಕರೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಎರಡುಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ಮಲಗೊಂಡಸಿಂಗ್ರಿಯ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಭೂಮಾಲೀಕ ಮರಿಗೌಡ ಎಂಬುವವನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುಮಗನಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದಿಗರ ದಾಸಪ್ಪನ ಮಗ ತಿಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಾನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯು ಒಡೆದು ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾರವಾಗಿ ನೀಡಿದನು. ಆ ಊರಿನ ಶಾನುಭೋಗರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಹಾರಕೊಡಲೊಪ್ಪದೆ, ಆಳುಮಗನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ತನಗೆ ಸೊಸೆಯ ಸಮಾನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಮರಿಗೌಡನು ಮಾದಿಗರ ಮಗಳನ್ನು ನರಬಲಿ ನೀಡಿದನು.

ಎರಡುಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ಮರಿಗೌಡನ ವಂಶಸ್ಥರು ನರಬಲಿ ನೀಡಿದ್ದ ನೆನಪನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಇಂದಿಗೂ ಕೆರೆ ತುಂಬಿದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತುಂಬಿದ ಗರ್ಭಿಣಿಯನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ ನೀಡಿದ ಪಾಪದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೆರೆದ ನೆನಪನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿಯೋ ಇಂದಿಗೂ ಬಂದಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಲಗೊಂಡಸಿಂಗ್ರಿಯ ಎರಡುಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ಮರಿಗೌಡನ ಮನೆತನದವರು ಬಲಿಯಾದ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ಬಂದಮ್ಮನ ಮನೆತನದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಡುಸಿ, ಮಡಿಲಕ್ಕಿ ಕಟ್ಟಿ, ಪರಿಷೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಮಲಗೊಂಡಸಿಂಗ್ರಿಯ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಮರಿಗೌಡನ ಮನೆತನದವರು ಬಂದಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕೆ ಕೋಣವನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಂಡವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಮಾದಿಗರ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸುವ ಆಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಎರಡುಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ದಲಿತರು ಬಂದಮ್ಮ ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ತ್ರಿಪದಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೆಲುಗು ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರದ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ದಲಿತ ಕವಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಿದುದನ್ನು ಕೆ.ಟಿ. ಓಬಳೇಶ್, ಎಸ್.ಆರ್. ಗುರುನಾಥ್, ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ಜೀ, ಥಾಮಸ್ ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸಿದೆನು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಥಳಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಮಲಗೊಂಡ ಸಿಂಗ್ರಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಹೊನ್ನಣಾಂಬೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಈ ಊರಿನ ಕೆರೆಯನ್ನು 'ಸಿಂಗ್ರಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕೆರೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಸಾಹಿತಿ ಎಸ್.ಆರ್. ಗುರುನಾಥ್‌ರವರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಎರಡುಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದವರಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದಂರಂತೆ. ಎರಡುಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಮಾದಿಗರ ಬಂದಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ಎಸ್.ಆರ್ ಗುರುನಾಥ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಭೋಗ ಮುವಾಳ್ಳು ಅಥವಾ ಭೋಗೆಲೋರು ಬೆಡಗಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಂದಮ್ಮ ಕುಂಚಿಟಿಗ ಭೂಮಾಲೀಕರಿಂದ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಬಲಿಯಾದ ಬಂದಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪದ ಹಾಡುವ ಬದಲು ಸಿಂಗ್ರಿಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಪದಗಳೆಂದು ಈ ಊರಿನವರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮಾದಿಗರು ಬಲಿದಾನವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುಂಚಿಟಿಗ ಜನಾಂಗ ಪರಭಾರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಹುನ್ನಾರವಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ.

ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಮಾದಿಗ ಶ್ರವಣಪ್ಪ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಧರ್ಮಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಕೆರೆ ಇದೆ. ಶ್ರಾವಣಗೆರೆ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೀರುಗಂಟಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರವಣಪ್ಪನನ್ನು ಧರ್ಮಪುರ ಕೆರೆಯ ಕಾವಲಿಗೆ ನೇಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆರೆಯನ್ನು ಪುರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ಏರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹಾರವಾದ ಮಾದಿಗ ಶ್ರವಣಪ್ಪನ ಬೆತ್ತಲೆ ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿ ಅದೇ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರವಣಪ್ಪನ ಬೆತ್ತಲೆ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಈ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬೆತ್ತಲಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರೆ ತಮ್ಮ ಹರಕೆಯನ್ವಯ ಬಂಜೆತನವು ಕಳೆದು ಮಕ್ಕಳು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದಿಗ ವೀರ ಶ್ರವಣಪ್ಪನಿಗೆ ಕೇವಲ ಮಾದಿಗರಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳ ಜನರು ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣಪ್ಪನ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿ ಯಾವುದೇ ನೆರಳಿನ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ತೆರೆದ ಬಯಲಿನ ಕೆರೆ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಚರ್ಚೆಯ ಫಲಿತ

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಶೋಧಿಸಲಾಗಿ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಚರಿತ್ರೆಯು ಇತ್ತ ಪೂರ್ತಿ ಪುರಾಣಗಳೂ ಅಲ್ಲದ, ಅತ್ತ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ಅಲ್ಲದ, ಜಾನಪದವೂ ಅಲ್ಲದ, ಇತಿಹಾಸವೂ ಅಲ್ಲದ, ಪುರಾಣ–ಚರಿತ್ರೆ–ಐತಿಹ್ಯ–ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಎರಕ ಹೊಯ್ದ ಆಕೃತಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಮುಂತಾದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದಾದರೂ, ಆದಿಜಾಂಬವರು ತುಂಬಾ ಪೂರ್ವಿಕ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ತನ್ನ ಗತಚರಿತ್ರೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಛಾಪಿಸಿರುವುದು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿನ ಸತ್ಯ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಆದಿಕಾಲದ ನೆಲೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪೂರ್ವದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಪುರಾಣದ ಬಗ್ಗೆಯೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಪುರಾಣ–ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಜಾನಪದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಸಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿಜಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಆಲೋಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. Gail Omvedt, Reclaiming Matanga, The Dalit, Jan-Feb, 2002, Pp: 55

೨. ಎಂ.ಶಂಕರಪ್ಪ(ಅರಿವಿಗ), ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮಾದಿಗ ಮೀಸಲಾತಿ ಹೋರಾಟದ ಸಮಿತಿ(MRHS), ಆನೇಕಲ್ಲು ತಾಲ್ಲೂಕು

೩. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ(ಅರಿವಿಗ), ಆದಿಜಾಂಬವರ ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನ, ದೊಡ್ಡಪಾಲನಹಳ್ಳಿ, ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲೂಕು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೪. Narasimhaiah H, Thoughts on Science and Society, Preface Pp: i

೫. ಶೆಟ್ಟರ್ ಷ, ಶಂಗಂ ತಮಿಳಗಂ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನಾಡುನುಡಿ, ಪು.೪೩–೪೭

೬. Simon Charsley, http://www.simoncharsley.co.uk/roots/.html,2012

೭. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಪು.೧೧

೮. ಶೆಟ್ಟರ್ ಷ, ಶಂಗಂ ತಮಿಳಗಂ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನಾಡುನುಡಿ, ಪು.೫೦

೯. ಅದೇ, ಪು.೫೦

೧೦. ಅದೇ, ಪು.೧೧೨

೧೧. ಅದೇ, ಪು.೧೫೩

೧೨. ಸ್ವರ್ಣ ಕಮಲ, ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಶ್ರೀ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ, ಪು.೩೮

೧೩. Radhakumud Mookerji, ASOKA, Pp : 102

೧೪. ಥರ್ಸ್‌ಟನ್, ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ–೪, ಪು.೩೧೬

೧೫. ಅದೇ, ಸಂಪುಟ ೪, ಪು.೩೧೭

೧೬. ಅದೇ, ಸಂಪುಟ ೪, ಪು.೩೧೬

೧೭. Gail Omvedt, Reclaiming Matanga, the dalit, Pp: 15

೧೮. ಎಂ.ಆರ್ ಕಾಳೆ(ಸಂ), ಬಾಣ ಕಾದಂಬರಿ ಕಥಾಮುಖಂ, ಪು.೧೧೨–೧೧೩

೧೯. Emma Raushenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp: 27

೨೦. ಅದೇ, ಪು.೨೩–೨೪

೨೧. ಅದೇ, ಪು.೩೧

೨೨. ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು, ಮಾದಿಗಲ ಚರಿತ್ರ–ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೫೪

೨೩. ಅದೇ, ಪು.೫೪

೨೪. ಬಾಣಭಟ್ಟ (ಕ್ರಿ.ಶ.೬೦೦), ಕಾದಂಬರಿ

೨೫. ತಾರಾನಾಥ್ಎನ್.ಎಸ್, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಬುಕ್ಕರಾಯನ ಶಾಸನ: ಕೆಲವು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳು, ಅರುಹು ಕುರುಹು, ಕನ್ನಡ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೨, ಪು.೯

೨೬. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಪುಟ, ಪು.೧೪೯

೨೭. SII-XX, ಪುಟ: ೧೫೪, ಹೊಸೂರು, ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೪೩

೨೮. E.Car, viii, Soraba, 532, 964 AD

೨೯. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಎಂ., ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಪು.೩೫

೩೦. ಗ್ರಿಬ್ಬಲ್ ಜೆ.ಡಿ.ಬಿ, ಎ ಮ್ಯಾನುಯಲ್ ಆಫ್ ದಿ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಕಡಪ, ಪು.೨೮೮

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ವರ್ಣಬಾಹಿರ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಬದುಕು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಸಂಬಂಧಗಳಾಚೆಗಿನ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯವಂತಿಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿ ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಭೂಮಾಲೀಕ ಜಾತಿವರ್ಗಗಳು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕ್ರೂರ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತುಳಿದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜೀತಗಾರಿಕೆ, ಜಾಗೀರುದಾರಿ(ಇನಾಮು) ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಜಾತೀಯತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಲಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೀಳುತನವನ್ನು ತುಂಬಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ ವಂಚಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಬಲಹೀನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಲಿತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಎಂಬ ಸರಳ ಸತ್ಯ ಶೋಷಕ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾದಂತಿಲ್ಲ. ಎಡಬಲಗಳೆಂಬ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗೂ ಹಿಂದಿನ, ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಪೂರ್ವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥಗಳ ನೇತಾರರಾಗಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧಕರಾಗಿ, ಕಲಾಕೋವಿದರಾಗಿ, ಜಗಜಟ್ಟಿಗಳಾಗಿ, ಸೈನಿಕರಾಗಿ, ಮಾಂಡಳೀಕರಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯಿಂದ ಬಾಳಿದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವು, ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಸಮಾಜದ ಎಡಗೈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ . ಇದೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಅವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆ, ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಇತರ ಬಾಹ್ಯ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಕಲ ಜಂಬೂಕುಲಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಪುರಾಣಗಳು, ಆಯಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಕುಳವಾಡಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಜಂಬೂಕುಲಗಳನ್ನು ಸಾವಯವ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವ ಕುಲಮೂಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳೇ ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆಶ್ರಿತ ಮತ್ತು ಉಪಕುಲಗಳ ನಡುವೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಜೀವ ಸೇತುವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಒಂದೇ ಕುಲಮೂಲೀಯ ಜೀವಸೇತುವಿನ ಪುರಾಣಿಮ ಸ್ಮರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳೇ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲ ಮಾತೃಕೆಗಳ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಕಾಸದ ದಾರಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಜೀವನ ವಿಧಾನ

ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನ ವಿಧಾನವು ಆ ಜನಾಂಗವು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ, ಆಂತರಿಕ ಒತ್ತಾಸೆ, ಪರಂಪರಾನುಗತ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಜೀವನ ವಿಧಾನವು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಒತ್ತಾಸೆ ಮತ್ತು ಯುಗಧರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವುದು ಸಹಜ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗವು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಮುಂತಾದ ಬಾಹ್ಯ ಭೌತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಂತರಿಕ ಅಂಶಗಳಾದ ಭಾಷೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಪರಂಪರೆಯ ರೂಢಿಗತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಒಳಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮತಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯೆಂಬುದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಪ್ರಗತಿ ಫಲಿತಗಳನ್ನೇ ತರುತ್ತವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ ಬದಲಾವಣೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಇಡೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾವಣೆಯ ಹೊಸ ಗಾಳಿಯ ಅಪ್ಪಳಿಕೆ

ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಂತಹ ಪ್ರಬಲ ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿನಿಂತ ಬಂಡೆಬೆಟ್ಟಗಳಂತಹ ಕೆಲವು ಬಲಿಷ್ಠ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಗಳು ಹಲಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವೊತ್ತಿಗೂ ಈ ನೆಲದ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದ್ದತಿ, ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳಂತಹ ಬಾಹ್ಯ ಭೌತಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಹುಟ್ಟು, ಋತುಮತಿ, ಮದುವೆ-ಸೋಬನ, ಸಾವು, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಒಳಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೂಲ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಂದ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಕುಲ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಿತ ಕುಲಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದ್ದು, ಕೆಲವರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಉಪಜಾತಿ ಆಶ್ರಿತ ಕುಲವಂದಿಗರು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಸ್ಯಾಹಾರ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಾಹಾರಗಳನ್ನು ಸರಿಬೆರಕೆ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಮಿಶ್ರಾಹಾರಿಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲಬಸವರು ಅಥವಾ ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದಿಗರು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಇತರೆ ಮಾದಿಗರು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ 'ಗೋಮಾಂಸ' ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಈಗ ಅದರ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಪಾದನೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ಕುಲಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಕುಲಗಳೂ ಸಹ ಆಹಾರ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆಯಾದರೂ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು, ದಕ್ಕಲರು, ಬಾಲಬಸವರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಂತಾದ ಉಪಕುಲಗಳು ಪ್ರಧಾನ ಮಾದಿಗರ ಆಶ್ರಿತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿರುವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರ ಸಂಪಾದನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ದಕ್ಕಲರು, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ತೀಕರಿಗೆ ಕಂಚಿ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ಕೈಫಿಯತ್ತು 'ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ' ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿದೆ. 'ಮಾಸ್ತೀಕತನ', 'ದಕ್ಕಲುತನ', 'ಗೋಸಂಗಿವೇಷ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು' ಮುಂತಾದುವು ಅವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವೃತ್ತಿಗಳಾಗದೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಜಾತಿಯ ಹಕ್ಕಿನ ಪರವಾನಗಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು

ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಜಾತಿ ಹಕ್ಕುಗಳೇ ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ದಾರಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರು ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವಂತೆ "ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಜಗಜಟ್ಟಿ ಪೈಲ್ವಾನರಾಗಿ, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾವುತರಾಗಿ ಈ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ಹೇಗೋ, ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆಯಾ ಕಾಲದ ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಈ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಹುಶಃ ಆಗಿನ ಮಾಸ್ತೀಕರು ತಮ್ಮ ಈ ಕಸುಬುಗಳಿಂದಲೇ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು ಎಂದು ತರ್ಕಿಸಬಹುದು."[೧] ಶೌರ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪೈಲ್ವಾನ ಮತ್ತು ಮಾವುಟಿಗ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಮಾಸ್ತೀಕತನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದು, ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನೇ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನಾಗಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಚೋದ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರೂ ಸಹ ಕಂಚಿ ಫರ್ಮಾನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋಸಂಗಿವೇಷ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ, ಕಾಂಬೋಜರಾಜನ ಕಥೆ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ ಮುಂತಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಗಾರುಡಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ಆಹಾರ ಸಂಪಾದನೆಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬೇಟೆ, ನಾರು-ಬೇರುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಇನ್ನಿತರ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಸುಬುಗಳ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮತ್ತು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಂತೆಯೇ ಮಾದಿಗ ಕುಲಗಳ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಶಾಖೆಯಾದ ದಕ್ಕಲರು ಸಹ, ಕಂಚಿ ಫರ್ಮಾನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನೇ ಆಹಾರ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲಬಸವರು ಗೋಣಿಬಸವನ ಆರಾಧಕರಾಗಿ ಲಿಂಗವಂತರಂತೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಸಾರುವಯ್ಯಗಳಾಗಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಮಾದಿಗ ಉಪಕುಲಗಳ ಆಹಾರ ಸಂಪಾದನೆ ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ಸ್ಥಿರಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ಮಾದಿಗರು ಆಯಗಾರರಾಗಿ, ಜೀತಗಾರರಾಗಿ, ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಾಗಿ, ಚಮ್ಮಾರರಾಗಿ, ಭಂಗಿಗಳಾಗಿ, ಜಾಡಮಾಲಿಗಳಾಗಿ, ನೌಕರರಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಬದುಕಿನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಆಶ್ರಿತ ಉಪಕುಲಗಳು ಹೆಚ್ಚೂಕಮ್ಮಿ ಪ್ರಧಾನ

ಮಾದಿಗರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುವರ್ಗದವರೆಂದು ಲಿಂಗಧರಿಸಿ ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಲಬಸವರು ಮಾತ್ರ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಗಾರರು, ಡೋಹಾರರು ಮತ್ತು ಮಚಿಗಾರರು(ಮೋಚಿ) ಶಾಖೆಗಳ ತ್ರಿಮತಸ್ಥ ಚರ್ಮಕಾರ ವೃತ್ತಿಯ ಮಾದಿಗರು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಮಗಾರರು ತಾವು ಮಾದಿಗರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತಾವು ಮಾದಿಗರಲ್ಲವೆಂದೇ ವಾದಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲಬಸವರು ಮತ್ತು ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದಂತೆ ಇತರೆ ಮಾದಿಗ ಉಪಕುಲದವರು 'ಗೋಮಾಂಸ' ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗೋವನ್ನು ಸಿಗಿದು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರರಿಗೇ ಪಾಲು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟಂಥ 'ಗೋಮಾಂಸ' ಪ್ರಿಯ ಸಮುದಾಯವೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ಹಾಡು-ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಚರಿತ್ರೆಯ ಯಾವ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾಕಾಗಿ 'ಗೋಮಾಂಸ' ಸೇವನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು. ಮಾಂಸಾಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಬದುಕಿನ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆದಿಜಾಂಬರ ಪುರಾಣ, ಹಾಡು, ಐತಿಹ್ಯ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಸ್ತೀಕರು ಹಾಡುವ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಡವೆ-ವಸ್ತ್ರ-ಸಂಪತ್ತುಗಳ ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆಂದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲೊಪ್ಪದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಕೋಣನ ಬಾಡು ಮತ್ತು ಹೆಂಡವನ್ನು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತೇವೆಂದಾಗ 'ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ' ಎಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ತಿಂದು ಬದುಕಲು ಯೋಗ್ಯವೆನ್ನಿಸಿದ ಮತ್ತು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಜೀವಪೋಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತಾವು ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಇವರು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ, ಇವರಿಗೆ ಮಾಂಸಾಹಾರವೇ ಬಲು ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಕರಿಗಿಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸಾಹಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾವೇ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕೊಂದು ತಂದ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮೀನು, ಏಡಿ, ಸೀಗಡಿ, ಅಳಿಲು-ಆಮೆಗಳ ಆಹಾರವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕೋಣನ ಮಾಂಸಕ್ಕೇ ಮೊದಲ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಜಾನಪದ ಕಥೆ ಪುರಾಣ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಣವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಗುಡ್ಡೆಬಾಡು ಪಾಲಾಕಿ, ಸಕಲರೂ ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. "ಈ ಕೋಣನ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ರಾಜ ಮರ್ಯಾದೆ ಬೇರಾವುದಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಮಾಂಸಗಳಲ್ಲೇ ಅದು ರಾಜಮಾಂಸ!"[೨] ಕೋಣನ ಬಾಡುಪ್ರಿಯರಾದ ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಮಾಂಸಾಹಾರ ಕುರಿತು ಈ ಪರಿಯ ಅಭಿರುಚಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪುರಾಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಣ–ಗೋವು, ಈ ಪ್ರಾಣಿದ್ವಯಗಳು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪುರಾಣ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕೂಡ ಕೋಣ ಮತ್ತು ಗೋಮಾಂಸದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ. ಕೋಣ(ಎಮ್ಮೆ) ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು "ದೊಡ್ಡಬಾಡು" ಎಂಬ ರೂಢಿಗತ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ, ಶೋಬನ, ಪ್ರಸ್ತ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವುಗಳ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ "ದೊಡ್ಡಬಾಡು" ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಬ್ಬ–ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಿಗೆ ಹೆಂಡ, ಬಾಡು ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಆನಂದಿಸುವ ಮಾದಿಗರು, ಮುದುಕ ಮುದುಕಿಯರಿಗೆ ಮೆತ್ತಗಿರುವ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಬಾಡಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಿನ್ನಿಸುವಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಉಪಶಾಖೆಯಾದ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗೋಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಗೋಭಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು 'ಗೋಸಂಗಿ' ಎಂಬ ವೃತ್ತಿ ಅನ್ವರ್ಥಕ ನಾಮದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಕುಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಗೋಸಂಗಿಗಳು 'ಗೋಮಾಂಸ' ಸೇವಿಸುವ ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಪುರಾಣಗಳ ತಾರ್ಕಿಕ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 'ಗೋಮಾಂಸ' ಸೇವನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುವ ಇವರ ಪುರಾಣ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ 'ಗೋಮಾಂಸ'ವನ್ನು ಇತರರೂ ತಿನ್ನಲೆಂದು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ನರಮಾನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚುವ ಉದಾರತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಗೋಮಾಂಸ'ಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗೋವನ್ನು ಸಿಗಿದು ಪಾಲು ಹಾಕಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರರಿಗೂ ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಥೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಲೆಮಾದಿಗ ಸಹೋದರರು ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಹಾಲಿನ ಕೆನೆಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿದು, "ಈ ಹಾಲಿನ ಕೆನೆಯೇ ಇಷ್ಟೊಂದು ರುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಮಾಂಸವಿನ್ನೆಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗಿರಬಹುದು?", ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನೇ ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕರುಣಿಸುವ ಕಾಮಧೇನುವು "ನಾನು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಕಳೇಬರವನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ತೊಗಲು ಸುಲಿದು ತಮಟೆ ಕಟ್ಟಿ ನುಡಿಸಿರಿ, ಚರ್ಮದಿಂದ ನುಲಿಕೆ ಹಗ್ಗ, ಮೊಚ್ಚೆ, ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿ ಮುಂತಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ, ಎಲುಬುಗಳಿಂದ ಆಭರಣ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಂಸವನ್ನು ನೀವೇ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿಂದುಕೊಳ್ಳಿರಿ" ಎಂದು ವರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ "ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಲು" ಕಥಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾಮಧೇನುವೇ ಈ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಿರೂಪಿಸುವ 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

ಬರುವ ಉಲ್ಲೇಖದ ಪ್ರಕಾರ, ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಎಮ್ಮೆಯ ಚರ್ಮದಿಂದ ಹೊಲೆದ ಅಂಗಿ ತೊಡಿಸಿ ಚರ್ಮದ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ತಿನ್ನಲು ಬಳಸುವ ಗೋಮಾಂಸದ ಚಿಕ್ಕ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಕರಿಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಮಾದಿಗ ಕುಲದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸಿಷ್ಠನು ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮನೆ ತುಂಬಾ ದನದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆ ತುಂಬಾ ದನದ ಮಾಂಸ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ! ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯು, ಹೊರಗೆ ಗೋವಿನ ಚರ್ಮ ಎಮಕೆಗಳ ಗುಡ್ಡೆಯೂ, ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈಲಿ ದೊಮ್ಮೆಗಳ ತೋರಣವೂ, ಗುಂಡಿಗೆಗಳ ಗುತ್ತಿಗಳೂ, ಕರುಳುಗಳ ಸರಮಾಲೆಯೂ ಹೀಗೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾದಿಗರು ದನಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿರುವ ವರ್ಣಮಯ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಗಳಿಂದ ಆ ಮನೆ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಸುಗ್ಗಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ದವಸಧಾನ್ಯ ಹುಲ್ಲು, ಕಾಳು ಕಡ್ಡಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದನದ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವ ಮಾದಿಗರ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಭಾಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ 'ಗೋಮಾಂಸ'ಕ್ಕಿರುವಷ್ಟೇ ಎಮ್ಮೆ-ಕೋಣಗಳ ಮಾಂಸಕ್ಕೂ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮಾರಮ್ಮನ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಮಾದಿಗರ ಕದರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ, ಅವನು ಎಮ್ಮೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಕ್ಕು ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕದರನು ಅದೇ ಎಮ್ಮೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಾಗ, ಕೋಣವನ್ನು ಕಡಿದು ಮಾರಿ ಪರಿಷೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯು ಮಾರಿಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಗಂಡನನ್ನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೋಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮಾರಿಪರಿಷೆಯ ಆಚರಣೆ. ಈ ಬಲಿ ಕೋಣಗಳು ಮಾದಿಗರನ್ನೇ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಬಲಿಕೋಣದ ರಕ್ತವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ 'ಚರಗ' ಚೆಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೆಪ್ಪಿಡಲು ತಾತ ಜಾಂಬವನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಡಿದು ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲಿದ ಮತ್ತು ಜಲಗೋಳಕ್ಕೆ ರಕ್ತ ಬೆರೆಸಿ ಭೂಗೋಳ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಅಚರಿಸುವಂತಹ ಹಬ್ಬಗಳಿಂದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಎಮ್ಮೆ-ಕೋಣದ ಮಾಂಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಶೂದ್ರ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳು ಸತ್ತವೆಂದರೆ ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರು ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾದಿಗರಿಗೆ ದನಗಳ ಚರ್ಮವಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು

ತೆಗೆದು ತಿನ್ನುವ ಹಕ್ಕಿತ್ತು. ತೊಗಲು ಸುಲಿದು ಹದ ಮಾಡಿ ಚರ್ಮದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಮಾದಿಗರ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಬಾರುಕೋಲು, ಎತ್ತುಗಳ ಕೊರಳ ಪಟ್ಟಿ, ಹಗ್ಗ, ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿ, ನೀರಬಾನಿಗಳು, ಚಪ್ಪಲಿಗಳು, ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವೂ ಶೂದ್ರ ಭೂಮಾಲಿಕರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸರಕು ಅಥವಾ ಧಾನ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಜೀವನ ಪೊರೆಯುವ ದೈನೇಸಿ ಬಾಳು ಮಾತ್ರ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಿಗಿಲಿತ್ತು. ಸತ್ತ ದನಗಳ ಮಾಂಸದ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿದ್ದ ಮಾದಿಗರು, ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿ ಸತ್ತ ದನಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮನಸಾರೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಕಾಲ ಮಾಂಸವನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಮಡಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಂಸ ತಂದು ತಿನ್ನುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಮಾದಿಗರು ಸತ್ತ ದನಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೊದಗಿದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದಿಗರ ಅವಮಾನದ ಗ್ರಾಫ್ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುವ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಕತೆಯು ಸಹ ಮಾದಿಗರು ದನಗಳ ಮಾಂಸ ತಿಂದು ಬದುಕುವ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ಥ ಪಯಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗರು ಸತ್ತ ದನಗಳ ಮಾಂಸ ತಿಂದು ಬದುಕಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ ಕಾರಣವನ್ನು ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಹೀಗೆ ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. “A famine, such as is told in ancient records, that swept the land and almost depopulated it, may have taught the Madigas to eat the flesh that poisoned the blood in their veins, that rendered them filthy and an object of abhorrence to the Hindu, who is forbidden to kill and eat flesh of any kind. And afterwards he was unable to raise himself from abject poverty”[೩] ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಕ್ಷಾಮ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅನ್ನ ದೊರಕದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಮಾದಿಗರು ಹಾಳಾದ ಮಾಂಸ ತಿಂದು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ಊಹಿಸುವ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಅವರು, ಹಿಂದೂ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಾದಿಗರು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನಲಾರದೆ ಸತ್ತ ದನಗಳ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾದಿಗರು ಆಯಗಾರಿಕೆ, ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿ, ಜೀತಗಾರಿಕೆ, ಕಡುಬಡತನ, ಸತ್ತದನಗಳ ಮಾಂಸ ಸೇವನೆ ಅನಕ್ಷರತೆ ಮೌಢ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹೀನಾಯಕರ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಭಾರತೀಯ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಬಹುಪಾಲು ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿರುವುದು,

ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಕಥನಗಳು ನಮಗೆ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯು ಪುರುಷನಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳೆಂಬುದು ವಸಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಹಿಂದೂ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನವಿಲ್ಲದಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹಿರ್ಷಿಯು, ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿದ್ದ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದಿಗರ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಘನತೆಯಿಂದ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತಾನೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತಪದ್ದತಿ ಕುಟುಂಬವು ಇಂದಿಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಹೊರಗಿನ ಹೇರಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯ ಕೌಟುಂಬಿಕ ರಚನೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಏಕಪತ್ನಿತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೇ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಕಟ್ಟುಬಡಿ, ಕೂಡಿಕೆ ಅಥವಾ ಸೀರುಡಿಕೆಯಂತಹ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಪುರುಷನಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯು ಕುಳವಾಡಿಕೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ, ಒಕ್ಕಲುತನದಲ್ಲಿ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಆರಾಧಿಸುವ ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳಿಗಿರುವಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶವಸಂಸ್ಕಾರ

ದಕ್ಕಲರ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸತ್ತಾಗ, ಶವವನ್ನು ಹೂಳಲು ವೀರಶೈವ ಜಂಗಮ ಗುರುಗಳು ಬಂದು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿಯ ಜಾಗವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಇಂಥದ್ದೇ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಾಯಕ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸತ್ತಾಗ, ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗದವರ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತರೆ ಗುಂಡಿ ತೋಡಲು ಮಾದಿಗರೇ ಬರಬೇಕೆಂಬುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಆಚರಣೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. "ಹಿಂದೆ ಶಿವಶರಣರು ಬದುಕ್ಕಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ–ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ

ಅಥವಾ ಇವರ ಮನೆಯ ಯಾರೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ತೀರಿಕೊಂಡರೂ ತಾನೇ ಊರ ಮುಂದಿನ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆದು ಸಮಾಧಿ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾದಾರ ಹರಳಯ್ಯನು ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನಂತೆ. ಅದರಂತೆ ಬೇಡನಾಯಕರು ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಕುಲದವರೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತರೆ, ಮಾದಾರ ಹರಳಯ್ಯನ ಕುಲದವರೇ ಮುಂದಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸಮಾಧಿ ಮಣ್ಣು ತೋಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವರು."

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರರು ಈ ದಂತಕಥೆಯನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿರದ ಕಾನನಕಟ್ಟೆ ತಿಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಾದಿಗರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಕ್ಷೌರಿಕ ಜನಾಂಗದರಿಗಾಗಲೀ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನ ಅಗಸ ಜನಾಂಗದವರಿಗಾಗಲೀ, ಆ ಜನಾಂಗಗಳ ಶವವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡಲು 'ಗುದ್ದು' ತೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ 'ಗುದ್ದು' ತೋಡುವವರು ಬಲಗೈ ಫಣಕಟ್ಟಿನ ಹೊಲೆಯರು.'ಉತ್ತಮರು' ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾದಿಗರು ಹೋಗಿ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ 'ಗುದ್ದು' ತೋಡಲು ಜಾಗ ಅಳೆದುಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾದಾರ ಹರಳಯ್ಯನೇ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವೆಂದು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ನೆನೆಯುವುದು ಕೇವಲ ಜನಪದರ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗದೆ, ಮಾದಿಗರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ–

> ಮಾದಿಗರ ಹರಳಯ್ಯ ಮಾತೀಲಿ ಬಲು ಜಾಣ
> ಹೋಗುವ ಹೆಣಗಾಳ ತರುಬ್ಯಾನೆ ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ
> ಪೂಜೇಯ ದುಡ್ಡು ತಕ್ಕಂಡು ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ
> ಪಾದದಲಿ ಭೂಮಿ ಅಳಕೊಟ್ಟ

ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಪರಸ್ಪರ ಸಹೋದರರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಸೀಮೆಯ ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮ್ಯಾಸಬೇಡರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ತಾಗ "ಮಾದಿಗರು ಹಟ್ಟಿಯಾಚೆ ಹೋಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ನಿಗಧಿಯಾದ ಸ್ಮಶಾನದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಅಳೆದು ಅಷ್ಟು ಅಳತೆಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೋಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇಡನಾಯಕರು ಯಾರಾದರೂ ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಮಾದಿಗರೇ ಗುಂಡಿ ತೋಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ".[೫] ಮಾದಿಗರಂತೆಯೇ ಹೊಲೆಯರೂ ಸಹ ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳಿಂದ 'ನೆಲಹಾಗ'(ನೆಲದ ಶುಲ್ಕ) ಪಡೆದು, ಶವದ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಅಥವಾ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಸ್ಕಾಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಕರ್ನಲ್ ಕಾಲಿನ್ ಮೆಕೆಂಜಿ (೧೭೫೪–೧೮೨೧) ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ

ಧರ್ಮಪುರಿ ಮತ್ತು ಸೇಲಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಯಾ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನು ಕಲೆಹಾಕಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಸೀಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಚರ್ಮಕಾರರಾದ 'ಅರವ ಚಮ್ಮಾರರು' ಅಥವಾ 'ಚಕ್ಕಳಿಯಾರರು' ಒಂದೇ ತೆರನಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದನ್ನು ಮೆಕೆಂಜಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತೆಲುಗುಮಾದಿಗರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ, ಕನ್ನಡ ಮಾದಿಗರು ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎರಡು ಆ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಮೆಕೆಂಜಿ. ತಮಿಳರೆಲ್ಲರು ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾಗಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಕದಿರಿ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾಗಿದ್ದು ಕಾದ್ರಿ ಲಿಂಗಯ್ಯನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗುರುವೊಬ್ಬ ದಾಸರಿ ಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ 'ನಾಮ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಪ್ರದ್ಧಾ ಅಥವಾ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಹೂವು'ಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನೆಂದು, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದಾಸರಿಯು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಆ ದಾಸರಿಗೆ ತಾಮ್ರದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಾಸು, ದಕ್ಷಿಣೆ, ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ತಮಿಳರಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡಾವಳಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮೆಕೆಂಜಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.[೬]

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪರೆಯಾರರು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಣ ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ತೆಲಂಗಾಣದ ಮೇಡಕ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಟಿ.ಆರ್. ಸಿಂಗ್, ಮಾದಿಗರ ವಿವಿಧ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ದಾಖಲಿಸಿರುವ ವಿವರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಈ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಒದಗಿಸಿರುವ ವಿವರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನು ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ ಆಂಧ್ರದ ಮೇಡಕ್ ಸೀಮೆಯ ಮಾದಿಗರು ತಂಗಡಿ ಅಥವಾ ತೆಗ ಮಾದಿಗ ಹಾಗೂ ಗೋಸಂಗಿ ಅಥವಾ ಗೋಸಿಕ ಮಾದಿಗರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿರದ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರು ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ 'ತಂಗಡಿ' ಎಂಬ ಗಿಡದ ಮೂಲದಿಂದ

ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರು ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಿಗರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ತಮ್ಮ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯ ಕುಲಕಸುಬಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದ ಮಾಡಲು ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಚಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರ ಗುಣಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೇ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಟಿ.ಆರ್. ಸಿಂಗ್ ಹೀಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ:

'According to them a *tangedi* plant is always crooked and one needs considerable effort to make it straight; a Tangedi Madiga too is never straightforward and needs considerable pressure to mend his habits. The plant has to be beaten hard with a stick for removing its bark, and only after a good deal of beating it becomes useful for burning; in the same way a Tangedi Madiga will not work properly unless he is punished every now and then'.[2] ಆಂಧ್ರದ ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರು ತುಂಬಾ ಜಢ ಸ್ವಭಾವದವರೆನ್ನುವ ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಎಮ್ಮೆಲೋರು' ಬೆಡಗಿನ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಜಢಸ್ವಭಾವದವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದರೆ, 'ಸೆಟ್ಟಿಲೋರು' ಮಾದಿಗರು ದಡ್ಡರೆಂದು ಛೇಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೆಟ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಕತ್ತೆಯ ಹಾಲನ್ನು 'ಸೆಟ್ಟಿಹಾಲು'ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಮಾದಿಗರು 'ಸೆಟ್ಟಿಲೋರು' ಬೆಡಗಿನವರನ್ನು ಕತ್ತೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಬೆಳೆದವರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಬಹುತೇಕ ತಮ್ಮನ್ನು ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರು ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮಂದಿಯನ್ನೂ ದಾಟುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಹಸು, ಹಂದಿ ಮತ್ತು ಕೋಣ(ಎಮ್ಮೆ)ದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡುವುದು, ಆಯಗಾರಿಕೆ, ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದೊಂದಿಗೆ ಈಚಲಮರ ತುಂಬಾ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ವ್ಯಾಪಾರ, ಬೇಟೆ, ವನಸ್ಪತಿ ಔಷಧ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ತಯಾರಿಕೆ ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರೂ ಸಹ ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಮಾದಿಗರಂತೆಯೇ ಗೋವುಗಳ ತೊಗಲು ಸುಲಿದು ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುವುದು, ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆ, ಚರ್ಮದ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆರ್ಯ-ದ್ರಾವಿಡ

ಸಂಘರ್ಷದ ಯಾವುದೋ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರು ತಮಗಿದ್ದ ಗೋಸಂಪತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಆಗಿನಿಂದ ಗೋಸಂಬಂಧಿ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದಾ ವಲಯದಿಂದಲೇ ದೂರವಾದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೋಸಂಗಿ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇದೇ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ವರ್ಗಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವನನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪಿತಾಮಹನೆಂದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಂಬು ನೇರಳೆ ಮರ, ಅತ್ತಿ ಮರ, ಅರಳಿಮರ, ತಂಗಡಿ ಗಿಡ ಮತ್ತು ಈಚಲ ಮರಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸಸ್ಯವರ್ಗದ ಪವಿತ್ರ ದೈವ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಹಸು, ನವಿಲು, ನಾಗರಹಾವು, ಆನೆ, ಮೀನು ಮತ್ತು ಕೋಣಗಳು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಿಂದ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪವಿತ್ರ ದೈವ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಮಗಾರ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಭೇದವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಗಾರರು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರಂತೆ ಸತ್ತದನಗಳನ್ನು ಊರಾಚೆಗೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ತೊಗಲು ಸುಲಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಗಾರರು ಊರಿನ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕುಳವಾಡಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಊರಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಜನರಿಗೆ ನಿಗದಿಯಾದಂತೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಜೊತೆಯೆಂದು ಜೋಡು ಹೊಲಿದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಹದಗೊಳಿಸಿದ ಸಿದ್ಧ ಚರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಜೋಡುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಹ ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸಮಗಾರರು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಕುಲಕಸುಬು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯವಸಾಯದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ ಲಿಂಗಾಯತರಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರು ಈಗಲೂ 'ಮಾದಿಗಾಳು'ಗಳಾಗಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಚಪ್ಪಲಿ, ನೀರಬಾನಿ, ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿ, ಹಗ್ಗ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಚರ್ಮದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾದ ಬಿಟ್ಟಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಗಾರರು ಹೊಸ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವರೇ ಹೊರತು ಹರಿದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇನಿದ್ದರೂ ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಕೆಲಸ. ತಮ್ಮ ಪೋಷಕ ಜಾತಿಗಳ ಧಣಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸತ್ತದನಗಳ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ದಕ್ಕಲರು ಬಂದಾಗ ತಾವು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೂಳೆ, ಕೊಂಬು, ಗೊರಸು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಪುಕ್ಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕುಡುಗೋಲಿನ ಹಿಡಿಕೆ, ಬಾಚಣಿಗೆ, ಸೀರಣಿಗೆ, ಗೊಂಬೆಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲುಬಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮಣಿಸರಗಳು ಒಡವೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರ

ಕೇರಿಗೆ ಬರುವುದು ತೀರಾ ಅಪರೂಪವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಂಗಡಿ ಮಾದಿಗರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೂಳೆ, ಕೊಂಬು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಲಗೈ-ಎಡಗೈ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊಲೆಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಅನೇಕ ಒಳಪ್ರಬೇದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉಪಜಾತಿಗಳಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ 'ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ' ಅಥವಾ 'ಆದಿದ್ರಾವಿಡ' ಎಂಬ ಜನವರ್ಗ ಸೂಚಕ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ 'ಮಾದಿಗರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಒಳಪ್ರಭೇದ ಅಥವಾ ಗೋತ್ರಕಲ್ಪನೆಯ ಧ್ವಂಸಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಸೀಳಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವನ ನಿರ್ಗುಣ ಉಪಾಸಕರಾಗಿ ಶೈವಾರಾಧಕರಾಗಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ವೈಷ್ಣವಾರಾಧಕರಾಗಿಯೂ, ಶೈವ-ವೈಷ್ಣವ ಸಂಕರರೂಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾದಿಗರ ಮೇಲೆ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೇರಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಶೈವಾರಾಧಕರಾದ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಹಣೆ ಮತ್ತು ಕುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವರು ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದಕಾಯಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೈವ-ವೈಷ್ಣವ ಸಂಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳವರು ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೈಷ್ಣವಾರಾಧಕರು ಹಣೆಗೆ ಗೂಟನಾಮ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇವತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆದಿಮ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮೊಳಗಿರುವ 'ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವದವರು' 'ಹೆಡಿಗೆ ಬುವ್ವದವರು' 'ಮೊರ ಬುವ್ವದವರು' 'ಹೆಣಬುವ್ವದವರು' ಎಂಬ ಒಳಪ್ರಬೇಧಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆಯ(ಐಡೆಂಟಿಟಿ) ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮದುವೆ ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಒಳಪ್ರಬೇಧಗಳ ಈ 'ಬುವ್ವ'ದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಮಾದಿಗ ಬಾಂಧವರ ನಡುವೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಪರಸ್ಪರ ದೂಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಡಿದಾಟಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವಂತಹ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೂ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಘಟನೆ, ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ, ಒಳಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಈ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು 'ಮದುವೆ ಸಾಲುಗಳು' ಎಂದೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮದುವೆ ಸಾಲುಗಳು ತಮ್ಮ ಕುಲಬಾಂಧವರನ್ನು ಬೆಸೆಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮದುವೆ ಸಾಲು ಅಥವಾ ಬುವ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು

ಮಾದಿಗರ ಗುಂಪುಗಳು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕುಲಾಚಾರ, ಮತಾಚಾರ, ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಸ್ಪರ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಾಹ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳು ಸಪಿಂಡ, ಸೋದರ ಪಿಂಡ, ಸಗೋತ್ರ ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. 'ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಿಕೆ' ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿವಾಹ ಬಾಂಧವ್ಯ ಏರ್ಪಡದಂತೆ ಪ್ರತಿ ಜಾತಿಯೂ ನಿಷೇಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್‌ಜಾತಿಗಳು ಯಾವುದನ್ನು ಸಪಿಂಡ, ಸೋದರ ಪಿಂಡ, ಸಗೋತ್ರ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ 'ಒಂದೇ ಕುಲದವರು' ಅಥವಾ 'ಒಂದೇ ಬೆಡಗಿನವರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ನಿಷೇಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಒಳಪ್ರಭೇದದ ಅಥವಾ ಮದುವೆ ಸಾಲಿನ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಬುವ್ವದ ಮತ್ತೊಂದು ಒಳಪ್ರಭೇದದ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಮದುವೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಪೂರ್ವಿಕ ಮುಖಂಡರು, ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನರು, ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮತಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವಿವಾದ, ವ್ಯಾಜ್ಯ ತಗಾದೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗರ ನಡುವೆ ಸುಸಂಘಟಿತ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಡೀ ಜನಾಂಗವನ್ನು ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲೇ ಇರುವ ಭಿನ್ನ ಕುಲ (ಬೆಡಗು)ಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಜನಾಂಗದ ಐಕ್ಯಮತ್ಯ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಬದುಕಿನ ಆರೋಗ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ, ಕುಲಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಪೂರ್ವೀಕರು ಇಂತಹ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕೆಲವು ದಂತಕಥೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ.

ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ತಂಗಳೂಟ, ಹಳೆಬಟ್ಟೆ, ದವಸಧಾನ್ಯ, ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಣದ ತಳರಾಶಿಯ ಧಾನ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಊರಗೌಡನ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿದ ಮಾದಿಗರು ಗೌಡರಹಟ್ಟಿಯಿಂದ ಮದುವೆ ಊಟ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ತಣಿಗೆ, ಹೆಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೊರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ಹೋದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಲದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಿ ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಸಂಕೇತಿಸುವ 'ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವದ ಮಾದಿಗರು', 'ಹೆಡಿಗೆ ಬುವ್ವದ ಮಾದಿಗರು' ಮತ್ತು 'ಮೊರ ಬುವ್ವದ ಮಾದಿಗರು' ಅಥವಾ 'ದೇಶಾಭಾಗದ ಮಾದಿಗರು' ಎಂದು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇವು ಸವರ್ಣೀಯ ಜಾತಿಗಳ ಗೋತ್ರಗಳಂತೆ ಮಾದಿಗರ ಒಳಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಒಳಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಮೂರು ಬುವ್ವದವರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೆಣವನ್ನು ಹೂತಿಟ್ಟ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುವ ಜನರು 'ಹೆಣ ಬುವ್ವದ ಮಾದಿಗ'ರಾದರು.

ವಡ್ಡಗೆರೆ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ವಡ್ಡಗೆರೆಯ ಸುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವದ ಮಾದಿಗರು ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಾಪಾಲಿಕ ನಾಥ ಪಂಥದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. 'ಬುವ್ವ ಎಂದರೆ ಅನ್ನ. ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ 'ತಣಿಗೆಬುವ್ವ' 'ಹೆಡಿಗೆಬುವ್ವ' ಮತ್ತು 'ಮೊರಬುವ್ವ'(ದೇಶಾಭಾಗ)ದವರೆಂಬ ಮೂರು ವಿಧದ ಮದುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಣದ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಗುಂಡಿಯೊಳಗೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವ 'ಹೆಣಬುವ್ವದ ಮಾದಿಗರು' ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವರಾದರೂ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ವೇಳೆ ಹೆಣಬುವ್ವದವರು ಇರುವ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾದಿಗರನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ 'ನಾಣ್ಯದ ಸಾಲಿನವರು' ಮತ್ತು 'ಕೂಡಿಕೆ ಸಾಲಿನವರು' ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವದ ಜನರನ್ನು 'ನಾಣ್ಯದ ಸಾಲಿನವರು' ಹಾಗೂ ಹೆಡಿಗೆ ಬುವ್ವ, ಮೊರಬುವ್ವ ಮತ್ತು ಹೆಣಬುವ್ವದ ಜನರನ್ನು 'ಕೂಡಿಕೆ ಸಾಲಿನವರು' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊರಬುವ್ವ ಅಥವಾ ದೇಶಾಭಾಗದ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ–ಜಾಗಟೆ–ಭವನಾಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಹಣೆ ಮೇಲೆ ಗೂಟನಾಮ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಪತಿ ಒಕ್ಕಲಿನವರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೈವಾರಾಧಕರಾದ ನಾಣ್ಯದ ಸಾಲಿನ ಮಾದಿಗರು ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಾದಿಗರು ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠ ಗುಂಪಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಬ್ಜರಾದರೆ, ವೈಷ್ಣವಾರಾಧಕರಾದ ಕೂಡಿಕೆ ಸಾಲಿನ ಮಾದಿಗರು ತುಂಬಾ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮಾದಿಗ ಕುಲಸ್ಥರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಣ್ಯದ ಸಾಲಿನ ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವದವರು ಚಿನ್ನಾಟಿ ಪೆಳ್ಳಿ(ಮೈನೆರೆಯುವ ಮುನ್ನ ಮದುವೆ) ಮತ್ತು ಕೂಡಿಕೆ ಸಾಲಿನ ಹೆಡಿಗೆ ಬುವ್ವದವರು ಹಾಗೂ ಮೊರ ಬುವ್ವದವರು ಪೆದ್ದಾಟಿ ಪೆಳ್ಳಿ(ಮೈನೆರೆದ ಬಳಿಕ ಮದುವೆ) ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಮದುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ 'ಬುವ್ವಾನ್ನದ ಊಟ' ಎಂಬ ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣು ಜತೆಗೂಡಿ ಕುಳಿತು

ಊಟ ಮಾಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವ, ಹೆಡಿಗೆಬುವ್ವ ಮತ್ತು ಮೊರಬುವ್ವ ಎಂಬ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬುವ್ವದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವವರು ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವದವರು, ಹೆಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವವರು ಹೆಡಿಗೆ ಬುವ್ವದವರು ಹಾಗೂ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವವರು ಮೊರಬುವ್ವದವರು ಹೀಗೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಅವರ ಪೈಕಿ ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವದವರು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ. ಮದುವೆ ಮುಹೂರ್ತದ ಬಳಿಕ ನಡೆಯುವ 'ಬುವ್ವದ ಶಾಸ್ತ'ದಲ್ಲಿ ತಣಿಗೆ, ಮೊರ, ಹೆಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೇದಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಇರಿಸಿ ಆದರಿಂದ ಮಾನವಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಬಂಧು ಬಳಗದವರು ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಮಾನವಾಕೃತಿಯ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಕಾಲು ಕಡೆಯಿಂದ ಮುರಿದು ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ.

ಚಿನ್ನಾಟಿ ಪೆಳ್ಳಿ-ಪೆದ್ದಾಟಿ ಪೆಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಮದುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿನ್ನಾಟಿ ಪೆಳ್ಳಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಸೆಮಣೆ ಏರುವರು. ಮುಖದಲ್ಲಿನ್ನೂ ಹಾಲುಗಲ್ಲದ ಮುಗ್ಧ ಮುದ್ರೆ ಮಾಸದೆ ಇರುವಾಗಲೇ ಹುಡುಗನ ತಲೆಗೆ ಹೂವಿನ ಬಾಸಿಂಗ ಕಟ್ಟಿ, ಹುಡುಗಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ 'ಚಿನ್ನಾಟಿ ಪೆಳ್ಳಿ'. ತಾನು ಎಂತಹ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ನೊಗ ಹೊರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಯಾವುದೇ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಯಾವುದೇ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆರಳು ಚೀಪುತ್ತಾ ಹೊಸ ಬದುಕಿಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಕಾನೂನು ಕೆಳಗೆ ಅಪರಾಧವೆಂಬುದು ಅನೇಕ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದ ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕುಲಲಾಂಛನ(Clan Totem), ಬೆಡಗು ಅಥವಾ ಕುಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಹಿಂದೂ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ಗೋತ್ರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಾವು ಆರ್ಯಋಷಿಮುನಿಗಳ ಸಂತಾನವೆಂದು ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಅಂಗೀರಸ, ಕಶ್ಯಪ, ಹಾರೀತ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಮೂಲ ಸಂತತಿಯವರು ತಾವೆಂದು, ಅಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಪೀಳಿಗೆ ಮುಂದುವರೆದಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಮೂಲದಿಂದ ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದಾಗಿ ಆಯಾ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಪುತ್ರಸಂತಾನದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರ ಮುಂದುವರೆದಿದೆಯೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆ. ಗೋತ್ರವು ಕುಲಮೂಲ ಪುರುಷನ

ಸಂಕೇತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿ ಗಿಡಮರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕುಲಸಂಕೇತ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದೇ ಕುಲಸಂಕೇತ ಅಥವಾ ಒಂದೇ ಗೋತ್ರದವರ ನಡುವೆ ಮದುವೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದುದು. ಅನ್ಯ ಕುಲಸಂಕೇತ ಅಥವಾ ಭಿನ್ನ ಗೋತ್ರದವರ ನಡುವೆಯೇ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಸ್ವಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದರೆ, ಅಂತಹ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಅನೇಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನದವರೆಗೆ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗೋತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದೇ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡುಗಳ ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ. ಹುಡುಗ-ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಪರಿಚಯವಿರದ ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಿ, ಅವರು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯವಿರದವರೇ ಆಗಿರಲಿ ಗೋತ್ರ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಒಂದೇ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾವು ಯಾವುದೋ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿ ಸಹೋದರರೆಂದು ತಿಳಿದು ಮದುವೆ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ಯ ಗೋತ್ರದವರೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮದುವೆ ಮಾತು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋತ್ರವನ್ನು ಪುರುಷ ಸಂತಾನವೇ ಮುಂದುವರೆಸುವುದರಿಂದ ಹುಡುಗನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆಯರ ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ತಾಯಿಯ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಬೆಡಗಿನ ಅಕ್ಕ-ತಮ್ಮಯಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಕನ ಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ಬೆಡಗಿನ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನ ಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮನಾಗಲೀ ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೀ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗಿಯರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ತಮ್ಮನ್ನಾಗಲೀ (ಸೋದರಮಾವ) ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮಗ ಅಥವಾ ತಮ್ಮನ ಮಗನನ್ನಾಗಲೀ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಹುಡುಗಿಯರು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಮೊದಲ ಹಕ್ಕುದಾರನೇ ಸೋದರ ಮಾವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರು ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಪೀಳಿಗೆಯವರಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾವು ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಸಂತಾನವೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ

ದಾಖಲೆಗಳು ಲಿಖಿತವಾಗಿಯೂ ಮೌಖಿಕವಾಗಿಯೂ ಲಭ್ಯದಲ್ಲಿವೆ. 'ಬೆಡಗು' ಅಥವಾ 'ಕುಲ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ 'ಕುಲನೆಲೆ'ಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲವು ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ಭಾರತ ದೇಶದ ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ, ಮರ, ಲೋಹಗಳನ್ನು ಕುಲಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇನ್ನಿತರ ಹಲವಾರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಮಾದಿಗರು, ಜಾತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ನಂತರವೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ಕುಲಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾ: 'ಎಮ್ಮೆಲೋರು' ಅಥವಾ 'ಎನುಮ್ಲೋಳ್ಳು' ಎಂಬುದು ಎಮ್ಮೆಯಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಕುಲ. 'ಮೀನಿಗ್ಲೋರು' (ಮೀನಿಗರು) ಅಥವಾ ಶಾಪ್ಲೋಳ್ಳು' ಎಂಬುದು ಮೀನನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕುಲ. ಮಲ್ಲೋರು–ಮಲ್ಲೇರು, ಮಲ್ಲೋಳ್ಳು ಎಂಬುದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಕುಲ. ಇಂತಹ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು, ಸೋದರಿಕೆಯನ್ನು, ನೆಂಟಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಕ್ತಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲೇ ಕೊಟ್ಟು–ತರುವ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಿರಂತರತೆಯಿಂದ ಜೈವಿಕವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪೂರ್ವಿಕ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ಕೊಟ್ಟು–ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿದಾಗ ಹುಟ್ಟುವ ಸಂತಾನ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ರಕ್ತಸಂಬಂಧದ ಒಳಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಹಾಗೂ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬದಲಿಸಲು 'ಕುಲ' ಅಥವಾ 'ಬೆಡಗು' ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿದರು. ಇದೇ ಕುಲ ಕಲ್ಪನೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು, ವೃತ್ತಿಗಳೇ ಕುಲದ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು. ಎಮ್ಮೆ ಕಾಯುವವರು ಎಮ್ಮೆಲೋರು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವರು ಮೀನಿಗರು, ಕುರಿ ಕಾಯುವವರು ಕುರಿಯರು. ಹೀಗೆ ಬೆಡಗುಗಳು ವೃತ್ತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿವೆ. ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತೀವ ವ್ಯಾಮೋಹ–ಪ್ರೀತಿ–ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕುಲಲಾಂಛನ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಅಸ್ಮಿತೆಯಾಗಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಕುಲಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಷ್ಟೇ ಜೈವಿಕ ಸತ್ಯದ ಭಾಗವಾವೆಂಬಂತೆ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾದಿಗ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ಹೊಂದಿದ ಕುಲಲಾಂಛನ ಕುರಿತು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಗೆ ಕುಲಲಾಂಛನ ತುಂಬಾ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಕುಲಲಾಂಛನವಿರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಮುಂಜಿ, ಸಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಂತೂ ಕುಲಲಾಂಛನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕುಲಲಾಂಛನವುಳ್ಳವರು ಅದೇ ಕುಲಲಾಂಛನವುಳ್ಳವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಅಂಥ ಮದುವೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿ, ಅಂಥವರನ್ನು 'ಕುಲಗೆಟ್ಟವರು' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಕುಲ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನ ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಕುಲಸಂಕೇತಗಳ ನಿಂದನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅವರು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳ ನೆಂಟರು ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆತಾಗ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಮಾಷೆ-ಕುಶಾಲು ಮಾಡಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ದಲಿತ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ, 'ಕೋಣದ ಕೊರಬಾಡು, ಎಮ್ಮೆಯ ಹುರಿಬಾಡು, ಕೊತಕೊತ ಕುದಿಯೋ ಗಂಟುಮೂಳೆ, ಪಾಟಿ ಹೆಂಡ ಬೆಳಗಾನ ನಿದ್ರೆ ಕೊಡದಲ್ಲೋ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಣನ ಬಾಡಿನ ಜ್ವರವೇರಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿದ್ದೆ ಬಾರದೆ ಹೊರಳಾಡುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಎಮ್ಮೆ(ಕೋಣ)ಗಳ ಬಾಡು ದಲಿತರಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಿಯ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆ ಟೊಟೆಂ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಎಮ್ಮೆಲೋರು(ಎನುಮ್ಲೋಳ್ಳು) ಬೆಡಗಿನ ಮಾದಿಗರು ಸಹ ಈ ಮಾಂಸವನ್ನು ಆಸೆಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣನ ಮಾಂಸಪ್ರಿಯನಾದ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬಿನ ಮಾದಿಗನೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೂ ಸಹ ಕೋಣದ ಬಾಡನ್ನು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಗಂಗನ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ರೆಡ್ಡಿ ಕುಟುಂಬದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳು ಗಂಗನ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಣನ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿಯುವುದಾಗಿ ಗಂಗನು ಅವಳಿಗೆ ಮರುನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಎನುಮು ಪೋತು ತುನುಕುಲು, ನೇನೆಟ್ಲ ಚೇತುರಾ ಗಂಗ,
ನೇನೆಟ್ಲ ತಿಂದುರಾ ಗಂಗ, ನೇನು ರೆಡ್ಡಿಸಾನಿಗದುರಾ ಗಂಗ!
ಸಿವಸಿವಾ ಮನಯೇಟಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಮಠಮುಲೋನಿ, ನೇನು ಕಟ್ಟೆಟ್ಲ ಕೊಡುತುರಾ ಗಂಗ
ನೇನು ತೂಕಮೆಟ್ಲ ಎತ್ತುರಾ ಗಂಗ, ನೇನು ಕಾಮೋಳ್ಳ ಚಿನ್ನದಾನಿರಾ ಗಂಗ
ನುವ್ವು ಕಾಲೆತ್ತಿ ತೊನ್ನುದ್ದುರಾ ಗಂಗ, ನುವ್ವು ಪಾದಾಲ ಸೆಪ್ಪುಲ ಮಿಂದ
ಹಂಸಾಲು ಕೂರ್ಚಿನ ಪನಿತನಮು ಚೂಸಿ, ಆ ಹಂಸನಿ ನವ್ವು ನಲುಪು ಚೂಸಿ
ಪಾರಿ ನೀ ಎನಕೊಸ್ತಿನಿರಾ ಗಂಗ,ಹರಹರ ಮನಯೇಟಿ ಹೈಕೋರ್ಟುಲೋನಿ
ನೇನು ಎಟ್ಲ ನಿಲುತುರಾ ಗಂಗ, ನೇನು ನ್ಯಾಯಮು ಎಟ್ಲ ಚೇತುರಾ ಗಂಗ[೮]

ಮೇಲಿನ ಪದದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಹುಡುಗಿಯು ಎಮ್ಮೆ-ಕೋಣದ ಮಾಂಸ ಪ್ರಿಯನಾದ ಚರ್ಮಕಾರ ಮಾದಿಗನಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದು , ಕೋಣದ

ಬಾಡು ತಿನ್ನಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಎಮ್ಮೆ ಟೊಟೆಂ ಕುಲಲಾಂಛನವನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಕುಲಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ತಮ್ಮ ಬೆಡಗುಗಳಿಗೆ ಮಾದಿಗರು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಯಗಾರರಾಗಿ ಮಾದಿಗರು

ಬದುಕೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳು ಚಂದಮಾಮ
ನಮ್ಮ ಗುಂಡಿಗೆ ತುಂಬಾ ಗಾಯಗಳು ಚಂದಮಾಮ
ಹೊತ್ತುಮೂಡಿ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತು ಚಂದಮಾಮ
ನಮ್ಮ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಿಗಿಲಿಹೋಯಿತು ಚಂದಮಾಮ
ಮೈಮಾಂಸ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು ಚಂದಮಾಮ
ನಮ್ಮ ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲ ಚಂದಮಾಮ'

ದಲಿತ ಕಲಾಮಂಡಲಿಯ ಹಾಡಿದು. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಣಗಾಲದಲ್ಲಿ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು 'ಅಡದಿ' ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ವರ್ಷ ಯಾವುದೇ ಕೂಲಿ ಮಜೂರಿ ಪಡೆಯದೆ ಮದುವೆ–ಮುಂಜಿ, ಹುಟ್ಟು–ಸಾವು, ಬೇಸಾಯದ ಕೆಲಸಗಳು ಮುಂತಾದ ದೈನಂದಿನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇವೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸುತ್ತಾ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ, ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಸೇವಾವರ್ಗವು ಮಡಕೆ–ಕುಡಿಕೆ, ಚಾಪೆ, ಕಂಬಳಿ, ಪಾದರಕ್ಷೆ, ನೇಗಿಲು, ನೊಗ, ಮಿಣಿ ಹಗ್ಗ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವುದು ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 'ಆಯಗಾರಿಕೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಕುಳವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಸೇವಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸುಗ್ಗಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ದವಸಧಾನ್ಯ, ದುಡ್ಡು ದುಗ್ಗಾಣಿ, ಹಳೆಬಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ನೀಡುವುದನ್ನು 'ಆಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯಗಾರರನ್ನು 'ಆಳುಮಕ್ಕಳು', 'ಕೈವಾಡದವರು' ಎಂದೂ, 'ಆಯ' ನೀಡುವವರನ್ನು ಆಯದ ಕುಳ, ವತನದಾರ ಅಥವಾ ಧಣಿಗಳೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಯಗಾರಿಕೆಗೆ 'ಬಾರಾ ಬಲೂತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಭೂಮಾಲೀಕ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸೇವೆ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ರೈತರು ತಾವು ಬೆಳೆದಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ 'ಆಯ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಆಯ' ಎಂಬುದು ಜಾತಿ ಸೂಚಕ ಪದವಲ್ಲ. ಅದು ಭೂಮಾಲೀಕ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ರೈತಾಪಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಸೇವೆಯ ಹೆಸರು.

ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯನಾದ ರೈತನನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ವೃತ್ತಿಪರ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸೇವೆ ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ 'ಆಯಗಾರಿಕೆ' ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಒಕ್ಕಲು ಮಗನಾದ ರೈತನು ಸಮಾಜವಂದಿಗರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದುಕೊಟ್ಟರೆ, ಈ ರೈತನಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಗತ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಕೈಕಸುಬುದಾರರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಮಾದಿಗರು ರೈತನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ನೇಗಿಲು, ನೊಗ, ಹಗ್ಗ, ಮಿಣಿ, ಬಾರುಕೋಲು, ಕಪಿಲೆಬಾನಿ, ಪಾದರಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದು, ಮಲ ಹೊರುವುದು, ಬೀದಿ ಕಸ ಗುಡಿಸುವುದು, ಸಾವು ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಒದಗಿಸುವರು. ಹೊಲೆಯರು ಅರೆ ಬಾರಿಸುವುದು, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಹಾಕುವುದು, ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಣ ಊಳಲು ಗುಂಡಿ ತೋಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸುಗಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಂಘಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತುರೂಪದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಕೆಲಸದ ರೂಪದಲ್ಲಾಗಲೀ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಂದಗಳೇ ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಬಡಗಿ, ಕುಂಬಾರ, ಕಂಬಾರ, ಚಮ್ಮಾರ ಮುಂತಾದವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವು ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕನಿಷ್ಠತೆಯಲ್ಲಿದ್ದೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು ಅರಳಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ಇಂಬು ನೀಡಿದ್ದರೆ, ಮಾದಿಗ, ಹೊಲೆಯ, ಅಗಸ, ಕ್ಷೌರಿಕ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಅಪಮಾನಕರವಾದ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿಗೂ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ೧೨ ಆಯಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಣೆಗಾರನೂ ಒಬ್ಬನು. ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುವುದು, ತಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದು, ಸತ್ತ ದನ ಹೊರುವುದು, ಪಾದರಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಕೆ ಇವನ ಕೆಲಸ.

ಮೇಲ್ಜಾತಿ ರೈತನೇ ಮೇಲಿಗನಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಭಂಗಿಯೇ ಕಡೆಯ ಕೀಳಿಗನಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಹಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಜಾತಿಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಾಕರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವ ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಾಕರಿಗಳು ಜಾತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಗಸನು ಕ್ಷೌರಿಕನ ಕೆಲಸವನ್ನು– ಕ್ಷೌರಿಕನು ಚಮ್ಮಾರನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಂಬಾರನು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಗಲ ತಿದಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ, ಮಾದಿಗರು ಉಳಿ, ರೆಂಪಿಗೆ(ಚಿಂಪರಿಕೆ), ಕಬ್ಬಿಣಗೊಡತಿ ಅಡಿಗೂಂಟಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಂಬಾರರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಆಯಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆಯ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣ. ಆಯಗಾರರಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಭೂಮಾಲೀಕರಿಗೆ 'ಮನೆ ಆಳು' ಅಥವಾ 'ಮಾದಿಗಾಳು' ಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವದ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಮಗನಿಗಿಂತಲೂ ಆಧಾರಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಕಣದಲ್ಲಿಯೇ

ಮೊದಲ ಆಯ ಅಳೆದುಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣದ 'ತಳರಾಶಿ' ತಳವಂದಿಗನಾದ ಇವನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಆಯಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ 'ಬಾರಾಬಲೂತ(ತಿ)' ಎನ್ನುವರು. ಬಾರಾ ಎಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡು. ಬಲೂತ ಎಂದರೆ ಧಾನ್ಯರೂಪದ ಸಂಭಾವನೆ ಅಥವಾ ಪಾಲು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ರೀತಿಯ ವಿವಿಧ ಕೈಕಸುಬುಗಳ ಆಯಗಾರರು ಭೂಮಾಲೀಕ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾರಾ ಬಲೂತಿದಾರ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರು ಊರಿನ ಬೀದಿ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಸತ್ತ ದನ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವುದು, ದೇವರ ಸೇವೆ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದು, ಡಂಗೂರ(ಟಾಮ್ ಟಾಮ್) ಸಾರುವುದು, ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಚರಗ ಚೆಲ್ಲುವುದು, ಸಾವು ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದು, ಚರ್ಮದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಿದೆ. ಮಾದಿಗರು ಆಯಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಕುಳವಾಡಿಕೆ ಅನ್ವಯ ಸತ್ತ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು, ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಕಪಿಲೆಬಾನಿ, ಬಾರುಕೋಲು, ಮಿಣಿ, ಮೆಟ್ಟು, ಹಗ್ಗ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ರಹಿತ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಇನಾಮು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಮಾನ್ಯದ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಮಾನ್ಯದ ಹೊಲ ಅಥವಾ ಮಾನ್ನೇವು ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ನಗರೀಕರಣ, ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣ, ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದಾಗಿ ಈಗಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ 'ಆಯಗಾರಿಕೆ' ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಯಗಾರ ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆ ನಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯಂತಹ ಅಮೋಘ ವೃತ್ತಿ ಕೌಶಲ್ಯ, ಚರ್ಮ ಹದಗೊಳಿಸಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ನೈಪುಣ್ಯತೆ, ಬಣ್ಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವೂ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಜೀವನಕಲೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯ ಇಂದು ವೃತ್ತಿಗೌರವವನ್ನಾಗಲೀ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬರಡುತನಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರತಿಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯ ತನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಜ್ಞಾನ ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಕಾಣಿ, ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಕಸುಬು ಮುಂತಾದವು ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಅಥವಾ ಐಕ್ಯಮತ್ಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುವಂತೆ

ಗ್ರಾಮ ಮುಖಂಡರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶ್ರಮದ ಹಂಚಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಜಾತಿ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ದತ್ತಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಹಕ್ಕುಗಳಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೋಡು ಹೊಲೆಯುವ ಮೋಚಿಗೂ ಆತನ ಹಕ್ಕುಗಳಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸ್ಥಿರಜೀವನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಸೂತ್ರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಯಗಾರಿಕೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕುಂಬಾರ, ಹಡಪದ ಅಥವಾ ಕೆಲಸಿಗ, ಮಡಿವಾಳ, ಮೇದರ, ಮಾದರ, ಹೊಲೆಯ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯ ಈ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆರ್ಯರು ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನಂತರ ಕುಲಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ದುಡಿದು ಸಹಭಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವಿಭಜನೆಯ ಕ್ರೂರ ರಚನೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ಅತ್ಯಂತ ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾಗಿ ಗುಲಾಮಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಊರ ಹೊರಗೆ ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಾದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಹಟ್ಟಿಗಳು ಆರ್ಯರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಮಾನದ ಗುರುತುಗಳಾಗಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಎಂಬ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಯಾವುದೇ ಇನಾಮು ರಹಿತವಾದ ಅಥವಾ ಕೂಲಿ ಮಜೂರಿ ಪಡೆಯದ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪುಗುಸಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರೆಕೊರೆಯಾಗಿ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಶಾಹಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ರಾಜರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ದಿವಾನರು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆಂದು ಆನೆ ಕುದುರೆ ಒಂಟೆ ಎತ್ತುಗಳನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಬೀಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಗಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿಯ ಉದ್ರಿ ಆಳುಗಳು ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇನಾಮು ಭೂಮಿ, ದವಸ ಇನ್ನಿತರ ವಸ್ತುಗಳು ರಾಜಶಾಹಿಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಿಗೆ ಇನಾಮು ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಮಾತ್ರ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ದಲಿತರಿಗೆ ಭೂ ಒಡೆತನದ ಹಕ್ಕು ನೀಡಿದ್ದ. ಆತನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ದಲಿತರನ್ನು ಭೂ ಒಡೆಯರನ್ನಾಗಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ರಾಜನ ಉದಾಹರಣೆ ನಮಗೆ

ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಗಾರರ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇನಾಮು ಭೂಮಿಗಳು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಿಗಿಂತ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲಿರುವ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ರಾಜಪರಿವಾರದವರ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಭಾರಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದರು. ಊರಿನ ಸುತ್ತಾ ಪಹಡಿ ಕಾವಲು ಕಾಯವುದು, ಸುಂಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು, ದವಸ ಮತ್ತು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸೂಲಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಗಂಟುಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗಟ್ಟಲೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವುದು ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿಯ ಉದ್ರಿ ಆಳುಗಳ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಿಟ್ಟಿ ಆಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಊರಿನವರಿಗೆ ಮದುವೆ, ತಿಥಿ,ಹಬ್ಬ,ಪರಿಷೆ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳು ಒದಗಿದಾಗ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿಯ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಅಡುಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೌದೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಒಂದು ಊರಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ ಅಂಚೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸುವುದು, ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡಲು ಎಣ್ಣೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಡಂಗೂರ ಸಾರುವುದು, ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸುವುದು, ಸಾವು ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದು, ಮೆಟ್ಟು ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿ ಹಗ್ಗ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಬಾವಿ ತೋಡುವುದು, ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುವುದು, ಮುಂತಾದವುವೆಲ್ಲವೂ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿಯ ಪರಿಧಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ದೈನೇಸಿ ಎಂದು ಧಣಿಗಳ ಮುಂದೆ ಕೈಒಡ್ಡಿ ಬೇಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಡಿಗಾಸು, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅನ್ನ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಅಥವಾ ಹಕ್ಕು ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆಂದರೆ ಉಗ್ರ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. "Some of the petty Rajahs ordered their Karnams, or Dewans,to look for able bodied Madiga men on the fields or in their huts, and to secure them for menial service.Accordingly they took men away from their homes, and,if they resisted,they were treated cruelly"[೧೦]

ಆಯಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಇಡೀ ಜಾತಿ, ವೃತ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಆಯಗಾರಿಕೆ ಕೇವಲ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಭಿನ್ನ ಸ್ತರದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ವೃತ್ತಿಗಳ ಅಂತರ್‌ಸಂಬಂಧಗಳು, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಚಾಕರಿ, ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬುದಕಿನ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಪರಿಷೆ ಪಾಡ್ಯಗಳ ಆಟಕೂಟ ವಿನೋದಗಳೂ ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ದಾಖಲಿಸುವಾಗ ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ

ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಕತೆ ಇದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿ ಸಮರ್ಥಿಸುವುದಾಗಲೀ, ಅನುಸರಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದಾಗಲೀ ನ್ಯಾಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ವರ್ಣಸಂಕರ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳು

ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಶೂದ್ರಾತಿಶೂದ್ರರು ಹಾಗೂ ವರ್ಣಬಾಹಿರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮಕ್ಕಳು ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಎಳವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುರುಟಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹವು ಮಹತ್ವದ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳಿಂದ ಜಾತಿಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಬಿಗಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಲು ಅವು ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಷ್ಟೇ ಪುರಾತನವಾದವುಗಳಾಗಿದ್ದು ದೇವರುಗಳಾದ ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಕೃಷ್ಣ, ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟರಮಣ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ಅನ್ಯಜಾತಿಗಳ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ವರಿಸಿದರೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಯ್ಯನು ಸೋಲಿಗರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ, ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚೆಲುವನಾರಾಯಣನು ಮುಸ್ಲಿಮರ ವೈರಮುಡಿಯನ್ನು ಅಂತರ್‌ಧರ್ಮೀಯ ವಿವಾಹವಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆಂಬ ಜಾನಪದ ಕತೆಗಳಿವೆ. ಸನಾತನ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಹಲವಾರು ಋಷಿ–ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆಂದು, ಅವರ ಪೈಕಿ ವಸಿಷ್ಠ–ಅರುಂಧತಿ, ಜಮದಗ್ನಿ – ರೇಣುಕೆ, ಪರಾಶರ–ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ–ಮೇನಕೆಯರ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ವರ್ಣಸಂಕರ ವಿವಾಹಗಳಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಾದಿಗರ ಕದರನು ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ನಿಜ ಗುರುತನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ, ಮಾದಿಗರ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಯಾದವರ ನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮದುವೆಯಾಗಿರುವಂತೆಯೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸಿಷ್ಠಮುನಿ ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಸಿಷ್ಠ ಮುನಿಯು ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನೆಂದು, ಆ ಮೂಲಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾದಿಗರ ಬಂಧುಗಳೆಂದು ಮತ್ತು ವಸಿಷ್ಠನು ಮಾದಿಗರ ಅಳಿಯನೆಂದು ಮಾಸ್ತಿಕರು ಪದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಪೋಲ್ಲು ಬಾಪೋಲ್ಲು ಅಂದೂರಯ್ಯ ಜನಲು
ಬಾಪೋಡು ಮಾ ಬಂಧುಗುಡಯ್ಯ ॥
ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಾ ಇಂಟಿ ಆಡಾಬಿಡ್ಡ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣುಡು ಮಾ ಇಂಟಿ ಅಲ್ಲೂಡಯ್ಯ ॥
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅನ್ನೂವರಯ್ಯ ಜನರು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬಂಧುಗಳಯ್ಯ ॥
ಅರುಂಧತಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗಳಯ್ಯ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಳಿಯನಯ್ಯ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥[೧೧]

ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿರುವಷ್ಟೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್‌ಧರ್ಮೀಯ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ವರ್ಣಸಂಕರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಆದರ್ಶ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ (ಅರುಂಧತಿ) ನಡುವೆ ನಡೆದ ವಿವಾಹವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ವೇಮನ ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಅರುಂಧತಿಯರ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ತನದು ತಲ್ಲಿ ಲಂಜೆ ತನಯಾಲು ಮಾದಿಗೆ
ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಡನಗ ತಗುನೆ ಜಗತಿ
ದಪಮು ಗಲುಗ ದ್ವಿಜುಡು ತರ್ಕಿಂಪಗಲ ಮೆಟ್ಲು
ವಿಶ್ವದಾಭಿರಾಮ ವಿನುರ ವೇಮ॥

'ವಸಿಷ್ಠರ ತಾಯಿ ಇಂದ್ರಲೋಕದ ವೇಶ್ಯೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿ. ವಸಿಷ್ಠರ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಅರುಂಧತಿಯು ಮತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಪಂಚಮಳು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ವಸಿಷ್ಠ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು ಆತನ ತಪಸ್ಸು ಎಂದರೆ ಅದು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಜಾತಿ ಬರುವಂತಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ ಗಲಾಟೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರ ಸಾಧನೆಯೇ ಮಾಪಕವಾಗಿ ರೂಢಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಜಾತಿ–ಕುಲಗಳ ಕೋಟಲೆಯಲ್ಲಾ ಲೌಕಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ –ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗಲ್ಲ!'[೧೨] ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸಿಷ್ಠಮುನಿಯ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ:

ವಾರಕಾಂತೆ ಮಗನು ವಶಿಷ್ಟನಲ್ಲವೆ
ವಶಿಷ್ಟ ನಮ್ಮನೆಯ ಸೋದರಳಿಯ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ವಶಿಷ್ಟ ನಮ್ಮನೆಯ ಭಾರ್ಯೆಯ ಮದುವೆಯಾಗಿ

ಹೆಣ್ಣ ತಕ್ಕಂಡೋಗಿ ಕುಂತಾನಲ್ಲ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ಹಳೆಯ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದ್ಗಿತ್ತಿ ಇದ್ದಾರೆ
ಮನಸೋತು ಹೋದವನು ಹಾರವನು ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥[೧೩]

ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ "ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹವು ಸಪ್ತಪದಿಯ ಏಳನೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಾಗ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ." ಆದರೆ ಮಾದಿಗರು ಸಪ್ತಪದಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅನುಸರಿಸದೆ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ 'ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಜಳಕ ಮಾಡಿಸಿ' 'ಚರ್ಮದ ತುಂಡನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ' ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಿ ಮಾದಿಗರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠನಿಂದ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ 'ತೆರ'ವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿಗೆ 'ವರದಕ್ಷಿಣೆ' ನೀಡುವುದು ಮಾದಿಗರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ 'ತೆರ'ವನ್ನು ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಸಿಷ್ಠ–ಅರುಂಧತಿಯರ ವರ್ಣಸಂಕರ ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬುದು ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ 'ಅರುಂಧತಿ ನಕ್ಷತ್ರ ದರ್ಶನ' ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುವ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ–ವಸಿಷ್ಠರ ಮದುವೆ ಕುರಿತಾದ ಎರಡು ಕಥೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ–1

ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಗಸ್ಥಲದ ಮಾತಂಗಿಪುರದ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲದ ಮಾದಿಗರ ಕುಟುಂಬವೊಂದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ತಂಗಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತಳಾಗಿ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರ ವ್ರತ ನೇಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಸುರಸುಂದರಿ. ಆಕೆಯ ರೂಪಲಾವಣ್ಯ, ಬೆಡಗು–ಬಿನ್ನಾಣ, ಒನಪು–ವೈಯಾರ, ಹಾವಭಾವಗಳು ಎಲ್ಲರಂತಿರದೆ ಅಪ್ರತಿಮ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಸಾಧುಸಂತರು ಮುಂತಾದ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾ ಶಿವನ ಒಲುಮೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದ ಮಹಾ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬಂತಿದ್ದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಪತಿವ್ರತಾ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಪತ್ನೀವ್ರತನಾದ ಪುರುಷನೇ ತಮ್ಮ ತಂಗಿಗೆ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡನಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಶಿವನಿಂದ ವರವ ಬೇಡಿದರು. ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳ, ಬಂಧು–ಬಳಗದವರ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತನ್ನ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಅಕ್ಕರೆಯ ಸಕ್ಕರೆ ಗೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ಗಂಡನನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯು ಅರುಂಧತಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಕನಾದ ಸಂಪನ್ನ ಯುವಕನನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂತೆ ಶಿವನಿಗೆ 'ರೆಕಮೆಂಡ್' ಮಾಡಿದಳು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಆಣತಿಯಂತೆ ಅರುಂಧತಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿವನು ಜಂಗಮ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಮಾತಂಗಿಪುರದ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲದ ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಎರಡು ಉಕ್ಕಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಹಿಡಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಕೈಗೆ ನೀಡಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ಪಾನಕ ಮಾಡಿ, ಹುರಿಗಡಲೆ ಹುರಿದು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಉಕ್ಕಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೋಳುಗೊಯ್ದು ಕಿವುಚಿ ಪಾನಕ ಮಾಡಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಹುರಿದು ಹುರಿಗಡಲೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು. ಮೆಚ್ಚಿದ ಶಿವನು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕೋರಿದಂತಹ ಯುವಕನು ಒಲಿದು ಬಂದು ಆತನೇ ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನಾಗಲಿ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಅವಳ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಲೋಕವ್ಯಾಪಾರದ ದರ್ಶನವಾಗಲೆಂದು ಬಯಸಿದ 'ಜಗನ್ನಾಟ' ಆಡುವ ಶಿವನು, ಗಂಡುಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಕೇಳಲೆಂದು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವಂತೆ 'ಮಾಯ್ಕಾರ ಇದ್ಯ' ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆಣ್ಣು ಕೇಳಲು ಬಂದ ಗಂಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಕೆಯ ರೂಪುಲಾವಣ್ಯ, ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಯ, ಗೌರವ, ಭಕ್ತಿಭಾವನೆ ಉಕ್ಕಿಬಂದಂತಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಗೆ ಕಂಕಣಭಾಗ್ಯ ಕೂಡಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಹಾರುವರ ಕೇರಿಯ ಇಬ್ಬರು ಹಾರುವಯ್ಯಗಳು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕಾಡಿಗೆ ಸೌದೆ ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮಾತಂಗಿಪುರದ ಮಾದಿಗರನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಾರುವಯ್ಯಗಳು ಮೈಲಿಗೆಯಾಗದಿರಲೆಂದು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಮಂಡಲದಿಂದ ಅಂತರಂತರವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತಾ ಒದ್ದೆಯಾದ ನೆಲದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆಯೂರಿ 'ಯಕ್ಕಾಸ'ದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋಗುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯ್ಯರನ್ನು 'ಹಾರುವರು' 'ಹಾರುವಯ್ಯ'ರೆಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಹಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಫಕಫಕನೆ ನಗಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾರುವಯ್ಯನವರ 'ಕಕವಾಟ'ಗಳನ್ನು ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಲೇ

ಇದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಅರಿವಿಗಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ 'ನಮ್ಮ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಏಳು ಕೆರಗಳ ಕರಿನೀರು ಕುಡಿದ ಮೇಲಾದರೂ ಈ ಹಾರುವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಬಹುದೇನೊ? ಅಂತಹ ಕಾಲ ಯಾವಾಗ ಬರುವುದೋ?' ಅಂದುಕೊಂಡರು. ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾರುವರ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರು ಕುಡಿದು ಪುನೀತನಾದ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು ಆಗಲೆ ಸುಳಿದು ಹೋಯಿತು.

ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಾದಿಗರು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ 'ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ'ಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ನೆನೆಹಾಕಿ ಹದಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯೊಳಗೆ ಹಳೆಯ ಹರಿದ ಮೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನೆನೆಯಲು ಇರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ನೀರು ಔಷಧೀಯ ಗುಣವುಳ್ಳ ಪವಿತ್ರ ಜಲವೆಂಬುದು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದ ಬಂದ ನಂಬಿಕೆ. ಇಂತಹ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಔಷಧಿಯುಕ್ತ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠನು ಗಂಗಸ್ಥಲದ ಮಾತಂಗಿಪುರದ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲದ ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಹಾರುವರ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರು ಕುಡಿದಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಅವಳ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ನಿಜದ ಘಟನೆಯಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕತೆ' ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ:

ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮಗನೂ ನಾರದಮುನಿಗೆ ಭಾಮೈದನೂ ಆದ ವಸಿಷ್ಠನು ತನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಬಂದು "ಅಮ್ಮಾ ನಾನು ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ. ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟೆ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ನನಗೀಗ ಮದುವೆ ಆಗುವ ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬೇಗ ನನಗೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿ ಕೂಡಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸತ್ತೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದನು. ಮಗನ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೆದರಿದ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಂತಿದ್ದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು "ಅಣ್ಣಯ್ಯ, ನೀನು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳುವಳಿಕಸ್ಥನಾಗಿರುವಿ. ನಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗ ವಸಿಷ್ಠನೇ ಮೊದಲನೆ ಗಂಡು ಮಗ. ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗುವ ಬಯಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಬೇಗ ಮದುವೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸಾಯುವನಂತೆ, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳು" ಎಂದು ಪಂಚಾಂಗದಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದಂಥ ದುಡ್ಡುದುಗ್ಗಾಣಿಯ ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.

ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ನೋಡಿದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು "ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರು ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಒಂಭತ್ತು ಪಣದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬರವಿಲ್ಲ. ಯಾರೇ ಪದ್ಮಿನಿಜಾತಿ ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀ ಸಿಕ್ಕರೂ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡು ಸಾಕು. ನಿನ್ನ ಮಗ ಸಾಯಲಾರ" ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. "ಪತಿವ್ರತೆ ಅಂದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತಾಳೆ? ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡು" ಎಂದು ವಸಿಷ್ಠನ ತಾಯಿ

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ತಿರುವಿಹಾಕಿ ನೋಡಿ ಒಂದು ತೂತು ಮಡಕೆಯನ್ನು, ಒಂದು ಮರಳು ಮೂಟೆಯನ್ನು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಕಾಳುಗಳನ್ನು, ಬಾಳೆದಿಂಡುಗಳನ್ನು, ಹುಣಸೆ ಎಲೆಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ವಸಿಷ್ಠನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು "ಅಯ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗನೇ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ, ಕುಲಪದ್ಧತಿ, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗ, ವ್ರತಾಚಾರಣೆ, ವೇದ ವ್ಯಾಕರಣ ಎಂಬುದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ತೊರೆದು ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಾಮಾನುಗಳ ಗಂಟು ಹೊತ್ತು 'ಬಡಗಲ ಮುಖನಾಗಿ'(ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ) ಹೊರಡುವಂತವನಾಗು. ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಸರುಪನ ಸಿಂಬೆ ಮಾಡಿ ಈ ತೂತು ಕರಗದಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ಒಲೆ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮರಳು ಸುರಿದು ಬಾಳೆದಿಂಡುಗಳನ್ನೇ ಉರಿಸಿ ಅನ್ನ ಮಾಡುವಳೊ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಕಾಳು ಬೇಯಿಸಿ ಸಾರುಮಾಡಿ ಹುಣಸೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಊಟದೆಲೆ ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಉಣಬಡಿಸುವಳೋ ಅವಳೇ ಪತಿವ್ರತೆ. ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು, ಸಾಯುವ ಮಾತು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ." ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಡಗಲ ದಿಕ್ಕು ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವದ ಪಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರು ಹದಿನೆಂಟು ಪಣಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿ ಮಾದಿಗರು ಒಂಭತ್ತು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ವಸಿಷ್ಠನು ಎಡಗೈ ಪಣದ ಜಾತಿಗಳ ಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ.

ವಸಿಷ್ಠನು ಕನ್ಯಾಶೋಧನೆಗಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛನಾಡಿಗೆ ಬಂದನೆಂದು ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈಗಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು ಆರ್ಯದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘರ್ಷ ಕುರಿತ ಇತಿಹಾಸದ ನೆನಪನ್ನು ಜೀವಂತವಿರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೂ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠನು ಮರಳಿನ ಮೂಟೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಕಾಳು, ಹುಣಸೆ ಎಲೆ ಕಟ್ಟು, ಬಾಳೆದಿಂಡು, ತೂತು ಮಡಕೆ ಮುಂತಾದ ಹೊರಲಾರದಷ್ಟು ಭಾರವಾದ ಗಂಟು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕನ್ಯೆಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯತೊಡಗಿದನು. ಎಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿದರೂ ಅವನ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ಉಣಬಡಿಸಬಲ್ಲ ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುವ ನಾಯಿಪಾಡು ಅವನದಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಸುತ್ತಾಡಿ ದಾವಾರಿದ್ದ ವಸಿಷ್ಠನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದ ಪ್ರಕಾರ ಪತಿವ್ರತೆಯೊಬ್ಬಳು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಉಣಬಡಿಸುವವರೆಗೆ ಉಪವಾಸ ವ್ರತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾದ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಸಿದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾ ಮಾತಂಗಿಪುರದ ಮಾದಿಗರ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು 'ಅಮ್ಮಾ ಕಾಪಾಡಿ' ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಾ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ.

ಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಪ್ರಲಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಅವಳ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ವಸಿಷ್ಠ ಮೂರ್ಛೆ

ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಇರಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಿಂದ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ವಸಿಷ್ಠನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ರಾಚಲು ಅವನು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರು ಗುಟುಕರಿಸಿ ಲವಲವಿಕೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

"ಛೇ! ಹಾರುವನೆ, ಮಾತಂಗಿಪುರದ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗೆ ನೀನೇಕೆ ಬಂದೆ? ಹಾರುವರು ಇತ್ತ ಸುಳಿಯಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಾಚೆ" ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವಸಿಷ್ಠನು "ಏಳೇಳು ದಿನಗಳಿಂದ ಅನ್ನ ನೀರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಊಟಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸತ್ತೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಹೊತ್ತು ತಂದಿದ್ದ ಗಂಟನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು "ನೀನು ಹಾರುವರ ಹುಡುಗ, ನಾವು ಮಾದಿಗರು, ದನದ ಬಾಡು ತಿಂಬುವ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಿಗುವುದು ದನದ ಬಾಡಿನ ಅಡುಗೆ, ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನುವೆಯೇನು? ಬಡಿಸಲು ನನಗೆ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. "ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಕುಲ ನೆಲ ಯಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದನದ ಬಾಡು ತಿನ್ನಲು ನನಗೆ ಒಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಈ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಉಣಬಡಿಸು" ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

'ನೋಡು ಹಾರುವಯ್ಯ, ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕಾಡಿಗೆ ತಂಗಡಿ ಚಕ್ಕೆ ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಪ್ಪನೂ ಮನೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಒಬ್ಬಂಟಿ ಹೆಣ್ಣೆಂಗ್ಸು. ಉಂಡ ತಕ್ಷಣ ನಿನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ನೀನೇ ಅಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಡು' ಎಂದು 'ಕಂಡೀಷನ್' ಹಾಕಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನೇರಳೆ ತೋಪಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು, ಹುತ್ತದಿಂದ ಹತ್ತಿ ಹರಿದು ಕ್ವಾವೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸರುಪನ ಹಿಡಿದು ಸಿಂಬೆಮಾಡಿ ತೂತು ಮಡಕೆಯನ್ನು ನೆತ್ತಿಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ನೀರುತಂದು ಅದರೊಳಕ್ಕೆ ಮರಳು ಸುರಿದು ಬಾಳೆದಿಂಡುಗಳನ್ನು ಉರಿಸಿ ಅನ್ನಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆ ಕಾಳಿನಿಂದ ಸಾರುಮಾಡಿ ಹುಣಸೆ ಎಲೆಗಳ ಹೊಲಿದು ಊಟದೆಲೆ ಮಾಡಿ ಉಣಬಡಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಸಿಷ್ಠನು ಇವಳೇ ನಿಜವಾದ ಪತಿವ್ರತಾ ಕನ್ಯೆ ಇವಳೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಾನೇ ಇವಳ ಗಂಡ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ 'ತಾನ-ಜಪ-ತಪ' ಮಾಡಿ ಬಂದು ಇಡೀ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮೂರೇ ಗುಕ್ಕಿಗೆ ಉಂಡೆದ್ದು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಸೆರಗಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದನು. 'ಛೇ ಹಾರುವರ ಮಗನೆ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ತೋರಿಸಿದೆಯಲ್ಲ. ಅನ್ನವಿಕ್ಕಿದ ನನ್ನನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ ಮೋಸಗಾರ ವಂಚಕ ಕಪಟಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಿ ಹೋಗು' ಎಂದು ಹೀನಮಾನ ಬೈಗುಳಗಳಿಂದ ವಸಿಷ್ಠನ ಜಲ್ಮ ಜಾಲಾಡಿದಳು. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠನು "ಮಾವನ ಮಗಳೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೆರಳೆ, ಮುತ್ತಿನ

ಚೆಂಡೆ, ಮುದ್ದು ಮೊಖದವಳೆ, ನನ್ನ ಬಳಗ ಸಂಪನ್ನೆ, ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನೆ, ಅಷ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನೆ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ರೇಗದಿರೆ. ನೀನೆ ಹೆಂಡತಿ ನಾನೇ ಗಂಡ, ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡ" ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿ ಅಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ವಸಿಷ್ಠನ ಹೊಗಳಿಕೆ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉಬ್ಬಿಹೋದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು "ಅತ್ತೆ ಮಗನೆ ಮುತ್ತಿನ ಚಂಡೆ ಮಾವನ ಮಗನೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೆರಳೆ ನಿನ್ನ ಹಾರುವರ ಕೇರಿ ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಗೆ ಬಾ" ಎಂದು ತನ್ನ 'ಹಿಂದಗೂಟೆ' ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಂಗಡಿ ಚಕ್ಕೆ ತರಲೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವಳ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ತಂಗಿಯು ಹಿಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕರೆತಂದ ಹಾರುವರ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಣ್ಣಂದಿರು "ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗೆ ಸುಳಿಯಬಾರದು. ಅವನನ್ನೇಕೆ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದಿರುವೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅರುಂಧತಿಯು ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ "ಅವನು ನನ್ನ ಗಂಡ, ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ವಸಿಷ್ಠನೂ ಹೌದೆಂದು ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. "ನಿಮಗೆ ನೀವೇ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹಿರೀಕರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಾದಿಗ ಮತಾಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಂಡಬಾಡು ಸರಂಪಳಿ ಮಾಡಬೇಕು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ ಆ ಏಳೂ ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕುಲಸ್ವಾಮಿ ಜಾಂಬವ ತಾತನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಮಾದಿಗ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾರುವಯ್ಯನ ನಾಮವನ್ನು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಕೆಡಿಸಿ ತೊಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿಂಪರಿಕೆ(ರಂಪಿಗೆ)ಯಿಂದ ಅವನ ಜುಟ್ಟು ಜನಿವಾರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಕಾಯಿಸಿ ಸುಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಂಗಡಿ ಚಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣದ ತಿಳಿ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಪವಿತ್ರ ಜಲದಲ್ಲಿ 'ತಾನ' ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆಯ ಚರ್ಮದಿಂದ ಹೊಲೆದ ಅಂಗಿ ತೊಡಿಸಿ ಚರ್ಮದ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆರಣಿಯ ಕುಳ್ಳು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯ ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ದನದ(ಗೋವಿನ) ಬಾಡಿನ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ತುಂಡನ್ನು ಮೆಲ್ಲಲು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಮಾದಿಗ ಕುಲದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಎರಡುಚರ್ಮದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ವಧು-ವರರ ಕೈಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ಕುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಿಷ್ಟೂ ಮಾದಿಗ ಕುಲದ ಹಿರೀಕ ಆದಿಜಾಂಬವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದು 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಆನಂದದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ತಾತ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಗೆ ಮಲಗಲು ತೊಗಲು ಮಂಚವನ್ನು ಉಡುಗೊರೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ

ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಆಕಾರವು ಮಂಚದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಜನಪದರು ಹೇಳುವ ತೊಗಲು ಮಂಚ. ತೊಗಲು ಮಂಚದೊಂದಿಗೆ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಅನೇಕ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರೂ ಬಂದು ಅರುಂಧತಿ-ವಸಿಷ್ಠರ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆತನವನ್ನು ನೀಡಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನವ ವಧುವರರು 'ಆರುಂಧತಿ ನಕ್ಷತ್ರ ದರ್ಶನ' ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸಿರಿಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ವರವ ಕೊಟ್ಟು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ'ದ ಕಥೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ-2

ಆರ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರ ಪುರಾಣ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಿರುವ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲ: ಅವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠನ ಹೆಂಡತಿ ಅರುಂಧತಿ. ಅರುಂಧತಿಯು ಕರ್ದಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿಯ ಮಗಳು. ಕರ್ದಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಹೆಂಡತಿ ದೇವಹುತಿ, ಕಪಿಲನು ಸಹ ಕರ್ದಮನ ಮಗ, ಕಪಿಲ ಮತ್ತು ಅರುಂಧತಿ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು. ಆದರೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಮಾದಿಗರ ಮಗಳು.

'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಎಂದೇ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಪುರಾಣಿಮ ಕಥನ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಮಾದಿಗ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗಾರುಡಿ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಲೀ, ತಿನ್ನಲು ದನದ ಮಾಂಸ- ಹೊದಿಯಲು ದನದ ಚರ್ಮ ತನಗೆ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಲೀ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೇ ಅವನು ಹಠ ಹಿಡಿದು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕವಿ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಈ ಕಥನ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಾರಾಂಶ ಕೆಳ ಕಂಡಂತಿದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀ ವಾರಕಾಂತೆಯು ಪುತ್ರಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಪುತ್ರವತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ವಾರಕಾಂತೆಗೆ ವಸಿಷ್ಠನು ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯೌವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದ ವಸಿಷ್ಠನು ತನಗೆ ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡುವಂತೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಾಯಿ "ಹೆತ್ತ ಮಗನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲಿನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶ ಇಲ್ಲವಯ್ಯ ಯಾರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಪ್ಪ" ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ "ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ"ವೆಂಬ ಈ ಕಥನಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಕುಲ' ಈ ನೆಲದ ಮೂಲದ್ದಲ್ಲವೆಂದೂ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಹೊಸ ವಂಶವೆಂದೂ, ಆ ವಂಶದ ಮೊದಲ ಯುವಕನೇ ವಸಿಷ್ಠ ಎಂದು ಮನದಟ್ಟಾಗಿರುವಂತಿದೆ.

ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗದ ವಸಿಷ್ಠ 'ನನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ವಾರಕಾಂತೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣನಂತಿರುವ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿ ಬಂದು ಪಂಚಾಂಗ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಸೂಕ್ತ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಮಗ ಸತ್ತೇ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಸಂಕಟ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿ ಯಾರೇ ಪತಿವ್ರತೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಪತಿವ್ರತಾ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಪತಿವ್ರತಾ ಗುಣವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ವಿಧಾನ ಯಾವುದು? ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ" ಎಂದು ವಾರಕಾಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನು ಒಂಭತ್ತು ಪಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ– ೧. ಮಾದಿಗರು, ೨. ಜ್ಯೋತಿ ನಗರ್ತ ಶೆಟ್ಟಿ, ೩. ಗೊಲ್ಲಗೌಡ, ೪. ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಾಂಚಾಳ ಆಚಾರಿಗಳು, ೫. ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ೬. ನಗರ್ತ ವಶಿಷ್ಠರು, ೭. ಏಕಲಿಯವರು, ೮. ಕಮ್ಮಾಕಾಪು ದೊರೆಗಳು, ೯. ಚಂದ್ರವಂಶದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಹ್ನಿ ಕುಲದವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಲಾಗಿ, ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮರಳು ಒಂದು ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೇಳೆ ಒಂದು ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿ, ಮೇಣದ ಮುದ್ದೆ ಕಟ್ಟಿ, ಜ್ಯಂಬೆಲೆ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪತಿವ್ರತಾ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

ಆ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ವಸಿಷ್ಠನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕನ್ಯಾ ಶೋಧನೆಗಾಗಿ ತಿರುಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಣದ ಕುಂಭವ ಮಾಡಿ ಆದಿಶೇಷನ ಸಿಂಬೆಯ ಮಾಡಿ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮೇಣದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ನೀರುತಂದು ಮರಳಿನಿಂದ ಅನ್ನವ ಮಾಡಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೇಳೆ ಬೇಯಿಸಿ ಸಾರು ಮಾಡಿ ಜ್ಯಂಬೆಲೆ ಹೊಲಿದು ಊಟದೆಲೆ ಮಾಡಿ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಊಟ ಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆಯೋ ಅವಳೇ ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗತಕ್ಕ ಪತಿವ್ರತಾ ಕನ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂಭತ್ತು ಪಣಕಟ್ಟಿನವರು ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕಾರ ವಸಿಷ್ಠನು ಮರಳು ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೇಳೆಯ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೇರಿಸಿ, ಮೇಣದ ಮುದ್ದೆ ಮತ್ತು ಜ್ಯಂಬೆಲೆ ಕಟ್ಟನ್ನು ಕಂಕುಳಿಗೆ ಸಿಗಿಸಿ ಕನ್ಯೆಯ ಶೋಧದ ಮೇಲೆ ದೇಶಾಂತರ ಹೊರಟ.

ದೇವಲೋಕ, ನಾಗಲೋಕ, ಭೂಲೋಕ ಇಂತೀ ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದರೂ ಮೇಣದ ಕುಂಭ ಮಾಡಿ, ಆದಿಶೇಷನ ಸಿಂಬೆ ಮಾಡಿ ನೀರುತಂದು ಮರಳು ಅನ್ನಮಾಡಿ, ಕಬ್ಬಿಣ ಬೇಳೆಯ ಸಾರು ಮಾಡಿ, ಜ್ಯಂಬೆಲೆಯಿಂದ ಊಟದ ಎಲೆ ಹೊಲಿದು ಉಣಬಡಿಸುವ ಪತಿವ್ರತಾ ಕನ್ಯೆಯು ಸಿಕ್ಕದೆ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಹೋದ ವಸಿಷ್ಠ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದರು ಸಹ ಯಾರೂ ಈ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದಾಗಿ ಅನ್ನ

ನೀರು ಕಾಣದೆ ಕಂಗಾಲಾದನು. ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಕೇರಿ, ಕ್ವಾಮಿಟಕೇರಿ, ಬಲಿಜಿಗರ ಕೇರಿ, ನಗರ್ತರ ಬೀದಿ, ಅರಸರ ಬೀದಿ, ನಾಯಿಂದರ ಬೀದಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬೀದಿ ಕೇರಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಮಾತಂಗವಾಡಿಯ ಜಾಂಬವನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು "ಯಾರಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ? ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಿ ಹೋಗಮ್ಮ" ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆಯಲು ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಅವಳ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ತಂಗಡಿ ಸೌದೆ ತರಲು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಅಪ್ಪ ಜಾಂಬವನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಯುವಕನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ "ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಾವು ಮತಂಗರು, ನಮ್ಮ ಕೇರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದೆಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯ್ಯ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ಅವಳು ಯಾರ ಮಗಳೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾತಂಗವಾಡಿಯ ಮತಂಗ ಕುಲದ ಜಾಂಬವನ ಮಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದ ವಸಿಷ್ಠ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಿಂತು "ಏಳೇಳು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಅನ್ನ ನೀರು ಕಂಡಿಲ್ಲ, ಹಸಿವು ತಾಳಲಾರೆ, ಹಸಿದು ಬಂದಿರುವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಅನ್ನ ಬೇಯಿಸಿ ಹಾಕು" ಎಂದು ಮರಳು, ಮೇಣ, ಕಬ್ಬಿಣ ಬೇಳೆ ಮತ್ತು ಜ್ಯಂಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆರಂಜ್ಯೋತಿಗೆ ಮನಕರಗಿ ವಸಿಷ್ಠನ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ "ಆಯ್ತು, ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಊಟ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ವಾಪಸ್ಸು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವೆ ತಾನೆ?" ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ವಸಿಷ್ಠ ಹೌದೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವು ತೀರಿದರೆ ಸಾಕು ಮುಂದಿನದು ಬೇರೆ ಮಾತು ಎಂಬುದು ಅವನ ಹಂಚಿಕೆ!

ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವಾಪಸ್ಸು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಷರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅರುಂಧತಿ ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮುದ್ರತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒಲೆ ಹೂಡಿ ಮೇಣದ ಕುಂಭ ಮಾಡಿ, ಆದಿಶೇಷನ ಸಿಂಬೆಮಾಡಿ ನೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನೀರು ತರುತ್ತಾಳೆ. ಮರಳು ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಬೇಳೆ ಸಾರು ಮಾಡಿ ಜ್ಯಂಬೆಲೆಗಳಿಂದ ಊಟದೆಲೆ ಹೊಲಿದು ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಉಣಲಿಕ್ಕಲು ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯ್ಯ ಆನಂದದಿಂದ ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ನಗುತ್ತಾ ನನಗಿನ್ನು ಮದುವೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅರುಂಧತಿಯೇ ತನಗೆ ತಕ್ಕನಾದ ಕನ್ಯಾರತ್ನ. ಈಕೆಯೇ ನಿಜವಾದ ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀ. ಇವಳನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸಮುದ್ರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಜಪತಪ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡಲು ಚಕ್ಕಂಬಕ್ಕಾಲು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲ ಕವಳ ಎತ್ತಿ ಮೂರು ತುತ್ತು ಉಂಡು ಮಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ

ಬೆನ್ನಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಹ ವಾಂಛೆಯಿಂದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಸೆರಗಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಘಾತದಿಂದ ಬೆಚ್ಚಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ "ನನ್ನ ಕೈ ಅನ್ನ ತಿಂದು ನನ್ನ ಸೆರಗಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ. ನನ್ನ ವ್ರತ ಭಂಗವಾಯಿತು" ಎಂದು ರೇಗಾಡಲು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯ್ಯ "ನಾನೆ ಗಂಡ ನೀನು ಹೆಂಡತಿ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡ" ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು.

ಕೇಳು ಕೇಳೆ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ, ಕೇಳೆ ಓ ಮತಂಗ ಕನ್ಯೆ
ನಿನ್ನ ಕೈಯ ಅನ್ನ ತಿಂದೆ, ನಿನ್ನ ಸೆರಗೆ ನಾನು ಹಿಡಿದೆ
ನಾನೇ ಗಂಡ ನೀನೆ ಭಾರ್ಯೆ, ನನ್ನ ನೀನು ಲಗ್ನವಾಗೆ ಬಾರೇ
ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆ ತೆರಳಿ ಹೋಗೋಣ, ಓ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ.....॥[೧೪]

ವಸಿಷ್ಠನ ಮಾನಗೆಟ್ಟ ಭಂಡ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಗೊಂಡು "ನಿನ್ನ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಬೂದೀನ ತಗಂಡ್ಹೋಗಿ ಗಂಗೇಲಿ ಕಲ್ಸಬೇಕು" ಎಂದು ಹೀನಮಾನ ಬೈಯುತ್ತಾಳೆ. ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಈ ಪರಿ ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವವರು ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ 'ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುಲ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅವರ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳ ಅರಿವು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸತ್ತ ನಂತರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯ್ಯನನ್ನು ಆರಂಜ್ಯೋತಿ 'ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಬೇಕು ಆ ಬೂದೀನ ತಗಂಡ್ಹೋಗಿ ಗಂಗೇಲಿ ಬೆರಸ ಬೇಕು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಯ್ಯುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಹೆಣಗಳನ್ನು ಊಳುತ್ತಾರೆ. ವಸಿಷ್ಠನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲದೆ ಕೆಳಜಾತಿಯವನಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಊಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ 'ನಿನ್ನ ಮೊಖ ಮುಚ್ಚ, ನಿನ್ನ ಮೊಖದ ಮ್ಯಾಗ ಮಣ್ಣಾಕ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ದಲಿತ ಹೆಂಗಸರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಷ್ಠ ಬೈಗುಳದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಜ್ಜೆಗೇಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಬೈದುಕೊಂಡು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಸಮುದ್ರ ತೀರವ ತೊರೆದು ಸರಸರ ನಡೆದು ಬಂದು ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ವಸಿಷ್ಠ ಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನಾಡಿ ಬಂದು ತಾನೂ ಅವಳ ಮನೆ ತೂರಿಕೊಂಡು ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಿವಿ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದ ವಸಿಷ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹುಸಿಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮನೆ ತುಂಬಾ ದನದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆ ತುಂಬಾ ದನದ ಮಾಂಸ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ! ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯು, ಹೊರಗೆ ಗೋವಿನ ಚರ್ಮ ಎಮಕೆಗಳ ಗುಡ್ಡೆಯೂ, ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈಲಿ

ದೊಮ್ಮೆಗಳ ತೋರಣವೂ, ಗುಂಡಿಗೆಗಳ ಗುತ್ತಿಗಳೂ, ಎಮಕೆಗಳ ರಾಶಿ, ಬಾಡುಗಡ್ಡೆ, ಪಚ್ಚಿಪಂಡೆಗಳೂ, ಕರುಳುಗಳ ಸರಮಾಲೆಯೂ ಹೀಗೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾದಿಗರು ದನಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಮಾಂಸವನ್ನು ಸಿಗಿದು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿರುವ ವರ್ಣಮಯ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಗಳಿಂದ ಆ ಮನೆ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಸುಗ್ಗಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯ ಹುಲ್ಲು ಕಾಳು ಕಡ್ಡಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ದನದ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವ ಮಾದಿಗರ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಭಾಗಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇದು ನಿಜವಲ್ಲ; ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಪತಿವರತಾ ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಗಿರುವ ಮಾಂಸ, ಇದನ್ನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ವಸಿಷ್ಠ ಹುಸಿನಗುತ್ತಾ 'ಇವೆಲ್ಲ ಇರ್‍ಲಿ ಬಿಡು ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗದ ಹೊರತು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕದಲೋದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹಟಬಿಡದೆ ಪಟ್ಟಾಂಗ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ "ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವುದರಿಂದ 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಎಂಬ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೃತಕ ಮಾಂಸ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ." ಆದರೆ ಇದೇ ಕತೆಯನ್ನು ಭಿನ್ನ ಪಾಠವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಶಿಷ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಸ್ತೀಕರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ದನದ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದನ್ನು ತಿಂದ ವಸಿಷ್ಠ ಹಾಲಿನ ಕೆನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೋವಾ ಇದ್ದಂತಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ದನದ ಚರ್ಮವನ್ನೆ ಹೊದ್ದು ಮಲಗುತ್ತಾನೆಂದೂ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ರಾಮಯ್ಯ ಮಾಸ್ತೀಕರ ಈ ಕಥೆಯೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮಗೆ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಕತೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ವಸಿಷ್ಠನು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಟ್ಟಾಗಿ ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಲೇ ತಂಗಡಿ ಸೌದೆಗೆಂದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬರಬಾರದ ಕಡೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಹಾರುವ ಯುವಕನ ಹೊಟ್ಟಾರಿಸಿದ(ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ) ಬಳಿಕ, ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿ "ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಭಾವಂದಿರೇ, ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಿರಿ" ಎಂದು ತನ್ನ ನೇರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನೆ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ನ ಹಾಕಿದವಳ ಸೆರಗಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಅರುಂಧತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಗಳನ್ನಿಡಿದು ಅವನನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು 'ಅವನು ನನ್ನ ಸೆರಗು ಮುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ನನ್ನ ಗಂಡ. ನೀವು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ನಾನು

ಮುಂಡೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷ ತಗಲುತ್ತದೆ. ಅವನದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ತಪ್ಪೆಲ್ಲ ನನ್ನದೆ. ಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ' ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ. "ಯಾರನ್ನು ಕೊಂದರು ದೋಷವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೆ ಕೊಂದ ದೋಷ ತಗಲುತ್ತದೆ" ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವುಳ್ಳ ಈ ಕಥೆಯೂ ಕೂಡ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ನಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ನಂಬಬಹುದು. ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ವಸಿಷ್ಠನ ಮರಣಾಂತರ ತಾನು ಮುಂಡೆಯಾಗುತ್ತೇನೆಂಬ ಅರುಂಧತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೂ ಸಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಉತ್ಪನ್ನವೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಿಕ ಮಾದಿಗ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೆ ವಿವಾಹಗಳು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ವೈಧವ್ಯದಿಂದ ನರಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಧವೆ-ರಂಡೆ-ಮುಂಡೆಯೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ತ ಗಂಡನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಚ್ಛವವಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೀಡಿದ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಹೊರತು ಇದು ದಲಿತರ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಇರದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದು ಸಾಲದೆ ಅವನಿಗೆ ಅಡುಗೆಮಾಡಿ ಊಟ ಬಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಏಕಾಏಕಿ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುತ್ತಾಳೆಂದು ಕ್ರೋಧಗೊಂಡ ಆ ಏಳು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಕತ್ತುಹಿಡಿದು ಹೊಸ್ತಿಲಾಚೆ ತಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕುಪಿತಳಾದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ತನ್ನ ತವರಿನವರಿಗೆ ಏನೇ ಭಾಗ್ಯವಿದ್ದರೂ "ಪುಲ್ಲೆಲುಗು ಉಲ್ಲಿಗಿಂಜಲು, ಅಂಗಡಿ ಭೀಮು-ತಂಗಡಿ ಕಟ್ಟ"(ಪುಳ್ಳೆಬೆಳಕು-ಉರುಳಿ ಕಾಳು, ಅಂಗಡಿ ಅಕ್ಕಿ-ತಂಗಡಿ ಚಕ್ಕೆ) ಗತಿಯಾಗಲೆಂದು ಶಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ಮಾದಿಗರು ಕಡುಬಡತನದಿಂದ ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಯು ಗತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕಡ್ಡಿಪುಳ್ಳೆ ಬೆಳಕೆ ಗತಿಯಾಗಿ ಬಳ್ಳರಾಗಿಯು ಗತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಗುಲುಗುರಾಗಿ ಗಂಜಿಯೇ ಗತಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ತಾಯಿ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಅಂದು ಇತ್ತ ಶಾಪವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ವಸಿಷ್ಠನೊಂದಿಗೆ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಹೊರಟಾಗ "ನಾವೂ ನಿಮ್ಮ ಜತೆ ಬರುತ್ತೇವೆ" ಎಂದು ಬಂದ ಕ್ವಾಮಟಿಗ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಲವು ತಾಳಿದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ "ನಿಮ್ಮ ವಂಶ ಇರುವವರೆಗೆ ಕಾಸಿಗೆ ಕಾಸು ಕೂಡಿ ಕೋಟಿಯಾಗಿ ಹೆಡೆಬಿಚ್ಚಲಿ" ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೋಮಟಿಗರು ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಮಾದಿಗರು ಬಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದೆ. ಕಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯರ ವಿವಾಹವನ್ನು ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕಾಶಿದಾರಿ ಬೆನ್ನ ಬಿದ್ದು, ಹಿಂದು ಮುಂದು ಬರುತಿರಲವರು
ಮಲತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಅವರು, ಕೋಮಟಿ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅವರು

ಅಡ್ಡ ಬಂದು ನಿಂತಾರಲ್ಲಯ್ಯಾ.......॥
ಏನಮ್ಮಾ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ, ಪತಿವರತಾ ಮುದ್ದು ತಂಗಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟಿರುವೆ ತಾಯಿ, ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆ ನಾವು ಬರುವೆವೋ
ಓ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ........॥ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣಗಳು
ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕು ಬರದೆಹೋದರು, ಮಲತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ನೀವು
ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬರಬ್ಯಾಡದಣ್ಣ, ನಿಮ್ಮ ವಂಶ ಇರುವತಂಕ
ಕಾಸು ಕಾಸು ಕೂಡಿಬಂದು ಕೋಟೀಗೆ ಹೆಡೆಬಿಚ್ಚಲಿ ಅಣ್ಣ
ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ನೀವು ಬರಬ್ಯಾಡದೋ
ಓ ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ.........॥ ಆಗ ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಶಿವರೆಗೂ ಹೋದರಣ್ಣ
ವಿಶ್ವನಾಥನ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ, ದ್ವಾರ ಬಾಗಲಲಿ ನಿಂತರಲ್ಲಯ್ಯೋ.........॥[೧೫]

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಾರಕಾಂತೆಯ ಮಗನಾದ ವಸಿಷ್ಠ ಮಾತಂಗವಾಡೆಯ ಮತಂಗ ಕನ್ಯೆ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗರ ಅಳಿಯನಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ 'ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಎಂಬ ವರ್ಣಸಂಕರ ಕುರಿತ ಮೌಖಿಕ ಕಥನಕಾವ್ಯವು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ ಇದಿಷ್ಟು ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರ ಮೌಖಿಕ ಕಥನ ಕಾವ್ಯ.

ಅರುಂಧತಿ ಕಥನ ಕುತೂಹಲದ ಹಣೆಬರಹವೇನೆಂದರೆ, ಮಾದಿಗರ ಜಾಂಬವಂತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಹುನ್ನಾರದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಜಾಂಬವಂತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಹುನ್ನಾರದಿಂದ ವಸಿಷ್ಠನು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಂದು ಮಾದಿಗರು ದೂರುತ್ತಾರೆ. ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ವಸಿಷ್ಠ, ತನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಕದ್ದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಆ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ಮಾವನಿಂದಲೇ ಅಪಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಸಹ ಜಾಂಬವಂತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೂಲ್ಯ ಶಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಮಾದಿಗರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ವಸಿಷ್ಠನು ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಂದಾಗ ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಈ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರು ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಸಿಷ್ಠನು ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದಾಗ, ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರು ನೂತನ ವಧು-ವರರನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ ನೂಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದಾಗತಾನೆ ನೆಲೆಯೂರುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಆಗಲೇಬೇಕಿದ್ದ ಲಾಭವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮದುವೆಯಿಂದ ವರ್ಣಪಾಲಕರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾದಿಗರ ಜಾಂಬವಂತನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಅಮೂಲ್ಯ "ಪಂಚಾಂಗ" ದೊರಕಿತು.

ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ವಸಿಷ್ಠ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಾಂತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದನೆಂದು ಮಾದಿಗರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಾತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಹಲವಾರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಮಾಡಲು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವೆಂದು ಬಸವಣ್ಣ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಗಾಂಧೀಜಿ, ಲೋಹಿಯಾ ಮುಂತಾದವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣನು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಧುವರಸನ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸ್ವತ: ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳಿಗೆ ಹೊರತಾದ ಮದುವೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು, ಲೋಹಿಯಾ ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳನ್ನು ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದರು. ಜಾತಿಯೊಳಗೇ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಜಾತಿನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಏಕೈಕ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿತ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಮೂಲಜಾತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಯಮಾನದಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಮನುಷ್ಯ ಮುಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಗತಿಪರ ಮನಸ್ಸುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಾದಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹವಾದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ, ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದನ್ನು ಮಾರಮ್ಮನ ಪುರಾಣ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಬುವ್ವದ ಊಟ

ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮದುವೆ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ಕುಲವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಅನೇಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಹುದುಗಿವೆ. ತಂಗಡಿ ದ್ಯಾವ್ರ, ಜಂಬೂ ನೇರಳೆ ಕಂಬ, ಬುವ್ವಾನ್ನ, ಐರಣಿ ಪೂಜೆ, ಹರಿವಾಣ ಎತ್ತುವಿಕೆ, ಸಿವಾಸಣ(ಸಿಂಹಾಸನ), ಹರಳಯ್ಯನ ಗದ್ದಿಗೆ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ನಾಗೋಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಹಸೆ ಕೆಡಿಸುವುದು, ನೆಲಗಂಗಮ್ಮನ ಪೂಜೆ, ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ ಗಂಗಾಭವಾನಿ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಮ ತಾಂತ್ರಿಕ, ಶಾಕ್ತ, ಕಾಪಾಲಿಕ ಮುಂತಾದ ಪಂಥ ಮತ್ತು ಯೋಗಧಾರೆಗಳು ಪುನರಭಿನಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಆದಿ ಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಹುತೇಕ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಹಾಕಲಾದ ಹಸಿರು ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಧಾರೆ ಮೂಹೂರ್ತ' ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬುವ್ವದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಳಪಂಗಡದವರು 'ಧಾರೆ ಮುಹೂರ್ತದ' ಬಳಿಕ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ದರ್ಶನದ ನಂತರ 'ಬುವ್ವದ ಊಟ' ಅಥವಾ 'ಬುವ್ವಾನ್ನದ ಊಟ' ಎಂಬ

ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವರು. ತಣಿಗೆ ಬುವ್ವ, ಮೊರಬುವ್ವ, ಹೆಡಿಗೆ ಬುವ್ವ, ಹೆಣಬುವ್ವ ಮುಂತಾದ ಬುವ್ವದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅನುಸರಿಸುವ ಮಾದಿಗರು 'ಅರುಂಧತಿ ನಕ್ಷತ್ರ ದರ್ಶನ'ದ ನಂತರ 'ಬುವ್ವದ ಮಡಕೆ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಒಲೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿನುಚ್ಚು, ಅವರೆಬೇಳೆ, ತೊಗರಿಬೇಳೆ, ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಮುಂತಾದ ಒಂಬತ್ತು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹದವಾಗಿ 'ಬುವ್ವ' ಬೇಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುವ್ವ ಎಂದರೆ ಅನ್ನ ಎಂದರ್ಥ.

ಬುವ್ವದ ಅನ್ನ ಬೇಯಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಬುವ್ವದ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಕರಿಯ ಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲಾದ ಅಗ್ರದೆಲೆ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಮಡಕೆಯ ಕಂಟಕ್ಕೆ 'ಹಂಗುದಾರ' ಕಟ್ಟಿ ಒಂದೆಳೆ ಹೂವಿಟ್ಟು ಅರಿಷಿಣ-ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಪೂಜೆಮಾಡುವರು ನಂತರ ಎರಡು ಕಂಚಿನ ತಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಬುವ್ವದ ಮಡಕೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ತೋಡಿ ಹಾಕಿ 'ಬುವ್ವದ ಊಟ' ಅಥವಾ 'ಬುವ್ವಾನ್ನದ ಊಟ' ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸುವರು. ವರಸೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಾಗುವ ಮೂವರು ಅಥವಾ ಐದು ಜನ ಒಂದೊತ್ತು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಬುವ್ವದ ಊಟಕ್ಕೆ ಅರೆಬೆತ್ತಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬಳಿಯೊಂದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮೇಲೆ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಬುವ್ವಾನ್ನದ ತಣಿಗೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ತಮ್ಮ ಹಣೆ ಮೈ ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಶಿವನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ 'ಮುಚ್ಚು ಪೂಜೆ' ಮಾಡಿ ಬುವ್ವದ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. ಬುವ್ವಾನ್ನ ಉಣ್ಣುವಾಗ ಹಸಿರು ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಹೆಂಗಸರು ಬುವ್ವದ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ತಣಿಗೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡ ಬಳಿಕ, ಇನ್ನೊಂದು ತಣಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು "ನಮ್ಮದು ಊಟವಾಯಿತು. ಬುವ್ವದ ಹಕ್ಕುದಾರರೆಲ್ಲ ಬಾಗಣಕ್ಕೆ ಬರ್ರಿ" ಎಂದು ಕಂಬಳಿಯ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಲಾದ ಮಂದಲಿಕೆಯ ಮೇಲಿರುವ ವಧು-ವರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಅಂಗೈ ಬೆರಳು ಹೆಣೆದು ಮುಂಗೈ ಮೇಲೆ ಬುವ್ವದ ಪಿಡಿಸೆಗಳನ್ನು ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳಿಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಸ್ಥಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕೂರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬುವ್ವಾನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವವರೆಗೆ ವಧು-ವರರು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವೇಳೆ ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗಡೆ ಕುಳಿತು ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಬುವ್ವದ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಸೋಬಾನದವರಿಗೆ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ನೀಡಿ ಅವರ ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹರಿಷಿಣ ಹಚ್ಚಿ ಮುಡಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಳೆ ಮುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯ ಮುಖಂಡರು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ 'ಬುವ್ವದ ಭಾಗಸ್ಥರು ಬಾಗಣ ತಕ್ಕಂಡು ಬುವ್ವ ತಿನ್ರಿ' ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಕೂಗುವರು. ಈ ಬುವ್ವವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿಗೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಾಗುವವರು ಅಥವಾ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಿಕೆಯ ಹಕ್ಕುಳ್ಳವರು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಂಬಳಿ ಕೆಳಗೆ ಅರೆಬೆತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಬುವ್ವ' ತಿನ್ನಲು ಕುಳಿತವರು ಕಂಬಳಿಯ ಕೆಳಗಿನಿಂದಲೇ 'ಮುಚ್ಚು ಬಾಗಣ ಬೇಕೋ?, ತೆರೆದ ಬಾಗಣ ಬೇಕೋ?' ಎಂದು ಬಾಗೀನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ತೆರೆದ ಬಾಗಣ ಕೊಡ್ರಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ತೆರೆದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಳೆಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬುವ್ವದ ಅನ್ನವನ್ನಿರಿಸಿ ಕುಲದ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 'ಮುಚ್ಚು ಬಾಗಣ ಕೊಡ್ರಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಬುವ್ವದ ಅನ್ನವಿಟ್ಟ ತಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಬಾಳೆಲೆಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಲದ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಬಳಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುವ್ವಾನ್ನದ 'ತೆರೆದ ಬಾಗಣ' ಪಡೆದವರು ತಮ್ಮ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಸುಖಸಂತೋಷದ ವಿಷಯದಂತೆಯೇ ಬಂಧು-ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆಯೆಂದೂ, 'ಮುಚ್ಚುಬಾಗಣ' ಪಡೆದವರು ಸಂಸಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಂಧು-ಬಳಗದವರಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆಯೆಂದೂ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಂಧುಬಳಗದವರು ಬಾಗೀನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡುಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಡಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಧು-ವರರು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಬುವ್ವಕ್ಕೆ ಕುಳಿತವರು ಮನೆಯಾಚೆಗೆ ಹಸಿರು ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬಾಗಿಲಾಚೆ ನೆಂಟರ ಕಡೆಯವರು ಪೆಂಟೆ ಹುರಿಗಳಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ವಧೂವರರು ತಮ್ಮ ಮುಂಗೈಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬುವ್ವದ ಪಿಡಿಸೆಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ಪರಸ್ಪರ ಅದಲು-ಬದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೇವಿಸುವರು. ಗಂಡನ ಎಂಜಲಿನ ಪಿಡಿಸೆಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯೂ, ಹೆಂಡತಿಯ ಎಂಜಲ ಪಿಡಿಸೆಯನ್ನು ಗಂಡನೂ ಅರ್ಧರ್ಧ ಕಚ್ಚಿ ತಿಂದು ಮತ್ತೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಎಂಜಲ ಬುವ್ವವನ್ನು ಕುಶಾಲು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ತಿನ್ನುವರು. ಬುವ್ವಾನ್ನ ಊಟದ ಬಳಿಕ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಎಲೆ ಅಡಕೆ ಮೆಲ್ಲಲು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ವರನು ಅರ್ಧ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎಂಜಲು ಮಾಡಿ ಉಳಿದರ್ಧ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ವಧುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡನ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುವಂತೆ ನಟಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಅಷ್ಟೇ ಕುಶಾಲಾಗಿ ಗಂಡನ ಎಂಜಲ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಅರ್ಧ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎಂಜಲು ಮಾಡಿ ಉಳಿದರ್ಧ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಗಂಡನ ಬಾಯಿಗೆ ಇಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುವಂತೆ ಗಂಡು ತನ್ನ ಕುಶಾಲು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಎಂಜಲು ಬೆರಕೆಯಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಅನುರಕ್ತರಾದರೆಂದು ಹಾಗೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಳಗದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ಕುಲಾಚಾರ ಅಥವಾ ಮತಾಚಾರಗಳ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆಗಾರರಾದರೆಂದು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಅವರು ಕುಲದ ಹಕ್ಕುಬದ್ಧ ವಾರಸುದಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

'ಬುವ್ವಾನ್ನದ ಊಟ' ಆದ ಬಳಿಕ ವಧು-ವರರನ್ನು ನಾಗೋಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಲು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರಿಸಲಾದ 'ಅರಣೆ ಸಾಮಾನು'ಗಳ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗಂಡು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪೇಟ, ಕಂಕಣದ ಹರಿಷಿಣ ಮತ್ತು ಬಾಸಿಂಗ ಕುರುಬದಾರಗಳನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋದರಮಾವನಿಂದ ಬಿಚ್ಚಿಸಿದರೆ, ಹೆಣ್ಣು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೊಂಡ್ಲ, ಕಂಕಣದ ಹರಿಷಿಣ ಮತ್ತು ಕುರುಬದಾರಗಳನ್ನು ಗಂಡಿನ ಸೋದರಮಾವನಿಂದ ಬಿಚ್ಚಿಸಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಅರಣೆ ಮಡಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾಗೋಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಿನ ಹತ್ತಿಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ). ವಧು-ವರರು ಬಾಸಿಂಗ ತೊಂಡಿಲಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುವವರೆಗೆ ಹಸಿರು ಚಪ್ಪರದ ಗಡಿದಾಟಿ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿ ಅಥವಾ ಹಟ್ಟಿಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಬಂದು ವಧು-ವರರಿಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಮುಹೂರ್ತದ ಊಟ ಮಾಡಿದವರ ಎಂಜಲ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರ ಪಂಕ್ತಿಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಒಂದೇ ಅಗಲಲ್ಲಿ ಎದುರು ಬದರಾಗಿ ಕುಳಿತು ಊಟಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬುವ್ವಾನ್ನದ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮುಗಿದವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದಿಗರು ಅನುಸರಿಸುವ ಮದುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬುವ್ವಾನ್ನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಣಿಗೆ, ಹೆಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮೊರಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. ಬುವ್ವದ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಅದರ ಆವಯವಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಗ್ಯೂ ಶೂದ್ರಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಈ ಬುವ್ವ ಉಣ್ಣುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಬೇರುಗಳಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ 'ತಿಥಿ' ಅಥವಾ 'ದಿವಸಕಾರ್ಯ' ಮಾಡುವಾಗ ಹಳೆ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿಗೆ ಕೂಳು ಇರಿಸಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿಗೆ ಕೂಳುತಿನ್ನಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾದ ಹಿಂಡಿಗೆ ಕೂಳನ್ನು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ತಿಂದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣರಲ್ಲಿದೆ. ಬವ್ವಾನ್ನದ ಊಟವೂ ಸಹ ಇಂಥದ್ದೇ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ರೈತಾಪಿ ಕೃಷಿಕ ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲಕ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತೂರಿ-ಕೇರಿ-ಒನೆದು ಹೆಗ್ಗಲಸಿ ಕಸಕಲ್ಲು ತೆಗೆದು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ 'ಮೊರ' ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸುವ 'ಹೆಡಿಗೆ' ಹಾಗೂ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುವ 'ತಣಿಗೆ'ಗಳಿಗೂ ಪೂಜನೀಯ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮೊರದೊಳಗೆ ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತೆಯ ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಹಂಗುದಾರ(ಹೊಂಗದಾರ, ಹೊನ್ನದಾರ) ಮಾಂಗಲ್ಯ

ಕಳಸ–ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನು ತಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಗಂಡಿನ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ವಸ್ತ್ರ, ಒಡವೆ–ಬಂಗಾರ ಮುಂತಾದ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಿಬ್ಬಣದ ಹೆಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೊರ, ಹೆಡಿಗೆ ಮತ್ತು ತಣಿಗೆಗಳು ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕರಗಳಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವಾಕೃತಿಯ ಬುವ್ವಾನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುವ ಆಚರಣೆಯು ತಾಂತ್ರಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಬಲಿ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಬಲಿಪಶುವನ್ನು ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣಬುವ್ವದ ಮಾದಿಗರು ಇಂದಿಗೂ ಅನ್ನದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಮರಣ ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ಲೋಕದ ಆಚರಣೆಗಳ ನೆನಪನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೈವ ಮೂಲದ ಅಘೋರಿಗಳು ಸತ್ತ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಚರಣೆಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಸ್ವರೂಪ ಇದು ಎಂಬುದು ಆಲೋಚಿಸುವಂತಹದ್ದು.

ಬುವ್ವದ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವಾಕೃತಿಯ ಅನ್ನದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಲೆ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆ ಕಾಲುಮಾಡಿ ಮಲಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ಬಂಧು ಬಳಗದವರು ಮೂಡಲ ಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಿಕೆ ಗುಂಪಿನವರು ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಮುರಿದು ತಿಂದರೆ, ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಿಕೆ ಗುಂಪಿನವರು ಕಾಲುಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಬುವ್ವದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭರತಖಂಡದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಿಂದ ಬಂದ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಆರ್ಯರು ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಿಯುವ ನದಿ ದಂಡೆ ಹಿಡಿದು ಚಲಿಸಿ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡಿ ದ್ರಾವಿಡರನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತುಚ್ಛೀಕರಿಸಿದರು. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಆರ್ಯರೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕರಿಯ ದ್ರಾವಿಡರೂ ನೆಲೆಸಿದರು. ಆರ್ಯರು ವಾಯುವ್ಯದ ಕಡೆಯಿಂದ ಈಶಾನ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸಿದ ದಿಕ್ಕು ಪವಿತ್ರ ದೇವಮೂಲೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಉತ್ತರದ ಹಿಮಾಲಯವು ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದೇವತೆಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವ ಜಾಗ. ಹಾಗಾಗಿ ಭರತಖಂಡದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವು ಆರ್ಯರು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ದ್ರಾವಿಡರನ್ನು ದೂಡಿ ಅಸುರರೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ ಭಾಗವು ಕನಿಷ್ಠ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿಯೂ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಸೆದು ಬಿತ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ಕನಿಷ್ಠವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಭಾರತೀಯ ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಗಮಕ್ಕೂ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಪಿತೃಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆರ್ಯರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮನ ದೇಹದ ಮೇಲುಭಾಗವಾದ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ

ಮೇಲಿಗರೂ, ಮಾತೃಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನ ದೇಹದ ಕೆಳಭಾಗವಾದ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕೀಳಿಗರೂ ಆಗಿ ಮೇಲಿಗ–ಕೀಳಿಗ ಎಂಬ ಭೇದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ದೇಶವನ್ನು ಮತ್ತು ಜನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೀಳಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯು ಜಳಕ ಮಾಡಲು ಸ್ನಾನಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ತನ್ನ ದೇಹದ ಮಲಿನ ತೆಗೆದು ಅದರಿಂದ ಗಂಡು ಶಿಶುವಿನ ಮೂರ್ತಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿ, ಆ ಜೀವಂತ ಮಗುವನ್ನು ಸ್ನಾನಗೃಹದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿರಿಸಿದಳು. ಅವನೇ ಗಣಪತಿ. ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯು ಮುಟ್ಟಾದ ಹೊಲೆಸೀರೆಯ ಮಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿವನೇ ಹೊಲೆಯ. ಗಣಪತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಕತೆಯು ಇಂತಹ ನಿಚೋಚ್ಚ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆರ್ಯ–ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ನಮಗೆ ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವೆಯ ಮೈಕೊಳೆಯ ಉಂಡೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನೆನ್ನಲಾದ ಗಣೇಶನ ಶಿರಶ್ಛೇದನವಾದಾಗ ಆತನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಲೆಹಾಕಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಆನೆಯೊಂದರ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ತಂದು ಗಣೇಶನ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಣೇಶನು ಆನೆಯ ಮುಖ ಹೊತ್ತು ದೇವಗಣದ ನಾಯಕ ಅರ್ಥಾತ್ ಗಣಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆನೆಯು ಮಾತಂಗ ಕುಲದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಾಣಿ. ಮಾತಂಗ ಕುಲವೆಂದರೆ ಆನೆಯ ಕುಲವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಆನೆಯು ಭೂಮಂಡಲದ ಮೇಲಿರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಮಾದಿಗರ ಮೂಲ ಪುರುಷರ ಪೈಕಿ ಪ್ರಧಾನವಾದವನು. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಆನೆಯ ಕುಲದವರಾದ ಮಾತಂಗರನ್ನು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮೂಲಪುರುಷರಾಗಿ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆನೆಯ ತಲೆಯುಳ್ಳ ಗಣಪತಿಯು ದೇವಗಣದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರನಾಯಕನಾಗಿ ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವೆಯು ತನ್ನ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೇತವಾದ ಬೆವರಿನುಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಗಣೇಶನನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವನು ಗಣೇಶನ ಶಿರಶ್ಛೇದನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕವೂ, ಶಿವೆಯ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಆನೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಗಣಪತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜೀವ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಮಾತೃ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತಾದರೂ ಗಣಪತಿಯು ಮಾತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪಿತೃಮೌಲ್ಯದ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಹೇರಿದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜಾನಪದ ಮೌಖಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಶ್ರಮದ ಸಂಕೇತವಾದ ಮೈಕೊಳೆ ಅಥವಾ ಹೊಲೆ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರವನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಬಲಗೈಯವರೆಂದು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಎಡಗೈಯವರೆಂದು ಕರೆಯುವ ರೂಢಿಗತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಯು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ದಲಿತರ ಒಂದೇ ಕರುಳು ಬಳ್ಳಿಯ ಸೋದರ ಜನಾಂಗವೊಂದು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಸಮಾಜ ರಚನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ ಆದಿಜಾಂಬವರಾಗಿ

ಮತ್ತು ಬಲಗೈ ಛಲವಾದಿಗಳಾಗಿ ಪಣವಿಭಜನೆಯ ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗ ಕುಲ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಆನೆಯ ಮುಖವುಳ್ಳ ಗಣಪತಿ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸುವ ಮಾದಿಗರು ಶೈವ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿ ತಾವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಹ ಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ಮೊಗೆದು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆನೆಯ ಮುಖವು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯನ್ನೂ, ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ದೇಹವು ಹೊಲೆಯ ಜಾತಿಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಶಿರೋಭಾಗದ ಮಾದಿಗರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ತಳಭಾಗದ ಹೊಲೆಯರು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೊಲೆಯರಾದ ಬಲಗೈ ಛಲವಾದಿಗಳೂ ಸಹ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲೇ ಎಡಬಲ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬಲಗೈ ಬಲಗಾಲು ಮುಂತಾದ ದೇಹದ ಬಲ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಯರೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಕ್ಕಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೂ ಇದೆ. ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಬಲಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನವರನ್ನಾಗಿ, ಮಾದಿಗರನ್ನು ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನವರನ್ನಾಗಿ ಸೋದರ ಕುಲವೊಂದನ್ನು ಒಡೆದು ನಾಶಮಾಡಿದ ಆರ್ಯರು ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಡಗೈ ಮತ್ತು ಬಲಗೈ ಪಣ ವಿಭೇದಗಳಿಂದ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿದರು. ತಾವು ಮಾತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಎಂದು ನಂಬಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೆ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಆನೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿದ ಕಲ್ಪನೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಆರ್ಯರು 'ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕಿ ಯಾರೂ ಮಲಗಬಾರದು. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕಿ ಮಲಗಿದವರು ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಭಯವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವ ಮೂಲಕ ತಾವು ನೆಲೆಸಿದ ಉತ್ತರದ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣದ ದ್ರಾವಿಡರು ದಾಳಿ ಮಾಡಲಾಗದಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಚರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಆರ್ಯರು ಮಾತ್ರ ದಕ್ಷಿಣದ ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಇಂತಹ ನಿಚೋಚ್ಚ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಛಿದ್ರಮಾಡಿ, ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ ಆರ್ಯರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕೇತವೆಂಬಂತೆ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದ್ಧತಿಯ 'ಬುವ್ವಾನ್ನದ ಊಟ'ದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಅನ್ನದ ಗೊಂಬೆ ತಿನ್ನುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆರ್ಯ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಜೀವಂತವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಳಿಕೇಳಿ

ಮಾದಿಗರು ಎಡಗೈನವರು. ಎಡ ಎಂದರೆ ವಾಮ ಭಾಗ. ಎಡಗೈ ಎಂಬ ಪದವೇ ವಾಮಪಂಥೀಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಒಂದು ಸೋದರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಎರಡಾಗಿ ಒಡೆದು ಎಡಗೈ ಬಲಗೈ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದ ಆರ್ಯರ ವಿರುದ್ಧ ಎರಡೂ ಕೈಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬಲ ಬಂದು ಆರ್ಯರ ತಲೆ ಉರುಳಿ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳು

ಆದಿಜಾಂಬವರು ಅನೇಕ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳು, ಜಾತಿ–ಉಪಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ–ಉಪಜಾತಿ ಹೆಸರುಗಳೆಂದರೆ: ಮಾದಿಗರು, ಚಮ್ಮಾರರು, ಜಾಂಬವರು, ಗೋಡಾರಿ, ಮಾದೀಯ, ಮಹಾಧೀರರು, ಮೋಚಿ, ಮಾಂಗ್, ಮಚ್ಚಿಗ, ಮಾಚಾಳ, ಮಾಂಗ್ ಗರೋಡಿ, ಸಮಗಾರ, ಮ(ಚಿ)ಚಗಾರ, ದಕ್ಕಲರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಾದಿಗ, ಚಂಬಾರ್, ಗೋಸಂಗಿ, ಬಾಲಬಸವರು, ಕಾಂಚಾವೀರರು, ಮಾತಂಗರು, ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಆದಿದ್ರಾವಿಡ, ಆದಿಆಂಧ್ರ, ಅರುಂಧತೀಯರು, ನಿಯೋಬುದ್ಧಿಸ್ಟ್ , ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ, ಜಗ್ಗಲಿ, ಮಾದ್ಗಿ, ಮಾದಾರಿ, ಮಣೆಗಾರ, ಆಸಾದಿ, ಮಿಣಿಮಾದಿಗ, ಮಾತಂಗಿ, ಬೈಂಡ್ಲ, ಚಕ್ಕಿಲಿಯರ್, ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ ಪೋತರಾಜ, ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವು.

ಈ ಜಾಂಬು ಕುಲಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂತರ್‌ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವಂತೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಾಂಚಾಲರು, ಗೊಲ್ಲರು, ಕೋಮಟಿಗರು, ಈಡಿಗರು, ನಾಯಕರು, ಹೊಲೆಯರು, ಸಾದರು, ಲಿಂಗಾಯತರು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಜನಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಾಹ್ಯಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರುಂಧತೀಯರ್(ಮಾದಿಗ) ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡ ಹಾಗೂ ಆದಿ ತಮಿಳರ್ ಪೆರವೈ ವೇದಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಅಧಿಯಮಾನ್, ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಕ್ಕಿಳಿಯರ್ (ಚಮ್ಮಾರ) ಮತ್ತು ಪರೆಯರ್(ಹೊಲೆಯ) ಜಾತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಮೀಸಲಾತಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಬುದ್ಧನ ಕಾಲದ ಶಾಕ್ಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ಶಾಕಿಯಾರ್, ಸಾಖ್ಯಿಯಾರ, ಸಕ್ಕಳಿಯರ್, ಚಕ್ಕಿಳಿಯರ್ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಇವರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಖೈದಿಗಳಂತೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦ ಲಕ್ಷ ಅರುಂಧತೀಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಪರೆಯಾ(ಮಾಲ–ಹೊಲಯ) ಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ಉಪಪಂಗಡದವರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಳ್ಳುವರ್' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಮೂಲವನ್ನು ತಮಿಳಿನ ಆದಿಕವಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್

ಅವರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರುಂಧತೀಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪುರಾಣ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿಭೆಯಾದ ಅರುಂಧತಿ, ಮಾತಂಗ ಮುನಿ, ಮಾತಂಗಿ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿ ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕೇವಲ ತಮಿಳುನಾಡು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಭಾರತೀಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಸುತ್ತಲೂ ಉಪಗ್ರಹಗಳಂತೆ ಸ್ವತಂತ್ರವೂ, ಆಶ್ರಿತವೂ ಆದ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಆದಿಮ ಪಣಕಟ್ಟು ವ್ಯಾಜ್ಯಪೂರ್ವದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಮೂವತ್ತೇಳಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉಪಕುಲಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚಾರ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಿಗರು ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಪಿತಾಮಹನೆಂದು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. “The Madigas must have wandered in not just southern nuclear region but also in the entire Deccan region itself as hunters – food gatherers from pre-neolithic times”[೧೬] ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದಲಿತರು ಆದಿದ್ರಾವಿಡರೆಂದು, ಆಂಧ್ರದ ದಲಿತರು ಆದಿಆಂಧ್ರರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ನಮೂದಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತರು ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಆದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಈ ಎರಡೂ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಈಗಿನ ಜಾತಿ ಗುರುತಿನ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಆದಿದ್ರಾವಿಡ, ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಆದಿ ಆಂಧ್ರ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ನಾಮಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಇತ್ತೀಚಿನದಾದರೂ ಆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಾಂಗವೆಂಬುದು ಈಗಾಗಲೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಸತ್ಯ. ಹೊಲೆಯ(ಮಾಲ), ಮಾದಿಗ (ಮಾತಂಗ, ಮಾಂಗ್) ಮಹಾರ್, ಚಕ್ಕಿಳಿಯರ್ ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ನಿಜ ನಾಮಗಳನ್ನು ಜಾತಿಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸದೆ, ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ ರಾಜಕೀಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಿದರೂ ಸಹ ಇವರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕುಲಾಚಾರ, ನಡೆವಳಿಕೆ, ಒಳಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಇವರು ದ್ರಾವಿಡರೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡಪೂರ್ವದ ನೆಲೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗ(ಮಾದಿಗರು) ಈ ದೇಶದ ಮೂಲಜನಾಂಗ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಜೀವಿಸಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಶತಮಾನವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಗಣತಿಗೆ ಸಿಗದಿರುವ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿವೆ. ‘ಇದ್ದರೆ ಈ ಊರು, ಎದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಊರು’ ಎಂಬಂತೆ ಊರೂರು

ತಿರುಗುವ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಸುವ ಪಾಡು ಇಲ್ಲಿದೆ. ದಾರಿ ಹೋಕರು ಯಾರಾದರೂ 'ಯಾವೂರಣ್ಣ'? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ 'ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೂರು' ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನೇಕ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮೂಹಗಳು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಮತ್ತು ಭಾರತದಾಚೆಗೂ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಹನಿಸುತ್ತಾ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಗುರುತು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಬಹುನಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ರಾಜಕೀಯ, ಭೂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಅಧಿಕಾರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಯಾವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿನ ಫಲಗಳನ್ನು ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿರುವ ಬಲಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗಳು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆಯೆಂಬ ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಾಳುತ್ತಿವೆ.

ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ-ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ

ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಜಾತಿಸೂಚಕ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೩, ೧೯೨೫ರಂದು ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತಂದು ಆದೇಶವೊಂದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಎಂಬ ಪದಗಳೂ ಸಹ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದಲಿತರು ೧೮೫೭ರ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಆದಿದ್ರಾವಿಡರೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು 'ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಮಹಾಸಭಾ' ಎಂಬ ಸಂಘವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಜಾಂಬುಕುಲ ಜಾತಿ/ಉಪಜಾತಿ/ವರ್ಗಗಳು	ಇತರೆ ಹೆಸರು
೧. ಆದಿಜಾಂಬವರು, ಮಾದಿಗರು,	
ಚರ್ಮಕಾರರು (ತೆಲುಗು-ಕನ್ನಡದವರು)	ಮಾದಿಗ, ಜಾಂಬವಂತ, ಅರುಂಧತೀಯರು, ಚಮ್ಮಾರ ಗೋಡಾರಿ, ಮಾದೀಯ, ಮಾಧೀರರು, ಮಹಾಧೀರರು ಮೋಚಿ, ಮಾಂಗ್, ಮಚ್ಚಿಗ, ಮಾಂಗ್ ಗರೋಡಿ, ಸಮಗಾರ, ಮಚಗಾರ, ದಕ್ಕಲ

೨. ಮಾದಿಗ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ೩. ಚಂಭಾರ್, ಚಮ್ಮಾರ್, ಚರ್ಮಕಾರರು: ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರು, ೪. ದೊಕ್ಕಲೋರು, ೫. ಗೋಸಂಗಿ, ೬. ಬಾಲಬಸವರು, ೭. ಮಾತಂಗರು:

ಪೂಜಾರಿ ವರ್ಗ, ೮. ಆದಿದ್ರಾವಿಡರು: ಮಾದಿಗ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯ ಈ ಎರಡೂ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ೯. ನಿಯೋ ಬುದ್ದಿಷ್ಟ್: ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ., ೧೦. ಮಾತಂಗಿ ಮಕ್ಕಳು, ೧೧. ಮಾದಿಗದಾಸರು, ೧೨. ಆಸಾದಿಗಳು, ೧೩. ಮಾಸ್ಟೀಕರು, ೧೪. ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ: ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಎರಡೂ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ೧೫. ಆದಿ ಆಂಧ್ರ: ಹೊಲೆಯ (ಮಾಲ) ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಎರಡೂ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ೧೬. ಜಗ್ಗಲಿ: ಒರಿಸ್ಸಾದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರು, ೧೭. ಸಿಂದೋಳ್ಳು: ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು, ಚಿಂದೋಳ್ಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಿಂದೂಬಯಲಿನ ಮೂಲ ಮಾದಿಗರು.

ಮಣೆಗಾರ

ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಅರ್ಥಕೋಶದಲ್ಲಿ ಮಣೆಗಾರ ಎಂದರೆ A man who holds revenue office ಎಂದಿದೆ. ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಮಣೆಗಾರರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಾವೊತ್ತೂ ರೂಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಣೆಗಾರರು ನೇರವಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಮಣೆಗಾರರು ಸುಂಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ, ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ತೊಗಲಬೇಡಿ ತೊಡಿಸುವ, ಗಲ್ಲು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವರನ್ನು ಎಳೆತರುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾದಿಗರಿಂದ ಮಾದಾರಿಕೆ ಸುಂಕವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಣೆಗಾರನದಾಗಿತ್ತು. ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆ ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಣೆಗಾರರು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೋಕರೂಢಿಯ ಜಾಯಮಾನವಾಗಿದೆ.

ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ 'ಮಾದಾರಿಕೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿವೆ. ಹೊಣಕನಹಳ್ಳಿ(ಪುಟ:೨೫) ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೦೬ರ (ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಿಕ ೩ನೇ ಸಂಪುಟ) ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ತೆರಿಗೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಾದಾರಿಕೆ'ಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೦೭ರ ರಾಘವಾಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (ಪುಟ:೩೨), ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೨೧ರ ತ್ರಯಂಬಕಪುರದ ಶಾಸನ(ಪುಟ:೬೨)ಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಾದಾರಿಕೆ' ಎಂಬುದು ಸುಂಕಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದಾರಿಕೆಯೊಂದೇ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ತೆರಿಗೆಯಾಗಿರಲಾರದು. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಇತರ ಹಲವಾರು ಸಾಮಾನ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಾದಾರಿ

ಒರಿಸ್ಸಾದ ಗಂಜಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಾದಾರಿಗಳು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿಯಿಂದ ವಲಸೆ ಹೋದವರು. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕ ಚಕ್ಕಿಳಿಯನ್ನರನ್ನು

ಸಹ ಮಾದಾರಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಮದರೈ' ಎಂದರೆ ಶೀವಿ ಅಥವಾ ಬಿಂಕವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಮದರೈ ಶಬ್ಧದಿಂದ ಮಾದಾರಿ ಶಬ್ದ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಕೆ.ಎಸ್. ಸಿಂಗ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಒರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೪೦. ಮಾದಾರಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಜಾತಿನಿಷ್ಠ ಜಾನಪದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಿವೆ. ಎಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್‌ರವರು ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ' ಎಂಬ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್‌ರವರು ದೇವಚಂದ್ರ ಕವಿಯ 'ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆ'ಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಮಾದಾರ ಅಥವಾ ಮಾದಾರಿ ಜನಾಂಗದವನು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್‌ರವರು ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರನನ್ನು ಮಾದಾರಿಯೆಂದೇ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಧ್ಗಿ

ಮಾಧ್ಗಿ ಜನಾಂಗದವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಧ್ಗಿಯರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೩೪,೫೪೪. ಮಾಧ್ಗಿ, ಸಿಂಧಿಮಾಧ್ಗಿ, ದಕ್ಕಲೇಡು, ಮಾಧ್ಗಿ ಮೋಚಿ ಅಥವಾ ಚಂಬಾರ್, ಮಾರ್‌ಮಾಧ್ಗಿ, ಮುಟ್ಟುಡು ಮಾಧ್ಗಿ ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಮಾಧ್ಗಿಯರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಗಳ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಮದುವೆಗಳು ಬೌದ್ಧ ಸಮುದಾಯದ ಪವಿತ್ರ ತಜ್ಞವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. "The sacred specialist who officiates at the marriage is from the Bauddha Community"[೧೭] ಕೆ.ಎಸ್. ಸಿಂಗ್ ಹೇಳುವಂತೆ "Their places of Piligrimage include the Markanda Rishi Temple and Vithal of Pandarapur. Their sacred specialists are from the Mahar Community". ಸತ್ತ ದನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಅವುಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು, ಚರ್ಮ-ಮಾಂಸ-ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಮಾಧ್ಗಿಯವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಗ್ಗಲಿ

ಇದು ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುವ ಜಾತಿ. ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಶ್ರೀಕಾಕುಳಂ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಒರಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೧ರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಒರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿ ೪,೭೨೬ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ೯೮೩. ಜಗ್ಗಲಿಗೆ ಎಂಬ ಚರ್ಮದ ರಣವಾದ್ಯ ತಯಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವರನ್ನು 'ಜಗ್ಗಲಿ' ಅಥವಾ 'ಜಕ್ಕಲಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಜಗ್ಗಲಿ'ಯವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜಾಂಬವರ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'They claim descent from Jambuvan of Ramayana fame".[೧೮] 'ಜಗ್ಗ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ, ಬೃಹತ್, ಹೆಚ್ಚು ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. 'ಜಗ್ಗಲಿ' ಎಂದರೆ ಬೃಹತ್‌ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು

ಅಗಲವಿರುವ ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಎಂದರ್ಥ. ಅಂತೆಯೇ ಜಗ್ಗಲಿಗೆ ಮೇಳವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನುಡಿಸುವ ಒಂದು ಕಲಾಮೇಳ. ಒಂದು ಜಗ್ಗಲಿಗೆ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ಮೂವತ್ತು ಜಗ್ಗಲಿಗೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಕಲಾವಿದರ ಸಮೂಹವೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಲಗೆಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನುಡಿಯುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಜಗ್ಗಲಿಗೆ ಕಲಾಮೇಳಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರು ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಯುಗಾದಿ, ಬಸವಜಯಂತಿ, ಗಣೇಶ ಉತ್ಸವ, ಹನುಮ ಜಯಂತಿ, ದೀಪಾವಳಿ ಮುಂತಾದ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಜಗ್ಗಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಗ್ಗಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ-ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳ ಉತ್ಸಾಹಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿವಂತ ಯುವಕರು ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಗ್ಗಲಿಗೆ ಮೇಳದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಲು ಸಹ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ-ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಜಗ್ಗಲಿಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರು ಮಾತ್ರ ಜಗ್ಗಲಿಯವರು ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾದಿಗರು!

ಮಿಣಿ ಮಾದಿಗ ಅಥವಾ ಮಾಂಗ್

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಗುಜರಾತ್, ಕರ್ನಾಟಕ, ಒರಿಸ್ಸಾ ಮತ್ತು ರಾಜಾಸ್ತಾನ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಾಂಗ್‌ರನ್ನು 'ಮಿಣಿಮಾದಿಗ'ರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನೇಗಿಲು ಮತ್ತು ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ದೊಡ್ಡ ಮಿಣಿಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಸೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣತಿಯಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವರನ್ನು 'ಮಿಣಿ ಮಾದಿಗ'ರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಂಗ್ ಇದನ್ನು "They have been described in sanskrit literature by the name Matang and it is said that their name Mang is derived from a sanskrit word" ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಗ್ ಎಂದರೆ ಬೇಡು ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಅವರ ವೃತ್ತಿ. ರಸೆಲ್ ಮತ್ತು ಹಿರಾಲಾಲ್(೧೯೧೬) ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "During an eclipse, the Mangs beg because the demons Rahu and Ketu who are believed to swallow the sun and moon on such occasions, are both Mangs, and devout hindus give alms to their fellow caste men in order to appease them"(K.S. Singh, 2010)

ಮಾತಂಗಿ

ಮಾತಂಗಿಯರು ತಾವು ಆದಿಜಾಂಬವನ ಮಗನಾದ ಮಾತಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "They claim to be the descendants of Matanga Maharshi, the son of Adijambava"[೧೯] 'ಮಾತಂಗ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಚಂಡಾಲ, ಕೀಳು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಕಿರಾತ, ಅನಾಗರಿಕ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಮಾತಂಗನ

ಮಗಳೇ ಮಾತಂಗಿ ಎನ್ನುವರು. ಇಂದಿಗೂ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಮಾತಂಗಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಿ ಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತಂಗ, ಮತಂಗ, ಮಾತಂಗುಲು, ಮಾದಿಗ, ಭೋಗಮುವಾಳ್ಳು, ಭೋಗೇಲವರು, ಭೋಗಮಾದಿಗರು, ಬಸವಿ, ಬಸವಿರಾಂಡ್ರು, ಮಾತಮ್ಮವಾಳ್ಳು, ಎಲ್ಲಮ್ಮವಾಂಡ್ಲು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಮಾತಂಗಿಯರು ಆಂಧ್ರದ ಕರ್ನೂಲು, ಚಿತ್ತೂರು ತೆಲಂಗಾಣ, ಅನಂತಪುರ, ಪೂರ್ವ ಗೋದಾವರಿ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ತುಮಕೂರಿನ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಿ ಬಿಡುವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು 'ದೀವಟಿಗೆ ಸಾಲಮ್ಮ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಶುರಾಮನ ತಾಯಿಯಾದ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ಸಹಾಯಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾತಂಗಿಯ ಸಂತಾನ ತಾವೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ವಳ್ಳುವಾರ್

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಪೂಜಾರಿ ವರ್ಗದವರು ವಳ್ಳುವಾರ್ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಜನಿವಾರ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಂಗಪಠಣ, ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸಿಡಿದುಬಂದು ಮಾದಿಗರ ಜೊತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಗವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

"Traditionally they linked with the Brahmins(as sacred specialists) and with land owning communities like the Kapu, Velam, Vysya, Devara, Bondara, Golla etc (as cultivators). Ritual friendship known as songatho is established with communities like the goudo Brahmins, Jaggali, Madiga etc.(K.S.Singh)

ಮಚಿಗಾರರು ಅಥವಾ ಮಾಚಾಳರು

ಮಾಚಾಳರು ದಕ್ಕಲರಿಗಿಂತ ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮಾದಿಗರ ಮನೆ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 'ಹಂಪನಹಣ'ವನ್ನು(ಹಂಪ, ಕುಮಾರರಾಮನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಧ) ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲರು ಊರಾಚೆ ಡೇರೆ ಬಿಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಾಚಾಳರು ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಸಮುದಾಯದವರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕವಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಜಂಗಮರಹಳ್ಳಿ ಇವರು ಮದುವೆಯಾಗಿರುವುದು ಮಾಚಾಳರಲ್ಲಿ. ಇವರ ಮಾಚಾಳ ಹೆಂಡತಿ ಸೋಮಕ್ಕನವರು 'ಲಂಬಾಣಿ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ' ಕುರಿತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವರು.

"Machala is a begger attached to the caste, he begs only from Madigas. He carries a bugle(kahale) and a shallow drum(tappate). He is generally invited during marriage and for the worship of the family god. He pays periodical visits and get some prescribed fee".[೨೦]

ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ಮಾಚಾಳರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೌಡಿಗೆರೆ, ಗೊಡಬನಾಳು, ಸಿದ್ಧಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಹಳೆ ಅಥವಾ ಬಾಂಕಿ ಊದುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಹಳೆ ಅಥವಾ ಬಾಂಕಿ ಊದುತ್ತಾರೆ. ಮಚಿಗಾರರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಗಣನೆಗೀಡಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ಜಾಂಬವಗುರು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮುನಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಹರ್ತಿಕೋಟೆ ಮಣೆಗಾರರ(ಮಾದಿಗರ) ಮಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಗೊಡಬನಹಾಳು ಗ್ರಾಮದ ಮಾಚಾಳರ ಸಂಜೀವಪ್ಪ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಗಿ ದಿವಂಗತ ಆರ್.ಕಣುಮಯ್ಯ, ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಹುಲವಲಕುಂಟೆ ಇವರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಇದು ಮಾದಿಗರ ಹಳೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಾಚಾಳರನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಡಿಗೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ಕಟ್ಟೆ–ಕಸಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ಗುರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಗೌರವ ತಾಳಲಾಯಿತು. ಸಂಜೀವಯ್ಯನವರು ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಗಾಂಧಿನಗರ ಕಾವಲ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದರು. "The word Machigar has been derived from mochi, meaning those who are engaged in making footwear and allied products. A section of veerashivas, who profess this vocation are termed as Lingayat Machigar. They are Distributed in Shimoga, Davanagere, Ranebennur area of Karnataka"[೨೧].

ಬೈಂಡ್ಲ

ಬೈಂಡ್ಲರು ಕೃತಯುಗದ ಪರಶುರಾಮನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬೈಂಡ್ಲರು ಅಥವಾ ಬೈಂಡ್ಲವಾಡರು ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮನ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಪೂಜಾರಿ ವರ್ಗದವರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಬೈಂಡ್ಲರು ಮಾದಿಗರ ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಜಮಡಿಕಾ ಎಂಬ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೈಂಡ್ಲರನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆ.ಎಸ್. ಸಿಂಗ್‌ರವರು "They discharge the functions of priests for the Madiga castes and perform their religious rites to the music of the jamadika, a musical instrument characteristic of their profession" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೮೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೈಂಡ್ಲರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೩,೫೮೯. ಭೂಹೀನರಾಗಿರುವ ಬೈಂಡ್ಲರು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಲಮ್ಮ, ಮಹಿಷಮ್ಮ, ವೀರನಾಗಮ್ಮ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮಾರೆಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಸ್ತ್ರೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುಲದೈವಗಳನ್ನಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಗುರುವಲಯ್ಯ ಅಥವಾ ಗುರುವಿನಯ್ಯನೋರು ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೈಂಡ್ಲರು ಮಾದಿಗರ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಬೈಂಡ್ಲರು ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಧಾನ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಂಗಡವಿದೆ. ಆಂಧ್ರದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿರುವ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು ಕೇರಿಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವ, ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೊಂಬು ಊದುತ್ತಾರೆ. ಕಂಚಿನ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಲೋಹದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕೊಳವೆ ಆಕಾರದ ಉದ್ದನೆಯ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯ ಇದು. ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಲಾವಿದರ ಪಂಗಡವಿದೆ. ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು ಪಂಗಡದ ಗಂಡಸರು ಮಾತ್ರ ಕೊಂಬು ಊದುವ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹರೆ–ತಮಟೆ–ಡೋಲು ಮುಂತಾದ ಯಾವುದೇ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕೊಂಬು–ಕಹಳೆ ಊದುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಸಮಾರಂಭ, ಉತ್ಸವ, ವರ್ಧಂತಿ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಬೇಟೆ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ, ಯುದ್ಧ ಗೆದ್ದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರು ಕೊಂಬು ಊದುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಂಧ್ರ ಮೂಲದ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಕೊಂಬು ಊದುವ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಂಧ್ರದ ಗೊಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ 'ಕಾಟಮರಾಜು ಕಥಾ' ಪ್ರಸಂಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು 'ಕೊಂಬು' ಊದುವ ಮೂಲಕ ಕಥಾಕಾವ್ಯದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಟಮರಾಜು ಕತೆ ಹೇಳುವ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾಗಿರುವ ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು 'ಕಲಂಕಾರಿ' ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರದ ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾಟಮರಾಜು ಕಥಾ' ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುವವರು ಕೊಮ್ಮುಲವಾಳ್ಳು. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವನ ವಂಶದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಇವರನ್ನು ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಬಟ್ಟುವಾರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅರುಂಧತೀಯರು

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಾದಿಗರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕಿಯಾದ ಅರುಂಧತಿ ದೇವಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ಅರುಂಧತೀಯರ್' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಅರುಂಧತೀಯರ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಿಗರು ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. "Madigas believe that Arundhathi(the mythical Hindu character) took birth in this community and therefore they associate themselves with her names"[೨೨]

ಚಕ್ಕಿಲಿಯರ್

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಚರ್ಮಕಾರರಾದ ಚಕ್ಕಿಲಿಯರ್ ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ವಲಸೆ ಹೋದವರು. ಚರ್ಮವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಚಕ್ಕಳ' ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಕ್ಕಳ ಅಂದರೆ ತೊಗಲನ್ನು ಬಳಸಿ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ಮೂಲದ ಚಕ್ಕಳ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ 'ಚಕ್ಕಿಲಿಯರ್' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಆಂಧ್ರದ ತೆಲುಗು ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಚಕ್ಕಿಲಿಯನ್ನರ ಮನೆಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಮಿಶ್ರಿತ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆ. ಆದರೆ ಕಾನೂನು ಹೇರಿಕೆಯಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನೆಲದ ಭಾಷೆಯಾದ ತಮಿಳನ್ನು ಓದಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತ ಚಕ್ಕಿಳಿಯನ್ನರು ಅನ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕರೊಂದಿಗೆ ತಮಿಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕುಲಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೆಲುಗು ರಾಜರು ತಮಿಳುನಾಡನ್ನು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಿಲಿಯನ್ನರು ಸೇವಕವರ್ಗದವರಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ೧೯೮೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚಕ್ಕಿಲಿಯನ್ನರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೫೧,೩೩,೬೫. ಚಕ್ಕಿಲಿಯನ್ನರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅರುಂಧತೀಯರು ಮತ್ತು ಆದಿದ್ರಾವಿಡರು ಎಂದೂ ನಮೂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "Chakkiliyars are landless people, make and repair chappals and shoes, act as village messengers, lightcarriers and drummers" ಎಂದು ಸಿಂಗ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಚಕ್ಕಿಳಿಯರ್ ಜನಾಂಗದವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅರುಂಧತೀಯರೆಂದೂ, ಮಾದಿಗ, ಮಾದಾರಿ, ಪಗಡೈ ಎಂದೂ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿ ಆಂಧ್ರ

ಆದಿ ಆಂಧ್ರ ಎಂಬುದು ಜಾತಿಯಾಗಿ ೧೯೩೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ನಮೂದುಗೊಂಡಿದ್ದು, ಮಾಲ-ಮಾದಿಗ ಎರಡೂ ಜಾತಿಯವರು ಈ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಂಡರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮೂಲವಾಸಿತ್ವಕ್ಕೆ

ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ 'ಆದಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿ ಆಂಧ್ರರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊಲೆ-ಮಾದಿಗರು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪುರಾತನ ಜನಸಮೂಹ. ಆದಿ ಆಂಧ್ರರೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಿಗರು ಮೂಲತಃ ಆಂಧ್ರದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆ.ಎಸ್. ಸಿಂಗ್ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ "The Mala and Madiga communities, nowadays prefer to call themselves 'Adi Andhra'. The word Adi means 'from the beginning' and Andhra refers to people from Andhrapradesh".[೨೩] ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಆದಿ ಆಂಧ್ರರು ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತೆಲುಗು ಮಾತೃಭಾಷಿಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬಲ್ಲರು. ಹಂದಿ ಮತ್ತು ದನದ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕರೀಟಿ ಕುಲದ ಇವರು ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾಡಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ತಮಟೆ ನುಡಿಸುವ ತೋಟಿಯಾಳುಗಳಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿ ದ್ರಾವಿಡ

ಆದಿದ್ರಾವಿಡ- ಈ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವರು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು. ೧೮೫೦ರಲ್ಲಿ 'ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಮಹಾಸಭಾ' ಸಂಘ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟ 'ಮಾಂಟೆಗೋ ಚೆಲ್ಮ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಸಮಿತಿ'ಯ ಮುಂದೆ ಅಹವಾಲು ಸಲ್ಲಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಆದಿದ್ರಾವಿಡ' ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಂ.ಸಿ.ರಾಜಾರವರನ್ನು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿದ್ದ ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲಿಂಗ್‌ಟನ್ ವಿಧಾನಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಎಂ.ಸಿ.ರಾಜ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು 'ಆದಿದ್ರಾವಿಡ'ರೆಂದು ಕರೆಯಲು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ೧೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸು ಸರ್ಕಾರ ಆಜ್ಞೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಆದಿದ್ರಾವಿಡ, ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದು ನಮೂದಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಆದಿದ್ರಾವಿಡರೆಂದೇ ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯೨೬ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರು 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಂಘ' ಕಟ್ಟಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸತೊಡಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಆದಿದ್ರಾವಿಡ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡರು. ಇದನ್ನೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊಲೆಯರೂ ಸಹ ಅನುಕರಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಆದಿದ್ರಾವಿಡ'ರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡರು. "The community name Adi Dravida is derived from the words Adi which means 'from the beginning' and Dravida, the 'Dravidian' people"(K.S. Singh, 2010). ಇ.ವಿ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯ್ಕರ್‌ರವರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಆದಿದ್ರಾವಿಡರೆಂದು ಕರೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿರೋಧಿ ದ್ರಾವಿಡ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು.

"Around 1920, the Kannada-speaking Madiga in Karnataka adopted the term Adi Dravida as part of a revivalist movement to consolidate their social status. The Madiga or Edagai (Left Hand) sections in Bangalore, Chickmagalur, Hassan, Kolar, Mandya and Mysore Districts adopted the term Adi Dravida but the same term is also used by the Holeya or the Balagai(Right Hand) section in parts of Chitradurga, Tumkur and Shimoga districts".[೨೪]

ಆದಿ ಕರ್ನಾಟಕ

೧೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸು ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ದಲಿತರಿಗೆ ಆದಿ ಆಂಧ್ರ, ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಎಂದು ನಮೂದಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿತು. ಇದಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೩, ೧೯೨೫ರಂದು ಶ್ರೀ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್‌ರವರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದೇಶವೊಂದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ–ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಜಾತಿಸೂಚಕ ಹೆಸರುಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಆದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಾಂಗವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗ. ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನದಾಗಿದೆ. ಕೆ.ಎಸ್. ಸಿಂಗ್‌ರವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ "Adi Karnataka means the oldest people or settlers of Karnataka"[೨೫] ೧೯೨೦ರ ಜನಗಣತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಈ ಎರಡೂ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗದೆ ಭಾಗಶಃವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆದಿ ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಆದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚಾಲನೆಗೆ ಬಂದಿತು.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು ಮಾದಿಗರ ಪೂರ್ವ ಬಂಧುಗಳು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು 'ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರು' ಅಥವಾ 'ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು' ಎಂದು ಲೋಕರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು 'ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವ' ಎಂದರೆ ಜಗತ್ತು, ಕರ್ಮ ಎಂದರೆ ಕೆಲಸ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ವಿಶ್ವಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮಿ' ಎಂದು ಪಾಂಚಾಲರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ಮತ್ತೊಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ(ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿಗ) ಜನಾಂಗದವರು ಮಾದಿಗರ ಪೂರ್ವ ಬಂಧುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗಾಗಿ ತಾತ ಜಾಂಬವನು ತನ್ನ ಎರಡನೇ ದಕ್ಕದ ಮಗನನ್ನು ಕಡಿದು ಎಮಕೆಗಳಿಂದ ವಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದ ದೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ಊರಾಚೆಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಊರಾಚೆಗೆಸೆದ ದೊಕ್ಕೆಗೆ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ರಕ್ತ ಮಾಂಸ ಸಮೇತ ಜೀವ ತುಂಬಿ ತಾತ ಜಾಂಬವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ "ಊರಾಚೆಗೆಸೆದ ದೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇವನು ನನಗೆ ದಕ್ಕದವನು. ಅಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನ ವಡವೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೇ ನನ್ನ ದಕ್ಕದ ಮಗನನ್ನು ಸಾಕಲಿ" ಎಂದು ಜಾಂಬವ ತಾತ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ(ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ)ನ ಮನೆ ಮಗನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಇದೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯನ್ನು ಸಾಕಲಾರದೆ ಸೋತು ಜಾಂಬವನ ಬಳಿ ಬಂದು ವಾಪಸ್ಸು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಾತ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆಚಾರಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಕಾಳಿಕಾ ಮಾತೆಯನ್ನು ತಾತ ಜಾಂಬವರ ಬಳಿ ಅಡವಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಬಂದು ದಕ್ಕದ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹೋದವನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯು ಜಾಂಬವನನ್ನು ಕುರಿತು " ತನ್ನ ಪಾಡೇನು ?" ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಜಾಂಬವರು ದೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ದೊಕ್ಕಲೋನನ್ನು ಸಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಡೀ ಮಾದಿಗ ಕುಲಕೋಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ(ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ)ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಕಾಳಿಕಾ ಮಾತೆಯನ್ನು ಜಾಂಬವರು ಮೆಟ್ಟು ಹೊಲೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು ಉದಾಸಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ(ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ)ರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಪೂರ್ವ ಬಂಧುಗಳು.

ಕಾಳಿಕಾ ಮಾತೆಯು ಮಾದಿಗರ ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ವಾಮಟಿ ಶೆಟ್ಟಿಗಳು ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾದಿಗರು ಮೆಟ್ಟು ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ ಗಲ್ಲೇಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಜಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮೈನೆರೆದ ಒಸಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಹೊಚ್ಚಿದ ಸೋಗೆಯ ಸಿಂಪಲನ್ನು, ಸತ್ತ ದನಗಳ ಕೊಂಬನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸುಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತುಕೋಮಟಿಗರು ಮಾದಿಗರ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾಜಲದಂತೆ ಕದ್ದು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತಿನ ಜೊತೆಗೆ ಮಾದಿಗರ ಗುಡಿಸಲ ಗರಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರ ದರ್ಬೆಯೆಂದು ಕದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತೂ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ.[೨೬]

ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಉಲ್ಲೇಖ ಹೀಗಿದೆ:

ಯಿದ್ಯೆಗಳ ಗುರುವೆ ಈರನಾಯಿಗಾ
ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ನಿನಗೆ ದಂಡಾವಯ್ಯ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ಕಂಚಿ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ದಂಡಾವಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ
ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ನಿನಗೆ ದಂಡಾವಯ್ಯ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ತಾಳಿ ತಾಳಿ ಅಂತಾರೆ ಜನರು
ತಾಳಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಾವೆಲ್ಲಿಯದೋ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ತಾಲಿಲ್ಲೋ ಲಿಲ್ಲಾಯಿಲೋ
ಲಿಂಗಾರೇ ಶಿವುಲಿಂಗಾರೇ
ಆದಿ ತೋರಿದೋನು ಆದಿಜಾಂಬವನು ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥[೨೭]
ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ತಂಭಗಳ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ
ಓಲೋಗವ ಮುಗುಸಿ ಇದ್ದ ಜಾಂಬವನು
ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಬಂದು ಬೀದಿಯಲಿ ಕೂತು
ಕೊಲುಮೆ ತಿತ್ತಿಗಳ ಕೊಡು ಅಂದಾನೋ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥[೨೮]

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು: ಆದಿಜಂಬೂ ಕುಲುಮೆಯ ಆರದ ಕೆಂಡಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ಎಡಗೈ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಒಂದು ಜಾತಿಯು ತನ್ನ ನೆಲೆಯ ಜಾತಿಗಿಂತಲೂ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿರುವಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದರೂ, ಆ ಜಾತಿಯು ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ." ಹೀಗೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹೇಳುತ್ತಾ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು "ಪಂಚಮ ವರ್ಣದವರು" ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಶೂದ್ರ, ವೈಶ್ಯ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣದವರೆಂದು ತಾವು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳವರ್ಗದವರೆಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚಾಲರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಾಗಲೂ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅಬಾದುಬೆಯವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬುಕನಾನ್‌ರವರು ತಮ್ಮ "ಜರ್ನಿ ಫ್ರಂ ಮದ್ರಾಸ್ ಥ್ರೂ ದ ಕಂಟ್ರೀಸ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರ್, ಕೆನರಾ ಅಂಡ್ ಮಲಬಾರ್"(೧೮೦೭) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವಾಗ "ಪಂಚಾಲರು ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳವರ್ಗದವರೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು" ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಾವು "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಕಾಮಾಚಮ್ಮ, ಕಾಳಿಯ ಮೂಲದವರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಪಂಚಾಲರು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೨೯] ಬುಕನಾನ್ ಮತ್ತು ಅಬಾದುಬೆ ಈ ಈರ್ವರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ 'ಎಡಗೈ' ಮತ್ತು 'ಬಲಗೈ'

ಜಾತಿ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲರು ಎಡಗೈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮುಂದಾಳುತನ ವಹಿಸಿದುದರ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಜಿ.ಜ್ಞಾನಾನಂದರು ಪಂಚಾಲರನ್ನು ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಿ ಶೂದ್ರ ಪರಂಪರೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿಹಾಕಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪಂಚವಾಳದವರು ಅಥವಾ ಪಂಚಾಳರ ಹೆಸರು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಬದಲಾದ ಕುರಿತ ದಾಖಲೆ ಹೀಗಿದೆ: "ಜನಗಣತಿ ವೇಳೆ ೧೮೯೧ರಲ್ಲಿಯೇ ಮೈಸೂರಿನ ಜನಗಣತಿ ಸೂಪರಿನ್‌ಟೆಂಡೆಂಟ್ ಅವರು ಆರ್ಡರ್ ಸಂಖ್ಯ:೧೧೭, ದಿನಾಂಕ ೨೭ ಜನವರಿ ೧೮೯೧ರ ಪ್ರಕಾರ ಪಂಚಾಲರನ್ನು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ನಮೂದಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಹುಕುಂ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗಂಜಾಂನ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಕೂಡ ಆರ್ಡರ್ ನಂ.೮೮ ದಿನಾಂಕ ೪ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೮೯೧ರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಸಾಲೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂಬೈ ಸೆನ್ಸಸ್ ಸೂಪರಿನ್‌ಟೆಂಡೆಂಟ್ ದೈವಜ್ಞರನ್ನು 'ದೈವಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು..... ಈ ಬಗೆಯ ಆರ್ಡರ್‌ಗಳು ಕೇವಲ ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಜನಗಣತಿ ಬಂದಾಗ ಮತ್ತೆ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಓಡಾಟ ಆರ್ಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಇದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ೧೯೧೧ರ ಫೆಬ್ರವರಿ, ೫, ೬, ೭ ಮತ್ತು ೮ (ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು)ರಲ್ಲಿ ಗುಂಟೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೂಜಿವೀಡಿನಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ, ಉತ್ಕಳ-ಕರ್ನಾಟಕ-ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಲ್ಪಿಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು".[೩೦]

೧. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು; ೨. ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುವ ಬಡಗಿಗಳು; ೩. ಕಂಚು-ಹಿತ್ತಾಳೆ ಲೋಹದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಂಚುಗಾರರು; ೪.ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಚಿನಿವಾರರು(ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು) ; ೫. ವಿಗ್ರಹಗಳ ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು – ಈ ಐದೂ ವೃತ್ತಿಗಳವರು ಸೇರಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮಹಾಸಭಾದ ಕೆ.ಪಿ.ನಂಜುಂಡಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ೬೭ ಮಠಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಶಿಲ್ಪಿ, ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಕಂಚುಗಾರ ಎಂಬ ವೃತ್ತಿ ಸೂಚಕ ಪದಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಜಾತಿ ಸೂಚಕಗಳಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಐದು ವೃತ್ತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಜನರಾಗಿದ್ದು ಈ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಐದೂ ವೃತ್ತಿ ಸಮುದಾಯಗಳವರು ತಾವು ಒಂದೇ, ಪಂಚಾಲರು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಒಂದೇ ಜಾತಿ ಮೂಲದ ಈ ಐದು ಸಮುದಾಯಗಳು

ಛಿದ್ರಗೊಂಡು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತುಂಬಾ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಂಚಾಲರಲ್ಲಿ 'ದೊಡ್ಡಮನೆ' ಮತ್ತು 'ಚಿಕ್ಕಮನೆ' ಎಂಬ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳಿದ್ದು, ಚಿಕ್ಕಮನೆಯವರು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಷ್ಠರಾದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ಸಹ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ 'ಚಿಕ್ಕವೀಳ್ಯದವರು' ಮತ್ತು 'ದೊಡ್ಡವೀಳ್ಯದವರು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಿನ್ನಿಂಟಿವಾಳ್ಳು ಮತ್ತು ಪೆದ್ದಿಂಟಿವಾಳ್ಳು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪೆದ್ದಿಂಟಿವಾಳ್ಳು(ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರು) ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಚಾಲರಲ್ಲಿ 'ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರು' ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಗಳಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಜಾತಿಯವರಾದ ಮಾದಿಗ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಪೂರ್ವ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೈಲುಗಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ 'ಚಿಕ್ಕವೀಳ್ಯದವ' ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಪಂಚಾಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಚಿಕ್ಕಮನೆಯವರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಆಧುನಿಕ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗೆ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪಂಚಾಲರು "ಚಿತ್ತೂರು ಅದಾಲತ್ತು ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ತಾವೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಂದು ತೀರ್ಪಾದುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದುದು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ"(ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್‌ಟನ್, ಸಂಪುಟ ೪, ಕಮ್ಮಲನ್ ಲೇಖನ) ಇಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡು ವೈದಿಕಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು 'ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ'ರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿಸಿ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರು ಮಾದಿಗರ ಮೇಲಿರುವ ಜಾತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪೇಶ್ವೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ದೈವಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಬಿಳಿ ಧೋತರವನ್ನು ನಿರಿಗೆ ಮಾಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿನ ಮರಾಠಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೇಶ್ವೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವರೆಂದು ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.[೩೧]

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರ "ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಟಿಕರು ಹಾಡುವ ತಂಗಡಿ ಚೆಟ್ಟು ದ್ಯಾವರ ಪಾಟ(ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ದ್ವಾವರಗೀತೆ)ದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರು ಪಂಚಾಲ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕು.

ಕಾದು ಕೂಡದಂಟಾರು। ಖಾಯಾನಿಕೊಸ್ತಾರು
ಕಂಚಿಲೋ ಉಂದನ್ನ ಶಾಸನಮು
ಕಂಚಿಲೋ ಶಾಸನಮೆಂತಂಗ ಸೆದಿವೀನಾ
ಪಂಚಾಲ ಗುರುವುಲಕು ಬಿಡ್ಡಾಲು ಮೇಮು।
ಮಾದಿಗಿ ಮಾದಿಗಿ ಅಂದೂರಯ್ಯ ಜನಲು
ಮಾದಿ ಕಾಕ ಮೀದೇಮುಂದಯ್ಯ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ಸಲ್ಲಕೂಡದೆಂದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾರೆ
ಕಂಚೀಲಿ ಇದೆಯಣ್ಣ ಶಾಸನವು
ಕಂಚೀಲಿ ಶಾಸನವೆಷ್ಟಾದರು ಓದಿದರು
ಪಂಚಾಲ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ಮಾದಿಗ ಮಾದಿಗ ಅನ್ನೂವರಯ್ಯ ಜನರು
ನಮ್ಮದಲ್ದೆ ನಿಮ್ಮದೇನಿಹುದಯ್ಯ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥[೩೨]

ಲಕ್ಷ್ಮಿಪತಿಯವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ತಂಗಡಿ ದ್ಯಾವರ ಹಾಡಿನಂತೆಯೇ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರ ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯವೂ ಸಹ ಹೀಗೆಯೇ 'ಪಾಂಚಾಲ ಗುರುವುಲಕು ಬಿಡ್ಡಾಲು ಮೇಮು'(ಪಾಂಚಾಳ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು), 'ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ನೀಕು ದಂಡಾಮಯ್ಯ' (ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ನಿನಗೆ ದಂಡಾವಯ್ಯ), 'ಯಿದ್ಯಾಲು ವಾರುಲಕು ಮುದ್ದರ್ಲು ಇಚ್ಚಿನ ಪಾಂಚಾಲ ಗುರುವುಲಕು ದಂಡಾಮಯ್ಯ' (ಯಿದ್ಯಾಗಳವರಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ) ಮುದ್ರೆಗಳ ಕೊಟ್ಟಂತ ಪಾಂಚಾಳ ಗುರುವಿಗೆ ದಂಡಾವಯ್ಯ) ಮುಂತಾಗಿ ಪಂಚಕುಲಗಳ ಪಾಂಚಾಲ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ಜಂಬೂಕುಲಗಳು ಹಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ನಮಿಸಿವೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಡನೆ ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದು ಮಾದಿಗರೇ ಹೊರತು ಬೇರಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವವರಿದ್ದರೆ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಚಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳ ಕುಲಾಚಾರಗಳು, ಅವುಗಳ ಹುಟ್ಟು ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳು, ಪ್ರತಿ ಜಾತಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಗೌರವಗಳು, ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಕುಲಲಾಂಛನಗಳು, ಜಾತಿ–ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾದಿಗರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಜಾತಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಿಗೆ ಬರುವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರವೆಂದು 'ಕಂಚೀಲಿ ಇದೆಯಣ್ಣ ಶಾಸನವು' ಎಂದು, ಕಂಚಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಕಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿಯಿಂದ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ

ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಡಗೈ ಗುಂಪಿನ ೯ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಮುಖ ಜನಾಂಗವಾದ ಪಂಚಾಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಡಗೈ ಪಣದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಪಂಚಾಲರೇ ಹಿಂದೆ ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಉಪಾಸಕರೂ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಈ ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯು ಮಾಸ್ತೀಕರ ಹನುಮಂತರಾವು ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ತೇರನ್ನೆಳೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.[೩೩]

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ, ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರ ಹಾಗೂ ಬಯಲು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳನ್ನು ಕೀಳುಗಾಣುತ್ತಾ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರ ಪೈಕಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಾವು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು' 'ಕಾಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು' ಎಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಒಲವು ತೋರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ಮಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಕ್ತಿ ಉಪಾಸಕರಾದ ಎಡಗೈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಪೂಜಾರಿಕೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಕಂಚಿಯ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಏಳನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯನು ಸೌಮ್ಯಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವೈದಿಕ ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದನು. ಕಾಮಕೋಟಂ ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದನು.[೩೪]

ದಕ್ಕಲರು, ಮಾದಿಗರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಮುಂತಾದವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಎಡಗೈ–ಬಲಗೈ ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಾಗಿದ್ದರು.

'ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ಮಗ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿ, ನಂತರ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ನಂತರ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೈಯ ಎಲುಬುಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು 'ಆಯುಧಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗು' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಸಿದನು, ಆಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಜನೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಇಂತಹ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಒಂದು ಮುಖವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡು ಲೋಹದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು"[೩೫] ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದನ್ನು ಆರ್.ಬಿ.ಕುಮಾರ್ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೂ ಮಾದಿಗರಿಗೂ ನಡುವೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಕುರುಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದನ್ನು ಜಂಬೂ ಕುಲಸಾಹಿತ್ಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು, ದಕ್ಕಲರು ಹೇಳುವ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಆಯುಧಗಳನ್ನು–ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ

ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಸಂಧರ್ಭವಂತೂ ಅಮೋಘವಾದುದು. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಾಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ಒಡವೆ-ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸೃಜನಶೀಲ ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ತಾತ ಆದಿಜಾಂಬವನು ತಂಗಡಿ ಗಿಡ, ಕಾಯಿ, ಎಲೆ, ಹೂವುಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಒಡವೆ-ಉಪಕರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವ ವಿದ್ಯೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನು ತೋರಿಸಿದ ಆ ಗಿಡದ ಎಲೆ, ಹೂ, ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಖಿಲಗೊಂಡಿದ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲ ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. "ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಒಳ ನೇಯ್ಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಾವುದೋ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯ ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಈಡಾಗಿದ್ದು ಮಾದಿಗರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಿರುವ ಸಂಭವವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ"[೩೬]

ಮಾದಿಗರಿಗೂ, ಕಂಬಾರರಿಗೂ ನಡುವೆ ಲಾಗಾಯ್ತಿನ ಬಾಂಧವ್ಯವಿದೆ. ಮಾದಿಗರು ತೊಗಲು ಕತ್ತರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಚೂರಿ, ರಂಪಿಗೆ, ಉಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಂಬಾರರನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕಂಬಾರರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕುಲುಮೆ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ಅಥವಾ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಹೊಲೆದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೋಡಿತಿದಿಗೆ ಎರಡು ದನಗಳ ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಮ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಲುಮೆಯು ಎರಡು ಹೆದ್ದಿದಿ (ದೊಡ್ಡತಿದಿ)ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಈ ಹೆದ್ದಿದಿಗಳು ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದಿದ್ದು, ಒಂದೊಂದು ತಿದಿಯೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಂದು ದನದ ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ತಿದಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ತಿದಿಯ ಆಧುನಿಕ ರೂಪವೇ ಬ್ಲೋವರ್. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಂತೆಯೇ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಮಾದಿಗರಂತೆಯೇ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರನ್ನು ಅತೀ ಕೆಳಜಾತಿಯವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಳಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದವಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯ ಬೆಂಕಿ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಮಾದಿಗರೂ ಸಹ ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಕಾಳಿಮಾತೆ ಎಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಾಲ ಕಂಬಾರರು ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗರು ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಹುಲಿಗೆಮ್ಮನನ್ನು ಮನೆದೇವತೆಯರನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಹತ್ತಿರದ ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ ಈ ಜಂಬುನಾಥ ದೈವದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ದೈವವಾದ ಜಾಂಬವನು ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಜಂಬುನಾಥೇಶ್ವರ, ಜಂಬುಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಜಂಬುನಾಥನನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವನೆಂದೇ ಪೂಜಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ(ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮಲಾಪುರ ಭಾಗದ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರು). ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಾನ ಲಭಿಸಿದ್ದು, ಕಮ್ಮಾರನು ಕೆಳಹಂತಕ್ಕೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಆರಂಭಗಾರರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಡಿಕೆಯಿರುವ ಲೋಹ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ತನ್ನ ಶಿಶುಮಗನಾದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು 'ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ'ಗಾಗಿ ಅಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳರ ಕೇರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜೀವನದಿಂದ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಗಳು ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡು ಕಾಡು ಕಡಿದು ಊರು ಕಟ್ಟುವಾಗ, ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗ, ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಆಯುಧಗಳಿಗಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಚಿನ್ನ–ಬೆಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತ ವಿಶ್ರಮ ವರ್ಗದವರು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಲು ಹಕ್ಕುದಾರರಾದರು. ಚಿನ್ನ–ಬೆಳ್ಳಿಗಳು ಅಲಂಕಾರದ ಆಭರಣಗಳಾದವು. ಮಣ್ಣು, ಎಲುಬು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಚಾಂಡಾಲರು ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದವು. ಕಬ್ಬಿಣವು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಯಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳು ಕೀಳುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಚಿನಿವಾರಿಕೆಯ ಮುಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೀಳಾಯಿತು.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಾತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಾವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮರದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸುವವರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಹೊಸ ಹೊಸ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ನಂತರ ಕಂಚುಗಾರ ಚಿನಿವಾರ ಮುಂತಾಗಿ ಜಾತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಮೂಲ ಜನ ಸಮುದಾಯ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಹಂಚಿಹೋಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯು ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಚಿನಿವಾರರಿಗಿಂತ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೀಳು ಜಾತಿಯವರಾದರು. ಒಂಭತ್ತು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಜಾತಿಗಳ ಪೈಕಿ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ನಿಜ ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ವೈದಿಕ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಒಂಭತ್ತು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ಅರ್ಥಾತ್ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧ

ಯಾವ ಪ್ರತಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ತಾವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಸೂಪರ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು!

ಮುದ್ದೆ ಕಮ್ಮಾರರು V/s ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು

ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೂ ಮುದ್ದೆಕಮ್ಮಾರರಿಗೂ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಭೇದ-ವಿಭೇದಗಳಿದ್ದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಕೊಟ್ಟುತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನಾಗಿರಲೀ, ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನವನ್ನಾಗಲೀ ನಡೆಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲರಿಮೆಯಿದ್ದು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದೆಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿರುವ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಮ್ಮಾರರು ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸಲಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ಕಮ್ಮಾರ ಜನಾಂಗದ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿಲ್ಲ, ಊಟೋಪಚಾರಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಐದು ಗೋತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವರು ಉಪನಯನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಯಜ್ಞದಂತಹ ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಠಗಳಿವೆ. ಮಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಅಪ್ಪಟ ಶೂದ್ರರು, ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು, ಯಾವುದೇ ಉಪನಯನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವ ಃಟಚಿಛಿಞಟುಣಜ ಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಚಿನ್ನದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ Goldsmith ಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ವಿದ್ಯಾವಂತರು, ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಇವರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಡ್ರಾಪ್‌ಔಟ್ಸ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಹೊಂದಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಐಡೆಂಟಿಟಿ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣವಿಲ್ಲ.

ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಭಾಷೆಯಿದ್ದು, ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭೇಟಿಯಾದ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬರಗೂರು ಮಂಡಲದ ಬರಗೂರು ದಾಸರಹಳ್ಳಿಯ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಾದ ನಾಗಪ್ಪ(೬೦), ಆನಂದಪ್ಪ(೪೮), ತಿಮ್ಮಣ್ಣ(೮೦), ನಾಗಮ್ಮ(೭೨), ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದು ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಅರಸಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಲಿಪಿರಹಿತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ಕಮ್ಮಾರರ ಹಿರೆಮಕ್ಕಳೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಇವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಾದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಾಗಲಿ ಸತ್ತಾಗ ಹೆಣದ ಎದೆ ಮೇಲಿನ ಕೂಳನ್ನು ಮಾದಿಗರು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಕಥೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡತಿಯರು. ಕಿರಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಚೆಂಡಾಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಿನ ಕೋಟೆಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಚೆಂಡು ಬಿದ್ದಿತು. ಚೆಂಡು ತರಲು ಹೋದ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಯಲು ಸೇರಿ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರ ಅಲೆಮಾರಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಕಿರಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಊರುಗಮ್ಮಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ದೊಡ್ಡ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಊರಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದು 'ದೊಡ್ಡಮಾದಿಗರು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾದಿಗರು ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಅಣ್ಣಂದಿರಾಗಬೇಕು.ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತಾವು 'ಪೆದ್ದಿಂಟೋಳ್ಳು' ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು 'ಚಿನ್ನಿಂಟೋಳ್ಳು' ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪಂಚಾಲ ಕುಲದವರೇ ಆಗಿರುವ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರು ಮರಾಠಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೂಲದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಜಗಜಟ್ಟಿ ಹನುಮಂತರಾವು, ಮರಾಠಿ ಸರ್ಕಸ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಟೀಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರು ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಹನುಮಂತರಾವು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಅವನ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿರಬಹುದೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮರಗು ಭಾಷಿಕರಾದ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಮತ್ತು ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರು ಹೆಚ್ಚೂಕಮ್ಮಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಭಾಷಾ ಸಾಮ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಸ್ಟೀಕರ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಂದ ಮೇಲೆ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬಯಲುಗಮ್ಮರರು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮೂಲದ ಯಾವುದೋ ರಹಸ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಆ ಪಂಥದ ರಹಸ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಂತೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಮಾಸ್ಟೀಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕಾಳಿಯೇ ಕುಲದೇವತೆ.

ದಕ್ಕಲರು: ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆಯ ಆದಿಸ್ವರ

ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮರುನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಆದಿಮ ಸ್ವರೂಪದ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಾವು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು ಸೃಜನಶೀಲ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರ ಬಗ್ಗೆ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದವರೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆಪುರ. 'ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು' ಸಂಶೋಧನಾ

ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಕ್ತಾರರಾದ ದಕ್ಕಲರ ಕುರಿತ ನೈಜ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆಮರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲೂ ದಕ್ಕಲರ ಬದುಕನ್ನು 'ಇದೆಂಥ ದೇಶ ಇವರೆಂಥ ಜನ' ಎಂಬ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರಕ್ಕೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆಂದು ಬಹಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡ ಮಾದಿಗರಿಂದಲೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ, ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವ ಆಶ್ರಿತ ಸಮುದಾಯವಾದ 'ದಕ್ಕಲಿಗರ' ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ನಾಟಕ ದಕ್ಕಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆದಿಮತೆಯೊಂದಿಗೆ ಇವತ್ತಿನ ತಾಕಲಾಟಗಳನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದೆ. ರಂಗಮಂಚದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಕಲಿಗರ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಆಚರಣೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಪೋಷಕ ಸಮುದಾಯವಾದ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಕಲಿಗರಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಆದಿಕಥನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ನಾಟಕವು, ಜಂಬೂದ್ವೀಪಸ್ಥರು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಬಾರದ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲ ಅಧ್ಯಾಯವೊಂದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

ಶೋಷಿತ ದಕ್ಕಲಿಗ ಜನಾಂಗದವರೇ ಆದ ಜಾನಕಲ್ ರಾಜಣ್ಣ ತಮ್ಮದೇ ದಕ್ಕಲಿಗ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ 'ದಕ್ಕಲಿಗ' ಪುಸ್ತಕವು ದಕ್ಕಲಿಗರ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ದಕ್ಕಲ ಸಮುದಾಯದವರು ತಾವು ಜಾಂಬುಮುನಿಯ ಕುಲದ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ವಂಶಸ್ಥರ ವಾರಸುದಾರರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಜಾತಿ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದವರೆಂದು ಹೇಳುವ ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರಿಂದಲೇ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು 'ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯ' ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುವುದು ವಿಸ್ಮಯದ ಸಂಗತಿ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲಿಗರು ಮಾಂಗ್ಸ್‌ನ ಒಂದು ಉಪಜಾತಿ. ಮಾಂಗ್ಸ್ ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಎತ್ತುವಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿಲ್ಲವೋ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಮಾಂಗ್ಸ್ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಮ್ಮೆ ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ಬಾಚಣಿಗೆ, ಸೀರಣಿಗೆ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಗೊಂಬೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಎತ್ತುವಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಊರೂರು ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ದಕ್ಕಲರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ಧರು, ಹಗಲುವೇಷದವರು, ಹಂಡಿಜೋಗಿಗಳು, ಸಿಳ್ಳೆಕ್ಯಾತರು, ದೊಂಬಿದಾಸರು, ದೊಂಬರು, ಬುಡಗಜಂಗಾಲರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳು, ಗೋಸಂಗಿಯವರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಂತಾದ ಜನಾಂಗಗಳಂತೆ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು

ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಪೈಕಿ 'ಮಾದಿಗರ ಹಳೆಮಕ್ಕಳು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಮಾತ್ರ 'ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ' ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ, ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ದಕ್ಕಲರು ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಂತಾನವಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆ, ಹಂದಿಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಕರಕುಶಲ ಕಲೆ ಇನ್ನಿತರ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ದಕ್ಕಲರು ಸಹ ತಮಗೆ ಒಡೆಯರೆನ್ನಿಸಿದ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ದನಗಳ ಕೊಂಬು ಎರೆಯುವುದು, ದನಗಳ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಬಾಚಣಿಗೆ, ಸೀರಣಿಗೆ, ಕುಡುಗೋಲುಗಳ ಹಿಡಿಕೆ, ಗೊಂಬೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಉಪ ವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದಕ್ಕಲರ ಮನೆಮಾತು ತೆಲುಗು. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ದಕ್ಕಲರು ಅಲೆದಾಡುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಕಲರ ಒಡೆಯರಾದ ಮಾದಿಗರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಮಠವು ಕಡಪ ಮೂಲದ ಜಾಂಬವ ಕುಲಗುರುಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಯ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠವು ಆಂಧ್ರ ಮೂಲದ ಕಡಪ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬಂದ ಚಂದಾಯಮುನಿಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದಲ್ಲೇ ಅನೇಕ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಲಭ್ಯದಲ್ಲಿವೆ.

ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಬರುವ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಮೊದಲು ಮಾದಿಗರಿಂದ, ಬಳಿಕ ಹೊಲೆಯರಿಂದ, ಆನಂತರ ಊರಿನ ಉಳಿದ ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಅವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ವಿಧಾನ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತೋರುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಗೌರವ ಉಳಿದಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸುವುದಾದರೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಒಪ್ಪೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೂ ಪರದಾಡುವ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಿಂದ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅಂತಹ ಊರು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಅನುಸೂಚಿತ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಿಂದ ಸಿಡಿದುಹೋಗಿ ಮೂಲ ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರನ್ನು 'ಯಪ್ಪಾ... ಯವ್ವಾ... ದೋ.. ದೊರೆ... ದೊರಾ...' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ತಾವು

ಮಾದಿಗರ 'ಹಳೆಮಕ್ಕಳು' ಎಂದು ಮೂಲ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಜಾತಿಯವರಾದ ಮಾದಿಗರ ಕುಲಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮೌಖಿಕ ಕಥೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ, ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ದಕ್ಕಲರು ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೆಗಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತ ಕೀಳು ಜಾತಿಯವರಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ಮಾದಿಗರಿಂದಲೇ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಪಡೆಯುವ, ಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರನ್ನೆ ಅವಲಂಭಿಸಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗೀಗ ಇಂದಿನ ದಕ್ಕಲರು ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬದುಕುವ ದುಡಿಮೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ದಕ್ಕಲಮಕ್ಕಳು ಹಿರಿಯರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದಿದ್ದರೂ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ 'ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ಅನ್ನನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಸಲುವಿದ ಮಾದಿಗರು ಸ್ವತಃ ಕೀಳುಜಾತಿಯವರಾಗಿ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀತದಾಳುಗಳಾಗಿ ದುಡಿದರೂ ಸಹ ಎಂದಿಗೂ ಮಾದಿಗರು ನಮಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು, ನಾವು ಅವರ ಹಳೇಮಕ್ಕಳು' ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಇತರೆ ಭಿಕ್ಷುಕರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಊರಿನ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾಚಾಳರು ಮತ್ತು ದಕ್ಕಲರು ಮಾತ್ರ ಊರೊಳಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಕೇವಲ ಮಣೆಗಾರರ ಹಟ್ಟಿಯವರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. "ದಕ್ಕಲು(ಹಳೇ ಮಕ್ಕಳು) ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಕೀಳು ಜಾತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದುಂಟು. ಇವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಇವರು ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೀತ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ರಾಜೇಗೌಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅವರು ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೀತಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜೇಗೌಡ ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯವರು ಮುಂದುವರೆದು "ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯ ಹತ್ತಿರದ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ."(ರಾಜೇಗೌಡ, ಪುಟ-೩೩) ಎಂದಿರುವುದೂ ಸಹ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನೆಯನ್ನು ತಮಗಾಗಿ ತೆರವು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಬೀಡು ಬಿಡುವರೇ ಹೊರತು ತೋಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಜಾತಿಯ ಮಾದಿಗ ಕುಲಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ, ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸುವ

ದಕ್ಕಲರು ಪೂರ್ವಕಾಲದ ತಾಮ್ರಪತ್ರಗಳು, ತಾಳೆಗರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು ಮುಂತಾದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು(ಸಿಂದೋಳ್ಳು) ಅಥವಾ ಚಿಂದುವಾಳ್ಳು ಮತ್ತು ದಕ್ಕಲರು ಹೇಳುವ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಒಂದೇ ರೂಪದ್ದು. ದಕ್ಕಲರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮಾದಿಗರ ಕುಲಪುರಾಣ ಅಥವಾ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವು ತಾಳೆಗರಿಗಳ ಮೋಡಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾವಂತ ದಕ್ಕಲರು ಇಂದಿಗೂ ಈ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಲೀಸಾಗಿ ಓದುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಬರೆಯುವ ಜಾಣ್ಮೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಗಂಟೆ ಭಾರಿಸುತ್ತಾ ಮಧುರವಾಗಿ ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರು ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆಂದು ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಾರುಣ ಬದುಕಿನ ಸುಂದರ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರು

ಕಲೆಯನ್ನು ವಿನೋದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ದೇಶಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪೋಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. 'ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆ' ಕಲೆಯು ಆತ್ಮಾನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಲೆಯನ್ನು ಬದುಕಿನ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ದ್ರಾವಿಡ ಜನಾಂಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗುಚ್ಛವನ್ನೇ ತಮ್ಮೊಳಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದಕ್ಕಲರು ಅಪ್ರತಿಮ ಕಲಾಕೋವಿದರು. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ನಾಟ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ದಕ್ಕಲರು ಅಜ್ಞಾನ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಬಡತನ, ಸೂರಿಲ್ಲದ ದಾರುಣ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮದೇ ಸುಂದರ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ, ಗೋಸಂಗಿಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದ ಅದ್ಭುತ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಊರಾಚೆಯ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ನಾಟಕಗಳ ಪೈಕಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣಾಧಾರಿತ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊರಗೆ ಮೂಲೆಯೊಂದು ಕಡೆ ಬಟಾಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ದಕ್ಕಲರರ ಗುಂಪು; ಅದು ಕಲಾವಿದರರ ಗುಂಪು. ಗಂಡಸರು ಅರೆಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಾಲೆಗಳನ್ನು, ತಲೆಮೇಲೆ ನವಿಲುಗೊಂಡೆಯನ್ನು ಕಿರೀಟದಂತೆ ಧರಿಸಿ, ಕಾವಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿಕೆಗೆ ಕುಡುಗೋಲು(ಕಟುಗತ್ತಿ) ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ರಂಗಮಂಚವನ್ನೇರುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು, ಹವಳದ ಮಣಿಸರಗಳನ್ನು, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜತೆಗೂಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ೮೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ

ಸಾಗಿಬಂದ 'ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ' ಎಂಬ ಜನಾಂಗೀಯ ಪುರಾಣದ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೂಲಕ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಕಥನವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಲಾವಿದರ ಹಿರೀಕನು ಜಾಂಬವ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ, ರಂಗದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದ ನಾರುಮಡಿಯುಟ್ಟು, ಝುಂಝುವಾರ ಧರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಟುವು ಜಾಂಬವನೊಂದಿಗೆ ಸಾಥಿಯಾಗಿ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಇದು ತೀರಾ ಆದಿಮವಾದ ಪುರಾಣಿಮ ನಾಯಕನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವನನ್ನು ಕುರಿತ ನಾಟಕ. ಆದಿಜಾಂಬವನು ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ದಕ್ಕಲಿಗರ ಅಧಿದೇವತೆ. ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಹಾಡಿ ರಂಜಿಸುವ ಜಾಂಬವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹುಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಆದಿಮ ಕುಲಚರಿತೆಯ ಮೂಲಕ ಒಡೆದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆಯ ಮೇಲರಿಮೆಯನ್ನು ಭಂಜಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸವಾಲು ಎಸೆಯುವ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿಯೂ ಸಹ ತನ್ನ ಹಾಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಮೊನಚು ನುಡಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಸವಾಲು ಒಡ್ಡುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪನೆ, ಮಾನವ ಜೀವಿಯ ಉಗಮ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಕದಮುನಿಯ ಬಲಿದಾನ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸುವ ೧೮ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣಗಳ ಪೈಕಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವೂ ಒಂದು. ದಕ್ಕಲಿಗರು ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಾಸನವೆಂದು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪೈಕಿ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪುರಾತನ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಕೊಡುವಂತೆ ಅಮೇರಿಕಾದ ಗ್ಲಾಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪೊಟ್ಟಿ ಶ್ರೀರಾಮುಲು ತೆಲುಗು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರದ ಸ್ಟೇಟ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಮ್ಯಾನ್ಯುಸ್ಕ್ರಿಪ್ಟ್ ಅಂಡ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಮೂಲಕ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಂಗಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ೨೦೧೧ನೆ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿತು. ೮೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹಳೆಯದಾದ ಜಾಂಬವಪುರಾಣದ ತಾಡಪತ್ರವನ್ನು ದಕ್ಕಲರು ಬಿದಿರು ಕೊಳವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರಿಗಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಜತನವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಾಡಪತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಯುವಕರು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ರಂಗಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಪುರಾತನ ಪುರಾಣ ತಾಳೆಗರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ದಕ್ಕಲರು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮೂಲಪುರುಷ. ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವನೇ ವೇದಕಾಲೀನ ದೈವಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಿವನಿಗೆ ಪೂರ್ವಿಕ ಪಿತೃವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲಿಯೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು; ಕೆಳಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿನವರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳು ದಕ್ಕಲಿಗರನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ದಕ್ಕಲಿಗರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಕಲಿಗರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುರುವರ್ಗ ಅಥವಾ ಪೂಜಾರಿ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು 'ಕುಲಪೆದ್ದಲು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ-ಸೋಬನ, ಹುಟ್ಟು-ಸಾವು ಮುಂತಾದ ಶುಭಾಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕುಲಪೆದ್ದಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಅನ್ನಪಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪೊರೆವ ಹೊಣೆ ಮಾದಿಗರದು.

ದಕ್ಕಲರು ಸತ್ತಾಗ, ಶವವನ್ನು 'ಮಣ್ಣು' ಮಾಡಲು ವೀರಶೈವ ಜಂಗಮ ಗುರುಗಳೇ ಬರಬೇಕು. ಜಂಗಮ ಗುರುಗಳು ಬಂದು ಶವವನ್ನು ಹೂಳಲು ಗುಂಡಿಯ ಜಾಗವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಕಣ್ಣೆದುರಲ್ಲೇ 'ಗುದ್ದರ' ತೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶವವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದ ನಂತರ 'ಸಮಾಧಿಗುಡ್ಡೆ'ಯ ಮೇಲೆ ಆ ಜಂಗಮರು ಒಂಟಿಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಫಲತಾಂಬೂಲ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಆಂಧ್ರದ ದಕ್ಕಲಿಗರು ಕಾಗದದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಕಾಗದವನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಪಠಿಸುವ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ತಾಳೆಗರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡಲಾಗಿದೆ. ಶೈವಪಂಥೀಯರ ಕೇಂದ್ರವಾದ ನಲ್ಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊನಲುಪಾಕವು ದಕ್ಕಲರ ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಸಕಲ ಜಾಂಬವ ಕುಲಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪುರಾತನವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕೇಂದ್ರ ಇದು.

ದಕ್ಕಲರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ನೀರೇ ನಿರ್ಹಾಂಕಾರವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರಾಚರ ಜೀವರಾಶಿ ಗಳಿಗೆಲ್ಲವೂ ಹಿರಿಯವನಾಗಿ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ 'ಓಂ' ಎಂಬ ಬೀಜಾಕ್ಷರದ ಉಗಮಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಗಳು 'ಆದಿಶಕ್ತಿ'ಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಆದಿದೇವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿ ಶಕ್ತಿಯ ಧಾರೆಯೆರೆದ ಬಳಿಕ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಿವನನ್ನು ಮೂರು ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವ ಕೆಲವೇ ಜಾತಿ ಪುರಾಣಗಳ ಪೈಕಿ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವು ಇಂತಹ ಮೇಲರಿಮೆ-ಕೀಳರಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸುವ ಪುರಾಣವಾಗಿದೆ.

ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಷರ ಗುಡಿಯಿಂದಿರಲಿ ಇಡೀ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಚೆಗಿಟ್ಟ ದಕ್ಕಲಿಗರು ಅಕ್ಷರಲೋಕವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ತಾಳೆಯೋಲೆಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಕಾಲದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ 'ಪ್ರಮಾಣು'ವಿನಂತೆ ಕೈಲಿಡಿದಿರುವುದು ದಕ್ಕಲರಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ದಕ್ಕಲಿಗರು ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ೫ ರೀತಿಯ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು– ೧. ಕಾಗದವನ್ನು ಬಳಸದಿರುವುದು, ೨.ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಳಸದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು, ೩. ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟದಿರುವುದು, ೪. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದಿರುವುದು(ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಯದಿರುವುದು) ಮತ್ತು ೫. ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸದಿರುವುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಾಪವಾದ ಈ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಲರ ಯಾವೊಬ್ಬ ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಕೆಲವು ದಕ್ಕಲ ಹಿರೀಕರು ಈ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಯಲು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ದೂರವಾಗಲಿ ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಡೇರೆ–ಬಿಡಾರ–ಟೆಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತೆ–ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಕ್ಕಲರು ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುದುರೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ದಕ್ಕಲರ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾದಿಗರೇ ಗೌಡರ ಗೌಡರು

ದಕ್ಕಲರು ನಿರೂಪಿಸುವ ದಕ್ಲಪದವೊಂದು ಜಾಂಬವಮುನಿಗಳ ಮಕ್ಕಳಾದ ದಕ್ಕಲರು ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಂದು ದಕ್ಕಲರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನದ ಪಾಡನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಸ್ಮೃತಿ(ದಕ್ಲಪದ)ಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ದಕ್ಲಪದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಂದನಾನು ತಂದಾನಿನಾನು ತಾನೆ, ಬಂದಾನು ಜಾಂಬುವಮುನಿ
ಕಿನ್ನರಿ ನುಡಿಸುತ ಕಿವಿಗಳ ಆಲಿಸುತ, ಕಿಡಿಕಿಡಿ ಕಾರುತ ತಾನೇ ನಿಂದಾನ
ಎಲೆ ತಂದಾನಾನು ತಾನೆ ಬಂದಾನು ಜಾಂಬುಮುನಿ
ಸೇರಿದ ಸಭೆಗೆಲ್ಲ ಶರಣೆಂದು ನಿಂದಾನ,
ಕಿನ್ನರಿ ಮೇಲಾಣೆ, ನವಿಲ ಮೇಲಾಣೆ
ತಾಯಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲಾಣೆ, ಸಾಕ್ಷಿ ಗುರುವಿನಾಣೆ
ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಭಿಕರಾಣೆ, ನಾ ನುಡಿಸುದೆಲ್ಲಾ ದೈವದಾಣೆ !!ಪಲ್ಲವಿ!!
ಬಂದಾನು ಜಾಂಬುವಮುನಿ, ಕಿನ್ನರಿ ನುಡಿಸುತ ಕಿವಿಗಳ ಆಲಿಸುತ
ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದಾನು, ಅಯ್ಯಾ, ಅಯ್ಯಾ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ

ತಾಯಿ ತಂದೆ ಗೌಡ್ರೆ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ
ಈ ನೆಲ ನಮ್ಮದಣ್ಣಾ, ಈ ಜಲ ನಮ್ಮದಣ್ಣಾ
ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆವ ಈ ಭೂಮಿ ಕಸಿದಿರಯ್ಯ
ದೊಕ್ಕಲಿಗರು ಎನ್ನುವರಯ್ಯ, ನಾವು ಯಾರಿಗೆ ದಕ್ಕಿಲ್ಲ
ಯಾರಿಗೆ ದಕ್ಕಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ, ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು
ಅಯ್ಯೋ ಮರೆತು ಹೋಗಿವೆ ನಮ್ಮಯ ಮನೆಗಳು
ದಾರ ನಮ್ಮದು ಶಿವಧಾರ ಉಡಿದಾರ ನಮ್ಮದು
ಜನಿವಾರ ಶಿವದಾರ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು
ದನದ ಕತ್ತು ಕೊಯ್ದು ಪಾಲು ಮಾಡುವಾಗ
ತಂಗಡಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ವಿಯ್ಯ, ಕದ್ದು ನೀವು ಧರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರಯ್ಯ
ರೆಡ್ಡಿ ನಮ್ಮವರು, ಗೌಡ ನಮ್ಮವರು
ಕೋಮಟಿಗನು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಅಳಿಯನಯ್ಯ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬೀಗರಯ್ಯ
ಪೂಜೆ ನಮ್ಮದು, ಪೂಜಾಮಂದಿರ ನಮ್ಮದು
ಪೂಜಾರಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗನಯ್ಯ
ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ನಮ್ಮದು, ಜಂಬೂ ನೇರಳೆ ನಮ್ಮದು
ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳಿವು
ತೆಪ್ಪಗೆ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡಿರಯ್ಯಾ, ದೊಕ್ಕಲಿಗರ ಹರಕೆ ಕೇಳಿರಯ್ಯಾ
(ಹಾಡಿದವರು: ದಕ್ಕಲರ ಯಲ್ಲಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಲಯ್ಯ)[೩೭]

'ಈ ನೆಲ ನಮ್ಮದಣ್ಣಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ನೆಲದ ಮೂಲ ಜನಾಂಗವೊಂದು ನಂಬಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ತಮ್ಮ ಪಾಡನ್ನೇ ಹಾಡಾಗಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಶತೃಗಳ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕಳೆದುಹೋದ ನೆಲ-ಜಲಗಳ ಒಡೆತನವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡುವ ಗುರಿಯಿರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ನಿರಂತರ ಎಚ್ಚರಿಸುವ, ದಕ್ಲಪದಗಳ ಮೂಲಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಮಾದಿಗರೇ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ, ಶತೃ ಸಮಾಜದ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೇಳಬೇಕಾದವರೇ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಗುರಿಯನ್ನು ಮರೆತು ದಕ್ಕಲರನ್ನೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲ್ಜಾತಿ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ನೆಲ-ಜಲದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದಕ್ಕಲರ ಎತ್ತುವಳಿ ವಿಧಾನ

ತಳವಂದಿಗ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಮಾದಿಗ ಉಪಕುಲಗಳ ಪೈಕಿ ದಕ್ಕಲರ ಜಾತಿಯು ಒಂದು. ದಕ್ಕಲರು ಸಂಜೆಗತ್ತಲಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರ

ಹೊರಗೆ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ-ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ್ದ ಗಂಟು ಇಳಿಸಿ ಡೇರೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಳಿಕ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ಬುಡ್ಡೆಕಲ್ಲು ಉದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕರಿ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ನಿಂತು 'ಯವ್ವದೋ, ಯಪ್ಪಲೋ ಝಿಟ್ಟಿಕ್ರಪ್ಪೋ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕೂಗುವ ಮೂಲಕ ತಾವು ಎತ್ತುವಳಿಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನನು ಬಂದು ದಕ್ಕಲರ ಮುಖಂಡನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ವಾಪಸ್ಸು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಹಟ್ಟಿಯ ಜಮಾನನು ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಹಟ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಟ್ಟು, ಎಸರು, ರೊಟ್ಟಿ, ಅನ್ನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎತ್ತುವಳಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಥಮ ಸಲ ದಕ್ಕಲರು ಹಗಲು ವೇಳೆ ಅಥವಾ ಬೆಳಗಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅನ್ನ ಕೇಳುವುದು ಊರಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಅಪಶಕುನವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಎದೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವ ಹಸುಮಕ್ಕಳು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಸಲ ನೋಡಬಾರದಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ ದಕ್ಕಲರ ಮುಖಂಡನು ಯಾರಿಗೂ ಮುಖ ತೋರಿಸದಂತೆ ರಗ್ಗು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಅನ್ನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಡೇರೆಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲು ಕಳೆದು ಬೆಳಕಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಬಂದು 'ಹಿಟ್ಟಿಕ್ರಪ್ಪೋ...' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ದಕ್ಕಲರ ಮಗನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರು ತಮಗೆ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಬರವಿದ್ದರೂ, ಕಷ್ಟಕಾಲವಿದ್ದರೂ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಅನ್ನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲಮಗನು ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ಬುಡ್ಡೆಕಲ್ಲು ಉದಿಯ ಬಳಿ ಹಾಸಿದ ಕರಿಕಂಬಳಿ ಮೇಲೆ ಮಾದಿಗರು ಅನ್ನ, ಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ ಬೆಲ್ಲಗಳನ್ನು ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಧಾನ್ಯದ ಗುಡ್ಡೆಯಿಂದ ಮೂರು ಹಿಡಿಧಾನ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಕಲನು ಮಾದಿಗ ಮುಖಂಡನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಇಡೀ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಕ್ಷಾಮಡಾಮರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಮಾದಿಗರು ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದಾಗ ದಕ್ಕಲಮಗನು ಮಾದಿಗರಿಗಾಗಿ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ನೀರಿನ ಬಾವಿಗೆ 'ಕಟ್ಟಡಿ' ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬಾವಿಯ ರಾಟೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ, ಇಡಿ ಬಾವಿಯ ಸುತ್ತಲು ಮುಳ್ಳು ಕಂಪೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು, ಬಾವಿ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕರಿದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಯಾವ ಮಾದಿಗನು ಮುಟ್ಟಿ ತೆಗೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕಲ ಮಗನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಾವಿ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯು ಕದಲುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಾದಿಗರು ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವ ಹಸುಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ್ದ ಗಂಜಿಯನ್ನು ದಕ್ಕಲನಿಗೆ ನೀಡಿ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದರಂತೆ. ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ದಕ್ಕಲಮಗನು ಎಷ್ಟೋ ಗರ್ವದಿಂದ ತಿಂದು ಮೀಸೆ

ತಿರುವಿದನಂತೆ. ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಕಥೆಯು ಎಲ್ಲ ಮಾದಿಗರ ನಾಲಗೆ ಮೇಲಿದೆ.

ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಎರಡು ವಾರ ತಂಗುವ ದಕ್ಕಲರು, ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯಿಂದ ಎತ್ತುವಳಿ ಮಾಡುವಾಗ, ಹಟ್ಟಿ ಹೊರಗಿನ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತ 'ಲೋಕಭಾರತ' ಅಥವಾ 'ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ವಿವರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜಾಂಬವಕುಲ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿ, ಮಾತಂಗಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತೂ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾದಿಗ ಕೇರಿಯವರು ಚಿತ್ರಪಟಗಳಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಶಾಂತಿ ಮಾಡುವರು. ಹಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೇಡುಗಳು ಬರದಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವರು. "ಯಾವುದೋ ಗುರುತರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟು ಪಾಡು ಮೀರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದಕ್ಕಲರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕುಲವಾದ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಜಾತಿಗಳ ಹುಟ್ಟು ಹೆರಿಗೆ ಬೇನೆಗಿಂತಲೂ ಕಡು ಕಷ್ಟದ್ದು ಎಂಬುದು ಮಾತಂಗಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕುರಿತು ಇವರು ಹಾಡುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ."[೩೮]

ದಕ್ಕಲರು ಎತ್ತುವಳಿ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುವುದೇ ತಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಿಗರು ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಭಿಕ್ಷುಕರಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಭಿಕ್ಷುಕರೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಭಿಕ್ಷುಕರೆಂಬಂತೆ ಉಪಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕಲರು ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಮಾದಿಗರು ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಈಚಲ ಹೆಂಡ–ಕೋಣದ ಬಾಡು ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ಮಾದಿಗಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. "ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಆಸ್ತಿಗಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳನ್ನು ಇಂತಿಷ್ಟು ಊರು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕುಟುಂಬದವರು ಹೋಗಿ ಎತ್ತುವಳಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದು ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕಟ್ಟುಪಾಡಾಗಿದೆ.[೩೯] "ದಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಬಂಧುಬಳಗದವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಕಾಣುವರಲ್ಲದೆ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಎತ್ತುವಳಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು" ೪೦ ಎಂದು ಸ್ವಯಂ ದಕ್ಕಲ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಲೇಖಕ ಜಾನಕಲ್ ರಾಜಣ್ಣ ಎಂ. ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದಕ್ಕಲರು ಎತ್ತುವಳಿಗಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಕೇರಿಗಳ ಯಜಮಾನರ ಬಳಿ ಯಾಚಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿ ಶಾಸನದ ಕೈಫಿಯತ್ತನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಎತ್ತುವಳಿ ಮಾಡುವ ದಕ್ಕಲ ಮಗನು ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆಯನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ

ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವಾದ ಒಂಭತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಆ ಮಾದಿಗ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ದಕ್ಕಲರು ಎತ್ತುವಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಕಲರ ಎತ್ತುವಳಿ ವೇಳೆಯ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ

ದಕ್ಕಲರ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಅತಿಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳ ಮಾದರಿಗಳು, ಪ್ರಾಗ್ ಇತಿಹಾಸದ ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ದಕ್ಕಲರ ಚಿತ್ರಕಥೆ ಆದಿಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂದಿಗೂ ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಬಾಲಬಸವರು, ಮಾಚಾಳರು ಮುಂತಾದ ಜಂಬೂಕುಲಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ, ನೆಲ-ಜಂತಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಐರಣಿ ಮಡಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ರಂಗೋಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪಠವನ್ನಿರಿಸಿದ ಗೂಡಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಸುಣ್ಣ, ಸಿದ್ದೆಮಣ್ಣು, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ತಿಳಿಯಿಂದ ಕಾರಣೆ ಬಳೆದು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕರ್ಷಕ ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸಗಳು, ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು, ನವಿಲು, ತೇರು, ಗಿಣಿಸಾಲು, ಕಂಬ-ಕುಂಭಗಳ ಸಾಲುಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಮೈ-ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ಇಂತಹದೇ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮಾದಿಗರ ಹೆಂಗಸರು ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡಸರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಮುಂಗೈ, ತೋಳು, ಎದೆ, ಬೆನ್ನು ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಹಾವು, ಹನುಮಂತ, ಗರುಡ, ಗಂಡಭೇರುಂಡ, ಗಧೆ, ಕತ್ತಿ, ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ ಮುಂತಾದ ಅಚ್ಚೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂಧ್ ಮಾದಿಗರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ನೃತ್ಯದ ವೇಷ ತೊಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಖಗಳ ಮೇಲೆ ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಣ್ಣದ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಹಬುದು. ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯ ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ 'ಹಸೆಚಿತ್ರ'ಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನ ಕಾರಣಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಂಗೈಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಾರೆ. 'ಹಸೆ ಕೆಡಿಸುವುದು' ಎಂಬ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಮದುವೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದಕ್ಕಲರಲ್ಲಿಯೂ ಹಸೆ ಬಿಡಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಇದೆ. ದಕ್ಕಲರ ಮನೆಯ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಅಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇರಿಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ದಕ್ಕಲರು ಎತ್ತು-ಎಮ್ಮೆಯ ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಮರಮುಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿನ ಮುಖ, ಜಿಂಕೆ ಮುಖ, ಮೀನು, ಕೊಕ್ಕರೆ, ನವಿಲು, ಬಾತುಕೋಳಿ, ಮೊಸಳೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಮ್ಮೆಯ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಬಾಚಣಿಗೆ, ಸೀರಣಿಗೆ, ಕುಡುಗೋಲು ಹಿಡಿಕೆ ತಯಾರಿಸುವರು. ಚಾಪೆ ಹೆಣೆಯುವುದು, ಮೀನಿನ ಬಲೆ, ಹೆಣೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ನಾಯಿ ಮತ್ತು ದಾಡಸಿಯಾದ ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳಿಂದ ಆಗಾಗ ದುಡ್ಡಿನ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿ ಹೊರಗೆ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಚಿತ್ರಪಟಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವ ದಕ್ಕಲರು ಈ ಚಿತ್ರ ಪಟಗಳನ್ನು ಊರಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಜನಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯು ಹೋದ ಮರುಘಳಿಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೂ ಹೋಯಿತು. ದಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ದಕ್ಕಲರು ಈ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಹಾಡಿ ಹೇಳುವುದು ದಕ್ಕಲರ ಬಾಧ್ಯತೆಯೆಂದು ಜಾಂಬವತಾತ ಶಾಪ ನೀಡಿದನಂತೆ. ತಾತ ಜಾಂಬವನ ಶಾಪದಂತೆ ದಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಮಾದಿಗರ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಜಾಂಬವ ಕುಲಪುರಾಣವನ್ನು ಹಾಡುವುದಾಗಿ ದಕ್ಲರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ದಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಹಗ್ಗದ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರೂ ಹಗ್ಗದ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಮೆಟ್ಟುಗಳ ಬೆಟ್ಟವೇ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಮೆಟ್ಟು ಗತಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ತಲೆ ಮೇಲೆ ನೆರಳಿಗೆ ಕೊಡೆ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಹುರುಳಿ ಕಾಳು ಮತ್ತು ಪುಳ್ಳೆಸೌಧೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಗತಿಯಾಗಿದ್ದು ಬದುಕಲಿ, ಪರರಿಗೆ ಕಂಚು ಕಬ್ಬಿಣ ಲೋಹದ ಸಾಮಾನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೂ ತಾವು ಮಾತ್ರ ತೆಂಗಿನ ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಿನೀರು ಕುಡಿಯುವಂತಾಗಲಿ, ಮುಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವಂತಾಗಲಿ. ಪರರಿಗೆ ಪಟ್ಟೆಪೀತಾಂಬರ ತೊಗಲೊದಿಕೆ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟರೂ ತಾವು ಲಂಗೋಟಿಯಲ್ಲಿರಲಿ, ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರನ್ನು ದೊರೆಮಕ್ಕಳೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುವಂತಾಗಲಿ. ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗನಿಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದಕ್ಕಲನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕುಂತ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಅನ್ನ ಒದಗಿಸುವಂತಾಗಲಿ, ಮಾದಿಗರಿಗೆ ದಕ್ಕಲರು ಮಕ್ಕಳಾಗಿರಲಿ. ದಕ್ಕಲರು ಇತರರಿಂದ ಅನ್ನ ನೀರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ಬೀಡಿ ತಂಬಾಕು ಸಹ ಕೇಳದಿರಲಿ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಮಾದಿಗರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಂದು ಬದುಕುವುದು ದಕ್ಕಲರ ಪಾಲಿಗಿರಲಿ. ಈ ಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಮಾದಿಗ ಕುಲಸ್ಥರು ಕೂಳಿಗೆ ಬಡವರಾದರೂ ಕುಲಕ್ಕೆ ಬಡವರಾಗದೆ ಬದುಕಲಿ" ಎಂದು ಜಾಂಬವ ತಾತನು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ದಕ್ಕಲರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕುದುರೆ ಕತ್ತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂತೆ ಗಬಾಳದ ಗಂಟುಗಳ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಊರೂರು ಸುತ್ತುವ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಮಾದಿಗರು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ 'ಬಿದ್ದು, ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ' ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೋಲಾರದ ಆದಿಮದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರಾಜು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಗೋಸಂಗಿ; ಜಂಬೂ ಗುಡಿಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ರಾಗದೀಪ

'ಗೋಸಂಗಿ' ಎಂಬುದು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಅಥವಾ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಮೂಲ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಾಗಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಆದಿ ಜನಾಂಗ. ಆರ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ 'ಗೋಸಂಗ'ಗಳೊಡನೆ ಬಂದು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾಡು ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಆಂಧ್ರದ ಕರೀಂ ನಗರ, ನಿಜಾಮಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ವರಂಗಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಧ್ರವಾಗಿ(ಸು.೯೦೦೦) ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಹಾಸನ, ಹಾವೇರಿ, ಕಾರವಾರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಉಡುಪಿ ಹೀಗೆ ಹದಿನೈದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ(ಸು.೨೦೦೦) ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೯೮೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೭೬೫೩, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೭೪೭, ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ೭೬೯ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ೧೫೭. ಈ ಆದಿಜನಾಂಗವೇ ನಾಗರಿಕ ವಿಕಾಸಪೂರ್ವದ ಮಾದಿಗರ ಮೂಲ ನೆಲೆ.

'ಗೋಸಂಗ'ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೋವಳಿಗ-ಚರ್ಮಕಾರ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟೂ ಕಾಲ, ಗೋವುಗಳ ಸಾಕಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಮದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯಕಸುಬನ್ನು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯು ಪಶುಪಾಲಕ ವೃತ್ತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ ಒಲಿದ ಮಹೋನ್ನತ ಕುಶಲ ಕಲೆ. ಚರ್ಮಕಾರರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲವಸ್ತುವಾದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹರಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಾಂಶವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಆರ್ಯರು ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಬರಿಗೈಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಗೋಹೀನರಾಗಿ ಕೇವಲ 'ಗೋಸಂಗ'ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಸತ್ತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸಿಗಿದು ಚರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು, ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಾಗರೀಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ನಿರ್ಮಾಣ, ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ

ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಡುವಾಸಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಸಂಗಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸು, ಸೊಪ್ಪು, ನಾರುಬೇರುಗಳು ಮುಂತಾದ ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸತೊಡಗಿದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತಿನ್ನುವುದು, ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆ(ಅತ್ತರ್) ತಯಾರಿಸುವುದು, ಹೆಂಡ ಇಳಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕಾಡುಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಗೋಹೀನರಾಗಿ ಗೋಸಾಕಣೆ ಮತ್ತು ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ದೂರವಾದರು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಇವತ್ತಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಾಗಲೀ, ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಲೀ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಂದ ವಿಕಾಸಗೊಂಡ ಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ದನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಸುಲಿಯುವ, ಅವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಹಾಗೂ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡು ಮಲಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾದರು. ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರೂ ಸಹ ಸತ್ತ ದನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಾರಾದರೂ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡುಜೀವಿಗಳಾದ ಪೂರ್ವದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಅಲೆಮಾರಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದರು. ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಬದುಕುವ ಒಂದು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಜಿಂರಿಟಜ ಠಜಿ ಖಟಿಜುಚಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್. ಸಿಂಗ್‌ರವರು ಗೋಸಿಕಾ, ಗೋಸಿಕೋಳ್ಳು, ಗೋಸಂಗೋಳ್ಳು, ಗೋಸಂಗಾಳ್ಳು, ಗೋಷ್ಠಿಕಾ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು 'ಗೋವಳಿಗರಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಗೋಶ್' ಎಂದರೆ ಮಾಂಸ. ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವಾಗಿ ನಾಡಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಮಾದಿಗರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ

ಗೋಸಂಗಿಯವರು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದವರೆಗೂ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಮಾದಿಗರು' ಅಥವಾ 'ಗೋಸಂಗಿಗಳು' ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹತ್ವದ ದಾಖಲೆಯಾದ ಕಂಚಿ ಶಾಸನ ಅಥವಾ ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಛಲವಾದಿ (ಹೊಲೆಯ) ಮತ್ತು ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ(ಮಾದಿಗರಿಗೆ) ಯಾವ ಯಾವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹಾಗೂ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯದ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು, ಮಾತಂಗರು, ಮಾದಿಗರು ಎಂಬ ಜನಾಂಗವಾಚಿ ಶಬ್ದಗಳು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದವು.

Encyclopaedia of Scheduled Castes in India, Volume I ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಂದೂರಾಮ್‌ರವರು 'ಗೋವು' ಮತ್ತು 'ಹಿಂಸಕ' ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ 'ಗೋಹಿಂಸಕ' ಅರ್ಥಾತ್ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಯಾಗಿ, ಗೋಹಿಂಸಕ ಸಮುದಾಯವೇ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗೋಸಂಗಿ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಗೋವಿನ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಗೋಸಂಗಿಯವರು ಗೋಹಿಂಸಕರಾಗಿ ನಂದೂರಾಮರಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಯರು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಕೊಂದು, ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಹೊರತು ದ್ರಾವಿಡರಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳಲ್ಲ.

ಸತ್ತ ದನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು, ಅವುಗಳ ಚರ್ಮ ತೆಗೆದು, ಸತ್ತ ದನಗಳ ಮಾಂಸ ಸೇವಿಸುವುದು ಗೋಸಂಗಿಯವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಯಿತು. ಗೋಹಿಂಸಕರಾಗಿದ್ದ ಪೂರ್ವದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸವು ಸರ್ವ ಸಮಾಜ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಆಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಗೋಮಾಂಸ ಹಂಚಿರುವರೆಂದು ಸಾರುವ ಜನಪದ 'ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯದ ಕೆಲವು ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಹೀಗಿವೆ–

ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಅಂತಾರೆ
ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಅಂತಾರೆ
ಗೋಪುಗೆ ಸಂದ ಗೋಸಾಂಗನು ಯಾವ ಕುಲವಯ್ಯ
ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಅಂತೀರಿ ಸ್ವಾಮಿ

ಗೋವಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ತಾವೆಲ್ಲಿದು
ಗೋವನ್ನ ಕೊಯ್ದು ಗೋವನ್ನ ಅರಿದು
ಗೋವಿಂದ ಹಿಡಿಸುವ ಗೋಸಂಗಿಯೇ ಲಿಂಗ। ತಾಲಿಲ್ಲೋ
ಆ ಗೋವನ್ನ ಕೊಯ್ದು ಆ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆನೆ
ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗು ನಾಲ್ಕು ಪಾಲಾದ್ರು ಹಾಕಿದೆ।
ವಿಷ್ಣುದು ಒಂದು ಪಾಲು ಈಶ್ವರನದು ಒಂದು ಪಾಲು
ಬ್ರಹ್ಮನದು ಒಂದು ಪಾಲು ಜಾಂಬವನದು ಒಂದು ಪಾಲು
ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಲು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು
ಸುದ್ದ ನಾಮವ ಮಾಡಿದ ಸೂತ್ರದಂತೆ ಅಣ್ಣ।
ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಲು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಈಭೂತಿ ಮಾಡಿದನು ಯಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ
ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಲು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಚಂದನವ ಮಾಡಿದನು ಗೋಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ
ಜಾಂಬವನ ಪಾಲೆಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹಂಚಿದ। ತಾಲಿಲ್ಲೋ

ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜವಂದಿಗರ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿದ್ದ ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಕೀಳುಗಾಣುತ್ತಿರುವ ಇವತ್ತಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಜನಪದ 'ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯ'ವು ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸ್ವಾರ್ಥಪರ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು- ಮಹೇಶ್ವರರು ತಮಗೆ ಹಂಚಿದ ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ಸುದ್ದನಾಮ, ಈಭೂತಿ, ಚಂದನಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹಣೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸದೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅಲಂಕಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲರಿಮೆ ಗಳಿಸಲು ಅವರು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಜಾಂಬವನು ಮಾತ್ರ ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡು ನೀಗಿಸಲು ಹಂಚುತ್ತಾನೆ. ಗೋಪಿಗೆ ಒಲಿದ ಗೋಸಾಂಗನು ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣನೂ ಸಹ ಇದೇ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲದವನೆಂದು 'ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯ' ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ ಒಬ್ಬ ಗೋಪಾಲಕ. ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಗೋಪಾಲಕರಾದುದರಿಂದ 'ಗೋಸಂಗಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು.

ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ತಂಗಿರಾಲ ಸುಬ್ಬರಾವು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ವೀರಗಾಥಲು-೨' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀರಿನೀಡು ಎಂಬ ಗೋಸಂಗಿ ವೀರನೊಬ್ಬನು ಕಾಟಮರಾಜನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗೋಸಂಗಿ ಸೇನಾದಳದ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿರಾಜನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನ ಉದರ ಸಂಜಾತನಾದ ಬೀರಿನೀಡು 'ಗೋಸಂಗಿ ಬಲುಡು,

ಕುಲನಾಯಕೋತ್ತಮುಡು, ಜಗತಿಪೈ ಗೋಸಂಗಿ ಜಾಂಬವ ಕುಲುಡು' ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನಲ್ಲದೆ, 'ಮಾತಂಗಿ ಗೋತ್ರ ಪಾಲುಂಡು ಜನುಲೆನ್ನಗಾ ನುರ್ವಿ ಜಾಂಬವ ಕುಲುಡು ಬೀರನ್ನಯನು ಪೇರ ಪೃಥ್ವಿ ಪೈ ಪೊಗಡ ತಮರಂಗ ಗೋಸಂಗುಲಂದುರುನಪುಡು' ಎಂದೂ ಬಹುವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು ಅವರು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ 'ಮಾದಿಗಲ ಚರಿತ್ರ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಂಧ್ರದ ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲಿ ನಲ್ಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಭುವನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೊನಲುಪಾಕ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ನುಲುಕ ಚಂದಯ್ಯ ಮಠಂ'ದಲ್ಲಿ ತಾಳೆಗರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿರುವ 'ಗೋಸಂಗಿ ಪುರಾಣಂ' ಎಂಬ ಪುರಾತನ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಯಿದೆ. ಈ ಮಠವು 'ದಕ್ಷಿಣ ಕಾಶಿ ಕೊನಲುಪಾಕ ಮಠಂ' ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದು 'ನುಲುಕ ಸಂಗಯ್ಯಲು' ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಮಠದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ನುಲುಕ ಸಂಗಯ್ಯಲು' ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದು ತಾಳೆಗರಿಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತ 'ಗೋಸಂಗಿ ಪುರಾಣ' ವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕಥಾ ಕಾಲಕ್ಷೇಪದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಭಾಗವತರೂ ಸಹ 'ಗೋಸಂಗಿ' ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಗೋಸಂಗಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರೀಂ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮಾನ್‌ಪೂರ್ ಮಂಡಲದ ಜೂಪಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ 'ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಕಲಾ ಮಂಡಲಿ'ಯ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ಕಲಾವಿದರು ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣ, ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಗೋಸಂಗಿ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಟೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಮರಾವತಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ದಕ್ಕಲಿಗ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬಾಣಾಲ ಸಾಂಬಯ್ಯ ಮತ್ತು ತಂಡದವರು ಹಾಗೂ ನಲ್ಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಜುಪೇಟ ಮಂಡಲದ ಸೋಮಾರಂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪಿಲ್ಲುಟು ಸಂಜೀವ, ಗುಂಡಾಲ ಮಂಡಲದ ಸುದ್ದಾಲ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಗಡ್ಡಂ ಸಂಜೀವ ಮುಂತಾದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ಕಲಾವಿದರು ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬುರ್ರಕಥಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಚಿತ್ರಪಟಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.[೩೯]

ಗೋಸಂಗಿ ಪುರಾಣ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣಗಳು ಜಂಬೂ ಕುಲೋನ್ನತಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗೌರವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಆದಿಮ ಪುರಾಣಗಳಾಗಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತರುವ ಮತ್ತು ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಮೌಖಿಕರು ಇಂತಹ ಸೃಜನಶೀಲ ಕುಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾಲೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಮಾತಂಗಪುರ,

ಸುಗ್ಗಂಡಹಳ್ಳಿ, ಹುಳದೇನಹಳ್ಳಿ, ಕೂರ್ನಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಕೋಲಾರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆಲಹಳ್ಳಿ, ಗುಲಗಂಜಿಗುರ್ಕಿ, ಚಿಂತಾಮಣಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಂಗಾಳಪಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀರಾಮಪುರ ಕಾಲೋನಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ಕಲಾವಿದರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣ, ಗೋಸಂಗಿ ಪುರಾಣ, ಸಿಂದ್‌ಕತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಾಗೂ ಭಾಗವತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನೇ ಕುಲಕುಸುಬು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಹೋನ್ನತ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಶಾಲೆಯಿಂದಾಚೆಯ ಜನಪದ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳಿಂದಲೇ ಅಪಾರ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು, ಚುಂಬಕ ಕಂಠಸಿರಿಯಿಂದ ಹಾಡು, ನಾಟಕ, ಸಂಗೀತ, ಪುರಾಣ, ಕಥಾ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು, ದಕ್ಕಲಿಗರು, ಗೋಸಂಗಿಗಳು, ಬುಡ್ಗಜಂಗಾಲರು ಮುಂತಾದ ಹುಟ್ಟು ಕಲೆಗಾರರು ಆಧುನಿಕ ಸರಕು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೋಹಜಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಇಂದಿನ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗದೆ ಕ್ರಮೇಣ ತಮ್ಮ ಕಲಾ ನೆಲೆಗಳಿಂದಲೇ ನಿರ್ವಸತಿಗರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಂಬೂ ಕುಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಾದರೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದ ಅದ್ಭುತ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಇವತ್ತಿನ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಜನವರ್ಗಗಳಿಗೂ, ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೂ ಸಾಗಿಸಬಲ್ಲ ಸಮರ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಾಹಕರಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಲದ ಭಾಗ್ಯ!

ಗೋಸಂಗಿಯವರ ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದು ಗೋಸಂಗಿಯೇ ಭೂಮಂಡಲದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂದು, ಭೂಮಂಡಲ ಹುಟ್ಟಿದ ತರುವಾಯ ಸಕಲ ಜೀವಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಸಲಹುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ, ನಂತರ ಕುಲ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ 'ಗೋಸಂಗಿ; ಒಂದು ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲಸ್ಥನೇ ಆಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಮುಖಂಡನಾಗಿರುವ ಕೆ.ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ್ ಮತ್ತು ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯವರಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್. ಸಿಂಧೆಯವರು ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಾಸಭಾ'ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕೇಶ್ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಗೋಸಂಗಿಗಳಾದ ತಾವು ಆದಿಜಾಂಬವ ವಂಶದ ಮೂಲ ಸಂತತಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ನೀರೇ ನಿರ್ಹಾಂಕಾರವಾಗಿದ್ದ ಜಲಗೋಳವನ್ನು ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ಮಕ್ಕಳ ಪೈಕಿ ಹಿರಿಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದವನೇ ಗೋಸಂಗಿ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿಗಳು

ಹಂಪೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿ ರಾಮ-ರಾವಣರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಸೇನೆಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆಂದೂ, ರಾಮನಿಗೆ ನೆರವಾದ ಆದಿಜಾಂಬವನೇ ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ನಾಯಕನೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಹೊಸಪೇಟೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತ, ಜಂಬುನಾಥೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯ ಪರಿಸರದ ಹಂಪೆಯು ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ, ಆ ಪರಿಸರವೇ ಜಾಂಬವಂತ ವಾಲಿ-ಸುಗ್ರೀವರು ಬದುಕಿದ್ದ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯಾಗಿ ಚರಿತ್ರಕಾರರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹಂಪೆಯು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿ 'ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳೆದು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು' ಎಂದು ವೈಭವದ ಸುವರ್ಣಯುಗವಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದೆ.

ಹಂಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಗೋಸಂಗಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಸೈನಿಕರಾಗಿ ಕಾದಾಡಿದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಂದೇ ಶಿಷ್ಟ ಕವಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ 'ಆಮುಕ್ತ ಮಾಲ್ಯದ' ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಕೃತಿಯ ಆರನೆ ಆಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 'ಮಹಾತ್ಮ'ರೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣದೇರಾಯನು ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಯಾತ್ರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸೇನೆಯ ನೆರವು ಪಡೆದದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ರಚಿಸಿರುವ 'ಆಮುಕ್ತ ಮಾಲ್ಯದ' ಕೃತಿಯು ತೆಲುಗಿನ ಪಂಚ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ ತೆಲುಗಿನ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕ ವಿಶ್ವನಾಥ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರವರು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು, ಅದರಲ್ಲಿ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಂ ವೆಂಕಟರಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತೆಲುಗು ವಿದ್ವಾಂಸರು 'ಆಮುಕ್ತ ಮಾಲ್ಯದ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು 'ಗೋಸಂಗಿ ಮಹಾತ್ಮ'ರೆಂದು ಗೌರವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದನ್ನು 'ಸಂಜೀವನಿ ವಾಖ್ಯ'ವೆಂದು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಾದ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಯವರನ್ನು ಮಾಲ(ಹೊಲೆಯ)ರೆಂದು ವೇದಂ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಂ ವೆಂಕಟರಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಯಿಂದಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿರುವ ಆಂಧ್ರದ ದಲಿತ ಕವಿ ಎಂಡ್ಲೂರಿ ಸುಧಾಕರ್, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿರಚಿತ 'ಆಮುಕ್ತಮಾಲ್ಯದ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಾಲ' ಶಬ್ದ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿಲ್ಲದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ

ಹಾಗೂ ಗೋಸಂಗಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿ, ಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಗೋಸಂಗಿಯವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ 'ಗೋಸಂಗಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಎಂಡ್ಲೂರಿ ಸುಧಾಕರ್‌ರವರು ಕರ್ನಾಟಕಾಂಧ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ರಾಜನಾದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ೫೦೦ನೇ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ 'ಗೋಸಂಗಿ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ೫.೭.೨೦೧೦ರ ಆಂಧ್ರಜ್ಯೋತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ 'ಸಾಹಿತ್ಯವೇದಿಕ' ಪುರವಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ಗೋಸಂಗಿ ಕಾವ್ಯ'ದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ, 'ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಓಟಿನ ಹಕ್ಕು, ಕೂಡಿ ಬಾಳುವ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಸಹ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸಂಚಾರ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಮುಚಿತವಾದ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಯಾವತ್ತೂ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಚರ್ಚೆಗಳೇನಾ? ದಲಿತ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅತಿ ದಲಿತ ಕುಲಗಳ ಮಾತೇನು? ಅವರ ಪಾಡೇನು? ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಸ್ಥಾನವೇನು? ಗೋಸಂಗಿಗಳಿಗೆ, ದಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ತಳದ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಎಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಬೇಕು? ಲಕ್ಷಾದಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಉಸಿರು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನಿಗೆ ಸೋಕಿರುವುದೇನೋ?' ಎಂದು ಭಾವುಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಗೋಸಂಗಿ' ಎಂಬ ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ತನ್ನನ್ನೂ ಗೋಸಂಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಎಂಡ್ಲೂರಿ ಸುಧಾಕರ್,

> ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲವೇ ಕೃಷ್ಣರಾಯ
> ನಾನು ಪ್ರಭೂ! ಚರ್ಮಕಾರನು, ಭೂಮಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದ
> ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಆದಿಸ್ವರ ಗೋಸಂಗಿಯು

ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು 'ಗೋಸಂಗಿ'ಯೆಂದೇ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಮರುಗು' ಭಾಷೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮರುಗು(ಮರೆಮಾಚಿದ) ಭಾಷೆಯು ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಶತ್ರು ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಗೊಂಡಿರುವ ಭಾಷಿಕ ರಚನೆಗಳು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಕೇತಗೊಳಿಸಿ ಅವುಚಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಮರುಗು ಭಾಷೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಗೋಸಂಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು 'ಗೋಸಂಗಿ ಭಾಷೆ' ಎಂದೇ ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಗಳಾದ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮತ್ತು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಬಳಸುವ ಮರುಗು ಭಾಷೆಗಳು

ಒಂದೇ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುವಷ್ಟು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ, ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಗೋಸಂಗಿ ಭಾಷೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಉರ್ದು, ಗುಜರಾತಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಅರೆ-ಅಲೆಮಾರಿ ಗೋವಳಿಗರಾದ 'ಗೋಸಾಯಿ'ಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಗೋಸಂಗಿಗಳೆಂದೇ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. 'ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗೋಸಾಯಿಗಳ ಸಂಘ'ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಭೊಪಾಲ್ ಗೋಸಾಯಿಯವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಮರಾಠಿ ಜಂಗಮರಾದ 'ಗೋಸಾಯಿ' ಅಥವಾ 'ಗೋಸಾವಿ'ಗಳು ತುಳಜಾಪುರದ ಅಂಬಾ ಭವಾನಿ, ಪಂಡರಾಪುರದ ವಿಠ್ಠಲ ಹಾಗೂ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಗೋಸ'(ಗೋಸಿ) ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಗೋಸಾಯಿ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದೂ, 'ಗೋಸಂಗಿ'ಗಳಿಗೂ ಗೋಸಾಯಿಗಳಿಗೂ ಪಶುಪಾಲನಾ ವೃತ್ತಿಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಇವೆರಡೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿಗಳೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋಸಾಯಿಗಳು ಲಂಬಾಣಿಗರಿಗೆ ಗುರುವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದು 'ಬಾಲಾಜಿ' ಮತ್ತು 'ಬಾವಾಜಿ'ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಲಂಬಾಣಿ ತಾಂಡಾಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಂದ ಗುರುಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲಬಳ್ಳಿಯಾದ ದಕ್ಕಲ ಸಮುದಾಯದ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಗೆಗೆ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೧೨೬ರ ರಾಕ್ಷಸ ಸಂವತ್ಸರ, ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ೫ರಂದು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೦೪ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಜಂಬೂ ಕುಲಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಮನೆಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳನ್ನು, ನ್ಯಾಯನಿಗರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಕಟ್ಟೆಮನೆಯೇ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ. ಹಂಪೆಯು ಕಟ್ಟೆಮನೆಯ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ೧೨೦೪ರ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೇ ಹಂಪೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಹಕ್ಕಿನ ಎತ್ತುವಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ದಕ್ಕಲರು ಹಂಪೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ನೆಲೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸನವಿದೆ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಜಂಬೂ ಕುಲಸ್ಥರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕಂಚಿಯೇ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲೆಮಾರಿ 'ಗೋಸಂಗಿ' ಕುಲಸ್ಥರೂ ಸಹ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನವಿದೆಯೆಂದು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಧಾನಿ ಕಂಚಿಯೆಂದು ದೂರದ ಕಂಚಿಯ ಕಡೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಕುರಿತು ಪಣಕಟ್ಟು ಜಾತಿಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳು, ಪ್ರತಿ ಜಾತಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಗೌರವಗಳು, ಕುಲಲಾಂಛನಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಯಾವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜಂಬೂ ಕುಲಸ್ಥರಾದ

ಮಾದಿಗರು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು, ಮಾಸ್ಟೀಕರು, ದಕ್ಕಲರು, ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮುಂತಾದವರ ನಾಲಗೆ ಮೇಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ 'ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗಳಾದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯು ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಶಾಸನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಂಚಿಯ ಒಂದು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳಂತೆ. ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಆ ಕೊನೇರಿಯಲ್ಲಿ(ಕೊಳ)ದೆಯಂತೆ. ಆ ಶಾಸನದ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ 'ಜಲಸ್ತಂಭನ' ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಮೇಣ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಆ ಶಾಸನದ ಮೇಲೆ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಬೇಕೆಂದೂ ಆಗ ಆ ಶಿಲಾಕ್ಷರಗಳು ಆ ಮೇಣ ಮೆತ್ತಿದ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಪಡಿಯಚ್ಚಾಗಿ ಒಡಮೂಡುತ್ತವೆಂದೂ, ಆ ನಂತರ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಪಂಚ ಮಾದಿಗ ಕುಲಗಳ ನಂಬಿಕೆ'.[೪೧]

ಮಾದಿಗ ಕುಲಸ್ಥನೊಬ್ಬ 'ಜಲಸ್ತಂಭನ' ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೂಲ ಶಾಸನದ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಂಚು, ಕಾಗದ, ತಾಳೆಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಶಾಸನ ಪ್ರತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ ಕಂಚಿ ಶಾಸನದಂತಹ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಇಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರಲ್ಲಿರುವ ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಈಗಿರುವ ಕಂಚಿ ಶಾಸನದ ಅಸಲಿತನವು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಕ್ಷರಬಾರದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಅಕ್ಷರಬಲ್ಲ ಶಾನುಭೋಗರಿಂದಲೋ, ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಿಂದಲೋ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಪಾಠ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಪಾಠಾಂತರಗೊಂಡಿರುವ, ಹಾಗೆಯೇ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹಂಪೆಯ ದಕ್ಕಲರ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸಿಸುವ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೦೪ರ ಕಂಚಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಾಲಘಟ್ಟವು, ಇದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಲಾಗಿರಬಹುದಾದ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಶಾಸನವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಹಂಪಿ ಶಾಸನದ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ಶಾಸನದ ಮರುಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಮೂಲ ಕಂಚಿ ಶಾಸನವಿರುವುದೇ ಊಹಾತ್ಮಕ ಸತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಅಥವಾ ಕಂಚಿ ಶಾಸನ ಒಂದು 'ನಕಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ' ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ಆ ಶಾಸನವು ವಿವರಿಸಿರುವ ಪಣವ್ಯಾಜದ ಸ್ವರೂಪ, ಊರುಗಳು, ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣಗಳ ಸಕಲ ಕುಲಸ್ಥರ ಹೆಸರುಗಳು, ಸ್ಥಳ ವಿವರಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಈ ಪ್ರಮಾಣದ ನಕಲಿತನ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಂಚಿ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಂಗಳೂರು, ಕಸಬಾ, ಮಸಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ ಪಣದ ಗೋಸಂಗಿ ವಂಶಸಂಜಾತನಾದ ಮಾದಿಗರ ಬಸವನಿಗೂ ಬಲಗೈ ಪಣದ ಛಲವಾದಿ ವೆಂಕಟರಾಮನಿಗೂ ಮದುವೆ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯವೊಂದು ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣಗಳ ಸಕಲ ಕುಲಗಳ ಗಣ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ನಡೆಸಿದ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಹರಿಯದೆ, ವ್ಯಾಜ್ಯದ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಗೋಸಂಗಿ ಬಸವನು ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಂಚಿಗೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ. ಗೋಸಂಗಿ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುತ್ರನಾದ ವಸಿಷ್ಠರ ನಡುವೆ ಮದುವೆಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿದ್ದೆನ್ನಲಾದ ಕಂಚಿ ಪಣಕಟ್ಟು ತಾಮ್ರ ಶಾಸನವನ್ನು ತೆಗೆಸಿ, ಛಲವಾದಿ ವೆಂಕಟರಾಮನ ವಿರುದ್ಧ ಲಿಖಿತ ದಾಸ್ತಾವೇಜು ತೀರ್ಪು ತರುತ್ತಾನೆ. ಆ ತೀರ್ಪಿನ ಪ್ರಕಾರ ಎಡಗೈ ಪಣದ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಗಳು ಗೆದ್ದರು; ಬಲಗೈ ಛಲವಾದಿಗಳು ಸೋತರು.

ಕಂಚಿ ಫರ್ಮಾನಿನಲ್ಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ಬಸವನು ಎಡಗೈ ಪಣದ ಮಾದಿಗರವನೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸಕಲ ಜಂಬೂ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ 'ಗೋಸಂಗಿ'ಯವರಿಗೆ ಅಗ್ರಪಟ್ಟವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪುರಾಣಿಮವೂ, ಪುರಾತನವೂ ಆದ 'ಗೋಸಂಗಿ' ಕುಲವೇ ವಿಕಾಸಗೊಂಡು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದವರಾಗಿ ಇಂದಿನ ಮಾದಿಗರು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಸಕಲ ನರಕುಲಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಇಂತಹ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಆದಿಮ ಪರಂಪರೆಯ ವೈಚಾರಿಕ ಜೀವಜಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಕಡೆ ಇಂದಿನ ಸಂಶೋಧಕರು ಹೊರಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಅಥವಾ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು

ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಉಪಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಒಂದು. ಚಿನ್ನ ಮಾದಿಗಲು, ಸಿನ್ನಮಾದಿಗಲು, ಸಿಂದುವಾಳು, ಚಿಂದುವಾಳ್ಳು, ಸಿಂದಲು, ಚಿಂದುಲು, ಸಿಂದೋಯಿಲು, ಸಿಂದ್ ಲೋಯಲವಾಳ್ಳು(ಸಿಂದೂ ಕಣಿವೆಯವರು) ಮುಂತಾದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಅಥವಾ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಚಿಂದುವಾಂಡ್ಲು' 'ಭೋಗಂ ಮಾದಿಗಲು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಆಶ್ರಿತರಾಗಿ ಬದುಕುವ 'ಸಿಂದೋಳ್ಳು' ಮೂಲ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕುಲವ್ಯಾಜ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೂಲಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಿಂದ ಸಿಡಿದು ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಊರುಮಾದಿಗರು ನಡೆಸುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪರಿಷೆ ಪಾಡ್ಯ. ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮಟೆ ಬಡಿದು ಸಿಂದು ಕುಣಿತ ಕುಣಿದು ಎಲ್ಲರ ಮನರಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ಆಟಪಾಠ ಹಾಡು ಕುಣಿತಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಊರಪರಿಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮದ ಕಳೆ ತಂದುಕೊಡುವ

ಸಿಂದೋಳ್ಳರಿಗೆ ಊರುಮಾದಿಗರು ಹಣಕಾಸು, ದವಸಧಾನ್ಯ, ಹಳೆಬಟ್ಟೆ, ಹೊಸವಸ್ತ್ರ, ಫಲತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುವ ಅಷ್ಟೂ ಕಾಲ ಊರುಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹೂಡಿದ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿಯೋ ಅಥವಾ ಊರಿನ ಶಾಲೆ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಪಡಸಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೋ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಊರಿನ ಜನರೆದುರು ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ರಂಜಿಸುವುದೇ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯ. ಸಿಂದ್ ಕುಣಿಯುವಾಗ ನಾಟ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಿಕ್ಷೆ ಯಾಚಿಸುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರು ಜನ್ಮದತ್ತವಾಗಿಯೇ ಮೌಖಿಕ ಕಥಾಕಾವ್ಯಗಳ ವಾರಸುದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಇಡೀ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ತೆಲುಗು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಮೂಲತಃ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದವರಾಗಿದ್ದು ತೆಲಂಗಾಣದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರು ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಮತ್ತು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಮೂಲ ಮಾದಿಗರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಉಪಜಾತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ಸಿಂದೋಳ್ಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಗುಂಪಿನವರು ಮತ್ತು 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಗುಂಪಿನವರು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಎರಡೂ ಗುಂಪಿನವರು ಒಂದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಭಾಷೆ ಬೆಡಗು ದೇವರು ಕುಲಾಚಾರಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ 'ತಾವು ದೇವನರ್ತಕಿಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯ ವಾರಸುದಾರರು ಆದುದರಿಂದಲೇ ತಮಗೆ ನಾಟ್ಯ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ'. ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಬಗ್ಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪೈಕಿ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ ಯೋಜನೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿರುವ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಆಕರವಾಗಿದೆ. ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು ಈ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ, ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಚದುರಿಹೋಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ, ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಿತಿಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋದರೂ, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಾದರೂ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'The Scheduled Castes' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್.ಸಿಂಗ್‌ರವರು ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಕುರಿತು ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ತಮ್ಮ "Castes and Tribes of Southern India" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. "the Sindhuvallu (Drummers) are madigas, who go about acting scenes from the Ramayana or Mahabharatha and the story of Ankamma. Sindhu also occurs as gotra of KURNI. The beating of the Drum called Sindhu is, I gather, sometimes a nuisance, for a missionary writes to the paper enquiring whether there is any order of Government against it, as the practice causes much crime, and creates extra work for police and magistrates, village officials believe they have no authority to suppress it, but there are some who arrest that it is nominally forbidden."[೪೨]

'ಸಿಂದು' ಶಬ್ದವನ್ನು ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ 'ದುಡಿ' ಎಂಬ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿರುವುದು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ನ ವಾದವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು, ಹೈದರಾಬಾದ್ ತೆಲುಗು ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ 'ಚಿಂದು' ಪದಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಚಿಂದು: ೧.ನಾಟ್ಯಮು, ೨. ಮಾದಿಗಲ ವದ್ದ ಯಾಚಿಂಚು ಒಕ ತೆಗ(೧. ನಾಟ್ಯ, ೨ ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಯಾಚಿಸುವ ಒಂದು ಶಾಖೆ) ಎಂಬುದೇ ಸರಿಯಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಎಂದು ಖಚಿತ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. 'ಚಿಂದು' ಎಂದರೆ ನಾಟ್ಯ ಅಥವಾ ಕುಣಿತವೇ ಹೊರತು ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಹೇಳುವಂತೆ ದುಡಿಯಲ್ಲ ಎಂದಿರುವ ರಾಮಯ್ಯನವರು "ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ 'ಚಿಂದು ಕುಣಿತ' ದುಡಿಯ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಾಳಲಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ನಿಗೆ 'ಸಿಂದು' ಪದದ ಮೂಲ ದುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳಾದ ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿನ, ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಉಪಪಂಗಡವನ್ನಾಗಿ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ' ಜನಾಂಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾದಿಗರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವ ಈ ಜನಾಂಗದ ಅನನ್ಯತೆ ಇರುವುದು ಕಲೆಯೊಂದಿಗಿನ ಇವರ ನಂಟಿನಿಂದ. ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಾಟಕ, ಹಾಡು, ಸಿಂದ್ ತುಳಿಯುವ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮತಂಗ ಕುಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿಬರಲು ವಾಹಕವಾದವರು ಇವರು.'[೪೩]

ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ದವಡೆಗೆ ಚಾಕು ಅಥವಾ ಕತ್ತಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಚಾಟಿಯಿಂದ ತನ್ನನೇ ತಾನು ಬರಿಮೈಗೆ ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂಸಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬೀಭತ್ಸಕರವಾಗಿ ಯಾಚಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಲದವರೆಂದೂ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಮ್ಮಿ ಕುಲದವರೆಂದೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು 'ಸಿಂದ್ ಭಾರತ' ಅಥವಾ ಲೋಕ ಭಾರತ' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಗವತ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಯಾಚಕ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರನ್ನು 'ಸಿನ್ನಮಾದಿಗ' ಅಥವಾ 'ಚಿನ್ನಮಾದಿಗಲು' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಅಥವಾ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮುಖಕ್ಕೆ ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಕುಣಿಯುತ್ತ ತನ್ನ ಅರೆಬೆತ್ತಲೆ ಮೈಮೇಲೆ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಚಾಟಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಅತ್ತಲಿಂದಿತ್ತ ಇತ್ತಲಿಂದತ್ತ ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾ, ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಗರ್‍ರನೆ ಗರಗರ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಆವೇಷದಿಂದ ಪುರುಷನು ಕುಣಿಯುವಾಗ ಮಹಿಳೆಯು ಹರೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಚಾಟಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹರೆಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದ ಜನರಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಪೂಜಿಸುವ ದೇವರ ಮುಖಮುದ್ರಿಕೆಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಖ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳ ಮುಂದೆ ಸಾಲುಸಾಲು ಕಾಸಿನ(ನಾಣ್ಯಗಳ) ಸರ, ಬೆಳ್ಳಿಡಾಬು, ಬೆಳ್ಳಿ ಉಡುದಾರ, ತಾಯತ, ಬಳೆಬಿಚ್ಚೋಲೆ, ಅರಿಷಿಣ-ಕುಂಕುಮ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಊರು ಮಾದಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮೊರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಸಿಟ್ಟು, ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಬೆಲ್ಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಂಡಾರ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಡೇರೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರು ಅಡಿ ಅಗಲ ಮತ್ತು ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದ ವಿಸ್ತಾರದ ಅಳತೆಯ ಜಾಗವನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವರನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರನ್ನು ಇರಿಸಿದ ಆ ಜಾಗ ತುಂಬಾ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ, ಮುತ್ಯಾಲಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ, ಈರನಾಗಮ್ಮ, ಪೋತರಾಜ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಪಿಳೇಕಮ್ಮ, ಅಂಕಮ್ಮ, ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ ಮುಂತಾದವು ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಪ್ರಮುಖ ದೈವಗಳು. ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೆಂಡ ಮತ್ತು ಬಾಡಿನ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಆರಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಊರಿಗೆ ಬರುವ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ನಿವಾರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನರಿಗಿದೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳರಿಗೆ ಈಚಲು ಮರ ತುಂಬಾ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಈಚಲುಮರ ಅಥವಾ ಸಿಂದಿಗಿಡದ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಿಂದೋಳ್ಳರಾದರೆಂದು, 'ಸಿಂಧೊಳ್ಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರಾದ ದೊಡ್ಡಮನಿ ಲೋಕರಾಜ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಎಸ್ ರಾವುಲೋಳ್‌ರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಈಚಲ ಮರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯೆಂದು ಆರಾಧಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಈಚಲಮರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲಪುರುಷ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದೂ ನಂಬಿರುವ ಬಗ್ಗೆ 'ಸಿಂಧೊಳ್ಳು' ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದೋಳ್ಳರಿಗೆ ಈಚಲ ಹೆಂಡ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರವಾದುದು. 'ಘಟೆ'ಯನ್ನು 'ಈಚಲ ದ್ಯಾವ್ರ' ಎನ್ನುವರು.

ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಅಥವಾ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಈಚಲು ಮರದಂತೆ ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರವೂ ಸಹ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ಜಾಂಬವ ತಾತಯ್ಯನು ಜಂಬು ನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಸಿಂದ್‌ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಚಲುಮರ ಮತ್ತು ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರಗಳಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪೂಜನೀಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಂಗಡಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಂಗಡಿ ಗಿಡವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ' ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಂಗಡಿಗಿಡವನ್ನು 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ' ಎಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೊರಳಿಗೆ ಹೂಮಾಲೆ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬೇವಿನುಡುಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮಟೆಗಸ್ತಿ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಚಿಂದುಲು ವೇಯುಟಂ' ಅಥವಾ 'ಚಿಂದು ತೊಕ್ಕಟಂ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಕುಣಿಯುವುದು, ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ, ಬೀದಿಭಾಗವತ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವೃತ್ತಾಂತಕಾರರಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪುರಾಣೀಕರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಕತೆಗಳ ಭಾಗವತ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಯಾವುದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ತಂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ತರುವಾಯ ತಾವಿದ್ದ ಊರನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗುವ ಕೊನೆಯ ದಿನದಂದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷುದ್ರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪ್ರೀತಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ಊರಿಗೆ ಫಲಸಮೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಬೇಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬೀಭತ್ಸಕರವಾಗಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು(ಪೋತರಾಜು) ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸಿ ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅದರ ಮುಂದೆ ಕರಿ ಆಡುಮರಿ ಅಥವಾ ಕರಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೋಳಿಯೊಂದನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ ರಕ್ತ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸುತ್ತಲೂ ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಡು ಬೇಯಿಸಿ ತಿಂದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಪರ ಊರುಗಳಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ಬರುವಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಮತ್ತು

ತಮಗೆ ಬೇಡವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಾಡಿ, ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಈ ಗ್ರಾಮದೊಳಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡದೆ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಯೂ ನೋಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. "ತಮ್ಮ ಶಾಕ್ತೇಯ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹೋದ ಕಡೆಗೆಲ್ಲಾ 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಆಟ' ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಹೊರಡುವ ದಿನ ಊರ ಹೊರಗೆ ಬಲಿವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ ರಕ್ತಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಊರಸುತ್ತ ಚೆಲ್ಲಿ, ಆ ಊರು ಸದಾ ಸಸ್ಯಶಾಮಲೆಯಾಗಿರಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತ ಬಂದವರು. ಈ ಆಚರಣೆ ಇವರ ಸೃಷ್ಟಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವಂತಗೊಳಿಸಿದ ಮೂಲ ಆಚರಣೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಇರುವಂತಿದೆ."[೪೪] ಹೀಗೆ ಮಂಡಲ ಬರೆದು ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ನೀಡಿ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿದು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಮಳೆಬೆಳೆ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳುಮರಿ ಊರು ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು ಆಂಧ್ರದ ಕರೀಂನಗರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ "ಮಾದಿಗ ಚಿಂದು, ಕತ್ತಿಸಾಮು ೧೮೫೯ ಮರಿಯು ೧೮೭೪ಲೋ ನಿಷೇಧಿಂಚಪಡಿನದಿ" ಅಂದರೆ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಚಿಂದು ಕುಣಿಯುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಕತ್ತಿ ಸಾಮುಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೫೯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೭೪ರಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹೆತ್ತಸೂತಕ ಸತ್ತಸೂತಕ ಎರಡು ಒಂದೇ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಊರ್ಜಿತದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಅಥವಾ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಬಾಲಭಿಕ್ಷುಕರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಷರದ ಬೆಳಕು ಇನ್ನೂ ಇವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ದೇಶಿ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ, ನಾಟಿ ಮದ್ದು, ಬೇಟೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅನುಭವಸ್ಥ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂದೋಳ್ಳರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಉರುಮೆ, ಚಾಟಿ, ಒಕ್ಕಳ ಘಂಟೆ, ಮೊರ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವರ ಮುಖಮುದ್ರಿಕೆಗಳು ತುಂಬಾ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತುಗಳು. ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾದ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಿಡಾರದೊಳಗೆ ಬೇಯಿಸದೆ, ಹೊರಗಿನ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳದವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮೈ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತುಂಬಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಕ್ಷರದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ರಂಗಕಲೆಯ ವೇಷ ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರದರ್ಶನಕಾರರಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮತ್ತು ರಂಗಕಲೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬದುಕಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಗಮಕಕಾವ್ಯ

ನಿರೂಪಣಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ಕುಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ವೇಷ ಕಟ್ಟಿ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುಗಳು ರಂಗಭೂಮಿಗೆಂದೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ರಂಗಾಧಾರಿತ ಪಠ್ಯಗಳಾಗಿರದೆ ಜನಪದರ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಥೆ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಜಾಂಬವತಿ ಪ್ರಸಂಗ, ಏಳುಕೊಳ್ಳದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಥೆ, ಮಾತೆ ಮಾತಂಗಿ, ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ಪಠ್ಯಗಳಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ರಂಗಕಲೆ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರನ್ನು ಮಾದಿಗರ ಇತರೆ ಆಶ್ರಿತ ಕುಲಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಹೊರತಾಗಿ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಗುರುವರ್ಗದವರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಅಥವಾ ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ದರು ರಂಗಕಲೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಂಬೂ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುಡಗಜಂಗಾಲರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ತೆಲಂಗಾಣ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಯಚೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಹೊಸಕೋಟೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಅಥವಾ ಬೀದಿಭಾಗವತದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಪರ ಭಿಕ್ಷುಕ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮರುಗು ಭಾಷೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ತೆಲುಗು ಮಿಶ್ರಿತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪುರಾಣಕಥೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಬಳಸುವ ಒಡವೆ, ವಸ್ತ್ರ, ವೇಷಭೂಷಣ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಾದನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ನೋಟಕ್ಕೆ ದೃಶ್ಯಾತ್ಮಕ ರಂಗಾನುಭವ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಲ್ಲದ ಹೊರತು ಅವರು ನೀಡುವ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಶಾಬ್ದಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರ ದೊರೆತು ಚಿತ್ರಕ ಪರಿಣಾಮ ದೊರೆಯದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಪ್ರಸಾದನವು ಆ ಜನಾಂಗದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವ ಹಲವಾರು ಲಾಂಛನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಬಾರುಗೋಲು, ಸೊಂಟ ಘಂಟೆ, ಕವಡೆ ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳು, ಹಣೆ ತುಂಬ ಅರಿಷಿಣ-ಕುಂಕುಮ ಬೊಟ್ಟು, ಕಪೋಲಕ್ಕೆ ಚುಚ್ಚಿದ ಶೂಲ ಮುಂತಾದವು ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಜನಾಂಗೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಸಾದನದೊಂದಿಗೆ ಜಾತಿ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮೂಲತಃ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ ಮುಂತಾದ ಕುಲಪುರಾಣಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕುಲಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ

ತಾವು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೊಕ್ಕುಳಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹರಿದುಹೋಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ದೇಶ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಹಿಂದಿದೆ. ಇವು ತಾವು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಕುಲದ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಸಾಧಿಸಲು ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಜಂಬೂ ಕುಲವಂದಿಗರು ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಮನಗಾಣುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ತುಂಬಾ ರುದ್ರಭೀಷಣ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ತಾಯಿ ಕುಲಸ್ಥ ಮಾದಿಗರಿಗಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೭೦ಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ನಿಷೇಧ ಹೇರಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಸಮಾನವಾಗಿ ವೇಷಕಟ್ಟಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಿಂದೊಳ್ಳರು ಮಾದಿಗರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಿಂದಾಟ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ತರುವಾಯ ಕೇರಿಮಾದಿಗರು ಪ್ರತಿ ಮನೆಗಳಿಂದ ಇಂತಿಷ್ಟು ಚಂದಾ ಹಣ, ದವಸ, ಹಳೆಬಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಿಂದೊಳ್ಳರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಿಂದೊಳ್ಳರನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿವೆ.

ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರು ತಾವು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಮತ್ತು ಸಿಂದೊಳ್ಳರು ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳೆಂದೂ ಪರಸ್ಪರ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಸೋದರ ಕುಲಗಳೆಂದು ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದೆ. ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವಾಗ 'ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಣ್ಣ-ಅಕ್ಕನ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಎರಡನೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ-ತಂಗಿಯರ ಸ್ಥಾನವಿದೆ' ಎಂದು ಸಿಂದೊಳ್ಳರು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಿಂದೊಳ್ಳರು ತಮಗೆ ಮಾದಿಗರು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಎನ್ನುವ ಬದಲು ತಂದೆಯರೆಂದು ಪಿತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ನೀಡಿ, ಕಿರಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿ ಅಧೀನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಸಿಂದೊಳ್ಳರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಂದೇ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವೇಳೆ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸಿಂದೊಳ್ಳರು ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾದ ಮಾದಿಗರಿಂದ ತಾವು ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಕ್ಕುದಾರರು, ಇದನ್ನು ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬರೆದಿದೆ ಎಂಬುದು ಈಗಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ

ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಿಕ ಮಾದಿಗರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೇ ಈಗಿನವರೂ ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಜನ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಏನೇ ಇರಲಿ ಸಿಂದೊಳ್ಳರಿಗೆ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿಲ್ಲ. ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುವುದು ಕುಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ಅದು ಕುಲದ ತಂದೆ ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಎಸಗುವ ಮಹಾ ಪಾಪಕಾರ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಕಟ್ಟೆಮನೆ-ಕಸಬೆಗಳಲ್ಲೂ ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ತಮಗೆ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರವಗೈರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸಲಹುವ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೇಡುಗಳು ಸಂಭವಿಸದಿರಲೆಂದು ಕ್ಷುದ್ರ ದೈವಗಳ ಮಂಡಲ ಹಾಕಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಒಂದು ಆಚರಣೆಯಾಗಿಯೇ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಡಿ ಗಿಡಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ನೆರವೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಈಗೀಗ ಜನರಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಭಾಗವತರು 'ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ' ಪುರಾಣವನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಆಚರಣಾ ಪ್ರಧಾನ ಕಾವ್ಯ. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು 'ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ'ವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ 'ಗಂಗಭಾರತ' ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವ ಈ ನಾಟಕವು 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮೋಚಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಗಂಗೆಯ ಸುತ್ತ ಇರುವ ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು ಗಂಗೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಇರುವ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವಿಕ ಸಮಾಜಗಳು ಗಂಗೆಗಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೋರಾಟ-ಹೊಡೆದಾಟಗಳು, ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಇಂದಿಗೂ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪುರಾಣಿಮ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಗಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಮಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಗಂಗೆಯ ಉದ್ಭವ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮೋಚಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮುದುಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಮಾದಿಗರ ಮೋಚಿಯು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ಆವಿರ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕರಿಜಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆದಿಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಗೀತ ಶೈಲಿ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ಚೆಲುವು, ನಾಟ್ಯಾಭಿನಯ ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸೊಗಸು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಗೀತ ಮಾಧುರ್ಯಗಳು ತುಂಬಾ ವೈವಿಧ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದವು. ಸಿಂಧೋಳ್ಳರ ಯಕ್ಷಗಾನದ 'ಗರಾನಾ–ಗಾರುಡಿ' ಕಲಾರಾಧಕ ಸಹೃದಯರನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದ ಪೂರ್ವ ನೆಲೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. "ಅಭಿನಯ ಕಲೆಯೆ ಕುಲಕಸುಬಾಗಿ 'ಚಿಂದು ಭಾಗವತ'ರೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಇವರು ಊರೂರು ಅಲೆಯುವ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ದಾಟಿ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರು."[೪೫]

ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಚಾಟಿ ಬಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು 'ಪೋತರಾಜ'ನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪೋತರಾಜನೆಂದರೆ ದೇವತೆಯ ಅಂಗರಕ್ಷಕ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಗೋದಾವರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಗಡಬ' ಎಂಬ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು 'ಪೋತರಾಜನು ಮುತ್ತ್ಯಾಲಮ್ಮ ದೇವತೆಯ ಸಹೋದರನೆಂದೂ, ಅವನು ಮುತ್ತ್ಯಾಲಮ್ಮನ ಅಂಗರಕ್ಷಕ'ನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿ ಎಂಬ ಜನಾಂಗದವರೂ ಸಹ ಏಳು ಅಥವಾ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮುತ್ತ್ಯಾಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೋತ್ಸವ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಪೋತರಾಜನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೋಣಬಲಿ ನೀಡುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವ ಗೋಧಾವರಿಯ 'ಗಡಬ' ಜನಾಂಗವು ತಮ್ಮನ್ನು ಪೋತರಾಜನ ವಂಶಸ್ಥರೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಆಂಧ್ರದ 'ಗಡಬ' ಜನಾಂಗವು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಏಕರೂಪಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇವಿಯ ಭಂಟ(ರಕ್ಷಕ)ನಾದ ಪೋತರಾಜನು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆಗಳ ಸಹೋದರನೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರುವನು. ಇವನು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಸೇವಕನಾಗಿ, ದೇವಿಯ ಸಹೋದರನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನು ಶಿವನ ಸೇವಕನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪೋತರಾಜನು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಸೇವಕನಾಗಿ ಒದಗುತ್ತಾನೆ. ಪೋತರಾಜನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಅವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ದೃಶ್ಯ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ಸಮುದಾಯದ ಕಲಾವಿದರು ಜಾಂಬವ ಕುಲಪುರಾಣ ಕತೆಗಳ

ಸಾರವನ್ನು ಚರ್ಮದ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ದೃಶ್ಯ ಕಾವ್ಯ. ಚರ್ಮದಿಂದ ದೃಶ್ಯ ರೂಪದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳಿಗೊಪ್ಪುವಂತೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬೀದಿ ಭಾಗವತ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು 'ಮಾತಂಗಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗ' ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಮಾಸ್ಟೀಕರು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು, ಬಾಲಬಸವರು, ದಕ್ಕಲರು, ಗೋಸಂಗಿಗಳು, ಆಸಾದಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಕುಲಕಥನಕಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ಪಾದನಾ ಮೂಲವಾದ ಭೂಒಡೆತನ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರು ಹೊಂದಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಕಾರಣ ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರ ಸುತ್ತಲೂ ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕುಲಕಥನಕಾರ ಆಶ್ರಿತ ಉಪಜಾತಿಗಳು ಪರಿಭ್ರಮಣೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಕುಲಗಳು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪುರಾಣ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಧಾನ ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಭಾಗವತ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕುಲಪುರಾಣಗಳು ಕೇವಲ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮತದ ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸದೆ ತಮ್ಮದೇ ಸೃಜನಶೀಲ ಬಹುಮುಖಿ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಜಾಂಬವಪುರಾಣದ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷಂ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಡಂಕಾಸುರನ ರಕ್ತ ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಮನವೊಲಿಸಲು ವೇಷ ಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ವೇಷಗಾರ. ಅವನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ವೇಷ ಕಟ್ಟುವ ಕಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಗೋಸಂಗಿಗೆ ನೀಡಿದನು. ಗೋಸಂಗಿಯು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಗೋಸಂಗಿಯವರಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಾಗಿರಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೂಲಕ ಜಾಂಬವಪುರಾಣ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಧರಿಸುವ ವೇಷವನ್ನು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷಂ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುರಾಣವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೂಲಕ ಅಭಿನಯಿಸುವುದನ್ನು 'ಎಲ್ಲಮ್ಮ ವೇಷಂ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾಂಬವನ ವೇಷವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಇಬ್ಬರೂ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಮಕ್ಕಳು ತಾವು ಕಟ್ಟುವ ವೇಷಕ್ಕೆ 'ಗೋಸಂಗಿ

ವೇಷ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲದವರಿಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿಗೂ ಸಲ್ಲುವ ಗೌರವವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಮೂಲನೆಲೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶವಾದರೂ ಅಲೆಮಾರಿ ಕಲಾವಿದರಾದ ಇವರು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣ ಆಂಧ್ರದಾಚೆಗೂ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. "ನೆಲ್ಲೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಿರುವ ಕೇರಿಗಳನ್ನು 'ವ್ಯಾಸಮೋಳ್ಳು ವೀದಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ಇವರು ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳಿಗಾಗಿ ವೇಷಗಳನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಇವರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ".[೪೬] ವೇಷ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೇಷಭೂಷಣ, ವಸ್ತ್ರವಿನ್ಯಾಸ, ಒಡವೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾಂಬವಮುನಿ, ಜಾಂಬವತಿ, ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮ, ಮಾತಂಗಮುನಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಮಾತಂಗಿ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ನೀಲಿಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣ, ಜಾಂಬವತಿ, ಮಾತಂಗ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನೇರಳೆಮರ, ಬೆಟ್ಟ, ನದಿ, ನವಿಲುಗಳು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ವಸಿಷ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಪರಶುರಾಮ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಿಳಿಮಿಶ್ರಿತ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕಲಾವಿದರು ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟವನ್ನು 'ಸಿಂದಾಟ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಕುಣಿಯುವುದು, ಚಿಂದು ತೊಕ್ಕಡಂ ಅಥವಾ ಚಿಂದುಲುವೇಯಟಂ ಎಂಬುದು ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. "The name 'chindu', which here represents the caste, means also the dance steps which are a key part of the Gosangi performance."[೪೭] ಸಂಗೀತ, ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದನಗಳು ವೇಷ ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳು. ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕರಾವಳಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯು ಕುಣಿತದ ಹೆಜ್ಜೆವರಸೆ, ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾದನಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಿಗೂ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದನ ಇವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳು. ಮೂಡಲಪಾಯ, ಪಡುವಲಪಾಯ, ಸಣ್ಣಾಟ, ದೊಡ್ಡಾಟ, ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯಿಂದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿ ನೋಡುವ ಹಲವಾರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳಿವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಂಬೂ ಕುಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸನ್ನು ಬಂಡವಾಳವಾಗಿ ಹೂಡಿ ಆರ್ಥಿಕ ಲಾಭ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಇರಾದೆ ಸಿಂದ್ ಕಲಾವಿದರಿಗಿಲ್ಲ. ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಗಳು

ಅಥವಾ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಅಂಗಡಿ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಿಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಲೀ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಅಥವಾ ಎರವಲು ತರದ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಆಶ್ರಿತ ಕುಲಸ್ಥರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾದಿಗರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಊರುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ಹಕ್ಕುದಾರಿಕೆಯಿಂದ ವೇಷ ಕಟ್ಟಿ ಆಟ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯ ಹೊರಗೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದ ಡೇರೆ ಬಿಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನೆಲೆಸಿ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಆಟ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೆ, ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆದೇವರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಾರುಗೋಲು ಹೊಕ್ಕುಳಗಂಟೆ, ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆ, ಹಣೆಗೆ ಅರಿಸಿಣ ಕುಂಕುಮ, ಬಾಯಿ ದವಡೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಶೂಲ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅರೆ ಡೋಲು ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಊರಾಡಲು(ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ) ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗವಾಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವ ಎರಡು ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಜಾಂಬವಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುರಾಣವನ್ನು ವೇಷ ಕಟ್ಟಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕರ್ಮ.

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ–ಸ್ಥಿತಿ–ಲಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಲೋಕವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಚಾರಗಳು 'ಸಿಂದಾಟ'ದಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾಂಬವ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಮಾತಂಗಿ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳ ವೇಷಧಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಇತರೆ ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಗಸರು ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡಾವಳಿಗಳ ಲೋಪದೋಷಗಳ ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಕಲಾಪ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕರ ಮೇಳದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಮಾಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಸಿಂದಾಟ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಮಾದರಿ.

ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಷೆ–ಪಾಢ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೇನನಡೆಸದ ಮಾದಿಗರು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನೇಕ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಸವಿ ಬಿಡುವುದು, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ, ಬೇವಿನ ಉಟಗಿ, ಬಾಯಿಬೀಗ, ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ, ಸಿಡಿ, ಕೊಂಡ ಹಾಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಹರಕೆ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತಂಗಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಗುತ್ತೆಮ್ಮ, ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ, ಮೈಸಮ್ಮ, ಪೋಚಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ, ಮುತ್ತ್ಯಾಲಮ್ಮ, ಪೋಲೇರಮ್ಮ, ದ್ಯಾಮವ್ವ ಮುಂತಾದ ನೆಲದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಗಳು ನೆರೆಯುವ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ತೋರುವ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಆಸಾದಿಗಳು, ಗೋಸಂಗಿಗಳು, ಬಾಲಬಸವರು ಮುಂತಾದ ಜಂಬೂ ಕುಲಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಈ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಜಂಬೂಕುಲಗಳಿಗೂ ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಸುಗೆಯಿದೆ. ಶಾಕ್ತ ಪಂಥೀಯ ಶೈವಾರಾಧಕ ಜಂಬೂಕುಲಗಳ

ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಇಂತಹ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ರಂಗೇರುತ್ತವೆ. ವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ಶೈವವು ಸಂಗಮಿಸಿದ ಸಂಕರರೂಪಿ ಆಚರಣೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದಿಶೈವನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದ ಗಾತ್ರದಷ್ಟು ಬಂಗಾರದ ಲಿಂಗವನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲಿಕೊಂಡು, ಜಂಬೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಷದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಾದಾರ ಮಾದಯ್ಯನು ಹರಳಯ್ಯನ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಯಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನ ದುಡಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದು ಎದ್ದು ಬರುವುದು, ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನೇ ಚಮ್ಮಾರನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಬರುವುದು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಕಂಚಿ ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆಯರು ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿ ಮಾರಿಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದು, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದದ್ದು, ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರು ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಂಬಲಿ ಸವಿದದ್ದು ಮುಂತಾದ ಕಥೆಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇಂತಹ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕುಲದ ನೆನಪುಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಜಾತ್ರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಮಾಸ್ಟೀಕರು: ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಬೆಸೆದ ಬೆಳ್ಗಾರ

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಾದ ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿರುವ ಮಾಸ್ಟೀಕರು, ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ತಾವು ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಮೂಲಪುರುಷನಾದ ಜಗಜಟ್ಟಿ ಹನುಮಂತರಾವು ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೂತುಹೋಗಿದ್ದ ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮನ ತೇರನ್ನು ಮೂಗಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎಳೆದು ಕಂಚಿಪಟ್ಟಣದ ಗೊಲ್ಲರ ಯಯಾತಿ ರಾಜನಿಂದ ಅಂಬಾರಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಮತ್ತು ಆ ರಾಜನಿಂದ ರಾಜಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳ ಮಾಸ್ಟೀಕ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನೆಂದು ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಮೌಖಿಕ ಕಥನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕಂಚಿ ತೇರನ್ನೆಳೆದ ಬಳಿಕ, ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಅಂಬಾರಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಠೀಕಿನಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜಗಜಟ್ಟಿ ಹನುಮಂತರಾವುನನ್ನು ನೋಡಿದ ಯಯಾತಿ ರಾಜನು 'ಆಹಾ, ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಮಹಾ ಠೀಕು' ಎಂದು ಹೊಗಳಿ, ಮಹಾಠೀಕ್–ಮಾಸ್ಟೀಕ್ ಅಂದನಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಹನುಮಂತರಾವು ಸಂತಾನ 'ಮಾಸ್ಟೀಕ' ಪದದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಸ್ಟೀಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ: "Mastiga- The Mastigas are described by the Rev.J.Cain as mendicants

and bards, who beg from Gollas, Malas and Madigas. I am informed that they are also known as Mala Mastigas, as they are supposed to be illegitimate descendants of the Malas and usually beg from them. When engaged in begging, they perform various contortionist and acrobatic feats".[೪೮] ಇಲ್ಲಿ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಕೇವಲ ಹೊಲೆಯರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ಮಾಲಮಾಸ್ಟೀಕರ ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವನೇ ಹೊರತು ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಕುರಿತು ಅವನು ಗಮನಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ಮಾಲಮಾಸ್ಟೀಕರನ್ನು ಹೊಲೆಯರ ಅಕ್ರಮ ಸಂತಾನವೆಂದೇ ಥರ್ಸ್ಸನ್ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜಗಜಟ್ಟಿ ಹನುಮಂತರಾವು ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾಗಿರುವಂತೆ, ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸು ಹೊಲೆಯರ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಮನೆ ಭಾಷೆ ತೆಲುಗು. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಂಚಿ ಪಟ್ಟಣ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷಿಕ ವಲಯಗಳ ಸಂಕರರೂಪಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿರುವ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಪ್ರಭೇದದ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ದ್ವಂದ್ವಮಾನವಾದ ಎರಡು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ನಿರೂಪಿಸುವ ತಂಗಡಿದ್ಯಾವರದ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿಜಾಂಬವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಬೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಕರುಳು ಕಲ್ಮಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಟೀಕ ಹುಟ್ಟಿದ. ಮಾಸ್ಟೀಕತನದ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯೇ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲದ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಸುಬು ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಜಾತಿಯ ಉಗಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ದಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಮುಂದೆ ಮಾಸ್ಟೀಕತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಾಸ್ಟೀಕನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆದಿಜಾಂಬವನು ಬೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಆದಿಮ ಪುರಾಣಕಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ವೃತ್ತಿಮೂಲದ ಮಾಸ್ಟೀಕತನದ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಪುರಾಣಕಥೆಯು ಇತ್ತೀಚಿನದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ತಂಗಡಿದ್ಯಾವರ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ಕರುಳು ಕಲ್ಮಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಟೀಕ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವರೋ ಅಂತಹದ್ದೇ ಪ್ರತಿಪುರಾಣ ಮಾದರಿಯೊಂದು ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರಲ್ಲಿದೆ. ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಮುಟ್ಟುಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸರಿಯಿಂದ ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಸಂತತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸರಿಯೂ ಸಹ ಕುಲಹಕ್ಕಾದ ಮಾಸ್ಟೀಕತನದ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯ ರಾಜಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜನಿಂದ ಪಡೆದವನು. ಹೀಗಾಗಿ ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ನೆಲೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರನ್ನು ಬೆಸೆದ ಬೆಳ್ಗಾರವಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಮತ್ತು ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲದ ತಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಮೂಲದ ಆದಿ ಪುರುಷನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವನೆಂದು ಕುಲಪುರಾಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಪ್ರಾಚೀನರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಚೀನನಾದ ಪುರಾಣದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವನು ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಕಾಲದವನು. ಹೊಲೆಯರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಮೂಲದ ಕುಲಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ತೀಕರ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸು ಇತ್ತೀಚಿನವನಾಗಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. "ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ತೀಕರ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಆದಿಜಾಂಬವಂತನೆಂಬ ಮೂಲಪುರುಷನಿರುವಂತೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕುತೂಹಲದ ಪುರಾಣಗಳು ಅವರ ಬೆನ್ನಿಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ತೀಕರಲ್ಲಿ ಮೂಲಪುರುಷನ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತೆಯೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಥೆಗಳೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಖಂಡಿತಾ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ತೀಕರಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನರಲ್ಲ".[೪೯] ಹೊಲೆಯ ಉಪಜಾತಿಯವರಾದ ಮಾಲಮಾಸ್ತೀಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾಲಮಾಸ್ತೀಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿರುವ ಮಾದಿಗಮಾಸ್ತೀಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ 'ಮಾಸ್ತೀಕರು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು 'ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ತೀಕರು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಮಾಲಮಾಸ್ತೀಕರು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಉಗಮಿಸಿದ ಜಾತಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಮಾಲಮಾಸ್ತೀಕರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿಜಾಂಬವಂತನು ಹೊಲೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಿನಕ್ಕೊಬ್ಬಳಂತೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕಾಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ಸಜ್ಜಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಹೊಲೆಯರ ಹೊಸ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಿಡದಿ ಶೆಯ್ಯೆಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ನಿತ್ಯ ಮದುವಣಿಗ (ನಿತ್ಯಾ ಪೆಂಡ್ಲಿ ಕೊಡುಕು) ಆಗಿದ್ದನು. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಹೊಲೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಲೈಂಗಿಕ ಪೀಡನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವುದು ಅವನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಹೊಲೆಯರಿಗಿದ್ದ ೧೦೧ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಸಹಾಯಕತೆಗೆ ದೂಡಿದ್ದನು. ಆದಿಜಾಂಬವಂತನಿಂದ ಲೈಂಗಿಕ ಹಿಂಸಾಕೋಟಲೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಲತಿಯರು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಕೆರೆಬಾವಿ ಹಾರಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದಿಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲು ಹೊಲೆಯರು ಯಾವುದೇ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಧರೆಯ ಪಾಲಕರಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದಿಜಾಂಬವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹೊಲೆಯ ಕುಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲ ವೀರನಿಗೆ ೧೦೧ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು, ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಅವನ ಇಡೀ ವಂಶವನ್ನು ಸಾಕುವ ಹೊಣೆ ಹೊಲೆಯರದ್ದೆಂದು ಜಾಬು ಬರೆಸಿ ನಾಡಿನಗಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸು ಆದಿಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಹೊಲೆಯ ಕುಲಗಳು ಈ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಇರೋವರೆಗೂ ಅವರು ತಿನ್ನೋ ಊಟ, ಉಡೋ ಬಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಲಮಾಸ್ತೀಕರ ವಂಶವನ್ನಿಡೀ ಸಾಕುವ ಭಾರ ಹೊರಬೇಕೆಂದು ದೊರೆಗಳಿಂದ ರಾಜಶಾಸನದ ಹಕ್ಕು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಆದಿಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಕೊಂದು

ಜಯಶಾಲಿಯಾದ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸುವಿಗೆ ರಾಜರು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಾಲರವನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಮಹಾಠೀಕಿನಿಂದ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜರು 'ಮಾಲ ಮಹಾಠೀಕ್' ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನ ವಂಶಸ್ಥರು 'ಮಾಲ ಮಾಸ್ಟೀಕ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾಸ್ಟೀಕರಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಹೊಲೆಯ ಕುಲಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇರುವವೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೇಶಾಂತರದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವಾಗ ಈ ಚೆನ್ನಯದಾಸರಿಯು ಈ ಹಕ್ಕುಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕಡ್ಡಾಯ ನಿಯಮ ಅನುಸರಿಸತೊಡಗಿದನಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಹೊಲೆಯರ ಹಿರಿಮಕ್ಕಳೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಮಾಲಮಾಸ್ಟೀಕರಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತುತ್ತಾ ಬಂದರು.

ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಆದಿಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಬಾಕನನ್ನಾಗಿ, ಅಮಾನವೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸುವಿನಿಂದ ಹತ್ಯೆಯಾದಂತೆ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ತೇಜೋವಧೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊಲೆಯರ ಮೇಲ್‌ತನವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿವುದೇ ಇಂತಹ ಕಥನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಆ ಕಾಲದ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಸಮಾಜದ ಎಡಗೈ ಮತ್ತು ಬಲಗೈ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದಾಗಿ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸು ಪುರಾಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ ಪಣದ ಮಾದಿಗರ ಆದಿಜಾಂಬವನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೈವಪಂಥೀಯ ಮಾದಿಗ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥೀಯ ಹೊಲೆಯರಿಗೂ ನಡುವೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದ ಪಂಥವಿಭೇದ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸನಿಂದ ಹತ್ಯೆಯಾಗುವ ಆದಿಜಾಂಬವಂತ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಜಾಂಬು ಕುಲಗಳು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂಲದ ಪಿತಾಮಹ ತಾತ ಜಾಂಬವಂತನೋ, ಆದಿಜಾಂಬವಂತನೋ, ಜಲಜಾಂಬವಂತನೋ ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಕಾಲದವನು. ಅವನ ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅವನು ಆದಿಪುರುಷನಾದ 'ಆದಿಜಾಂಬವಂತ'ನು. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕರ್ತನೆಂದು ಮಾದಿಗರ ಗೌರವಾಭಿಮಾನಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವಂತ ಮಾದಿಗ ಜಗತ್ತಿನ ಅಂದರೆ ಎಡಗೈ ಪಣದ ಘನತೆಯ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದನು. ಅಸೂಯಾಪರತೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಆತನನ್ನು ದುಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಯ ಪುರಾಣ ವೀರನಾದ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸುವಿನ ಮೂಲಕವೇ ಹತ್ಯೆಯಾಗುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಬಲಗೈ ಪಣದ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ ಮಾಲಮಾಸ್ಟೀಕರ ವೀರನಾದ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸುವಿನ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಮಾದಿಗ ಮಲ್ಲನೊಬ್ಬ ಹೊಲೆಯರ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಚೆನ್ನಯ್ಯದಾಸುವಿನಿಂದ ಹತ್ಯೆಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು

ಮಾದಿಗ, ಹೊಲೆಯ, ವಡ್ಡ ಎಂದು ಈಗಲೂ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಜಾಯಮಾನವಿರುವಂತೆ, ಆ ಮಾದಿಗ ಮಲ್ಲಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವಂತ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ಮಾಸ್ತೀಕರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಂಚಿ ತೇರನ್ನೆಳೆದ ಜಗಜಟ್ಟಿ ಹನುಮಂತರಾವು ಕುರಿತ ಜಾನಪದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಣ ಸಂಘರ್ಷದ ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಕಂಚಿ ತೇರನ್ನೆಳೆದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮನ ತೇರು ಏಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕದಲದೆ ಚಕ್ರಗಳು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗಿದ್ದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತಾರ್ಕಿಕ ಆಧಾರ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಮ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಖೋಟಾ' ಎಂದು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿರುವ ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾಸ್ತೀಕರು 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವರ ಪದ' ಮತ್ತಿತರ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಕಂಚಿ, ಕಂಚಿಯ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ (ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ), ಜಾಂಬುಕುಲಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣ ಸಂಘರ್ಷ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಎಡಗೈ ಒಂಭತ್ತು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಮಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಲರು ಕಾಳಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಉಪಾಸಕರೂ, ಪುರೋಹಿತರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬುದರ ಕಡೆಗೆ ಈ ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಕಾಲ ನಮೂದು ಮತ್ತು ರಾಜಮುದ್ರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ನಿಜ ಇತಿಹಾಸದ ಗುರುತುಗಳು ದೇಹವನ್ನು ಅರಸಿ ತಿರುಗುವ ಪ್ರೇತದಂತೆ ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇನೋ ಇದೊಂದು 'ಖೋಟಾ' ಶಾಸನವಾಗಿದೆ. ಮಾಸ್ತೀಕರ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯ ಶಾಸನ ಪಾಠಾಂತರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

'ಖೋಟಾ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿರುವ ಈ ತಾಮ್ರ ಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಸ್ತೀಕರ 'ತಂಗಡಿ ದ್ಯಾವರ ಪದ'ದಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಈ ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯು 'ಖೋಟಾ' ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಚಿಯ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯ ತೇರನ್ನೆಳೆವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಉದ್ಭವಿಸಿ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ ಪಣದವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತೇರನ್ನೆಳೆದರೆಂದು ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾಸ್ತೀಕರ ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣವು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎಡಗೈ ಒಂಭತ್ತು ಪಣದ ಕೊನೆಯವರಾದ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ತೀಕರ ಜಗಜಟ್ಟಿ ಹನುಮಂತರಾವು ತೇರನ್ನೆಳೆದನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾಸ್ತೀಕರ ಮೌಖಿಕ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಂಚಾಲರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ನಾಯಕರಾಗಿ ಪಣ ಸಮಾಜದ ಎಡಗೈ ಗುಂಪಿನ

ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವವರು. ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಪಾಂಚಾಲ ಕುಲದವರೇ ಆಗಿದ್ದು ತಮ್ಮದೇ ಎಡಗೈ ಪಣದವನಾದ ಹನುಮಂತರಾವುಗೆ ತೇರನ್ನೆಳೆವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿ, ಹನುಮಂತರಾವು ಮತ್ತು ಆತನ ಗುಂಪಿಗೆ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹನುಮಂತರಾವು ತೇರನ್ನೆಳೆದ ಜಾನಪದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಸುಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸಹ ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಳಿದೇವಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಉಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದ ಎಡಗೈ ಪಾಂಚಾಲರನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮಾಕ್ಷಿದೇವಿಯ ತೇರನ್ನೆಳೆದ ಹನುಮಂತರಾವು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೇ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೌಖಿಕರು ತಮ್ಮ ಜನಪದ ವೀರನಾದ ಹನುಮಂತರಾವುಗೇ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಗೌಣಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳು ಕಂಚಿಪಟ್ಟಣವೇ ಆಗಿದ್ದು, ಎಳೆಯುವ ರಥವು ಸಹ ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮನದೇ ಆಗಿದೆ.

ಬಲಗೈ ಹದಿನೆಂಟು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಹಾಗೂ ಎಡಗೈ ಒಂಭತ್ತು ಪಣಕಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಊರಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಕುಲಚಿಹ್ನೆಗಳು, ದೇಶಮುದ್ರೆಗಳು, ಕೈಫಿಯತ್ತು, ಫರ್ಮಾನು ಮುಂತಾದ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು. ನಾಗರಿಕತೆಯ ತೀವ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಪಣಕಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಈಗ ಭಾಗಶಃ ಕರಗಿ ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವದ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ರಾಜಕೀಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರದೆ ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಈಗಿನ ಆಧುನಿಕ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಮಾಸ್ತೀಕ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಜನರಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಹುತೇಕ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಭಿಕ್ಷುಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಬದುಕನ್ನೂ ತೊರೆದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಬದುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಉಪಜಾತಿಗಳಿದ್ದರೆ ಹೊಲೆಯರಿಗೆ ಮಾಲಮಾಸ್ತೀಕರು ಮಾತ್ರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಲಬಂಧುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪದ ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರು ಮುಖ್ಯಜಾತಿಯಾದ ಊರನಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಲೀನವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಲಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಖ್ಯ ಜಾತಿಯಾದ ಹೊಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಲೀನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲಬಂಧುಗಳಾದ ದಕ್ಕಲರು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ತೀಕರು ಲೀನವಾಗದೆ ಇನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನವಿಲು ಕಿನ್ನರಿ, ಕೃಷ್ಣಕಿನ್ನರಿ, ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಜಂಬೂಕುಲಗಳ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಗಂಗಭಾರತ ಗೇಯ ಕಥನವನ್ನು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳ ಬಳಿ 'ಕಾಸಿಕಟ್ಟಿ'

ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನಾಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಸೋದರರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಕ್ತಾರಿಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕರ ಸಂಗತಿ. ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ತಮ್ಮ ಕುಲಬಂಧುಗಳಾದ ದಕ್ಕಲರು ಮತ್ತು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೂ ಜಂಬೂಕುಲಗಳ ಚೂಲಮೂಲಗಳ ಹಲವಾರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಚಲ್ಲುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಮಾಸ್ಟೀಕರು "ಜಾಂಬುಕುಲದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧಿಕೃತ ವಾರಸುದಾರರೆಂಬತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೫೦] ಮಾಲ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಹೊಲೆಯರ ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮುಂದಿನ ಊರಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನಾದಿನ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ 'ಮಾಲಮಾಸ್ಟೀಡು ಆಟಂ' ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಹನುಮಂತನು ಸಂಜೀವಿನಿ ಪರ್ವತವನ್ನು ಅಂಗೈನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ತರುವ ನಿಶಾನಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಗಾರಿ ಭಾರಿಸುತ್ತಾ ಪೈಲ್ವಾನ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಗಜಟ್ಟಿಗಳಂತೆ ಹುರಿಗೊಂಡ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳ ಮಾಸ್ಟೀಕ ಪುರುಷರು ಬಸ್ಕಿ, ಕತ್ತಿಸಾಮು, ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೊಂಟದ ಸುತ್ತ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೋರಲು ಬಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕೆ.ಜಿ.ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ತೂಕವುಳ್ಳ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆಸೆದು ಭುಜ ಅಥವಾ ಎದೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಟೆ-ನಗಾರಿ ವಾದ್ಯಗಳ ಗಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಒತ್ತಿ ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತು ಲೀಟರ್‌ಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರಿನ ಹಂಡೆಯನ್ನು ಹಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿ ಗರಗರನೆ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಮನರಂಜನೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದಿಗರ ಉಪಕುಲವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಧಾನಿ ಕಂಚಿ. ಆಂಧ್ರದ ಕಡಪ ಮೂಲದ ಮಾದಿಗರು ತಾವೆನ್ನುವ ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕರಾದ ಮಾಸ್ಟೀಕರು 'ತಾಂಬ್ರಾ' ಎಂಬ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಅರವ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕರಾಗಿದ್ದು, ಅವರದ್ದೇ ಮರಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ತೆಲುಗಿನೊಂದಿಗೆ ಮರುಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾರತದ ವಿಶಾಲ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಮೂಲ ಭಾಷೆ ತೆಲುಗು. ಸಂಖ್ಯಾಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರುವ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿದಂತೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಂದಾಗಿ ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾಸ್ಟೀಕರು ತಮ್ಮ ಕುಲಮೂಲದ ಗಾರುಡಿ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಶಾಕ್ತ್ಯಪಂಥೀಯ ಆಚರಣೆಗಳು, ಮಾಂತ್ರಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು,

ಗರಡಿ ಪೈಲ್ವಾನ್ ವಿದ್ಯೆಯ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು, ಕಂಚಿ ಶಾಸನ-ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು, ನವಿಲು ಕಿನ್ನರಿ, ಕೃಷ್ಣ ಕಿನ್ನರಿಯಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಾಂಛನಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತಾ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಾತಿ ಗುರುತಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯೊಂದಿಗೆ ಲೀನವಾಗುವ ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರೆಂಬ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ 'ಮಾಸ್ತೀಕ' ಜಾತಿಯಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಪಟ್ಟಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆಂಬ ವಾದವಿದೆ. ಇದು ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾದರೂ ಸಹ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಒಳಪ್ರಭೇದವಾಗಿ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಂಕದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಂಡಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿಗುರುತು ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಾಸೆಗಳನ್ನು ಪೊರೆದು ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಬಲ್ಲದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಂಚ ಮೇಲ್‌ಚಲನೆ ಹೊಂದಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಥವಾ ಒಂದು ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಧಾನ ಜಾತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇಂತಹ ಶೋಷಕ-ಪೋಷಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಭಂಜಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿಯಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹಿತವಿದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಮ್ಮಾರರು: ಸಮಗಾರ, ಮಚಿಗಾರ ಮತ್ತು ಡೋಹಾರ ಎಂಬ ತ್ರಿಮತಸ್ಥ ಚರ್ಮಕಾರ ಮಾದಿಗರು

ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹಣನೊಬ್ಬ ನದಿಯೊಂದನ್ನು ದಾಟಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಚರ್ಮದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತವೆಯೆಂದು ಅರಿತ ಅವನು ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನದಿ ದಾಟಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ನಡುನೀರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಆಳವಾಗಿದ್ದ ನದಿ ನೀರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೇಲೇರುತ್ತದೆ, ಎದೆ ಎತ್ತರದಿಂದ ನೀರು ಏರಿದಂತೆ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ನೀರು ಭುಜದ ಮೇಲೇರಿದಾಗ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನದಿ ದಾಟುತ್ತಾನೆ. ಚಪ್ಪಲಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಚಮ್ಮಾರರು ಹೇಳುವ ಕಥೆ.

ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಒದ್ದೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯೆಂದು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸದಂತೆ ದೂರವಿರಿಸಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮಾದಿಗರು ಹೊಲೆದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟುಗಳು ಮಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು

ಮಾದಿಗರ ಇಂತಹ ತಾಯಿಬೇರಿನ ಕಥೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ, ತಳವಂದಿಗರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲೇರಬೇಕಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಇಂಗಿತ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಚರ್ಮದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇತರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಜೊತೆಗೆ, ಮಾದಿಗರು ಮಹೋನ್ನತ ಚರ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧನವೆಂದೇ ಆ ಕಥೆಯಿಂದ ಮನಗಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ತಂದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಣೆಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ'. 'ನಾನು ಚಪ್ಪಲಿ ಬಿಡೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲೋಕು ಅವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ''ಈ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು. ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ಕೊಬಾರ್ದು''ಈ ನನ್ನ ಎಡಗಾಲಿನ ಚಪ್ಪಲಿಯೂ ಆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲ್ಲ', 'ಕೆರದಾಗೊಡ್ದು ಜ್ವರ ಬಿಡಿಸ್ತೀನಿ'. ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಸಿರಿವಂತರ, ಮಡಿವಂತ ಸನಾತನಿಗಳ ಮನೋವೈಖರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಚಪ್ಪಲಿಗಳಿಗೆ ಕೊಳಕು ಮನಸ್ಸಿನ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಮೆತ್ತುತ್ತಿವೆ. ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿರುವ ಜನ ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಹೇಗೆ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ಕೊಳಕು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಚಪ್ಪಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಚಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಕಾಯಕ ಪವಿತ್ರ ಧರ್ಮ; ಅದು ಅವನ ಜೀವನ ವಿಧಾನ. 'ಚಪ್ಪಲಿ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಿರಿವಂತರು ವ್ಯಂಜಿಸುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ದಲಿತರು ಭಾವಿಸುವ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಪವಿತ್ರ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು ಚಪ್ಪಲಿ ತಯಾರಿಸುವವರ ಮತ್ತು ಚಪ್ಪಲಿ ಧರಿಸುವವರ ಮನೋಗುಣ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಪ್ಪಲಿ ಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಿವೆ. ಮೆಟ್ಟು, ಜೋಡು, ಕೆರ, ಮೊಚ್ಚೆ, ಪಾದುಕೆ, ಆವುಗೆ, ಚಮ್ಮಾವುಗೆ, ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ, ಮುಳ್ಳಾವುಗೆ, ಪಾದರಕ್ಷೆ, ಎಕ್ಕಡ, ಕಾಲ್ಮರಿ, ಕುಂಸಿ, ಚಡಾವು, ಪಾಪೋಸು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. 'ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆರ ಬಿಡೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿರಿಸ್ತೀನಿ' ಮಾತು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕೆರ ಹೊಲೆಯುವವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೀಳ್ತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚಪ್ಪಲಿ ತಯಾರಿಸುವವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಟ ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ತಟ್ಟುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೆಟ್ಟು ತಯಾರಿಸುವವರ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಹೇರಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದಿಗರ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ಅಪರೂಪದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾದಿಗರ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯ ಕಲೆ ದಾಖಲಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಗುರುತುಗಳು ಮತ್ತು ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಬೇರುಗಳು ಉಳಿದಿರುವುದು ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕಾನನ್ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾದಿಗರು ಚರ್ಮ ಹದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು 'ಎ ಜರ್ನಿ ಫ್ರಂ ಮದ್ರಾಸ್ ತ್ರೂ ದ ಕಂಟ್ರೀಸ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರ್, ಕೆನರಾ ಅಂಡ್ ಮಲಬಾರ್' ಕೃತಿಯ ೩ನೇ ಸಂಪುಟದ ೨೨೭ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಮ್ಮಾರರು ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಾದಿಗರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕೆಳಜಾತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದವರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಒಂದು ವರ್ಗದವರು ಮಾತ್ರ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕಾನನ್ ತನ್ನ 'ಎ ಜರ್ನಿ ಫ್ರಂ ಮದ್ರಾಸ್ ತ್ರೂ ದ ಕಂಟ್ರೀಸ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರ್, ಕೆನರಾ ಅಂಡ್ ಮಲಬಾರ್' ಕೃತಿಯ ೧ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರಿನ ಹತ್ತಿರದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಮಾದಿಗರ ಎಡಗೈ ಜಾತಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. "There are nine 'tribes or castes' of which 'Madigaru', tanners and shoemakers, are last : 'as their own name is reprochful, they are commonly called the Eddagai (left hand) caste, as if they were the only persons belonging to it."[೫೧] ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಒಂಭತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮನ್ನು ಇಂದಿಗೂ 'ಎಡಗೈ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬುಕಾನನ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸೀಮೆಯ ಮಾದಿಗರು ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಹ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾದಿಗರು ನೀರು, ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ(cassia auriculata) ಚಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪೂರ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನಕಲೆಯನ್ನು ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮರೆತುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡಲು ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಣ್ಣದ ನೀರು ಮತ್ತು ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಚಕ್ಕೆಪುಡಿಯ ಮಿಶ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ತುಂಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ ಮತ್ತು ಕರೆಬಾನಿಗಳು ಈಗಲೂ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳೇ ನೀರಾವರಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಸರೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಾವಿಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ನೀರೆತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರೈತರು ನೀರೆತ್ತುವ ಚರ್ಮದ ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಚರ್ಮಕಾರರಾದ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಈಚಲ ಮರ, ತೆಂಗಿನಮರ, ತಾಳೆಮರ, ಭಗಿನಿಮರ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಹೆಂಡ ಇಳಿಸುವ ಈಡಿಗರು ಹೆಂಡವನ್ನು ತುಂಬುವ ಚರ್ಮದ ತಿತ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ

ಮತ್ತು ಮರ ಹತ್ತಲು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಧರಿಸುವ ಚರ್ಮದ ಹುರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಚರ್ಮಕಾರರಾದ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಎಮ್ಮೆ, ಎತ್ತು, ಆನೆ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾಸುಗಳನ್ನು ಸಿಗಿದು ನೀರೆತ್ತುವ ತೊಗಲಿನ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೆಂಡದ ತಿತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾದಿಗರು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.[೫೨] ಹಡಪದವರು ತಮ್ಮ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಕತ್ತಿ, ಮಸೆಗಲ್ಲು, ಕತ್ತರಿ, ಸಾಬೂನು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಮದ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ರಣವಾದ್ಯಗಳಾದ ಜಗ್ಗಲಿಗೆ, ಭೇರಿ, ನಗಾರಿ, ತಮಟೆ, ಡೋಲು, ಢಕ್ಕೆ, ಮದ್ದಳೆ, ಅರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡಲು ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಚರ್ಮದ ಅಗತ್ಯ ಒದಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪದೇ ಪದೇ ರಿಪೇರಿಗೆ ಬರುವ ಚರ್ಮದ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾದಿಗರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ದನಕರುಗಳನ್ನು ಚರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ವಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದನಗಳನ್ನು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಚರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಊರಜಾತ್ರೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

"ಕಾಗೆ ವಿಷ್ಟಿಸುವ ಹೊನ್ನಕಳಸವಹುದರಿಂದ ಒಡೆಯರು ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆ ಮಾಡಯ್ಯ", ಹೀಗೊಂದು ವಚನವಿದೆ. ದೇಗುಲದ ಹೊನ್ನ ಕಳಸದ ಮೇಲೆ ಕಾಗೆಯು ಹಿಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತದೆಯಾದುದರಿಂದ ಒಡೆಯರು ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆಯುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆ ಮಾಡೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಚಿನ್ನದ ಕಳಸವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಚಪ್ಪಲಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಬಂಗಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಚರ್ಮ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು ಸತ್ತ ನಂತರವೂ ಅದರ ಚರ್ಮ, ಕೊಂಬು, ಎಲುಬು, ಕೊಬ್ಬುಗಳು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕರಣ ವಿಧಾನವೊಂದನ್ನು ಚರ್ಮಕಾರರು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರ ರಥವನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಬಳಸುವ ಹಗ್ಗದ ಹುರಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಮದ ಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ತೇರಿನ ಗುಂಬಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚರ್ಮದ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವುದಲ್ಲದೆ ಪವಿತ್ರ ಪೂಜಾರ್ಹ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ 'ಪದಾರ್ಥ ಗೌರವ' ಪಡೆದುಕೊಳುತ್ತವೆ.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ತ ದನಗಳ ಚರ್ಮವು ಹರಿಗೋಲು, ಬೊಕ್ಕಣ, ಸಿದಿಗೆ, ಬಾರುಗೋಲು, ಪಾದರಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಾ, ಮಾಂಸಾಹಾರ ನಿಷೇಧಿಸಿದ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರನ್ನು ಹೀನಾಯಿಸುವವರು, 'ಬುದ್ಧಲಿಕೆಯೊಗಳಗಿನಾ ತುಪ್ಪವ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿ' ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಳಗೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಮಾದಿಗರು ಶಿವನು ಚರ್ಮಕಾರನೆಂದೇ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯನ ಕುಲಕೌಶಲ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾದ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ವಚನಕಾರ ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯ ಚರ್ಮಕಾರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು

ಶಿವದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಅನುಭಾವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಟ್ಟೆಯ ಚುಚ್ಚುವ ಉಳಿಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡು, 'ಇತಲೇಕಯ್ಯ ಬಂದೆ ಕಾಯದ ತಿತ್ತಿಯ ಹೊತ್ತಾಡುವವನ ಮುಂದೆ?' ಎಂದು ಶಿವನನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಲಿತ ಜನಪದರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾದ ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರನೊಬ್ಬ ಚರ್ಮಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶ್ರವಣ ದೊರೆ ಎಂಬ ಜೈನ ರಾಜ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನು ತಯಾರಿಸಿದ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೊರೆಯೊಬ್ಬನು ಮಹದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲೆಯುವ ಕೆಲಸ ವಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮಹದೇಶ್ವರನು ಚಮ್ಮಾರ ಕಸುಬನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವನೆಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

'ಕಹಳೆ' ಮತ್ತು 'ಭೇರಿ'ಗಳು ದಲಿತರ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳು, ಕಹಳೆ ಲೋಹವಾದ್ಯ, ಭೇರಿ ಚರ್ಮವಾದ್ಯ ಇವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ರಣಕಹಳೆ, ರಣಭೇರಿ, ಜಯಭೇರಿ ಮುಂತಾದವು ಯುದ್ಧ ವಿಶೇಷ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿದ್ದು ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕುದುರೆಗಳ ಜೀನುಗಳು, ತೈಲ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪದ ಚೀಲಗಳು ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ತೊಗಲು ಬಹು ಉಪಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಾಮಧೇನುವು ತಾನು ಸಾಯುವಾಗ ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನಮಾರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸತ್ತುಹೋಯಿತೆಂದು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವನು ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಅವನು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ದಕ್ಕದ ಕುಮಾರ(ದಕ್ಕದ ಮುನಿ)ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪುರಾಣಿಮ ದುರಂತದಲ್ಲಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ದಕ್ಕದ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದು, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಡವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತಾನೆ. ಕಾಲುಂಗುರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಿಗಾಗಿ ಕೊರಳ ಪೀಪಾಯಿ(ಅನ್ನನಾಳ)ಯನ್ನು ಪಡೆದ ಜಾಂಬವ ತಾತನು ಹಣೆಯನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮಾಡಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕಳ ಮಾಡಿ, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಮ್ಮಟಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಕುಲುಮೆ ತಿದಿ, ನೀರಬಾನಿ, ಹಗ್ಗ, ಹೊಸಮೆಟ್ಟುಗಳು ಮುಂತಾದ ಚರ್ಮದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾನವನ ಚರ್ಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕುಲತ್ಯಾಗ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದುಕೊಡುವವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ದಕ್ಕದಮುನಿಯ ದೇಹದ ಅಂಗಾಂಗಳನ್ನು ಒಡವೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ದೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ದೊಕ್ಕೆಗೆ ಜೀವತುಂಬಿ ದಕ್ಕದಮುನಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಜಾಂಬವನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದಾಗ ಜಾಂಬವತಾತನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ

ದಕ್ಕಲಿಗ ಜಾತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಜಾಂಬವ ತಾತ ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೇ ಕೊಂದು ಅವನ ಚರ್ಮವನ್ನು ತಿದಿ ಹೊಲೆಯಲು ಬಳಸಿದ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೂ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಂದು ಸೈಮನ್ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೈಮನ್ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, 'Once killed and his skin - indeed his bones too- used for neccssery implements, he still came back to life and cursed his father, 'you will forget your austerities and will become a Chandala'- the puranic outcaste. Nobdy would touch him. Eventually the curse was limited to five thousand years, but Jambava nevertheless cursed him in return: 'you will be called Dakkali you will beg for food in the houses of my descendents'. The episode is completed with the successful making of the jewellery and the creation of a kummari(potter caste) to make the pots needed for the marriages."[೫೩] ಕುಂಬಾರನು ಆದಿಜಾಂಬವನಿಂದ ಉದಯಿಸುತಾನೆ. ಆದಿ ಜಾಂಬವನು ದಕ್ಕದಮಗನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ನೀರಬಾನಿ, ಹಗ್ಗ, ಚಪ್ಪಲಿ, ಕುಲುಮೆ ತಿದಿ ಮುಂತಾದ ಚರ್ಮದ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಮೊದಲ ಚಮ್ಮಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಮಾದಿಗರ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸುದ್ದಿ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳಾದ ತಪ್ಪಟೆ ಅಥವಾ ರಮಡೋಲು ನುಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಡಂಗೂರ ಸಾರುವ ಮಾದಿಗರು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಚರ್ಮ(leather), ರಂಪಿಗೆ ಅಥವಾ ಚಿಂಪರಿಕೆ(small saw), ಅರಿ(awl), ಅಡಿಗೂಟ(peg), ಉಳಿ(chisel), ಅಡಿಗಲ್ಲು(base stone), ಕಬ್ಬಿಣ ಕೊಡತಿ(iron mallet), ಚೂರಿ(knife), ಮೆದುಳು ಅಥವಾ ಮಿಗ್ಗು(brain), ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ(water tub), ದಾರ(thread)ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಮೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಆಧುನಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಪರಿಚಯವೇ ಇರದಿದ್ದ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಗೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವವಿತ್ತು. ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದಿಗರು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಕೊಳೆತು ನಾರುವ ಚರ್ಮವನ್ನು ದುರ್ವಾಸನೆರಹಿತವಾಗಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು ಸತ್ತ ನಂತರವೂ ಅದರ ಚರ್ಮದ ಮೂಲಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಕವಿಕುಲ ಗುರಿವಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಗುಣಾಢ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚರ್ಮಕಾರನೆಂಬ ವಾದ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಚರ್ಮಪಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಾನು ಬರೆದ ಕತೆಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊತ್ತು ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಿಗಳು, ವಿವಿಧ ಕಳಾಪಂಡಿತರು ಅವನನ್ನು ಹೀನ ಕುಲದವನೆಂದು ಜರಿದು ಆಚೆಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನೊಬ್ಬ ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪೈಶಾಚಿ ಬೃಹತ್ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಅಪಚಾರವೆಸಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯೇ

ಸೂಕ್ತ ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂದು ಗುಣಾಢ್ಯನ ವಿರುದ್ಧ ದೂರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂರ್ಖ ದೊರೆ ಗುಣಾಢ್ಯನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ನಿರಾಸೆಗೊಂಡ ಕವಿ ತನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೇಗೋ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಗ್ರಂಥವೇ 'ಬೃಹತ್ ಕಥಾ'. ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚರ್ಮವಿದ್ಯೆ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಗುಣಾಢ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಕಾರನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಕುಂದರನಾಡ ಪಾಟೀಲರು ರೈತ ಚಳುವಳಿಯ ಕಥಾಭಿತ್ತಿಯುಳ್ಳ 'ಹಂತ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಮೋಚಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಮೋಘ ಚಿತ್ರಣವು ಚರ್ಮಕಾರನೊಬ್ಬನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ಶಾಹುಮಹಾರಾಜರು ಎತ್ತರಿಸಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. "ಗೋಮಾಜ ಎಂಬ ಕಾಪ್ಸಿಯ ಮೋಚಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರಮ ಸೇರಿಸಿ ಶಾಹು ಮಹಾರಾಜನ ಚಪ್ಪಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಶಾಹು ಮಹಾರಾಜನ ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ. ಅವುಗಳ ಮೃದುತ್ವ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಕೌಶಲ್ಯ ನೋಡಿ ಶಾಹುಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ಶಾಹು ಮಹಾರಾಜ ಅವನನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಧನಕನಕ ಕೊಟ್ಟು ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ದರ್ಬಾರಿನ ಜನ ಅಂತಹ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ಗೋಮಾಜಿಯ ಉದ್ಯೋಗ ಬೆಳೆದು ಅವನ ಆರ್ಥಿಕಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಂತೆ ತಿರುಗಾಡತೊಡಗಿದ. ಅಂದಿನ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಚಿಗಳು ಸವರ್ಣೀಯರು ದಾಟುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಯುವುದು ನಿಷಿದ್ಧವಿತ್ತು. ಯಜಮಾನನ ಎದುರಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಗೋಮಾಜಿಯಿಂದಾಗಿ ಉಳಿದ ಮೋಚಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗೂಡು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಂದರು. ಸವರ್ಣೀಯರಿಗೆ ಅದು ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರೇ ಗೋಮಾಜಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಉಳಿದವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದರು."[೨೪]

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಚರ್ಮಕಾರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾದಿಗರ ಸಹಸಂಬಂಧಿತ ಜಾತಿಗಳಾದ ಡೋಹಾರರು(ಡೋರರು). ಮಚಗಾರರು(ಮೋಚಿ) ಮತ್ತು ಸಮಗಾರರು ಜೀವನಮಾರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಯಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಕುಳವಾಡಿಕೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಚಮ್ಮಾರರ ಕುಲಸ್ಥರಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪ ತಮ್ಮದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದನ್ವಯ ಹಂಚಿಕೆ ಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಡೋಹಾರರು ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದ ಮಾಡುವ ಚರ್ಮ ತಯಾರಕರ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪಾದರಕ್ಷೆ ತಯಾರಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಚಗಾರರು ಡೋಹಾರರಿಂದ

ಚರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೆಡದಂತೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಮವನ್ನು ಸಮಗಾರರಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಮವನ್ನು ಕೆಡದಂತೆ ಮುಚ್ಚಿ ಮಡಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಗಾರರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಮಗಾರರು ಚರ್ಮದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಸಮುದಾಯದವರು. ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಪಾದರಕ್ಷೆ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆ ಈ ಮೂರೂ ಚಮ್ಮಾರ ಕುಲಸ್ತರಲ್ಲಿದೆ. ಚರ್ಮಕಾರ ಕುಲದ 'ಡೋಹಾರರು' ಹಸು ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ದೋರ್‌ದಕ್ಕಯ್ಯ ಅಥವಾ ದೋರ್ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಕುಲದವರಾದ ಡೋಹಾರರು ಕಚ್ಚಾ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಟುಕರಿಂದ ಕೊಂಡುತಂದು, ಹದ ಮಾಡಿ, ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾರೆ.

ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ಹಸು, ಎಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಕೋಣ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ರಾಸುಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಪಿಲೆಬಾನಿ, ಹೆಂಡದ ತಿತ್ತಿ, ತೈಲದ ತಿತ್ತಿ, ಜಗ್ಗಲಿಗೆ, ಭೇರಿ, ನಗಾರಿ, ರಬಡೋಲು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ರಣವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಸಿದರೆ ಆಡು ಕುರಿ ಎಳೆಗರು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ತಮಟೆ, ಡೋಲು, ಢಕ್ಕೆ, ಮದ್ದಳೆ, ತಬಲ ಮುಂತಾದ ರಣವಾದ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತೋಪಕರಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಗಾರ, ಮಚಗಾರ, ಡೋಹರ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳಾಗಿರುವ ಈ ತ್ರಿಮತಸ್ಥ ಚರ್ಮಕಾರರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವಾದ ಜಾಂಬವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. "Jambava is a synonym for the madiga who claim their origin from Rishi Adi Jambavudu"[೫೫] ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕೆ.ಎಸ್.ಸಿಂಗ್ ಮಾದಿಗರ ಚರ್ಮನಿಷ್ಠ ಕಸುಬನ್ನು ಕುರಿತು "Earlier they used to tan hides by indegenous methods but now they collect tanned hides from leather merchants to make leather articles like slippers, shoes and water bags which we used to lift water from the dugwells (banalu = ಬಾನಿಗಳು), drum covers & drum heads(palakala muthalu = ಹಲಗೆ ಬಾಯಿಗಳು)" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದಿಗರ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನೇ 'ಉದ್ಯಾಗ', 'ಉದ್ಯೋಗ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬುಗಳನ್ನು ನೆಚ್ಚಿ ಬದುಕಿದರು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಸುಬುಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಹೊಲೆಯರು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆ ಗಮನ ನೀಡಿದರು. ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೈಗಾರೀಕರಣದಿಂದ ಮಾದಿಗರ ಕುಲಕಸುಬುಗಳು ಮಕಾಡೆ ಬಿದ್ದವು. ಆ ಮೇಲೆ ಮಾದಿಗರು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರು. ಮಾದಿಗರು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಲೆಯರು ಸರ್ಕಾರಿ ಸವಲತ್ತುಗಳ ಸದ್ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೂರ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಾದಿಗರಿಗೆ 'ಮಾದಾರಿಕೆ' ಎಂಬ ಸುಂಕವಿದ್ದಂತೆ ಹೊಲೆಯರಿಗೂ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ತೆರಿಗೆ ಸುಂಕಗಳಿದ್ದವು. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೬೫ರ ಬಸ್ತಿ

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಇತರ ತೆರಿಗೆಗಳ ಜತೆ 'ಹೊಲೆಮಗ್ಗ'ವನ್ನು ಬಸದಿಗೆ ದತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವಿದೆ. ಹೊಲೆಯರು ಮಗ್ಗಗಳಿಂದ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುತ್ತಿರೆಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಲಾರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಗ್ಗದ ಹೊಲೆಯರು' ಎಂಬ ಹೊಲೆಯರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೋಮು ಇದೆ. ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದವರ ಚರ್ಮಕುಟೀರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯ ಬಿಸಿಲು ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕೊಡೆಯ ನೆರಳಿನಷ್ಟೇ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೋ ಮರದ ಕೆಳಗೋ ಕುಳಿತು ಬೂಟ್ ಪಾಲಿಷ್ ಮಾಡುವುದು, ಹರಿದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳಿಗೆ ಟಾಕ ಹಾಕುವುದು, ಹರಿದ ಬ್ಯಾಗು ಹೊಲೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ 'ತ್ರಿಮತಸ್ಥರು' ಒಂದೇ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಭೇದಗಳಿಂದಲೇ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಜ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ ಸಂಗತಿ. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಮಾದಿಗರ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟುಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ; ಅಂಬೇಡ್ಕರರು "ದಲಿತರೆಲ್ಲಾ ಒಂದಾಗಿ ಈ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಬೇಕು" ಎಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡ ನಗರಕ್ಕೆ ೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ 'ಮಚಿಗಾರ ಮಹಾಸಂಘ'ದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಧಾರವಾಡ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಧಾರವಾಡ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಹ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಮನಗಂಡು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಧಾರವಾಡ ಸಮೀಪದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೪೪ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಚಿಗಾರ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಾ ಅಧಿವೇಶನ ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚಿಂತಿಸಿದ ಮಚಿಗಾರರು ಈ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮಚಿಗಾರರ ಅಂದಿನ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ "ಈ ಜಾತಿಯ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ 'ಮಚಗಾರ' ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಬಗೆಗೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕೋರಲಾಯಿತು."[೫೬] ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೂಲಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಪರಿಪಾಠ ಒಂದು ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಚಿಗಾರ ಜಾತಿ ಸಮಾವೇಶಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗಾರ(ಚಮ್ಮಾರ)ರು ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಹಳೆಯ ಮುಂಬಯಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ. ೧೯೭೬ರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಪಂಗಡಗಳ ಕಾಯಿದೆ ಅನುಬಂಧ-೩ರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾಂಭಿ, ಆಸಾದರು, ಆಸೋಡಿ, ಚಮಾಡಿಯ, ಚಮಾರ, ಚಾಂಭಾರ್, ಚಮಗಾರ್, ಹರಳಯ್ಯ, ಹಳಳಿ, ಖಾಲ್ಪ, ಮಾಚಿಗಾರ, ಮೋಚಿಗಾರ, ಮಾದಾರ್, ಮಾದಿಗ, ಮೋಚಿ, ಮೋಜಿ, ಮುಚ್ಚಿ, ತೆಲುಗು ಮೋಚಿ, ಕಾಮಾಟಿ ರಾನಿಗಾರ್, ರೋಹಿದಾಸ್, ಸಮಗಾರ್ ಇವು ಈ ಜನಾಂಗದ ಪರ್ಯಾಯ ಜಾತಿನಾಮಗಳು ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜಂಬೂ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳೇ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಸಮಗಾರರ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳಲ್ಲ. ಸಮಗಾರ ಎಂಬುದು ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಉಪಜಾತಿಯಷ್ಟೆ.

ಸಾದರು: ಸಾದರೋ..... ಮಾದರೋ? ಒಂದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ

ರಂಭಾಪುರಿ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ಕೇದಾರ, ಶ್ರೀಶೈಲ ಹಾಗೂ ಕಾಶಿ ಇವು ಭಾರತೀಯ ವೀರಶೈವ ದರ್ಶನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಪಂಚಪೀಠಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿವೆ. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಅಘೋರ, ತತ್ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಈಶಾನಗಳೆಂಬ ಪಂಚಮುಖಗಳಿಂದ ರೇವಣ, ಮರುಳ, ಏಕೋರಾಮ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯರೆಂಬ ಪಂಚಾರ್ಯರು ಜನಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧನು ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿ ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ವಟಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಏಕೋರಾಮನು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ರಾಮನಾಥಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಸುಧಾಕುಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯನು ಕಾಶಿಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಶ್ವನಾಥಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಎಂದು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪತ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ದನು ನೇರವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಕುಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರಂಗ ಹಿರೇಮಠದ ಜಾತವೇದಮುನಿಗಳಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಬಸವಣ್ಣ ವೀರಶೈವಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದನು.

ಲಿಂಗಾಯಿತರ ಪಂಚಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಒಂದು. ಬಾಲಬಸವರು ಇಲ್ಲಿನ ಮಠದಯ್ಯಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಸ ತಿನ್ನದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸೇವಿಸುವ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಬಾಲಬಸವರು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪೀಠಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಸಾದರ ಲಿಂಗಾಯಿತರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಾದರು ಮತ್ತು ಮಾದರು

ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಪೂರ್ವದ ಮಾದರೇ ಇಂದಿನ ಸಾದರು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತ(ಬಾಲಬಸವ) ರಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಸಾದರ ಲಿಂಗಾಯಿತರ ಬೆಡಗುಗಳು ಹೆಚ್ಚೂ ಕಮ್ಮಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಎರಡೂ ಜಾತಿಗಳ ಬೆಡಗುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮಾದಿಗ ಮೂಲನೆಲೆಯ ಬೆಡಗುಗಳು ಈಗಿನ ಸಾದರಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಸಾವಂತ್ಲರು, ಹಟಗೇರು, ಕೆಂಗಾರು, ಐಹೊಳೇರು, ಕುರಿಯರು ಮುಂತಾದ ಬೆಡಗುಗಳು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳ ಮೂಲಗುರುತುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿ ನೆಲೆಯವೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪೀಠಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾದರಿಗೆ ಪರಮಾರಾಧ್ಯ ಗುರುವಾಗಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾದಿಗರ ಜಾತಿಯವನು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಹದೇವ ಬಣಕಾರ್, ಅ.ನ.ಕೃ, ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವರ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸಿವೆ. ಇದೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಿರೇಸಿಂಧೋಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಠವಿದೆ. ಇದು ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮಠದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠವೂ ಆಗಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾದರು–ಮಾದರು ಎಂಬ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿಘಟನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಅವರಲ್ಲೊಂದು ಗುಂಪು 'ಸಾದರು' ಎಂಬ ಜಾತಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗಾಯತರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾದಲಿಂಗಾಯಿತರಾಗಿ ಒಪ್ಪಿತವಾದರು.

ಸಾದರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಉಜ್ಜನಿ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರ ಹಿರೆಸಿಂಧೋಗಿ ಮಠಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ನಾಥಪಂಥದ ಕೊಂಡಿಯೊಂದಿದೆ. "ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ನಾಥರಾದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಜ್ಜನಿ(ಕೂಡ್ಲಿಗಿ) ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯು ಮಾದಿಗರ ಮೂಲದ್ದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ವಾಗ್ವಾದವು ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದ್ದು ಅದು ಬಗೆಹರಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಿಂಧೋಗಿಯಲ್ಲಿ(ಕೊಪ್ಪಳ) ಉಜ್ಜನಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಪೀಠದ ಮಾದಿಗರ ಮಠವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧನಾಥ ಎಂಬುವನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಯೋಗಿ ಎಂಬ ಉಜ್ಜನಿಪೀಠದ ಗುರಿವಿನ ಹರಕೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಗುರು ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಯೋಗಿಯು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸಿದ್ಧನಾಥನಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ಸಿಂಧೋಗಿ ಮಠ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉಜ್ಜನಿಯು ಭೈರವಾರಾಧನೆ ಜಾಗವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಿದ್ಧನಾಥನು ನಾಥನೆ ಎಂಬ ಊಹೆಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಊಹೆ ನಿಜವಾದರೆ ಈತ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತ ಮೂಲದ ಏಕೈಕ ನಾಥನು".[೫೭]

ಮೂಲ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ಕಾಣುವ ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯಿತರನ್ನು ಇವತ್ತಿನ ಲಿಂಗಾಯಿತರು ಮಾದಿಗರಂತೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಾಯಿತರೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ

ರೀತಿಯ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯಿತರು ಹೊಂದಲಾಗಿಲ್ಲ. ಹಿರೇ ಸಿಂಧೋಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಒಂದು ಗದ್ದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾದುಕೆ, ನಾಗಬೆತ್ತ, ಕರಿಯ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಜಾಗೃತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗದ್ದಿಗೆಗೆ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಸಾದರಿಗೆ ಗುರುವಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಸಾದರು ಅಥವಾ ಸಾದಲಿಂಗಾಯಿತರು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ಗುರುವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು 'ವಿಶ್ವಬಂಧು' ಎಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆಂದು ದೂರ ಇರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವರು ತಾವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಆದ್ಯಶರಣನಾದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ತಮಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಿಗನನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವ ಪರಂಪರೆಯ ವಕ್ತಾರರೆಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸೋತು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರರೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಶರಣರ ಜಾತ್ಯತೀತ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತರಲಾಗದೆ ಕೇವಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹುಸಿಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಬಸವಾದಿ ಶರಣರಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿನವರು ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿರಲಾರದು. ಅವರು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೂ ಮೊದಲಿಗರಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಮಾಜೋಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲೆತ್ನಿಸಿದ್ದ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮದು ಸನಾತನವಾದ, ಪುರಾತನವಾದ ಪರಂಪರೆ, ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು 'ಅಯೋನಿಜರು', 'ಲಿಂಗೋದ್ಭವರು ಎಂದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದರು. ಮೂಲತಃ ಆಂಧ್ರದವರಾದ ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕ ಶೈವಪಂಥೀಯ ಆರಾಧ್ಯ ಜಂಗಮರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿಜಶರಣರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಸಾದರು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕೀಳುಗಾಣುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಬಾಲಬಸವರು: ಜಾಗರವಿದ್ದು ಜಾವ ಕಟ್ಟುವ ಜಂಬೂ ಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳು

ಯೋಗನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿ ಇಂದು ಮುಂದಾಗುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರಿ ಹೇಳಿ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಕಾಲಜ್ಞಾನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ' ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ 'ಬಾಲಬಸವ ಸಂಪ್ರದಾಯ'ವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲಬಸವ ತುಮನೆಪ್ಪ ಹಾಡಿರುವ 'ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ'ವು ಬಾಲಬಸವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಗೋಣಿ

ಬಸಪ್ಪನು ದೈವವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಕಥನವನ್ನು ವಚನ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲಬಸವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮಾದಿಗರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾದಿಗರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಬಾಲಬಸವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾದಿಗರ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ದಕ್ಕಲರ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿರುವ ಕೆ.ಕೆ. ಎಲ್ಲಪ್ಪನವರ ಪ್ರಕಾರ, 'ಬಾಲ ಬಸವರೆಂದರೆ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾ ಶಿವಶರಣರ ವಂಶಸ್ಥರು. ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು, ಶರಣರು, 'ಬಸವಣ್ಣನ ದತ್ತು ಪುತ್ರರು'. ಅಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣನ ಮರುಹುಟ್ಟೇ ಈ ಬಾಲಬಸವರು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಏಳನೆಯ ಮಗನಾದ 'ಬಾಲಮುನಿ' ವಂಶಸ್ಥರೆಂದೂ, 'ಹಿರೇಮನೆ'(ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿತ್ತು) ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನ ಕೊನೆಯ ಸಂತತಿಯೇ ಈ ಬಾಲಬಸವರೆನ್ನುವರು".[೫೮] ಪಂಚಗಣಾಧೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮದ್ಧಾನೇಶ್ವರನ ಮಗನಾದ ಗೋಣಿಬಸವನು ಬಾಲಬಸವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ. ಮೂಲತಃ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವರಾದ ಬಾಲಬಸವರು ಲಿಂಗಾಯಿತರಾಗಿ 'ಅಯ್ಯಾಚಾರ' ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿನವರಾಗಿ ಗುರುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲಬಸವ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಾಯಿತನಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ದೀಕ್ಷಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರುವುದು, ಊರಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಕಥಾಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವುದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಗುರುವಿನ ಪದವಿಯನ್ನು(ಗುರುಪದ) ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. "ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣ ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಮುನ್ನ ಮಾದಾರ ಕುಲದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನನ್ನು ದತ್ತು ಪಡೆದು 'ಬಾಲಬಸವ' ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟ. ಹಾಗೆಯೇ ಆತನನ್ನು ಮಹಾಮನೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ 'ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನು ನನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸು, ಊರೂರು ತಿರುಗಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡು. ಅಲ್ಲಿ ಶರಣರು ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸು', ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜೋಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನೆಂದು, ಆ ಮಾದಾರ ಹುಡುಗನ ಸಂತತಿಯವರೇ ಈ ಬಾಲಬಸವರೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ".[೫೯] ಬಾಲಬಸವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್ ಮತ್ತು ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯನವರು 'ಬಾಲಬಸವ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಲ್ಲೇ ಬರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ.ಎಸ್.ಸಿಂಗ್‌ರವರು Balabasava is a man of the Madiga caste who pays them periodical isits and sings to them the history of Basava and Aralappa.[೬೦]

'ಬಾಲಬಸವ' ಎಂದರೆ ಮಗು, ಶಿಶು, ಹಿಂಬಾಲಕ, ಶಿಷ್ಯ, ಸಿಸುಮಗ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ, ನಂದಿ, ಹಸುವಿನ ಎಳೆಯ ಗಂಡು ಕರು, ಹಸು ಮಗ ಎಂದರ್ಥ "ಊರಾಡುವುದೆಂದರೆ ಮನೆ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತುವುದಲ್ಲ. ಬೀದಿ, ಓಣಿ, ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರುವರು. ಆಗ ಇವರಿಗೆ ಮನೆಗಿಷ್ಟು ಕಾಳುಕಡ್ಡಿ, ದವಸಧಾನ್ಯ, ಹಣ, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ, ಒಡವೆ ವಸ್ತು, ಹಸುಕರು, ಎತ್ತು ಎಮ್ಮೆ, ಆಡುಕುರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ನೀಡುವರು. ಹೀಗೆ ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಬಾಲಬಸವರು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಮಣೆಗಾರರೇ (ಮಾದಿಗರು) ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ."[೬೧] ಬಾಲಬಸವರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವರು. ಅಯ್ಯಾಚಾರದ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಇವರಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯ.

ಬಾಲಬಸವರ ಪರಂಪರೆ ಸಂತ ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನು ನಿರ್ಮಿಸಿಹೋಗಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಾರಿ. ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮದ್ದಾನೇಶನ ಮಗ ಗೋಣಿಬಸವನು ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ದೈವವಾದವನು. ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಜೀವಗದ್ದಿಗೆ ಗುಮ್ಮಗೋಳದಲ್ಲಿದೆ. 'ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ'ವು ಬಾಲಬಸವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕಾವ್ಯ. ಬಾಲಬಸವ ತುಮನೆಪ್ಪನು ಹಾಡಿರುವ' ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನು ತನಗೆ ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಗೆ ಹೊಳೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಬೇಡರ ಸೈನ್ಯವು ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಬಂದಾಗ ತುಂಗಭದ್ರೆಯು ತನ್ನನ್ನೇ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದೇ ಹಮ್ಮಿಗೆ ಹೊಳೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಅಳಿಲುಗೊಂಗಡಿ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಗೋಣಿ ಬಸವನನ್ನು ಗಂಗೆಯು ಮುಳುಗಿಸದೇ ತೇಲಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮದ್ದಾನೇಶ್ವರನು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಬೇಡರ ಕನಕಮ್ಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗೋಣಿಬಸವನನ್ನು ಮಗನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಾಂಸ್ಥಿಕಗೊಂಡ ವೀರಶೈವದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಜನಪದ ದೈವವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದವರು, ಬಾಲಬಸವರು ಮುಂತಾದ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಮದ್ದಾನೇಶ್ವರನ ಮೂಲಕ ಪಂಚಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಪರಂಪರೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶಿಷ್ಟ ವೀರಶೈವರಿಂದ ಹೊರಗಾದ ನಾಯಕರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರ ಜನಪದ ಮೌಖಿಕರು, ಈ ನಾಯಕರನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪುರಾಣೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಮೌಖಿಕ ಧಾರೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದರು. ಇಂತಹ ನಾಯಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ಜೀವನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಥೆಕಟ್ಟಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇಂತಹ ಮೌಖಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಾವ್ಯಗಳ

ಪೈಕಿ 'ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ'ವು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಪಂಚಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಎರಡನೇ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಥೆ.

ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕುಲಗಳು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಬೇಡರ ಕನಕಮ್ಮನ ಮೂಲಕ ಬೇಡರು; ಗೋಣಿಬಸವನ ತಾಯಿಯು ದೇವದಾಸಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಾದಿಗರು; ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಬಾಲಬಸವರು(ಗೋಣಿಬಸವನ ಜಾತಿ ಮೂಲದ ಲಿಂಗಾಯಿತರು) ಹಾಗೂ ಗೋಣಿಬಸವನ ಹೆಂಡತಿ ಕುರುಬಳಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುರುಬರೂ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹದಿನೈದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಣ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಸ್ಥಾವರಗೊಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಗೋಣಿಬಸವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವೀರಶೈವದಿಂದಲೇ ಹೊರಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವೀರಶೈವರು ಒಂದು ಕಡೆ, ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಕ್ಷಕರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ ಅಥವಾ ಜಂಗಮರನ್ನು ವಿಡಂಬನೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವದ ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾ ಗೋಣಿಬಸವ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಬಾಲಬಸವರು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ. ಇವರು ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳ ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಮಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಮಾದಿಗರು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ನೊಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೇಡರು ಮತ್ತು ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನನ್ನು ಆರಾಧನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುರುಬರು ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಸೀಳಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಇಕ್ಕಟ್ಟು-ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಪವಾಡಗಳ ಮೂಲಕವೇ ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಗೋಣಿಬಸವ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಸಂಕರಶೀಲ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಮಾಲೀಕರು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವದಾಸಿಯರಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ತಳಮಟ್ಟಲಿನಿಂದಲೇ ಮೇಲೇರಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ದೈವವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಬಹುದೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು, ಬಾಲಬಸವರು ದೇವದಾಸಿಯ ಮಗನಾದ ಗೋಣಿಬಸವನನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾಗಿ, ದೈವವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕಥನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಣಿ ಬಸವನ ಬಾಲ್ಯ ಸುಖಕರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೋಣಿಬಸವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಮದ್ದಾನೇಶ ಜೀವ ಸಮಾಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಂಟು ವರ್ಷದವನಿರುವಾಗಲೇ ಚಿಕ್ಕಳ್ಳಿ ಬಣಕಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಗಳಿ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀತಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಈಗಲೂ ಚಿಕ್ಕಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಬಸವನು ಜೀತಕ್ಕಿದ್ದ ಮನೆತನದವರಿದ್ದು, ಆ ಮನೆಯವರು ಗೋಣಿಬಸವನು ಉತ್ತಿ ಬಿತ್ತಿದ ಹೊಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ ಅವರು ಸಂವಾದಿಸಿರುವ ಬಾಲಬಸವ ತುಮನೆಪ್ಪನು ಹಾಡಿರುವ 'ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ'ವು ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಬೆಡಗಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ತಂದೆಯಾದ ಜಾಂಬವನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಶಿವನಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನು. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗೆ ತಂಗಡಿ ಹೂವಿನಿಂದ ತಾಳಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವವನು ಅವನ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ರಕ್ತವೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನ ಅಂಗಾಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭೂಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಬಸವನು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಲೌಕಿಕರ ನಡುವೆ ಬದುಕಿ, ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ, ತನಗೆ ಒದಗಿದ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಇಹಪರ, ಲೌಕಿಕ ಅಲೌಕಿಕ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಚಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೈಲಾಸ ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಯಾದರೆ, ಕೂಲಹಳ್ಳಿ ಗುಮ್ಮಗೋಳಗಳು ಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಗಳು. "ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆಗ ಶಿವನು ನಂದಿಯನ್ನು ಬಾಲಬಸವನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, 'ಕಲಿಯುಗವಿರುವ ತನಕ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕನಾಗಿರು, ಉದರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ತಂಬೂರಿ, ಕಾವಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಜೋಳಿಗೆಗಳಿವೆ"[೨] ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನೆಂಬ ಪುರಾಣಕತೆಯುಂಟು.

ಬಾಲಬಸವ ತುಮನೆಪ್ಪನು 'ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು 'ಕೊಳವಿ ಕಳಚಿ ಕಹಳಿ ಹುಟ್ಟಿತೋ...' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ರೂಪಕ ಬಳಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಸವನು ಹೋರಿ ಬಸವನೂ ಹೌದು, ಶರಣ ಬಸವನೂ ಹೌದು. ಅವನಿಗೆ ಶುಂಟಿ, ಅರಿಶಿಣ, ಬಜೆಗಳ ಮೂರು ಕೋಡುಗಳಿವೆ. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಆವರಿಸಿರುವ ಅವನ ಕೋಡುಗಳು ಮುಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಿ ಕೊಳವಿ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಕಳಚಿ ಹೋಗುವ ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಕಾಯಕನಿರತ ಕುಲದಿಂದ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಡಗಡೆ ಬಲಗಡೆ ನಡುಮಧ್ಯೆ ಮೂರು ಕೋಡುಗಳು. ಒಂದು ಕೋಡನ್ನು ಕಳಚಿ ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅದನ್ನು ಅವನು ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಪಾದರಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಡನ್ನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅದನ್ನು ಅವನು ಕಾವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯೋಗಮಹಾತ್ಮೆ ಹೇಳಲು ತೊಡಗಿದ. ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಡನ್ನು ಮಾಚಾಳನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಕೊಳವಿ ಕಳಚಿ ಕಹಳೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊದುತ್ತಾ ಹೊರಟ.

ಇಂತಹ ಘನಶರಣರಿಗೆ ಕೋಡುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಜಂಗಮರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದ. ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವುದು ಮರೆತ. ಬಸವಣ್ಣನು ಜಂಗಮರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಇನ್ನೇನು ಊಟಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು.

ಬಸವಣ್ಣನು ಊಟ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಪರಮಾತ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವನಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನಿಸಿ, ಜೋಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಾಗಬೆತ್ತಗಳನ್ನಿಡಿದು ಮೊದಲು ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೊರಟ.

ಕೈಲಾಸದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಹರಳಯ್ಯನು ಸತ್ತ ಕರುವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರುವಿನ ಮಾಂಸದ ಜೊತೆಗೆ ಊಟ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜೋಳವಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಜೋಳಿಗೆಯೊಡ್ಡಿ ಕ್ವಾರಣ್ಯ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹಣಕಾಸು ದವಸಧಾನ್ಯಗಳ ಕ್ವಾರಣ್ಯ ನೀಡಲಾಗದ ಹರಳಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬರಿಗೈಲಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲೊಪ್ಪದೆ ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆ ಕರುವನ್ನೇ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ತ ಕರುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅದನ್ನು ಸಿಗಿದು ಆಹಾರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಎಮ್ಮೆ ಕರುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕರಸವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಮೈಕೈಗೆ ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕರುಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಜನಿವಾರ ಮಾಡಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಚರ್ಮದಿಂದ ಜೋಳಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿ ಮುಂಗೈಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗಬ್ಬುನಾರುತ್ತಾ ಶರಣರು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮನೆಯ ದ್ವಾರಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ದುಂಡಾಳುಗಳನ್ನು 'ಸಕ್ಕರೆ ಊಟ ಮಾಡಿ ಹೋಗ್ತೀನಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡ್ರಿ' ಎಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಮಹಾಶರಣರು ಸಕ್ಕರೆ ಊಟ ಮಾಡುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಗಬ್ಬುನಾತ ಹೊಡೆಯುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಲಾರೆವು' ಎಂದು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಿಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಮಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಆ ದುಂಡಾಳುಗಳು ಎರಡು ಏಟು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಏಟುಗಳು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೂ, ನೀಲಮ್ಮನಿಗೂ ತಗುಲಿ, ನೀಲಮ್ಮನ ಒಳತೊಡೆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಬಾಸುಂಡೆಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ದುಂಡಾಳುಗಳಿಂದ ಅವಮಾನವಾಯಿತೆಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಬಸವಣ್ಣ. ಒಪ್ಪಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ. ಶರಣರಿಗೆ ಬಡಿಸಿದ್ದ ಸಿಹಿ ಊಟವೆಲ್ಲಾ ಮಾಂಸದ ಊಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆಕರುವಿನ ರಕ್ತ ಕರಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೈತುಂಬಾ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಗಾವ್ ಗಬ್ಬುನಾತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಾತ್ಮನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಶರಣರೆಲ್ಲಾ ಊಟ ಬಿಟ್ಟು, ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ತ್ರಿಪುರಂಜಿ(ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ) ಕೆರೆಗೆ ಮಡಿಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾವಿವಸ್ತ್ರ, ಲಿಂಗದಕಾಯಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳಚಿಟ್ಟು ನೀರಿಗಿಳಿದರೆ ಕೆರೆತುಂಬಾ ಕೀವುರಕ್ತ ಕರಸಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕಳಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ಲಿಂಗದ ಕಾಯಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಶರಣರ ಢಾಂಬಿಕತನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ ಪರಮಾತ್ಮ, "ಬಸವಣ್ಣ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಹೋದವು. ನೀನು ಈ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಾಗಿ ಆಳಿಕೊಂಡುಹೋಗು" ಎಂದು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೈಲಾಸ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕೈಲಾಸಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮಾತ್ಮರಿಗೆ ಲಗ್ನಕಾರ್ಯವಿರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಾಳಿ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯೆ ಆದಿಜಾಂಬವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ, ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಈ ವಿದ್ಯೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಾಂಬವನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಾಂಬವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ ಪರಮಾತ್ಮನು "ಜಾಂಬುವಯ್ಯನೋರೆ, ನೀವು ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರು. ನನಗೆ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ತಾಳಿ ಬೇಕು, ಮಾಡಿ ಕೊಡಿರಿ" ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಜಾಂಬವನು ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಹೂವನ್ನೇ ತಾಳಿ ಅಂತಾ ಕಟ್ಟಲು ನೀಡಿದ. ಪರಮಾತ್ಮ ತಂಗಡಿ ಹೂವಿನ ತಾಳಿಕಟ್ಟಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಲಗ್ನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಣತಿಯಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಶರಣರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೈಲಾಸ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಊಟ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಖಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಕ್ಕರೆ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿದಾಗ, ಆ ಗೋಣಿ ಚೀಲದೊಳಗೆ ಗಂಡುಮಗುವೊಂದು ಉದುರಿತು. ಹೀಗೆ ಸಕ್ಕರೆಯ ಗೋಣಿಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಸವನು ಗೋಣಿಬಸವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ಕೆಂಪೇಶ, ಮದ್ದಾನೇಶ, ಕೋಲಶಾಂತೇಶ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಶ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಇವರು ಕೈಲಾಸ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ನರಕಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮಾತ್ಮರು ಗೋಣಿಬಸವನನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು ಎಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಬಸವನು ತನ್ನ ಪವಾಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮಾತ್ಮರ ಮದುವೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಕೂಲಹಳ್ಳಿ ಮದ್ದಾನೇಶ, ಅರಸೀಕೆರೆಯ ಕೋಲ ಶಾಂತೇಶ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ಕೆಂಪೇಶ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಶ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟೂರು ಗುರುಬಸವ ಈ ಐವರು ಪಂಚಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಕೈಲಾಸ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ನರಕಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಸವಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮಾತ್ಮರು ಇವರ ವಶಕ್ಕೆ ಗೋಣಿಬಸವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕಲಿಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೈಲಾಸಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಾಗಳಿಯ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ಐವರೂ ಶರಣರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಗಳಿಯು ಕೈಲಾಸದ ಬಾಗಿಲೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಬಾಗಳಿಯ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರನ ಮಠದಲ್ಲಿರಲು, ಜನಪದರು ಬೇಡರ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ದೇವದಾಸಿ ಕನಕಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಜಂಗಮರ ಮದ್ದಾನೇಶನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಗೋಣಿಬಸವನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕನಕಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಬಸವನು ಮದ್ದಾನೇಶ್ವರನಿಗೆ ನೇರ ದೇಹಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಜನಿಸದೆ, ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನೋಟಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಗೋಣಿ ಬಸವನಿಗೆ 'ಇಂದ್ರತಾವೆ' ಸುರಿದು, ಕನಕಮ್ಮ ಆ ಇಂದ್ರತಾವೆಯನ್ನು ತಟಕ್ಕನೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಕನಕಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತಿ ಗೋಣಿ ಬಸವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬಣಕಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಜೀತಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ದನ ಕಾಯುತ್ತಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ದನಗಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನೊಗ ಇರಿಸಬಾರದ ಸೋಮವಾರದ ದಿನ ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೇಗಿಲು ಹೂಡಿ, ಹಾವಿನ ಬಾರುಕೋಲಿನಿಂದ ಹುಲಿಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಗೋಣಿಬಸವ.

ಮದ್ದಾನೇಶ್ವರ ಹೂ ತರಲು ಬರುವ ಶೃಂಗಾರತೋಟ ಬಾಗಳಿಗೆ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರದ ಊರು. ಈಗಲೂ ಈ ಊರು ಶೇವಂತಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಳೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕೂಲಹಳ್ಳಿ ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಪಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ರೇಶನ ತೇರೆಳೆವ ೧೬ನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಬಸವರ ಮಠವಿತ್ತು. ಈಗ ಮಠವಿಲ್ಲ. ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಹತ್ತಿರದ ಭೈರೆದೇವರಗುಡ್ಡ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಬಸವರ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಮಠವಿದ್ದು, ಪಂಚಪೀಠಗಳ ಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಇದೇ ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಬಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆಂದು ಎಸ್.ಎಸ್. ಹಿರೇಮಠರು ತಮ್ಮ 'ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರು ಒಂದು ಅವಲೋಕನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರಾದ ಬಾಲಬಸವರು ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು, ಮಾಚಾಳರು, ಗೋಸಂಗಿ ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಂತ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರ ಒಳಪಂಗಡಗಳಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಧಾನ ಧಾರೆಯ ಮೂಲ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಲಿಂಗಾಯಿತೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬಾಲಬಸವರನ್ನು 'ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯಿತರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ, ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಂಸಮದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ 'ಗುರುವಿನ್ನೈನೋರು' ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪುರುಷನೆಂದು ಕೆಲವು ಬಾಲಬಸವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲಬಸವರು ಲಿಂಗಾಯಿತರ ಪಂಚಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಉಜ್ಜಯನಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ತಮ್ಮ ಮೂಲಪುರುಷನೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದರೆ, ಹಾಸನ ಸೀಮೆಯ ಬಾಲಬಸವರು ನಿರ್ವಾಣಸ್ವಾಮಿಯ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ಹಾಸನದ ಆಲೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ವಲ್ಲಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ತಂಬೂರಿ ಗಾಯಕರು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಬಳಿಯ ನಿರ್ವಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಲ್ಲೀನರಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ವಾಣಜ್ಜನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಬಾಲಬಸವ'ರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ವಾಣಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ವಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ

ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರುವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವಂತವನು. ಈ ನಿರ್ವಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಒಬ್ಬ ಅನುಭಾವ ಪಂಥದ ಗುರು."[೬೩]

ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಎಸ್.ಎಸ್. ಹಿರೇಮಠರು "ಮಾದಿಗರ ಒಳಪಂಗಡದವರಾದ ಈ ಹಾಡ್ಗತೆಗಾರರು ಜನಪದ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾವಿ, ಕಮಂಡಲ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಲಿಂಗಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರುವುದು ಇವರ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯ"[೬೪] ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಣಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಇವರು ಪ್ರಧಾನ ಕತೆಯಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದರೂ ಸಹ ಬಸವಲೋಹಿತ, ಲಕ್ಷಾಪತಿ ರಾಜ, ನೀಲಕಂಠರಾಜ, ಬಾಳಭಿಕ್ಷುಕ ರಾಜ, ಇಘ್ನಾವತಿ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಬಾಲಬಸವರಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ವಿಶೇಷವಂತೆ. ನಮ್ಮ ಗುರು ಬೂದೀಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು, ಹಾಸೋದು ಬೂದಿ ಹೊದೆಯೋದು ಬೂದಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವ ಬೂದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಶಾಕ್ತಪಂಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ."[೬೫] ಬಾಲಬಸವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಊರಾಡಲು, ಭಿಕ್ಷೆಯ ಜಹಗೀರುಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋಣಿ ಬಸಪ್ಪನ ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಗ ಬಾಲಬಸವರ ಐದು ಮಂದಿ ಶರಣರು– ಕಣಗಲಿ ಕೆಂಪಯ್ಯ, ಕೋಲಶಾಂತಯ್ಯ, ಹಟ್ಟಿತಿಪ್ಪಣ್ಣ, ಕೊಟ್ರೇಶ, ಮದ್ದಾನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಕಲಿಯುಗ(ಕಲಿಪಟ್ಟಣ)ಕ್ಕೆ ಬಂದರೆಂದು ಕಥಾ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಗೋಣಿಬಸವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರು ಶಿವನು ತನ್ನ ಜಟಾಜೂಟವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಎದುರಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಅವರು ಪಾತಾಳ ಗಂಗಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರು ಶಿಕಾರಿಪುರದ ಮಾದಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ 'ಬಿನ್ನಾಯ' ತೀರಿಸದಿದ್ದುದರಿಂದ ಐವರೂ ಕಣ್ಣು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಭಕ್ತೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿ ಬಿನ್ನಾಯ ತೀರಿಸಿ ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಿ, ಅವಳಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಕಳೆದುಹೋದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪವಾಡ ಮೆರೆವ ಸಂತರಿಗೇ ಕಣ್ಣು ಕಳೆದು, ಕಳೆದುಹೋದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕರುಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಮಾದಿಗರ ಭಕ್ತೆಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಸುಲಭದ ಮಾತಲ್ಲ. ಪವಾಡ ಪುರುಷರೈವರಿಗೂ ಪಾತಾಳಗಂಗಮ್ಮ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಾದಿಗ ಮಹಿಳೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುವ ವಿಚಾರ ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಈಗಲೂ ಕೊಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟೂರೇಶನಿಗೆ ಮೊದಲ ಗಿಣ್ಣು ಎಡೆ ತಲುಪಿದ ನಂತರವೇ ತೇರು ಎಳೆದು ಪರಿಷೆ ನಡೆಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದವರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರ ಪರಂಪರೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ವೀರಶೈವ ಪರಂಪರೆಗೆ ತುಂಬಾ ಅನುಸರಣಯೋಗ್ಯ ಮಾದರಿಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಬಂದು "ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ" ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಬಾಲಬಸವರಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಷ್ಟೇ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ 'ಲಿಂಗಧಾರಣೆ' ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಬಸವರಿಗೆ 'ಗುರುತಂದೆ'ಯವರು ಜಂಟಿ ಜಂಗಿನ ನಾಗಬೆತ್ತ ಕಾವಿ ಕಪನಿ, ಚಂದನದ ಆವುಗೆ, ತಂಬೂರಿ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ ಹಾಗೂ ಜೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವರು. ನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ 'ಸಲಿಕೆ ರುದ್ರ' ಸೇವೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾಸೋಹ ನಡೆಸುವರು. ಬಾಲಬಸವನಾದ ಬಳಿಕ ಯಾರೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸದೆ 'ಬಾಲಬಸವರು' ಎಂದೇ ಕರೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವರಲ್ಲಿದೆ.

ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ನಂತರದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಇವರು ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರುವ, ತಂಬೂರಿ ನುಡಿಸುವ, ಕಾವಿ ಧರಿಸಿ ಊರಾಡುವ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಲಬಸವಿಯರಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಾಗದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಂಚಲೋಹ ಅಥವಾ ಬೇವಿನಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ನಾಲಿಗೆ ಸುಡುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲಬಸವರಲ್ಲಿ ಬೆಡಗು ಅಥವಾ ಕುಲ(ಬಳಿ) ಅಥವಾ ಗೋತ್ರ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಕುರಿಯಲವರು, ಬಸವಲವರು, ಮಂದಲವರು, ಬೆಳ್ಳಿಯವರು, ಮಲ್ಲಿನವರು, ಹಟ್ಟಿಗಾರರು, ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯವರು, ಸಣ್ಣನಾಮದವರು ಮುಂತಾದ ಬೆಡಗುಗಳು ಇವರಲ್ಲಿವೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೇ ಬಹುಪಾಲು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಬಾಲಬಸವರು ತಾವು 'ಆದಿಶೈವರು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಪಂಚಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಉಜ್ಜೈನಿಯ ಗುರುಪರಂಪರೆಯವರಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಲಬಸವರು ಕಾವಿ, ಕಾಷಾಯ ತೊಟ್ಟು, ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕಾವಿಪೇಟ ಧರಿಸಿ, ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕಾವಿ-ಶಲ್ಯ, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ-ಚಂದನ, ಕಿವಿಗೆ ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ, ಎದೆ ಮೇಲೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಮುದ್ರೆ ಧರಿಸಿ, ನಾಗ ಬೆತ್ತ ಹಿಡಿದು, ನಾಗತಂಬೂರಿ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರುವುದು, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳ ಕಥಾ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವುದು, ಪಂಚಾಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧ ನೀಡುವುದು, ಹೊಲ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಮಾಡುವುದು, ಅಂತ್ರ ತಾಯತ ತೋಳ್ಬಳೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು, ಮನೆಗಳಿಗೆ ದಿಗ್ಬಂದನ ಕಟ್ಟುವುದು ಅಥವಾ ಪುಣ್ಯವದನ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ಪೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗ, ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಪಾರ, ಕೃಷಿ ಮುಂತಾದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಹುಪಾಲು ಭೂಹೀನರು. ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುವ ಬಾಲಬಸವರನ್ನು 'ಸಾರುವಯ್ಯಗಳು' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿಯೂ

ಸಾರುವಯ್ಯಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು 'ಬಾಲಬಸವರು' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸಾರುವಯ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೀಮೆಯ ಬಾಲಬಸವರು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹಾಸನ ಸೀಮೆಯ ಬಾಲಬಸವರು ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಬೆಸೆಯುವ ಕಥನಕಾವ್ಯದ ಅಥವಾ ಪುರಾಣಾಂಶಗಳ ಯಾವುದೇ ಕೊಂಡಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನನ್ನು ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನ ಗುರುವೆಂದು ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೀಮೆಯ ಬಾಲಬಸವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ದೀನ ದಲಿತರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರರಾಗಿರುವಂತೆ, ಮಲೆನಾಡು ಸೀಮೆಯ ದಲಿತರಿಗೆ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ ದೈವವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನ ಗದ್ದಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಸಮೀಪದ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ತಂಬೂರಿ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬಾಲಬಸವರು ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ನುಡಿಯದೆ ಕೇವಲ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರಲು ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಬಸವರು ಜತೆಗೂಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಾಗಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಜೋಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ನಾಗತಂಬೂರಿ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರು ಅವರ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ಶರಣು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧವೇರ್ಪಟ್ಟು ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನಿಗೂ ಭಕ್ತರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅವರೇ ಬಾಲ ಬಸವರಾಗಿರಬೇಕು. ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಗಾಯಕರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗುರು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಿರಬೇಕು".[೬೬] ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಸಹ ಬಾಲಬಸವರು ತಾವು ಹರಳಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎಡಗೈ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೇ ವಿನಾ ವೀರಶೈವರೊಂದಿಗಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ಬಾಲಬಸವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೆಡಗಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುವ ಬಾಲಬಸವರು ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡಿಗರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹೊರತು ಇತರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸದ ಬಾಲಬಸವರು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರಿಯೂರು, ಆದಿವಾಲ, ಇಕ್ಕನೂರು, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ದಾವಣಗೆರೆ ಚೆನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಮ್ಮೆನೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಲಕ್ಕಿಹಳ್ಳಿ, ಇಟಗಿ, ಮಂಡರಗಟ್ಟಿ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆರೆಕೊಂಡಾಪುರ, ಕೂಡ್ಲಿಗಿಯ ಸೂಲದ ಹಳ್ಳಿ,

ಗದಗಿನ ಹರ್ಲಾಪುರ, ಸೇಡಂನ ಬಿಜ್ಜನಹಳ್ಳಿ, ಕೂಲಹಳ್ಳಿ, ಬೋರೇ ದೇವರ ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಐಯರ್‌ರವರು 'ಮೈಸೂರು ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಕಾಸ್ಟ್ಸ್' ಗ್ರಂಥದ ೪ನೇ ಸಂಪುಟದ ೧೬೩ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬಾಲ ಬಸವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ– "From Karnataka, they note the Bala Basava- a Madiga who visits villages to sing the history of Basava and Aralappa, to the accompaniment of a *tamburi,* ' a stringed instrument like a Vina but without its note gradation'. 'He is *rewarded* with doles raised by subscription'. He also foretells the future. 'He bears a *mudre*(an insignia) of Goni Basava(a bull with a saddle)'. ಹೀಗೆ ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಐಯರ್‌ರವರು ಬಾಲಬಸವರನ್ನು ಕುರಿತು ಕ್ರಿಶ ೧೯೩೧ರ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಈಗ್ಗೆ ೮೩ ವರ್ಷಗಳು ಸಂದರೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಾಲಬಸವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು: ಮಾದಿಗರ ಸಾವು–ಸೋಬನಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಗುರುಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರಿಗೆ ಜಾತಿಪತ್ರ ನಿರಾಕರಿಸಲು ಮೂಗರ್ಜಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ದಿನಾಂಕ: ೦೯–೦೪–೨೦೧೨ರಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿರುವ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಇ.ವೆಂಕಟಯ್ಯನವರಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಭಾರತದ ನೆಲಕುಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿರದ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪರಿಚಯವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಭಾಷಿಕ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯ ಮೂಲತಃ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಬೇಟೆಯಾಡಿ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಿ, ಕಾಲಾಯಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಶೈವತಾಂತ್ರಿಕ ಜನಾಂಗವಾಗಿದೆ. ಅಳಿಲಿನಿಂದ ಆನೆಯವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಹೀನ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕರಾವಳಿ, ರಾಯಲಸೀಮೆ ಹಾಗೂ ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿಯೂ(ಸು.೧೩೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆ) ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೀದರ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ರಾಯಚೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿಯೂ(ಸು.೪೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆ) ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮದ್ಯ ಸೇವನೆ ಇವರ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಆಂಧ್ರ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನೀಡಿರುವ ತೀರ್ಪಿನ ಸಂಖ್ಯೆ:೧೯೦೮೩–೧೯೯೪ರ ಪ್ರಕಾರ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರೆಂದರೆ "Those who tell stories and recite some Telugu legends i.e. Burrakathalu known as Janagamakathalu. They use Thambura and Budga" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಲಾಗಿದೆ. ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ.ಬಿ.ಭೀಮರಾಜುರವರು ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರನ್ನು

ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, "Those who tell stories with the help of Budiga(Leather mounted pot) instruments are called Budgajangama or Jangaligas" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ "Budgajangamas are a class of Telugu beggars who put in disguises(VESHAM) while begging at the annual festivals of Thirupathi in honour of the godess Gangamma(Thurston)".

ಧೂಪಂ, ಭೂತಂ, ಗಂಧಂ, ಪಸ್ತಂ, ತುರಪಾಟಿ, ಶಿರಪಾಟಿ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಘಂಟಿ ಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ವಾಳ್ಳು, ಕಲ್ಲೆಮವಾಳ್ಳು, ಮುಗ್ಗೊಳ್ಳು, ಬೈಲಪುವಾಳ್ಳು ಮುಂತಾದ 'ಇಂಟಿಪೇರ್ಲು' ಅಥವಾ ಬೆಡಗುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು 'ಕುಲ ಪೆದ್ದಲು' ಅಥವಾ ಹಿರೀಕರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಮಾದಿಗರಿಗೂ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟ ಕುಲಾಚಾರಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಮಾದಿಗರ ಮದುವೆ-ಸೋಬನ, ಸಾವು, ಹೊಸಮನೆ ದೇವರು, ನಾಮಕರಣ ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ 'ಗುರುಸ್ವಾಮಿ'ಗಳಾಗಿ ಒದಗಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಈಳ್ಗೇವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಧೂವರರನ್ನು ಹರಸಿ ಹೋಗುವ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ ಗುರುಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮಾದಿಗ ಕುಲಬಂಧುಗಳು ಸತ್ತಾಗ ಗುಂಡಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು "ಕಲ್ಲು ಹುಟ್ಟದ ಮುನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಹುಟ್ಟದ ಮುನ್ನ ಗಂಗೀ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ದಾರಿಯಿಲ್ಲಾ, ತಳಾಯಿಲ್ಲಾ, ಬುಡಾಯಿಲ್ಲಾ, ಆಕಾರವಿಲ್ಲ, ಊಕಾರಯಿಲ್ಲ, ಓಂಕಾರ ಇಲ್ಲದ ನೆಲಗಂಗಮ್ಮನ ಅಪ್ಪಕೊಂಡ ಗಂಗೀ ಮಗು ಮಣ್ಣು ತೊಟ್ಟಿಲು ಸೇರ್ತಾ ಐತೆ. ಬಾಲಮುನಿ ಜಾಲಮುನಿ ಜಗತ್ತು ಮುನಿ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ, ಬೆಪ್ಪುಮುನಿ, ರುದ್ರಾ ಭದ್ರಾ ನಿದ್ರಾ ಜಡಿಗಳ ಕೆದರಿ ನಗುನಾಡ್ತಾ ಕರಿತಾವ್ರೆ... ಲೋಕದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕಣ್ಣುಮಡಗಿರೋ ಮುಕ್ಕಣ್ಣೀಶ್ವರ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಹಣ್ಣು ಉದುರ್ದಂಗ ಮಣ್ಣ ಮಡಿಲ್ಗ ಬೀಳ್ತಾ ಇರೋ ಕಂದನ್ನಾ ಕರೋ ಸ್ವಾಮಿ...... ಕರ್‍ಯೋ....... ಕರ್‍ಯೋ......" ಎಂದು ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸಿ, ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.[೬೭]

ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಇಂತಹ ನಿಕಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಒಳ ಮೀಸಲಾತಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅಧ್ಯಯನದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ(ಕ್ರಿ.ಶ.೨೦೦೦) ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಜು ಅವರ ಆಯೋಗವು ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರನ್ನು ಮಾದಿಗ ಸಂಬಂಧಿತ ಜಾತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಮರುಪೂರು ಕೋದಂಡರಾಮಿರೆಡ್ಡಿ ತಮ್ಮ "ಮಾಂಡಲಿಕ ಪದಕೋಶಂ" ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರನ್ನು ಕುರಿತು "ಬುಡಿಗೆಲು ವಾಯಿಸ್ತೂ ಕಥಲು ಚೆಪ್ಪಿ ಪೊಟ್ಟಪೋಸುಕೋನೇ ಜಂಗಂ ಕುಲಾನಿಕಿ ಬುಡಗ ಜಂಗಾಲನಿ ಪೇರುವಚ್ಚಿಂದಿ. ಬುಡಗ ಜಂಗಾಲು ಅಂಟೇ ತಂದಾನಾ ಕಥಲು ಚೆಪ್ಪಿ ಜೀವಿಂಚೆ ಜಂಗಾಲು. ಬುರ್ರ ಕಥಲವಾಂಡ್ರು.

ಬುಡಿಗೆಲು ವಾದ್ಯಮು ಚೇಯುಚು ಭಿಕ್ಷಮೆತ್ತುವಾರು"[೬೮] ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ವೈಧವ್ಯ, ಪುರಷಾಧಿಪತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು 'ಓಲಿ-ವರಾಯಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಅಥವಾ 'ತೆರ'ವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಗು ಜನಿಸಿಂದರೆ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಗಂಡಸತ್ತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೂಡಾವಳಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತೃದೇವತಾರಾಧಕ ರಾದ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರಿಗೆ ಜಂಬಲಮ್ಮ, ಮೈಸಮ್ಮ, ಸುಗ್ಗಲಮ್ಮ, ಪೋಚಮ್ಮ, ಕಾಟೇರಮ್ಮ, ಈರನಾಗಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ನೆಲದೇವತೆಗಳು 'ಕುಲದೇವತಲು' ಅಥವಾ ಕುಲದೇವತೆಯರಾಗಿದ್ದರೆ, ಜಂಬಲಮ್ಮ ಇವರ 'ಇಂಟಿದೇವತ' ಅಥವಾ ಮನೆದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮದ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಂಕದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲದ ಲಿಂಗಾಯತ ಜಂಗಮರು 'ಬೇಡ ಜಂಗಮ' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಖೊಟಿ ಜಾತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಲಪಟಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಮಾನವೀಯ ಸಂಗತಿ.

ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರು 'ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: "ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ- ಲಿಂಗಾಯತ ಜಂಗಮರು, ತಾವೂ ಬೇಡುವ ಜಂಗಮರೆಂದೂ ತಮಗೂ ಬೇಡ ಜಂಗಮರಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಗದ್ದಲವೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಹತ್ತಾರು ಇವೆ. ಇವು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿವೆ. ಈ ಲಿಂಗಾಯತ ಜಂಗಮರು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸಮಾವೇಶ, ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಿದ್ದತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅವರ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಂದೂಡಿದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಗೆಳೆಯ ಬಾಲಗುರುಮೂರ್ತಿಯವರು ಅವರ ಆತಂಕವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. "ಸಾರ್, ಲಿಂಗಾಯತ ಜಂಗಮರು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸೇರ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮರು ನಿಂತ ಕಡೆ ನಿಲ್ಲಲ್ಲ. ಚೆಲ್ಲೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೇರಿಸೋದು ಕಷ್ಟ. ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದು?" ಇದು ಅವರ ತಲೆ ತಿಂತಿತ್ತು. ನನಗೂ ಏನೂ ತೋಚದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಆಗ ನನಗೆ ಒಂದು ದರ್ಶನ ಆಯಿತು, ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ: 'ನೀವೇನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡಿ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವದಕ್ಕೂ ಕೇವಲ ಬೆರಳಣಿಕೆ ಜನ ಸಾಕು. ನಾಡಿನ ಕೆಲ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರೂ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನೂ ಬರುವೆ. ನಾವು ಇಷ್ಟು ಮಾಡೋಣ- 'ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಾದ ವೀರಶೈವ ಜಂಗಮರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಲು ಪಾಪ ಉಪವಾಸ ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪೂಜೆಯ ನೈವೇದ್ಯ- ತ್ಪಾಡದ(ಗದ್ದೆ ಇಲಿ) ಬಾಡು ಹಾಗೂ ಹೆಂಡವನ್ನು

ಉಣಬಡಿಸಿ ಏನೊ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಸೇವೆ ಮಾಡೋಣ'- ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ಗೆ ತೊಂದರೆ ಆಗದಂತೆ ಒಂಟಿ ಸಾಲಿನ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯೋಣ ಅಂದೆ. ಆಮೇಲೆ ಹೇಳಿದೆ- 'ಹೇಗೂ ಪೊಲೀಸರು ಬಿಡಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು ಹೇಗೊ ಎತ್ತೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಎತ್ತಿಟ್ಟಿರಿ!' ಎಂದಿದ್ದೆ. ಆ ಗೆಳೆಯ ಪಾಪ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು.೬೯

ಕೋಮಟಿಗರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಸಂಬಂಧ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿ ಅಥವಾ ಆರ್ಯ ವೈಶ್ಯರನ್ನು ವರ್ತಕ ವರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ವರ್ತಕರ ಹತ್ತಿರ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ಹಾಗೂ ದಾಸ್ತಾನುಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಂಡಿರುವುದು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದಟ್ಟದರಿದ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಾಢ್ಯರಾಗಿರುವ ಶೆಟ್ಟರ ನಡುವೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಇರಬಹುದೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಶೆಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ನಡುವೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಕುಲಮೂಲದ ಕೇಂದ್ರನೆಲೆಗೆ ಬೆಸೆಯುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೇತುವೆಯೊಂದು ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿದರೆ ಆರ್ಯವೈಶ್ಯರು ಅಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ ಮಾದಿಗರು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಕರಿಜಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕೋಮಟಿಗರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಕೋಮಟಿಗ ಶೆಟ್ಟರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಗೌರವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾದಿಗರು ಬಳಸುವ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಜಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮೈನೆರೆದ ಒಸಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಹೊಚ್ಚಿದ ಸೋಗೆಯ ಸಿಂಪಲನ್ನು, ಸತ್ತ ದನಗಳ ಕೊಂಬನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸುಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಕೋಮಟಿಗರು ಮಾದಿಗರ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾಜಲದಂತೆ ಕದ್ದು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತಿನ ಜೊತೆಗೆ ಮಾದಿಗರ ಗುಡಿಸಲ ಗರಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರ ದರ್ಬೆಯೆಂದು ಕದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತೂ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ.

"ಚಡಾವುಗಳಿಗೆ ಕಪ್ಪುರಂಗು ಕೊಡುವ ಆ ಕಾಲಿಮುಂತು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅದ್ದಿ ಎತ್ತಿದ ನೀರನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಪಂಚಾಲ ಕುಲಗಳು, ಕೋಮಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕದ್ದು, ಆ ಕಾಲಿಮುಂತುವಿನ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ತಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದೆಂಬ ತುಂಬಾ ಗಟ್ಟಿನಂಬಿಕೆ ಈ ಕುಲಗಳ

ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಕಾಲಿಮುಂತು ನೀರನ್ನು ತಾವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕೋಮಟಿಗರು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲಕುಲಗಳಿಗೆ ನೀಡಬಾರದೆಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಬೇಡಿದರೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಕುಲಗಳವರು ಕಾಲಿಮುಂತು ನೀರನ್ನು ಕದ್ದಾದರೂ ಒಂದು ಗುಟುಕು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ".[೭೦]

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುವ ಜಾನಪದ ಕತೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, "ನನ್ನ ಹೆಸರು ಲಚ್ಚುಮಮ್ಮ; ನಿಮ್ಮ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದೆ; ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಾನಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ತಾವು ನೀಡಿರಿ; ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. "ನಮ್ಮದು ಗುಡಿಸಲ ಮನೆ; ಚಿಕ್ಕ ಮನೆ; ಹಾಸಲಿಲ್ಲ, ಹೊದಿಯಲಿಲ್ಲ; ತಿನ್ನಲು ಅನ್ನಕ್ಕೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಾಳಿ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಬದುಕುತ್ತೇವೆ; ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗು; ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಪಾಡು ಹೀಗೇ ಇರಲಿ" ಎಂದು ಮಾದಿಗರು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಿಂದ ಕೋಮಟಿಗರ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ "ನಾನು ಲಚ್ಚುಮಮ್ಮ; ಮಾದಿಗರು ನನಗೆ ತಾವು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ನೀವೂ ನನಗೆ ತಾವು ಕೊಡುವಿರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನಗಿಲ್ಲ; ಬಳಲಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ನನಗೊಂದು ಲೋಟ ನೀರು ಕೊಡಿರಿ ಸಾಕು, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ" ಎಂದಳು. ಆಗ ಶೆಟ್ಟರ ಮನೆಯ ಸೊಸೆ "ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಖಾಲಿಯಾಗಿದೆ ಲಚ್ಚುಮಮ್ಮಾ. ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರು ತರುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗದೆ ನಾನು ಬರುವತನಕ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು" ಎಂದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾವಿ ನೀರಿಗೆ ಹೋದಳು. ಬಾವಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು, 'ನೀರು ಕುಡಿದ ಮೇಲೆ ಲಚ್ಚುಮಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಲಿ' ಎಂದು ಬಯಸಿ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಶೆಟ್ಟರ ಸೊಸೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆರ್ಯವೈಶ್ಯರು ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂದು ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನಾಗಿ ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಾದಿಗರ ಮಗಳು. ಶೆಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಕಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶುಭಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬೇಡುವುದು ಶೆಟ್ಟರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ಶೆಟ್ಟರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲ್ ಚಲನೆ ಪಡೆದ ಬಳಿಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ನೇರವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬಯಸುವುದು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಗೆ ಕುಂದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಶೆಟ್ಟರು ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಕದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸಹ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದಂತೆಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಮಟಿಗರು ಬೀಡಿ ಸೇದಲು ಬೆಂಕಿ ಕೇಳುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಗೆ ಮಾದಿಗರ

ಮನೆಯಿಂದ ಬೆಂಕಿ ತೆಗೆಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಹರಿದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಕಾಸು ಸೇರಿಸಿ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಚಮ್ಮಾರನಿಗೆ ನೀಡಿ ಅವನಿಂದ ತಮ್ಮ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರ 'ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಮತ್ತು ಕೋಮಟಿಗರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಉಲ್ಲೇಖವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ:

ಕ್ವಾಮಿಟಿ ಕ್ವಾಮಿಟಿ ಅಂತಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ
ಕ್ವಾಮಿಟಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಬಾಂಧವನು ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯವನನ್ನು ಮದುವೆಗೆ ಬರಲ್ಹೇಳಿ
ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕರೆಸಿದಳು ಕ್ವಾಮಿಟೆಲ್ಲಮ್ಮ ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ಚಿಕ್ಕಮನೆಯವರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿದನೋ ಜಾಂಬವನು ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥

ಹೀಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರ 'ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ತಂಗಡಿಗಿಡ ದ್ಯಾವರ ಗೀತೆ' ಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಕೋಮೀಟಿ ಕೋಮೀಟಿ ಅಂದೂರಯ್ಯ ಜನಲು
ಕೋಮೀಟ ಮಾ ಮ್ಯಾನಲ್ಲುಡು ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥
ಕೋಮಟಿ ಕೋಮಟಿ ಅನ್ನೂವರಯ್ಯ ಜನರು
ಕೋಮಟಿ ನಮ್ಮ ಸೋದರಳಿಯನು ॥ತಾಲಿಲ್ಲೋ॥

ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಮತ್ತು ಕೆ.ರಂಗಾಚಾರಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ "In the city of Madras, it would appear to have been customary, in the eighteenth century for the komatis to get the mangalyam or sathamanam(marriage badge) blessed by an aged Madiga before it was tied on the brides neck. Further, it would appear to have then been customary to give the sacred fire, used at marriages for the peformance ance of homam to a Madiga and receive it back from him.[೭೧]

ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌರವರು, ಶೆಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಮತ್ತಷ್ಟು ರೋಚಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎಮ್ಮಾ ಅವರು ಗಮನಿಸಿರುವ ಈ ಅಂಶಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಎಮ್ಮಾ ಗಮನಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ- "ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೋಮಟಿಗರ ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಅವರವರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರ ದೀರ್ಘವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ನೇಹಿತರು

ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸುಗ್ರಾಸ ಔತಣ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಶೆಟ್ಟಿ ಬಯಸುವ ಅತಿಥಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ, ಆತನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮದುವೆಯಾದ ಯುವ ಜೋಡಿಗೆ ಕೇಡು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆಮಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾದಿಗನು ಆಶಿಸದೆ ದೂರವೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕರೆಯೋಲೆಯನ್ನು ಅವನು ಅಪಮಾನಕರವೆಂದೂ ದುರಾದೃಷ್ಟಕರವೆಂದೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಟಿಯು ಧೈರ್ಯವಹಿಸಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರೆ ಆ ಕರೆಯೋಲೆಯನ್ನು ತಂದವನು ಕೋಪಗೊಂಡ ಮಾದಿಗರ ಕೈಲಿ ಒರಟಾದ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗರು ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾನೆ ಶೆಟ್ಟಿ. ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸೇರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಯಾವುದಾದರು ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಆ ಸೇರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಪಿಸುನುಡಿಯಲ್ಲಿ "ಚಿಕ್ಕವರ (ಕೋಮಟಿಗರ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ; ದೊಡ್ಡವರ(ಮಾದಿಗರ) ಮನೆಯ ಬಳಗದವರು ಬರಬೇಕು" ಎಂದು ಮದುವೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಾದರೆ ಸಾಲದು. ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೊದಲ ಕೆಂಡ ಮಾದಿಗನ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಬರಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇರಿಮಾದಿಗರು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಏನಾದರೊಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿ,ಮಾದಿಗರು ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಳ್ಳತನದಿಂದಾದರೂ ಸರಿಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು."[೨]

ಮೇಜರ್ ಮೆಕೆಂಜಿಯೂ ಸಹ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಮಾದಿಗರು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಮಾತಂಗಿ, ಕಾಳಿ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ, ಗಲ್ಲೆಮಾರಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲದೇವತೆಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ನೀರನ್ನು ಕೋಮಟಿಗರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಇದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೆಂಬಂತೆ ಮೇಜರ್ ಮೆಕೆಂಜಿಯೂ ಸಹ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಮಾದಿಗರು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಮಾತಂಗಿ, ಕಾಳಿ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ, ಗಲ್ಲೆಮಾರಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲದೇವತೆಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ನೀರನ್ನು ಕೋಮಟಿಗರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಇದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೆಂಬಂತೆ ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ ಅವರೊಡನೆ ಆಂಧ್ರದ ಕೋಮಟಿ ವರ್ತಕನೊಬ್ಬ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಕೋಮಟಿಗರು ಎಮ್ಮೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾನ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು

ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಕೋಮಟಿಗರು ಅದನ್ನು ಆಚರಣೆಯೊಂದರ ಸಂಕೇತದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. "Once a year the Komatis shape a hump of dough, made of rice-flour, into a four-legged animal, to represent a buffalo. Each member of the family takes a little of it and eats it. This ceremony is called, Nabsanimudda.[೭೩]

ಅಂದರೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೋಮಟಿಗರು ಅಕ್ಕಿ ತಂಬಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನ ಪ್ರಾಣಿರೂಪವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು 'ನಬಸನಿಮುದ್ದ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಮಟಿಗರನ್ನು 'ಕರೀಟಿ ಮಾದಿಗರು', 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮಾದಿಗರು', 'ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಿಗರು' ಅಥವಾ 'ಚಿನ್ನಿಂಟೋಳ್ಳು' ಎಂದು ಹಾಗೂ ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರನ್ನು 'ದೊಡ್ಡ ಮಾದಿಗರು' ಅಥವಾ 'ಪೆದ್ದಿಂಟೋಳ್ಳು' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಗ್ರೂಢಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ. ಕೋಮಟಿಗರಾಗಲೀ ಮಾದಿಗರಾಗಲೀ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.``Neither Komatis nor Madigas are pleased with the connection between them, strange, therefore, that is so enduring."[೭೪]

ಕೋಮಿಟಿ ಶೆಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರಗಂಭಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಮರ, ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದ ಕಡ್ಡಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಜಲಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಂಬುನೇರಳೆ ಕೊಂಬೆಯು ಅವರನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿತೆಂದು ಅದರ ನೆನಪಿಗೆ ನೇರಳೆ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಕೋಮಟಿಗರಲ್ಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆ. ಮಾದಿಗರು ಸಹ ಧಾರಾಮುಹೂರ್ತದ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಜಂಬುನೇರಳೆ ಅಥವಾ ಅತ್ತಿಮರದ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೋಮಟಿಗರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಸಮಾನ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಂದೇ ಜಂಬೂ ಕುಲಮೂಲದ ನೆನಪುಗಳ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯ ನಾಗೋಲಿಶಾಸ್ತ್ರ(ನಾಕ ಬಲಿಶಾಸ್ತ್ರ)ದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉಪ್ಪಿನೊಂದಿಗೆ ಮಿದ್ದು ಆನೆಯ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಧೂ–ವರರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮತ್ತು ಜಂಬುನೇರಳೆ ಕೊಂಬೆಯು ಅವರನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿತೆಂದು ಅದರ ನೆನಪಿಗೆ ನೇರಳೆ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಕೋಮಟಿಗರಲ್ಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆ. ಮಾದಿಗರು ಸಹ ಧಾರಾಮುಹೂರ್ತದ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಜಂಬುನೇರಳೆ ಅಥವಾ ಅತ್ತಿಮರದ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೋಮಟಿಗರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಸಮಾನ

ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಂದೇ ಜಂಬೂ ಕುಲಮೂಲದ ನೆನಪುಗಳ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯ ನಾಗೋಲಿಶಾಸ್ತ್ರ(ನಾಕ ಬಲಿಶಾಸ್ತ್ರ)ದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉಪ್ಪಿನೊಂದಿಗೆ ಮಿದ್ದು ಆನೆಯ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಧೂ-ವರರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಆನೆ ಗೊಂಬೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, 'ಉಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಆನೆಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ; ಅದು ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆದುಬಿಡೋಣ' ಎಂದು ಆನೆಯ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಎಸೆಯುವ ಆಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಕೋಮಟಿಗರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಕುಲ ಲಾಂಛನವಾದ ಆನೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾತಂಗ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆ? ನೇತಿ ಕೋಮಟೋಳ್ಳು ಎಂಬ ಪಂಗಡವೊಂದು ಆರ್ಯವೈಶ್ಯರಲ್ಲಿದ್ದು, ಇವರು ಮಾದಿಗರಂತೆಯೇ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲೂ ಸಹ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ- ಮಾಂಸ ತಿನ್ನದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕೋಮಟಿಗರ ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಇವರು ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಮಾದಿಗರ ಕೆಲವು ಕುಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ವರ ಕೇಳಿದರು. ಆ ವರದ ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ- ಶಿವನ ಬಳಿ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬಿನ ಉಳಿ ಚಿಂಪರಿಕೆ, ಅಡಿಗಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸುವ ತಮಟೆವಾದ್ಯಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಕಿರಿಯವನಾದ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿಯು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ-ಚಿಂಪರಿಕೆ-ಉಳಿ-ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮತ್ತು ತಮಟೆಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ವರವ ಬೇಡಿದರೆ, ಹಿರಿಯವನಾದ ಮಕ್ಕಳವಂದಿಗ ಮಾದಿಗನು ಮಕ್ಕಳ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅನ್ನವಿಕ್ಕುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕುಂಬಳಕಾಯನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಶಿವನು ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಕುಂಬಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರಿಸಿದ್ದುದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ಶಿವನು ವರವ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿಯು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ-ಉಳಿ-ಚಿಂಪರಿಕೆ-ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮತ್ತು ತಮಟೆಯ ದೊಡ್ಡಗಂಟನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯವನಾದ ಮಾದಿಗನು ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯ ಸಣ್ಣ ಗಂಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಹಸಿದಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತೀವ್ರ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಿರಿಯ ಸೋದರ ಮಾದಿಗನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ 'ತಮ್ಮಾ, ನೀನು ತುಂಬಾ ಹಸಿದಿದ್ದೀಯ ಈ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಕತ್ತರಿಸಿ ತಿಂದು ನಿನ್ನ ಹಸಿವಿಂಗಿಸಿಕೋ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ ಅವರೂ ತಿನ್ನಲಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ.' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುಂಬಳಕಾಯನ್ನು ತಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಮಾದಿಗನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಮಾದಿಗ ಅಣ್ಣನು, ತನ್ನ ಬಳಿ ಕುಂಬಳಕಾಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿಯು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ತುಂಡನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಕುಂಬಳಕಾಯ ಒಡಲ ತುಂಬಾ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಆ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮಾಲೀಕ ತಾನೇ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಹಾಗೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಇಡಿಯಾಗಿ ತನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಸೆ ತಾಳಿದ ಶೆಟ್ಟಿಯು, ತನ್ನ ಮಾದಿಗ ತಣ್ಣನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ 'ಕುಂಬಳಕಾಯನ್ನು ಹಸಿದ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೇ ತಿಂದು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ-ಉಳಿ-ಚಿಂಪರಿಕೆ-ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮತ್ತು ತಮಟೆಗಳನ್ನು ನೀನೇ ತೆಗೆದುಕೋ ಇದರಿಂದ ದಿನಾಲೂ ದುಡಿದು ತಿನ್ನಬಹುದು. ನೀನು ಮಕ್ಕಳವಂದಿಗ' ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ತಮ್ಮನ ಮಾತು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸಮಂಜಸವೆನ್ನಿಸಿತು.

ಶಿವನು ನೀಡಿದ್ದ ವರಗಳನ್ನು ಅದಲುಬದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ದೂರನ್ನು ತಾವು ಶಿವನ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ದಿನಗಳು ಉರುಳತೊಡಗಿದವು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿ ಹೊರಟರು. ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯ ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾದಿಗನು ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯ ಶಿವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ತಾನು ನೀಡಿದ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ವಿಚಾರ ಕೇಳಹೋದಾಗ "ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ತಿಂದು ಮುಗಿಸುವ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಗಿಂತ ದಿನನಿತ್ಯವೂ ಅನ್ನ ದುಡಿದುಕೊಟ್ಟು ಆನಂದ ನೀಡುವ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಬಲುಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ" ಎಂದ ಆ ಮಾದಿಗ ಭಕ್ತ. ಶಿವನೂ ಮರುಮಾತು ಆಡದೆ ಡಮರು ನಿನಾದ ಮೊಳಗಿಸಿದನು. ಶಿವನು ನೀಡಿದ್ದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಬಂಗಾರ ತುಂಬಿದ ಕುಂಬಳಕಾಯನ್ನು ಕೋಮಟಿಶೆಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮಾದಿಗರ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳೆಂಬ ದಂತಕತೆ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.[೨೫]

'ಆರ್ಯ ವೈಶ್ಯ' ಜಾತಿಯನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ ಆಯೋಗ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ. ಆಂಧ್ರ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆರ್ಯವೈಶ್ಯರು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ, ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿ, ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ತೆಲುಗು. ಶುದ್ಧ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಆರ್ಯವೈಶ್ಯರಲ್ಲಿ ತ್ರಿವರ್ಣಿಕರು, ತುಪ್ಪದ ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗವರ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಒಳಪಂಗಡಗಳಿವೆ.

ಸೌರೋಹಿತ್ಯ ಸುವ ಆರ್ಯವೈಶ್ಯರು ಶವವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಯವೈಶ್ಯರು ವರ್ಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶ್ರೇಣೀಕೃತವಾದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವ ನೋವು–ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಲು–ಕೀಳುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ನೋಭಾವನೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಜಾಂಬು ಉಪಕುಲಗಳ ಪೈಕಿ ಸಮಗಾರರು, , ಮಣೆಗಾರರು, ಮೋಚಿ, ಡೋಹಾರ, ಆಸಾದಿ ಕಲಾವಿದವರ್ಗ, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ನೆಲೆಸಿ ಕೆಲವು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಯದ ವಿರೋಧಿ ನೆಲೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿವೆ. ಇವರಿಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ೋಸಂಗಿ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ಸಿಂದೋಳ್ಳು, ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮರು ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ನ್ನು ಅರೆಕೊರೆಯಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಂಬೂ ಕುಲಗಳ ಪೈಕಿ ಸ್ಥಿರ ವಾಗಿರುವ ಬಾಲಬಸವರು ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಗಾರರು ಬಸವರು ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಇನ್ನುಳಿದ ಮುದಾಯದವರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲಬಸವರು ಮತ್ತು ಸಮಗಾರರು ಮಾದಿಗರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರ್ಮವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಉದಯಿಸಿದಾಗ ವೀರಶೈವರಾಗಿ ರ ಹೊಂದಿದ ಆದಿಜಾಂಬವರು, ವೀರಶೈವವು ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣಗೊಂಡು ಜಾತಿಯಾದಾಗ ರಾಗಿ ಜಾತ್ಯಾಂತರ ಹೊಂದಿದರು. ಅವರ ಸಂತತಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಂದ ಲಿಂಗಾಯತಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅತ್ತ ಲಿಂಗಾಯತಕ್ಕೂ ಹೋಗಲಾರದೆ ಇತ್ತ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗೂ ಬಂದು ನಡಂತರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾದಿಗ–ಲಿಂಗಾಯತರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರು ಮತ್ತು ಸಮಗಾರರು ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೂ ಸಹ ಜಾತಿಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಲಿಂಗಾಯತರು ಆದಿಜಾಂಬವರಂತೆಯೇ ಸ್ಥೆಯ ಗಾಯಾಳುಗಳೇ ಆಗಿರುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸತ್ಯ.

ರು ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಮಾದಿಗ ಕುಲಮೂಲದ ನೆಲೆಯನ್ನು ವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲ್‌ಚಲನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಕಲ, ಬಾಲಬಸವ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ಮಾಚಾಳ, ಸಮಗಾರ, ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಮುಂತಾದ ಗಿರುವ ಕುಲಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯ

ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು. ಛಿದ್ರಗೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಚದುರಿ ಹೋಗಿರುವ ಜಂಬೂ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸುವ ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಮೇಲು-ಕೀಳು ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಕುಲಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕತೆ ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ವಿಮೋಚನಾ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಉಪಕುಲಗಳ ನಡುವಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆದಿಜಂಬೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶಾಲ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಉಪ ಕುಲಗಳ ನಡುವಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೮೫-೮೬
೨. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೩೫
೩. Emma Raushenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp: 42
೪. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು, ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು, ಪು.೯೪
೫. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು, ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು, ಪು.೭೫
೬. Mackenzie Collection Parayans and Madigas, vol. 23, Item 35, Pp: 2
೭. Singh T.R, The Madiga: a study of social structure and change, Pp: 41
೮. ಗಂಗಪ್ಪ ತಳವಾರ(ಅರಿವಿಗರು), ಕವಿ, ಮಾಲೂರು, ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ
೯. ದಲಿತ ಕಲಾಮಂಡಲಿಯ ಹಾಡು, ರಚನೆ: ಗದ್ದರ್, ಜನನಾಟ್ಯ ಕಲಾಮಂಡಲಿಯ ತೆಲುಗು ಕವಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ
೧೦. Emma Raushenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp: 38
೧೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೨೬೨
೧೨. ಸರಿತಾ ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ವೇಮನಯೋಗಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸುಜ್ಞಾನ, ಸಂ:ಎನ್. ವಿಶ್ವರೂಪಾಚಾರ್ಯ, ಪುಟ: ೨೪೬
೧೩. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೨೭೦-೨೭೧
೧೪. ಅದೇ, ಪು.೩೦೦
೧೫. ಅದೇ, ಪು.೨೦೮-೨೦೯
೧೬. Saki, Making History, Vol-1, Pp: 175
೧೭. Singh K.S. People of India, National Series Volume II, The Scheduled Castes, Pp: 814

೧೮. Ibid, Pp: 613

೧೯. Chinna Rao Yagati, Dalit studies, Pp: 417

೨೦. Ananthakrishna Iyer.L.K and H.V.Nanjundaiah, The Mysore Tribes & Castes, Vol-iv, Pp: 128

೨೧. K.S. Singh, People of India, National Series Vol.II, The Scheduled Castes, Pp: 229

೨೨. Dalit Studies: A Bibliographical Handbook, Chinna Rao Yagati, pg:390

೨೩. K.S. Singh, People of India, National Series Volume II, The Scheduled Castes, Pp: 19

೨೪. Ibid, Pp: 26, 2010

೨೫. Ibid, Pp: 30, 2010

೨೬. ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಆಸಾದಿ ಖಂಡಕಾವ್ಯ, ಪು.೧೫, ೨೦೦೦

೨೭. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೨೭೧

೨೮. ಅದೇ, ಪುಟ: ೨೭೨

೩೦. ಎಂ.ಮೋಹನ ಆಚಾರ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ, ಪು.೪೧

೩೧. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಮರದೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು, ಪು.೧೦೧

೩೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೨೬೨, ೨೬೪, ೨೬೫

೩೩. Krishna Shastry Avargal H. BA, Annual Reports on Indian Epigraphy(1906-1910), Pp: 11

೩೪. Srinivasan C.R. Kanchipuram through the ages, Pp: 273

೩೫. ಕುಮಾರ್ ಆರ್.ಬಿ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು, ಪು.೩೦

೩೬. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೪೩-೪೪

೩೭. ದಕ್ಲಪದ ಹಾಡಿದವರು: ದಕ್ಕಲರ ಯಲ್ಲಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಲಯ್ಯ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ೨೦೧೨

೩೮. ಜಾನಕಲ್ ರಾಜಣ್ಣ ಎಂ, ದಕ್ಕಲಿಗ, ಪು.೩೪

೩೯. ಅದೇ, ಪು.೩೬

೪೦. ಅದೇ ಪು.೧೦೭

೪೧. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೪೪, ೪೫

೪೨. ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು, ಮಾದಿಗಲ ಚರಿತ್ರ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ(ತೆಲುಗು ಕೃತಿ). ಚಿತ್ರಪಟ: ೪.೧, ೪.೨, ಪು.೯೬,

೪೩. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪುಟ: ೪-೫

೪೪. ಅದೇ, ಪು.೫

೪೫. ಅದೇ, ಪು.೫

೪೬. ಅದೇ, ಪುಟ: ೧೦

೪೭. Simon Charsley, http://www.simoncharsley.co.uk/roots1.html, 2012

೪೮. Edgar Thurston, Castes and Tribes of Southern India, Pp: ೩೮೮

೪೯. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೬೨

೫೦. ಅದೇ, ಪು.೩

೫೧. Buchanan, A Journey from Madras Through the Countries of Mysore, Canara and Malabar, Pp: 77

೫೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೨೬೨

೫೩. Simon Charsley, http://www.simoncharsley.co.uk/roots1.html, 2012

೫೪. ಕುಂದರನಾಡ ಪಾಟೀಲ, ಹಂತ(ಕಾದಂಬರಿ), ಪು.೨

೫೫. K.S. Singh, People of India, National Series Volume II, The Scheduled Castes, Pp: 620

೫೬. ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಪು.೭೯

೫೭. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಥ ಪಂಥ, ಪು.೨೧೨, ೨೧೩

೫೮. ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆಪುರ, ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ೦೪-೦೩-೧೯೯೯

೫೯. ಬಿಸ್ಲೇಹಳ್ಳಿ ಪ್ರಭು, ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಬಾಲಬಸವರು, ಸಕಾಲ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೦೭

60. K.S. Singh, People of India, National Series Volume II, The Scheduled Castes, Pp: 816

೬೧. ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆಪುರ, ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ೦೪-೦೩-೧೯೯೯

೬೨. ಅದೇ

೬೩. ರಾಜೇಗೌಡ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ತಾಳ ಬಂದೋ... ತಂಬೂರಿ ಬಂದೋ..., ಪು.೩೧, ೩೨

೬೪. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್., ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರು: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ, ಪು.೭೪, ೭೫

೬೫. ರಾಜೇಗೌಡ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ತಾಳ ಬಂದೋ... ತಂಬೂರಿ ಬಂದೋ..., ಪು.೪೧

೬೬. ಅದೇ, ಪುಟ: ೩೩

೬೭. ಅರಿವಿಗರು: ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಮ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ಬಾಲಗುರುಮೂರ್ತಿ

೬೮. ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು, ಮಾದಿಗಲ ಚರಿತ್ರ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೯೪

೬೯. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ, ಪು.೩೦೨

೭೦. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೩೩೧

೭೧. Edgar Thurston and K.Rangachari, Castes and Tribes of South India, vol.3, Pp: 326

೭೨. Emma Rauschenbusch, While Sewing Sandals, Pp: 47-48

೭೩. Ibid, Pp: 50

೭೪. Ibid, Pp: 50

೭೫. ಅರಿವಿಗರು: ಕರಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರುಂಧತೀಯರ್ ಸಮುದಾಯದ ಮುಖಂಡ, ಹೊಸೂರ

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ
ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಮತಮಂಡಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಕುಲಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಪುರಾಣ ಪುರುಷ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಶೈವಪಂಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ 'ಜಾಂಬು' ಎಂಬ ಮೂಲ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶೈವತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಿತ್ತಿಯು ಅಂತಸ್ಥಗೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಜಾಂಬವಗುರುಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಬುದ್ಧಪೂರ್ವ ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗನಾದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ವಂಶಸ್ಥರು 'ಆದಿಶೈವ' ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಬುದ್ಧನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಕಸ್ಸಪ ಮಾತಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿ, ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರೊಂದಿಗೆ, ಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಾಮಾಯಣ – ಮಹಾಭಾರತ ಕಾವ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಜಂಬೂ ಕುಲಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವ ಕುಲದ ಪಿತಾಮಹನಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬು ಮತಮಂಡಲದ 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಮಠ' ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಶೈವಾರಾಧಕ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯ ಅಥವಾ ಜಂಬುನಾಥನ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬಹುತೇಕ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಶಿವನ ನಿರ್ಗುಣ ಉಪಾಸಕರಾಗಿ ಶೈವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ 'ಜಾತಿ' ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಗತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ತಳವರ್ಗದ ಸಂಕಟದ ಕಥನಗಳು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾರಿಪುರಾಣ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣ, ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಮಾದಾರ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಮಗ ಶೀಲವಂತ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಧುವರಸನ ಮಗಳು ಲಾವಣ್ಯವತಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಾಗಲೀ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ದಮನ ಮಾಡಿ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇರಿದ ಗುರುತುಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಹವಣಿಕೆಗಳು ಇದೇ ಕುಲಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. 'ಮಿಥ್'ಗಳ ನಡುವೆ ಅಡಗಿರುವ ಜನಾಂಗೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಇಂದಿನ ತಳಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯದ ಮಾತಲ್ಲ. ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀರುವ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವು ಸಾಗಿಬಂದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ, ಬಸವಣ್ಣನ ನೇತೃತ್ವದ ವಚನ ಚಳವಳಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ನೀಲಗಾರ ಚಳವಳಿ, ಮಲೆಯಮಾದಯ್ಯನ ದೇವರಗುಡ್ಡರ ಚಳವಳಿ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಗೊರವರ ಚಳವಳಿ, ಕಾಪಾಲಿಕ ನಾಥಪಂಥ, ರೇಣುಕಾ ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ದನ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ದೇಸಿಯೋಗಿಗಳ ಚಳವಳಿ, ಆಸಾದಿಗಳ ಬಂಡುಕೋರ ಚಳವಳಿ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಮಠ, ಮತಾಂತರ ನವ(ಧಮ್ಮ)ಯಾನ ಮುಂತಾದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಪುರಾಣ, ದಕ್ಕಲರ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಬಾಲಗೌರಿ–ಮಾರಿಯರ ಮಿಥ್‌ಗಳು ಸೇರಿವೆ; ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಾಡುವ ಕೆಲವು ಹಾಡು ಮತ್ತು ರಂಗರೂಪಗಳು ಸೇರಿವೆ; ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಗುರುಮಠಗಳ ಚರ್ಚೆ ಸೇರಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಎನ್ನಲಾಗುವ ಜಗತ್ತಿನ ಈ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಈ ಜನಾಂಗದ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಆಯಾಮವನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು.

ದಕ್ಕಲರ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ಆವರಣ

ಅವೈದಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ 'ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ' ದಕ್ಕಲಿಗರ ಸೃಷ್ಟಿ. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಜಂಬೂ ಕುಲಸ್ಥರ ಕುಲಪುರಾಣ. ಮಾದಿಗರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ

ಪುರಾಣವಿದೆ. ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಮರುಗು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪುರಾಣವಿದೆ. ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಹಕ್ಕು ಭಾದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪಣಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೊಲೆಯರು ಹಾಗೂ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕುಲಪುರಾಣ. ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಆಶ್ರಿತ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವು ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವರೋ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸುಸ್ಥಿರ ಪ್ರಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ಜಾತಿಗೆ ಇರದಷ್ಟು ಆಶ್ರಿತ ಉಪಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದ್ದು ಆಯಾ ಉಪಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ 'ಮಿರಾಸಿ' (ಹಾಡುಗಾರ) ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೊಲನುಪಾಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ನುಲುಕ ಸಂಗಯ್ಯಲು ಮತ್ತು ನುಲುಕ ಚಂದಯ್ಯಲು ಎಂಬ ಮಾದಿಗರ ಗುರುಗೋಷ್ಠಿಯವರು ಜಾಂಬವಪುರಾಣ, ಗೋಸಂಗಿಪುರಾಣ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಥೆ ಮುಂತಾದ ಮಾದಿಗ ಮತಪರವಾದ ಜಾನಪದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವಚನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲರು ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಚಿತ್ರಪ್ರದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಸಾದಿ ಕಲಾವಿದರು ಮಾರಿಪುರಾಣದೊಂದಿಗೆ ಉಪಕತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರು ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ, ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಪ್ರಕಾರದ ಮೂಲಕ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವಂತ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಂವಾದದ ಮೂಲಕ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಹಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಾಲಮಾಸ್ಟೀಕರು ಸಹ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೊಲೆಯ ಜಾತಿ ಉಗಮದ ಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರು ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಹೊಲೆ-ಮಾದಿಗರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೊಲೆಯರ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಭಂಜಿಸಲು, ದಲಿತರು ದನದ ಮಾಂಸ ಸೇವಿಸುವುದರ ಪರವಾಗಿ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳೇ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು, ತಾವು ಈ ನೆಲದ ಆದಿಮೂಲ ವಾರಸುದಾರರೆಂಬುದನ್ನು ಧೃಡವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹತಾರವನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವು ಇಡೀ ಜಂಬೂಕುಲಸ್ಥರನ್ನು ಸಮೈಕ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೂತ್ರವಾಗಿ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ

ದಕ್ಕಲರು ಮತ್ತು ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರು ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ರವೀಂದ್ರಭಾರತಿ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೋತ್ತರ, ಇತರ ಜಾತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಉದಯಿಸಿದವು, ಅವುಗಳು ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಜಾತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಾಬತ್ತುಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಬಿರುದು-ಲಾಂಛನಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದ ಜಾತಿಯೆಂದು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಗೌರವದ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚೆಗೊಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲರು ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ದಕ್ಕಲು ಪುರಾಣ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

'ದಕ್ಕಲು ಪುರಾಣ'ವನ್ನು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ಹೊರಹಂಚಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ದಕ್ಕಲು ಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸುವ ದಕ್ಕಲ ಮುಖಂಡನಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಫಿ-ಟೀ, ಎಲಯಡಿಕೆ, ಬೀಡಿ, ಧರಾಮು ತೀರ್ಥ(ಹೆಂಡ-ಸಾರಾಯಿ) ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಜತೆಗೆ ನೂರೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ದಕ್ಷಿಣೆ, ಮೂರು ಮೊರ ದವಸ, ಹೊಸ ಅಂಗಿ, ಪಂಚೆ-ಟವಲು, ಸೀರೆ-ಖಣ, ಕೂಸುಕುವ್ವಾಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. 'ದಕ್ಕಲು ಪುರಾಣ' ಪಠಿಸುವ ದಿನ ಇಡೀ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ಮನೆ ನೆಲಜಂತಿ ತೊಳೆದು ಬಳಿದು, ಅಂಗಳ ಗುಡಿಸಿ, ಸಗಣಿ ಕದರಿನಿಂದ ಸಾರಿಸಿ, ರಂಗೋಲಿ ಬಿಡಿಸಿ, ಮಾವಿನ ತೋರಣ, ಧೂಪ-ದೀಪ ಬೆಳಗಿ, ತಾನಮಡಿ ಮಾಡಿ, ಕುಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ಮಡಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಟ್ಟಿಯ ಹೊರಗೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹಂದರ ಹಾಕಿ, ಹಂದರದ ಕೆಳಗೆ ೯ ಜನ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣುಗಳಿಂದ 'ದಕ್ಕಲು ದಿಬ್ಬ' ಕಟ್ಟಿ, ದಿಬ್ಬದ ನಡುವೆ ಜಂಬು ನೇರಳೆ ಕಂಬ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಕಳಸ ಊಡಿ, ಈಚಲ ಹೆಂಡ ತುಂಬಿಸಿದ ಕರಗ ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ 'ದಕ್ಕಲು ದಿಬ್ಬ'ವನ್ನು 'ಮಹಿಮೆ ದಿಬ್ಬ'ವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಈ ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ದೇವಿ ಮಾತಂಗಿಯು ದಕ್ಕಲ ಪುರಾಣವನ್ನು ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ದಿಬ್ಬದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದರೆ ದಕ್ಕಲ ಪುರಾಣವನ್ನು ನಾಲಿಗೆಗಳು ನುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದಕ್ಕಲರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ದಕ್ಕಲ ದಿಬ್ಬ'ದ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ದಕ್ಕಲರು ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತ ಮತ್ತು ಜಾಂಬುಕುಲದ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ, 'ಸತ್ಯವನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರ ಮುಂದೆ ಆಣೆ ಮಾಡಿ 'ದಕ್ಕಲು' ಪುರಾಣವನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗಾರುಡಿ ಗಂಗಭಾರತದಲ್ಲಿ ನುಡಿವ ದಕ್ಕಲರ ಕಿನ್ನರಿ

ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ಮಗನಾದ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿಯವರು ತಾವೆಂದು ದಕ್ಕಲರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಿರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು ಅತ್ಯಂತ ಕೊನೆಯ ಜಾತಿಯವರಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲಿಗರು ಅತ್ಯಂತ ಕೊನೆಯ ಜಾತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮೇಲು–ಕೀಳೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭೇದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕೀಳು ಜಾತಿಗಳೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರನ್ನು 'ಯವ್ವದೋ....ಯಪ್ಪದೋ' 'ಗೌಡ್ರೇ...ದೊರೆ'ಮುಂತಾದ ಗೌರವಸೂಚಕ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿದರೆ, ಮಾದಿಗರು ದಕ್ಕಲರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಮಕಾರ ತೋರುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಮಾದಿಗರು ತಾವು ಮೇಲುಜಾತಿಯವರೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿಯೂ ದಕ್ಕಲರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಕುಲದ ತಂದೆ ಜಾಂಬವ ತಾತನ ವಿರುದ್ಧ ಎಸಗಿದ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಮಾದಿಗರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ದಕ್ಕಲರು ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಎತ್ತುವಳಿಗಾಗಿ 'ಚಪ್ಪೋಡು' ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಾದಿಗರಿರುವ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಆ ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗೂಟಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಈಚಲ ಚಾಪೆ, ತೆಂಗಿನ ಗರಿ, ಕಬ್ಬಿನ ಸೋಗೆ, ಕತ್ತಾಳೆ, ಕಾಶಿ ಹುಲ್ಲು, ಕೌದಿ ಮುಂತಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಡೇರೆ ಬಿಡಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ದಿನದಿಂದ ಊರು ತೊರೆಯುವತನಕ ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಗಳಿಂದ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳು ಪಡಿಪದಾರ್ಥಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ದಕ್ಕಲರು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೇ ಜಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

'ಒಲೆ ಬೆಂಕಿ ಕಾಣದೆ ಒಗತನ ಮಾಡವ್ರು', 'ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯದ ಬಂಡೆ ಮೇಲಿದ್ರು ಕುಂತಲ್ಲಿಗೇ ಕೂಳು ತರಿಸ್ಕೊಂಡು ತಿನ್ನವ್ರು' ಎನ್ನುವ ಮಾತು ದಕ್ಕಲರ ಕುರಿತು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದಿಗರು ಕೈ ಎತ್ತಿ ಕೊಡದ ವಿನಾ ಅನ್ಯ ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಏನೊಂದನ್ನೂ ಬೇಡಿ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳ ಕೆರೆಬಾವಿಗಳ ನೀರನ್ನು ಸಹ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಯೇ ಮುಟ್ಟಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡಿ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರು ಉಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಪರಸ್ಪರ ತಾಯಿ–ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರನ್ನು ತಾಯಿ–ತಂದೆಗಳೆಂದೂ, ಮಾದಿಗರು ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಮಗ–ಮಗಳೆಂದೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರಂತೆಯೇ ಶೈವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳು. ಈ ಈರ್ವರೂ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು. ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರ ಮನೆಗಳಿಂದ 'ಯಪ್ಪಾ....ಬಾಡು ತಂದ್ಕೊಡ್ರಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಲೆಗುಂಡು

ಹೂಡಿ ಒಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದೇ ಗೊತ್ತಿರದ ದಕ್ಕಲರು ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆಂದು ಮಾದಿಗರ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ದಕ್ಕಲ ಹಿರೀಕರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ 'ಹೌದು ಈ ಮಾತು ನಿಜ. ಮದುವೆ ಮುಂಜಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕುಲದ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳಾದ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಗಳಿಂದ ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರು ನೀಡಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಮದುವೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬೇಡಿ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲಪುರುಷನೆಂದು ಮತ್ತು ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಮಗನಾದ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿಯವರು ತಾವೆಂದು ನಂಬುವ ದಕ್ಕಲರು, "ಮನೆಕಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಒಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕಾಣುವ ದಿನಗಳು ಬಂದರೆ ಜಲಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಈರೇಳು ಲೋಕಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ; ಆಗ ಜಾಂಬವ ತಾತನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಾನೆ; ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕಾಣದಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಲಹುವ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಕಾಪಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಈ ಭೂಮಿಪುತ್ರರಾದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು; ಹಾಗೆಂದು ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಚಿ ಕಾಮಾಚಮ್ಮ ಶಾಸನ ಹೊಡೆಸಿದ್ದಾಳೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ 'ಹಳೆಮಕ್ಕಳು'ಗಳಾದ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಸಾಕುವ 'ತಲೆಮಾರು ಪೋಷಕ'ರಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಆದರೆ ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿವಂತಿಲ್ಲ. ಮಾದಿಗರಿಗೆ ದಕ್ಕಲರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಮಾದಿಗರು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಗೊಲ್ಲರ ಹಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಮಾದಿಗರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ದಕ್ಕಲರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕಲರು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಹಳೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಹಳೆಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಮಾದಿಗರಿಗಾಗಲೀ ಮ್ಯಾಸಬೇಡರಿಗಾಗಲೀ ತಲೆಮಾರು ಪೋಷಕರಲ್ಲ.

"The Dakkali, Dakkala, Dakkalwar, Dakkalas and Dokkala, these different terms seem to be phonetic variations of the nomenclature of one and the same community. Dakkala is derived from the term Dakka which means vertebral column."[೧] ದಕ್ಕಲಿಗರು ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರದ ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರ 'ಹೊರಮಕ್ಕಳು' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. "Dakkala are considered to be the Halemakkalu (heriditory bondsmen) of the Madigas...... who is said to be the second son of Jambava. whose head was sacrificied when the crust of the earth hardened".[೨]

ಎಮ್ಮೆಲೋರು, ಕಾಮಾಚಿಯೋರು, ಪೆದ್ದರೆಡ್ಡಿಯೋರು ಎಂಬ ಬೆಡಗುಗಳಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಕ್ಕಲರು ೧೮೯೨ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದ್ರಾವಿಡರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪರೆಯ ಮಹಾಜನ ಸಭಾದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಮಹಾಸಭಾದೊಂದಿಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು 'ಸೌತ್ ಬರೋ ಕಮಿಟಿ' ಮತ್ತು 'ಸೈಮನ್ ಕಮೀಷನ್' ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ದಕ್ಕಲರನ್ನು 'ಡಕ್ಕಲಿಗರು' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. 'ಡಕ್ಕೆ' ಎಂಬುದು ಒಂದು ಚರ್ಮವಾದ್ಯ. ಡಕ್ಕೆ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಡಕ್ಕಲರು 'ಗಂಗಭಾರತ' ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಊರುಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನ ಊರಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ, ಕೇಸರಿ ನಿಶಾನಿ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿನಿಂತು, 'ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳನ್ನೇ ಆಗಲಿ ದೇಸಾಂತರ ಹೋಗ್ತಿದ್ದೀವಿ ನಾವು ಯಾರಿಗೂ ದಕ್ಕದವರು.' ಎಂದು ಡಕ್ಕೆ ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹೀಗೆ ಅಳುವುದರಿಂದ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕೆಲವರು 'ಅಳು ಮಕ್ಕಳು' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಡಕ್ಕೆ, ನವಿಲು ಕಿನ್ನರಿ, ಕೃಷ್ಣಕಿನ್ನರಿ ಮುಂತಾದ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದ ಡಕ್ಕಲರು ನುಡಿಸುವ 'ಡಕ್ಕೆ' ಮತ್ತು 'ಕಿನ್ನರಿ' ವಾದ್ಯಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ' ಮತ್ತು 'ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ' ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಶಿವಶರಣರು ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮಣ್ಣನವರು ಮಾದಿಗರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ದಕ್ಕಲರವರಾಗಿರಬಹುದು. ನೇರವಾಗಿ ಇವರು ದಕ್ಕಲರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅವರ ವಚನಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಲೀ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನು ಮಾರಿದೇವಿಯ ಎದುರು ಡಕ್ಕೆ ನುಡಿಸುವವನಾಗಿ ಮತ್ತು ಡಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಸುವವನಾಗಿ ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನು ಮಾದಿಗರವನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದು.[೩]

ಮಾರಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆಡಿಸುವವನಾಗಿ, ಮಾರಿದೇವಿಯ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಮತ್ತು ಡಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಸುವವನಾಗಿ, ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಕ್ಕಲರು ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚರ್ಮವಾದ್ಯವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರು ಚರ್ಮಕಾರರಾದ ಮಾದಿಗರು. ಮಾರಿಯನ್ನು ಆಡಿಸುವವರೂ ಮಾದಿಗರಾದುದರಿಂದ ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಮಾದಿಗನಾಗಿರಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಶರಣರು ವೀರಶೈವರಾಗಿ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದ ಮಾದಿಗರು ಮೂಲ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯಿತ ಜಾತಿಯವರಾಗಿರುವುದು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ವೀರಶೈವರೊಂದಿಗೆ

ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗದ ಲಿಂಗವಂತ ಮಾದಿಗರು ಮೂಲಮಾದಿಗ ನೆಲೆಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು 'ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯಿತ'ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಚಮ್ಮಾರರೆಂದು ಲಿಂಗವಂತರಾದ ಸಮಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೀರಶೈವ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ ಲಿಂಗವಂತ ಮಾದಿಗರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ ಮಾದಿಗರು ಅವರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಗದವರನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ನೇತಾರರಾದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಹರಳಯ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪದಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಚಾರಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಕಲಾವಿದರನ್ನೇ ವೀರಶೈವ ಚಳುವಳಿಯೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರನಾದ ಸ್ವಯಂ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವೇ ನಟುವ ಜನಾಂಗದ ಕೆಳಜಾತಿಯವನಾಗಿ 'ಮದ್ದಳೆಯ ಅಲ್ಲಮ'ನೆಂದು ತಾನು ನುಡಿಸುವ ಚರ್ಮವಾದ್ಯದ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ದಕ್ಕಲರು ಇಂತಹ ಅಪ್ರತಿಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡಲು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ದಕ್ಕದಮುನಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಾಗಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕಳವಾಗಿ, ಹಣೆಯನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿ, ಮೂಗನ್ನು ಊದುಗೊಳವೆಯಾಗಿ, ಡುಬ್ಬವನ್ನು ತಿದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕುಲುಮೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆನಂತರ ದಕ್ಕದಮುನಿಯ ಎಲುಬುಗಳನ್ನೇ ಬಂಗಾರ ಮಾಡಿ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಜಲಗೋಳಕ್ಕೆ ಹೆಪ್ಪುಕೊಟ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ತಾಂತ್ರಿಕರ ಭೀಷಣ ಕೃತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇಂತಹ ಮಗನ ಬಲಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತ ಸಿರಿಯಾಳನ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಿರಿಯಾಳ-ಚಂಗಳೆಯರ ಮನೆಗೆ ಅನ್ನಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಬಂದ ಜಂಗಮನಿಗೆ ಮಹಾಶಿವಭಕ್ತ ಸಿರಿಯಾಳನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೇ ಕೊಂದು ನರಮಾಂಸ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಿರಿಯಾಳ-ಚಂಗಳೆಯರ ಮನೆಗೆ ಜಂಗಮ ರೂಪಾಗಿ ಬಂದ ಶಿವನು ಅವರ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತವರಿಂದಲೇ ಹಿಡಿದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಚಿನಿಖಂಡವ ಮಾಡಿ ಬಾಣಸವ ಮಾಡಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಂಗಮನ ಸೇವೆಗೆ ನರಬಲಿ ನೀಡುವ, ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನರಬಲಿ ನೀಡುವ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಒಡವೆ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ನರಬಲಿ ನೀಡುವ ಹಾಗೂ ಮಾರಿಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ನರಬಲಿಯಾಗುವ ರೌದ್ರ ಆಚರಣೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಕದಮುನಿಯನ್ನು ನರಬಲಿ ನೀಡಿದ ಜಾಂಬವ ತಾತನು ದಕ್ಕದ ಮುನಿಯ ದೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ಊರಾಚೆಯ ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಬಿಸಾಡಿದನು. ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ದೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ದೊಕ್ಕಲ ಮಗ ಅಥವಾ ದಕ್ಕಲ ಮಗ. ದಕ್ಕಲನು ಊರಾಚೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದಕ್ಕಲರು ಊರಾಚೆಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಕ್ಕಲನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟದೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ದಕ್ಕಲರು ಇಂದಿಗೂ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಯಲುಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾರಂತೆ.

ಮಾದಿಗರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವರೋ ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರು ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮಾದಿಗರ ಸ್ಥಿರ ನೆಲೆಗಳಿರುವ ಕಡೆ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಅಲೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗರು ತಮಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆ ದಕ್ಕಲರನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಅಲೆಮಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಇವೊತ್ತಿಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಳಂಕಪ್ರಾಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾದಿಗರು ತಮಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಗಿರುವ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಅವರಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೇ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರ ನೀರು ಒದಗಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಮೇಲ್ಜಾತಿವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀತಗಾರಿಕೆ, ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ, ಜಾಡಮಾಲಿಕೆ, ಆಯಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೀಳ್ತನದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅನ್ನನೀರನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಮಾದಿಗರ ಬೆವರಿನ ಶ್ರಮವನ್ನು ದೋಚಿ ಬದುಕುತ್ತಾ, ಅವಮಾನ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಎಸಗುತ್ತಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಮಾನುಷ ಸಂಗತಿ. ಇದು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಎಸಗುತ್ತಿರುವ ಅಪರಾಧವೇ ಸರಿ. ಮಾದಿಗರು ದಕ್ಕಲರಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೂಪದ ಕೆಲಸ ಅಥವಾ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಲರ ವಿರುದ್ಧ ಅವಮಾನಕರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಎಸಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಬೇಧಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಐಕ್ಯಗೊಂಡರೆ ಸಾಕು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬೇರೆಯದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ಥರಾದ ಮಾದಿಗರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದೂ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ, ಜೀತ ಮುಂತಾದ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಈಗಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಾಣದೆ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳಕಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇನ್ನೂ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನ ದಕ್ಕಲರು 'ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ಶಾಪ'ದನ್ವಯ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಎತ್ತುವಳಿ ಅಥವಾ ಹಕ್ಕಿನಭಿಕ್ಷೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಸ್ಫೋಟಗೊಳಿಸಿ, ಕೀಳ್ತನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶೋಷಿತವರ್ಗದ ಮಾದಿಗರು ತಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಶೋಷಿಸಲೆಂದೇ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ತಾವು ಅನ್ನಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಗತಿಯಿರದಷ್ಟು ಬಡವರಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಕೆಳಸ್ತರದ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಅನ್ನಬಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಭಾರತ ದೇಶದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಕುರೂಪ ಸಾಮಾಜಿಕ

ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಫೋಟಗೊಳಿಸದ ಹೊರತು ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡದ ಹೊರತು ಈ ದೇಶದ ದಲಿತರಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಎಂಬುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ, ದಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಕುಲಗಳು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಯ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗರ ಕೆಲವೇ ಮುಂದುವರೆದ ಕುಟುಂಬದವರು ಮಾತ್ರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಟಿ.ವಿ, ಮೊಬೈಲ್, ಕಾರು ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ಭವ್ಯ ಮಹಲುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವುದುಂಟು. ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿ, ಭೂ ಒಡೆತನ, ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಕೆಲವೇ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಸರೀಕರಾದ ತಮ್ಮ ಕುಲಸ್ಥರನ್ನು ಅವರ ಮೂಲವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಲೀ ಕ್ರೂರ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಾತಂಗರು ನವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗುತ್ತ 'ಕೊಡಲಿ ಕಾವು ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಕುಲದ್ರೋಹಿಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಕೆಲವು ಮಾತಂಗ ಯುವಕರು ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ಚಾಲಕರಾಗಿ, ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿ, ಮನೆಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ, ಹಮಾಲಿಗಳಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಇಂದಿಂಗೆ ನಾಳಿಂಗೆ' ಎಂದು ಅನುಭೋಗಕ್ಕೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕೂಡಿಡದೆ ಇವೊತ್ತಿನ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಇವೊತ್ತೇ ಅನುಭವಿಸಿ ಬದುಕುವ ಅಸಂಗ್ರಹ ತತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಜಂಬೂ ಕುಲಸ್ಥರು ಈಗೀಗ ಹಣಕಾಸು ಉಳಿತಾಯ, ದವಸಧಾನ್ಯ ಶೇಖರಣೆ, ಮನೆ-ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣ, ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಹಾರ, ಭೂಮಿಕಾಣಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾತಂಗಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ದುರಿಗೆಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ, ಜಂಬಲಮ್ಮ, ಪೋಚಮ್ಮ, ಸುಂಕಲಮ್ಮ, ಸುಗ್ಗಲಮ್ಮ, ಗಾಳೆಮ್ಮ, ಮಾರೆಮ್ಮ, ಪಿಳೇಕಮ್ಮ, ಮುತ್ತ್ಯಾಲಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಧಾನ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ದಕ್ಕಲರು ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಾವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಹೋದೆಡೆಗೆಲ್ಲಾ ಈ ದೇವರುಗಳ ಮುಖಮುದ್ರಿಕೆ ಗಳನ್ನು ಹೆಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಪೂಜಿಸುವ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಮಾತಂಗ ಕುಲಸ್ಥರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುವ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾದಿಗರ ಮೇಲೆ

ದಕ್ಕಲರು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿ 'ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ' ಬೇಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಸರ್ಕಾರದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಕಡೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದು ಚಿಗುರಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರ ಎಲ್ಲ ಉಪಕುಲಸ್ಥರು ದಕ್ಕಲರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಹೋರಾಟ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ಸವಲತ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಯವರಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ದಕ್ಕಲರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪಾಲನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಯೋಚಿಸಬೇಕಿದೆ.

ತಂಗಡಿ ದ್ಯಾವ್ರ

ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಮೂಲನೆಲೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯ. ಭೋಗಂ ಮಾದಿಗವಾರು ಅಥವಾ ಮಾದಿಗ ಭೋಗಾಲು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ' ಆಚರಣೆಯು ಜಾಂಬುಕುಲ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾಟ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಸಿಂದ್ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುತ್ತಾ ತಂಗಡಿಗಿಡದ ಮುಂದೆ ಕುಣಿದು ಆಚರಿಸುವ 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ', ಮಾದಿಗ ಕುಲಗಳು ಮದುವೆಯ ಮರುದಿನ ಅಂದರೆ ನಾಗೋಲಿಶಾಸ್ತ್ರದ ದಿನ, ಊರ ಹೊರಗೆ ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಬಳಿ ಆಚರಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆ. ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರದ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗವೇ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿತ. "ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಸಿಂದ್ ತುಳಿಯುವ ಆಚರಣಾ ಹಕ್ಕಿರುವುದು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. 'ತಂಗಡಿದ್ರಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಕೋಣ ಈಗ ಕುರಿಯನ್ನು ಕಡಿದು ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪೂಜೆಗೆ ಬಳಸಿದ ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮವನ್ನೇ ಪ್ರಸಾದನದಂತೆ ಮುಖ, ಮೈ, ಕೈಗಳಿಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು 'ಕೊಂಗುವಾಲಕತ್ತಿ'ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಈ ಚಿಂದು ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಕುಣಿಯುತ್ತ, ಸಿಂದ್ ಕತೆಯನ್ನು ಗೇಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ ತಮಟೆ, ಜೋಂಕಿಣಿ(ಚೌಡಿಕೆ) ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು."[೪] ತಂಗಡಿ ದ್ಯಾವ್ರ ಪದದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಜಲಗೋಳವನ್ನು ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು, ಬೆಪ್ಪುಮುನಿಯ ದಟ್ಟದ ಕಲ್ಮಶದಲ್ಲಿ ಮಾಷ್ಟಿಕನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಎಲಯಮಕೆಗಳಿಂದ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗೆ ಒಡವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮಗನ ದೇಹದ ಅಂಗಾಂಗಳಿಂದಲೇ ಒಡವೆ ಮಾಡಲು ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಡವೆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಹುಡುಗಿ ಮೈನೆರೆಯುವ ಮೊದಲೇ 'ಸಿನ್ನಾಟಿ ಪೆಳ್ಳಿ'(ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಮದುವೆ) ಮಾಡುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಮದುವೆ ಮಾತ್ರ ಪವಿತ್ರ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಇಂಥ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಮದುವೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ' ಆಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಮದುವೆ ಮತ್ತು ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ ಆಚರಣೆ ಎರಡೂ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮದುವೆಯ ಮರುದಿನ ಮದುವೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ವೀರರು ಊರ ಹೊರಗಡೆ ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಹತ್ತಿರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ, 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ' ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ'ವನ್ನು ಮದುವೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೊಸಮನೆ ದೇವರು, ಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿದಾಗ, ನಾಮಕರಣ, ಜನನ-ಮರಣಗಳ ಕಾಲ ಹೀಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಜಾಂಬುಕುಲಸ್ಥರು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಂಬಿಕೆ ತೆಳುವಾದಂತೆ ಮದುವೆಯ ಹಸಿರು ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಕಟುಗತ್ತಿಯನ್ನಿರಿಸಿ ಜಾಂಬವಂತನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಜಂಬುನೇರಳೆಯ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದು ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ. ಜಂಬುನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಜಂಬುನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಇರಿಸಿದವನು ಜಾಂಬವಂತನೆಂದು ನಂಬುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಜಂಬೂದ್ವೀಪಕ್ಕೂ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಜಾಂಬವಪುರಾಣದ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಾಂಬವಂತನು ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಕಾಲದ ಮೂಲಪುರುಷನಾಗಿದ್ದರೆ, ಶಿಷ್ಟಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಾಂಬವಂತನು ಆರ್ಯಕುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮದುವೆ ಮುಹೂರ್ತದ ಮರುದಿನ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿಯುವ 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ'ದ ಬದಲಾಗಿ ಈಗ ನಾಗೋಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಚಪ್ಪರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಜಂಬುನೇರಳೆ ಟೊಂಗೆಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕುರಿಪಿಚ್ಚಿಗೆ ಮತ್ತು ಮರಳು ಸುರಿದು, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಕಲೆಸಿ ಒಂಭತ್ತು ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಐದು ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಜಂಬುನೇರಳೆ ಟೊಂಗೆಯ ಬುಡಕ್ಕೂ ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಚಪ್ಪರದ ನಾಲ್ಕು ಕಂಬಗಳ ಬುಡಕ್ಕೂ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮದುಮಗಳು ಸಾಭಿನಯವಾಗಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ನೆರವೇರಿಸಿದರೆ, ಮದುಮಗನು ಸಾಭಿನಯವಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೆಂಡತಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಗಂಡನಿಗೆ ಬುತ್ತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನು ಅವಳನ್ನು ಬುತ್ತಿ ತಡವಾಗಿ ತಂದೆಯೆಂದು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಿಯರು ಬಂದು ಜಗಳ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಆಕಳ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗೊಂಬೆಯೊಂದನ್ನು ಮಗುವೆಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಜೋಗುಳಪದ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗಲೇ ನಡುವೆ, 'ಗೌಡ್ರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ನಾನು ಹೋಗಬೇಕು... ನೀನೇ

ಹಾಲು ಕರಿ ಬಾರೇ' ಎಂದು ಗಂಡ ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. 'ಮಗು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹೇತುಕೊಂಡಿದೆ; ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಮಂದಗೆ ಕಲೆಸಿಟ್ಟ ಅರಿಷಿಣದ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದಿಗರು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತು ಅರೆಕೊರೆಯಾಗಿ ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮಾತ್ರ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ 'ತಂಗಡಿದ್ಯಾವ್ರ' ಆಚರಣೆ ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದಿಗರು ವ್ಯವಸಾಯ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆನಿಂತರೆ, ನೆಲೆ ನಿಂತ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಮನರಂಜನಾ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಕುಣಿತ, ಹಾಡು, ನಾಟ್ಯ, ಸಂಗೀತಗಳನ್ನೇ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನೆಚ್ಚಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಚದುರಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಕುಲದ ಬಹುತೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಏಕೀಭವಿಸಿದರೂ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಮಾದಿಗರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಮಾದಿಗ ಕುಲದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಇತಿಹಾಸದ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಉಪಶಾಖೆಯಾಗಿ ಟಿಸಿಲೊಡೆದರು ಎಂಬುದು ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಮಾದಿಗ ಕುಲದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಇತರೆ ಪಂಗಡಗಳ ಸ್ವರೂಪದ್ದೆ ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದೆ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಒಗಟಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ"[೫] ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ. ಆದರೆ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯೆಂಬುದು ಪ್ರಧಾನ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಅಧೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಾರಲು ನೇಮಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಸ್ಯವೆಂದೇ ಮನಗಾಣಬೇಕಿದೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾಂಬುಕುಲಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ 'ತಂಗಡಿ ದ್ಯಾವ್ರ' ಆಚರಣೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಅಥವಾ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಜನಾಂಗದ ಕಲಾವಿದರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ'ದ ಮೂಲಕ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ ಮಹಾಮುನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗಾರುಡಿಗ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು, ಡಂಕಾಸುರ, ಕಾಳಿ, ರಾಕ್ಷಸಗಣ, ದೇವಗಣ, ಸೂತ್ರಧಾರ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಜಾಂಬವ ಮಹಾಮುನಿ(ಗೋಸಂಗಿ ಮಹಾಮುನಿ) ನಡೆಸುವ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ, ಗೋಸಂಗಿಯು ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ಜಾಂಬುಕುಲಗಳು ಅವತರಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ಕುಲಮತಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ

ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪದಂತೆಯೇ ಸಿಂದ್ ಕಥಾಕಾವ್ಯವು ಸಹ ಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿ, ಜಾಂಬುಕುಲಗಳ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತ, ಸರಳ ದ್ವಿಪದಿ/ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿಂದ್ ಕಥಾಕಾವ್ಯವಾಗಿರಲೀ, ಸಿಂದ್ 'ಆಟ'ಗಳಾಗಿರಲೀ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಮಾದಿಗ ಕುಲಸ್ಥರ ಕುಲನೆಲೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಕಟ್ಟಿ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ತ್ರಿಪುರ ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆಯಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಡಂಕಾಸುರ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೀನಮಾನವಾಗಿ ಮೂದಲಿಸುವ ಚಾಳಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶಂಕರನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಮೂದಲಿಸಲು, ಡಂಕಾಸುರನ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಶಂಕರನು ಡಂಕಾಸುರನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಡಂಕಾಸುರನ ರಕ್ತದಿಂದ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರು ಎದ್ದು ಬರತೊಡಗಿದರು. ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಷ್ಟೂ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ರಕ್ತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಡಂಕಾಸುರನ ಅಥವಾ ಇತರೆ ರಾಕ್ಷಸರ ರಕ್ತ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಬಾರದಷ್ಟೆ, ರಕ್ತವು ನೆಲವನ್ನು ಸೋಕಿದರೆ ಸಾಕು ಒಂದೊಂದು ಹನಿ ರಕ್ತದಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಡಂಕಾಸುರನಿಗೆ ಒಲಿದಿದ್ದ ವರ. ಸಾಗರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನೆ ಹುಟ್ಟಿ ದೇವತೆಗಳ ಬೆನ್ನಾಡಿ ಹೋಗತೊಡಗಿದರು. ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆದಿಜಾಂಜವಮುನಿಯನ್ನು ಮೊರೆಹೋದರು. ಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಕ್ಷಸರ ರಕ್ತ ಕುಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಣಿದು ಡಂಕಾಸುರನ ಮತ್ತು ಆತನ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನೆಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಅವಳ ಮನವೊಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಯ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷವನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷಿತಳಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಅಗಲಕ್ಕೂ ಚಾಚಿ ಈಗಾಗಲೇ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ರಕ್ತದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಹುಟ್ಟಿ ಬರದಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಉರುಳಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಇತರ ರಾಕ್ಷಸರ ರಕ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಘಟಘಟನೆ ಕುಡಿದುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಾಂಬವಮುನಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗಳಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡಿದ ಬಳಿಕ ರಕ್ತದಾಹ ಹಿಂಗದೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ರಕ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸತೊಡಗಿದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ತ ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಳು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಾತ ಜಾಂಬವನ ಮೊರೆಹೋಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ದೇವತೆಗಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ತಾತ ಜಾಂಬವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ'

ತೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ೩೨ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ದೇವತೆಗಳೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ೩೨ ಬಗೆಯ ಒಡವೆ-ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣಗಳು, ಪ್ರಸಾದನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳೇ ನೀಡಿದ ೩೨ ಬಿರುದುಗಳೆನ್ನಲಾಗಿದೆ. ವಿಷ್ಣುವು ತಮಟೆ(ಹಲಗೆ)ಯನ್ನು ತನ್ನದೇ ವಿಷ್ಣು ಚಕ್ರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ, ಶಂಕರನು ಹುಲಿ ಚರ್ಮದುಡುಗೆ ಮತ್ತು ಬಾರುಗೋಲನ್ನು, ಗಣಪತಿಯು ದೊಡ್ಡ ಹೊಕ್ಕುಳ ಘಂಟೆಯನ್ನು, ವೀರಭದ್ರನು ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಸಿದ ಚೊಣ್ಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆ ಸರಗಳನ್ನು , ಷಣ್ಮುಖ ನವಿಲುಗರಿಯ ಗೊಂಡೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾವರೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇತರೆ ದೇವ-ದೇವತೆಯರೂ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಕವಡೆಸರ, ಅರಿಷಿಣ-ಕುಂಕುಮ ಭಂಡಾರ, ಬಾಗಿದ ಕಟುಗತ್ತಿ ಇನ್ನಿತರ ಹಲವಾರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ ಕಟ್ಟಲು ತಾತ ಜಾಂಬವನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜಾಂಬವನ ವಶಕ್ಕೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಜಾಂಬವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಕಟ್ಟಿ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕುಣಿತವನ್ನು ಚಿನ್ನತೊಕ್ಕಲು, ಸಿನ್ನ ತೊಕ್ಕುಲು, ಚಿಂದುಲು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚಿನ್ನ ತೊಕ್ಕುಲು ಎಂದರೆ 'ಚಿಕ್ಕ ತುಳಿತಗಳು' ಅಥವಾ 'ಸಣ್ಣೆಜ್ಜೆ ಕುಣಿತ' ಎಂದರ್ಥ. ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರು ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷಕಟ್ಟಿ ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹೂರುತ್ತಾ ಮುಂಗಾಲು ಪಾದ ಹಾಗೂ ಹಿಂಗಾಲು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಚಿಕ್ಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಕುಣಿತ ಕುಣಿದು ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ತ ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಯ ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಆಕರ್ಷಕ ಭಂಗಿಗೆ ಮನಸೋತ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ'ದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಂಡು 'ತಾಂಸ'(ಶಾಂತ)ವಾಗುತ್ತಾಳೆ.

'ತಾಂಸ'ವಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ತಾತಜಾಂಬವನನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಸಕಲ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಒಡ್ಡೋಲಗಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತಾತಜಾಂಬವನ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಡ್ಡೋಲಗಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ಹೊಕ್ಕುಳ ಘಂಟೆ ಬಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಣ್ಣೆಜ್ಜೆ ಮೇಲೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷದ ೩೨ ಬಿರುದು ಲಾಂಛನಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಸಿಂದಾಟವನ್ನು ಕಂಡ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಜಾಂಬವಮುನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಿರೀಟ ತೊಡಿಸಿ ಮಯೂರ ಪುಚ್ಛದ ತುರಾಯಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕ ಜಾಂಬವಮುನಿಯನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು ಕಾಲಿಗೆ ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆ, ತಲೆಗೆ ನವಿಲುಗರಿ ಗೊಂಡೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು 'ಗೋಸಂಗಿ' ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಕಿರು ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಗಲ್ಲುಗಲ್ಲೆನ್ನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸಣ್ಣಹೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದರ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ

ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಸಿಂದ್ ಭಾಗವತ, ಕರಾವಳಿ ರಾಯಲಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಮತ್ತು ಮಾಸ್ಟೀಕರ ಬೀದಿ ಭಾಗವತ ತುಂಬಾ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಬೀದಿ ಭಾಗವತವೆಂಬುದು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ವೀದಿ ಭಾಗವತಂ. ಇದು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಆದಾಗ್ಯೂ ಜಾಂಬುಕುಲಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಕಲೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಕಾರದ ಮೂಲಗಳು ಬೀದಿಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ರಂಗಪಂಡಿತರು ಈ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆ ಬೀದಿಭಾಗವತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ದೇವತೆಗಳ ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆದುರು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ, ನದಿ ನದಾರಗಳೂ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಜೀವಸಂಬಂಧ ಬೆಸೆದು ಸಂವಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಬ್ರೆಕ್ಟನ ಎಪಿಕ್ ನಾಟಕರಂಗದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಬೀದಿಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ಜಾಂಬವಪುರಾಣವನ್ನು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ'ದ ಮೂಲಕ ಸಾದರಪಡಿಸಿದರೆ, ರೇಣುಕಾದೇವಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುರಾಣವನ್ನು 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ'ದ ಮೂಲಕ ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷದ ಯಕ್ಷಗಾನವು ಜಮದಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಜಾಂಬವ ಲೋಕದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಜಮದಗ್ನಿಯು ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಪಾಪಕೃತ್ಯವನ್ನು ಎಸಗಿದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವಂತೆ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ರೇಣುಕಾದೇವಿಯು ಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಸಂತಾನರಾದ ಮಾದಿಗರ ಚರ್ಮದ ಕುಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವಾಗಲೇ ಪರಶುರಾಮ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ರೇಣುಕೆಯು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ರೂಪತಾಳಿ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಚರ್ಮದ ಚೀಲದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದು ಜನರನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಜನರೆಲ್ಲರು ತಾತ ಜಾಂಬವನ ಮರೆಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದಿಕ್ಕು ತೋಚದ ಜಾಂಬವಮುನಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳ(ಗೋಸಂಗಿಗಳು) ಬಳಿ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಗೆ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ತನ್ನ ಕಿರಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು (ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು) ಕರೆದು ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ ಮಗನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ "ನೀನು ಈಗಾಗಲೇ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನವೊಲಿಸಿರುತ್ತೀಯ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೂ ನೀನೇ ಅವಳ ಮನವೊಲಿಸು" ಎಂದು ಪ್ರತಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮೊಣಕಾಲಿಗೆ ಬೆಟ್ಟ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೊಣಕಾಲು ಚಿಪ್ಪಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕುಣಿಯಲಾರೆನೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ

ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ಮಗನು ತನ್ನ(ಜಾಂಬವನ) ಪರವಾಗಿ ಈಗ 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಧರಿಸಿ ಕುಣಿದು ಕೋಪಿಷ್ಟಳಾದ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಒಪ್ಪಿದ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ ಮಗನು ಜಾಂಬವಮುನಿಯಿಂದ ೩೨ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹೂರಿ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಘಲ್ಲುಘಲ್ಲೆನ್ನಿಸಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಿಂದ್ ಕುಮಾರನೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಕುಣಿದು ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಂಗಶಾಲೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ 'ತಾಂಸ'ವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಜಾಂಬವಮುನಿ ಮತ್ತು ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರನ್ನು 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಮತ್ತು 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ' ಕಟ್ಟುವ ಸಿಂದ್ ಭಾಗವತ ಅಥವಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವ ವಕ್ತಾರರಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿ ಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಕೇರಿಮಾದಿಗರಿಂದ ಹಣಕಾಸು, ದವಸಧಾನ್ಯ, ಒಡವೆವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲೆಂದು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರ ಆಶ್ರಿತ ಕುಲವಂದಿಗರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸಾರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಕ್ತಾರರಾದರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷವನ್ನು ತಾತ ಜಾಂಬವನು ಗೋಸಂಗಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ನೀಡಿದನೆಂದು, ಗೋಸಂಗಿ ಕುಮಾರನು ತನ್ನಿಂದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ಕುಮಾರನಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದನೆಂದೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನಪಾಠಗಳಿವೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷಗಳು ಕುಲದ ತಂದೆ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಮತ್ತು ಕುಲದ ತಾಯಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಂದ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಈ ವೇಷಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ ಯಾವುದೇ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಸೂತಕಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪವಿತ್ರ ನೇಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಗಂಧೋದಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಎರಡು ಹಗಲು ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಸಲ ಪವಿತ್ರ ಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಘಟೆಯ ಹೆಂಡ ಕುಡಿದು ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮೈದುಂಬಿ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಘಟೆ' ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಡ ತುಂಬಿಸಿಟ್ಟ ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆ. ಈ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪವಿತ್ರ ಹೆಂಡವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ ತೊಟ್ಟ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗಿತ್ತಿಯು ಹೆಂಡ ಕುಡಿದು ಇತರೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮೇಲೆ ಹೆಂಡದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ ತೊಟ್ಟ ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗ ಕುಮಾರನು ಹೆಂಡ ಕುಡಿದು, ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹೆಂಡದ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದ ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ' ಮತ್ತು 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ'ವನ್ನು ಕಳಚುವ ತನಕ ತುಂಬಾ ನೇಮದಿಂದ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಋತುಮತಿಯಾಗದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ ಕನ್ಯೆ ಈ ವೇಷ ತೊಟ್ಟವರ ಮೇಲೆ ಆಗಾಗ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಘಟೆಯ ಹೆಂಡದಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅದ್ದಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಹೆಂಡವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ

ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ಚಮಚ ಹೆಂಡನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತಮಗೆ ಈಗ ಒದಗಿರುವ ಕೇಡುಗಳು ಮುಂದೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ಕೇಡುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅರುಗಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇತರೆ ಸಿಂದ್ ಭಾಗವತ ಅಥವಾ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದೆ ಕೇವಲ ರಂಗಾನುಭವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಬೀದಿ ಭಾಗವತಗಳನ್ನು ಊರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೆ, ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷವನ್ನು ಮಾದಿಗ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗ ಉಪಕುಲಗಳ ಪೈಕಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ ಗೋಸಂಗಿ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ, ದಕ್ಕಲಿಗ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ಬಾಲಬಸವ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವೇ ವರ್ಗದವರು ಮಾತ್ರ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ರಪಟಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂದೋಳು ತಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು 'ಆಟ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೇನು ಆಟ ಶುರು ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಧಾರನ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ ಹಿರೀಕನು, ರಂಗಮಂಚದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು "ಎಲೈ ಸೇವಕನೇ! ಘನತೆವೆತ್ತ ಮಾದಿಗ ಮಹಾರಾಜರು 'ಆಟ' ನೋಡಲು ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೇನೋ ನೋಡುವಂಥವನಾಗು!"ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸೇವಕನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು "ದಯಮಾಡಿಸಿದರು ಪ್ರಭೂ!" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಿಗ ಹಿರೀಕರು 'ಆಟ' ನೋಡಲು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ಗಣಪತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ಮಣೆಗಾರ ಮಾರಾಜರು ದಯಮಾಡಿಸಿರುವರೇ' ಎಂದು ಸೂತ್ರಧಾರ ಕೇಳುವುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಪರಿಪಾಠ. ಮಾದಿಗರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ 'ಆಟ' ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಊರಿನ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಠೀವಿಯಿಂದ ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಕುಣಿಸುತ್ತಾ 'ಆಟ' ನೋಡಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಗಣಸ್ತುತಿಯ ನಂತರ 'ಪಾಲಿಸೆಮ್ಮಯ ಮುದ್ದು ಶಾರದೆ ನಡೆಯೊಳು ತಪ್ಪು ಬಾರದೆ' ಎಂದು ದೇವಿ ಮಾತಂಗಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾಂಬವ ಪುರಾಣವನ್ನೂ, ನಂತರ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುರಾಣವನ್ನೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಚೆಂಚುಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪುರುಷರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಕಲಾವಿದರು 'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ' ಧರಿಸಲು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ 'ಪವಿತ್ರ ಬಾಲಕಿ'ಯನ್ನೇ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಾಲಕಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ನಟರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ಯಾವ ಪಾತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಇಂಥವರೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ಮಹಿಳೆಯು ಪುರುಷನ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಸಿಂದ್ ಕಲಾವಿದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶ. ರಂಗದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು

ಮುದುಕರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ವೇಷ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಾ ಮಂಗಳ' ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ನಟರೆಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಎದುರು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಸಂಗೀತಗಾರರೊಂದಿಗೆ ದನಿಗೂಡಿಸಿ 'ಮಹಾಮಂಗಳ' ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕವೇ. ರಂಗಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ನಟರು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ 'ಆಟ'ವು ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಅಭಿನಯ, ಸಂವಾದಗಳು ಮೇಳೈಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲೆ.

ಜಂಬೂ ಕುಲಕಥನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೆರೆಸುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ಹೀಗೆ ವೇಷ ಕಟ್ಟುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಯಾಕಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ರಂಗಕಲೆ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ವರದಾನ. ಸಿಂದ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರ ಗುಂಪನ್ನು 'ಮೇಳ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗೆ-ಗೌರಿ ಸಂವಾದ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಕುಮಾರನ ಕಥೆ, ಅರಿಚ್ಚಂದ್ರ ಮಾರಾಜ, ಕಾಟಮ ರಾಜನ ಕಥೆ, ಕಾಂಭೋಜ ರಾಜನ ಕಥೆ, ತಲಪಟ್ಟರಾಯನ ಕಥೆ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ, ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಥೆ, ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಿಯ ಕಥೆ, ಚೆಂಚುಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಥೆ, ದಾಂಚೂರ ಕರ್ಣಯ್ಯನ ಕಥೆ, ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನ ಕಥೆ ಮುಂತಾದ ನಲವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಭಾಗವತದ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ದೂರವೇ ಉಳಿದು ಮೂಲ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ವಾದವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ನರಕುಲಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿವೆ. ಹಾಲುಗಲ್ಲದ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳಿಂದ ಮುಪ್ಪಾನು ಮುದುಕರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಗ-ತಾಳ-ಭಾವಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಚಿಟಿಕೆ, ಢಿಕ್ಕಿ, ಢಕ್ಕೆ, ತಬಲ, ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ, ಮದ್ದಳೆ, ಗುಮಟೆ, ಅರೆ, ತಮಟೆ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ನುಡಿಸುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗಣಿಗಳು. ಅವರ ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆ ನಾದಕೆ ಮರುಳಾಗದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪುರುಷ ಕಲಾವಿದರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ 'ಪಟಗಾ' ಎಂಬ ಕೆಂಪು ಗಿಣಿವಸ್ತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಂಚು ಕಟ್ಟಿದ ನೀಲಿ ಅಂಗವಸ್ತ್ರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪಟಗಾವನ್ನು ಧಟ್ಟಿ ಅಥವಾ ಶಲ್ಯವೆಂದು ಕರೆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಂಗವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು 'ಕೊಪ್ಪುಲು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ನಿಜಾಮಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಂದುಲ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ತಂಡ, ಚಿಂದುಲ ಶಾಮ ಹಾಗೂ ಚಿಂದುಲ ಗೋಪಾಲ ತಂಡಗಳು ವೇಷ ಕಟ್ಟುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿವೆ.

ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆ

ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳು ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವೂ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವೂ ಆದದ್ದು. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು

ಪರಿಣಾಮಗಳು ಇಂದಿಗೂ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಈ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು ಮುಂದುವರಿದೇ ಇವೆ. ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕರ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಹೊಸ ಸರಕುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನವೀನ ನಾಗರೀಕತೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವರ ಮನಸು ಮಾತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠವಾಗಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ಪೈಕಿ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕೂಡ ಒಬ್ಬಳು. ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿಯು ಇತರ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ದೇವತೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾದಿಗರ ಮೇಲೆ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿಯು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು, ಆ ದೇವತೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮಳ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅವಳ ಆರಾಧನೆ, ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಜನ ಬದುಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೊದಲು ರೇಣುಕಾ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ರೇಣುಕಾ = ರೇಣು + ಕಾ : ರೇವೆ ಎಂದರೆ ಉಸುಕು, ಮರಳು, ಧೂಳು, ಮಣ್ಣು ಸಮುದ್ರತೀರದ ಧೂಳುಮಣ್ಣು ಮುಂತಾಗಿ ನಿಘಂಟುಕಾರರು ಅರ್ಥ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ರೇಣು' ಎಂದರೆ ಕೂಡ ಧೂಳು, ಮರಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಕಾ' ಎಂದರೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ರೇಣುಕಾ ಎಂದರೆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ರೇಣುಕಾ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಳು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ಆರಾಧಕರಾದವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಧೂಳಯ್ಯ, ಧೂಳಮ್ಮ, ಮಣ್ಣಿಗಯ್ಯ, ಮಣ್ಣಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ. ಧೂಳು ಎಂದರೆ ಮಣ್ಣು, ಧೂಳಮ್ಮ ಎಂದರೆ ಮಣ್ಣಮ್ಮ. ಅಂದರೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ಎಂದರ್ಥ. 'ಎಲ್ಲಮ್ಮ' ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಲ್ಲುವ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂಲದ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆ.

ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಗಂಡನಿಂತ ಹೊರಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟು ದುಃಖಿತಳಾದ ರೇಣುಕೆಯು ಮೈಮೇಲೆ ಬೇವಿನುಡುಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮರ್ಮಾಂಗ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪಾವಿತ್ರ್ಯಹೀನಳಾಗಿ ಹಲುಬುತ್ತಾ ಕಾಡುಮೇಡು ಅಲೆಯತೊಡಗಿದಳು. ತನ್ನ ಋಷಿಪತಿಯಿಂದ ಕುಷ್ಠರೋಗ ಪೀಡಿತೆಯಾಗುವಂತೆ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಬಳಿಕ ರೇಣುಕೆಯು ಕುಷ್ಠರೋಗ ಪೀಡಿತೆಯಾಗಿ ಊರೂರು ಅಲೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಆಗ ಏಕನಾಥ ಮತ್ತು ಜೋಗಿನಾಥ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಜೋಗಿಸಿದ್ಧರು ತಮ್ಮ ಕರುಣದಿಂದ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ಕುಷ್ಠರೋಗದಿಂದ ಗುಣಮುಖ

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ನೀತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಪ್ಪೆಸಗಿದ್ದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ನಾಥಸಿದ್ಧರ ಕೃಪಾಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ರೋಗನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಪುನೀತಳಾದ ರೇಣುಕೆಯು ಕೆಲಕಾಲ ಆ ಜೋಗಿಸಿದ್ಧರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಬದುಕು ಕಳೆಯಲು ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವಂತೆ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಋಷಿಪತ್ನಿಯು ಹೀಗೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬದುಕಬಾರದೆಂದು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದರು. ತಾನು ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ರೇಣುಕೆಯ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಆ ಏಕನಾಥ ಮತ್ತು ಜೋಗಿನಾಥ ಎಂಬ ಜೋಗಯ್ಯಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 'ಈ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು ನನಗೆ ದಾರಿತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಹೋಗು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಹುಲಿಗೆಮ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾಗಜೋಗಿ ಮತ್ತು ಬಸವಜೋಗಿಯರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದು ಅವರಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ ಹುಲಿಗಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಳು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.[೬] ರೇಣುಕೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಮಿತ್‌ಗಳಿಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಚರ್ಮವನ್ನು ನೆನೆಹಾಕುವ ತೊಟ್ಟಿಯಾದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಈ ಮಿತ್ ಪ್ರಕಾರ, ಪರಶುರಾಮನು ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞಾನುಪಾಲಕನಾಗಿ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಾಯಿ ರೇಣುಕೆಯ ತಲೆಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಲು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ, ರೇಣುಕೆ ಜೀವಭಯದಿಂದ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡುವಾಗ ಮೈಮೇಲಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಮುಳ್ಳುಕಂಟಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದಿಗಂಬರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮೈಮೇಲೆ ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಗುಪ್ತಾಂಗಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯ ಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೋಡೂರು ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪವಿರುವ ಅಮ್ಮನಘಟ್ಟದ ಗುಡ್ಡದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಸ್ಥಳಪುರಾಣದನ್ವಯ ರೇಣುಕೆಯು ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿಯ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಪರಶುರಾಮನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರೇಣುಕೆಯ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಗುಹೆಯೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಅವಳ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಾತೃ ರುಂಡವನ್ನು ತಂದು ತಂದೆ ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮುಂದಿರಿಸಿದನು. ಅವಳ ಮುಂಡ ಮಾತ್ರ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಗ್ನವಾಗಿ ಉಳಿದು ಜಮದಗ್ನಿಯ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಶಾಂತವಾಯಿತು.

ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಆಲಂಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಮರಾಠಿ ಸಂಶೋಧಕ ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಢೇರೆಯವರು ತಮ್ಮ 'ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೀಯವಾಗಿದೆ. "..... ಆ ಕಾರಣ ಹತಾಶಳಾದ ಆಕೆ (ರೇಣುಕೆ) ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಳು. ನಡೆದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ

ಆಗಲೇ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಕೋಪಿಷ್ಠ ಜಮದಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಕರೆದು ಅವಳ ಶಿರಚ್ಛೇದನಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವರ ಮೊದಲ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತೃಹತ್ಯಾ ಭೀಷಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಕೊನೆಯವನಾದ ಪರಶುರಾಮನು ಮಾತ್ರ ಪಿತನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಿತ ಕೃತಿಶೀಲ ಪುತ್ರನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಏನಾದರೂ ವರ ಕೇಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ಮಾತೆಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜಮದಗ್ನಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ "ವತ್ಸಾ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಈಗ ಮುಂಚಿನಂತೆ ಆಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರಣ ನೀನು ಹಾರಿಸಿದ ಅವಳ ಶಿರವು ಹಾರಿಬಿದ್ದುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಪವಿತ್ರವಾದ ಜಲದಲ್ಲಿ. (ಚಮ್ಮಾರನ ಅಂಗಡಿಯ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ) ಹಾಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅವಳ ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ಏಕರೂಪಗೊಳಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಅದೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಅವಳ ಶಿರವನ್ನು ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಉಪಾಸಿಸುವರು. ಅವಳ ದೇಹವು ಭೂದೇವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯುವುದು."೭ ಜಮದಗ್ನಿ ನೀಡಿದ ಈ ವರದಿಂದಾಗಿ ಆಲಂಪುರದಲ್ಲಿ ರೇಣುಕೆಯ ಶಿರವು ಎಲ್ಲಮ್ಮಳಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಅವಳ ದೇಹವು ಭೂದೇವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಮ್ಮನೇ ಆಲಂಪುರದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಚಮ್ಮಾರನ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನು ಉದಯಿಸಿದಳೆಂಬುದು ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ 'ಗಂಗೋದಕ' ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗಿಯ ಹೆಂಡದ ಉಗುಳಿನ ಎಂಜಲನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗಿ ಮಾದಿಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತ್ರೀ ದೈವ. ತಮ್ಮನ್ನು 'ಮಾತಂಗಿ ಮಕ್ಕಳು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದಿಗರು ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದ ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ ದೊಡ್ಡ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆಯೇ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ. ಇದೊಂದು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಮಾತಂಗೆಮ್ಮ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಗುಡಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬೇವಿನ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಹುಗಿದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟೆ, ಬೇವಿನಮರ ಮತ್ತು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಗಳನ್ನೇ ಮಾತಂಗಿ ಎಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಚಕ್ಕೆ, ಸುಣ್ಣದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕದಡಿ ಕಚ್ಚಾ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ನೀರಿಗೆ ಔಷಧೀಯ ಗುಣವಿದೆಯೆಂಬುದು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರ ನಂಬಿಕೆಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮೈನವೆಯಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಮದುವರಸನ ಮೈಮೇಲೆ ಮಾದಿಗರ ಹರಳಯ್ಯನ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಸುರಿದಾಗ ಮೈನವೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರು ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಸೇರುವ ಪವಿತ್ರವಾದ ತೀರ್ಥವೆಂದು, ಈ ಪವಿತ್ರ ಜಲಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಬಳಿಕ ರೇಣುಕೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಲ್ಲುವವಳಾದುದರಿಂದ ಚಮ್ಮಾರನ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರು ಸೂತಕಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಪವಿತ್ರ ಉದಕವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಜತೆಗೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ತಾತ ಜಾಂಬವನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ದೇಹವು 'ಭೂದೇವಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅನ್ವರ್ಥಕವೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಸಂಗತಿ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ರೇಣು ಎಂದರೆ ಧೂಳು ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣ. ರೇಣುಕೆಯು ಪೃಥ್ವೀತತ್ವದ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆ. ಆಲಂಪುರದ ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ಭೂದೇವಿಯೆಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಲಂಪುರದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಡೆ ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ಹುತ್ತದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹುತ್ತವನ್ನು ಯೋನಿಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಾಗರಹಾವು ಪುರುಷೇಂದ್ರಿಯದ ಸಂಕೇತ. ಹುತ್ತವು ಪೃಥ್ವೀತತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾದರೆ ನಾಗವು ಪುರುಷತ್ವದ ಸಂಕೇತ. ಈ ಸಂಕೇತಗಳ ಸೂಚಾರ್ಥ್ಯವಾಗಿಯೇ ರೇಣುಕೆಯು ಅಷ್ಟನಾಗಗಳ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತೆಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸಹಜ ಬಯಕೆಗಳಿಂದ ವಂಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಗನಿಂದಲೇ ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಪುರುಷಾಧಿಕ್ಯ ಮೆರೆದ ಜಮದಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಪರಶುರಾಮರ ಪುರುಷತತ್ವದ ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿದ್ದು ಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ ವಂಚನೆಗೀಡಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯನ್ನು ವಧಿಸಿದ್ದು ತಾಯಿಯರೆಲ್ಲರ ವಧೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ರೇಣುಕಾಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಥನವು ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಪುರುಷನು ಮೆರೆದ ಮೇಲಾಟವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಂಬಂಧ

ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕತೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ತಂಗಿ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. 'ಚೌಡಿಕೆಯವರು' ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆಯಾದ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೆ ತಂಗಿಯಾಗಬೇಕು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ–ತಂಗಿಯರು.

ಮೈಲಾರಲಿಂಗಪ್ಪನ ಮದುವೆ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಆಗುವ ಮುಂಚೆ ಅವನ ತಂಗಿಯರೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಮದುವೆಯ ವೇಳೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ತಂಗಿಯರಿಗೂ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮದುವೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಆಸೆಗಾತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಭಂಡಾರದಿಂದ ಕೆಲವು ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ತೆಗೆದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೀಡಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಮ್ಮನು ಆತನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೆ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಕುಲಗಳ ಭಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ

ಮೈಲಾರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬರದು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಜೋಗತಿಯರಾಗುವುದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವರು. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜೋಗತಿಯರನ್ನು 'ಮಾತಂಗಿಯರು' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ರೂಢಿಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಮಾತಂಗಿ ಕುಲದವರು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕಾಂಚಾವೀರರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಲಾರನ ಆರಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸೂಜಿಕಲ್ಲು ಮೈಲಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಒಂದು. ಪಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸೂಜಿಕಲ್ಲು ಮೈಲಾರ ಜಾತ್ರೆ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡಜಾತ್ರೆ. ಸೂಜಿಕಲ್ಲು ಗ್ರಾಮದ ಮೈಲಾರಗುಡ್ಡದ ಮೈಲಾರನನ್ನು 'ಕರಿಮುಖದ ಮೈಲಾರ' ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಗಂಗಮಾಳಮ್ಮ ಮತ್ತಿತರ ದೇವತೆಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಸೂಜಿಕಲ್ಲು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ "ಕಂಬಳಿ ಅಂಗಿ ಗೊರವ । ಕರಡಿ ಟೋಪಿ ಗೊರವ ಮುರುಕು ಡಮರದ ಮುದಿಮಲ್ಲ ನಿಂಗಯ್ಯ ಮಂಡಾಟವ್ಯಾಕೊ ನಮ ಕೂಟೆ॥" ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊಲೆಮಾದಿಗ ಪಶುಪಾಲಕರನ್ನು ಕುರುಬರು ಸೋಲಿಸಿ ನೆಲೆಗೊಂಡರೆಂದು ಎಸ್.ಎಸ್. ಹಿರೇಮಠ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಮಣಿ–ಮಲ್ಲರ ದೇಹಭಾಗಗಳೇ ಗೊರಪ್ಪಗಳ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳು; ಮಲ್ಲಾಸುರನ ತಲೆಬುರುಡೆ 'ಡೋಣಿ'ಯಾದರೆ, ಹಲ್ಲುಗಳು ಕವಡೆಯಾಗುತ್ತವೆ, ಮಣಿಕಾಸುರ ಮೈಲಾರನ ಕುದುರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಗ್ವಾರಪ್ಪಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಪಶುಪಾಲಕರ ನೇತಾರನಾದ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಕ್ಷಸರಾದ ಮಣಿ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಂದು ಮಲ್ಲನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕೊಮಾಲೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರ ವಿಚಾರದ ಸುತ್ತಲೆ ಮೈಲಾರ ಜಾತ್ರೆಯ ವಿಧಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಂಬುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮಣಿ, ಮಲ್ಲರು ಕೃಷಿಕರು. ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೇಸಾಯಗಾರರನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿದು ದಾಳಿಕೋರ ಮೈಲಾರ ತಳವೂರುತ್ತಾನೆ. ಮಣಿ–ಮಲ್ಲರು 'ತಮ್ಮವರು' ಎಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾದಿಗ ಕಾಂಚಾವೀರರ ನಂಬುಗೆ"[೨೬]

ಮಣ್ಣು ಮೈಲಾರದ ಗುಡಿಯ ಹಿಂದೆ ಕಾಂಚಾವೀರರ ಗುಡಿ ಇದೆ. ಕಾಂಚಾವೀರರು ಒಡಬು ಹೇಳುವ, ಪವಾಡ ನಡೆಸುವ ಮುಖ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ತಮ್ಮ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಐದು ಕಾಂಚಾವೀರರ ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಮಣ್ಣು ಮೈಲಾರದ ಗುಡಿಯ ಹಿಂದಿವೆ. ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಗುರುವಯ್ಯಗಳಾದ ಕಾಂಚಾವೀರರು ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಬಗಣಿಗೂಟದ ಪವಾಡ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಕಾಂಚಾವೀರರು ವ್ರತದಿಂದಿದ್ದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯಂತಿರುವ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳ ಮೀನ ಖಂಡಗಳಿಗೆ ಗೇಣುದ್ದದ ಬೆಣೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಗಣಿಗೂಟದ ಪವಾಡ ಎನ್ನುವರು. ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ ಮುಖ್ಯರೇ ಕಾಂಚಾವೀರರು.

ಏಳುಕೋಟಿ ಮೈಲಾರನು ಮಣಿಕಾಸುರ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಸುರರೆಂಬ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ, ಮಣಿಮಲ್ಲಾಸುರರಾಗಿ ಪಟ್ಟಹೊಂದಿದ ಇಬ್ಬರು ಕಾಂಚಾವೀರರು ಅಥವಾ ಕಾಸೆಯ ವೀರರು ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದ ಶಸ್ತ್ರಪವಾಡ, ಸರಪಳಿ ಪವಾಡ, ಬಗಣಿಗೂಟ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದವರೇ ಈ ಪಟ್ಟ ಹೊಂದುವುದೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ವೀರಭದ್ರ ದೇವರ ಆರಾಧಕರಾದ ಕಾಂಚಾವೀರರು (ಪಟ್ಟಸ್ಥರು) ಪವಾಡದ ಮೂರುದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ಮಡಿಯಿಂದಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವರು. "ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಇವರು ಶಸ್ತ್ರ ಪವಾಡಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ದಿನದಂದು, ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯರು ಮುತ್ತೈದೆ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಮಾಂಗಲ್ಯ, ಕುಂಕುಮ, ಬಳೆ, ಓಲೆ, ಕಾಲುಂಗುರ ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಳಿ ಸೀರೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಗಂಡಂದಿರು ಶಸ್ತ್ರ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ತಾಳಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ!"[೮] ಕಾಂಚಾವೀರರನ್ನು 'ಕಾಸೆಯ ವೀರರು' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಭಕ್ಸ' ಎಂಬುದು ಕಾಂಚಾವೀರರು ಭಂಡಾರ ತುಂಬಲು ಬಳಸುವ ಚರ್ಮದ ಚೀಲ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಅಥವಾ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಕಾಂಚಾವೀರರು 'ಸರಪಳಿ ಪವಾಡ' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಪ್ಪನಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಡು ಮಾಡುವ ಪವಾಡವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕಾಂಚಾವೀರರು ಕುತ್ತಣಿ ಅಂಗಿ ಮತ್ತು ಕುತ್ತಣಿ ಟೋಪಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಂಚಾವೀರರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ತನ್ನ ಏಳುಕೋಟಿ ಸೈನಿಕ ನಾಯಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮಣಿಕಾಸುರ ಮಲ್ಲಾಸುರರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೆಡವಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಈಡಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ 'ಸರಪಳಿ ಪವಾಡ' ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ಮಾರುಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಗೊರವರು ಜಗ್ಗಿಸಿ ಎಳೆದು ತುಂಡರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೊರವರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ 'ಸರಪಳಿ ಪವಾಡ'ವು ನಾಯಿಗಳ ಸೇವೆಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಶಿವನು ಭೈರವನ ಅವತಾರವೆತ್ತಿದಾಗ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಏಳುಕೋಟಿ ಭಕ್ತಗಣಂಗಳು ನಾಯಿ ಸೇನೆಯಾಗಿ ರೂಪುತಾಳಿದರು. ನಾಯಿಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೋಣಿಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸರಪಳಿ ಪವಾಡ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರಪಳಿ ಪವಾಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಂಚಾವೀರರು ಕಟ್ಟುವ 'ಕಾಸೆ'ಯು ವೀರಪುರುಷನಾದ ವೀರಭದ್ರನ ಸಂಕೇತ. ಆರ್ಯರ ಯಜ್ಞ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ ವೀರಪುರುಷನಾದ ವೀರಭದ್ರನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಪಂಥದ ನಾಯಕ. ಆದರೆ ಶೈವವು ಸಾಂಸ್ಥಿಕರಣಗೊಂಡು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ವೀರಭದ್ರನು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವೀರಭದ್ರನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ದ್ರಾವಿಡರು ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಬಂದ ಆರ್ಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಮ್ಮಿಲನದ ಸ್ವರೂಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಅನ್ಯ ಬಲಾಢ್ಯ ಜನಾಂಗಗಳ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಇಡೀ ಕೆಳವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನಾಯಕನಾಗಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಾನೆ.

ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಸೇವೆ

ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದು ಕೊಡುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಮಾದಿಗರು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಕುಳವಾಡಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕಾರಣಿಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೊತೆ ಚರ್ಮದ ಮೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೆಟ್ಟು ಹೊಲೆಯುವ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೌಶಲ್ಯದ ಮಾದಿಗರು ಒಂದು ಜೊತೆ ಚಿತ್ತಾರದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆದಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನೊಂದ ಜನ, ಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನು ಬೇಡಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಭಕ್ತರು ಕಾರಣಿಕದ ದಿವಸ ಈ ಮೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದಾಗ ಹಗುರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕೆಲಸಗಳು ಹೂವಿನ ಸರ ಎತ್ತಿದಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆಂದೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಸೇವೆ ನಡೆಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮಾದಿಗ ಭಕ್ತರು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ಏಟುಕೊಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಶಸ್ತ್ರಪವಾಡ, ಸರಪಳಿ ಪವಾಡ, ಬಗಣಿಗೂಟದ ಪವಾಡ ಮುಂತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಸಾಹಸ ಪ್ರಧಾನ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಕಾಂಚಾವೀರರಂತೆಯೇ, ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವವರು ಮಾದಿಗರೇ ಆಗಿರುವರು. ಇಡೀ ಜಾತ್ರೆಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರೇ ಇರುವುದರಿಂದ ವಲಸೆಗಾರ ಪಶುಪಾಲಕ ಸಮುದಾಯದ ಕುರುಬರು, ಗೊರವರು ಮತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಕಾಂಚಾವೀರರ ನಡುವಣ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕುರುಬರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಒಂದಾಗುವ

ಗೊರವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚೀಲಗಾನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಒಂದು ಸಮೃದ್ಧ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿದೆ.

ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಶ್ಲೀಲ ಬೈಗುಳಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತೀರಾ ಅನಾಗರಿಕವೆನ್ನಿಸುವ ಚಪ್ಪಲಿಸೇವೆ ವಿಧಾನದಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನದಿಂದಲೇ 'ಸಮಗಾರದೇವರಿಗೆ ಮಚ್ಚಿಪೆಟ್ಟು' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು "ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇವತೆಗಳು ಮೂಲತಃ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಮಾಜಬಾಹಿರ ದುಷ್ಪವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನರ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಜನತೆ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು 'ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ' ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲನ್ನೋ, ವಿಗ್ರಹವನ್ನೋ ನೆಟ್ಟು ಬೈಯುವ, ಒದೆಯುವ, ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿರಬೇಕು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವರ ದುಷ್ಪಘಟನೆಗಳು ಜನರ ನೆನಪಿನಿಂದ ಜಾರಿಹೋಗಿ ಬಯ್ಯುವ, ಒದೆಯುವ, ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ಅವರು ಭ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಂತಿದೆ" ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತುಂಗಭದ್ರಾನದಿಯ ತಟದಲ್ಲಿರುವ ಗಾಣದಾಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮುಖಿ ಆಂಜನೇಯ ದೇವರಿಗೆ ಆ ಊರಿನ ಮಾದಿಗರು ಬೃಹದಾಕಾರದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹರಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕ ಮೀರಾಸಾಬಿಹಳ್ಳಿ ಶಿವಣ್ಣ, 'ಗೊಲ್ಲಕಡಗ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಣದಾಳು ಗ್ರಾಮದ ಮಣಿಗಾರರು 'ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ಆಂಜನೇಯನು ಸದಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಾಲು ಸವೆಯಬಹುದು' ಎಂದು ಚಪ್ಪಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೇವರನ್ನು ಮಾನವನ ಲೋಕಾನುಕಂಪದಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಂದ್ರಪ್ರದೇಶದ ಗುಂತಕಲ್ಲು ಗ್ರಾಮದ ಆಂಜನೇಯ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಚಪ್ಪಲಿಸೇವೆ ತೀರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಣ್ಣ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಎರಡು ಕಡೆ ಚಪ್ಪಲಿಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವರು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವರು ಮಾತ್ರ. ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಮಾದಿಗರಲ್ಲದೆ ಇತರೆ ಜಾತಿಯ ಭಕ್ತರು ಸಹ ಈ ಚಪ್ಪಲಿಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರೇಣುಕ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಂಬಂಧ

ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಆವೇಶಗೊಂಡು ಕೊಡಲಿ ಬೀಸಿದಾಗ ತಾಯಿಯೊಡನಿದ್ದ ಮಾದಿಗರ ಮಾತಂಗಿಯ ತಲೆಯೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿತ್ತು. ಜಮದಗ್ನಿಯು

"ವತ್ಸಾ ನಿನಗೇನು ಬೇಕು? ಬೇಡು" ಎನ್ನಲು ಪರಶುರಾಮನು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ವರವ ಬೇಡಿದನು. ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ ವಿಧೇಯ ಮಗನ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯು ರುಂಡವನ್ನು ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಜೀವ ಬರುವುದೆಂದನು. ಮಾತೃಹತ್ಯೆಯ ಭೀಷಣ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮನು ರೇಣುಕೆಯ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಮಾತಂಗಿಯ ರುಂಡವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾತಂಗಿಯ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ರೇಣುಕೆಯ ರುಂಡವನ್ನು ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿದ. ಜಮದಗ್ನಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಸಂಜೀವಿನಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ರೇಣುಕೆ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಜೀವಗೊಂಡು ಶಿರಭಾಗಿ ನಿಂತರು. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶಿರವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ರೇಣುಕೆಯ ಶಿರವಿದ್ದ ಮಾತಂಗಿಯ ದೇಹವೊತ್ತ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವು 'ಎಲ್ಲಮ್ಮ'ನಾಯಿತು. ಮಾತಂಗಿಯ ಶಿರವಿದ್ದ ರೇಣುಕೆಯ ದೇಹವೊತ್ತ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವು 'ಮಾರಮ್ಮ'ನಾದಳು. 'ವಲಸೆಗಾರ ದ್ರಾವಿಡ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಮಾತಂಗಿಯ ರುಂಡ ಅಂಟಿತು ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ ದ್ರಾವಿಡ ಜನಾಂಗಗಳು ಒಂದಾದವು ಎಂದು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ರೇಣುಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಿರುಚಿದರು'[೯]

ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ದೇವದಾಸಿಯರು ಹೇಳುವ ಕಥೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಜಮದಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಲು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ರೇಣುಕೆಯು ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾ ಓಡುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಅವಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಒದಗದೆ ದಿಕ್ಕುತೋಚದ ಅವಳು ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕರೆಹಾಯಿಸುತ್ತಾ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಂಪತಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋದ ರೇಣುಕೆಯು ತನ್ನ ದಣಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗಲ್ಲೇಬಾನಿಯೊಳಗಿನ ನೀರು ಕುಡಿದು ಮಾನ-ಪ್ರಾಣ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅವರ ಮೊರೆಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಹದಗೊಳಿಸಿ ಒಣಹಾಕಿದ್ದ ಚರ್ಮವನ್ನು ರೇಣುಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಚರ್ಮದ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆಂಬಂತೆ ರೇಣುಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಮಾದಿಗಿತ್ತಿಯು ಏನೂ ಅರಿಯದವಳಂತೆ ತಾಂಬೂಲ ಮೆಲ್ಲತೊಡಗಿದಳು.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬೆನ್ನಾಡಿ ಓಡಿ ಬಂದ ಪರಶುರಾಮನು 'ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಓಡಿ ಬಂದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೀವು ಕಂಡಿರಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ಮಾದಿಗ ದಂಪತಿಗಳು 'ಎಲವೋ ಹಾರುವರ ಮಗನೇ! ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನು ಅಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿದ್ದೀಯ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆ ನಡಿ' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು. ಮಾದಿಗ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಅಪಮಾನಗೊಂಡ ಪರಶುರಾಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ರೇಣುಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಲಾಗಿದ್ದ

ಚರ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದ ಮಾದಿಗಿತ್ತಿಯು "ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ತಾಯೆ. ಋಷಿಪತ್ನಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡದ್ದು ಅಪರಾಧವಾಯಿತು." ಎಂದು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದಳು.

ಚರ್ಮವನ್ನು ಮೈಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ರೇಣುಕೆಯು "ನಾನು ಮಾನಸಿಕ ಹಾದರ ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ತಲೆದಂಡದಂತಹ ಘೋರ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮಗನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ವಿಧಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಅಪರಾಧವನ್ನೆಸಗಿರುವನೇ ಹೊರತು ಮಾದಿಗರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅಪರಾಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಗಲ್ಲೇಬಾನಿಯ ನೀರು ನನ್ನ ದಣಿವಿಂಗಿಸಿತು. ಮತ್ತು ನೀವು ಹದ ಮಾಡಿದ್ದ ಚರ್ಮವು ನನ್ನನ್ನು ತಲೆದಂಡದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿತು. ನನ್ನ ಮಾನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಮಾದಿಗರ ಮಗಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿರಿ" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ರೇಣುಕೆಯು ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಾಗ ಅವಳ ಪಾದದ ಗುರುತು ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ್ದ ರೇಣುಕೆಯ ಪಾದಗಳ ಗುರುತಿನ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಮಾದಿಗ ದಂಪತಿಗಳು "ತಾಯೇ ನೀನು ನಮಗೆ ಮಗಳಾದ ಕಾರಣ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರಿಹೇಳುವ ಮತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಗುಣವನ್ನು ಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಕೊಂಡಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತೇವೆ. ಮಾನಸಿಕ ಹಾದರ ಮಾಡಿದಿಯೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಾರುವರು ಕೊಲ್ಲ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಹಾದರದ ಮಾತಿರಲಿ, ಬಹಿರಂಗದ ಕಾಮವಿಲಾಸವೂ ಕೂಡ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಮಾದಿಗರಾದ ನಾವು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಮಗಳನ್ನೇ ಈ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ರೇಣುಕೆಯ ಪಾದದಳತೆಯ ಚರ್ಮದ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಜೋಗತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಸವಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟಿ ಜೋಗತಿಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಸವಿ ಬಿಡುವ ಧೀಕ್ಷಾಕಾರ್ಯದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರೇಣುಕೆಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಚರ್ಮದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಮಾತಂಗಿ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಾತಂಗಿ ಮಾದಿಗರ ಕುಲದೇವತೆ. ಮಾದಿಗರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರಶುರಾಮನು ರೇಣುಕೆಯ ರುಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದಾಗ ಅದು ಮಾದಿಗರ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಒಡತಿಯೇ ಮಾತಂಗಿ. ಆದುದರಿಂದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯನ್ನು ಮಾತಂಗಿ ಎಂದು ಮಾದಿಗರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಸವಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಮ್ಮ, ಮುತ್ತಮ್ಮ, ಮಾತಂಗಿ, ಬಸವಿ ಮುಂತಾದ

ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಸವಿ ಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. "With their Matangi cult they reach far back into antiquity. Leather workers by occupation, they are among the lowest of the pariah tribes. Yet the social and religious customs found among them today have their root in the India of thousands of years ago"[೧೦] ಮಾದಿಗರು "ಅವರ ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದಾಗಿ ತೀರಾ ಪುರಾತನಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಚರ್ಮಕಾರರಾಗಿ ತಳಾದಿ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ತಳದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದೂ ಸಹ ಅವರ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಭಾರತ ದೇಶದ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌ.

ದೇವದಾಸಿ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗಳಂತಹ ಸಮಾಜ ವಿರೋಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪಂಥದ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲೊಂದು. ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪರಂಪರೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಸ್ಥಾನಗಳ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಪಂಥದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಾತೃಸಮಾಜದ ವಿರುದ್ಧ ಪಿತೃಸಮಾಜವು ನಡೆಸಿದ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆನಪುಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪಂಥದ ಮಾತೃಸ್ವರೂಪಿಯರಾದ 'ಜೋಗಮ್ಮ'ಗಳು (ಯೋಗಧಾರೆಯ ಯೋಗಿನಿಯರು), ಬಸವಿಯರು ಅಥವಾ ವೇಶ್ಯೆಯರಾಗಬೇಕಾದ ದುರಂತ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪಂಥದೊಂದಿಗೆ ವೈದಿಕಶಾಹಿಯ ವಿಕೃತಿಯಿಂದ ರೇಣುಕೆ-ಜಮದಗ್ನಿಯ ಕಥೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು.

ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಅಂಗರಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಮಾತಂಗಿಯ ಕಲ್ಪನೆ

ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ, ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮ. ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನೆಂಬ ಪಾಳೆಯಗಾರ ಈ ಊರನ್ನೂ ಕೆರೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕೆರೆ ಹಿಂದೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾತಂಗ್ಯಮ್ಮ ಮತ್ತು ಪೋತರಾಜ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಅಂಗರಕ್ಷಕರಿದ್ದಾರೆ. ಗುಡಿಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದ ಒಳಗೆ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಈ ಅಂಗರಕ್ಷಕರ ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಶಾಖಾಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಹಾಲು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಮೊಸರನ್ನಗಳಂತಹ ಸೀಕರಣೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಅಂಗರಕ್ಷಕರಾದ ಮಾತಂಗೆಮ್ಮ ಮತ್ತು ಪೋತರಾಜ ಬಲಿ ಬೇಡುವ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ದೇವತೆಗಳು. ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಅರಸು ಜನಾಂಗದವರು ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅರಸು ಜನಾಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಬಸವಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಸವಿ ಬಿಡಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿ, ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿ ಗುಡಿಯ ಆವರಣದೊಳಗೆ ಕೂರಿಸಿ ಹೂಮಾಲೆ ಹಾಕಿ ಮಡಿವಾಳರು

ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ದೀವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, "ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಉಧೋ.. ಉಧೋ.. ಉಧೋ..." ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾ ದೀವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಕೆಳಗೆ ಆಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು 'ದೀವಟಿಗೆ ಸಾಲಮ್ಮ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ದೀವಟಿಗೆ ಸಾಲಮ್ಮ' ಎಂಬುದು ಮಾತಂಗಿ ಆಚರಣೆಗಿರುವ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರು.

ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಬಸವಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ 'ದೀವಟಿಗೆ ಸಾಲಮ್ಮ ಅಥವಾ ಮಾತಂಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ'ವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಿತ್‌ಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಲೈಂಗಿಕ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಪುರುಷ ಪಾರಮ್ಯ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಯಸುವ ಮಾತೃಮೂಲೀಯ ಮಹಿಳಾ ಪಾರಮ್ಯದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ವ್ಯಕ್ತರೂಪ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗೆಮ್ಮನ ಪುಟ್ಟಗುಡಿಯಿದೆ. ಇವಳು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಸೇವಕಿ ಮಾತಂಗೆಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಸವಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಬಸವಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಭಕ್ತರು ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಈ ಬಸವಿಯರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಡ್ಡಲಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಮದುವೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಧು-ವರರನ್ನು ಹರಸಿ, ಭಕ್ತರಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿತ್ತಾರೆ. ಬಸವಿಯರನ್ನು ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿಯ ಸೇವಕಿಯರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾತಂಗಿಯು ಸೇವಕಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾತಂಗೆಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಿ ಬಿಡುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ 'ಮಾತಂಗಿ ಆಚರಣೆ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಿಯರನ್ನು ಪೂಜ್ಯಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಗೌರವಾಧರಣೆಗಳಿಂದ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗುವುದೆಂದು ಭಕ್ತರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯು ಯುಗಾದಿ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ರಸಾಯನ ಸೀಕರಣೆಗಳ ಎಡೆ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡಿ ಮುಂದೆ ದುರ್ಗಮ್ಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ದುರ್ಗಮ್ಮನಿಗೆ ಕೋಣವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣನ ರಕ್ತ ಕರಸಗಳನ್ನು ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಕಲೆಸಿ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಚರಗ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಚರಗ ಚೆಲ್ಲುವುದನ್ನು ಬಸುರಿ ಬಾಣ್ತಿಯರು ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳು ನೋಡಬಾರದಂತೆ. 'ಕೋಣಬಲಿ' ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಗಪ್ಪನೆ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚರಗ ಚೆಲ್ಲುವವರು ಮಾದಿಗರು. ಚರಗ ಚೆಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ ಪೀಡೆ ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನು ಊರಾಚೆಗೆ ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಭಕ್ತರಿಗಿದೆ. ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ನಿಗದಿಗೊಂಡ ದಿನಗಳಂದು ಬಲಿ, ಆರತಿ, ಸಿಡಿ, ಕೊಂಡ, ಬಾಯಿಬೀಗ, ಬಸವಿ ಆಚರಣೆ, ಗಾವು ಸಿಗಿಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಿಯಾಗುವವರು, ಸಿಡಿ ಆಡುವ ಕೋರು ಹುಡುಗರು, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರು ಬಹುತೇಕ ಮಾದಿಗರೇ ಆಗಿದ್ದು, ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ಬಲಿಪಶುಗಳು ಮಾದಿಗರನ್ನೇ ಸಂಕೇತಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾದಿಗರ ದಮನದ ಮೇಲೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಡಗರ, ಸಮಸ್ಥ ಜನರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ ದೊರೆಯುವುದು ವಿಕೃತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಸೂತಿಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಮಾರಿಯಾದ ಬಾಲಗೌರಿ ಮತ್ತು ಕೋಣವಾದ ಕದರ

"ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆರೆತು ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು ಜನಪದ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ದಂತಕಥೆ, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ".[೧೧]

ಮಾರಿ ಪುರಾಣದ ವರ್ಣಸಂಕರದ ಸಂದರ್ಭವೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕರವಾದುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾದ ಮಾದಿಗ ಯುವಕ ಕದರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ, ಜೀತಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದ ಮಾದಿಗರ ಕದರನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾದ ಕಲ್ಯಾಣಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳನ್ನು, ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರು ಮಜ್ಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತಾನೂ ಅನುಕರಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಥಾ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕದರನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕದರನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಯುವಕನೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಪ್ಪು ಭಾವಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕದರನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾತುಗಳ ಒಳ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ತಾನು ಹಾರುವರ ಅನಾಥ ಯುವಕನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕದರನ ದಯನೀಯ ಪಾಡಿಗೆ ಕನಿಕರಗೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷ ಮತ್ತು ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಕದರನ ನಿಜಜಾತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅತ್ಯಂತ ಕುಪಿತರಾಗಿ ಆತನ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಮಾರಿಮೂಲದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಾರಿ ಪುರಾಣದ ಆಚರಣಾ ಪ್ರಧಾನ ಮಾರಮ್ಮನ ಪರಿಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ

ರಚನೆಯ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗೆಗೆ ನಿಚ್ಚಳವಾದ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತಹ ಅನ್ಯ ಶಿಸ್ತುಗಳ ನೆರವು ಬೇಡುವ ಗ್ರಾಮದೇವತಾ ಪರಂಪರೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾರಮ್ಮ ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು ಭಾಷಾ ಸಂಕರದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮಾರಿಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಜಾತಿಸಂಕರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿರುವಂತೆ, ಮಾರಮ್ಮ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಸಂಕರವಿದೆ. 'ಮಾರಿ' ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾದರೆ 'ಅಮ್ಮ' ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಪದ ದೇಶಿಯವಾದ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷಾ ಮೂಲದ್ದು. ಮಾರಿ+ಅಮ್ಮ = ಮಾರಮ್ಮ. ಇದು ಅರಿ ಸಮಾಸದ ಪದ. ಅಮ್ಮ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ತಾಯಿ, ಸ್ತ್ರೀದೇವತೆ, ಅಜ್ಜಿ, ಅವ್ವ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇನೆ, ರೋಗ, ಸಿಡುಬು, ಮರಣ, ಮುಖ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಬೇನೆ, ರೋಗ, ಮರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವ ಹಾಗೂ ನಿವಾರಿಸುವ ದೇವತೆ ಮಾರಮ್ಮ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎರಡು ಮಾರಿಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅವೆಂದರೆ ಅಂತರಗಟ್ಟೆಯ ಅಂತರಗಟ್ಟೆಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ.

ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ

ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅಂತರಘಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಲವಾರು ಊರುಗಳಿವೆ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಕಡೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ಇತರೆಲ್ಲಾ ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ಮೂಲತಃ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆ. ಪಾರ್ವತಿ, ಬನಶಂಕರಿ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ದುರ್ಗಾಂಬೆ ಇವೆಲ್ಲ ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮನ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರುಗಳು. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಂದ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಮದ್ದೂರಮ್ಮ, ಹುಲಿಯೂರಮ್ಮ, ಹಾಸನಾಂಬ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಮ್ಮ, ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಮ್ಮ ಹೀಗೆ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೂಲತಃ ಮಾರಮ್ಮದೇವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಸಾದಿಗಳು 'ಅಂತರಘಟ್ಟೆ ಮಾರಮ್ಮ', ಕೆಲವರು 'ಅಂತರಘಟ್ಟೆ ಕರಿಯಮ್ಮ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ದೇವಿಗೆ ಮತ್ತೋಡು ಪಾಳೆಯಗಾರರು, ತರೀಕೆರೆಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರು, ಕಡೂರು ಸೀಮೆಯ ದೊರೆಗಳು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆ ಆಸಾದಿಗಳು ಹಾಡುವ ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಭದ್ರಾವತಿ, ಲಕ್ಕವಳ್ಳಿ, ಶಿಕಾರಿಪುರ, ತರೀಕೆರೆ, ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು, ಬಾಗೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮನ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಮಾಘಮಾಸದ ಬಹುಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅಂತರಘಟ್ಟೆ ಜಾತ್ರೆ ಇಡೀ ನಾಡಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿ. ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮನ

ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಭಕ್ತರು ಸಾವಿರಾರು ಎತ್ತಿನಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಎತ್ತಿನಬಂಡಿಗಳ ಜಾತ್ರೆ. ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ಗೌಸು, ಹಣಸು, ಕೊರಳದಂಡೆ, ಗೆಜ್ಜೆಗಗ್ಗರಿ ಘಂಟೆಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿದ್ದರೆ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳಿಗೆ ಬಾಳೆಕಂಬ, ಹೂವಿನ ಗೊಂಡೆ, ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ! ಇಂತಹ ಬಂಡಿಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಕನ್ನಡಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಣ್ಣದ ಉಡುಗೆಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಲಂಬಾಣಿ ಚೆಲುವೆಯರು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಳೆ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳು, ನೂರಾರು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು, ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೈತಾಪಿ ಜನಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮನ ತೇರಿನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಭಕ್ತರು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹಾರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಾರುಗೋಳಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಭಕ್ತರು ದೊಂಬಿ ನೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಭಕ್ತರೂ ಹಾರುಗೋಳಿಗಳನ್ನು ತೂರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮ, ಅರೆಕಲ್ಲಮ್ಮ, ಕಲ್ಕೆರೆ ಕರಿಯಮ್ಮ, ಮಾರಿಕಣಿವೆಮ್ಮ, ಬೇವಿನ್ಹಳ್ಳಿಮ್ಮ, ಕ್ವಾರನಹಳ್ಳಿ ರಾಜನಳ್ಳಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಮಳಲಿ ಕರಿಯಮ್ಮ ಇವರು ಏಳುಮಂದಮ್ಮಗಳಾದ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಆಸಂದಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದ ಸಿರಿವಂತ ಕೊಣವೇಗೌಡನ ಸೊಕ್ಕುಮುರಿಯಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಪಾರ ಭೂಮಿ, ದ್ರವ್ಯ, ಪಶುಸಂಪತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೊಣವೇಗೌಡ ಬಲು ದುರಹಾಂಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಏಳುಮಂದೆಮ್ಮಗಳ ಪೈಕಿ ಹಿರಿಯವಳಾದ ಕಣಿಮೆ ಮಾರಮ್ಮನು ಕೊಣವೇಗೌಡನ ಊರಿನ ಬಳಿ ಬಂದು ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಕೊಣವೇಗೌಡನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಅಂತರಂತರಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಅಂತರಂತರಿಸಿ ನೋಡಿ ಆಯಾಸದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಜಾಗ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯಾಯಿತೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಸಿರಿವಂತ ಕೊಣವೇಗೌಡನ ಕಿರಿತಂಗಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಂತೆಯೇ ಜಂಭದವಳಾಗಿ, ಬಡಬಗ್ಗರು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಅಪಮಾನಕ್ಕೀಡುಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಧಾರಮಾದಪ್ಪನೆಂಬ ದಾಸಯ್ಯನೊಬ್ಬನು ಕೊಣವೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕೊಣವೇಗೌಡನ ತಂಗಿಯು ಭಾರಿ ದುರಹಂಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಆ ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ, ಅವನನ್ನು ಕೊಳಕನೆಂದು ಜರಿದು, "ನೀನು ಜಳಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಮಡಿ ವಸ್ತ್ರಧರಿಸಿ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಬರಿಗೈಲಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. 'ನಾನು ಮೈ ಮೇಲೆ ಕೊಳೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಇವಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಕೊಳೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವಳಲ್ಲ; ಇರಲಿ ಬಿಡು, ಜಳಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಅಂದುಕೊಂಡು ಅದೇ ಕೊಣವೇಗೌಡನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆ, ಬವನಾಸಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದಿರಿಸಿ ಊರಾಚೆಗಿದ್ದ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಜಳಕ

ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ಧರಿಸಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪಂಗನಾಮ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾಮ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬವನಾಸಿಯೊಳಗಿದ್ದ ನಾಮದ ಕಡ್ಡಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾಮದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡಿರೆಂದು ಗೌಡನ ಮನೆಯವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಪಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಕೋಣವೇಗೌಡ ದಾಸಯ್ಯನ ಮೈಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಛಡಿ ಏಟು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಕಿಡಿಗೇಡಿಯಾದ ಆ ಗೌಡನ ತಂಗಿಯೇ ನಾಮದ ಕಡ್ಡಿ ತೆಗೆದಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಊಹಿಸಿದ ದಾಸಯ್ಯ, 'ನಾಮದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಆ ವಸ್ತು ಬಂಗಾರವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆದವನೇ ಆಸಂದಿ ಪಟ್ಟಣದ ಕೋಣವೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಅವನ ತಂಗಿಯ ಸೊಕ್ಕುಮುರಿಯುವ ಮಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ದೇಶಾಂತರ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ ಒಂದು ದಿನ ಮಾರಿಕಣಿವೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕಣಿವೆಮಾರಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ, ಆಸಂದಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಣಿವೆಮಾರಮ್ಮ ಆಸಂದಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಊರ ಹೊರಗೆ ದಿಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಅಂತರಂತರಸಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತರಸಿ ನೋಡಿದ ಸ್ಥಳ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯಾಯಿತು. ಓಡೋಡಿ ಬಂದು ಬೆಂಡೆಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಯಾರಿ ನಿಂತು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಕಾತರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದಾಸಯ್ಯನ ಬವನಾಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರು ಖಾಲಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮೊಳಕೈಯಿಂದ ಕಲ್ಲುಗುದ್ದಿ ನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆ ತೆಗೆದು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ದಾಸಯ್ಯನೂ ನೀರು ಕುಡಿದು ದಣಿವಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 'ನೆರಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಚಿಲುಮೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಚಿಲುಮೆಯು ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು 'ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮ ತೋಡಿದ ಚಿಲುಮೆ' ಇದು ಎಂದು ಭಕ್ತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಿಕಣಿವೆಯ 'ಕಣಿಮೆವ್ವ'ನೇ ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮ ನೆರಿಗೆ ಹರಡಿ ಕುಳಿತು ಈ ಚಿಲುಮೆ ತೋಡಿದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ನೆರಿಗೆಕಲ್ಲು ಚಿಲುಮೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಿಲುಮೆಯಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ನೆರಿಗೆಕಲ್ಲು ದಿಬ್ಬ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಿಲುಮೆಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥವೆಂದು ಸೇವಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಬೇಗೂರು ಗ್ರಾಮದವರು ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮನಿಗೆ ತವರುಮನೆ ಸೀರೆ, ರವಿಕೆ ತಂದು ಉಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೇಗೂರು ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮನ ತವರುಮನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉಯ್ಯಾಲೋತ್ಸವ, ಬಾನದ ಸೇವೆ, ಕೋಣಬಲಿ, ಬೇವಿನುಡುಗೆ ಉತ್ಸವ, ನಂದಿವಾಹನ ಸೇವೆ, ಕಳಸಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ಹತ್ತಾರು ಬಗೆಯ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂತರಘಟ್ಟೆಮ್ಮ ಕೋಣವೇಗೌಡನ ಎದೆಯ ನೆಣ ತೆಗೆದು ದೀಪ ಉರಿಸಿ, ಗುಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಚೆಂಡಾಟ ಆಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ತಂಗಿಯ ಸೊಕ್ಕು ಮುರಿಯಲು ಅವಳಿದ್ದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಿದಳೆಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಜನಪದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ದಬ್ಬಳದಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಳಿಯ ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆಸಾದಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಸಾದಿ ಎಂಬುದು ಜಾತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಿಗುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್. ಪುರುಷ ಮಹಿಳೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಬೇವಿನಡುಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಆಸಾದಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗನು ತನ್ನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವರ್ಣಸಂಕರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದನಾದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆತನ ವಿರುದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹುಡುಗಿಯು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಳೆಂದು ಸಾರುವ ಮಿತ್‌ನ ಆಚರಣೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಿತ್‌ನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಮದುವೆಯಾದ ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗನನ್ನಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗನು ಜೀವಭಯದಿಂದ ಕೋಣದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ ಆ ಕೋಣದ ಮಾಲೀಕನಾದ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಕೊಣವೇಗೌಡನನ್ನು. ಮಾರಿದೇವತೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜಾತಿವರ್ಗದ ಕೊಣವೇಗೌಡನನ್ನೇಕೆ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳೆಂದು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಆದಿವಾಲದ ಆಸಾದಿ ನಾಗಪ್ಪ, "ಮಾದಿಗನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಅಂತರಘಟ್ಟಮ್ಮ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಮಗ ಆಸಾದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋಣವೇಗೌಡ, ದೇವಿಗೆ ಕೋಣವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸದೆ ದುರಂಹಕಾರ ಮೆರೆದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋಣದ ಮಾಲೀಕನನ್ನು ಕೊಂದು ಹೀಗೆ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಣವೇಗೌಡನ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಮ್ಮ, ಪರ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕೋಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಮ್ಮ ಅಂತರಗಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಗೌಡನನ್ನು ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಗಳು ಶೂದ್ರರನ್ನು ಸಹ ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ(ಮಧ್ಯಾನ್ ಮಾರಮ್ಮ)

ಎತ್ತಪ್ಪ ಮತ್ತು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಥೆಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುವ ಪಾತ್ರ ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ. ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗೌರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈಕೆಯ ಕತೆ ಉಳಿದ ಮಾರಿಕತೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. 'ತುಮ್ಮಲು' ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನನ್ನು ಹುತ್ತದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈಕೆಯ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಚವಲ, ಹುತ್ತದ ಮಣ್ಣು ಕೆರೆಯುವ ಲೋಹದ ತಗಡು(ಸಲಿಕೆ) ಬಲಮುರಿ(ಶಂಖ)ಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿರುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಈವರೆಗೆ ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುಗ್ಗರಿ

ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಗೌರಸಮುದ್ರ ಊರಿನೊಳಗಿರುವ ಮಾರಮ್ಮನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗೆ ದೇವತೆಯ ಪೂಜಾರಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಈ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಕೂಡ ನೋಡದೆ, ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನ ಕುರಿತು ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿ ಕತೆಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ. ಪಶುಪಾಲಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಬರುವ ಮಾರಮ್ಮ ವಲಸೆಗಾರರ ದೇವತೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಂಪಳ ದೇವರ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸಂಗ. ಇತರೆ ರುದ್ರ ಸ್ವರೂಪಿ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವ ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನ ಮೂಲನೆಲೆ ಗೌರಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ೨ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ತುಮ್ಮಲು ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹುತ್ತದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಭಾದ್ರಪದದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೋತದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡ 'ಪೋತರಾಜರು' ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವ ಕುಣಿತ ನೋಡುವುದೇ ಒಂದು ವೈಭವ. ಮಾರಿ ಪರಿಷೆ ಪೋತರಾಜರ ಕುಣಿತದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮ್ಯಾಸಬೇಡರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು.

ಗೌರಸಂದ್ರದ ಇಡೀ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕುಲದೇವತೆ 'ಮಾತಂಗಿ'. ಮಾತಂಗಿಯು ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನ ತಂಗಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟದ ಕೋಣವನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗಿಗೆ 'ಘಟೆ'ಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಂತೆಯೇ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಾತಂಗಿ ಕುಲದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದಾಗ, ಅವಳ ಸಹಚರಳಾಗಿ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನಂತೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಚಮ್ಮಾರನ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಗಳಾಗಿ ಬಿದ್ದುಹೋದರಂತೆ. ಮಾದಿಗರ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಪುನರವತರಿಸಿ ಬಂದು ದೈವತರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾದಿಗರು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯನ್ನು ಮಾತಂಗಿ ಎಂದು ಹೆಂಡ–ಮಾಂಸಗಳ ಎಡೆಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗಿಯ ಗುಡಿಮುಂದೆ ಬೇವಿನ ಮರ ಇರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಬೇವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಾತಂಗಿಯ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕರಿಬಾನಗಳ ಕಂಟಕ್ಕೆ ಹೂದಂಡೆ ಮುಡಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಬಳೆ, ಮಲ್ಲಾರ ಪೋಣಿಸಿ, ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮವಿಟ್ಟು ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಸೀರೆ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮಾತಂಗಿ ಎಂದು ಆರಾಧಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ.

ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಬಾಧ್ರಪದ, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸಿದ ನಂತರ ಇತರೆ ಊರುಗಳ ಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗಿಯು ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದಿಂದ ಬಂದಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಯುಗಾದಿಯ ರಥೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಿಗೆ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ, ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾತಂಗಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸಲು ನಿಡಗಲ್ಲು ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹಾಲು ಕಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲು ಹಾಲು, ಗರುಡಗಂಬ, ದೀಪ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತುಮ್ಮಲು ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲೆರೆದು ಮುಂದಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿಯಿಂದ ತೀರ್ಥಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು, ಪ್ರಸಾದ ತಂದು ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾತಂಗಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕವಷ್ಟೇ ಮಾತಂಗಿಯ ಆ ವರ್ಷದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಂಪಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಮೂಲನೆಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾದಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಮೂಲದೇವತೆ ಮಾತಂಗಿಯ ಉಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವೀಕರೇ ಒಂದು ಹಗಲು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಪಾಂಚಾಳರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಕಟ್ಟಿದರೆಂದು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಮಾತಂಗಿಯ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಂಪಿಗೆ ಹೋದಾರೆ ಜಂತಿಗಳ ಕಡಿದಾರೆ
ಪಾಂಚಾಳರೆಲ್ಲ ಮೆರತಾರೆ/ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾದಿಗರು
ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಯಾರೆ ಮಲಕೀಲಿ

ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾದಿಗ ಜಾನಪದ ಕವಯತ್ರಿಯರು ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಾತಂಗಿ ಮಾಣಿಕದ್ದರಳೆ, ಈ ಭೂಮಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಶರಣೆಮ್ಮ/ಮಾತಂಗಿ
ಈ ನಾಡಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಶರಣೆಮ್ಮ
ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಹುಟ್ಟದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೆ ಹುಟ್ಟಿದನು ಹರಳಯ್ಯ/ಕಲ್ಯಾಣಿ
ಹೆಚ್ಚೀನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಮ್ಮ, ಹಾಸಿದ ಕಲ್ಲು ಅಡಿಗಲ್ಲು
ಉಳಿ ರಂಪಿಗೆ ಆಡಿದ ಕಲ್ಲು/ ಕಲ್ಯಾಣಿ
ಹೆಚ್ಚೀನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಮ್ಮ, ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿ ಮುಂದೆ
ಎಳೆಬೇವಿನ ಮರನ್ಹುಟ್ಟಿ/ಮಾತಂಗಿ
ಗಲ್ಲಾಬಾನಿಯ ಮಾತಂಗಿ ಶರಣೆಮ್ಮ

ಹೀಗೆ ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪದ ಹಾಡುವ ಈ ಕವಯತ್ರಿಯರು, ಮಾದಿಗರು ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಡ್ಡಿಗಲ್ಲು, ಕರೆಬಾನಿ, ಉಳಿ, ರಂಪಿಗೆ ಮುಂತಾದ

ಚರ್ಮನಿಷ್ಠ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಹರಳಯ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಶರಣರನ್ನು ಮತ್ತು ಗಲ್ಲಾಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಿ ಇದ್ದಾಳೆಂಬುದು ಮಾದಿಗರ ನಂಬಿಕೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮಾದಿಗರೆಂದು ಜನಪದರು ಹೇಳುವ ಕೋಮಟಿಗರು ತಮ್ಮ ದುಡ್ಡಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಗಲ್ಲಾಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಗೌರಸಮುದ್ರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಬಹುಹಿಂದೆ ಈ ಮಾರಿಯ ಗುಡಿ ಒಂದು ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಿಲು. ಆ ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆಂದು ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಚ್ಚರಿಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಈ ದೇವಿಯ ಜಾತ್ರೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದಾಗಲೀ, ಊರಲ್ಲಾಗಲೀ ನಡೆಯದೆ, ಗೌರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರವಿರುವ 'ತುಮ್ಮಲು' ಎಂಬ ಅಡವಿಯ ಬಟ್ಟಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಯೂ ಸಹ ಹೀಗೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಊರು ಕೇರಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತುಮ್ಮಲು ಎಂಬ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಮಾರಿ–ಮಾತಂಗಿಯರ ನೆಲೆ ಬೇವಿನ ಮರ ಎಂಬುದು ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆ. ಮರವೇ ಇಲ್ಲದ ಬಯಲು ಈ 'ಮಧ್ಯಾನ್ ಮಾರಿಯ ನೆಲೆ'.

ಗೌರಸಮುದ್ರವು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾವಗಡ ಬಳಿಯ ನಿಡುಗಲ್ಲು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದೊರೆಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಗೌರಸಮುದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸಲು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಎರೆಯುವ 'ಮೀಸಲು ಹಾಲು ಕಾವಡಿ' ನಿಡುಗಲ್ಲಿನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಾಯಕ ಮನೆತನಸ್ಥರು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕವೇ ಜಾತ್ರೆಯು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾತಂಗೆಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದಿಗರು, 'ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದಿಂದ ಮಾತಂಗಿ ಬಂದಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ, ಮಾರಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಉಪ್ಪಾರ ಜನಾಂಗದ ಹೆಚ್.ಮಾರಪ್ಪ, 'ಮಾರಮ್ಮ ಮಾತಂಗಿಯೊಂದಿಗೆ ಗೌರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಂಪಿ ರಥೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗಿಗೆ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನಂತರವೇ ಗೌರಸಮುದ್ರ ಮಾತಂಗಿಗೂ ಮತ್ತು ಮಾರಮ್ಮನಿಗೂ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಊರಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಸಮುದ್ರ ಗ್ರಾಮದ ಉಪ್ಪಾರ ಜನಾಂಗದವರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು 'ಗಾಣಿಗಲೋರು' ಎಂಬ ಬೆಡಗನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ 'ಬೇವಿನ ಉಡುಗೆ' ಉಟ್ಟು ಬೆತ್ತಲಸೇವೆ ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಮೀಪದ 'ಓಕುಳಿ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ' ಬಣ್ಣದ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಓಕುಳಿ ಹಾಡುವ

ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತಂಗಿ ದೇವತೆ ಮತ್ತು ಮಾರಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಸವಿ ಬಿಡುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಸವಿಯರನ್ನು 'ಬಸವಿ ಮಾರಕ್ಕನವರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಬಸವಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮಾದಿಗರ 'ಭೋಗೆಲೋರು' ಕುಲದವರು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಗೌರಸಮುದ್ರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಪೂಜಾರಿ ಮನೆತನದ ಯಜಮಾನ್ ನಿಂಗಣ್ಣ, ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಸಣ್ಣಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮತ್ತು ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಹಿರೇಮೈಲಾರದ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗಿ ದೇವತೆಗೆ ಮತ್ತು ಗೌರಸಮುದ್ರ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಸವಿ ಬಿಡುವಾಗ ಈ ಯಜಮಾನರುಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಸವಿ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಇವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೌರಸಮುದ್ರ ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಗಡೆ ಇರುವ 'ತುಮ್ಮಲು' ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಿಡುಗಲ್ಲು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಪಾವಗಡ ಹತ್ತಿರದ ಯಲ್ಲಪ್ಪನಾಯಕನ ಹೊಸಕೋಟೆ (ವೈ.ಎನ್.ಹೊಸಕೋಟೆ) ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಚ್ಚಲುಕುಂಟೆಯ ಮಾರಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ತುಮ್ಮಲು ಮಾರಮ್ಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಭೂಗಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಂಭವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೂಗಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವ ಗಡಿರೇಖೆಯು ಈ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೇಡನಾಯಕ ಮತ್ತು ಸಿಂದೋಳ್ಳು (ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ) ಭಕ್ತರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವರನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಕಪೋಲಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶೂಲ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಮೈಮೇಲೆ ಚಡಿಯಿಂದ ಬಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಪೋತರಾಜರು ಈ ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಗೌರಸಂದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ ಮತ್ತು ತುಮ್ಮಲು ಮಾರಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆ ಹಾಗೂ ಮನೆದೇವತೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಡನಾಯಕ ಜನಾಂಗದ 'ಕಾವುಲೋರು' ಗುಂಪಿನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ 'ಕರಡೇರು' (ಜಾಂಬವಂತ–ಕರಡಿ) ಗುಂಪಿನವರಿಗೆ ಈ ದೇವತೆಯೇ ಮನೆದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇದೇ ಕಾವುಲೋರು ಗುಂಪಿನ ಬೇಡರು ಗೌರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಮಾರಿಯನ್ನು ತಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಹೋದರೆಂದು ವೈ.ಎನ್.ಹೊಸಕೋಟೆಯ ಹೊ.ಮ.ನಾಗರಾಜು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಸಮುದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ, ನಿಡುಗಲ್ಲು ಮಾರಮ್ಮ, ತುಮ್ಮಲು ಮಾರಮ್ಮ ಮತ್ತು ವೈ.ಎನ್.ಹೊಸಕೋಟೆಯ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಮ್ಮ ಈ ನಾಲ್ವರು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕೂರಿಸಿ ಪಶುಪಾಲಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಬ್ಬ ನೆರವೇರಿಸುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿಯೇ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ತುಮ್ಮಲೋಳ್ಳು, ಗುಜ್ಜಲೋಳ್ಳು, ಸಿಂಗ್ರೋಳ್ಳು, ಮೀನೋಳ್ಳು(ಶಾಪುಲೋಳ್ಳು), ಪರಸನೋಳ್ಳು, ಭೋಗಮುವಾಳ್ಳು ಮುಂತಾದ ಬೆಡಗುಗಳಿವೆ. ಬೇಡನಾಯಕ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಬೆಡಗುಗಳಿವೆ. ತುಮ್ಮಲೋಳ್ಳು, ಬೆಡಗಿನ ಸಿಂದೋಳ್ಳು(ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ) ಕುಲಸ್ಥರಿಗೆ ಗೌರಸಮುದ್ರ ಮಾರಮ್ಮ ಮತ್ತು ತುಮ್ಮಲು ಮಾರಮ್ಮ ಮನೆದೇವತೆಯರು. ಇವರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಾಲುವೆಕಲ್ಲಾಪುರದ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಕುಲಪಂಚಾಯತಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ 'ದಂಡಗ' ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಹತ್ತಿರದ ತುಮ್ಮಸಾಗರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಜನಾಂಗದ ಸುಮಾರು ೭೦ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಹಾವೇರಿ ಹತ್ತಿರ ಚಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ೩೦ ಮನೆಗಳಿವೆ.ಇವರಿಗೂ ಈ ದೇವತೆಯೇ ಮನೆದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಹಿರೇಕೆರೆ ದುರ್ಗಮ್ಮ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದ ಗಂಡಪಲ್ಲಿ ಮುತ್ತ್ಯಾಲಮ್ಮ ಸಿಂದೋಳ್ಳರಿಗೆ ಕುಲದೇವತೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂದೋಳ್ಳ ಜನಾಂಗದ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪ, ಮಾರಪ್ಪ, ಫಕೀರವ್ವ, ಮಾರಕ್ಕ, ರೇಣುಕ, ಮುತ್ತ್ಯಾಲಪ್ಪ, ಮಂಜವ್ವ ಮುಂತಾದ ಕಲಾವಿದರು ಇಂದಿಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ, ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ, ಪೋತರಾಜು ವೇಷ ಮುಂತಾದ ವೇಷಕಟ್ಟಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧಕನು ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ರಾಮನಗರದ ಜಾನಪದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಫೆಬ್ರವರಿ-೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಾನಪದ ಲೋಕೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ, ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಂಗೇರಿ ಉಪನಗರದಲ್ಲಿ ಟೆಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಮಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿ

ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯ ಕಥೆ ಅಥವಾ ಮಾರಮ್ಮನ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾದ 'ಊರಮ್ಮ'ನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಮಗಳೆಂದು ಒಪ್ಪೊಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೇ, ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಮಾದಿಗರ(ಕೆಲವು ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ) ಹುಡುಗನನ್ನು ಅವರ 'ಅಳಿಯ'ನೆಂದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯನ್ನು ಮಾರಮ್ಮನನ್ನಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ ಅವಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಅಳಿಯನಾದ ದಲಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಅಂತರಾರ್ಥವೇನು? ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆರ್ಯರು ದಲಿತರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜನ್ಮ ಅಧಮ ಜನ್ಮವೆಂದು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು' ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗೋವು ಪವಿತ್ರವೆನ್ನುವ ಆರ್ಯರು ದಲಿತರನ್ನು ಕೋಣ(ಎಮ್ಮೆ)ಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಎಸಗಿದ ಅಪರಾಧವೇ ಸರಿ. ಚಾಮುಂಡಿಯ ಮೂಲಕ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಎಮ್ಮೆ ಲಾಂಛನವಾಗುಳ್ಳ ದಲಿತರ ವಿರುದ್ಧ ಆರ್ಯರು ಎಸಗಿದ ಅಕ್ರಮವನ್ನೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬುಡಕಟ್ಟು ವೀರನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ ಕಳಂಕವನ್ನು ಅಬಲೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆಯೇ(ಬುಡಕಟ್ಟು ನಾಯಕಿ ಚಾಮುಂಡಿ) ಹೊರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಳಂಕ ಅಂಟಿಸುವ

ಮೂಲಕ, ದಲಿತರು ಈವರೆಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅವ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವು ದಲಿತರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಎಸಗಿದ ದ್ರೋಹವೇ ಸರಿ. ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸರಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಇಂತಹ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾಠಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಗೋವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠೀಕರಿಸಿದ ಆರ್ಯರು ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠೀಕರಿಸಿದರು. ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ದೈವವೆಂದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಡೆಸತೊಡಗಿದರು. ದಲಿತರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ದೈವದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಸೀಮೆಯ ಕೆಲವು ಒಕ್ಕಲಿಗರು 'ಎಮ್ಮೆ'ಯನ್ನು ಮಾರಿದೇವರೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಣನಂತೂ ಪೋತರಾಜನಾಗಿ ಇದೇ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದೈವ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಪೋತ ಎಂದರೆ ಹೋತ; ಎನುಮುಪೋತ ಎಂದರೆ ಎಮ್ಮೆಕೋಣ ಎಂದರ್ಥ. ಅಂತರಘಟ್ಟೆ ಮಾರಮ್ಮ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಆಸಾದಿಯ ಕೋಣವೇಗೌಡನೆಂಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನನ್ನು. ಕೋಣವೇಗೌಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೋಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದದ್ದು. ಇದು ಕೇವಲ ಶಬ್ದದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮೀಪ್ಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಿಕಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂಥದ್ದು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆಸಾದಿಗಳು ಅಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಸುವ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟದ ಕೋಣದ ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಕೋಣವೇಗೌಡನನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ಆರ್ಯರು ಒಕ್ಕಲಿಗರ(ಶೂದ್ರರ) ವಿರುದ್ಧ ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶೂದ್ರ ಮತ್ತು ದಲಿತರ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಚರಣೆ. ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ದಲಿತರು ಕೋಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ಬಲಿಪಶುಗಳು. 'ಗೋಮಾತೆ'ಯ ಆರಾಧಕರು 'ಎಮ್ಮೆ' ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಾಂಛನವಾಗುಳ್ಳ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಇದು. ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಗೋಪೂಜಕ ಆರ್ಯರ ಗೋಪೂಜೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎಮ್ಮೆಯ ಪೂಜೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಆರ್ಯರ ದಲಿತ ವಿರೋಧಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಹೊಸದಿಕ್ಕು ನೀಡಿದ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರ ನಂತರದಲ್ಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೪-೧೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಳಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಚಕ್ಕಳವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಎಮ್ಮೆ-ಕೋಣ ಟೋಟೆಂ(ಕುಲಲಾಂಛನ)ಗಳಿಗೆ ಕಳೆದು ಹೋದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮಾರಮ್ಮ-ಚಾಮುಂಡಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಾಂಛನವಾದ ಕೋಣ(ಎಮ್ಮೆ)ವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಯರ ಈ ಕುತ್ಸಿತ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಮಲೆಯ

ಮಹದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮರುಳಸಿದ್ದ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದ ದೇಸಿ ಯೋಗಿಗಳು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರಿದೇವತೆಗೂ ದೇಸಿಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಸಂಘರ್ಷ ನಡೆದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ವಡ್ನಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಗಬೆತ್ತ ಮತ್ತು ಜೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಅವಳದೇ ಗುಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಮಾರಿಯರ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪುಧೂಳ್ತ ಉರುಬಿ ಅವರಿಗೆ ಉರಿಬೇಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಏಳುನೂರು ಮಾರಿಯರಿಗೆ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನಿಂದಲೇ ಅಲಗೂರು ಮಾರಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ 'ಕಬ್ಬಿಣಭಿಕ್ಷಾ' ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ದನು ಕಗ್ಗಲ್ಲುಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿಹಬ್ಬದ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಇಂತಹ ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ದೇಶಪರ್ಯಟನೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳ ಮೌಢ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿಮತ ಆಚರಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆಸಾದಿಗಳು

ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನಪದರ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳು ಆಯಾ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಜನಪದ ದೈವತವನ್ನೇ ಆಸರಿಸಿ ನಡೆಸುವ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಕುಲದೇವತಾರಾಧನೆಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸುವ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಬುದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವತೆಯ ಚೌಡಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಮಾರಮ್ಮ ದೇವತೆಯ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ಮಾತೃ ದೇವತಾರಾಧಕರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಬಲಿ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೋಣದ ಬಲಿಯ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಮಾರಮ್ಮ, ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ದ್ಯಾವಮ್ಮ, ಕರಿಯಮ್ಮ, ಚೌಡಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸುತ್ತ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳು ಒಂದು ಬಂಡುಕೋರ ಕಲಾವಿದ ಸಮೂಹ. ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಕಂಡು ಜೀವಿಸಿರುವ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಆಸಾದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ಐದುನೂರಷ್ಟಿರಬಹುದು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಯನಹಳ್ಳಿ, ಕೆನ್ನಾಡ್ಲು, ಆದಿವಾಲ, ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ, ಕಕ್ಕೆಹರವು, ಮುದ್ದಾಪುರ, ಪಾಪೇನಹಳ್ಳಿ, ಮಹದೇವನಕಟ್ಟೆ, ವಡ್ನಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳ ಕೇಂದ್ರನೆಲೆ

ವಡ್ನಳ್ಳಿಯಾದರೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆ ಅಂತರಘಟ್ಟೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಆಸಾದಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವವರು ವಡ್ನಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಅಂತರಘಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. "ಆಸಾದಿಯಾಗುವವನು ಮೂಲತಃ ದೇವದಾಸಿ(ಬಸವಿ) ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವನೆಂಬುದು ಕುತೂಹಲಕರ ಸಂಗತಿ".[೧೨]

ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದಿತೆಂಬುದು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಡು, ಕತೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ದಂತಕಥೆ, ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾರಿ ದೇವತೆಯ ಆರಾಧನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿ ಮೂಲದ ಕದರನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿ ಮೂಲದ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಇಂತಹ ವರ್ಣಸಂಕರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಮತೀಯ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಲಿ ಮಾದಿಗರು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಬಲಿದಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಂಡು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದ ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಹೊಲೆಯ ಆಸಾದಿಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಬಹು ಹಿಂದೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಯಾವುದೋ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋದ ಮಾದಿಗರ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪೊಂದು ವಲಸೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳಾಗಿ ಹೊಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಲೀನಗೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆಸಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಲೆಯರೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಈಗಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಹೊಲೆಯರು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪನ್ನು 'ಮಾದಿಗರ ಅಕ್ರಮ ಸಂತಾನ' ಎಂದು ಹೊಲೆಯರೇ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪಂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಛಲವಾದಿಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿರುವ ಜಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಆಸಾದಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಜನಾಂಗವಲ್ಲ. ಇದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಜನಾಂಗ ನಿಷ್ಠವಾದ ಮಾರಿದೇವತೆ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿರುವ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಮ್ಮೀರರಾದ ಮಾದಿಗರು ಕಲೆಯಾಗಿಯೇ ಎತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಗೊಲ್ಲ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಕೋಲಾರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳಿರುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ವೇಳೆ ನನಗೆ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಸ.ರಘುನಾಥರವರ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗೌನಿಪಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದ ಕೊರಕೋನಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಪೂಲಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಎಂಬ ಆಸಾದಿ ಕಲಾವಿದನೊಬ್ಬ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆತನ ವಂಶಸ್ಥರು ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು

ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆಂದು ರಘುನಾಥ್ ತಿಳಿಸಿದರು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, "An Asadi is a Madiga whose duty is to sing the praises of Maramma during her jatra".[೧೩] ಕೆ.ಎಸ್.ಸಿಂಗ್‌ರವರು ಆಸಾದಿಯವರನ್ನು ಹೊಲೆಯರ ಉಪಪಂಗಡವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. "A section of the Mala, they are a community of religious mendicants and sacred specialists in village festivals and fairs".[೧೪] ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಐಯರ್ (೧೯೩೧) ಹಾಗು ಥರ್ಸ್ಟನ್ (೧೯೦೯) ರವರು 'ಆಸಾದಿ ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆಸಾದಿಗಳು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಿಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಚೌಡಿಕೆ ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಮಾರಮ್ಮ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿಯ ಕಥೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆಂದು' ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ರಕ್ತದಾಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಉಗ್ರಕೋಪವನ್ನು ತನ್ನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೈಗುಳಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಇದೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಸಾದಿಯವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯವರು ಈ ಆಸಾದಿ ಕಲೆಯನ್ನು ದೇವತಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದರೂ ಸಹ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗ ನಿಷ್ಠವಾದ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಲಿಂಗಾಯತರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗನು ಮದುವೆಯಾದನೆಂದು, ಹೊಲೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರ ಹುಡುಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನೆಂದು ಭಿನ್ನ ಪಾಠಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಸಹ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದವರು ಮಾತ್ರ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಆಸಾದಿಕಲೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ರಾಯಚೂರು, ತುಮಕೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಕೋಲಾರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ನುಡಿಸುವ 'ಹಲಗೆ' ಅಮ್ಮನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿದರೆ, 'ತಮಟೆ'ಯನ್ನು ದೇವರ ಕಾರ್ಯ, ಸಾವು–ಸೂತಕ, ಡಂಗೂರ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಜಯೋತ್ಸವ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. 'ಆಸಾದಿ ಹಲಗೆ'ಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವವಿದ್ದರೆ, ತಮಟೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಹಲಗೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರೂ ಸಹ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿರುವ ಆಸಾದಿಗಳು ಮಾರಿದೇವತೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಚೌಡಿಕೆ ನುಡಿಸುವ ಆಸಾದಿಗಳು ಮಾರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗಿಯರಿಗೆ ಹಲಗೆ ವಾದನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೆಯನ್ನು 'ಅಮ್ಮ'ನ ಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ಬಾರಿಸಿದರೆ, ತಮಟೆಯನ್ನು ಯಾರೇ ಚರ್ಮವಾದ್ಯಕಾರ ನುಡಿಸಬಹುದು. ತಮಟೆ ಮತ್ತು ಹಲಗೆ

ಎರಡೂ ಏಕಮುಖ ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳು. ನೋಡಲು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಾಣುತ್ತವೆಯಾದರೂ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿವೆ. ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮಟೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಲಗೆಯೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಆದರೆ ಹಲಗೆಯನ್ನು ತಮಟೆಯೆಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಟೆ ಮತ್ತು ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಕ್ರಮ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಮಟೆಯನ್ನು ಭುಜಕ್ಕೆ ನೇತು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಿಡಿಗಡ್ಡಿ(ಚಿಟಿಕೆ, ಪುಳ್ಳಿ) ಮತ್ತು ಬಡಿಗಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಬಾರಿಸಿದರೆ, ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಲು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ಎದೆಯ ಮೇಲೇರಿಸಿ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಾರಿಸುವರು. ಹಲಗೆಗಳನ್ನು 'ಅಮ್ಮ'ನ ಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ನುಡಿಸುವ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ. ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಹಲಗೆಗಿಂತಲೂ ತಮಟೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಾದ್ಯ. ಉರುಮೆ ಮತ್ತು ಅಥವಾ ಅರೆವಾದ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾದ್ಯ ತಮಟೆ. ತಮಟೆ ಜತೆ ಉರುಮೆ ನುಡಿಸಿ ನಡೆಸುವ ಉತ್ಸವ ನೋಡಲು ಬಲು ಸೊಗಸು. ತಮಟೆಯು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ, ಸಿಖ್-ಜೈನ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮೀಯರ ಶುಭಾಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಸಾರಿಕ್ಕುವ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಆಸಾದಿಯ ಸಿದ್ಧತೆ ದೇವತೆಗೂ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಅಶ್ಲೀಲ ಬೈಗುಳದ ಹಾಡುಗಬ್ಬವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಆಚರಣೆಯೇ ಬೆನ್ನುಗಂಬ. ಆಸಾದಿ ಬೈಗುಳವಿಲ್ಲದ ಹೊರತು ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆ ಕಳೆಗಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಸಾದಿಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿರದ ಮಾರಿ ಪರಿಷೆಗಳು ನೀರಸವೆನ್ನಿಸುತ್ತವೆ. "ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆರಳು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ತನ್ನನ್ನು 'ಕೀಳು' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಾನೆ ಮುಜುಗರಪಡಲಾರಂಭಿಸುವಂತೆ, ಭಾಷೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಒಂದೇ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಎದ್ದ ಎರಡು ಬಾಸುಂಡೆಗಳು. ಈ ಹೊತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಲೈಂಗಿಕ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು ಬರಹದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಾಗಿವೆ? ಹಾಗೆ ಕಂಡರೆ 'ಯೋನಿ', 'ಶಿಶ್ನ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಜನಪದರು ಕೋಪದಲ್ಲಾಗಲೀ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಾಗಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ 'ನಾಗರಿಕ', 'ಶಿಷ್ಟ' ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರ ಎದುರಿಗೆ ಇವುಗಳ ದೇಸಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ; ಆಸಾದಿಗಳು, ದಿಮ್ಸಾಲೆ ಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ 'ಪದ'ಗಳನ್ನು ಹೊಸಬರೆದುರು ಹೇಳಲು ತುಂಬ ಮುಜುಗರ ಪಡುತ್ತಾರೆ".[೧೫] "ಕಮಲಾಕುಚ ಚೂಚುಕ ಕುಂಕುಮತೇ" ಎಂದು ಎಂ.ಎಸ್.ಸುಬ್ಬಲಕ್ಷ್ಮಿಯವರು ವೆಂಕಟೇಶ ಸುಪ್ರಭಾತವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವಾಗ ಆಗದ ಮುಜುಗರವು ಆಸಾದಿಗಳು 'ಗುಂಡುಕಲ್ಲಿನಂತಹ ಮೊಲೆಯೋಳೆ' ಎಂದು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವಾಗ ಯಾಕಾಗುತ್ತದೆ?' ಎಂದು ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇಶಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳುವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ನಮ್ಮೆದುರಿಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಶಿಷ್ಟ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದಂತೆ, ಅಕ್ಷರಲೋಕದ

ಹೊರಗಿನ ಆಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಅಂಗಾಂಗ ಸೂಚಕ ಲೈಂಗಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಪರಿಚಯವಿರದ ಕಾರಣ ಆಸಾದಿ ಪದಗಳು ದೇಶಿಭಾಷೆಯ ತಾಜಾ ಸೊಗಡಿನಲ್ಲಿವೆ. ಆಸಾದಿಗಳ ಭಾಷೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಜಾನಪದ ಬದುಕಿನ ದೇಶಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾರಿಕ್ಕುವುದು, ಬಂಡಾರ ಕಟ್ಟುವುದು, ರಂಗ ಹಾಕುವುದು, ಸಿಡಿಗಂಬ ನೆಡುವುದು, ಹೊಳೆ ಮೆಟ್ಟುವುದು, ಚರಗ(ಸರಗು) ಚೆಲ್ಲುವುದು, ಮಡೆಅನ್ನ ಅಥವಾ ಉಪಾರ ಅರ್ಪಣೆ, ಕೊಂಡ ಹಾಯುವುದು, ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜನ್ನ ಕವಿ ತನ್ನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಮೂದಲಿಕೆಯ ಉಲಿ' ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಯು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಲಗೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಚೌಡಿಕೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಆಸಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರಗಟ್ಟೆಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ, ಗೌರಸಮುದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ, ಸಿರಸಿ ಮಾರಿಕಾಂಬ ಜಾತ್ರೆ, ಮಧುಗಿರಿ ದಂಡಿನಮಾರಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ, ಮಾರಿ ಕಣಿವೆ ಮಾತಂಗಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ, ಚಿಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕರಿಯಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಆಸಾದಿಗಳು ದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕೋಣದ ಬಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹಾಜರಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಣಬಲಿ ನೀಡುವ 'ಗಾಮದಮ್ಮ'ನ ಪರಿಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳ ಹಲಗೆವಾದನ(ಕೆಲವರು ಚೌಡಿಕೆ ಅಥವಾ ಜೋಂಕಿಣಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ) ಮತ್ತು ಬಂಡಪದಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಚರಣಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಾರಿ–ಕೋಣ–ಮಾದಿಗರ ಸಂಬಂಧಗಳ ವರ್ಣಸಂಕರದ ಮಿತ್‌ನ ಅನುಭವಲೋಕ ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಮಾರಿ ದೇವತೆಯ ಜಾತ್ರೆ ಕೋಣಬಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಆಚರಣೆ. ಕೋಣವನ್ನು ಊರಿನ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸುವಾಗ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯ ಭಕ್ತರು ಕೋಣದ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಹಣೆಗೆ ಭಂಡಾರ ಹಚ್ಚಿ ಗಂಧ ಗಂಧೂಡಿ ಪೂಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೋಣವನ್ನು ಆಸಾದಿಯು ತಾನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ತಂದೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವತೆಗೂ ದೇವತೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಕೋಣಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ತನ್ನನ್ನು ಮಗನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾದ್ಯಾತ್ಮೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮಾರಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಆಸಾದಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಮಾರಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಅಶ್ಲೀಲ ಬೈಗುಳಗಳಿಂದ ಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ದೇವತೆಯ ಎದುರು ಕೋಣದ ಬಲಿ ಆಚರಣೆಯು ನಿಂತು ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಣ್‌ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೋಣಬಲಿ ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ಕೆಲವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೋಣದ ಬದಲಿಗೆ ಕುರಿ ಅಥವಾ ಆಡನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಕೋಣ, ಕುರಿ, ಅಥವಾ ಆಡಿನ ಬಲ ಮುಂಗಾಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟು, ಎದೆಯ ನೆಣ ತೆಗೆದು ಬಲಿಪಶುವಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಗದೀಪ ಉರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗಾವು ಸಿಗಿಯುವುದು ಒಂದು ರುದ್ರಭೀಷಣ ಆಚರಣೆ. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಕುರಿಮರಿ ಅಥವಾ ಮೇಕೆಮರಿಯನ್ನು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಲಾದ ಪೋತರಾಜನು ತನ್ನ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಸಿಗಿದು ಅದರ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದು ಹಸಿಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಕಿರಾತ ಆಚರಣೆಯು ಗಾವು ಸಿಗಿಯುವ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಪೋತರಾಜ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರು ಗಾವುಮರಿಯನ್ನು ಆಹಾರ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಾವು ಸಿಗಿಯುವ ಕೆಲಸ ಪೋತರಾಜರಿಗೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ಹಕ್ಕು. ಆಸಾದಿಗಳು ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ವರ್ಗವಾಗಿರುವಂತೆ ಪೋತರಾಜರು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ವರ್ಗದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಜನಾಂಗದ ಪೋತರಾಜರು ದೊರಕದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗದವರು ಪೋತನಾಯಕರಾಗಿ ಗಾವು ಸಿಗಿಯುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಡಿ ಆಡುವುದು, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ, ಬೇವಿನ ಉಡುಗೆಯ ಹರಕೆ, ಬಾಯಿ ಬೀಗ, ಅಲಗು ಸೇವೆ, ಹುರುಳು ಸೇವೆ, ದೀಡು ನಮಸ್ಕಾರ, ಬೆನ್ನುಖಂಡ ಕೊಡುವುದು, ಈಡುಗಾಯಿ ಹರಕೆ, ಬಸವಿ ಬಿಡುವುದು, ಗೆಜ್ಜೆಪೂಜೆ, ಓಕುಳಿ ಆಟ, ಕೊಂಡ ಹಾಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಡಿ ಆಡುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಸಿಡಿ, ಬೆನ್ನು ಸಿಡಿ, ಬಂಡಿ ಸಿಡಿ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆದಿವಾಲ ಗ್ರಾಮದ ಮಾತಂಗಿ ದೇವತೆಗೆ ನಡೆಸುವ ಸಿಡಿ ಆಚರಣೆ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗುನ್ನಾಗರೆ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಇದೇ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊಳಲಗುಂದ ಗ್ರಾಮದ ಸಿಡಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧಕನು ಕಂಡ ಅದ್ಭುತ ಸಿಡಿ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಾರಿಕ್ಕಿ ಕಂಬಹಾಕುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆ, ಮಾರಿ ದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕುರಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಗೋರಗಂಬವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಧೂಳಾರತಿ ಅಥವಾ ಮರಿಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸಾದಿ ಕಾಯಕ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ಮಾರಮ್ಮ ದೇವತೆಯು ಭಕ್ತನ ಮೈದುಂಬಿ ಬಂದು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾದಿಗ ಕುಲದ ಕಂದನನ್ನು ಆಸಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆಂದು, ದೇವಿಯು ಆವಾಹನೆಗೊಂಡ ಭಕ್ತನು ಆಸಾದಿ ಕಲೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ಕೆಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೆರೆಯಾಗಳಹಳ್ಳಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಆಸಾದಿಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಈಶ್ವರ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂಗಮಿಸಿದಂತೆ ಗಡಿಗೆಗಟ್ಟಳೆ ಹೆಂಡ, ಮಕ್ಕರಿಗಟ್ಟಳೆ ಬಾಡು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಲಗೆ ನೇತುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ಪ್ರಳಯವಾಗುವ ಆವೇಷದಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಮಾರಿಯನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾರೆ. ಆಸಾದಿಯು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೈಯುವವನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ದೇವತೆಯನ್ನು 'ಮಂಗಳವಾರದ ಮಾಯಕಾತಿ, ಶುಕ್ರವಾರದ ಸವತಿ, ಉರಿಮಾರಿ, ಕರಿಮಾರಿ, ಮುಂದಕೆ ಬಾರೇ'

ಎಂದು ಹೊಗಳುವ ತೆಗಳುವ ಶೀಲ–ಅಶ್ಲೀಲ ರೀತಿಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಶೀಲ–ಅಶ್ಲೀಲ ಶಬ್ದಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಆಸಾದಿಯು ಜಾತ್ರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಬೈಯುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು 'ಘಟೆ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಹೆಂಡದ ಬಾನಿ(ಸುರೆಬಾನಿ)ಗೆ ಹೆಂಡ ಸುರಿದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕೇರುವ ನೊರೆಯಂತೆ ಆಸಾದಿಯ ಆವೇಶ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡವನ್ನು ಕುಡಿದು ಅಮಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಮಲೇರಿದಷ್ಟೂ ಅಶ್ಲೀಲ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಬೈದಷ್ಟೂ ದೇವತೆ ರಂಗೇರುತ್ತಾಳೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಭಕ್ತರದ್ದು.

ಆಸಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಂಡಪದಗಳು(ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ) ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಪ್ಪಿತ ಇಂಗಿತಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ, ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಜನವಿರೋಧಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವಪರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಧಣಿಗಳ ಮುಖದೆದುರೇ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಂಗೆ ಎದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸುವ ಜನಪದ ಬಂಡಾಯಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವವಿರೋಧಿ ಅಸಮಾನತಾ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಕಲ್ಪಕಾರಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜೀವಪರವಾದ ಸಮಾನತಾ ಆಶಯಗಳ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಕೇತಾರ್ಥ ಸಂದೇಶವಾಗಿ ವ್ಯಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೇರಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಸಾದಿಗಳು ಸಿಟ್ಟಿನ ನಿರಸನದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸವರ್ಣೀಯ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಬಯ್ಯುವುದಾಗಲೀ, ಉಗಿಯುವುದಾಗಲೀ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ತೀವ್ರಸ್ವರೂಪದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಸಹ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಹುನ್ನಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಈ ಆಸಾದಿಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಇನ್ನುಳಿದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ಹೇರಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಮುನ್ನಡೆಯುವ ವೈರುಧ್ಯ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿನ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯ ನೀಲಗಾರರು ಮತ್ತು ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆಯ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ 'ಜಾತ್ರೆ'ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ನಂತರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹವಣಿಸುವ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಕಂಬ ಹಾಕುವ ಒಂದು ವಾರ ಮೊದಲೆ ದೇವತಾ ಸಮಿತಿಯವರು ಆಸಾದಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ

ಅಡಿಕೆ ಎಲೆ, ಬಂಡಾರ, ಹೊಂಬಾಳೆ, ಕಾಯಿ-ಹಣ್ಣು, ಹಣ, ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ದೇವತೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡುವಂತೆ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯು ನಡೆಯುವ ದಿನ ಆಸಾದಿಯು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಇಂದು ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿರುವ ಆಸಾದಿಗಳು ತಲಬು(ಕೂಲಿ ಮಜೂರಿ) ನೀಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಸಾದಿಗಳು ವೃತ್ತಿಪರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೂಲಿಮಜೂರಿಯಲ್ಲದೆ, ಭಕ್ತರು ಇತರೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಊರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನ ಕಥೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎನ್.ಕೆಂಚವೀರಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿಗಳ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

'ಪಾರ್ವತಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಅವತಾರ ತಾಳಿ ರಕ್ತ ಬೀಜಾಸುರ, ಮಹಿಷಾಸುರ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೂರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಉಗ್ರ ರೂಪತಾಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳು ಅವಳ ಅವತಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಗಡಗಡ ನಡುಗ ಹತ್ತಿದರಂತೆ, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರರು ಅವಳನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತಳನ್ನಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಒಂದೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದರು. ವಿಷ್ಣು ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆ, ಭವನಾಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭೋಂ, ಭೋಂ ಎಂದು ನಾದ ಹೊರಡಿಸುವ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ, ಈಶ್ವರ ಸರ್ಪವನ್ನು ಚಾವಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ದಂಡವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಾವಟಿಯಿಂದ ಮೈಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಣಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದನಂತೆ, ಈಶ್ವರ ಕೊಂಡಿಕಾರನಾದ, ಅಂದರೆ ದುರಗಮುರಗಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿದ. ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು, ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಉಧೋ... ಎಂದು ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಲಾರಂಭಿಸಿದ ಇವನೇ ಆಸಾದಿಯಾದ. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಈ ಹದನ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಸುನಕ್ಕಳಂತೆ. ದೇವತೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆಸಾದಿ ಇರಲೇಬೇಕು.'[೧೬]

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕತೇಕಲಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದ 'ಕಪ್ಪಗೆರೆ ಕರಿಯಮ್ಮ ದೇವಿ'ಯ 'ಪಟ್ಟದ ಆಸಾದಿ'ಯಾಗಿ ಮುದ್ರಾದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿರುವ ಆಸಾದಿ ಚಂದ್ರಪ್ಪ, ನಿರಕ್ಷರ ಕುಕ್ಷಿಯಾದರೂ ಕೇಳುಗರ ಅಂತಃಕರಣ ಕಲಕುವಂತೆ 'ಆಸಾದಿ ಪದ'ಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಲಗೆ ವಾದನದೊಂದಿಗೆ ಆಸಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಮೈದುಂಬಿ ಹಾಡುವ ಚಂದ್ರಪ್ಪ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಸಾಗರ ನಿರ್ಮಾಣದಂತಹ ಸಮಕಾಲೀನ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕಣಿವೆ ಮಾರಮ್ಮನ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಸಿಗೊಳಿಸಿ ಹಾಡುವ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವನು.

ಆಸಾದಿಗಳು ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರಗಳಂದು ಅಮ್ಮನ ವಾರಗಳೆಂದು 'ತಾನ ಮಾಡಿ-ಕುಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ' ಒಂದೊತ್ತು ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ದೇವರ ಹಲಗೆ'ಗಳನ್ನು

ನುಡಿಸುವಾಗ ನೇಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸಾದಿಗಳು ಕಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ದೇವರ ಹಲಗೆ' ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ 'ಗದ್ದಿಗೆ ಹಲಗೆ' ಯಾವಾಗಲೂ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. 'ಮುದ್ರೆ ಹಲಗೆ'ಗಳನ್ನು ಊರ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಕಟ್ಟಿ ಜಂತೆ ಗಳಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಮ್ಮನ ವಾರದ ದಿನ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಟ್ಟದ ಕೋಣದ ಚರ್ಮದಿಂದ ಹಲಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಕಟ್ಟಿದ ಹೊಸ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಗಂಗಾಪೂಜೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೋಳಿ ಕಡಿದು ಎಡೆ ಹಾಕಿದ ನಂತವೇ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹಲಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಸಾದಿಯನ್ನು ಮಾರಿಯ ಮಗ, ಮಾರಿಯ ದೂತ, ಅಂಗರಕ್ಷಕ, ಹಾಸ್ಯದವನು, ಅಸಾಧ್ಯದವನು, ಹೊಗಳುಭಟ್ಟ, ಕೋರುಮಕ್ಕಳ ರಾಯಭಾರಿ, ಅಸಾದಿ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಆಸಂದಿ, ಅಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿಗೆ ಆಸೆಯಾದ ಮಗ ಆಸಾದಿ. ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿ ಕಿರಿಮಗನನ್ನು 'ನೀನು ಆಸೆ ಆದಿ' ಅಂದಳಂತೆ. ಆಸೆ+ಆದಿ=ಆಸ್ಯಾದಿ>ಆಸಾದಿ ಆಗಿದೆ. ಕೆಲವರು 'ಅಸಾದಿ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಕಿಟೆಲ್ ಅರ್ಥಕೋಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಆಸಾದಿ ಶಬ್ದ 'ಪ್ರಸಾದಿ' ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸಾದಿ–ಹಸಾದಿ–ಅಸಾದಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಈ ಅರ್ಥಕೋಶದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ಆಸಾದಿ' ಎಂದರೆ 'ಕೆರ ಹೊಲೆಯುವವನು, ಅಟ್ಟೆ ಚುಚ್ಚುವವನು, ಆ ಊರೊಳಗಣ ಆಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ನೀವು ಭಕ್ತರಾಗಿರೆಂದು' ಧರಣಿಪಂಡಿತ ವಿರಚಿತ 'ಬಿಜ್ಜರಾಜ ಚರಿತ್ರೆ'(ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬೫೦)ಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ 'ಆಸಾದಿ'ಯೇ ಸರಿಯಾದ ಪದವೆಂದು ಬಸವರಾಜ ನೆಲ್ಲಿಸರ ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ 'ಪ್ರಸಾದಿ' ಶಬ್ದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆದಿಜಾಂಬವ ಶಬ್ದಮೂಲದ 'ಆಸೆ–ಆದಿ'ಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥನಿಶಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಸರಿ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾರಿಯ ಆರಾಧಕರಾದ ಆಸಾದಿಗಳು ಅಪ್ರತಿಮ ಜಾನಪದ ಕಲಾವಿದ–ಹಾಡುಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಸಾದಿ ಕಲೆಗಾಗಿ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತನಾದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮುತ್ತುಗದೂರು ಆಸಾದಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲೊಬ್ಬ. ಮುತ್ತುಗದೂರು ಹನುಮಂತಪ್ಪನ ಪ್ರಕಾರ ಆಸಾದಿಯು ಇಡೀ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದವರಿಗೆ ಬಲು ಆಸೆಯಾದ (ಹಾಸ್ಯದ) ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಸಾದಿಯನ್ನು ಹಾಸ್ಯದವನು ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆಸಾದಿಗಳು ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಮದಲಿಂಗಿತ್ತಿ(ಮದುವೆ ಹೆಣ್ಣು) ಮಾಡುವುದು, ರಂಗ ಹಾಕುವುದು, ಕೋಣ ಬಲಿಕೊಡುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಿದಾರನಾಗಿ ಅಮ್ಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದು, ಚರಗ ಚೆಲ್ಲುವುದು, ಘಟೆ ಹೊರುವುದು, ರಂಗ ಎತ್ತುವುದು ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೇವಿಯ ಎದುರು 'ಬಂಡಪದ'

ಹಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಸಾದಿಗಳು ಜಾತ್ರೆಯ ಜನಾಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. "ಆಸಾದಿಯನ್ನು ದೈವದ ಒಕ್ಕಲುಗಳವರು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅವನ ಕೈಲಿ ಎಂಜಲು ತೆಗೆಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ಎಂಜಲು ಮಾಡಿದ ಆಹಾರವನ್ನಾಗಲೀ, ಹಳಸಿದ್ದು, ತಂಗಳು ಅನ್ನ ಮುಂತಾದವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುವಾಗ, ಅಮ್ಮನ ವರಪುತ್ರನೆಂದೇ ದೇವದೂತನೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ".[೧೭]

ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ ಮಾರಮ್ಮನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮಾಡದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಊರಗೌಡರು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು, ಬೇಡರು, ಈಡಿಗರು, ಕುಂಬಾರರು, ಮಡಿವಾಳರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಮುಂತಾದವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಪಟ್ಟದ ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕುಂಬಾರ ಘಟ ತಯಾರಿಸಿದ, ಅಗಸ ಪವಿತ್ರ ನಡೆಮುಡಿ ಹಾಸಿದ, ಗಾಣಿಗ ತೈಲನೀಡಿದ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ದೇವರನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಟ್ಟ, ಬಡಗಿ ತೇರು ಕಟ್ಟಿದ, ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ದೇವದಾಸಿ(ಬಸವಿ)ಯರಾದರು. ಜೇಡ ದೇವರ ವಸ್ತ್ರ ನೇಯ್ದುಕೊಟ್ಟ, ಈಡಿಗ ಪವಿತ್ರ ಹೆಂಡದ ಘಟೆ ಒದಗಿಸಿದ, ಉಳಿದ ಕೈವಾಡದವರು ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವುದು, ಪಂಜು ಉರಿಸುವುದು, ದೇವತೆಯ ಘನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು! ದ್ರಾವಿಡರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಯರು(ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು) ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರಮ್ಮನ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿ. ಇವಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸುಬ್ಬರಾಯನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಮಾದಿಗರ ಕದರನು ಮದುವೆಯಾದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ರಕ್ತ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕದರ–ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ವರ್ಣ ಸಂಕರದಂತಹ ಮದುವೆಗಳು ಮುಂದೆಂದಿಗೂ ನಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಇಂತಹ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಇಂತಹ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಬಲ್ಲ ಸಮರ್ಥ ವಕ್ತಾರನನ್ನಾಗಿ ಆಸಾದಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಮಾರಿ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುವವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹುಡುಗಿ. ಮಾರಿಹಬ್ಬದಂದು ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಾಡಿಕೊಂಡು ಕಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗ. ಬಲಿಕೊಡುವವನು ಕೆಳಜಾತಿಯ ತಳವಾರ. ಮಾರಮ್ಮನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಪಾಂಚಾಳ(ಆಚಾರಿ). ಮಾರಿಯ ಘನಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವವನು ಮಾದಿಗರ ಆಸಾದಿ; ಮಾರೆಮ್ಮನ ಮಗ. ಜೋಂಕಿಣಿ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಅಥವಾ ಹಲಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಅಶ್ಲೀಲ ಬೈಗುಳಗಳಿಂದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವವರು ಮಾದಿಗರು. ಬೇವಿನುಡುಗೆ ಉಟ್ಟು ಬೆತ್ತಲೆಸೇವೆ ನಡೆಸುವವರು ಕೆಳಜಾತಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳು. ಇದು ವೈದಿಕಶಾಹಿಯ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಸೃಷ್ಟಿ. ಮಾರಿಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಯು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವ ಜಾತಿವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ– "ಊರ

ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಣ ಕಡಿದು ಅದರ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ, ಊರ ಸುತ್ತ ಚೆಲ್ಲುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು, ಕೃಷಿಕ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಊರಿನ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ 'ಸಮಾಜವಾದಿ ಆಚರಣೆ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದೇ ಮಾರಿಹಬ್ಬ, ಇದೇ ಕೋಣನ ಕಡಿಯುವ ಆಚರಣೆ ಇವತ್ತು ಸವರ್ಣೀಯ ಭೂಮಾಲೀಕ ಹಾಗೂ ದಲಿತರ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುವ ಕೊಳ್ಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ದಲಿತರು ಕೋಣಬಲಿಯನ್ನು ಪೋಲೀಸರ ಸಹಾಯದಿಂದಲಾದರೂ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಇದರ ಜತೆಗೆ ಇದ್ದ ಸಿಡಿಯಾಡುವಂಥ 'ದೇಹದಂಡನೆ'ಯ ರಿಚ್ಯುವಲ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. 'ಅವೈದಿಕ'ವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವುಕ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದು ಮೆಚ್ಚುಗಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ, ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಪಮಾನದ ಬಿಂದುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಅದೇ ಸಮುದಾಯದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ತಲೆಮಾರು, ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದೀಗ ನಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭದ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ವೈರುಧ್ಯ".[೧೮]

ಮಾರಿದೇವತೆಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟದ ಕೋಣದ ತಲೆಯನ್ನು ಮೂರು ದಿನ ದೇವಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ರಾಗದೀವಿಗೆ' ಉರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಆ ತಲೆಯನ್ನು ಊರಿನ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಹೂತು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಪಟ್ಟದ ಕೋಣದ ತಲೆ ಹೂಳಿದ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ 'ಅಮ್ಮ'ನ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೂಳದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಆ ತಲೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಗೆದ್ದಲುಹುಳು, ನಾಯಿ, ನರಿಗಳು ತಿಂದು ಅಸ್ತಿಪಂಜರಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳಕಾಕರಿಂದ ಊರಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು, ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಬೆಳೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು, ಕೆರೆನೀರು ಮತ್ತು ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೀನು, ಸೀಗಡಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೆದರುಗೊಂಬೆಗಳಾಗಿ ಎತ್ತರದ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅನಾಥವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕೋಣದ ತಲೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಊರಿನ 'ಹುಲುಸು' ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೋಣದ ತಲೆಯ ಅದೇ ಮಾದರಿಯ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೋಣನ ತಲೆಯ ಈ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪಗಳು ವೀರಗಲ್ಲು ಅಥವಾ ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳಂತೆ ದೇವಾಲಯ ಅಥವಾ ಊರಿನ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸದೆ, ಊರಿನ ಕೆರೆಯ ಅಂಗಳ, ಏರಿ, ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಣನ ತಲೆಯ ಇಂತಹ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೊರಬ, ಬನವಾಸಿ, ಶಿಕಾರಿಪುರ, ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾನಗಲ್, ಹಿರೇಕೆರೂರು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಸಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕ್ವಾಣಕಲ್ಲು ಭರಮಪ್ಪ, ಕ್ವಾಣಕಲ್ಲು ದುರ್ಗಪ್ಪ, ಕ್ವಾಣಕಲ್ಲು ಭೂತಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣನ ತಲೆಯ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ದಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಗಲವಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಕರ್ಷಕ ಕೊಂಬುಗಳು, ಹೊರಚಾಚಿದ ನಾಲಗೆ, ಮುಂಚಾಚಿದ ನೀಳವಾದ ಕಿವಿಗಳು, ಕೋಡುಗಳ ಮಧ್ಯೆ

ಕಮಲವನ್ನು ಕೆತ್ತಿ, ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಕಾದಾಡಿ ನಂತರ ಅಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು ಈ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು.ಈ ಶಿಲ್ಪ ಚಿತ್ರಗಳಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಂಡಿ-ಚಾಮುಂಡಿ, ಕಾಳಿ, ಭದ್ರೆ ಮುಂತಾದದೇವತೆಗಳು ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡಿನ ವೀರನಾಯಕರನ್ನು ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಥನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಕೋಣದ ತಲೆ ಅಥವಾ ಕೋಣವನ್ನು ಪಾದಪೀಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಂಥ ಸಂಹಾರದ ಸಂಕೇತ ಈ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳಿರಬಹುದು.

ದೇವರ ಬೈಗುಳದ ಆಸಾದಿ ಬಂಡಪದಗಳು

ಆಸಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಾಡುಗಳನ್ನು 'ಬಂಡ ಪದಗಳು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಮ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಬಯ್ಯುವ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಬಂಡಪದಗಳಿವೆ. ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ತೀವ್ರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾವಿಂದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಜಾಡು ಹಿಡಿಯದ ಮುಗ್ಧ ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಷ್ಟೆ. ಮೂಲಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಸಾದಿಗಳು ಅಂದರೆ ಮಾದಿಗ ಕುಲಸ್ಥರು ಇವತ್ತಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂತಹ ಜೀವಂತ ಆಚರನೆಗಳು 'ಮಾರಿಜಾತ್ರೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪದರ ಪದರವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆಯು ದೇವರನ್ನೇ ಬೈಯುವ 'ಊರಹಬ್ಬ'ವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು, ಜನಜಾತ್ರೆಯು ವಾಚಾಮಗೋಚರ ಬೈಗುಳದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗೇಳುತ್ತದೆ.

ಆಸಾದಿಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಒಂದು ಕಲಾವಿದರ ವರ್ಗ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಕರೇಕುಲದ ಕದರನು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹವಾದ ಮೂಲಮಾದಿಗ. ಕಪ್ಪುವಳಿ ಮಾದಿಗ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಆಸಾದಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದೇ ಇಂದಿನ ಆಸಾದಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಳಿಯಕಟ್ಟು ಸಂತಾನವೆಂದೂ, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮದೇ ಮಾದಿಗ ಕುಲದ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಖೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಇಂತಹ ಆಸಾದಿಗಳು ಯಾವುದೇ ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಆಕ್ರಮಣದ ನಡುವೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವಂತಿಕೆ ಮಾರಿಜಾತ್ರೆಯ ಮಾರಮ್ಮನ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅಂಜಿಕೊಂಡು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಂಡಪದಗಳ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ದೇವರನ್ನು ಬೈಯ್ಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಸಾಮಾಜಿಕರನ್ನು ಹೀನಮಾನ ಬೈಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

ಆಸಾದಿಗಳ ಬೈಗುಳಗಳು ಶಿಷ್ಟ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಶ್ಲೀಲವಾಗಿ ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾಗಿ ಅಶ್ಲೀಲ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೈಯ್ಯಲು ತುಂಬಾ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ದೇವತೆಯೇ ನೀಡಿದಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಅದೊಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ಆಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಬೈಯುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ಬಂಡಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರಾಧಿಸುವ ದೇವತೆಯ ಮೊಲೆ, ಕೂದಲು, ಯೋನಿ, ತೊಡೆ, ಕುಂಡೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುರತ ಲೀಲಾ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಅಂಗಾಂಗ ಸೂಚಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡ ಶಿಷ್ಟ ಮನೋಭಾವದವರಿಗೆ ಆಸಾದಿಗಳ ಬಂಡಪದಗಳು 'ಅಶ್ಲೀಲ', 'ಅಸಭ್ಯ'ವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ಲೈಂಗಿಕ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಬಂಡಪದಗಳನ್ನು ಏರಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರ ಎದುರಲ್ಲೇ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಜಗತ್ತು ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಶೀಲ-ಅಶ್ಲೀಲತೆಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಯೋನಿ, ಶಿಶ್ನ, ಪೃಷ್ಠ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ದೇಶಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೆಗ್ಗುಸಿಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಬಳಸುವುದು ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಧಾನವೂ ಆಗಿದೆ. ಭಾಷೆಯು ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆವರಣವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಅನನ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಆಸಾದಿಗಳು ತಮಗೆ ಜೀವನ ಪೊರೆಯುವ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಆಶ್ರಯಧಾತರಾದ ಭೂಮಾಲೀಕ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಹಕ್ಕುದಾರಿಕೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು? ಅವರ ನಿಂದನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ಆಸಾದಿಗಳೇ ಹೇಳುವ ದಂತಕಥೆಯೊಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮಾರಿ ಪರಿಷೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ನರಮಾನವರ ತನಕ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜೀವಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಮನಸೋ ಇಚ್ಛೆ ಅಶ್ಲೀಲ ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಆಸಾದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು, ಆಳು-ಅರಸ ಹೀಗೆ ಯಾರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೈಯ್ಯಬಲ್ಲರು. ಆಸಾದಿಗಳು ಹೀಗೆ ದೇವರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬೈಯ್ಯಲು ಏನು ಕಾರಣವೆಂದು ಆಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ 'ಇಡೀ ಸಮಾಜದವರು ನನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವಾಗ ಸುಮ್ಮನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತರೇ ಹೊರತು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಈ ಬಲಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿ, ಅಣ್ಣಂದಿರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆಸಾದಿಗಳಾಗಿ ನಾವು ಅನಾಥರಾದೆವು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬೈಯ್ಯುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಾರಮ್ಮನನ್ನು ಬೈಯ್ಯಲು ನಿಮಗೆ ಕಾರಣವಿದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಶ್ಲೀಲವಾಗಿ ಬೈಯ್ಯೋದ್ಯಾಕೆ? ಎಂದರೆ ಆಸಾದಿಗಳ ಹಿರೀಕನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ್ದು ಇದು: "ಜನಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬೈತೀವಿ ಅಂದ್ರೆ; ಈ ಉತ್ತಮರು ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರೆಲ್ಲಾ

ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ಕಾಲ ದನಗಳಂತೆ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಟ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಮಾರಮ್ಮ ದೇವತೆಯು ಪೂಜಾರಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದು ‘ಆಸಾದಿಗಳು ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಈ ಪರಿ ಕಾಟ ಕೊಡೋದು ಥರವಲ್ಲ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿ" ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟಳಂತೆ. ಅದ್ಕೆ ನಮ್ಗೆ ವರ್ಷವೆಲ್ಲಾ ಗೋಳು ಹೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳೋರ್‍ನೆಲ್ಲ ಆವೊತ್ತು ಬೈದು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಕತೀವಿ’ ಎಂದನು. ಅಂದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಆಡು, ಕುರಿ, ಕೋಣ ಕಡಿದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ‘ಬಾಡಿಟ್ಟು’ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವರ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳವರು ಸಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ತಾನು ವರ್ಷವಿಡೀ ಶೋಷಿಸುವ ಜನರ ಆಕ್ರೋಶ ಹೊರಹಾಕಲು ದೇವತೆಯ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ನಿಂದೆಯ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ದಮನಿತರ ಆಕ್ರೋಶವು ಆಸ್ಫೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಣ್ಣಗಾಗಿಸಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಉಪಾಯವಿದು".[೧೯]

"ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಕಗ್ಗೊಲೆ ಮಾಡಿರುವುದರ ಮೂಲಕವಷ್ಟೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಜನಾಂಗಗಳ ‘ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ’ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಬೆಂದು ಹೋಗದಂತೆ ತಣ್ಣಗಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆಂದೇ ಕೆಲವು ‘ಉಣುಟಣ ಃಭಿಜಜ’ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ‘ಸ್ತ್ರೀ’ ಬಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ‘ಸತಿ’ಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದವಳಿಗೆ ಬಾಗೀನ ಕೊಡುವವರೆಗೂ ಈ ಆಚರಣೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹರಡಿದೆ. ‘ಬಲಿ’, ಬಲಿದಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ‘ಆದಿಮ’ನ ಅರಿವಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಆಚರಣೆಗಳ ಅಂತಃಸತ್ವವೂ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ‘ಪ್ರೇ’ ಮತ್ತು ‘ಪ್ರಿಡೇಟರ್’ ಎರಡರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅವಲಂಬಿಸುವಾಗ ಆಗುವ ಒಪ್ಪಂದದ ಬೆಸುಗೆ"[೨೦] ವರ್ಣಸಂಕರ ವಿವಾಹದ ಈ ಮಿತ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮಿತ್ ವಿಲೋಮ ವಿವಾಹದ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ವರ್ಣಸಂಕರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳಾಗದಂತೆ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಮಿತ್‌ಅನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದೆ.

ತಮ್ಮನ್ನು ಅಮ್ಮನ ಸೇವಕರು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸಾದಿಗಳು, ‘ಮಾರಮ್ಮ ನಮಗೆ ತಾಯಿ; ನಾವು ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳು’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ದೇವರನ್ನು ತಾಯಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅವಳ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಭೋಗಿಸುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಢಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ವಿಚಿತ್ರವೂ, ವೈರುಧ್ಯವೂ ಆದ ವಿದ್ಯಮಾನದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಾಕ್ತಪಂಥದ ಹಿನ್ನಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ವಿಚಿತ್ರವೂ ಆದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಮಿಲನದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇವೆಯಷ್ಟೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ‘ಸೌಂದರ್ಯ ಲಹರಿ’ಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣನೆ

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬನಶಂಕರಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಸುಗಾಲಗೊಂಬೆಯ ಆಚರಣೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ನಗ್ನ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಿ ತೇರಿನ ಕೆಳಗೆ ಮಾರುವುದುಂಟು. ಅದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದವರು, ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾಗದವರು ಹೊಯ್ದು ತೂಗುವರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಲೈಂಗಿಕ ಮಿಲನದ ಜಾಗಗಳು ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದವು ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ".೨೧ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮಿಥುನ ಆಚರಿಸುವ ಜಾಗಗಳಾಗಿದುದ್ದ ರಿಂದಲೇ ಆಸಾದಿಗಳ ಬಂಡಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಥುನ ತತ್ವದ ವಿವರಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಮಾದಿಗರು ಶಾಕ್ತಪಂಥೀಯರು. 'ಶಾಕ್ತಪಂಥ'ದ ಪಂಚತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ(ಮತ್ಸ್ಯ, ಮುದ್ರಾ, ಮೈಥುನ, ಮಾಂಸ, ಮದ್ಯ) ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮದ್ಯಗಳ ಸೇವನೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದೆ. ಶಾಕ್ತಪಂಥೀಯ ಆಚರಣೆಗಳ ನೆನಪುಗಳ ಪುನರಭಿನಯಗೊಳ್ಳುವ ಆಸಾದಿಗಳ ಆಚರಣಾ ಪ್ರಧಾನ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಅಥವಾ ಈಚಲ ಹೆಂಡವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಘಟೆ, ರಕ್ತದೊಂದಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕಲೆಸಿದ ಚರಗ, ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಕ್ಷತ್ರ ಮುದ್ರೆ, ಕೋಣಬಲಿ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವೂ ಶಾಕ್ತದ ತಂತ್ರಪಂಥಕ್ಕೂ ಮಾದಿಗರಿಗೂ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಆಸಾದಿಗಳು ಅಮ್ಮನ 'ಮುದ್ರೆ' ಒತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬಾದ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾವು ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಅವರು ಆಸಾದಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಕ್ತಪಂಥದ ಪಂಚ'ಮ' ಕಾರಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಮೈಥುನ(ನಾರಿಯೋಗ) ತತ್ವವನ್ನು ಆಸಾದಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಊಹೆ ನಿಜವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಅವರೇ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ 'ಆಸಾದಿ ಪದಗಳು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ 'ಬೈಗುಳ'ಗಳಲ್ಲ; 'ಅಶ್ಲೀಲ'ವೂ ಅಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಶಾಕ್ತ ಆಚರಣೆಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು.

ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೂಳೆ ಸೇವೆ

ತುಮಕೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗೂಳೂರು ಹೋಬಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಾಸಲು ಗ್ರಾಮದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಕಾಳಘಟ್ಟಮ್ಮ. ಈ ದೇವತೆಗೆ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಮಾರಿ ದೇವತೆಗೆ ಕಡೆಯುವಂತೆಯೇ ಕೋಣವನ್ನು ಕಡಿದು ತಲೆಯನ್ನು ಗುಡಿ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮುಂಗಾಲನ್ನು ಕಡಿದು ಬಾಯಿಗೆ ಇಟ್ಟು, ಎದೆಯೊಳಗಿನ ಕೊಬ್ಬು ತೆಗೆದು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಗದೀಪ ಉರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಆಚರಣೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೋಣದ ಬಲಿಯ ನಂತರ ಮಣೆಗಾರರು ಕೋಣದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕುಯ್ದು ಪಾಲಾಕಿ ಆ ಊರಿನ ಗೌಡ, ಪಟೇಲ, ಶಾನುಭೋಗ ತೋಟಿ-ತಳವಾರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪಾಲು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣದ ಮಾಂಸ ಬಳಸದ ಜಾತಿಗಳು ತಮಗಿಷ್ಟ ಬಂದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಣೆಗಾರರು ಕೋಣದ ಬಾಡು ಬೇಯಿಸಿ ಅದರ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ತಂದು ತಮ್ಮ ಬಾಯೊಳಗಿನ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆವೇಶಭರಿತರಾಗಿ ದೇವರಗುಡಿ ಮುಂದೆ

ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣನ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅರೆ–ತಮಟೆಗಳ ಗಸ್ತಿಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು 'ಮೂಳೆಸೇವೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಗೂಳೂರಿನ ಸುತ್ತಲ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನ ಸಾಸಲು ಗ್ರಾಮದ ಮಾದಿಗರ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೂಳೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲೊಂದು ತರ್ಕವಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬೇಕು. ಕೋಣವನ್ನು ಮಾರಮ್ಮನ ಗಂಡ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಳಘಟ್ಟಮ್ಮನು ಮಾರಮ್ಮನ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ. ಮಾರಮ್ಮನ ಗಂಡನಾದ ಕೋಣವನ್ನು ಕೊಂದ ಬಳಿಕವೂ ಅದರ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಸಹ ರುದ್ರಭಯಂಕರವಾಗಿ ಈಡಾಡಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಆಗದಂತೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಭೀತಿ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳ ತಂತ್ರ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕೋಣದ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೀಬತ್ಸಕರವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವುದು, ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮಾದಿಗರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಈ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮದುವೆಯಾದ ದಲಿತನು ಕೋಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾದಿಗರ ಗೆಲುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ತರ್ಕ ಕೋಣದ ಮಾಂಸ(ದನದ ಮಾಂಸ) ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೀಳರಿಮೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಜನರ ವಿರುದ್ಧ, ದನದ ಬಾಡು ಸೇವನೆಯನ್ನೇ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಿಗರು ಕೋಣನ ಮಾಂಸ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ರಾಜಾರೋಷವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮಾಜ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಾಗೂ ದನದ ಮಾಂಸಾಹಾರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಡೀ ಊರಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮಾಂಸದ ಪಾಲು ಹಾಕುವುದು ಗೋಸಂಗಿಗಳ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುವಂತೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರರಿಗೂ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಮಾಂಸದ ಪಾಲನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರ ಸ್ಮರಣೆಯೂ ಈ ಆಚರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಈ ಜಾತ್ರೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳೂ ಕೂಡ ಕೋಣದ ಮಾಂಸದ ಪಾಲು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಹಾಗೂ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವನು ತನ್ನ ಮಗನ ಮೂಳೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಈ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮೂಳೆ ಸೇವೆ ಆಚರಣೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಿದೆ. ಸಾಸಲು ಗ್ರಾಮದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಈ ಪುರಾಣಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಶಾಖಾಹಾರಿಗಳು ಮೂಳೆ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರನ್ನು ಕೀಳೆಂದು ಕಾಣುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಆದಿಮಾನವನ ಕಾಡುಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಆದಿಮಾನವ ತನಗೆ ಬೇಟೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಿಜಯವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅದು ಒಂದು ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ನಾಲಿಗೆ ಕುಯ್ಯುವ ಸತ್ಯವಾದಿಗಳು

ಮಾದಿಗರು ಸತ್ತದನಗಳನ್ನು ಕುಯ್ಯುವ ಮುನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯನ್ನು ಕುಯ್ದು ಆಚೆಗೆ ಎಸೆಯುವರು. ಬಳಿಕ ಎದೆ ಭಾಗದಿಂದ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಕುಯ್ದು ಪಾಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದ ಸತ್ಯವಾದಿ ಮಾದಿಗರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕದರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಮದುವೆಯಾದನು. ತನ್ನ ಹೆತ್ತ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಶುದ್ಧ ಮೂಗಿಯಾಗಿರಲು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯಸಂದ ಮಾದಿಗ ಕುಲಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗಿದನು. ಹೀಗೆ ಸುಳ್ಳು ನುಡಿದ ನಾಲಿಗೆಯ ಕದರನು ಕೋಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಾರಿದೇವತೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ, ಇಡೀ ಮಾದಿಗರು ಕೋಣನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಕದರನ ವಿರುದ್ಧ ತಮಗಿದ್ದ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದರಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ದನಗಳನ್ನು ಕುಯ್ದು ಪಾಲುಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಅವುಗಳ ನಾಲಿಗೆ ತುದಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಎಸೆಯುವ ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾದಿಗರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಕುಯ್ದು ಎಸೆಯುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗರು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳು ನುಡಿಯದಂತೆ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವಂತೆ ತಾವು ಇಂದಿಗೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆಂದೂ ಹಾಗೂ ಸುಳ್ಳು ನುಡಿಯವವರನ್ನು ಮಾದಿಗರು ಎಂದಿಗೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಲಿಗೆ ಕುಯ್ಯುವ ಸಂಗತಿ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆಂತಲೂ ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕದರನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವ ಜಾಯಮಾನವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಾಗ್ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಛಲವಾದಿಗಳು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಸತ್ಯವಾದಿಗಳು' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಠ ಪರಂಪರೆಯಿದ್ದು ಗುರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿಗಳನ್ನು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಕುಲಗುರುಗಳೆಂದು ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎಮ್ಮಾ ರೋಶಾಂಬು ಕ್ಲೌರವರು, "There is among the Madigas of the Canarese country a priestly tribe called Jambu, who never intermarry with the laity and live entirely on their contributions. A high priest, whose office is hereditary, takes frequent rounds through the country, collecting money and admonishing his followers. It is not difficult to frame the supposition that the tribal head in time became the priestly head" [೨೨] ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್ ಸಹ ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಊರಾಡುತ್ತಾ ಕಂತೆಭಿಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಜೋಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಇಡೀ ಕೇರಿಯ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕದರಿನಿಂದ ಸಾರಿಸಿ, ರಂಗೋಲಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಬೀದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ತಳಿರುತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಮುನಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ(ಮಾರ್ಕಾಂಡ ಮುನಿ, ಷಡಕ್ಷರ ಮುನಿ, ಓಂಕಾರಮುನಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮುನಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ಈ ಕುಲ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಸ್ವಾಮೀಜಿ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾಂಬವ ಮತ್ತು ಆತನ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರುಗಳು 'ಮುನಿ' ಎಂಬ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ(ಯುಗಮುನಿ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ, ಬೆಪ್ಪುಮುನಿ, ದಕ್ಕದ ಮುನಿ ಇತ್ಯಾದಿ). ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವಂತೆ ಜಾಂಬವ ಋಷಿಯನ್ನು ಜಾಂಬವ ಮುನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಋಷಿಮುನಿಗಳು ದೇವಗಣಕ್ಕೆ ನರಲೋಕದ ಸಂಗತಿಗಳ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಕೊಂಡಿಯಂತೆ ಕಾಣುವ ಮುನಿಗಳು(ಉದಾಃ ನಾರದ ಮುನಿ) ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ತಪಃಶಕ್ತಿಯ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡಿ ನಿಂತು ಇಡೀ ದೇವಲೋಕವನ್ನೇ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜರು ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಂದ ನಿಯೋಗ ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ನಿಯೋಗ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂತಹ ಮುನಿಗಳಲ್ಲ. ಇವರು ಸಂಸಾರಸ್ಥ ಮುನಿಗಳು.

ಜನವಾಡಿಕೆಯಿಂದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಗುರುಗಳು, ಕುಲಸೋಮಿಗಳು, ಗುರುವಿನ್ನೈಯ್ನೋರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರ, ಗುರುಗಳಿಗಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡ ಇಡೀ ಮನೆಯನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಜಲದಿಂದ ತೊಳೆದು ಕದರಿನಿಂದ ಸಾರಿಸಿ, ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರು ಮತ್ತು ಮೂಗ್ಗರುವಿನ ಗಂಜಳ(ಪಂಚಗವ್ಯ) ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟುತಟ್ಟು ಸೂತಕ-ಸಿಟುಗು ಇರುವ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಸುಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಹೊಸ ಹರವಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿ ನೀರು ತಂದಿರಿಸಿ, ಹಾಸಲು ಹೊದಿಯಲು ಹೊಸ ಚಾಪೆ ಹೊದಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಡಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದು ಬೇಕು-ಬೇಡಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ವಿರಕ್ತಮಠ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗರ ಯಾವುದೇ ಒಳಪಂಗಡದವಲ್ಲಾದರೂ ಹೆಣ್ಣು ತಂದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುಮಠದ ಮುನಿಪರಂಪರೆಯ ಹೊರಗಿನ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ನೀಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದಿಜಾಂಬವ

ಮುನಿಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ತರಬೇಕಾದಾಗ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿಯೇ ಗುರುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮುನಿವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು 'ಗುರುಮಗಳು' 'ಗುರುಪತ್ನಿ' ಅಥವಾ 'ಗುರುತಾಯಿ'ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರಿಂದರೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪವಿತ್ರ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತಳಾಗುವ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ತವರು ಮನೆಯ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ನಿಯಮ ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಊರ್ಜಿತದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಹರಳಯ್ಯ, ಧೂಳಯ್ಯ, ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಶರಣರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ದಾರ್ಶನಿಕ ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಇವರು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾವಿ, ಕಾಷಾಯ ವಸ್ತ್ರ, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ಗಂಧದ ಬೊಟ್ಟು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವನನ್ನು, ಜಂಬುನಾಥ ಅಥವಾ ಜಂಬುಲಿಂಗೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಇವರು ವೀರಶೈವಧರ್ಮದ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಶೈವಾರಾಧಕರಾದ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶಿವನ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಶುದ್ಧ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಮಾಂಸಾನ್ನಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಜಾಂಬವಗುರುಗಳು ಮಾಂಸಾಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದು, ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರು ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮಾಜದ ಹೊರಗಿನ ಜನಾಂಗಗಳಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಗೌರವ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮದುವೆ ದಿಬ್ಬಣವನ್ನು ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗದಂತೆ ತಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ ಗುರುವರ್ಗದವರ ಮದುವೆ ದಿಬ್ಬಣದ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಊರ ಮುಖ್ಯಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಮಾದಿಗರಾದ ಎಡಗೈ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಈ ದೇಶದ ಒಂದು ಮೂಲ ಜನಾಂಗ; ಆದಿ ಜನಾಂಗ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತಲೂ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರಿದ ಸಂಗತಿ ಪುರಾಣ ಮೂಲದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಋಷಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ಮುನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಆದಿಮೂಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಋಷಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮೌನಿಯಾಗಿರುವವನು ಮುನಿ ಎಂದರ್ಥ. ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಣೆಗಾರರು ಅಥವಾ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತ. ಮಾದಿಗರ ಕುಲಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಿಗರ ಪೂರ್ವಿಕನಾದ ಜಾಂಬವನು ತ್ರೇತಾಯುಗದ ರಾಮಾಯಣ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಡುಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾನರ ಕುಲಕ್ಕೆ ತಾತನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಮುನಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾದಿಗರು ಜಾಂಬವನನ್ನು ತಾತ ಜಾಂಬವ ಅಥವಾ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಾಂಬವರ ಕರಡಿ ರೂಪವು ಸಹ ವಾನರರಂತೆ ಪ್ರಾಣಿ ಮೂಲದ ಕುರುಹಿನದಾಗಿದ್ದು ಇದೇ ಜಾಂಬವಂತನು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದಿಗರ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಭಾರತ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಹೀಗಿದೆ– The jambavas are a class of Madigas, and are owing to some superiority, regarded as their gurus. In Sanskrit classics, they are spoken as kiratas or hill tribes (katha Saritsagara and Raghuvamsa). In the Ramayana, these hill tribes are known as vanaras or monkeys under the leadership of Jambavan-the bear and son of Bramha- who helped Rama against Ravana. This leader was very old, and most respected of them. In remembrance of this story, some among them assummed an air of superiority to the rest, and posed themselves as their gurus. To justify the title and dignity, they grow the beard and the hair on the head, put on a turban of ochre colour, wear ashes and addagandha on their forehead, and a linga or karadige, but no holy thread. It is said that from the time of their birth, they become charalingas, and at the eighth year they are initiated into the diksha. A Jambava boy is bathed and dressed in new cloth. He is given five kalasas, nine balls of ashes, nine pieces of cloth, and gaddige (pattamane, throne). He is enjoyed to have the purity of the tongue, that is, he should always speak the truth. He is made to wear the linga. Finally, some mantra is whispered into his right ear".[೨೩]

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ನಡೆಸಬೇಕು, ವಿರಕ್ತ ಜೀವನಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸದೆ ಲೌಕಿಕರಂತೆ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಲಗ್ನವಾಗುವುದು ತಪ್ಪು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಲಗ್ನವಾದರೂ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠಗಳ ಗುರುಗಳ ಜೀವನದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರು ವಿವಾಹ ಜೀವನವನ್ನು ಪಾರಮಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೋಪಾನವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಶಿವ–ಪಾರ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು–ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮ–ಸರಸ್ವತಿ ಮುಂತಾದ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳು ವಿವಾಹದ ಬಾಳುವೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಿಮುನಿಗಳಾದ

ವಸಿಷ್ಠ–ಅರುಂಧತಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ–ಮೇನಕೆ, ಊರ್ವಶಿ, ಜಮದಗ್ನಿ–ರೇಣುಕೆ, ಗೌತಮ–ಅಹಲ್ಯೆ ಮುಂತಾದವರು ವಿವಾಹಿತರೇ. ಶರಣ ಚಳುವಳಿಯ ನೇತಾರರಾದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ವಿವಾಹಿತರು. ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತ ಅಥವಾ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮೂಲ ಪುರುಷನೆಂದು ಮಾದಿಗರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಮಠ

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮೂಲಗುರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಈಗಿರುವ ಲಭ್ಯ ದಾಖಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನೃಪ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕವರ್ಷ ೧೦೬೧ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೪೯ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಜಾಂಬವಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ವಂಶವೃಕ್ಷವು ನಮೂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೪೯ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂಭತ್ತು ಶತಮಾನ(ಇಲ್ಲಿಗೆ ೮೬೨ ವರ್ಷ)ಗಳಿಂದಲೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಪರಂಪರೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ ಪರಂಪರೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. 'ಪೂರ್ವಿಕರು ಬರೆದಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಈ ವಂಶವೃಕ್ಷದ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಏಳೆಂಟುನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಜಾಂಬವ ಮಠ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರೆದು ಬಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀಮದ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನವು ಭಾರತದೇಶದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸಿರುವ ೭ನೇ ಗುರುಪೀಠವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಶೈಲ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ಕಡಪ, ನೆಲಮಂಗಲ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಮಠಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕರ್ನಾಟಾಂಧ್ರದ ಮಾದಿಗರ ಪಂಚಮಠಗಳೆಂದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕಾಶಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವಗುರು ಚಂದಾಯಮುನಿ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಶ್ರೀಮನ್ನೃಪ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕವರ್ಷ ೧೦೬೧ರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೧೪೯ರಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆಂದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಚಂದಯ್ಯಮುನಿ ಅಥವಾ ಚಂದಾಯಮುನಿ(ಚಂದಮುನಿ) ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಡಪ ಮಠವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಿಚ್ಚಮುನಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬೆಜವಾಡ ಮಠವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಚಂದಾಯಮುನಿಗಳ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ವೆಂಕಟಮುನಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀಶೈಲದಿಂದ ಕಡಪ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಾದ ಆನಂದಮುನಿಯವರು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಗೆ ಬಂದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ೩೦ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆಂದು ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಶ ೧೬೭೮ರಲ್ಲಿ ಚಂದಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳು, ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕುರಿತು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಡಪ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಚಂದಮುನಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ 'ಏಕ್‌ನಾಮ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಪಚ್ಚಾ ಸಾಹೇಬ ನವಾಬರು' ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಮತ್ತು ಚಂದಯ್ಯಮುನಿಗಳು ನವಾಬರ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಠ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನವಾಬರು ನಲವತ್ತು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿದರೆಂದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೊನಲುಪಾಕಿಯ ನುಲುಕಚಂದಯ್ಯ ಮಠದ ನುಲುಕಚಂದಯ್ಯಲು ಮತ್ತು ನುಲುಕಸಂಗಯ್ಯಲು ಮಾದಿಗರ ಜಾತಿ ಗುರುಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಂಶವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಾರುವ ಪೂರ್ವಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾದಿಗರ ಗುರುಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ, ಕುಲಕಥನ, ಕುಲವಿಕಾಸಗಳ ಕುರಿತಾದ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾದಿಗವಾಡಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವಾಗ ಕೆಲವು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಾಂಬವಗುರು ಮಠಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ನವಾಬರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಅರಸರು ಬಿಲ್ಲೆ ಜವಾನರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೬೩ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಬಿಲ್ಲೆ ಜವಾನನ ಮೂರು ಕಂಚಿನ ಬಿಲ್ಲೆಗಳು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಜಾಂಬವಗುರು ಮಠದ ಅಧಿಕಾರದ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರದ ಗುರುತುಳ್ಳ ಪಾಲು ಪಾರೀಕತ್ತಿನ ಕುರಿತು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೧ರ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಆರು ಜನ ಜಾಂಬವ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಾದಿಗವಾಡಿಗಳನ್ನು ಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹದಿಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಂತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವ ಬಿಲ್ಲೆಜವಾನರ ಕಂಚಿನ ಬಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ೧೮೬೩ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದಿವಾನರು ಬಿಲ್ಲೆಜವಾನರ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಲ್ಲೆಜವಾನರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಡವಾಲಿ, ಲಾಂಛನಗಳು, ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ರಾಜಮುದ್ರೆಗಳಿರುವ ಕಂಚಿನ ಬಿಲ್ಲೆಗಳು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ದಫೇದಾರರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದರಿಯ ತುರಾಯಿಗಳು, ಟೋಪಿಗಳು, ಬಿಳಿಜರಿಯ ಅಡ್ಡಶಲ್ಯಗಳು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಯ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದಲ್ಲಿವೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮಠಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಸೇವಾವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಲಂ ಬರೆಯುವ ಶಾನುಭೋಗರು, ಬಿಲ್ಲೆ ಜವಾನರು, ಪಾರುಪತ್ಯದಾರರು ಇದ್ದರು. ಇವರು ಮಠಗಳ ಆಡಳಿತ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಭಕ್ತರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ, ಮಠಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ದೇಖಿರೇಖಿ

ಮಾಡುವುದು. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮಠದ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳಿಗೆ 'ಬಿಡದಿ-ಬಿನ್ನಾಯ'ಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರೊಂದಿಗೆ 'ಸರ್ಕೀಟು' ಹೋಗುವುದು. ಮಠದ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಮಠದ ಪರಿವಾರದವರ ರಕ್ಷಣೆ ಮುಂತಾದ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದರು. ಸೇವಾವರ್ಗದವರು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸೇವೆಯನ್ನು 'ಸರ್ಕೀಟು' ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳ ಭೇಟಿಯನ್ನು 'ಬಿಡದಿ-ಬಿನ್ನಾಯ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಪತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ-

" ಓಂ ನಮೋ ಶ್ರೀ ಜಂಬುನಾಥೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ॥ ಜಲಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಕೊರಳನೆ ಕೊಯ್ದು ಮುದದಿಂದ ಜಲಕೆ ಹೆಪ್ಪನು ಕೊಟ್ಟ ದೇವ॥ ನೆಲನ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಫಲಗಳ ಬೆಳೆಸಿದ ಚೆಲುವ ಹೃಷಭೇಶ ಸಲಹೆಮ್ಮನು ॥೧॥". ಈ ಪದ್ಯ ಹೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಧರ್ಮಪುರ ಸಮ್ಮತು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ಜಾಂಬವಗುರು ಶಕ್ತಿಮುನಿಗಳು ೧೫-೯-೧೯೧೪ರಂದು ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವುದು ಮಠದ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ದ್ರವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಘನರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದು ಸಕಲ ಜೀವಮಂಡಲದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಬಗ್ಗೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ಬಿಲ್ಲೆಜವಾನರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದುದರ ಆಧಾರವಾಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಂಚಿನ ಬಿಲ್ಲೆಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಬರೆಹ ಹೀಗಿದೆ:

"ಶ್ರೀಮನ್ ಮಯಿಸೂರ ದಿವಾನ್ ಸಾಹೇಬರವರಿಂದಾ, ಹುಕುಂ ೧೮೯೩ನೆ ಕಡಪ ಮಠದ ಶಿಂಹಾಸನದ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠ ಜಾಂಬುವ ಮುನಿ ಗುರುಸಂಸ್ಥಾನದ ಜವಾನ್ ಬಿಲ್ಲೆ ನಂ-೧ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮನ್ ಮಯಿಸೂರ ದಿವಾನ್ ಸಾಹೇಬರವರಿಂದಾ ಹುಕುಂ ೧೮೯೩ನೆ ಕಡಪ ಮಠದ ಶಿಂಹಾಸನದ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠ ಜಾಂಬುವ ಮುನಿ ಗುರುಸಂಸ್ಥಾನದ ಜವಾನ್ ಬಿಲ್ಲೆ ನಂ-೩"

ಇದನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಲ್ಲೆ ಜವಾನರು ರಾಜರ ಹುಕುಂಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜಾಂಬವಗುರುಗಳ ಜಯರೇಖೆಗಳನ್ನು ಊರಿನವರೆದುರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಕುಲವಳಿಯ ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಮಠದ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಾಜರು ಮತ್ತು ನವಾಬರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಆಢ್ಯತೆಯಿಂದ ಇದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಮಠಕ್ಕೆ ನವಾಬರು ಮತ್ತು ರಾಜರು ಒದಗಿಸಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲೆ, ಡವಾಲಿ, ಮೈಮೇಲಿನ ಕೆಂಪುಪಟ್ಟಿಗಳು, ಪಾಲಿಕೆ, ಛತ್ರಿಚಾಮರ, ಗೊಂಡೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮುನಿ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಹೆಬ್ಬೂರಿನ ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಮುದಿಗುನ್ನಯ್ಯನವರ ಮೂಲಕ ಯಾರದೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಮಾನವಿರಿಸಿದರು.

ಕೇವಲ ಜಾತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮೆರೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪದ ಮಠ-ಪೀಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಮಾದಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರಾದ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಧೂಳಯ್ಯ ಹರಳಯ್ಯ, ಮುಂತಾದರವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪೀಠಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕು. ಮಾದಿಗರ ಬದುಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕೇತಗಳಾದ ತಮಟೆ, ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮೆಟ್ಟು ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಅದೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳಾದ ಆನಂದಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಹಿರಿಯ ಮಗ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಗೂಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಖಾಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲೇ ಜೀವ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಒಂಬತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಪೈಕಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಹಿರಿಯಮಗ ಅಖಿಲಾಂಡಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನಡೆಸಿರುವ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೊರೆತಿರುವಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಇತರೆ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳಿಂದ ದೊರೆತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಿಗರ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠಗಳ ಮೂಲ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಶ್ರೀಶೈಲ ಮತ್ತು ಕಡಪ ನೆಲೆಯದ್ದೆಂದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಪತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಎಂ.ಆರ್.ಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಕೈಬರಹದ ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕ ಅಪರೂಪದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕಡಪ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೊಂದು. ತೆಲುಗಿನ 'ಗಡಪ' ಎನ್ನುವ ಪದದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದುದು ಈ ಕಡಪ. ಗಡಪ ಎಂದರೆ ಹೊಸ್ತಿಲು. ಕಡಪ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೊಸ್ತಿಲಿದ್ದಂತೆ. ತಿರುಪತಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುವ ಮೊದಲು ಕಡಪಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ತೆಲುಗರಲ್ಲಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಈ ನಂಬಿಕೆ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಕಡಪ ನಗರವು ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಂತಿದೆ. ಇದೇ ತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನಾದ ವೆಂಕಟರಮಣನ ದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು, ತಿರುಪತಿ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಹರಳಯ್ಯನ ಪೀಠಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದಿಗರ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ. ಕಡಪದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರು ಪರಪರಂಪರೆಯವರು ತಿರುಪತಿ ದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಮೊದಲು 'ಕಡಪ' ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಭೇಟಿನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪೀಠಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಿಂದೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಡಪ ಪಟ್ಟಣ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೊಸ್ತಿಲಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ತಿರುಪತಿಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಪೀಠವಿರುವ ಕಾರಣ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿ ಮತ್ತು ಕಡಪ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮೂಲಮಠವಾಗಿ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕಡಪ ಮಠಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ನವಾಬರು ೪೦ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಜಹಗೀರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳು

ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆಂಧ್ರದ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಕಡಪದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ಮಠವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಮಹಾಯೋಗಿ ವೀರಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಇದೇ ಕಡಪ ಪರಿಸರದವನು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೈಯದ್ ಎಂಬ ಶಿಶುಮಗನೊಂದಿಗೆ ಮಾದಿಗರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿಶುಮಗನನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ವೀರಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸೆಳೆತವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬ ಮಠಗಳನ್ನು ಕಡಪ ಮೂಲದ ಆದಿಜಾಂಬವಗುರುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆಂದು ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಮಠ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲಾಚಾರಗಳನ್ನು, ಮತಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ, ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ತೊಗಲುಬೇಡಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಮಠದ ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಶ ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆರು ಜನ ಜಾಂಬವ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಆಂದ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳನ್ನು ಪಾಲುಪಾರಿಕತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಲಾ ಹದಿಮೂರು ತಾಲೂಕುಗಳಂತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ಈ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ನಂತರ ಅವರವರ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಾಬ್ತಿನ ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಂಬವ ಗುರು ಮಾರ್ಕಂಡ ಮುನಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಶಾಖಾ ಮಠಗಳು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಪಾಳ್ಯ-ಮಾಳಗಾಳ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಬೆಟ್ಟಯ್ಯ ಗದ್ದಿಗೆ, ಕೆಂಗೇರಿ-ತಿಪ್ಪೂರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಭಂಗೆಪ್ಪ ಗದ್ದಿಗೆ, ನೆಲಮಂಗಲ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ಹರಳಯ್ಯ-ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನ ಗದ್ದಿಗೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿರುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ನೆಲಮಂಗಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕಲ್ಲಿನ ಮಠವು ನಾಶವಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ ಗುರು ಶ್ರೀ ನೀಲಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಜೀವಸಮಾಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀಲಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಜಾಂಬವಂತೆ ನಾಗಮ್ಮನ ಸಮಾಧಿಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ನೀಲಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಸಹೋದರನಾದ ಜಲರತ್ನಮುನಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮಾಧಿಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಸಮಾಧಿಗಳಿಗೆ ನೆಲಮಂಗಲ ಸೀಮೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವರಿಂದ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜಾಂಬವ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಹೂಡಿ ನೆಲಮಂಗಲ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾದಿಗರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ಹಾಗು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಜ್ಯ ವಗೈರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಮುಬರುತ್ತದೆ.

ಗೂಳ್ಯ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ 'ಗೂಳ್ಯ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠವೊಂದಿದೆ. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಮಾತಂಗ ಕುಲಗುರುಗಳ ಸಮಾಧಿಗಳಿವೆ. ಜಾಂಬವ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಸಮಾಧಿ ಗುದ್ದುಗೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಜೀವ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿ ಸಶರೀರವಾಗಿ ಕೈಲಾಸ ಸೇರಿದರೆಂಬುದು ಪ್ರತೀತಿ. ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಟ್ಟಡದೊಂದಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಸುಭದ್ರವಾಗಿರುವ ಗೂಳ್ಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನಾಥಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬೃಹತ್ತಾದ ಮೀನಿನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಲಭಾಗದ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವರನ್ನು ಜಂಬುನಾಥ, ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ, ಜಂಬುಲಿಂಗ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮಠದ ಹಿಂಭಾಗದ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ನವಿಲು, ಮೀನು ಮತ್ತು ಆಮೆಯಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಅವುಗಳ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಜಾಂಬವಗುರು ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಖಿಲಾಂಡಮುನಿ ಮತ್ತು ಆನಂದಮುನಿಯವರ ಸಮಾಧಿಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ವೇಣುಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡದಿಂದ ಗೂಳ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಹಳ್ಳಿಕಾರ ದೊಡ್ಡಹನುಮೇಗೌಡರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮೊರೆಹೋದಾಗ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮಂತ್ರಪಠಣೆ ಮಾಡಲು ನೀಡಿದರಂತೆ. ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ದೊಡ್ಡಹನುಮೇಗೌಡ ದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಮಂತ್ರಪಠಣೆ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದವು. ಇಂದಿಗೂ ಗೂಳ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡಹನುಮೇಗೌಡನ ಮನೆತನದ ಬಲರಾಮೇಗೌಡ ಮುಂತಾದ ಕುಟುಂಬದವರು ಶಕ್ತಿಮುನಿಗಳು ನೀಡಿದ ಲಿಪಿಗಳುಳ್ಳ ಮಂತ್ರದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡೆಂದು ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗೂಳ್ಯಮಠದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ಬಿಲ್ಲೆ ಜವಾನರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೩ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಕಂಚಿನ ಬಿಲ್ಲೆ ಇಂದಿಗೂ ಮಠದಲ್ಲಿದೆ. ಬಿಲ್ಲೆ ಜವಾನರು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಜರಿಬಟ್ಟೆ (ಅಡ್ಡಶಲ್ಯ) ಮತ್ತು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮಠದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಐದೂವರೆ ಅಡಿ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಅಡಿ ಅಗಲದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಖಡ್ಗವೂ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದು ಖಡ್ಗದ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳ ಚಿತ್ರ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಖಡ್ಗದ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ತೆಗೆದು ಘರ್ಜಿಸುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹದ ತಲೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಕೂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದು, ಖಡ್ಗದ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು 'ಕೊಂಗುವಾಲ ಕತ್ತಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಕ್ತಿಮುನಿಯ ಮಗ ಆನಂದಮುನಿ, ಆನಂದಮುನಿಯ ಮಗ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಮುನಿಯ ಮಗ ಆನಂದಮುನಿ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಮುನಿಗಳು ಶಕ್ತಿಮುನಿ–ಆನಂದಮುನಿ ಎಂಬ ಎರಡೇ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಈ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆ ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯು ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾರುದ್ದದ ಗಡ್ಡದಿಂದಾಗಿ 'ಗಡ್ಡದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ' ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಗಡ್ಡವನ್ನು ಸಿಂಬೆ ಸುತ್ತಿ ತಮ್ಮ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಗಡ್ಡದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆಲಬಿಟ್ಟು ಗಾಳಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗ 'ಗರುಡ'ವು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಶಕ್ತಿಮುನಿಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಥವಾ ಗಡ್ಡದಯ್ಯಗಳು ಜೀವ ಸಮಾಧಿಯಾಗುವ ಮುನ್ನ ಸಮಾಧಿ ಗುಳಿ ತೋಡಿಸಿ ನೆಲಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಳಿದು ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು "ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ ಗಂಟೆಯ ಘಲಿರಂಬೋ ಶಬ್ದ ನಿಂತಾಗ ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ ಅಂತೆಯೇ ಜೀವ ಸಮಾಧಿಯಾದ ಪವಾಡ ಪುರುಷ ಅವರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತೀತಿ. ಈಗ ಜಾಂಬವತಿ ಜಯಮ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾಂಬವತಿ ಶಿವಲಿಂಗಮ್ಮ ಎಂಬುವವರು ಈ ಮಠದ ಉಸ್ತುವಾರಿಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥದ್ದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಪವಾಡ ಸದೃಶ್ಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ್ಗೆ ಐದು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವಗುರು ಮಾರ್ಕಂಡಮುನಿಗಳು ಎತ್ತುವಳಿ ಸರ್ಕೀಟ್ ಮೇಲೆ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗಜ್ಜಿರಹಳ್ಳಿ (ಗಜ್ಜುಗರಹಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಕಾಲ ಮರಣಹೊಂದಿ ಸಮಾಧಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಧಿಯಾದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಆ ಊರಿನವರು ಆಗ್ಗೆ ಪರ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪರ ನಡೆಸುವುದು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪರದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಧಿ ಗುಡ್ಡೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜನರಿಗೆ ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯ, ದನಕರು–ದವಸಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಕಾಯಿಲೆ ನಿವಾರಣೆ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಭಕ್ತರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ಗುರುಗಳು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಈ ಸಮಾಧಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು 'ಪರ' ಆಚರಿಸುವುದನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಂಬಾರರು ಘಟ–ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಪುಕ್ಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದರೆ, ರೈತರು ದವಸಧಾನ್ಯ ನೀಡಿ, 'ಪರ' ನಡೆಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಾಧಿಗುಡ್ಡೆಯ ಜಾಗವನ್ನು ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ 'ಉತ್ತಮರು' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭೂಮಾಲೀಕರು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕೇಡು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಉರ್ದು, ಪರ್ಷಿಯನ್ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಕನ್ನಡ-ತೆಲುಗು-ತಮಿಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಮೋಡಿ ಲಿಪಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಮಠ, ಕೊಂಕಲ್ ಮಠ ಹಾಗೂ ಕೊಂಕಲ್ ಮಠದ ಚಿಕ್ಕಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಶಾಖಾಮಠದಲ್ಲಿವೆ. ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಖಿಲಾಂಡಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನಡೆಸಿದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವೇ ಅಧಿಕವೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಖಿಲಾಂಡಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ವ್ಯವಹರಿಸಿರುವ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಜನರ ಕುಲಾಚಾರ, ಮತಪದ್ಧತಿ, ಒಳಾಡಳಿತ, ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಖಿಲಾಂಡಮುನಿಯವರೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಸಹಿಯೊಂದಿಗೆ ೧೮೮೦ರಿಂದ ೧೯೪೯ರವರೆಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ಪತ್ರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಭೂವ್ಯಾಜ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ಅನೈತಿಕ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ, ದಂಡ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಬಸವಿಪದ್ಧತಿ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲು ಕುಲಗುರುಗಳು ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೊಂಕಲ್ ಮಠದ ಚಿಕ್ಕಗೊಂಡನ ಹಳ್ಳಿ ಶಾಖಾಮಠ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೊಂಕಲ್ ಮಠವು ಇಂದು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮಡಕಶಿರಾ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ರಚನೆಗೂ ಮುನ್ನ ಕೊಂಕಲ್ ಮಠವು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾವಗಡ, ಮಧುಗಿರಿ, ಕೊರಟಗೆರೆ, ಗೌರಿಬಿದನೂರು ಮುಂತಾದ ತಾಲೂಕುಗಳ ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳು ಕೊಂಕಲ್ ಮಠವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿವೆ. ಶ್ರೀಮದಾದಿ ಶೈವ ಸುಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ ಋಷ್ಯಮೂಕ ಗುಹೇಶಪುರಿ (ಚಿಕ್ಕಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ) ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮಠಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶ್ರೀಮನ್ಮತಂಗ ಕುಲಗುರು ಶ್ರೀಮದಾದಿಜಾಂಬವ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಮುನಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮೀಜಿಯೆಂದು ದಾಖಲೆಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಾಗಿರುವ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು (೧೯೧೫-೧೯೯೬) ಕೊಂಕಲ್ ಮಠದ ಜಾಂಬವತಿ ಕಾವೇರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾಂಬವಗುರು ರಾಜಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಮಗ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಖಾಮಠವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ 'ಆದಿಶೈವ ಸಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ' ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. 'ಆದಿ ಶೈವ ಸುಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ' ಸಂಘವು ಪ್ರಚಾರ ಸಂಘ, ಸಂಘಟನೆಯ ಸಂಘ, ಮಾತಂಗ ಸಂಘ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಘ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದ ಇತರೆ ಜನವರ್ಗದವರಿಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಬೋಧನೆ

ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾದಿಗ ಚೈತನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮಾನವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಕೊರಟಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಮಹಾಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆದಾಗ ಚಿಕ್ಕಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದರು. ತುಮಕೂರಿನ ಅಂದಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಜಾಹಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಆ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಐಯರ್ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದು ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಪಂಚಮರನ್ನು ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡರು. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೩, ೧೯೨೫ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಚಮರನ್ನು 'ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

ಆರ್.ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಶ್ರೀರಾಂಪುರದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿಯರಿಂದ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ 'ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಹಾಸ್ಟೆಲ್'ನ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾಗಡಿರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉಕ್ಕಡಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರ ಹೆಸರನ್ನು ನೀಡಿ ಗೋಪಾಲಪುರವೆಂದು ಕರೆದ ಅಲ್ಲಿನ ಮಾದಿಗರು ಇಂದಿಗೂ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘದ ವತಿಯಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾಗಡಿರೋಡ್ ಗೋಪಾಲಪುರದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಹರಿಜನ ವಿಧ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಟ್ರಸ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ 'ಬಡ ಹುಡುಗರ ನಿಧಿ' ಮೂಲಕ ಹಣಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಹಾಸ್ಟೆಲ್'ಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನರಾದ ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಅಭಿವೃದ್ದಿ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಬಾಪೂಜಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲೆಂದು ಮೂರು ಎಕರೆ ಮೂವತ್ತೈದು ಗುಂಟೆ ಜಮೀನನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಟ್ಟೂರು ಬಳಿಯ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವೆಂಬ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಮಠವು ಓರಂಗಲ್ಲಿನ(ವಾರಂಗಲ್) ಕಾಕತೀಯ ಅರಸನಾದ ಗಣಪತಿರಾಜ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸೋಮೇಶ್ವರ ರಾಜರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ಜಕಣಾಚಾರಿಯ ಶಿಲ್ಪಸೇವೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆ ಕವಲಿನ ಸಂತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಎಮ್ಮೆ ಬಸಪ್ಪಜ್ಜನಂತೆಯೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀತಕ್ಕಿದ್ದು

ಊರಗೌಡರ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಗ್ಗಲ್ಲುಪುರದಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ, ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ ನೀಡಿದರೆ ಬರಗಾಲ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸುಭಿಕ್ಷೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಪಂಚಾಂಗದಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಗ್ಗಲ್ಲುಪುರದ ಜನರು ಪುರೋಹಿತರ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾರಿದೇವತೆಗೆ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು, ಆ ಊರಿನ ಜನರೆದುರು ನಿಂತು, ಕೊಲ್ಲುವುದು ಪಾಪ ಕಾರ್ಯ, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿವಧೆ ಮತ್ತು ಸುರಾಪಾನ ಅನಾಚಾರಗಳೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಈಗಿನ ಹೊಸಪೇಟೆ ಹತ್ತಿರದ ತೆಲುಗುಬಾಳು ಸೀಮೆಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಮೂಕನಾಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧನೆಂಬ ತರಳನಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಬಾಯಿಕೊಟ್ಟು 'ತರಳ ಬಾಳು' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸದ್ಧರ್ಮ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದುವೇ ಈಗಿನ ತರಳಬಾಳುಮಠ ಅಥವಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ. ಮೂಕ ತರಳನಿಗೆ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು, 'ತರಳ ಬಾಳು' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಆ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನೇ ಮೊದಲ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳಪುರಾಣದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಉಜ್ಜಯನಿಯ ಮಾದಿಗ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮುರುಳಸಿದ್ಧನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಮಾದಿಗರೇ ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಜಾತ್ರೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಾಗ ಇದೇ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಿಂದ ಮೊದಲ ಆರತಿ ಬರುವುದು. ಎರಡನೆ ಆರತಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲುಪುರದ ಗೌಡನ ಮನೆಯದು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮಾದಿಗರಿಂದಲೇ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, 'ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾದಿಗರವನಾಗಿ ಮೇದಿನಿಗೆ ಗುರುವಾದವನು' ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾದಿಗರ ಮಗನಾಗಿ ಸಾದರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ, ಸದ್ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಊರುಗಳ ಕೆಳಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸಾದರ ಲಿಂಗಾಯತರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದನೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಜನರ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಗಾಢವಾಗಿದೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜಾತ್ಯತೀತವಾಗಿ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈಗಲೂ ಸಿರಿಗೆರೆ ತರಳಬಾಳು ಮಠ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀಠ, ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇರುವವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಮಾದಿಗರಿಂದ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ, ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಿಂದ ಮೊದಲ ಆರತಿ, ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅಗ್ರ ಕಾಣಿಕೆಗಳು, ರಥದ ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಮಾದಿಗರು ಎಡೆ ಹಾಕಿ ತೇರನ್ನೆಳೆದು ರಥಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ತಮಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕವೆಂದು

ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವನು ಮಾದಿಗರವನಾಗಿದ್ದ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ 'ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನೆನೆಯಲಾಗಿದೆ: "ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಸಾದಿಗರ ಸಂತಾನ ಬೆಳೆಸಿದ ಮೇದಿನಿಯೊಳು ಮೆರೆದ ಉಜ್ಜನಿಪೀಠ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ, ಕಾದು ಮಾಯಾಮದವ ಮರ್ದಿಸು–ತಾನಾದನ್ಯೆ ಗುರು ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಸಕಲ ಮನುಕುಲಕೆ"

ಕಗ್ಗಲ್ಲುಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿಹಬ್ಬದ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿಯನ್ನು ತಡೆದು, ಇಂತಹ ಪ್ರಾಣಿವಧೆಗಳು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ದೇಶಪರ್ಯಟನೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳ ಮೌಢ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿಮತ ಆಚರಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಾವಣಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಡಿ ಬೇತೂರು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ವೈದಿಕರು ಎಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ, ಧಾನ್ಯ ಮುಂತಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಸಿದ ಜನರ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಕಳವಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಡುವುದರ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂಪ್ರೀತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ ಆ ವೈದಿಕರ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, 'ಹಸಿದ ಜನ ಒಂದೆಡೆ ಅನ್ನ ಕಾಣದೆ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಉಂಡು ಉಬ್ಬಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೇವನೆಂದು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಸೂರೆಗೈಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರೆ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬೇತೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವಿದೆ.

ಬಾಳ್ಗುಳಿ(ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಗಳಿ)ಯ ಕಲಿದೇವ(ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ) ದೇವರ ಭಕ್ತನಾದ ದೇವಕವಿಯು ಬರೆದಿರುವ 'ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರ'(ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೮೭) ಕಾವ್ಯಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಅ.ನ.ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ "ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಪಡೆದರೂ ಜಾತಿಯ ಶೃಂಖಲೆಯನ್ನು ಕಳಚಿ ತಮ್ಮ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಪದವಿಗೇರಿದರು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ ವಿಷಯ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ದುಡಿದು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ, ಮಹಾಪುರುಷನ ಜೀವನಾದರ್ಶನವು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ನಮ್ಮ ಭಾವನೆ. ಜಾತಿಮತ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತವರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ರಾಕ್ಷಸೀ ವರ್ತನೆಗೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುವವರೂ ಆದ ನಮಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯಧೋರಣೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ಅದರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಜನ್ಮದಿಂದ ಮಾದಿಗರವನಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಜಾತಿಯ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು

ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಗಾಗಿ ದುಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧಕ ಸಂತನೆಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ವಿರುದ್ಧ ಹಗೆ ಸಾಧಿಸಿದ ವೈದಿಕರು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಸಿ ಹಗೇವಿಗೆ ಹಾಕಿ, ತಲೆಯ ಮೆಲೆ ಸುಣ್ಣ ಹಾಕಿ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಸುಣ್ಣದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಸತ್ತೇ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದು ವೈದಿಕರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆದ ಬಳಿಕ, ಆತನ ಭಕ್ತರು ಹಗೇವಿನಿಂದ ಆತನನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೆತ್ತಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ತಣ್ಣಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಈ ಘಟನೆಯ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ರಥೋತ್ಸವದ ಮರುದಿನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು 'ಸುಣ್ಣದ ಪವಾಡ ಗೆಲಿದ ಸಿದ್ಧನ ನೆತ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ದೇವಸ್ಥಾನ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಎರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳ್ಳವರ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಗತಿಕ ಬಡವರ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ರೂಪಿಸಿ ವಿಶ್ವಬಂಧುವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹದೇವ ಬಣಕಾರ್‌ರವರು, "ಅಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣ ನುಡಿಗಾರ ಬಸವಣ್ಣನಾದರೆ, ವಿಶ್ವಬಂಧು ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ನಡೆಗಾರ ಬಸವಣ್ಣ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅಣ್ಣನು ನುಡಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಜೀವನ ಇತಿಹಾಸವು ಅಣ್ಣನು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಬಸವಣ್ಣನ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ನಡೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವನು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಾದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು 'ನಡೆಬಸವಣ್ಣ'ನೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು"[೨೪] ಎಂದು ಮನದುಂಬಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದಲಿತರು ಇಂದು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, "ಜಾತಿ ಜಂಗಮರಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿ, ಮುಂದುವರೆದವರೆಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದರೂ ಮಾದಿಗನಾಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನೀವಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಗುರುವೆಂದು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಿ, ಅವನ ತತ್ವಾದರ್ಶಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ 'ಮಾದಿಗ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಬಲ್ಲ' ಎಂಬುದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಿ"[೨೫] ಎಂದು ದಲಿತರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಪರಂಪರೆ

ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಘನಶರಣ. ೧೫೮೨ರಲ್ಲಿ ಬಾಳ್ಗುಳಿಯ ದೇವಕವಿಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಆ ಕವಿಯು ತೀರಾ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವೆನ್ನಿಸುವ ಪವಾಡಗಳ ಚಿತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಇನ್ನೇನು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಯುಗ ಮುಗಿಯಿತು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾದೇವ ಬಣಕಾರ್‌ರವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಬಂಧು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ' ವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ೩೦೩ ಪುಟಗಳ ದೀರ್ಘ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಿರುವ ೨೩ ಸಂಧಿಗಳ ೧೨೯೯ ಪದ್ಯಗಳಿರುವ ೩೪೫ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯಕೃತಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಕಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ.

'ವಿಶ್ವಬಂಧು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ'ದಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಾದಿಗರವನು ಮತ್ತು ಆತನ ಗುರು ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಕುರುಬರವನು. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ, ಸ್ವಯಂ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದು ಮಾನವತೆಯು ಏರಬಹುದಾದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಎತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆದವರು. ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಕುರಿತ ಜನಪದ ಪುರಾಣ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಮೂಲ ನಿಷ್ಠೆಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುಲಚರಿತೆಯಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವಮಾನಿತರಾದ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅನುಭಾವೀ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ಜನಪದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯ ಚಳುವಳಿಯೊಂದನ್ನು ದೇಶೀದಾರ್ಶನಿಕ ಪುರಾಣವನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ದುಡಿವ ವರ್ಗಗಳು ರೂಪಿಸಿರುವ ನೆಲಮೂಲದ ಸಂವೇದನಾ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಾಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಬಣಕಾರರೂ ಒಬ್ಬರು.

ಕಗ್ಗಲ್ಲುಪುರದಲ್ಲಿ ಬಾಚಿಗೌಡ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲು ಮನೆತನದ ಸಾತ್ವಿಕ ದಂಪತಿಗಳು. ಭೂಮಾಲಿಕರಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಚಿ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೂಚಿಮಾರ ಎಂಬ ಮಾದಿಗ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರ ತುಂಬು ವಿಶ್ವಾಸ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಪ್ರಭೆ. 'ಮಾದಿಗರ ಮುರುಕು ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ' ಶಿವನೇ ನೆಲೆಸಿರುವಂತಹ ಭಕ್ತನಿಷ್ಠೆ ಈ ದಂಪತಿಗಳದು. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಜಂಗಮನೊಬ್ಬನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧ. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಬ್ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಿಗ ದಂಪತಿಗಳ ತಬ್ಬಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಬಾಚಿಗೌಡ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಗುವಿನಂತೆಯೇ ಪೋಷಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಪನ್ನನನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ತುರುಗಾಹಿ ಬಾಲಕನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಊರಿನವರು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ 'ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವಳೆ? ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ತ ಕುಡಿವಳೆ...?'[೨೬] ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ತನ್ನ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಸಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಒಲಿದು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಊರಿನ ಜನ ವಿಶೇಷ ಗೌರವಾಭಿಮಾನ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಜನರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಂದಾಚಾರ ಮತ್ತು ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಲೋಕ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಮಹದೇವ ಬಣಕಾರ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಜನಿಸಿದ ಕಗ್ಗಲುಪುರ ಇಂದು ಬೇಚಿರಾಕ್ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು "ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಗ್ರಾಮದ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪಾಳು ನಿವೇಶನವಿದೆ".[೨೭]

ಮಾದಾರ ಕುಲವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಇಡೀ ಮಾನವ ಕುಲಕೋಟಿಗೆ ಸರ್ವಮಾನ್ಯರಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅನೇಕ ದಾರ್ಶನಿಕರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೂ ಒಬ್ಬ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡು ಪಡೆಯ ನಡಾವಳಿ ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲಿಯು ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ತಂದುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದು. ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ದನು ಮಾದಾರ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಘನತೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ನಡಿಗೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ನಡೆದಿವೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಜ್ಜೈನಿ, ಸಿರಿಗೆರೆ, ಹಿರೇಸಿಂಧೋಗಿ, ಹೂಲಿ, ಹುಮ್ನಾಬಾದ್‌ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುರುಮಠಗಳು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಮಠಗಳು ಲಿಂಗಾಯತರ ಕೈವಶದಲ್ಲಿವೆ. ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಉಜ್ಜೈನಿ, ದೇವರಹಳ್ಳಿ, ಕೂಲಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಕೊಟ್ಟೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಿರೇಸಿಂಧೋಗಿ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರಾಮಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಾದಿಗರಿದ್ದು ಬಹುಪಾಲು ಲಿಂಗಾಯಿತೀಕರಣಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಾಯಕನೆಂದು ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು ತಾವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಲಿಂಗವಂತ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರು' ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯದೆ ಅವರನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಟ್ಟಿಮಾದಿಗರು ಮಾದಿಗಲಿಂಗಾಯತರಾದ ಬಳಿಕ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಲಿಂಗಾಯತರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಕೀಳೆಂದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾದಿಗಲಿಂಗಾಯಿತರು ಹಟ್ಟಿಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನಾಗಲೀ ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾದಿಗಲಿಂಗಾಯತರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡರೂ ಸಹ ಜಾತಿಶ್ರೇಣೀಕರಣದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಲಿಂಗಾಯತರು ಮಾದಿಗಲಿಂಗಾಯತರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಕೇರಿ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ವೈರುಧ್ಯ ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭೀಕರವಾದ ದುರಂತವನ್ನು ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿರೇಸಿಂಧೋಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಉಜ್ಜಯನಿ ಮಠದ ಶಾಖಾಮಠಗಳು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಂದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.ಈ ಪದ್ಧತಿ ನಿನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯದಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಮನೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.ದಾಸಿಯರು ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಮನೋಲ್ಲಾಸ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.ಮನರಂಜನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ದಾಸಿಯರನ್ನು

ಸಂಭೋಗಕ್ಕೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸಿಯರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ದೇವರ ಸೇವೆಗೆ ಸಮವೆಂದು ಅಂತಹ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು 'ದೇವದಾಸಿಯರು' ಎಂದು ನಾಮಾಂಕಿತ ಮಾಡಿದರು. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಹಾಡಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮೊದಲು ಬಂದದ್ದು, ಕಾಳಿದಾಸನ 'ಮೇಘದೂತ'ದಲ್ಲಿ. ಆರನೆ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು.

ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವುದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟದ ದಲಿತ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ. ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಹಿರೆಸಿಂಧೋಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಠ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಈಗಲೂ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ತೆರೆಮರೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೂ ದೇವದಾಸಿಯರಿಗೂ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಬಡತನ–ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನದ ಆಸೆಗಳಿಂದ ವೇಶ್ಯೆ(ಸೆಕ್ಸ್ ವರ್ಕರ್ಸ್)ಯರಾದರೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಢ್ಯ ಅಥವಾ ಕಂದಾಚಾರ ಅನುಸರಿಸುವ ಬಸವಿ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ದೇವದಾಸಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಧತಿ.

ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅನುಮೋದನೆ ದೊರೆತಾಗ 'ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ'ಯಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಲೇಪ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಲು ರೇಣುಕಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಉಲಿಗೆಮ್ಮ, ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಮಾತಂಗಿ ಮುಂತಾದ ದೈವಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿ 'ದೇವದಾಸಿ', 'ಬಸವಿ', 'ಮಾತಂಗಿ', 'ಮುತ್ತಮ್ಮ' ಮುಂತಾದ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟರು. ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಂದಿಹಾಳದ ರಮೇಶ್.ಡಿ.ಮಾದರ್ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಘಟಪ್ರಭಾ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾನದಿಗಳ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ಭಾಗದ ಜನರು ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ದೇವದಾಸಿಯರು ತಮ್ಮ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಉಚ್ಚಂಗಮ್ಮ ದೇವಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೊಸ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವುದು ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮಾಜಿ ದೇವದಾಸಿಯರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಹಸಿರು ಬಳೆ, ಕೊರಳಲ್ಲಿನ ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಮುತ್ತಿನ ಸರ, ಪಡ್ಲಗೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಧರಿಸುವ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನವೀಕರಣಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಚರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಬದಲಾವಣೆಯು ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಸಹಜ ಲಕ್ಷಣ. ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯವು ಒಂದು ಸಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗೆ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಳ್ಳಲು ಚಳವಳಿ, ಅನ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಪ್ರಭಾವ, ಅನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಬದಲಾವಣೆಯ ಚಲನಶೀಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಲನೆಯೂ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದೆ. ಆಂಗ್ಲರ ಆಡಳಿತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಹೊಸ ಧರ್ಮ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕಾನೂನು ಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಔದ್ಯೋಗಿಕತೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಚಲನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಚಲನೆ ಗೌತಮಬುದ್ಧನ ನಂತರದಲ್ಲಿ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನಾ ಚಳವಳಿ ವೀರಶೈವಧರ್ಮ ಎಂಬ ಹೊಸ ಧರ್ಮದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದು ಶೈವ ಪಂಥೀಯರಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಇಂಬು ನೀಡಿತು. ವೀರಶೈವವು ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣಗೊಂಡು ಲಿಂಗಾಯತ ಜಾತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದ ಬಳಿಕ, ಶರಣರು ಕಂಡ ಸಮಾನತೆಯ ಕನಸಿನ ಬೀಜಗಳು ಮತ್ತೆ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಯಾದದ್ದು ೧೪-೧೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಲೆಯ ಮಾದಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ದೇಸಿ ಬಂಡುಕೋರ ನಾಯಕರಿಂದ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಆದಿಜಾಂಬವರ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರುವ ನೀಲಗಾರ ಮತ್ತು ದೇವರಗುಡ್ಡರ ಪರಂಪರೆ ಒಂದು ದೇಸಿ ಯೋಗಧಾರೆಯ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದವರೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಯ ಮಾದಪ್ಪ. ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥದ ಗೊಡವೆಗಳಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಲಗಾಮು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಯ ಮಾದಪ್ಪನವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಅತೀತವಾಗಿ ಬಾಳುವೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಿಂದೋಳ್ಳು, ಗೋಸಂಗಿ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ದಕ್ಕಲ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕುಲಗಳಿವೆ. ಇವು ಪ್ರಧಾನ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉಪನೆಲೆಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಕುಲಗಳಾಗಿ ಗುರುತು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ದಲಿತರ ಮತಾಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಿಗಿದ್ದ ನಿಲುವು ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾದ ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು

ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದರು. ದಲಿತರಿಗೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಮಾತೃಧರ್ಮವೆಂದು ಅವರು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಮೂಲನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಮುನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆ ಎಂದು ನಂಬುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾತಂಗ ಮತಸ್ಥರು ಅಥವಾ ಮಾತಂಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಶೈವಾರಾಧಕರಾಗಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು, ತಾಂತ್ರಿಕ-ಶಾಕ್ತ ಪಂಥಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಬುನಾದಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. Singh K.S , People of India, National Series Volume II, The Scheduled Castes, Pp: 293

೨. Ibid, Pp: 816

೩. ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು, ಸುಂಕಾಪುರ ಎಂ.ಎಸ್.(ಸಂ), ವಚನ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೫೨, ೧೫೩, ೧೫೪ ಮತ್ತು ೧೫೫

೪. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೧೫, ೧೬

೫. ಅದೇ, ಪು.೯೩

೬. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪು.೧೧

೭. ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಿಂತಾಮಣ ಢೇರೆ, ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ, ಪು.೨೮

೭ಅ. ಎಸ್.ಎಸ್., ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೮೧

೮. ಬಾಗೂರು ನಾಗರಾಜಪ್ಪ, ಹೊಸದುರ್ಗ ಸೀಮೆ ಜಾನಪದ, ಪು.೮೪-೮೫

೯. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್., ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಪು.೫

೧೦. Emma Raushenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp.12

೧೧. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು, ಪು.೧

೧೨. ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣ, ಮಾದಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು.೧೨೩

೧೩. Singh K.S, The Scheduled Castes, Pp: 816

೧೪. Ibid, Pp: 878

೧೫. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಮರದೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು, ಪು.೮೬

೧೬. ಕೆಂಚವೀರಪ್ಪ ಎನ್, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಪು.೨೯

೧೭. ಬಸವರಾಜ ನೆಲ್ಲಿಸರ, ಆಸಾದಿಗಳು, ಪು.೧೪

೧೮. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಮರದೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು, ಪು.೧೩೩

೧೯. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಅಂತರಗಟ್ಟೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಸಂವಾದ ವಿಶೇಷಾಂಕ, ಪು.೩೮

೨೦. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಂಪಾದಕೀಯ, ಆದಿಮ ಲಿವಿಂಗ್ ಟೈಮ್ಸ್, ೨-೪ ಮೇ-ಜೂನ್, ೨೦೧೨

೨೧. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಅಂತರಗಟ್ಟೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಸಂವಾದ ವಿಶೇಷಾಂಕ, ಪು.೩೮

೨೨. Emma Raushenbusch Clough, While Sewing Sandals, Pp:17

೨೩. Anantha Krishna Iyer L K, The Mysore Tribes and Castes, Vol. III, Pp: 464 , 467

೨೪. ಮಹದೇವ ಬಣಕಾರ್, ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ, ಪುಟ:೨೬

೨೫. ಅದೇ, ಪು.೧೭೬

೨೬. ಅದೇ, ಪು.೫೬

೨೭. ಅದೇ, ಪು.೨

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಜಾಂಬವಮುನಿಯು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ ಇಂದಿಗೂ ಆಚರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವಿಶಾಲ ದಾರ್ಶನಿಕ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ಅಂತಸ್ಥಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ದಾರ್ಶನಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೊಂದಿಗೇ ವಿಕಸನಗೊಂಡಂತಹದ್ದು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿ, ಮಾತಂಗಮುನಿ, ಮಾದಿಗರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದವರು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ದಾರ್ಶನಿಕರು. ಮಾದಾರ ಹರಳಯ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತೊಡೆ ಚರ್ಮದ ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಆದ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯ, ಕಾಳವ್ವೆ, ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯ, ಸಂತ ರವಿದಾಸ, ಗೋರಖನಾಥ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಇದೇ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾಥಪಂಥ, ದತ್ತಪಂಥ, ಸೂಫಿ, ಆರೂಢ, ಕಾಪಾಲಿಕ, ಕಾಳಾಮುಖ ಮುಂತಾದ ಯೋಗಧಾರೆಗಳು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಮವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಂತ ಮಹಾಂತರ ಕುರಿತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರ ಕುರಿತು, ಗುರುಪಂಥಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಠಮಾನ್ಯ ಗದ್ದಿಗೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ದಾರ್ಶನಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಮುನಿ, ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ, ಬಸವಣ್ಣ, ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯ, ಹರಳಯ್ಯ, ಸಂತರ ವಿದಾಸ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಂತಮಹಾಂತರು ದೈವಗಳಾಗಿ ಜೀವಗದ್ದಿಗೆ, ಜೀವಸಮಾಧಿ, ತೋರುಗದ್ದಿಗೆ, ಗುಡಿ, ಮಠಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೆಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ದಾರ್ಶನಿಕ

ಕಥನವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮಂಡಿತವಾಗದೆ ಇಡೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಎಲ್ಲ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯ ಹೆದ್ದೊರೆಯಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲ ಚರಿತ್ರೆಯು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕಿ, ತಮ್ಮ ತಾಯಿಬೇರುಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಸಿ ಬೆಳೆದರೂ, ತಮ್ಮ ಘನಮಹಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಬಾಂಧುಗಳ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ, ತಮ್ಮ ಕಿರುಬೇರು-ಜೆಲ್ಲುಬೇರು- ರೋಮಬೇರುಗಳನ್ನು ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಳಿಸಿ 'ಆನು' ಮತ್ತು 'ಅನ್ಯ'ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿ ಬೆಳೆದ ಮಹಾನ್ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಇಡೀ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಜೀವಪರ ದಾರ್ಶನಿಕ ಭಿತ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬದುಕಿ, ಆಗಿ ಹೋಗಿ, ಈಗ ದೈವಗಳಾಗಿ ಈ ದಾರ್ಶನಿಕರು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮೃದ್ಧ ನೆಲೆಯೇ ಆಗಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದ ಜನಪದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಹಾಡು ಕತೆ ಪುರಾಣಗಳ ಶಬ್ದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವ ಸಂಚಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗವು ತನ್ನ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸೃಜನಶೀಲ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಗಾಯಕರು, ಕಾಂಚಾವೀರರು, ತಾಳ-ತಂಬೂರಿಯವರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ಗೊರಪ್ಪ, ದಾಸಪ್ಪ, ಜೋಗಪ್ಪ, ನೀಲಗಾರರು, ಬಾಲಬಸವರು, ದೇವರಗುಡ್ಡರು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು, ಆಸಾದಿಗಳು ಮುಂತಾದವರ ಮಿರಾಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಾವ್ಯ ಪದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೃತ್ತಾಂತಕಾರರ(Cultural Chronicler) ವಲಯವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಪವಿತ್ರ ಗುರುವರ್ಗದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತಾಂತಕಾರರು ಹಬ್ಬ ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವ ಮದುವೆ ಶೋಭನ ಜನನ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಭೂಷಣ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆಚರಣಾ ಪ್ರಧಾನ ಕಾವ್ಯ ಪದಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು, ನೀಲಗಾರರು ನಾಗ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು, ಗೊರವರು ಡಮರುಗವನ್ನು, ಚೌಡಿಕೆಯವರು ಚೌಡಿಕೆಯನ್ನು, ಆಸಾದಿಗಳು ಹಲಗೆಯನ್ನು, ಕರಪಾಲದವರು ಗುಮ್ಮಟೆಯನ್ನು, ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಾಲರು ಬುರ್ರಾ ಅಥವಾ ಬುಡ್ಗವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ ಅದರ ಸಂಗೀತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಗಾಯಕರಾಗಿ, ಲೌಕಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾಗಿ, ಅರೆ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾಗಿ, ಹವ್ಯಾಸಿ ಗಾಯಕರಾಗಿ ಹಲವು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಲಾಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗ ನಿಷ್ಠ ಸುವಿಸ್ತಾರ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಕತೆ ಲಾವಣಿ, ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹಾಡ್ಗತೆ ಕಾವ್ಯ, ಖಂಡಕಾವ್ಯ, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ. ತಂಬೂರಿ

ನುಡಿಸುವ ನೀಲಗಾರರು ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಕಾರರು ಶೈವ ಪಂಥಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಶಂಖಜಾಗಟೆ ಬವನಾಸಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಾಚಕ ಮಾಡುವವರು ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶೈವ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವವು ಸಂಕರಗೊಂಡ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರೂ ಸಹ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಭಾಗದ ತಂಬೂರಿ ಗಾಯಕರು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಾಲಬಸವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜೊತೆಗೆ ತಾವು ಘನಶರಣ ನಿರ್ವಾಣಜ್ಜನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ನಿರ್ವಾಣಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾರುವ ಸಾರುವಯ್ಯನವರು ತಾವೆನ್ನುವ ಮಾದಿಗರ ಉಪಕುಲದ ಈ ಬಾಲಬಸವರು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳು ತಾವು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಗುರುಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಜಂಗಮರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಹೊಸಪೇಟೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಾಲ ಬಸವರು, ಐನೋರು, ಗುರುವಯ್ಯನವರು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಮಾದಿಗರು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ವಾಣಸ್ವಾಮಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಬಳ್ಳಾರಿ ಹೊಸಪೇಟೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಗೋಣಿಬಸವೇಶ್ವರನಾಗಿರಲೀ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಪಂಥಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅನುಭಾವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ, ಮಾತಂಗ, ಮತಂಗ, ಮಾತಂಗಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾದಾತ್ಮ್ಯವಿದೆ. 'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶ'ದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಸಂತತಿಯವರೆಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠಪರಂಪರೆಯ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಜಾಂಬವಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಗುರುಗಳು. ಇಂತಹ ಗುರುಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೆಲಮಂಗಲ, ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿಪ್ಪೂರು, ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಮುನಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವಿ ಧರಿಸುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಋಷಿ ಅಥವಾ ಮುನಿ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವೇದಮೂಲ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಮುನಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಲ್ಲ. ಆರ್ಯರ ಋಷಿಗಳು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳು. ಅಂತೆಯೇ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳೂ ಸಹ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದ ಗುರುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪಾಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಉಚ್ಚಜಾತಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಮುನಿಯು ಋಷಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೌನಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಋಷಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ 'ಮುನಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಾದಿಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆದಿಮೂಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ತಾಂತ್ರಿಕ ಲೋಕದ ಮಹಾಸಾಧಕರಾದ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವಮುನಿ, ಮಾತಂಗಮುನಿ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ, ಶಕ್ತಿಮುನಿ, ಇರಮುನಿ, ಮಲ್ಲಮುನಿ ಮುಂತಾದ ಮುನಿಗಳು ಆರ್ಯಮೂಲದ ಋಷಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗರ ಮುನಿಸಾಧಕನಾದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗೆ ಸೆಡ್ಡುಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿಗೆ ಏರಿದ ಸಾಹಸಗಾಥೆ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಮಾದಿಗರ ಕುಲದೇವತೆ. ಮಾರಮ್ಮ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ, ಗಾಳೆಮ್ಮ, ಅಣ್ಣಮ್ಮ, ಅಂಕಮ್ಮ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಮಾದಿಗರು ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿ, ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ಕುಲ ದೇವತಾರಾಧನೆಯ ಮೂಲ ಸ್ಥಾಪಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಕ್ತಿದೇವತೆ ಮತ್ತು ಕುಲದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆಯು ಮಾದಿಗರು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶ'ವು ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ಮಾತಂಗಿಯು ಮಾದಿಗರ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆ. ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕರ್ನೂಲು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನೆರೆದ ಜನರನ್ನು 'ಮಾತಂಗಿ'ಯಾದ ಅವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಕ್ಯಾಕರಿಸಿ ಉಗಿಯುತ್ತಾಳೆಂದೂ, ಆ ಉಗುಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮೈಲಿಗೆ ಕಳೆಯುವ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಊರಿನ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನೆರೆದ ಭಕ್ತರು ಮಾತಂಗಿಯ ಉಗುಳು ಕೇಡುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಇಂದಿಗೂ ಪುರುಷ ಸಮಾಜವು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಚರಣೆಯ ನೆಲೆಯ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸುಪ್ತಾಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜದ ಮೂಲ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಬಯಸದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತಂಗಿ ಆಚರಣೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತ

'ಮತಂಗ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಋಷಿ, ಆನೆ, ಮಾದಿಗ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿರುವಂತೆಯೇ 'ಪರ್ವತ'ವೆಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆರ್ಯರು ಜಂಬೂದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು, ಆದಿಮ ಜನ ಮಲೆ ವಾಸಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೆಂದು, ಅವರ ಮಲೆವಾಸದ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಅವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಲೆಗಳು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ, ಮಲೆರಂಗಯ್ಯ, ಗಿರಿಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳೇ ಆದಿಮ ಜನರ ಮಲೆವಾಸದ ಸ್ಮರಣೆಯ ಅವಶೇಷಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಮತಂಗ ಅಥವಾ ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಸಹ ಮಲೆವಾಸಿ ಋಷಿಮುನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. "ಮಾದಿಗ

ಮಾತಂಗರ ಮಲೆವಾಸ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ 'ಮಹಾಭಾರತ'ದ ಗುಹೆವಾಸಿ ಜಾಂಬವಂತ, ರಾಮಾಯಣದ ಶಬರರ ನಾಯಕ ಜಾಂಬವಂತ ಇವರಿಬ್ಬರ ನೆಲೆಗಳೂ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳೇ ಆಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಇವರ ತಾಯಿದೇವತೆಯಾದ 'ಮಾತಂಗಿ'ಯು 'ಮತಂಗ' ಮೂಲದವಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಪರ್ವತರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ".[೧]

ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದ ಎದುರು ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ ಅಥವಾ ಎದುರುಬಸವ ದೇವಾಲಯದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂದು ಸ್ಥಳಪುರಾಣದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತಂಗ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಎತ್ತಲೋ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು, ಇದು ಸವರ್ಣೀಯರು ತಮಗೆ ಮಾಡಿರುವ ದ್ರೋಹವೆಂದು ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತವು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಇಲ್ಲಿರುವ ದೊಕ್ಕಲರು ಹಂಪಿಯೊಂದಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೊಕ್ಕಲರು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗಪರ್ವತ, ಶೆಟ್ರಮಠ, ಕೋಟಿಲಿಂಗ, ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮಗಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶೆಟ್ರಮಠ ದೊಕ್ಕಲರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದು ದೊಕ್ಕಲರ ಅಥವಾ ಮಾದಿಗರ ನಡುವೆ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಂಘರ್ಷ, ತಗಾದೆ, ತಕರಾರು, ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಶೆಟ್ರಮಠದಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಮಾದಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಂಗೇಶ್ವರನನ್ನು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಾನಂದ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಅವರು ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಹಂಪಿಯ ಶ್ರೀ ಅವಧೂತಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ತೋರಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಾಗೃತಿಯ ಔಷಧ ಹುಡುಕುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹುಡುಕಾಟದ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಹಂಪಿಯ ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಸಾಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮಾತಂಗ ಋಷಿ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಾನಂದ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ "ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗ ಇಂದು ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ದುರಾಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ

ಸಿಲುಕಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ರೂಢಿಗತ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಆಚರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ದ್ವೇಷವನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇತರೆ ತಳಜಾತಿಗಳ ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಸಹ ವಿವೇಕ ಶೂನ್ಯರಾಗಿ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ತಮ್ಮ ವಿವೇಕವನ್ನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಂತ, ಋಷಿ ಪರಂಪರೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತಳಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕ ಸಂತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗಮುನಿ ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧಕನು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾನೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿ ಇದೇ ಹಂಪಿಯ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದವನು."

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಂಬ ಗುರುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಹಕ್ಕ-ಬುಕ್ಕರು, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೀರಾಗ್ರಣಿಗಳಿಗೆ ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಶಕ್ತಿಕೇಂದ್ರ, ವೀರಭೂಮಿ, ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ, ಕರ್ಮಭೂಮಿ ಎನ್ನಿಸಿದ ಹಂಪಿಯ ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಪೂರ್ವದ ಹೆಸರು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆ. ಇಂತಹ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯಲ್ಲಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಅಂತಸ್ತಿನಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಆರ್ಯಋಷಿಮುನಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೇರಿದವನು ಮಾತಂಗಮುನಿ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗೆ, ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಗಣನೀಯ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಮಾತಂಗಮುನಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಭೂಸುರರೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಟುಗಳು ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಕಾದುಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ದಾರ್ಶನಿಕ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಶಬರಿಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದು ಇದೇ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ. ಇವನ ಮಗಳೇ ವಿದ್ಯೆಯ ಅಧಿದೇವತೆ ಮಾತಂಗಿ. ಸಂಗೀತ ಉಪಾಸಕರು ಕಲಾಕೋವಿದರು, ಸಮರ ಕಲೆಯ ವೀರರು ಮುಂತಾದ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಈ ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತವೇ ಶಕ್ತಿಕೇಂದ್ರ, ಸಾಧಕರು ತಮ್ಮ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದೇ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಗೆ. ಭಗವಂತನು ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದ. ಮಾತಂಗಿಯು ಮಾದಿಗರ ಕುಲದೇವತೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿ ಮಾದಿಗರ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪ್ರತಿಭೆ. ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಸಂತಾನರಾದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರೆ ಜನಾಂಗೀಯರಿಗೂ ಈ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗಳು ಆದರ್ಶ ಸಾಧಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಸಂತ ಋಷಿ ಮುನಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಪೂರ್ಣಾನಂದ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ವಿಷಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೧೩ರ ರೋಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಬ್ಬಿಗೇರಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದಾನ ಬಿಟ್ಟ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ 'ಮಾತಂಗೇಶ್ವರ ದೇವರ ತೋಟ'ದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ(SII-SI, I&II ಪುಟ:211). ಮಾತಂಗರು(ಮಾದಿಗರು) ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಾತಂಗೇಶ್ವರ ಗುಡಿಯನ್ನು ರೋಣದ ಅಬ್ಬಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದು ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮತಂಗಮುನಿ

'ಬೃಹದ್ದೇಶೀ' ಎಂಬ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥದ ಮೂಲಕ ಶಿಷ್ಟರ 'ಮಾರ್ಗ' ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ 'ದೇಶಿ' ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಮತಂಗಮುನಿಯು ಕನ್ನಡಿಗ. ಕ್ರಿ.ಶ.೫-೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಬೃಹದ್ದೇಶಿ'ಯನ್ನು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಪ್ರಥಮ ಗ್ರಂಥ ಇದು. ಸಂಗೀತದ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೆಮ್ಮೆಪಡಬೇಕು. ಮತಂಗಮುನಿಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಮಾಪ್ತಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ "ಇತಿ ಮತಂಗಮುನಿ ವಿರಚಿತ ಬೃಹದ್ದೇಶ್ಯಾಂ ಪ್ರಬಂಧಾಧ್ಯಾಯ ಷಷ್ಠಃ", ಎಂದು ಆತನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಮತಂಗನೆಂಬ ಮುನಿಯ ಹೆಸರು ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸಂಗೀತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಲಾಕ್ಷಣಿಕರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವೆಡೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಬಂಧನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಋಷ್ಯಮೂಕಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಪಂಪಾನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮತಂಗಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಮತಂಗ ವನಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತಂಗಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯರು ಆತನಿಗಾಗಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ರಾಶಿಮಾಡಿದಾಗ ಅದರ ಆಯಾಸದಿಂದ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಉದುರಿದ ಅವರ ಬೆವರು ಹನಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೂವಾಗಿ ಅರಳುತ್ತವೆ. ಅವನ ಮಹಿಮೆಯು ಅತಂಹದು; ಮತಂಗಮುನಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಾಗ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಆಶ್ರಮ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯೂ ಮತಂಗಶಿಷ್ಯಳೂ ತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಶಬರಿಯು ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದೂ ಕಬಂಧನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಿದಾಸನ ರಘುವಂಶ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮತಂಗಮುನಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮತಂಗನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಿತಾಮಹನೂ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ರಾಜವಂಶದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತನೆಯವನೂ ಆಗಿದ್ದ ರಾಜನ ಸಮಕಾಲೀನನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಮತಂಗನೆಂಬ ಹೆಸರು ಹಲವೆಡೆ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತಂಗ, ಮಾತಂಗ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಹಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಮಾತಂಗಪುರವು ದಕ್ಷಿಣ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾಧರನಗರವೆಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗವೆಂಬುವುದು ಒಂದು ಕೆಳಜಾತಿಯೆಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಬೋಧಿಸತ್ವನ ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ

ಮಾತಂಗ ಜಾತಕವೆಂಬ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತಂಗನು ಜನ್ಮತಃ ಚಂಡಾಲನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬೃಹತ್‌ದೇಶಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಾದ ಮತಂಗಮುನಿಯು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕೀಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾದವನು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠಗಳ ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ತಮ್ಮ ಮಠಗಳನ್ನು ಮಾತಂಗಮಠವೆಂದು ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ಮುನಿಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ಮಾರ್ಕಾಂಡ ಮುನಿ, ಮಲ್ಲಮುನಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮುನಿ ಇತ್ಯಾದಿ). ಮಾಂಸಾಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತಂಗಮುನಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಣಾ ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಜನಪದರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವಮುನಿಯ ವರದಿಂದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಮಾತಂಗಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ರಾ.ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಶ್ರೀ ಮತಂಗಮುನಿ ವಿರಚಿತ ಬೃಹದ್ದೇಶೀ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮತಂಗಮುನಿಯ ವಿರಾಟ್ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕಂಡು ವೈದಿಕ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣಕುಮಾರನಂತೆಯೇ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಮಿಥಿಲಾ ನಗರದ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನೆಂಬ ನೀತಿವಂತನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ 'ಅರ್ಜುನಿಕೆಗೆ' ಸಕಲ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಿಸಿ ಅವಳು ಇಚ್ಛಿಸಿದಂತೆ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗನಾದ ಪ್ರಸನ್ನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರಸನ್ನನೊಂದಿಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಅರ್ಜುನಿಕೆಯನ್ನು ಮತಂಗ ಮುನಿಯ ಪತ್ನಿಯು 'ನೀನು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಕುಲದವಳು' ಎಂದು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು ಅರ್ಜುನಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಮತಂಗಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಮತಂಗ ದಂಪತಿಗಳು ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನಿಗೆ ಭೋಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದರು. ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು 'ಈದಿನ ನನ್ನ ಆತಿಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ತಯಾರಿಸಿರುವ ಅನ್ನ ಯಾವುದು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮತಂಗಮುನಿಯ ಪತ್ನಿಯು ಮೊರವೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಧಿ, ತೊಗರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ 'ನಾವು ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನು 'ಛೀ! ಎಂಥಾ ಕಟುಕರು ನೀವು? ನಾನು ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಮೃಗವನ್ನು ಕೊಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಂಡರೆ ನೀವು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದೀರಿ! ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾರೆ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಮುನಿದಂಪತಿಗಳು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಮಡುವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಾಹಾರಗಳ ನಡುವೆ ಮಾಂಸಾಹಾರವೇ ಜೀವಪರವೆಂದು ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷದ ನಡುವೆ ಮತಂಗಮುನಿಯು ಮಾಂಸಾಹಾರವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನೆಂಬ ಆಶಯ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಬರಿ

ಶಬರಿ ಮಾತಂಗ ಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯೆ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಭಕ್ತೆಯಾದ ಶಬರಿ ಪಂಪಾತೀರದ ಮಾತಂಗ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದವಳು. ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಆತನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಳಾದಳು(ಹಂಪಿ ಪಕ್ಕದ ಮತಂಗಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮತಂಗಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮವಿತ್ತು). ಶಬರಿಯ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಲು ಅವಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಶೋಧೆಯಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಬಕುಳಾದೇವಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆದಳು. "ಶಬರಿ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗದ ಮಂದಲ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು"[೨] ಎಂದು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಗೋತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರದಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಬರಿಯನ್ನು ಗೋತ್ರವಳಿಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಲ್ಲದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಮಂದಲ ಬೆಡಗಿದೆ. ಇವರನ್ನು ಮಂದಲೋರು, ಮಂದಲವಾರು, ಮಂದಲೋಳ್ಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿರುವ ಮಂದಲರು, ಕುರಿಯವರು ಮತ್ತು ಮಾಗಿಯವರು ಎಂಬ ಬೆಡಗುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸೋದರ ಬೆಡಗುಗಳು. ಮಾದಿಗರನ್ನು ನಾಯಕರ ಹಳೆಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಸೋದರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದಾರ್ಶನಿಕರ ಗುರುತು

ವ್ಯಾಸ ಬೋಯಿತಿಯ ಮಗ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ
ಮಂಡೋದರಿ ಕಪ್ಪೆಯ ಮಗಳು
ಕುಲವನರಸದಿರಿಂ ಭೋ!
ಕುಲದಿಂದ ಮುನ್ನೇನಾದಿರಿಂಭೋ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬ್ಬಿಲ,
ದೂರ್ವಾಸ ಮಚ್ಚಿಗ, ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರ
ಕೌಂಡಿನ್ಯನೆಂಬ ಋಷಿ ಮೂರು ಭುವನರಿಯದೇ
ನಾವಿದ ಕಾಣೆಭೋ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ವಚನವಿಂತೆಂದುದು;
ಶ್ವಪಚೋಪಿಯಾದಡೇನು,
ಶಿವಭಕ್ತನೆ ಕುಲಜಂ ಭೋ!

ಮಹಾಭಾರತದಂತಹ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಾರಸ್ವತಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಮಹರ್ಷಿ ವೇದವ್ಯಾಸನು ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಕಾರ

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊರುವ 'ಬೋಯಿತಿ'ಯ ಮಗ, ಅವನು 'ಬೋಯಿ' ಕುಲದಿಂದ ಬಂದವನು. ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಗೆದ್ದ ಮಹಾ ಶಿವಭಕ್ತ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ.(ಸಮಗಾರರು ತಾವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ). ಮಂಡೋದರಿ ಕಪ್ಪೆಯ ಮಗಳು, ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲದವನು. ಕಶ್ಯಪ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಬೇಕು. ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಹದಿಮೂರು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದವನು. ದಕ್ಕಲರು ತಮ್ಮನ್ನು ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಕುಲದವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಶ್ಯಪನು ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲದವನೆಂದ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಪಂಚಾಳರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಕಲರೂ ಸಹ ಎಡಗೈ ಪಣದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣದ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿರುವ ಅಪರೂಪದ ಉದಾಹರಣೆ ನಮಗೆ ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕೌಂಡಿನ್ಯ ಋಷಿ ನಾವಿದ(ಕ್ಷೌರಿಕ) ಕುಲದವನು. ಕಶ್ಯಪ ಅಥವಾ ಕಚ್ಛಪ ಅಂದರೆ ಆಮೆಯನ್ನು ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನು ಎಂಥರ್ಥ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಹಲವಾರು ಕುಲಮುದ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಮೆಯೂ ಒಂದು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದ ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಮೆಯ ಶಿಲ್ಪಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಶಕ್ತಿಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಮೆಯನ್ನು ಲಾಂಛನವಾಗುಳ್ಳ ಆದಿಜಾಂಬವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಾ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಪುರಾಣಗಳ ಅನೇಕ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಋಷಿಮುನಿಗಳಾಗಲೀ, ಕುಲಪುರುಷರಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಗೋತ್ರಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಲೀ ವೃತ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಕುಲದಿಂದಲೇ ಬಂದವರೆಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನ ನಂಬುಗೆ. ಆತ ಯಾವ ಆಧಾರದಿಂದ ಪುರಾಣಿಮವಾದ ಈ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಲಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದರ ಮಾಹಿತಿ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ, ದೂರ್ವಾಸ ಮಚ್ಚಿಗ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಬೆಸ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಆರ್ಷೇಯ ಆಧಾರವಿದ್ದಿರಲೇಬೇಕು. ಜಾತಿ ಮೂಲದಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಧಾರ ರಹಿತವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು ಬಸವಣ್ಣನಂತಹ ಹೊಣೆಗಾರ ಚಿಂತಕನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರದ ಅಂಶ.

ಮಹಾಶಿವಭಕ್ತ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಗೆದ್ದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ. ಅಗಸ್ತ್ಯನೂ ವಸಿಷ್ಠನೂ ಸೋದರರು, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿ ಬೆಸ್ತರ ಕುಲದಿಂದ ಬಂದವನು. ಲೋಪಮುದ್ರ ಈತನ ಪತ್ನಿ. ಬಸವಣ್ಣನೇ ಹೇಳುವಂತೆ ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವ(ಮಚ್ಚಿಗ, ಮೋಚಿ) ವೃತ್ತಿಯ ಕುಲದಿಂದ ಬಂದವನು. ಸಿರಿಯಾಳನು ಶೆಟ್ಟಿಯ ವೃತ್ತಿಯ(ಆರ್ಯವೈಶ್ಯ) ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವನು. ಮಹಾನ್ ಕ್ರಾಂತಿಯೋಗಿ ಬಸವಣ್ಣನೇ ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಯನ್ನು

ಮಚ್ಚಿಗ ಅಥವಾ ಮೋಚಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಮೋಚಿ ಕುಲದ ದೂರ್ವಾಸನಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನವೇ ಸಂದಿರುತ್ತದೆ. ನೀಚ ಕುಲಜರೆನ್ನುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದಲೇ ಮಹಾನ್ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ಉದಯಿಸಿರುವಾಗ ಅವರ ಕುಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನ ಭಕ್ತನಾದ ಕಾರಣ ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮೆಚ್ಚಿ ಊಟ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಪರಶಿವನೇ ಕುಲವನರಸದಿರುವಾಗ ಹುಲುಮಾನವರೇಕೆ ಕುಲವನರಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನ ಸಂದೇಶ. ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕುಲಭೇದಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ ಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ "ಹೊಲೆಯ ಮಾದಿಗರೆಂಬ ಬಲೆಯಾತ ಕಿತ್ತೊಗೆದ / ಭಲರೆ ಬಸವಯ್ಯ ಬಸವರಸ / ನಿನ್ನುಸುರು ನೆಲೆಯಾತು ನಿತ್ಯ ಜನಪದಕೆ" ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ತನ್ನದೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಚನ್ನಯ್ಯನು ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಕುಲದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇಂತಹ ಜಾತಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರು ಸಂದಿರುವಾಗ ತಾವು ಮೇಲೆಂದು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸಾಂಖ್ಯ ಶ್ವಪಚ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬ್ಬಿಲ
ದೂರ್ವಾಸ ಮಚ್ಚಿಗ ದಧೀಚಿ ಕೀಲಿಗ
ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರ ರೋಮಜ ಕಂಚುಗಾರ
ಕೌಂಡಿಲ್ಯ ನಾವಿದನೆಂಬುದನರಿದು
ಮತ್ತೆ ಕುಲವುಂಟೆಂದು ಛಲಕ್ಕೆ ಹೋರಲೇತಕ್ಕೆ
ಇಂತೀ ಸಪ್ತರುಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಸತ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದುದನರಿಯದೆ
ಅಸತ್ಯದಲಿ ನಡೆದು ವಿಪ್ರರು ನಾವು ಘನವೆಂದು
ಹೋರುವ ಹೊತ್ತುಹೋಕರ ಮಾತೇತಕ್ಕೆ
ಕೈಯುಳಿ ಕತ್ತಿ ಅಡಿಗೂಂಟಕ್ಕಡಿಯಾಗಬೇಡ
ಅರಿ ನಿಜಾತ್ಮ ರಾಮ ರಾಮನ.[೩]

ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು ಅಸತ್ಯದಿಂದ ನಡೆದರು, ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳ ಮುಂದೆ ವಿಪ್ರರು ತಾವು ಘನವೆಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೆಂದು ಮೆರೆಯುವುದು ಹೊತ್ತುಹೋಕರ ಮಾತೆಂದು ಚೆನ್ನಯ್ಯ ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯದರ್ಶನ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಸಾಂಖ್ಯನನ್ನು, ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ ಶ್ವಪಚನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳುವಂತೆ ಶ್ವಪಚೋಪಿಯಾದರೇನು ಶಿವಭಕ್ತನೇ ಕುಲಜನು.

ಮಾದಿಗನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶರಣ ಬಸವಣ್ಣ

ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸನ ಮಗನು
ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯ ಮಗಳು
ಇವರಿಬ್ಬರು ಹೊಲದಲಿ ಬೆರಣಿಗೆ ಹೋಗಿ

ಸಂಗವ ಮಾಡಿದರು
ಇವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ನಾನು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ

ಈ ವಚನವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣ ತಾನೊಬ್ಬ ಮಾದಾರ ಮತ್ತು ಡೋಹಾರರ ಅಕ್ರಮ ಕೂಡಾವಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬುದನ್ನು ಲೋಕದೆದುರು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರಾವೆಗಳ ಮಾತಿರಲಿ, ಅವನದೇ ವಚನಗಳ ಬಲವಾದ ಬೆಂಬಲವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬ ಕಷ್ಟತನದ ಹೊರೆಯ ಹೊರಿಸದಿರಯ್ಯ ಎಂಬ ಮಾತಾದರೂ ಸರಿ, ಸ್ವತಃ ಬಸವಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂಬ ಹೊರೆಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿ ಹೊರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕುಲಗೋತ್ರ ಯಾವುದೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ 'ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಗೋತ್ರ'ವೆಂದೇ ಹೇಳಲು ವಚನಕಾರರು ಬಿನ್ನವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗ ಡೋಹರ ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ಅಪವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕೆಳಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೀಳ್ತನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನನ್ನು ಮಾದಾರ-ಡೋಹಾರರ ವಿವಾಹಬಾಹಿರ ಅಕ್ರಮ ಸಂತಾನ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕುಲದ ಹುಟ್ಟಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಲು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಲಿಂಗಾಯತ ಮೂಲಭೂತವಾದೀ ಮನಸಿನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. "ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸನ ಮಗನು, ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯ ಮಗಳು, ಇಬ್ಬರೂ ಬೆರಣಿ ಆಯಲು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡಿದಾಗ, ಶಿವನ ಸಾಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ, ಬಸವಣ್ಣ ಅಪಜಾತೀಕರಣ(Decastification)ದ ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನು ತಲುಪಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ"[೪] ಮಾನವನು ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ಸಹಜ ಪ್ರೀತಿಯ ಜೀವಸಂಯೋಗಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಲಾರದು. ಇಂತಹ ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು ತಾನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾತಿಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನದಲ್ಲಿ ನರಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭಂಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಲಿಂಗಾಯುತರಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಸರೀಕರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು "Basavanna was the greatest man in the world but Lingayaths have pocketed him"[5] ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಸ್.ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಬಸವ' ಎಂಬುದು ಅವೈದಿಕ ಮೂಲದ ಹೆಸರು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾದಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಎಡಪಣ ಕಟ್ಟಿನ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದವನೆಂದೂ, ಮಾದಿಗನೆಂದೂ ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಬಸವಣ್ಣ ಇಂದು ಲಿಂಗಾಯತರೊಳಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಶರಣರಾದ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಶ್ವಪಚಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪ, ಅಯ್ಯ, ಮುತ್ತಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತನ್ನ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ನೆನೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ತಾನು ದಲಿತ ಶರಣರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವರ ನಾಯಿಯನ್ನು ಸಹ ಪಂಚ ಮಹಾವಾದ್ಯದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

> ಪೊಲೆಯ ಮಾದಿಗ ಭಕ್ತನಾದರೆ
> ಆತನ ಮನೆಯ ಸೊಣಗಂಗೆ
> ಪಂಚ ಮಹಾವಾದ್ಯದಲಿ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡೆನೆ?!
> ಅಪ್ಪನು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನಾಗಿ, ಮುತ್ತಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಾದರೆ
> ಆನು ಬದುಕೆನೆ?
> ಮತ್ತಾಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ
> ಭಕ್ತಿಯ ಸದ್ಗುಣವ ನಾನರಿವೆನಯ್ಯಾ!
> ಕಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಜನ್ಮದಲಿ ಜನಿಯಿಸಿದೆ
> ಎನಗಿದು ವಿಧಿಯೇ? ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ!
> ಹಿರಿಯಯ್ಯ ಶ್ವಪಚಯ್ಯ, ಕಿರಿಯಯ್ಯ ಡೋಹಾರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ
> ಅಯ್ಯಗಳಯ್ಯನು ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು
> ನಿಮ್ಮ ಶರಣರೊಲಿದೆನ್ನ ಸಲಹುವರಾಗಿ

ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹಾರವನಿಂದ ಶ್ವಪಚನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮೈಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೋರಾಟ ರೂಪಿಸಿದ್ದು, ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಚಳವಳಿಯು ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯಿಂದ ತೀವ್ರ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕುಲವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕುಲ 'ಕಷ್ಟದ ಹೊರೆ'ಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟದ ಕುಲದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನನ್ನು ಅಪಜಾತೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನೀಚರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಜಾತಿ ಮೂಲದವನು ತಾನೆಂದು ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ಜಾತಿ ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

'ಅಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ' ಎಂದು ಚನ್ನಯ್ಯನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಕುಲಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೇ, 'ಬೊಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಾರರ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ಡೋಹಾರ ಜನಾಂಗದೊಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಕುಲಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಬಸವಣ್ಣ. ಮಾದಾರ-ಡೋಹರ ಈ ಎರಡು ಒಂದೇ ಜಂಬೂಕುಲವಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಲಿಂಗಾಯತದಾಚೆಯ ಅನೇಕ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತುಗಳೊಂದಿಗೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವಿರೋಧಿ ಚಿಂತನಾಧಾರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಜನಪದ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವಂತಹ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮತ್ತಾವ ಕವಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ದನದ ಬಾಡು(ಗೋಮಾಂಸ) ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಳವ್ವ

ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಜಾನಪದ ಮೌಖಿಕ ಕಥನಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನು ಸತ್ತ ದನಗಳ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವ ಅನೇಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಸಮಕಾಲೀನ ವಚನಕಾರ್ತಿ ಕಾಳವ್ವೆ ತನ್ನ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ದನದ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆ ಸಲ್ಲದೆಂದು ಹೇಳುವ ಗೋಮೀಮಾಂಸಕರ ರಾಜಕಾರಣದ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

> ಕುರಿ ಕೋಳಿ ಕಿರು ಮೀನು ತಿಂಬವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕುಲಜ ಕುಲಜರೆಂದೆಂಬರು
> ಶಿವಗೆ ಪಂಚಾಮೃತ ಕರೆವ ಪಶುವ ತಿಂಬುವ ಮಾದಿಗ ಕೀಳುಜಾತಿಯೆಂಬರು
> ಅವರೆಂತು ಕೀಳುಜಾತಿಯಾದರು? ಜಾತಿಗಳು ನೀವೇಕೆ ಕೀಳಾಗಿರೋ?
> ಬ್ರಾಹ್ಮಣನುಂಡುದು ಪುಲ್ಲಿಗೆ ಶೋಭಿತವಾಗಿ ನಾಯಿ ನೆಕ್ಕಿ ಹೋಯಿತು
> ಮಾದಿಗರುಂಡುದು ಪುಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶೋಭಿತವಾಯಿತು
> ಅದೆಂತೆಂದೆಡೆ ಸಿದ್ದಳಿಕೆಯಾಯಿತು ಸಗ್ಗಳೆಯಾಯಿತು
> ಸಿದ್ದಳಿಕೆಯ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರನ್ನು
> ಶುದ್ಧವೆಂದು ಕುಡಿಯುವ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ನಾಯ ನರಕ ತಪ್ಪದಯ್ಯ
> ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳರಸು ಒಲ್ಲನವ್ವ

ಕಾಳವ್ವೆಯ ಈ ವಚನವು ಆಹಾರ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠವೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ಎಸಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಗೋವನ್ನು ದೈವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ಗೋಮಾತೆ' ಎಂದು ಪೂಜಿಸುವ ವರ್ಗವು ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವಕರನ್ನು ಕೀಳೆಂದು ಕಾಣುವ ರಾಜಕೀಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಭಂಜಿಸುತ್ತದೆ. ಗೋಮಾತೆ ಎಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರನ್ನು ಹೀಗಳೆಯುವುದನ್ನೇ ರಾಜಕೀಯ ಬಂಡವಾಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಕಾಳವ್ವೆ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಗೋವಿನ ಹಾಲು ಅದರ ದೇಹದ ರಕ್ತದಿಂದಲೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದದ್ದು. ಅದು ಪಂಚಾಮೃತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ವರ್ಣನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಗೋವಿನ ರಕ್ತವನ್ನೇ ಹಾಲನ್ನಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆ ಕೀಳೆನ್ನುವ ಹುನ್ನಾರವನ್ನು ಈ ವಚನ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಪಮಾನಿತ ನೆಲೆಗಳ ಧಾತುಗಳನ್ನೇ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ದತೆಯನ್ನು ಕಾಳವ್ವೆಯ ವಚನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಬಹುದು.

ಗೋಮಾಂಸ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಬದಲು ದನದ ಬಾಡು ಎಂದು ಬಳಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ. ಯಾಕೆಂದರೆ ದನದ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ 'ಗೋಮಾಂಸ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ದನದಬಾಡು ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡಬಾಡು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದನದ ಬಾಡಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂವೇದನೆಯ ಆಯಾಮವುಳ್ಳ 'ಗೋಮಾಂಸ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೆಸರನ್ನು ನೀಡಿ, ದನ ತಿನ್ನುವವರು ಅಸಂಸ್ಕೃತರು, ದನ ತಿನ್ನದವರು ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸುವ

ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ದನದ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವವರು ಹೆಡ್ಡರೂ (ಮಂದಮತಿಗಳು), ದನ ತಿನ್ನದವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರೂ (ತೀಕ್ಷ್ಣಮತಿಗಳು) ಆಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡರು. ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ದಲಿತರು ಮತಾಂತರ ಮತ್ತು ದನದಬಾಡು ಸೇವನೆಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಹ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದು, ಜೀವಂತ ಪಶುಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನುಸ್ಮೃತಿಯ ಅಧ್ಯಾಯ ೫ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಬರಿಯ ಗೋಮಾಂಸವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಹೇಗೆ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಹಾಪ್ರವಾದಿಯಾದ ಬುದ್ಧಗುರು ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು ಬಸವಧರ್ಮೀಯರಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವರನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಶಾಖಾಹಾರಿ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಆಕ್ರಮಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕಾಳವ್ವೆಯಂತಹ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ಸಹ 'ಬಲದ ಕೈಯಲಿ ಕತ್ತಿ, ಎಡದ ಕೈಯಲಿ ಮಾಂಸದ ಮಡಕೆ, ಬಾಯಲಿ ಸುರೆಯ ಗಡಿಗೆ, ಕೊರಳಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧರಿಸಿರುವ' ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಶರಣರನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಸಹ 'ಮಾಂಸ ಮದ್ಯಾದಿಗಳ ಸೇವಿಸುವುದ ಬಿಟ್ಟೆವೆಂಬಣ್ಣಗಳೆ ನೀವು ಕೇಳಿರೆ, ಮಾಂಸವಲ್ಲವೇ ಸಂಸಾರ ಸಂಘ? ಮದ್ಯವಲ್ಲವೆ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು?' ಎಂದು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಿನ್ನುವ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕದಿಯಬಹುದಾದರೂ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕದಿಯಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ನಂಬಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ದಲಿತ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಡುಗಳ್ಳ ಸೋಮನ ಪಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಾಡು ಕದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕುಷ್ಠರೋಗ ಬರುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾದಿಗರು ಬಾಡು ಕದಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗಿರುವ ದಲಿತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳಕೋಶದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಈ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮಿಶ್ರಾಹಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸು ಸೊಪ್ಪುಸೆದೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆ ಆಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತು ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನೂ ತನ್ನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವವನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯುವವರೆಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷ್ಯ

ತಯಾರಿಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಗಿನ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೋವುಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು.

ಭವಭೂತಿಯ "ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿ ದನದ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಮಾತು ಆಶ್ರಮದ ವಟುಗಳಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. "ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತ"ವು ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಿತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಾಟಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಏಳನೇ ಶತಮಾನವನಾದ ಭವಭೂತಿಯ ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಕದಿಂದ ಇಬ್ಬರು ತಾಪಸ ವಟುಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ–

'**ಸೌಧಾತಕಿ** : ಏಕೆಂದರೆ ಆತ (ವಸಿಷ್ಠ) ಬಂದದ್ದೇ ತಡ, ಆ ಬಡ ಪ್ರಾಣಿ ಕಪಿಲೆ ಕರುವನ್ನು ತೀರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ದಾಂಡಾಯನ : ಮಾಂಸ ಸಮೇತವಾದ ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ವೇದವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ, ಗೃಹಸ್ಥರು ಅಭ್ಯಾಗತನಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ರೋತ್ರೀಯನಿಗೆ ಕರುವನ್ನೋ, ದೊಡ್ಡ ಎತ್ತನ್ನೋ, ಇಲ್ಲವೆ ದೊಡ್ಡ ಆಡನ್ನೋ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಧರ್ಮವೆಂದು ಧರ್ಮಸೂತ್ರಕಾರರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ...

ಸೌಧಾತಕಿ: ವಸಿಷ್ಠ ಮುನಿಗಳು ಬಂದ ಒಡನೆಯ ಕರುವನ್ನು ಕೊಯ್ದಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಇವತ್ತೇ ಆಗಮಿಸಿ ರಾಜರ್ಷಿ ಜನಕನಿಗೆ, ಗುರುಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿ, ಮೊಸರು, ಜೇನುಗಳ ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತರು. ಕರುವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರು.

ದಾಂಡಾಯನ: ಮಾಂಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಬಿಡದವರಿಗೆ ಋಷಿಜನರು ವಿಧಿಸಿರುವುದು ಹೀಗೆ. ಪೂಜ್ಯನಾದ ಜನಕನಾದರೋ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು'.[೬]

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ರಾಜರ್ಷಿ ಜನಕ ಕೂಡ ದನದ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವವನು. ಆದರೆ, ಮಗಳಾದ ಸೀತೆಗೆ ಒದಗಿದ ದುರ್ದೈವವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ದನದ ಬಾಡು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ದಪಡಿಸಿದ ಕರುವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಯು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪೂರ್ವಿಕರಿಗೆ ರಾಜಗುರು, ರಾಜಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದವನು. ಅವನು ದನದ ಬಾಡನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಅಂಶ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಜಿ.ಎಚ್. ನಾಯಕ ಅವರು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗ ಅಲ್–ಬರೂನಿಯು ಭಾರತೀಯರ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ 'ದಲಿತ ಹೋರಾಟ: ಗಂಭೀರ ಸವಾಲುಗಳು' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ : "೧೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಅಲ್–ಬರೂನಿ ಭಾರತೀಯರ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ: "ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ತೊಂದರೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋಮಾಂಸವು ಗಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಶೈತ್ಯದಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಜೀರ್ಣಶಕ್ತಿ

ಮಾಂದ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಜೀರ್ಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಮತ್ತು ಅಡಕೆಯನ್ನು ಅವರು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು" ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಹಿಂದೂಗಳು ಹೇಳಿದರೆಂದು ಅಲ್-ಬರೋನಿ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ಕೆ.ಟಿ. ಅಚಾಯ್ ಎಂಬುವರು ೧೯೯೪ರಲ್ಲಿ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ Indian Food-A Historical Companion ('ಭಾರತದ ಆಹಾರ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗಾತಿ') ಎಂಬ ಅವರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೨]

ಕತ್ತೀಯ ಮಸೆವೋರು

ಗೋವಧೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಚಳವಳಿ ರೂಪಿಸಿದವನು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ. ಇಂದು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ 'ಗೋವಧೆ ನಿಷೇಧ'ದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನಾಗಲಿ, ಕಾಳವ್ವೆಯಾಗಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಜೀವಂತ ಪಶುಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ತಿನ್ನುವಂತಹ ಜೀವವಿರೋಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯವರಲ್ಲ. ಅವರು ಸತ್ತ ಪಶುಗಳನ್ನು ಜೀವಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಆಹಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವಪರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಹರಳಯ್ಯನ ಕುರಿತ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯೊಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸತ್ತಿದ್ದ ತಿಂಬೋರು ಕತ್ತೀಯ ಮಸೆವೋರು
ಊರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇರುವೋರು- ಹರಳಯ್ಯ
ಮಿಕ್ಕೀದ ಕುಲಕ್ಹಿರಿಯ ಶರಣನೋ ಕಂದಾ
ಗೋವನ್ನು ತಿಂಬೋರು ಗೋರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗೋರು
ಗೋರಗಂಬಕೆ ಕೊರಳು ಒಡ್ಡೋರು -ಚೆನ್ನಯ್ಯ
ಹಾರವ ಕುಲಕ್ಹಿರಿಯ ಅಯ್ಗೋಳು ಕಂದಾ.
ಜಾಂಬವರ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಜಾಲಗಿರಿ
ಹೂ ಕಾಯ್ದು
ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಚಂಕೇಸರಿ ಮರ ಹುಟ್ಟಿ
ಹರಳಯ್ಯನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಸುರಹೊನ್ನೆ
ಮರ ಹುಟ್ಟಿ, ಪಚ್ಚೆ ವರುಣರ ಗಿಳಿ ಕುಂತು
ಕೊಯ್ದವು ಕಂದ
ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮುಡಿಗೆ ಹೊಸ ಹೂವು.

ಸತ್ತ ಪಶುಗಳನ್ನು ಜೀವಪೋಷಕ ಆಹಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸುವ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಯ್ಯನವರು ಊರ ಹೊರಗೆ ಬದುಕುವ ವರ್ಣಬಾಹಿರರಾದರೂ ಅವರ ಮನೆಮುಂದೆ ಜಾಲಗಿರಿ ಹೂವು, ಚಂಕೇಸರಿ ಮರ, ಸುರಹೊನ್ನೆ ಮುಂತಾದ ಹೂಮರಗಳು ಅರಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಆ ಹೂಮರಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಗಿಳಿಗಳು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಹರಳಯ್ಯ-ಚೆನ್ನಯ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಅವರ ಮುಡಿಗೆ ಹೊಸ ಹೂವನ್ನು ಕುಯ್ದು ತರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೀವಿಗಳು ಸಹ ದಲಿತರಿಗೆ

ಲೇಸು ಬಯಸುವಾಗ, ವರ್ಣಪಾಲಕರು ದಲಿತರನ್ನು ಊರಾಚೆಗಿರಿಸಿ ಅವರ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಹ ಹೀಗಳೆಯುವ ವಿದ್ರೋಹ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಂಕವೇ ಸರಿ.

ದೇಶಿಯೋಗಿ ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು 'ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಹರಳಯ್ಯನ ಜೀವಪರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಜೀವಪ್ರೇಮಕೆ ಒಲಿದ ಗಿಳಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ–

ಸ್ವಾಮಿ ಸಿಕರದ ಮ್ಯಾಲೆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರನುಟ್ಟಿ
ಮರದ ಮ್ಯಾಲೆರಡು ಗಿಣಿಕುಂತು ನುಡಿದಾವೆ
ಮಾದಿಗರ ಅರಳಯ್ನ ಸಿವಕತೆಯ
ಮಾದಿಗ ಅರಳಯ್ನ ಸಿವಕತೆ ಏಳೂವಾಗ
ಅರುವಿಲ್ಲದ ನಾರಿ ಮಲುಗ್ಯಾಕ್ಳೆವೋಟ್ಟೇಲಿರುವ
ಸಿಸುವೆ ಕೇಳಿತೋ ಸಿವಕತೆಯ

ಬಸವಣ್ಣ, ಹರಳಯ್ಯ, ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಕುರಿತು ಮನದುಂಬಿ ಹಾಡುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು, ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆತ್ತಮಗನನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕುಲದ ತಂದೆ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳನ್ನು 'ಕಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಯ್ಯ', 'ಮಹಾ ಆದಿಗ', 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವನು', 'ದುಡಿದುಣ್ಣಲು ಎತ್ತು ಕೊಟ್ಟವನು', 'ಅಕ್ಷರ ಕೊಟ್ಟವನು' ಮುಂತಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುವು ಸಹ ದನದ ಮಾಂಸ ತಿಂದವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಾಮಧೇನುವು ಮೇಯಲೆಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಆದಿ ಗುರು ಜಾಂಬವಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯೊಂದು ಹೀಗಿದೆ–

ಅಣ್ಣನ ನೆನೆ ಕಂದ ಅಣ್ಣಯ್ಯನ ನೆನೆ ಕಂದಾ; ನರಕುಲದ ಗುರುವನ್ನ ನೆನೆಕಂದ– ಭೂಮಿಗೆ
ಕಣ್ಣುಕೊಟ್ಟಯ್ಯನ ನೆನೆ ಕಂದಾ.
ನೀರೆ ನಿರ್ಹಾಂಕಾರವಾಗಿ ಮದಗನಾಡುವ ಘಳಿಗೆ; ಮೂಡಿದನು ಜಾಂಬವನು ಜಲದಿಂದ
ತನ ಮಗನ ಹೆಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟನು ದುಡದಿಂದ; ಆದಿಗನ ನೆನೆ ಕಂದ ಮಹಾ ಆದಿಗನ ನೆನೆ ಕಂದಾ
ಆದಿಗುರುವನ್ನು ನೆನೆ ಕಂದಾ; ಜಾಂಬವರು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ತಿಳಿ ಕಂದಾ
ಭೂಮಿ ಹುಟ್ಟುದಕು ಮುನ್ನ; ಭೂಲೋಕ್ಹುಟ್ಟುದಕು ಮುನ್ನ
ಸೂರ್ಯನ್ಹುಟ್ಟುದಕು ಮುನ್ನ; ಚಂದ್ರಮನ್ಹುಟ್ಟುದಕು ಮುನ್ನ
ಹಕ್ಕಿ ಹುಟ್ಟುದಕು ಮುನ್ನ; ಚುಕ್ಕಿ ಹುಟ್ಟುದಕು ಮುನ್ನ
ತಾತ ಜಾಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಕಂದಾ; ಭೂಮಿ ತಂದೋರಿವರು ನೆನೆ ಕಂದಾ
ಹಟ್ಯಾಗೆ ನಮಗುರುವು ಈಗೇನು ಮರೆತವರೆ; ಕಟ್ಟಿದವೆರಡಲಗೆ ದೆಪ್ಪದಾರ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆತ್ತ
ತಾಡೋಲೆ ಭರಣಿ ಮರೆತವರೆ ಕಂದಾ; ಹಾದ್ಯಾಗೆ ನಮಗುರುವು ಮತ್ತೇನು ಮರೆತವರೆ
ಆದಿಗೆ ಆಕಾಶ ಕಂದನಿಗೆ ಕಣ್ಬೆಳಕು; ಎತ್ತುಗಳ ಕೊಟ್ಟವರೇ ದುಡಿದುಣ್ಣೋ ಕಂದಾ

ಈ ಮೇಲಿನ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳನ್ನು 'ನೀರೆ ನಿರ್ಹಾಂಕಾರವಾಗಿ ಮದಗನಾಡುವ ಘಳಿಗೆ, ಮೂಡಿದನು ಜಾಂಬವನು ಜಲದಿಂದ, ತನ ಮಗನ ಹೆಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟನು

ದುಡದಿಂದ' ಎಂದು ನೆನೆಯಲಾಗಿರುವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ, ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, 'ನೀರೆ' ಎಂದರೆ ನೀರೆಂದೂ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣೆಂದೂ ಅರ್ಥ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ನೀರನ್ನು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂದೇ ಶಬ್ದ ಕಾಣ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ದು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ನೀರೆಯು ನಿರ್ಹಾಂಕಾರವಾಗಿ 'ಮದಗ' ನಾಡುವ ಘಳಿಗೆ ಎಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ನಿರ್‌ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಮದನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ವೇಳೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇಂತಹ ಮದನದಿಂದ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಜನಿಸಿದರೆಂದು ಹಾಗು ನೀರೇ (ಜಲವೇ) ಮದಗನಾಡುವ (ಮಂಡಲ ಹೊಡೆಯುವ) ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ದುಡದಿಂದ ಜಲದೇವಿಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ತ್ಯಾಗದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆಂದು ಅರ್ಥ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಜನೆ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹಲವು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು, ಅರ್ಥವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಯಿಸುವ ಪರಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಚೋದ್ಯವಾದುದು.

ಹರಳಯ್ಯನ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮಾದಿಗರ ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ಗದ್ದಿಗೆ' ಹಾಕುವುದು, ಹರಳಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕುಲದ 'ಈಳ್ಳೇವು' ತೆಗೆದಿರಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಅವನು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಘನತೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಆತನ ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾದುಕಾಲಯ (ಚಪ್ಪಲಿ ಅಂಗಡಿ) ಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಚರ್ಮಕುಟೀರಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವರು. ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೊಡೆ ತೊಗಲಿನಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟರೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಾಚೆಗೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಹರಳಯ್ಯನು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಾಗ 'ಇವು ನರಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲ ; ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳು' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಮಾದಿಗರು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂದು ಆದಿಜಾಂಬವ ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ಬಸವಣ್ಣ–ಹರಳಯ್ಯರ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ದೂರ್ತ ಮಧುವರಸನು ಧರಿಸಿ ಅವನು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಉರಿ ಬಂದು ನರಳಾಡಿದ. ಮಾದಿಗರ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ನೀರು ಅವನ ಮೈಉರಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿತೆಂದು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾದಿಗರು ಮನದುಂಬಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಧುವರಸ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಮೇಲರಿಮೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಾಜಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಸ್ಫೋಟಿಸುತ್ತವೆ.

ಶರಣರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ತೊಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ–ಹರಳಯ್ಯನವರ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನವು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾದದ್ದು. ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ, ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನ

ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಾಯದ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ಶೀಲವಂತನೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿರಲು, ಅವರ ಕಾಯಕ ಮಹಿಮೆಯು 'ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ' ಮೂಲಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕ್ರಾಂತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಇವೇ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದವೆಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು, ಇಂದಿಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಸೇಡಂ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಿಜನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಹರಳಯ್ಯನ ವಂಶಸ್ಥರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ವಿನಾಶದ ಹಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಮಾಡುವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿರಿಸಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗನಿಗೂ ಮಧವರಸನ ಮಗಳಿಗೂ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಿದ ನಂತರ, ಪಟ್ಟಭದ್ರರ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಹಲವಾರು ಹಲ್ಲೆ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಈಡಾದರು. ಈ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಶರಣರು ಹತ್ಯೆಯಾಗಿ ಹೋದ ಕರಾಳ ಘಟನೆ ಇಂದು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟ ಸೇರಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಅವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. ಸನಾತನ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ವರ್ಣಪಾಲಕರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಜನ ವಿರೋಧಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಭಂಜಿಸತೊಡಿಗಿದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಕಾಯಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಶರಣರು 'ದೇಹವೇ ದೇವಾಲಯ' 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂಬ ಹೊಸಮೌಲ್ಯಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು. ಜಾತಿರಹಿತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಹರಳಯ್ಯನು ಒಮ್ಮೆ 'ಶರಣು' ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು 'ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ' ಎಂದು 'ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ವಿನೀತ ಭಾವದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತನು. ಹೀಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ಎರಡು ಸಲ 'ಶರಣು' ಎಂದ ಬಸವಣ್ಣನ ಉದಾತ್ತ ಭಾವವನ್ನು ಕಂಡ ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ತಾನು ಬಲು ಸಣ್ಣವನೆನ್ನಿಸಿತು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಚಮ್ಮಾರನಾದ ತನಗೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಎರಡು ಸಲ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನಗೆ ಪಾಪದ ಭಾರ ಹೊರಿಸಿದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು ಅಥವಾ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತಾನು ಒಂದೇ ಒಂದು 'ಶರಣು' ಹೇಳಿ ಪಾಪ ಮಾಡಿದೆನೆಂಬ ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನ ಬಳಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ತಮ್ಮ ತೊಡೆಚರ್ಮದ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಾಪದ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದಳು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತೊಡೆಯ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಹದಮಾಡಿ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡನು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮೆಡದೆ ಪೂಜ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು ಎಂದು ಮಿಥ್ ಇದೆ.

ಈ ಘಟನೆಯು ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ನಿಕಟವಾಗಿ ಬೆಸೆಯಿತು. ಇವರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯಿತೆಂದರೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗನಾದ ಶೀಲವಂತನಿಗೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಂತ್ರಿ ಮಧುವರಸನ ಮಗಳಾದ ಲಾವಣ್ಯವತಿಗೂ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ನಡೆಸುವ, ಆ ಮೂಲಕ ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಮಾಡುವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಹಂತ ತಲುಪಿತು. ಮಾದಿಗ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಡುವೆ ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಸಹಿಸದಾದರು. ಜಾತಿ–ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಮೇಲು–ಕೀಳಿನ ಜಾತಿವಿದ್ವೇಷದ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚಿದರು. 'ಸಮಾಜಬಾಹಿರವೂ, ನೀತಿಬಾಹಿರವೂ, ಧರ್ಮಬಾಹಿರವೂ' ಆದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಶರಣರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಲ್ಲದ ಹೊರತು ಸನಾತನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಜನ ಸಾವಿರಾರು ಶರಣರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಚೆಂಡಾಡಿದರು. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಹೊಳೆಯೇ ಹರಿಯಿತು. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ವಚನಕಾರರು ಹನ್ನೆರಡನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ವಚನ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹುಡುಕಿ ಸುಡಲಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕ್ಷೋಭಿತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರು ಜೀವರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲ್ಯಾಣ ತೊರೆದು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಬಸವಣ್ಣನೂ ಕಲ್ಯಾಣ ತೊರೆದು ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ ಈಗ ಬಿಜನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು ಬಹು ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು ಹರಳಯ್ಯನ ವಂಶಸ್ಥರ ಕೈಸೇರಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು ಈಗ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೊದಿಕೆ ಹರಿದು ಶಿಲೀಂದ್ರ ಪೀಡಿತವಾಗಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ವೈಚಾರಿಕ ಲೋಕದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿಂತಕನೂ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಗಾರನೂ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಮಕುಟ ಮಣಿಯೂ ಆದ ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಈ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟದ ನವಮನ್ವಂತರದ ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟವಾದ ಶರಣ ಚಳವಳಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದಾಯಕವಾದ ಈ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು ಬಸವಣ್ಣ ನಮ್ಮವನೆಂದು ದಾವೆ ಹೂಡುವ ಲಿಂಗಾಯತರಿಗಾಗಲೀ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಿಗಾಗಲೀ ಕಾಣದೆ ಹೋಗಿರುವುದು ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಮುಂದಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಓದು–ಭೇದಗಳನ್ನು ಭಂಜಿಸುವ ಜನಪದರ ಹರಳಯ್ಯ

ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ 'ಮಾದಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಿರುವ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳು ಪಾವಿತ್ರ್ಯನಾಶ

ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾದವು. ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತ ಆ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯ ವಿವರಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

ಕರ್ಮ ಸುಟ್ಟು ಮೈಚರ್ಮದ ಅವತಾರ
ಬಲು ಮೋಜಿನಗಾರ
ಓದು ಭೇದವ ಮೊದಲೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ
ಎಂಥ ಭಕ್ತಿವಂತನು ಹರಳಯ್ಯ
ಅವನಾಡಿದ ಮಾತು ಗಂಟೆ ಮೇಲೆ ಇಳಾಸ ಬರೆದ್ಹಂಗೆ
ಮೂರು ಒಲೆಗುಂಡು ಹೂಡಿದನು ಹರಳಯ್ಯ
ಅಲ್ಲೊಬ್ಬನೆ ಕುತುಗೊಂಡು
ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೇಲಿ ಅನ್ನವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹರಳಯ್ಯ
ಅತ್ತಲಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಂದಾನೆ
ಅವ ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ
ವಲ್ಲಿಯ ಸೆರಗನೆ ಮರೆಯ ಮಾಡಿದ

ಮೂರು ಗುಂಡಿನಿಂದ ಒಲೆ ಹೂಡಿ ಅನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬ ಬರುವನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಹರಳಯ್ಯ ಅನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಗೆ ವಲ್ಲಿಯ ಸೆರಗನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡುವನು. ವಲ್ಲಿಯ ಸೆರಗನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿದ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕೇಳಲು: ಹರಳಯ್ಯ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. "ಯಾಕು ಇಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗಯ್ಯ ನೀ ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಪಾತ್ರೇಲಿ ಹುಳವೆ ಆದಾವು".[೯] ಇದು ಹರಳಯ್ಯನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಆಶಯವಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯ ಮೊದಲ ಐದು ಸಾಲುಗಳು, ಸನಾತನ ಹಿಂದೂವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದ ಹರಳಯ್ಯ, ತನ್ನ ಕಸುಬಿನ ಮೂಲ ವಸ್ತುವಾದ ಚರ್ಮದಿಂದ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಮೋಜುಗಾರನಾಗಿ ಮೆರೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಹರಳಯ್ಯನು ಅಕ್ಷರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಓದು ಭೇದಗಳನ್ನು ಅರಿಯದವನಾಗಿ, ಪರಮ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಅವನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಗಂಟೆನಾಲಿಗೆಯು ಘಲಿರೆಂಬ ಶಬ್ದದ ವಿಳಾಸ ಬರೆದಂತೆ ಮಧುರವೂ ಆಗಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲ ಸಾಲುಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷರವಂತ 'ಸುಸಂಸ್ಕೃತ'ರು ಮೂಡಿಸುವ ಓದುಭೇದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದಿಂದ ಬಂದ ಹರಳಯ್ಯನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳೇ ಜನಪದರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಈ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯ ನಂತರದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಚಿತ್ರಣವು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡುಕೋರ ದಾರ್ಶನಿಕನ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು 'ಸಾಮವೇದಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆ'ಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಹರಿಹರ ಕವಿಯು(ಕ್ರಿ.ಶ.೧೨೨೦) ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ 'ಸಾಮವೇದಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆ'ಯಲ್ಲಿ ವೇದ ಬೋಧಕನೂ ಹಟಯೋಗ ಸಾಧಕನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಾಮವೇದಿಯು ತಾನು ಬೋಧಿಸುವ ಸಾಮವೇದ ಸಾರವು ಶೂದ್ರರ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಅಡವಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ವೇದಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಖೇಚರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಶ್ವಪಚಯ್ಯ ಆ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯ ತಲೆಯೋಡಿನಲ್ಲಿ (ಶ್ವಾನ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ) 'ಸದ್ವಿಧಿ'ಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಾರ್ಪಣೆಗಾಗಿ ಮಾಂಸ ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮವೇದಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ತಾಕಬಾರದೆಂದು ಅಡುಗೆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೆರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಣ್ಣುದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಂಸಪ್ರಸಾದವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಸಾಮವೇದಿಯು ತನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ: "ದುರುಳನೆಮ್ಮಂ ಕಾಣುತಲೆ/ ಕಾಲ್ಗೆರಹಿನಲಿ ಮುಚ್ಚಿದನು ಮಾಂಸವ/ ನರಿದರಿದಿವಂ ಧೂರ್ತನೆಂದಾತ್ಮದೊಳಹಂಕರಿಸಿದ".

ಹರಿಹರನ 'ಸಾಮವೇದಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆ' ಎಂಬ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾಮವೇದಿಯು ಮಹಾ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ ಗಣಪದವಿಗೇರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ವಪಚಯ್ಯನನ್ನು ಹಳಿದುದರ ಪರಿಣಾಮ ಅವನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಘನವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಿವನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳೆಂದು ನುಡಿಯಲು, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದಾಗ ಶ್ವಪಚಯ್ಯ ಸಾಮವೇದಿಗೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಗಣಪದವಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಅರುಹಂತಪುರದ ಕಗ್ಗುಂಡಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಪೀಠ

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ನಂತರದ ಸಮೀಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದ ಹರಿಹರನು ತನ್ನ 'ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೆಳಜಾತಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸಮಾನತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಮನದುಂಬಿ ಹಾಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ'ಯು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸ್ಥಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತಾದರೂ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಅದರ ಪೂರ್ಣಪಾಠ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಕವಿಗಳು ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಕುರಿತು ಬಹುವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಿಸಲು ಬುನಾದಿ ಬರೆವಣಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಲುಪ್ತಗೊಂಡು ಇಂದು ದೊರಕದೇ ಹೋಗಿರುವ ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನು ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಧುವರಸರ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಧುವರಸರ ಪ್ರಸಂಗವು ಹರಿಹರನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದ

ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳು ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಹರಳಯ್ಯ-ಮಧುವರಸರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹರಿಹರನ ನಂತರದ ಭೀಮಕವಿ, ಬಸವಲಿಂಗದೇವರು ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅವರು ಜನಪದರ ಮೌಖಿಕ ಕಥನ ವಾಙ್ಮಯದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹರಳಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಹರಳಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನ ಗದ್ದಿಗೆಗಳು ಮಠಗಳು ತಾವೇ ತಾವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹರಳಯ್ಯನು ಬಸವಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಮೌಖಿಕರು ತಮ್ಮದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜನಪದರು ರೂಪಿಸಿದ ಹರಳಯ್ಯನ ಕಥಾವಾಹಿನಿ ಭೀಮಕವಿಯ 'ಬಸವಪುರಾಣ' ಬಸವಲಿಂಗದೇವರ 'ಕಥಾಸಾಗರ', ಚನ್ನಬಸವ ಕವಿಯ 'ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ', ಚನ್ನಪ್ಪ ಕವಿಯ 'ಶರಣಲೀಲಾಮೃತ', ಶಂಕರ ಕವಿಯ 'ಚೋರಬಸವನ ಚರಿತ್ರೆ', ಪಂಚಯ್ಯನ 'ಭಕ್ತಿರಸ ಸೋನೆ', ಯಳಂದೂರು ಹರೀಶ್ವರನ 'ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣ' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಹರಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯೆಂಬುದು ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧವಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸೋದರ ಕಲಹ ಅಥವಾ ದಾಯಾದಿ ಕಲಹವೂ ಅಲ್ಲ. ಕೋಮುದೊಂಬಿಯೂ(communal riot) ಅಲ್ಲ. ಮತೀಯ ದ್ವೇಷದ ಸ್ಫೋಟವೂ ಅಲ್ಲ. ವರ್ಣಸಂಕರ ಆಗದಂತೆ, ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ತಡೆಯಲು, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಅಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ರಾಜ ತನ್ನದೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ. ಸರ್ಕಾರದ ಯಂತ್ರಾಂಗವೇ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದರ ವಿರುದ್ಧ ಕೃದ್ಧರಾದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ರಾಜನ ರುಂಡ ಕಡಿದರು. ಇಂತಹ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿರಸನಗೊಂಡ ಬಸವಣ್ಣ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ಆ ರಾಜನ ಸೇನೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿತು. ಇದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾದನೆಂದು ಚರಿತ್ರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತಿತರ ಶರಣರ ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಈಗಿನ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳುವಿಗೆ ಬಂದು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ದೇಹ ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ದೇಹ ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಕ್ಕ ನಾಗಮ್ಮ ಉಳುವಿ ತೊರೆದು ಕಾಡು ಕಣಿವೆ ಇಳಿದು ಗಾವುದ ಗಾವುದ ನಡೆದು ತರೀಕೆರೆಗೆ ಬಂದು, ತರೀಕೆರೆ ಹತ್ತಿರ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಉಳುವಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುವಾಗ ಶರಣರ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡು ಬೆನ್ನಾಡಿ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಈತನಕದ ಆ ದಾರಿಯನ್ನು 'ದಂಡಿನ ದಾರಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಸಂಶೋಧಕ ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಗುಂಪು ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕಡೆಗೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೂ,

ಗೋಸಲ–ಗುಮ್ಮಳಾಪುರಕ್ಕೂ, ಎಡೆಯೂರು–ಸಿದ್ದಗಂಗೆ–ಸಿದ್ದರಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೂ ಶರಣರು ಹೋದರೆಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರು ನಡೆದುಹೋದ ದಾರಿ ಇರುವ ಕಡೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಂದಿಗೂ ಲಿಂಗಾಯತರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹರಳಯ್ಯನು ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿಯ ಅರುಹಂತಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನೆಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಯುವಜೋಡಿಯಾದ ಶೀಲವಂತ ಮತ್ತು ಲಾವಣ್ಯವತಿಯರನ್ನು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇವತ್ತಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ ಜಾತಿವಾದಿಗಳು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಈ ಜಾತಿಗ್ರಸ್ತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾಮೂಲು ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡುವುದಾದರೆ; ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮದ್ದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೊಪ್ಪ ಹೋಬಳಿಯ ಅಬಲವಾಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೨೦೧೨ರ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಮರ್ಯಾದೆಗೇಡು ಹತ್ಯೆ ನಡೆಯಿತು. ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜಾತಿಯ ದವಲನ ರಾಮಕೃಷ್ಣನ ಮಗಳು ಸುವರ್ಣ, ಅದೇ ಊರಿನ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಯುವಕ ಗೋವಿಂದರಾಜು ಎಂಬುವವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ಹತ್ಯೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಹರಳಯ್ಯ–ಮಧುವರಸರು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹದಂತಹ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದಾಗ ಬಿಜ್ಜಳನು, ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರನ್ನು ಎಳೆಹೂಟೆ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಳೆಹೂಟೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದ ಬಳಿಕ ಹರಳಯ್ಯನು ಉತ್ತರದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತೊರೆದು ದಕ್ಷಿಣದ ಮೈಸೂರು ನಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರಾವಂದೂರು ಸಮೀಪದ ಅರುಹಂತಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಅರುಹಂತಪುರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದ ಅರುಹಂತಪುರದ ಜೈನರು ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆತನ.ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಜಿನದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಸಿದ್ದತೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ವೀರಶೈವದ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ನಿರಾಶನಾದ ಹರಳಯ್ಯ ಜೈನಧರ್ಮ ಸೇರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. ಹರಳಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಅರುಹಂತಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ಜೈನ ಮುಖಂಡರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿ, ಜೈನ ಧರ್ಮವೇ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತರ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅರುಹಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಜೈನರ ಚಂದ್ರನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಬಸದಿಯಿದ್ದು, ಆ ಊರಿನ ಬಹುಪಾಲು ಜನ ಜೈನ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿರುವುದಿಂದ ಹರಳಯ್ಯನೂ ಸಹ ಜಿನದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜೈನಮತಾವಲಂಬಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಹರಳಯ್ಯ ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜೈನರೆಲ್ಲಾ ಒಂದುಗೂಡಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆತನ ಶಿಷ್ಯರ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಹರಳಯ್ಯನು ತಾನು ಉತ್ತರದ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತೊರೆದು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ

ಬಸವ ತತ್ವದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ತಾನು ನೆಲೆಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಶಾಂತ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅರುಹಂತಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅರುಹಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿರುವ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಜನರನ್ನು, ಆದಾಗ್ಯೂ ವರ್ಣಬಾಹಿರರಾದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರನ್ನು ಜೈನಧರ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಸೆಳೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹರಳಯ್ಯ ಖಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಶೈವಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹಿತವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹರಳಯ್ಯ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರರನ್ನು ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರನನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಹೊಸಮೌಲ್ಯಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅರುಹಂತಪುರದ ಜನ ಸಾಗುವಂತಾಗಬೇಕೆಂದು ಹರಳಯ್ಯ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಚಂದ್ರನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರನ್ನು ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಹರಳಯ್ಯನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜೈನ–ಶೈವ ಸಂಘರ್ಷದ ಈ ಮೇಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೀಲಗಾರರು ಬೇರೆಯದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂಪಲಾಪುರದ ನೀಲಗಾರ ರಾಚಯ್ಯ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಹರಳಯ್ಯನು ತೋರಿಸುವ ಪವಾಡ ಹೀಗಿದೆ–

ಅರುಹಂತಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಶಿಷ್ಯರ ಮೇಲೆ ಅರುಹಂತಪುರದ ಜೈನರು ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಜೈನ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಶೈವಧರ್ಮದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಜೈನ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ತೀರ್ಥಂಕರನಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೈನರ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಮಣಿಯದ ಹರಳಯ್ಯ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ತೀರ್ಥಂಕರರನ್ನು ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರನನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಶಪಥ ತೊಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ನೋಡನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕೆರೆಗೆ ಹಾರಿ ಮೂರು ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಎಷ್ಟೇ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಹರಳಯ್ಯನು ಮೇಲೇಳದೆ ಹೋದಾಗ ಅರುಹಂತಪುರದ ಜೈನರು ನೀರಿಗಿಳಿದು ಹರಳಯ್ಯನಿಗಾಗಿ ಕೆರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೋಧಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಹರಳಯ್ಯನ ಪವಾಡ ವಿದ್ಯೆ ಬಲ್ಲ ಅವನ ಶಿಷ್ಯರು ಏನೊಂದೂ ತಿಳಿಯದ ಎಬಡರಂತೆ ನಿಂತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹರಳಯ್ಯ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹರಳಯ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಕತ್ತಿಹಿಡಿದು ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತಿದ್ದ ಜನಕ್ಕೆ ನಿರಾಶೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹದಿನಾರು ಮಾರುದ್ದವಿದ್ದ ಹರಳಯ್ಯನ ಜಡೆಮುಡಿ ಇಡೀ ಕೆರೆಯಗಲಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ನೀರಿಗಿಳಿದು ನೋಡಿದರೆ ಹರಳಯ್ಯನ ಮೈಮೇಲಿನ ಒಂದು ಕೂದಲು ಸಹ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ನಿರಾಶೆಯ ಮುಖ ಹೊತ್ತು ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಬಸದಿಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಸದಿಯ ಒಳಗಿನಿಂದ ಶಂಖ, ಜಾಗಟೆ, ಗಂಟೆ, ನಗಾರಿ, ಬೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ಕೊಂಬು, ಕಹಳೆ, ಕಂಸಾಳೆ, ಢಮರು, ಡೋಲು, ಢಕ್ಕೆ ಮುಂತಾದ ನೂರಾರು ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳು

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೊಳಗಿದಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿಯ ಪರಿಮಳ ತೇಲಿಬರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಬಸದಿಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಬಸದಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಬೀಗ ಹಾಕಿದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಹರಳಯ್ಯನವರು ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರನನ್ನಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ, ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯಃ' ಎಂದು ಜಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಸದಿಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಮಾರಕಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯಃ' ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸದಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಬೀಗ ತಂತಾನೆ ಕಳಚಿಬಿದ್ದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೇಲೇಳದೇ ಯಾವುದೋ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಬಸದಿಗೆ ಬಂದು ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಹರಳಯ್ಯ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಜೈನರು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಹರಳಯ್ಯನು ತನ್ನ ಹೆಕ್ಕತ್ತಿಗೆ ಗಂಡುಗತ್ತರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸರಪಳಿ ಜಗ್ಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಜಗ್ಗಿಸಿ ಎಳೆದಾಗ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನು ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಾಗಲೇ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ರುಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಏಳೆಂಟು ಸಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿದ ಜೈನರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಬಂದು ಹರಳಯ್ಯನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಎರಗುತ್ತಾರೆ. ಅರುಹಂತಪುರದ ಕಗ್ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನದೇ ಪೀಠ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಸವತತ್ವ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂದು ಅರುಹಂತಪುರದ ಕಗ್ಗುಂಡಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಪೀಠವು ದಕ್ಷಿಣದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪಾಲಿನ ಕೂಡಲಸಂಗಮವೆನಿಸಿದೆ. ಅರುಹಂತಪುರದ ಹರಳಯ್ಯನ ಮಠದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಗುರು ಹರಳಯ್ಯ ಟ್ರಸ್ಟ್ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಶೀಲವಂತನಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಧುವರಸನ ಮಗಳಾದ ಲಾವಣ್ಯವತಿಗೂ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಿದ ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನಾದರೂ, ಮಾದಿಗರ ಪಾಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಅಂತಹ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನ ಸ್ಥಾನವಿರುವದರಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ಕೇವಲ ಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಇತರೆ ಶೈವಾರಾಧಕ ಜನಾಂಗಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಹರಳಯ್ಯನ ಗದ್ದಿಗೆ' ಹೂಡಿ 'ಮಾದಿಗರ ಹರಳಯ್ಯನ ವೀಳ್ಯ'ವೆಂದು ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈಳ್ಯೇವು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಉಳವಿಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹರಳಯ್ಯನ ಚಿಲುಮೆ

ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಎಂಜಲ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾದ ಉಳವಿಯು ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಉಳವಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಮಹಾಮನೆ,

ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನ ಗವಿ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿ, ಪಂಚಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಗವಿ, ಆಕಳಗವಿ, ವಿಭೂತಿ ಕಣಜ, ಹರಳಯ್ಯನ ಚಿಲುಮೆ ಮುಂತಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು ಉಳವಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಉಳವಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ಉಳವಿಯಿಂದ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಉಳವಿ ಶಿವಪುರದ ಮಧ್ಯದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹರಳಯ್ಯನ ಚಿಲುಮೆ ಪರಿಸರ ನೋಡಲು ನಯನ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಿಡೀ ನೀರು ಉಕ್ಕಿಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನೀರು ತುಂಬಾ ಪವಿತ್ರವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳ ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಭಕ್ತರು ಈ ಚಿಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಸೇವಿಸುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಹನ್ನೆರಡನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಕಗ್ಗೊಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವಚನಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೀವಭಯದಿಂದ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋದ ಶರಣರ ಪೈಕಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಒಬ್ಬ. ಅವನು ಉಳವಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದನೆಂದು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಉಳವಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂದ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖನಾದವನು, ಶಿವಪುರದ ಕರೇ ಒಕ್ಕಲು ಮಗನಾದ ಗೌಡ ಜನಾಂಗದ 'ರಕ್ಷಿ' ಎಂಬುವ ಶರಣನೊಬ್ಬ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಹರಳಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದನೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಉಳವಿ–ಶಿವಪುರದ ಮಧ್ಯದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ 'ಶಿವಶರಣೆ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನ ಗುಹೆ' ವಚನಗಾರ್ತಿ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನು ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಗುಹೆಯ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಮಗ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದರೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರ ನಡುವೆ ಬದುಕಿದ್ದು ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಶರಣರು ಉಳವಿಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಂದಮ್ಮಗಳಂತೆ ಬದುಕಿದರು. ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಶರಣರ ಕಗ್ಗೊಲೆಯ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಹರಳಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರೆನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದ ಬಳಿಕ ಆತನ ಗದ್ದಿಗೆ ಮತ್ತು ಗೋಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಗದ್ದಿಗೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಶರಣರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇತರೆ ಕೆಳಜಾತಿ ಶಿವಶರಣರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹರಳಯ್ಯನ ಚಿಲುಮೆಯಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಲುಪುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸಕರವಾದ ಸಾಧನೆ. ಮಾದಾರನ ಗಲ್ಲೇಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವಂತೆಯೇ ಮಾದಾರ ಹರಳಯ್ಯನ

ಚಿಲುಮೆಯ ನೀರನ್ನೂ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಭಕ್ತ ಜನ ಚಿಲುಮೆಯ ನೀರನ್ನು ತಾವೂ ಕುಡಿದು ಇತರರಿಗೂ ತೀರ್ಥವೆಂದು ತೆಗೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳವಿಯಲ್ಲಿ 'ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ಗದ್ದಿಗೆ' ಇದೆ. ಅಕ್ಕನಾಗಾಯಿಯ ಮಗ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಬಸವಣ್ಣನ ಸೋದರಳಿಯ. ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಎಂಜಲು ವರಪ್ರಸಾದ ಸೇವಿಸಿ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದಳೆಂದು ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ

ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ 'ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ' ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಆತನನ್ನು 'ಷಟ್ ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮ'ನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಸಂವಾದಗಳಿಂದ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯ ವಚನಕಾರನಾದರೂ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ್ದು ಈತನೇ. ನಿಜಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದು 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ'. ಅನುಭವ ಮಂಟಪವೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ಕಾಯಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಶಕ್ತಿಕೇಂದ್ರ, ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾದಾರರು, ಮಡಿವಾಳರು, ನುಲಿಕೆಯವರು, ಡೋಹರರು, ಮೇದಾರರು, ಮೋಳಿಗೆಯವರು, ಹೆಂಡ ಮಾರುವವರು, ಸೂಳೆಯರು, ಬಡಗಿಯರು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮುಂತಾದ ಕಾಯಕದವರು ಇದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ' ಎಂಬ ಸಮಾನತಾ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದರು. ಈ ಸಮಾನತಾ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೆಂದು ಸಂಕೇತ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತೋರಿಸಲು ಬಸವಣ್ಣ ಹಿಡಿದ ಸೂತ್ರವೆಂದರೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ. ವರ್ಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆ ಗಂಡಸರಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲು. ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂತಹ ಸ್ಥಾನ ಭಾಗ್ಯರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ–ಪುರುಷ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಮಾನತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಚಿಂತನೆಯ ಕುಲುಮೆಯೇ 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ'. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವೀರಶೈವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದು ಅನುಭವ ಮಂಟಪ. ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು. ಆತನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ಈತನು ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಉಳುವಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಿಸುವ ಮೊದಲು ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ.

ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಬದುಕಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಜೋಗುಳ ಹಾಡೊಂದು ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ:

ಜೋಗುಳನ್ಹಾಡಿರಿ ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲ
ಜೋ ಎಂದು ಪಾಡಿರಿ ನಲಿನಲಿದಾಡಿ

ತಾಯಿ ನಾಗಮ್ಮನ ಮಗನ ಮುದ್ದಾಡಿ ॥ಜೋ ಜೋ॥
ಜೋ ಎಂದು ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಕೊಂಡಾಡಿ ॥ಜೋ ಜೋ॥

ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಜೋಗುಳ ಹಾಡು ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಹುಟ್ಟಿನ ಕಥನವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ. 'ಗಂಡ ಇಲ್ಲದ ಬಾಲೆ ಬಸಿರಾದಳೆಂದು' ಕಲ್ಯಾಣದ ಜಂಗಮರು ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನ ವಿರುದ್ಧ ಸಲ್ಲದ ದೂರನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನಿಗೆ ನೀಡಿ, ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಿಜ್ಜಳರಾಯ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿ 'ಶರಣ ಡೋಹಾರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬಸಿರಾದೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸುವಳು. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಜನನವನ್ನು ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಪವಾಡೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಯೋನಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸದೆ, ಜನಪದ ಕವಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಬೆನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಪವಾಡ ಪುರುಷನ ಜನ್ಮವಿದೆಂದು ಅರಿತ ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಯನು ವಿನಾಕಾರಣವಾಗಿ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಗೌರವದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ 'ಉಡಿ ಅಕ್ಕಿ' ತುಂಬಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದರು ಮಾತೃಯೋನಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವುದು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುರುಷನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸುವುದೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಅಯೋನಿ ಮೂಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ

ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡುವ ಕಾಯಕದ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಒಬ್ಬ ಶರಣಸೇನಾನಿಯಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಎದೆಯ ಜೀವವನ್ನೇ ಸುರಿದು ಚರ್ಮವ ಹದ ಮಾಡುವವನು. ರಸ್ತೆಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಬರುವಿಕೆಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಒಂದು ದಿನ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 'ಎನ್ನ ಕಷ್ಟಕುಲದ ಸೂತಕ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬಸವಣ್ಣನು ಕಕ್ಕಯ್ಯನನ್ನು ಅಣ್ಣ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಆತನ ಕುಲಕಸುಬು ಸೇರಿಸಿ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಎಂಬ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಿ ಹಗಲುವೇಷದ ಚೌಡಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯನಂತಹ ಅನೇಕ ಶರಣರು ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ದಾರಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ಹೋರಾಡಿ ಕೊಲೆಯಾಗಿ ಹುತಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ ಕಕ್ಕಯ್ಯ. ಆ ಮೂಲಕ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೂ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ

ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶರಣ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ೨೯ ಸಲ ನೆನೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇತರೆ ವಚನಕಾರರೂ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ವಚನಕಾಲದ ಶರಣರ ಕಥೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳು ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಸವಿದರೆನ್ನುವ ಜನಪದರ ಕಥೆಯು ಶರಣರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ನೆಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸಂಕಲ್ಪನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಬಂದಿದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕರಿಕಾಲಚೋಳ ಮಹಾರಾಜನೇ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು 'ಎನ್ನ ಶಿರ ನಿನ್ನ ಕೆರವಿಂಗೆ ಸಮವೇನಯ್ಯ' ಎಂದು ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಿಸಿದನೆಂಬುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಸಹ ಜನಕ್ರಾಂತಿಯ ವಸಂತಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವವೇ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ 'ಕೆರ'ಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಲಾರದೆಂದು ಕೆಳಜಾತಿ ಶರಣನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತಿತೆಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಎಂತಹದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 'ವೇದ ನಡನಡುಗಿತ್ತು ಶಿವನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲುಂಡ ಕಾರಣ' ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾತುಗಳು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು.

ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳನು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಶರಣಾದನೆಂಬ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಣದ ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳರಾಜನ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಹುರುಳಿ ತಂದು ಹಾಕುವ, ಕುದುರೆಯ ಲಾಯ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಮುಕುಟಮಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪಿತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ತಳಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳ ಆಯಾಮದ ವಚನ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಶರಣ ಪಡೆಯೇ ಇತ್ತು. ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಶರಣ ಗಣಂಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಕಾಯಕವನ್ನೇ ಧರ್ಮದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದದ್ದು ಗುರುತಿಸುವುದೆಂದರೆ 'ಕಾಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ' ಶರಣರ ಬದುಕಿನ ಹಂಬಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಶಯ ಮಹತ್ತರವಾದುದು. ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ, ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಿಂದ ಚಳವಳಿಗೊಂದು ಸಂಚಲನ ಒದಗಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ, ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ನಿಜಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ವಚನ ಚಳವಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರೇ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ದೃಢಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದಿರಲು, ಬಸವಣ್ಣನೇ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಪಿತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಲು, ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳರಾಜನೇ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ರಾಜದಂಡವನ್ನು ಶರಣು ಮಾಡಿರಲು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನಾಗಲೀ, ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನಾಗಲೀ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಥವಾ ವೀರಶೈವವು ವೇದಾಗಮಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ವೀರಶೈವವು ವೇದಾಗಮಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಲ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮಗನಾಗಿ, ವೇದಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯ ಕಟ್ಟುವೆ' ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡ ಕಾರಣ ವೇದಗಳು ನಡುನಡುಗಿದವು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಬಸವಣ್ಣ. 'ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಅಂಬಲಿ ನೇಮದಾತ ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವೇದಾಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಪ್ರಣೀತ ವೀರಶೈವರು ತಾವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಬಸವಣ್ಣನ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗಲು ಸಹ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಒಂದು ವಚನ ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನದಂತೆಯೇ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಕುಲಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ವಚನದ ಮೂಲಕ ತಾವು ಅಸತ್ಯದಿಂದ ನಡೆದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಅಹಮ್ಮಿಕೆ ತೋರಿಸುವ ವಿಪ್ರರ ಹುಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯ. 'ಋಷಿಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಬಾರದು' ಎಂಬ ಪರಂಪರಾನುಗತ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನ ಘನವನ್ನು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರಲು ಹೊತ್ತು ಹೋಕರಾದ ವಿಪ್ರರ ಮಾತಿನ್ನೇಕೆ? ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಟುನುಡಿಗಳಿಂದ ದಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯ.

ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣ ಕವಿಗಳು ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿಹರನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು 'ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ರಗಳೆ'ಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಸವಪೂರ್ವ ಹಿರಿಯ ವಚನಕಾರನೆಂಬುದು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಆತನ ಹೆಸರಿನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ 'ಮಾದಾರ' ಶಬ್ದವು ಇರುವುದರಿಂದ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಅವನು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದವನೇ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ಪೂರ್ವದ ಕವಿಯಾದ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 'ಕೀಳು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕ, ಕೀಳು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನ' ಎಂದು

ನೇರವಾಗಿ ಜಾತಿ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ 'ಕೀಳಿಂಗಲ್ಲದೆ ಹಯನು ಕರೆಯದು ನೋಡ' ಎಂದು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನವರ ಅನುಭಾವಿಕ ಎತ್ತರವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನು 'ಅಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ' ಎಂದು ಪಿತೃಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ವಚನ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನಿಗಿದ್ದ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಹತ್ತರವಾದ ವೀರಶೈವಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲಿ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಮುಖನಾದವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರಿಗಿಂತ ಒಂದು ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. 'ಅಪ್ಪನು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನಾಗಿ, ಮುತ್ತಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಾದರೆ ಆನು ಬದುಕೆನೆ' ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾತಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಕಕ್ಕಯ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಿಕನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದೂ ಆತನ ಜೀವಿತ ಮತ್ತು ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ, ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ, ಬಖೈರುಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ.

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಕುರಿತು ನೇರವಾಗಿ ಈವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಬಲೂರಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ(ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೯೫) ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ವರ್ಣನಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಾದ 'ಓಹಿಲದಾಸ ಚೆನ್ನ ಸಿರಿಯಾಳ'ರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನ(ಚೆನ್ನಯ್ಯ)ನ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಕಲ್ಲಿದೇವಪುರ ಶಾಸನ(ಕ್ರಿ.ಶ ೧೦೭೬)ದಲ್ಲಿ 'ಚಿಕ್ಕ ಕಕ್ಕ ಚೆನ್ನ ಹೊನ್ನ' ಹೀಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದ್ದು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೇ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು 'ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಂಚಿನಗರದಲ್ಲಿ 'ಪೆರಿಯ ಪುರಾಣ'ವೆಂಬ ತಮಿಳುಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಸಿದ ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳರಾಜನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೭೭ ರಿಂದ ೧೧೨೬) ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ತರುವ ಕಬಾಡಿ ಕೂಲಿಯವನನ್ನಾಗಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ, ತಮಿಳರಿಗೂ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿತು. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ತಮಿಳು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯನ್ನು ಪಸರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಇವರಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಚಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.[೧೦] ಹರಿಹರ ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನೊಬ್ಬ ಅಪ್ರತಿಮ ಶಿವಭಕ್ತ. ಆತನ ದೃಢಭಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ರಾಜದಂಡವೇ ಶರಣಾಗುತ್ತದೆ. ಲಾಯದ ಕುದುರುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ತರುವ ಕಬಾಡಿಗನಾಗಿದ್ದ ಚನ್ನಯ್ಯ ಒಬ್ಬ ಗುಪ್ತಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಕೋಡಿಮಠ ೧೦ ಮತ್ತು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶೈವಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ನೈಷ್ಠಿಕ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಿಂದ ಕಲಿಕೆಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆತ ಅಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಶರಣರೊಡನೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಅನುಭಾವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಅವನೊಬ್ಬ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕವಿಯಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. 'ಕಯ್ಯುಳಿಗತ್ತಿ ಅಡಿಗೂಂಟಕ್ಕಡಿಯಾಗಬೇಡ ಅರಿ ನಿಜಾತ್ಮರಾಮ ರಾಮನ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಕೋಡಿಮಠ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭೇದಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಕೋಡಿಮಠ ಒಂದು ಸೆಕ್ಯುಲರ್(ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷ) ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೆಳಸ್ಥಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಜನ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಜೋಡುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಕೈ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಮುಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಜೋಡು ಹೊಲಿಯುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸೆವರೆಗಿನ ಅವನ ಜೀವನಾನುಭವದ ಆಳ, ಎತ್ತರಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ'[೧೧]

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ವಚನದ ಅಂಕಿತವಾಕ್ಯ ಅವನೊಬ್ಬ ಜೋಡು ಹೊಲೆಯುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹರಿಹರ ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳ ರಾಜನ ಕುದುರೆ ಲಾಯಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ತರುವ ಕಬಾಡಿಗ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕಾಂಚಿಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಕಾಂಚಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಕೋಡಿಮಠದ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜೋಡು ಹೊಲಿಯುವ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಕವಿಯಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿದ್ದನು. ಆ ನಂತರದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜೋಡು ಹೊಲೆಯುವ ಕುಲಕಸುಬಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ, ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳನು, ಪೆರಿಯ ಪುರಾಣ ರಚಿಸಲು ನೆರವಾಗಲು ಅವನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಬೌದ್ಧಿಕ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಲು ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಜೋಡು ಹೊಲೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಎಣಿಸದೆ ಕಬಾಡಿಗನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ತಾನು ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ, ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ತಾನು ನೀಚ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರು ಚನ್ನಯ್ಯನ ಕುಲದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಮೇಲರಿಮೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಬಯಸಿದಾಗ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ವಚನಕಾರರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ರಕ್ತಸಂಬಂಧ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪಜಾತೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾವಿತ್ರ್ಯನಾಶದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯತ್ನವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ದಲಿತ ಶರಣರನ್ನೇ 'ಕುಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕ' ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜೊತೆಗೆ ದಲಿತ ಶರಣರ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಮುಗೆ ದೇವನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ– "ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡೆನ್ನ ಕುಲಸೂತಕ ಹೋಯಿತಯ್ಯ/ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡೆನ್ನ ಛಲಸೂತಕ ಹೋಯಿತಯ್ಯ". ಶಿವನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲುಂಡ ಕಾರಣ ವೇದಗಳು ನಡುನಡುಗಿ ಹೋದವು. ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳು ನೆಲೆನಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿಹೋದವು. ಅಂತೆಯೇ ಆಮುಗೆ ದೇವ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಯ್ಯರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ಕಾರಣ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಲಸೂತಕ, ಛಲಸೂತಕಗಳು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿ ಹೋದವು. ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಕ್ಕಯ್ಯನವರಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರೆಗೆ ಆಮುಗೆ ದೇವನಿಗೆ ಜನನ ಸೂತಕ ಜಾತಿ ವ್ಯಸನಗಳು ಬಿಂಬಿಡದೆ ಕಾಡಿವೆ. ಆಗಲೇ ಶಿವನು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬಲಿ ಸವಿದನೆಂಬ ದೇವಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆಗಳು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಂಡಿದ್ದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಂದ ಅನ್ನಬೇಡಿ ತಿನ್ನುವುದು ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದಂತಿದೆ. ಚಂದಿಮರಸನು ಸಹ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ 'ದಾಸಯ್ಯನೆನಗೆ ಸಾಲೋಕ್ಯನಯ್ಯ, ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆನಗೆ ಸಾಮೀಪ್ಯನಯ್ಯ' ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯನಾದರೂ ಶರಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾದವನು. ಹರಿಹರನ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ರಗಳೆಯಂತೂ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ರಾಜದಂಡಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಹರಿಹರನಿಗಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಏನು? ಕೆಳಜಾತಿಯ ಭಕ್ತನ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ರಾಜನೂ ಸಮನಲ್ಲ ಅಂತಹ ಶಿವಭಕ್ತನ ಕೆರಕ್ಕೆ, ಕಿರೀಟ ಭೂಷಿತವಾಗುವ ರಾಜನ ಶಿರವೂ ಸಮವಲ್ಲವೆಂಬ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹರಿಹರ ಚನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಏಕೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ? ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪುರಾಣೀಕರಿಸುವ ಹರಿಹರ ಒಬ್ಬ ಹುಟ್ಟಾ ಶೈವಾರಾಧಕ. ಹರಿ ಮತ್ತು ಹರ ಎಂಬ ಸಂಕರರೂಪಿ ಹೆಸರುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಿದೆ. ಶಿವನ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಭಾಗ್ಯವಂತರುಂಟೆ? ಎಂಬುದು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಚೋಳರಾಜನು ಶಿವನಿಗೆ ಆರೋಗಣೆ ಎರೆದಾಗ ಶಿವನು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಅಂಬಲಿಯನುಂಡು ತನಗೆ ಒಡಲು ತುಂಬಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಚೋಳರಾಜ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಹುಡುಕಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಅವನಿದ್ದ ಕೇರಿಯ ಮನೆಗೇ ಬಂದು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. "ನಿನ್ನ ಕೆರವಿಂಗೆ ಎನ್ನ ಶಿರಸಮವೇನಯ್ಯ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಮಾದಾರನೆಂದು ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ 'ಶಿವನೊಲಿದನ ಕುಲವೆ ಸತ್ಕುಲ'ವೆಂದು ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. "ಹರಿಹರ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು

ದಾಟಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವೇ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಜಾತಿ, ಅಂತಸ್ತು, ಅಧಿಕಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.[೧೨]

'ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಹುಮುಖಿ ಅಧ್ಯಯನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾನಂದ ಕೆಳಗಿನಮನಿಯವರು ಚೆನ್ನೈ ನಗರದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣವನ್ನು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಚೆನ್ನಯ್ಯನಿಂದಲೇ ಚೆನ್ನೈ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರತೀತಿಯೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈವತ್ತಿನ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ರಾಜಧಾನಿ ಚೆನ್ನೈ. ಈ ಹೆಸರು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಹೆಸರಿಗೂ ಐತಿಹ್ಯದ ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಚೋಳರಾಜ ಆಳಿದ ಕಂಚಿಪಟ್ಟಣ, ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಕೆಲವು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ. ಆತನ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳಿಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಒಂದು ನಾಡೇ ಆತನ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಿ–ಪುರಾವೆಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯನೇ?" ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕೆಳಗಿನಮನಿ. ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಚೆನ್ನೈನಗರ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಐತಿಹ್ಯ–ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳಿರುವುದು ವಿಸ್ಮಯಕಾರಕ ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ಇದು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಇದು ನಿಜವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಏರಿದ್ದ ಮಾನವ ಚೈತನ್ಯದ ಎತ್ತರವನ್ನು ಅದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಗುಪ್ತಭಕ್ತನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಹಸ್ಯ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಗುಪ್ತ ಸಾಧಕ ಧಾರೆಯೊಂದರ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಸಾಧನೆ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಯೋಗಪಂಥಗಳ ಕುರಿತು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಚೆನ್ನಯ್ಯನೂ ಸಹ ಅಂತಹ ಗುಪ್ತಧಾರೆಯೊಂದರ ಸಾಧಕನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಎತ್ತರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶರಣ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಾನ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರವಾದುದು. ಅವನು ಕವಿಯಾಗಿಯೂ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅವನ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತು ಮಾತ್ರ. ಮಾದಾರ ಜನಾಂಗನಿಷ್ಠ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆಯ ಕುಲಕಸುಬಿನ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಒಂದು ವಚನ ಹೀಗಿದೆ.

"ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣವೆಂಬ ಮೂರುಕಂಬವ ನೆಟ್ಟು
ಆಗುಚೇಗೆಯಂಬ ದಡಿಗೋಲಿನಲ್ಲಿ
ಆಗಡದ ಎಮ್ಮೆಯ ಚರ್ಮವ ತೆಗೆದು
ಉಭಯ ನಾಮವೆಂಬ ನಾರಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಯನೊಪ್ಪವ ಮಾಡಿ,
ಭಾವವೆಂಬ ತಿಗುಡಿನಲ್ಲಿ
ಸರ್ವಸಾರವೆಂಬ ಖಾರದ ನೀರ ಹೋಯಿದು
ಅಟ್ಟೆಯ ದುರ್ಗುಣ ಕೆಟ್ಟು,

ಮೆಟ್ಟಡಿಯವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸ ಬಂದೆ
ಮೆಟ್ಟಡಿಯ ತಪ್ಪಲ ಕಾಯದೆ
ಮೆಟ್ಟಡಿಯ ಬಟ್ಟೆಯ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ
ಕೈಯುಳಿಗತ್ತಿ ಅಡಗೂಂಟಕ್ಕಡಿಯಾಗಬೇಡ ಅರಿನಿಜಾತ್ಮರಾಮ ರಾಮನ [೧೩]

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ತನ್ನ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಬದುಕಿನ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಅನುಭಾವವನ್ನು ದಾಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾರು, ತಿಗಡಿ, ಖಾರದ ನೀರು ಬಳಸಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಚರ್ಮ ಹದಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ, ಅದು ಅಟ್ಟೆಯ ದುರ್ಗುಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಸುಂದರ ಮೆಟ್ಟಾಗುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಭಾವಶುದ್ಧವಾಗುವ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಚೆನ್ನಯ್ಯ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಪರಿಕರಗಳ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕಿನ ನಿಜ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡ ಅನುಭಾವಿಯಾಗಿ ಅವನು ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹಂಪಿ ಜಂಬುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ

ಹೊಸಪೇಟೆ ಪಟ್ಟಣದ(ಹೊಸಪೇಟೆ– ಬಳ್ಳಾರಿ ರಸ್ತೆ) ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಕೆಂಪು ಧೂಳಿನಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಪರಿಸರ ಕೆಂಪು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ತೆಗೆಯುವ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಳ್ಳಿ ಗುಡ್ಡವೂ ಒಂದು. ಈ ಕಲ್ಲಳ್ಳಿ ಗುಡ್ಡದ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಗಣಿಮಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪು ಧೂಳಿನ ಮೇಲು ಮುಸುಕು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಂತಿರುವ ಒಂದು ಪುರಾತನ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಜಂಬುನಾಥನು ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಲ್ಲಳ್ಳಿ ಗುಡ್ಡವನ್ನು 'ಜಂಬುನಾಥನ ಬೆಟ್ಟ' ಎಂದು, ಲೋಹದ ಅದಿರುಳ್ಳ ಕಾರಣಕ್ಕೆ 'ಲೋಹಾದ್ರಿ ಪರ್ವತ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಂಬುನಾಥನ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಜಂಬುನಾಥನಹಳ್ಳಿಯು ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರದೇಶವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಾಮಫಲಕವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

ಕಲ್ಲಳ್ಳಿ ಬೆಟ್ಟದ ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಜಂಬುನಾಥನ ಲಿಂಗವನ್ನು ಉದ್ಭವ ಲಿಂಗವೆಂದೂ, ಇದು ಪಂಚಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದೂ, ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಲಿಂಗಗಳು ಕಂಪಲಿ ಕನ್ನೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ, ಆನೆಗೊಂದಿ ವಾಣಿಭದ್ರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ, ಹಂಪಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಪುರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಗಳು. ಇವು ಜಂಬುನಾಥಲಿಂಗವು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಾದವುಗಳೆಂದು ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಜಂಬುನಾಥನನ್ನು ಜಂಬುನಾಥೇಶ್ವರ,

ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ, ಜಂಬುಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಜಾಂಬವಂತೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಂಪಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಭದ್ರೇಶ್ವರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಗಡಿದ್ವಾರಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ಇದರ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೇರೆಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಥಲವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ಆಂಜನೇಯಸ್ವಾಮಿ ದ್ವಾರವು ಜಂಬುನಾಥ ಬೆಟ್ಟದ ಪಾದದಲ್ಲಿದ್ದು, ಆಂಜನೇಯ ಗುಡಿಯ ಶಿಲಾಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ 'ಹಂಪಿಯ ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಈ ಜಂಬುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸುಮಾರು ಒಂಭೈನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದರು ಸಹ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಪೂರ್ವದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಥಳ ಇದೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜಾಂಬುವಂತನು ತನ್ನ ಕುಲ ದೇವತೆಯಾದ ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆಯೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಸಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಫಲಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಉಗ್ರ ತಪ್ಪಸ್ವಿಯಾದ ಜಾಂಬವಂತನು ದೇವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಕರುಣೆ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನಂತೆ. ಜಾಂಬವಂತನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಒಲಿದ ಪಂಪಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನು ಹುತ್ತದೊಳಗಿದ್ದ ಜಾಂಬವಂತನ ವಾಣಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಹುತ್ತದಿಂದ ಹೊರಗೆ ತಂದನು. ಒಂಭೈನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಜಂಬುನಾಥ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಹಂಪಿ ಕೇವಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳವಾಗಿರದೆ, ಸಂಶೋಧಕರ ಅಕ್ಷಯಗಣಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಅರಸನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ವಾಸವಿದ್ದರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨ ಮತ್ತು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪಂಪಾಪುರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಕೋರರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸುವ ಗಜದಳ ಇತ್ತೆಂದು ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಸಂಶೋಧಕ ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವ ಲೋಹಾದ್ರಿ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಜಂಬುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯವು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆಂದೂ ಹಾಗೂ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ನಂತರ ಜಂಬುನಾಥೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮೊದಲ

ಪೂಜೆಯಿದ್ದು ಜಂಬುನಾಥನ ರಥೋತ್ಸವವು ನಡೆದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹಂಪಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಿಗೆ ರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಜಂಬುನಾಥನೇ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯವನಿರಬಹುದೆಂದೂ ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜಾರಿಯವರಾದ ಆನಂದಸ್ವಾಮಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿವನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಂದಿ ವಿಗ್ರಹ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜಂಬುನಾಥ ಲಿಂಗದ ಮುಂದೆ ಮೂರು ನಂದಿಗಳಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ, ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ ಮುಗಿದ ಹದಿಮೂರನೇ ದಿನದಂದು ಜಂಬುನಾಥನ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಜಾಂಬವಂತೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ 'ಕಾಂಚನತೀರ್ಥ' ಎಂಬ ಬಾವಿ ಇದ್ದು ಇದನ್ನು 'ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಿಸಿಲು ಬೀಳದ ಬಾವಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಂಚನತೀರ್ಥವನ್ನು ಜಂಬುನಾಥನು ಕಂಚಿಯಿಂದ ತಂದನಂತೆ. ಸುಂದರವಾದ ಕಲಾಕುಸುರಿ ಕೆತ್ತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಲಾ ಕಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನ ತೊಲೆಗಳಿಂದ ಕಾಂಚನತೀರ್ಥ ಎಂಬ ನೀರಿನ ಬಾವಿಯ ಮೇಲೆ ಆಯತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಶಿಖರದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಲಾಮಂಟಪ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಾವಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕಲ್ಲುಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಬಾವಿಗೆ ಬಿಸಿಲು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿಯ ಮುಂದಿರುವ ಗಂಗಮ್ಮನ ಬಾವಿ ಅಥವಾ ಬಿಸಿಲು ಬಾವಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮನ ಗುಡಿಯೂ ಇದೆ. ವರ್ಷಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ವಿಶೇಷ ಗಂಗಾಪೂಜೆಯ ದಿನ ಈ ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇದಿ ಬರಿದು ಮಾಡಿ ತಳದ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಒರೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗಮ್ಮನ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೂ ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ರೋಗ ನಿವಾರಕ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತರಿಗಿದೆ. ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾಣಂತಿ ಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋದವರ ಮೈ ಕಾಂತಿ ಚಿನ್ನ ಹೊಳೆದಂತೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮಿಂಚುತ್ತದೆ. ಬಾವಿಯ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟು ಆಚೆಗೆ ನಡೆದರೆ ಮೈ ಬಣ್ಣ ಮೊದಲಿನಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾಂಬವಂತನು ಬಂಗಾರದ ರಸವಿದ್ಯೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಜಾಗ ಇದು. ಅವನ ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ಬಾಣಂತಿ ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ ಯಾವುದೇ ಜೀವಿ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಜಂಬುನಾಥನ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳು ಜಂಬುನಾಥನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದಿರು ತೆಗೆಯಲು ಸಿಡಿಮದ್ದಿನಿಂದ ಸ್ಫೋಟಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಸ್ಫೋಟದಿಂದ ಪುರಾತನ ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿಗೂ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಫೋಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಕಂಚಿನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ರಾಜರು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಈ ದೇವರ ಪೂಜಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕಂಚಿನ ಪತ್ರವು ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಪೂರ್ವಿಕರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆಯಂತೆ. ಜಂಬುನಾಥನ ಗುಡಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಳಿಕಾ ಮಾತೆಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ತೆಗೆಯುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎತ್ತಲೋ ತೆಗೆದು ಬಿಸಾಡಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಪೂಜಾರರ ಮನೆಯ ನಿಂಗಮ್ಮನವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಜಂಬುನಾಥನಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆಯಂತೆ. ವೀರಶೈವ ಜಂಗಮರಾದ ಈ ದೇವರ ಪೂಜಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಬೆಡಗುಗಳೇ ಆಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ಪೂಜಾರಿ ನಾಗಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ, ಕರೆ ಭರಮಯ್ಯ, ಕೆ.ಪಿ.ವೀರಯ್ಯ ಹಾಗೂ ನಡುವಲಮನೆ ವೀರಯ್ಯನವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಆನಂದಸ್ವಾಮಿ, ಜಂಬಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಶಿವಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಮಲ್ಲಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಶಿವಶಂಕರಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬುವವರು ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮನೆಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಸರದಿಯಂತೆ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಐದೂ ಮನೆಗಳ ಪೂಜಾರರಿಗೆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆಯೇ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಸೋಮವಾರ ಮತ್ತು ಗುರುವಾರ ಪೂಜೆಗೆ ಬರುವ ಭಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಹರಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಜಂಬುನಾಥನಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜಂಬಯ್ಯ, ಜಂಬಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.[೧೪]

ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ

ಮಾಯ್ಕಾರ ಮಾದೇವ, ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ, ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನನ್ನು ಜನಪದರು, 'ಕರಿಹೈದ'ನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆನೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವಂತೆ 'ಕರಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಆನೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಿನೆಲದ ಕರಿಹೈದ ಮಾದೇವನು 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ' ಮತ್ತು 'ಕಂಸಾಳೆ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು' ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕಾರಣನಾದ ಬಂಡುಕೋರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ. ಕಂಸಾಳೆ ಕಲೆಯ ಜನಕನೂ ಮಲೆಮಾದಯ್ಯನೆಂದೇ ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದೇವನನ್ನು ಕುರಿತ 'ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ'ವು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಜನಪದರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಹತ್ವವಾದುದಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಸಂಪಾದನೆಯಾದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೆನಿಸಿದ 'ಕಲೆವಾಲ'(೨೨,೭೯೫ ಸಾಲುಗಳು)ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ 'ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವನ ಕಾವ್ಯ'(೩೨,೦೦೦ ಸಾಲುಗಳು) ದೀರ್ಘವಾದುದಾಗಿದೆ.

ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿತರ ಪದತಲದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ದೇವರಗುಡ್ಡರ ಚಳವಳಿಗಳು ಕತ್ತಲ ರಾಜ್ಯದ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಂದ ಈಗಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ನೆಲದ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೂ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. 'ಇದು ವೀರಶೈವವಲ್ಲದ ಅವೈದಿಕ ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಪಂಥವಾಗಿದೆ. 'ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ' ಎಂಬುದೇ ಒಂದು ಆದಿಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಂತಹದ್ದೊಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪಂಥವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾನೆ".[೧೫]

ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ಒಬ್ಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಉಲ್ಲೇಖವೊಂದು ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹರದನಹಳ್ಳಿಯ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೩೨೪ರ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. ಮಾದಯ್ಯ ಶ್ರವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, (ಮಾದಯ್ಯ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದುದೇ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು), ಪ್ರಭುಲಿಂಗಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ವಜ್ರಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಅಲಂಬಾಡಿ ಜುಂಜೇಗೌಡನಿಂದ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೇಡರ ಕನ್ನಯ್ಯನಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಗಿ ಹರದನಹಳ್ಳಿ ಶಾಸನ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೀಣ್ಯ ಎಂಬ ಊರಿನ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೭೫೦ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಶ್ರೀಮಾದೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ'ವು ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೩೦ರ ಜೈನಕವಿ ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಮಲೆಯೂರು ದೇವಚಂದ್ರ ತನ್ನ 'ರಾಜಾವಳಿ ಕಥಾಸಾರ'ದಲ್ಲಿ ಮಾದಯ್ಯ ಮಾದಿಗರವನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮಾದಯ್ಯನ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಗೊಂದಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಅವನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಭಿನ್ನಪಠ್ಯಗಳಿದ್ದು ಅದರ ಭಿನ್ನ ಪಾಠವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ: "ಉತ್ತರದೇಶದ ಉತ್ತಮಪುರದ ಮಾದಿಗ ಕಾಳೇಕಲ್ಯಾಣ ದೇವರು, ಮಡದಿ ಉತ್ತರಾಜಮ್ಮ, ಇವರು ಗಂಡಾ-ಹೆಂಡತಿ ಒಂದಾಗನಿಲ್ಲ. ಯಾವನೋ ಪುಂಡ ಜಂಗಮನ ಕೂಡಿ ಇವಳು ಕಳ್ಳ ಬಸುರಾಗವಳೆ ಅಂತ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಯಾಗುತ್ತೆ. ಆಗ ಉತ್ತರಾಜಮ್ಮ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕಡೆಗೆ ಮಾದೇವ ಚೆನ್ನಮಚ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಉತ್ತರಾಜಮ್ಮ, ಕಾಳೇಕಲ್ಯಾಣ ದೇವರನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯಾಗಿ ಪಡಿತಾನೆ"[೧೬] ಇದು ಜನಪದ ಕವಿಗಳ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಂಶವೇ ಹೊರತು, ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಂಡನಿದ್ದರೂ ಯಾವನೋ ಪುಂಡಜಂಗಮನಿಗೆ ಕಳ್ಳ ಬಸುರಾದ ಉತ್ತರಾಜಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡನು ಮಾದಿಗರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಮಾದಯ್ಯನ ಕುಲಮೂಲವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ದೇವಚಂದ್ರನ 'ರಾಜಾವಳಿ ಕಥಾಸಾರ' ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು "ಬಡಗು ಸೀಮೆಯಿಂದ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಮಾದಿಗರ ಹುಡುಗ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದು ಸಹ ಮಾದಯ್ಯನ ಜಾತಿಮೂಲವು

ಮಾದಿಗ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಲೆಮಾದಯ್ಯನ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯವು ಕತ್ತಲರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಡು ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಕಾಸದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ.೧೯೩೩ರಲ್ಲಿ ಸಂಗಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿ ಬರೆದಿರುವ 'ಸುತ್ತೂರು ಸಿಂಹಾಸನ ಗುರುಪರಂಪರೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ವೀರಶೈವ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಾದಯ್ಯನಿಗೆ, ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಧಣಿಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀತಗಾರಿಕೆ, ರಾಗಿ ಬೀಸುವುದು, ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟುವುದು, ವ್ಯವಸಾಯ ಕೆಲಸಗಳಂತಹ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಮಠ ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಆಳುಮಗನನ್ನಾಗಿಯೇ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುವ ರಾಗಿಕಲ್ಲು ಮಾದಯ್ಯನು ಬೀಸಿ ಎತ್ತಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಕಲ್ಲೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀತಗಾರಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಮಾದಿಗರು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಮಾದಿಗನಿಷ್ಠ ಕುಲಕಸುಬಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಶ್ರವಣದೊರೆಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಮತ್ತು ಅವನು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಸಾದಿಸಿದ್ದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲು ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ತನ್ನ ಕುಲಕಸುಬಿನ ವಸ್ತುವಾದ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನೇ ಆಯುಧವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಉರಿಚಮ್ಮಾವುಗೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದು ಶ್ರವಣದೊರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣದ ವಿರುದ್ಧ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿದ ವಿಜಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವಚಂದ್ರನ 'ರಾಜಾವಳಿ ಕಥಾಸಾರ' ಮತ್ತು ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿ ಮೂಲದವನೆಂದು ಪುರಾಣ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ. ಆದರೆ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನನ್ನು ದೇವರ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡ ಸವರ್ಣೀಯರು ನಂಜನಗೂಡಿನ ಹತ್ತಿರದ ತಗಡೂರು ಗ್ರಾಮದ ದಲಿತರನ್ನು ಅವರ ನಿವೇಶನಗಳಿಂದ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ 'ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಇತ್ತ ತಗಡೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ವಂಚಿಸಲು ದೇವರ ಅವತಾರವೂ ಬಂತು. ಒಬ್ಬನ ಮೈಮೇಲೆ ದೇವರು ಬಂದು ಅದು ನಿವೇಶನಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆದು ಆ ದೇವರು ಆ ಜಾಗವೆಲ್ಲ ನನಗೇ ಬೇಕೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರೆ ರಕ್ತ ಕಕ್ಕಿಸಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿತ್ತು. ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿತ್ತು. ಆ ದೇವರು ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಭೂಮಿ ಒಳಗಿಂದ ಒಡಮೂಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನೆರಳಾಗಿ ಚಪ್ಪರವೂ ಎದ್ದು, ಅದನ್ನು ನಾಕಾರು ಜನ ದೊಣ್ಣೆಗಳೊಡನೆ ರಾತ್ರಿ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಲೈಮಾದೇಶ್ವರನು ಮಾದಿಗನಾದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾತಿವಂಚನೆಗಳ ಅನುಭವ ಅನುಭವಿಸಿ ಸವರ್ಣೀಯರ

ಶರಣರ ನಡುವೆ ಸ್ಥೈಟು ಸಿಗದಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಬೇಸತ್ತು ಊರುಗಳನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿ ದೂರದ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಸೋಂಕಿಲ್ಲದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಥೈಟು ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇದಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ".೧೭

ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಕುರುಬ, ಸೋಲಿಗ, ಬೇಡ ಮುಂತಾದ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೀಮೆಯನ್ನೂ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದ ಅಗ್ರನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗವು ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನಾಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನು ಎಡಗೈ ಪಾಂಚಾಲರ ಬಳಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತಳಭಿಕ್ಷಾ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾದಯ್ಯನು ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಇಂಬು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪಾಂಚಾಲ ಕುಲಗಳಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಚಿನಿವಾರ, ಕಮ್ಮಾರ, ಕಂಚುಗಾರ ಹಾಗೂ ಬಡಗಿಗಳು ಮೂಲತಃ ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೇ ಆಗಿದ್ದು, ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲ್‌ಚಲನೆ ಹೊಂದಿ 'ವಿಶ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರು. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು 'ಪೂರ್ವಿಕ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವು' ಎಂದು ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಸಹ ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ ಮಾದಿಗರವನೆಂಬ ಗ್ರಹೀತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಯರಿಗೂ ಸಹ ನಾಯಕತ್ವ ಒದಗಿಸಿದ ಜ್ಯಾತ್ಯತೀತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ. ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ–ಪುರಾಣಿಮ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಭಂಡಾರವೇ ಇದೆ. 'ಜಂಬುನೇರಳೆ ಮರದಡಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಜಾಂಬವಂತನ ಪುರಾಣ ಇದೆ. ಗಂಗಭಾರತವೆಂದೇ ಅದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ತಾವು ಈ ನೆಲದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಆರಂಜ್ಯೋತಿ ಪುರಾಣ, ಬೆಪ್ಪುಮುನಿಗಳ ಪುರಾಣಗಳೂ ಉಂಟು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆದಿಮ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾದಿಗರು ಮತ್ತವರ ಒಳಪಂಗಡಗಳಾದ ದಕ್ಕಲರು, ಸಿಂದ್‌ಮಾದಿಗರು ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗ ಮಾಸ್ಟೀಕರಲ್ಲಿವೆ. ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ(ಹೊಲೆಯ)ರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟೀಕರಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂಲದ ಪುರಾಣಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ'.[೧೮] ಎಡ–ಬಲ ಪಣಕಟ್ಟುಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಎಡಪಣಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಮಾದಯ್ಯ ಪಣಕಟ್ಟು ಪೂರ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿರಲು ಸಾಕು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಕೇವಲ ಎಡಗೈನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ನಾವು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ ಕಾಪಾಲಿಕ ನಾಥ ಪಂಥದೊಂದಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಮಾದಿಗರ ಹರಳಯ್ಯ–ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೊಡೆ ಚರ್ಮ ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾವುಗೆ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟವರು. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಯ್ಯ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ತರಲು ಇದೇ ಹರಳಯ್ಯನ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯನು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಕುರುಬನಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಿಗೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬನಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಗದ್ದಿಗೆಯು ಹರಳಯ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಬೆಸೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ.

ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯವರಂತೆಯೇ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಯ್ಯನು ಸಹ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ನಾಯಕತ್ವ ನೀಡಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ. ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಅದು ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾವುಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಆಚರಣೆ. ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಚರ್ಮದ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯುವುದು ಬಿಳಿಗಿರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾರದ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಳಿಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಮದ್ದೂರು ಸಮೀಪದ ಬೂದಿತಿಟ್ಟು ಗ್ರಾಮದ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಜವರಯ್ಯರ ಲಿಂಗಯ್ಯನ ಮನೆಯವರು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನಾಥನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾದಯ್ಯ ಶ್ರವಣನ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಸಿ ತಂದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳ ಅವಶೇಷರೂಪದ ಆಚರಣೆ ಇರಬಹುದೇ? ಎಂಬುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ'[೧೯] ಎಂದು ಮಹಾದೇವ ಶಂಕನಪುರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಪದತಲದಿಂದ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಸಾರಿದ ಮಹತ್ವದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕವಿ ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶರವರು 'ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ' ಎಂಬ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಯ್ಯನು ತಳಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿಭೆ ಹಾಗೂ ಮಾದಯ್ಯನು ಮಾದಿಗನೆಂಬ ಕುರಿತ ಪೂರ್ವಸೂರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗ ಮೂಲದ ಮಾದಯ್ಯನನ್ನು ಮಹದೇಶ್ವರನೆಂದು ಲಿಂಗಾಯತೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಲಿಂಗಾಯತ ಜನಾಂಗದವರು, ಮಹದೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾಯತ ಜನಾಂಗದವನು ಎಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಕೋರ್ಟಿನವರೆಗೆ ಹೋದರು. ಮಹದೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾಯತರ ಜಾತಿಯವನೆಂದು ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ತೀರ್ಪನ್ನೂ ತಂದರು. ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯನು ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನಾದ ಬಳಿಕ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದವು.

ಶರಣತತ್ವಗಳ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಪಾರುಪತ್ಯೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಬೆಟ್ಟದ ಬಾಜಿನಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರ ಗುಡಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ತೆರೆಯುವ ವೈದಿಕ ಹುನ್ನಾರ ನಡೆದಿದೆ. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರನ ಪರಂಪರೆಗಿರುವ ಜಾತ್ಯತೀತ ಶರಣತತ್ವಗಳನ್ನು ಮಸುಕಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಇಂತಹದ್ದೊಂದು ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪುರೋಹಿತರು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಮನಸುಗಳು ಯಾವುದನ್ನು ಅಸಹ್ಯವೆಂದು ದೂರವಿಟ್ಟಿದ್ದರೋ, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹ್ಯವಾಗಿಸಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿ ತಳಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ ಘನಪರಂಪರೆ ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕಿದೆ. ದಲಿತ, ಶೂದ್ರ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಶ್ರದ್ಧಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ಯತೀತ ಶರಣತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ನಾಶ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪಿತೂರಿ ಸಾಕಾರಗೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ದಲಿತ, ಶೂದ್ರ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅಥವಾ ದೇವರ ದರ್ಶನದ ವೇಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಬಿಚ್ಚಿಸಿ, ಜನಿವಾರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸುವ ವೈದಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಶುರುವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯು ದಲಿತ, ಶೂದ್ರ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣವೇ ಹೊರತು ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ.

೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನಾ ಚಳುವಳಿ ಪುರೋಹಿತ ಶಾಹಿಗಳ ಹುನ್ನಾರದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನೇ ಜೀವಂತ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಬಸವಣ್ಣನ ನಿಧನದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಕನಸಿನ ಬೀಜಗಳು ಮತ್ತೆ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಯಾದದ್ದು ೧೪-೧೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ, ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ದೇಶೀ ಬಂಡುಕೋರ ನಾಯಕರಿಂದ. ನೀಲಗಾರ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ದೇವರಗುಡ್ಡರ ಪರಂಪರೆ ಒಂದು ಜನಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದವರೇ ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ. ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥದ ಗೊಡವೆಗಳಿಗೆ ಬೀಳದೇ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಅಟ್ಟಹಾಸಗಳಿಗೆ ಲಗಾಮು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಕಸನಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ನುಂಕೆಮಲೆ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ, ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಥಪಂಥ

ನುಂಕೆಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಗುಡಿಯಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ದಲಿತರೇ ಪೂಜಾರಿಗಳು. ಹರಳಯ್ಯನ ಪೂಜೆಯೆಂದರೆ ಬಲಿಯಾದ ರುಂಡದ ಪೂಜೆ. ನುಂಕೆಮಲೆಯ ಪಾದಬುಡದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಈ ಹರಳಯ್ಯನು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನಲ್ಲ. 'ಬಹುಶಃ ಹರಳಯ್ಯ ಭೈರವನಿಗೆ ನರಬಲಿ ಹೋದ ದಲಿತನು. ಅವನ ವಂಶಜರು ಹರಳಯ್ಯನ ಪೂಜೆ ಹಕ್ಕನ್ನು

ಪಡೆದಿರಬಹುದು'.[೨೦] ನುಂಕೆಮಲೆಯ ಹರಳಯ್ಯನು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ನುಂಕೆಮಲೆ ಪ್ರದೇಶದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವಿಗಳು ಇವನನ್ನು ಕಾಲಾತೀತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರೊಂದಿಗೆ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಒಮ್ಮೆ ನುಂಕೆಮಲೆ ಭೈರವನು ನುಂಕೆಮಲೆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟದ ಮಧ್ಯಭಾಗ ತಲುಪಿದಾಗ ಕುದುರೆಯ ಲಗಾಮು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿದ ಭೈರವನು ದೈವವನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಾ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕೂಡಲೇ ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ನೆನೆಯಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದ ಹರಳಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಹಿಂಬಡಿಯ ನರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹರಿದು ಹೋಗಿದ್ದ ಲಗಾಮು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಭೈರವನು, ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು, "ನಿನಗೇನು ಬೇಕು? ಕೇಳು.." ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಹರಳಯ್ಯನು 'ಸ್ವಾಮಿ ಭೈರವ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಿಂದ ನನಗೇ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ನೀರನ್ನು 'ಹರಳಯ್ಯನ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯ ಪವಿತ್ರ ಜಲ'ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇವಿಸುವಂತಾಗಲಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ಬೇಡಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಭೈರವನು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ನುಂಕೆಮಲೆ ಭೈರವನಿಗೆ ಹರಳಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಹಿಂಬಡಿಯ ನರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಲಗಾಮು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವು ಚಮ್ಮಾರರ (ಮಾದಿಗರ) ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ತುಪ್ಪ, ಎಣ್ಣೆ, ನೀರು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು ಸಿದ್ದಲಿಕೆ, ಬುದ್ದಲಿಕೆ, ಕಪಿಲೆಬಾನಿ, ಹರಿಗೋಲು, ಮೃದಂಗ, ತಮಟೆ, ಬೇರಿ, ನಗಾರಿ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳು, ರಾಜರು-ಯೋಧರಿಗೆ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಚರ್ಮದ ಸಾಧನಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಂತಹ ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಷ್ಠ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಮಾದಿಗರು ನಾಥಪಂಥದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೊಡೆ ತೊಗಲನ್ನು ಸುಲಿದು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟ ಐತಿಹ್ಯವು ಸಹ ಮಾದಿಗರು ನಾಥಪಂಥದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಮೇಲೆ ನಾಥ ಸಿದ್ದರ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ತೊಡೆಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದು ಕೊಡುವ ಅತಿಮಾರ್ಗೀಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಪಾಲಿಕ ನಾಥ ಸಿದ್ದರು ತಮ್ಮ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೇ ಛೇದಿಸಿಕೊಂಡು ನರಮಾಂಸ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಗ್ರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನರಬಲಿ ನೀಡುವುದು, ನರಮಾಂಸ ಸೇವನೆ, ರಕ್ತನೈವೇದ್ಯ, ಶಿರವೋಡಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪಾನ ಸ್ವೀಕಾರ ಮುಂತಾದವು ಕಾಪಾಲಿಕ ನಾಥಸಿದ್ಧರ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಗಳು. ನರಬಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಿಂದೋಳ್ಳು ತಮ್ಮ ಕಪೋಲಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಶೂಲ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ರಕ್ತನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹರಳಯ್ಯ–ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಂಗಛೇದನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವು ನೇರವಾಗಿ ನಾಥಪಂಥೀಯ ಆಚರಣೆಗಳು.

'ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ತಾತ ಆದಿಜಾಂಬವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಜಲದೇವಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಅವನ ರಕ್ತವನ್ನು ಜಲದೇವಿಯ ಒಡಲಿಗೆ ಸುರಿದು ಜಲಗೋಳವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಪಾಲಿಕರು ನರಬಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಾತ ಆದಿಜಾಂಬವನು ನರಬಲಿ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗೆ ತನ್ನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ದಕ್ಕದಮುನಿಯ ಎಲುಬುಗಳಿಂದ ಒಡವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಪಾಲಿಕರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೂಲತಃ ಕಾಪಾಲಿಕ ಪಂಥವು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಪಾಲಿಕ ನಾಥಪಂಥದ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕನು 'ಆದಿನಾಥ'ನೆಂಬ ಕಾಪಾಲಿಕ ಸಿದ್ಧನೆಂದು ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು 'ಆದಿಜಾಂಬವ' ಎಂಬ ಮಹಾಮುನಿಯೆಂದು ಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮ ಕುಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಆದಿನಾಥ', 'ಆದಿಜಾಂಬವ', ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಆದಿ' ಎಂಬ ಪದ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆದಿನಾಥನಿಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ'.[೨೧] ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗವು ನಾಥಪಂಥದೊಂದಿಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೇ ನುಂಕೆಮಲೆಯ ಭೈರವನ ನೆಲೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮ್ಯಾಸಬೇಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೂ ನಾಥಪಂಥವು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರಿನ ನುಂಕೆಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಜನಾಂಗದವರು 'ತುಪ್ಪದಮ್ಮ'ನ ಗುಡಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ 'ಸಿಡಿ' ಆಡುವರು. ಹರಳಯ್ಯನ ವಂಶದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಕೊಂಡಿಕಾರರು 'ಸಿಡಿ' ಆಡುವ ನಾಯಕರಿಗೆ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವರು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಥವು ಬಿಡಿಸಲಾರದ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಂಡಿ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾಲಜ್ಞಾನಿ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ

ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕಲಿ ಸಾರುವ ಸಾಲು' ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿಯು ಕಾಲಜ್ಞಾನ ನುಡಿದಿರುವನೆಂದು, ಆತನು ನುಡಿದಿರುವ ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಲಗಾರರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣ, ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ, ತಿಂತಿಣಿ ಮೋನಪಯ್ಯನವರು ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ನುಡಿದ ಶರಣರಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವರು ಕಾಲಜ್ಞಾನ ನುಡಿಯುತ್ತಾ ಜಾವ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ 'ಕಾರಣಿಕ' ನುಡಿಯುವ ಗೊರವರನ್ನು ಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳೆನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಜ್ಞಾನಿ ಎಮ್ಮೆ ಬಸಪ್ಪ ತಾತನನ್ನು ಕುರಿತು "ಶಿವಶರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದವನಾದ ಈತ ಎಮ್ಮೆ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಎಫ್.ಟಿ.ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಲಜ್ಞಾನ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಶರಣ ಕವಿ. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಜೀತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ ಎಮ್ಮೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಒಂದು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಅಂತೆಯೇ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನೂ ಒಬ್ಬ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾಲಜ್ಞಾನಿ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಹಲವಾರು ಶರಣರು ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಕವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ, ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವಯ್ಯನು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನೆಂದು ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಬಸವ ಎಂದಿದ್ದು, ಎಮ್ಮೆ ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಸೇರಿ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಎಫ್.ಟಿ.ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಹಂಪಿ ಜಂಬುನಾಥನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಜಂಬುನಾಥನನ್ನು ಜಂಬುಲಿಂಗ, ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ, ಜಾಂಬುಲಿಂಗಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನು ಜಂಬುಕೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವುದು ಅವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಗುಪ್ಪ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೊಂಚಿಗೇರಿ(ಹಿಂದಿನ ಕೊಮರಕೆರೆ) ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈತನ ಸಮಾಧಿಯಿದ್ದು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರು ಜಂಬುಕೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವೂ ಇದೆ. “ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಈತನ ಪ್ರಭಾವ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದರೆ, ಈತನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಆ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಗುಣಮುಖ ಹೊಂದುತ್ತಿವೆಯೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀ ಅರಳೇಕಲ್ಲ ಮಲ್ಲನಗೌಡರು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ”[೨೨].

ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯು ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಪವಾಡ ಮೆರೆದ ಕತೆಯನ್ನೇ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನಿಗೂ ಲಗತ್ತಿಸಿ ಜನಪದರು ಹೇಳುವುದು, ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತಳಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಜನಪದರು, ರೈತಾಪಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರನ್ನು ಅಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಂಕೇತವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಮೀಪದ ಕುಡಿತಿನಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಹೆಸರಿನ ಮಠವೊಂದಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ “ಎಮ್ಮೆ ಬಸಪ್ಪ ತಾತನ ಮಠ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೮೩ ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಂದಾಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಜಂಬುಕೇಶ್ವರನಂತೆಯೇ “ಹಂಪೆಯ ಸಮೀಪವಿರುವ ಜಂಬುನಾಥ ಬೆಟ್ಟದ ಜಂಬುಲಿಂಗನು ಈತನ ಇಷ್ಟದ ದೈವ. ‘ವರಗುರು ಜಂಬುಲಿಂಗನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಕೇಳೆಂದನು ಶಿಷ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯನು’ ಎಂದು ಈತ ಬಿಲ್ಲಮರಾಯನ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಬುನಾಥನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ‘ಕುಂಬಿನಿಪತಿ ಜಂಬುಲಿಂಗನ ವರದಿಂದ ನಂಬಿ ಹೇಳಿದ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ’ನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ”[೨೩].

ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಆಡುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಿಸಿರುವ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ, ಜನತೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳ ನಾಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: 'ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳು ಸೊಡರೆದ್ದು ಹೋದಾವು/ ಜಡೆಮುಡಿ ಮಠಗಳು ಸೂರೆದ್ದು ಹೋದಾವು./ ಮಾತಂಗ ಗೋಪುರ ಸಿಡಿಲೆರಗಿ ಪಾತಾಳಕೆ' ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ ಹಂಪಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಾದ ಮಾತಂಗ ಗೋಪುರವು ಸಿಡಿಲೆರಗಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಹೇಳುವ ಮಾತಂಗ ಗೋಪುರಕ್ಕೆ ಎರಗುವ ಸಿಡಿಲು ಯಾವುದು? ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಿಡಿಲೇ, ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಅಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಸಿಡಿಲೆ? ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಮತೀಯ ದ್ವೇಷದ ಸಿಡಿಲೆ? ಮಾತಂಗ ಗೋಪುರವನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತುಳಿಯುವ ಸಿಡಿಲು ಯಾವುದಿರಬೇಕು?

'ಹುಯ್ಯಲೊ ಡಂಗುರವ' ಎಂಬುದು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗವೊಂದರ ಪಲ್ಲವಿ. ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಲಿನ ಕೊನೆಗೆ 'ಹುಯ್ಯಲೋ ಡಂಗುರವ, ಎಂಬ ಪಲ್ಲವಿ ಬರುತ್ತದೆ. ತಮಟೆ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಡಂಗುರ ಹುಯ್ಯುವುದು ಮಾದಿಗರು(ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ಹೊಲೆಯರು) ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಕುಳವಾಡಿಕೆಯ ಕೆಲಸ. ಡಂಗುರ ಹುಯ್ಯಲು ಬಳಸುವ ತಮಟೆ ಒಂದು ಚರ್ಮವಾದ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಮ್ಮೆಯ ಎಳೆಗರುವಿನ ಚರ್ಮದಿಂದ ತಮಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಚರ್ಮಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಇವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. 'ಜಾಂಬುನದಾದ್ರಿ ಕೋದಂಡ ಜಂಬುನಾಥ ಪ್ರಭಾವತಃ' ಎಂದು ಜಾಂಬವ ಪರಂಪರೆಯ ಜಂಬುನಾಥನ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಪ್ರತಿಭೆ ಇವನೆಂದು ನಂಜನಗೂಡಿನ ತಾಮ್ರಶಾಸನ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೪೩)ದಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ 'ಹುಯ್ಯಲೋ ಡಂಗುರವ' ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ "ಮಾತಂಗ ವಂಶದ ರಾಯರು ಬಂದರು ಹುಯ್ಯಲೊ ಡಂಗುರವ/ ಅಯ್ಯ ದೇಶವನಳಿದಾರು ಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪ್ಯಾರು ಹುಯ್ಯಲೊ ಡಂಗುರವ" ಎಂದು ೩೦ನೇ ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತಂಗ ವಂಶದವರು 'ರಾಯರು' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿರುವುದು ಮಾತಂಗರು ರಾಜದಂಡವನ್ನಿಡಿದು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದವರೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

'ಹಾಕೆಲೋ ಮುಂಡಿಗೆಯ' ಎಂಬ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಕಾವ್ಯಭಾಗದ ೧೭ನೇ ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿ "ಜಂಬುಲಿಂಗನ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಿ ಹಾಕೆಲೊ ಮುಂಡಿಗೆಯ/ ಅದು ಎಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ ನವಲಕ್ಷ ದ್ರವ್ಯವು ಹಾಕೆಲೊ ಮುಂಡಿಗೆಯ" ಎನ್ನುವ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಮಾತು ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಜಂಬುಲಿಂಗನ ಗುಡಿಯ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ ನವಲಕ್ಷ ದ್ರವ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದ್ರವ್ಯವು ರಾಜನ ಸ್ವತ್ತು. ಇಂತಹ ದ್ರವ್ಯದ ಒಡೆಯರಾದ ಮಾತಂಗರು ರಾಜರಾಗಿರುವಾಗ ಅವರು ಕಿಷ್ಕಿಂಧ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಟ್ಟ ರೊಕ್ಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ನಾಶಮಾಡಿದ ಭಗ್ನತೆಯನ್ನು ಇದೇ ಭಾಗದ ೧೩ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: "ಕಿಷ್ಕಿಂಧ ಪರ್ವತದ ರೊಕ್ಕವ ತೆಗೆದಾರು ಹಾಕೆಲೋ ಮುಂಡಿಗೆಯ/ಅದರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಬಂದಾನು ಹಾಕೆಲೊ ಮಂಡಿಗೆಯ" ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಶಿವಶರಣ

ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ 'ಜಂಬುಲಿಂಗನ ಪಾದವ' ನಂಬಿದವನು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾತಂಗ, ಜಂಬುನಾಥ, ಮಾತಂಗಿ, ಎಮ್ಮೆ, ಚರ್ಮನಿಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವರಗಳು, ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆ, ಕುರಿಕೋಣಗಳ ಬಲಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಮಾದಿಗರ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಜನಾಂಗನಿಷ್ಠ ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

> "ಕುಂಭಕೋಣೆಯಲಿ ಕುರಿಕೋಣ ಬಿದ್ದಾವು ಹಾಕೆಲೊ ಮುಂಡಿಗೆಯ"(ಪು.೬, ೧೧ನೇ ವಚನ)
> 'ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯ ಕೈಸೆರೆ ಮಾಡ್ಯಾಳು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ।
> ಕೊಯ್ಸ್ಯಾಳು ಕುರಿಕೋಣ ಮೂರು ಲಕ್ಷವ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ।" (ಪು.೧೦, ೧೮ನೇ ವಚನ)
> "ಬಡಿಗೋಲನೊಡ್ಡ್ಯಾಳು ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ।
> ಮೃಡ ಜಂಬುಲಿಂಗ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ ಹೇಳಿದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ॥" (ಪು.೧೦, ೨೧ನೇ ವಚನ)
> "ವೇದವು ಗೀದವು ವೇದವ ಓದ್ಯಾರು ಮಾದಿಗರು ಮಾನ್ಯರು।
> ಯಾದವಗಿರಿಯ ಅಮ್ಮನ ನೆರೆ ಪೂಜಿಸಿ ಭಜನೆಯ ಮಾಡ್ಯಾರು ಮಾನ್ಯರು॥"(ಪು.೧೫ ೧೧ನೇ ವಚನ)
> "ಅಮ್ಮನ ಮೊಲೆಗಳು ಎಮ್ಮೆ ತಿದಿಗಳು ನೋಡಿ ನೋಡಿ।ಆಕೆ
> ತಮ್ಮನೆಂಬುವಾತ ತಾಳೆಯ ಮರದುದ್ದ ನೋಡಿ ನೋಡಿ॥" (ಪು.೨೫, ೫ನೇ ವಚನ)
> "ಕುರಿಕೋಣ ಕೊಯ್ವಾರು ಏಗಂಡಿ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ನೋಡಿನೋಡಿ" (ಪು.೨೬, ೧೫ನೇ ವಚನ)
> ಮಹಂಕಾಳಿಯ ಮುಂದೆ ಆಕಳ ಕೊಯ್ವಾರು।
> ಲೋಕವನಾಳುವ ರಣದೇವ ಸುವ್ವಿ (ಪು.೩೦, ೩೧ನೇ ವಚನ)

ಈ ಮೇಲಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿಕೋಣ ಕಡಿಯುವ, ಬಡಿಗೋಲು(ಬೇಟೆಕೋಲು) ಒಡ್ಡುವ ಮಾದಿಗರು ವೇದಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮಾನ್ಯರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅಮ್ಮನ ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಎಮ್ಮೆಯ ತಿದಿಗಳೆನ್ನುವ, ಏಗಂಡಿ ಗಡಿಯೊಳಗೆ ಕುರಿಕೋಣ ಬಲಿಕೊಡುವ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೇರವಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ವಿವರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವಂತೆ "ಎಮ್ಮೆಗಳ ಜಂಗುಳಿಯ ಕಾಯುತ್ತ ಬಸವಯ್ಯ ನುಮ್ಮಾಹದಿಂದಿರಲು ಜಂಭುನಾಥಂವೊಲಿದು", ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ದೇಶಿ ಸಂತಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಂಜನಗೂಡಿನ ತಾಮ್ರಶಾಸನವು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನನ್ನು ಶ್ರೀಕಂಠಭಕ್ತ ಮಂದಾರ, ನಿರಹಂಕಾರ ಚಿತ್ತ, ವೀರಶೈವಾಗಮಜ್ಞ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕೀರ್ತಿಸಿದೆ. ಶಿವಶರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಕಾಲಜ್ಞಾನಿಯು ರೂಪಿಸಿರುವ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಜಂಬೂಕುಲ ನಿಷ್ಠ ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಕಾಲಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನು ಇಂತಹ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅವನು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಮದಗಜದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಮದಗಜವು ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮದಗಜದ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದ

ಪಾರಾಗಿ 'ಮತ್ತೆ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವಣಯ್ಯ ಡಂಗುರವ ಹೊಯಿವುತ್ತ ಸಾರಲು' ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದು 'ಸಂಕಲೆದೊಡಿಸಿಯೊಂದು ಮನೆಯಂ ಕೂಡಿ ಬೀಗಮುದ್ರೆಯ ಮಾಡಲು' ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಪಾರಾಗಿ 'ರಾಜಬೀದಿಯೊಳು ಕೋ ಎಂದು ಕೂಗುತ ಡಂಗುರವ ಹೊಯ್ದು' ತನ್ನ ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಲಿಂಗಾಯತ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ 'ಸಾರುವಯ್ಯ'ಗಳು ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನಂತೆ ಮಾತಂಗ–ಜಾಂಬು ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾರುವಯ್ಯರೆನ್ನುವರೇ ಹೊರತು ಅವರು ಡಂಗುರ ಹುಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ. ಡಂಗುರ ಹುಯ್ಯುವುದು ತಮಟೆ ನುಡಿಸುವ ಮಾದಿಗರು (ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೊಲೆಯರು ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ). ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಬಾಲಬಸವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾರುವಯ್ಯಗಳು ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಟೆ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಡಂಗುರ ಹುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಬರಬರುತ್ತಾ ಅವರು ಡಂಗುರ ಹುಯ್ಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಲಿಂಗಾಯತ ಜಂಗಮರಂತೆ ನಾಗತಂಬೂರಿ ನುಡಿಸುತ್ತಾ, ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾರುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಂತಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನು ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಪ್ರತಿಭೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯನವರು 'ಎಮ್ಮೆ' ಕವಲಿನ ಸಂತಪರಂಪರೆಯ ಬಸಪ್ಪಜ್ಜನ ಮಾತಂಗ ಗುರುತು ಮತ್ತು ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಆತನ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ, "ಎಮ್ಮೆ ಬಸವ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯವನು; ಮಲೆಮಾದೇವನೂ ಮಾದಿಗರವನು, ಲಿಂಗಾಯತ ಜಾತಿ ಜಂಗಮರು ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತ ಜಾತಿಯವರೆಂದು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಘೋರಗಳನ್ನೆಸಗಿ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ವೇಳೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

"ಜಂಬುಲಿಂಗನ ಪಾದವ ನಂಬಿ.... ಮಾತಂಗ ವಂಶದ ರಾಯರ"ನ್ನು ಕರಿತು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿರುವ ಎಮ್ಮೆಬಸವ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ಅನೇಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿರುವ ಒಬ್ಬ ದಾರ್ಶನಿಕ. ಕಸ್ಸಪ ಮಾತಂಗ ಎಂಬ ಕೆಳಜಾತಿಯ ದಾರ್ಶನಿಕನಿಂದ ಬೌದ್ಧಧಮ್ಮವು ಮೊದಲುಗೊಂಡಿತೆಂದು ಬೌದ್ಧಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ಭಿಕ್ಖು–ಭಿಕ್ಖುಣಿಯರಾಗಿ ಧಮ್ಮದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಕಸ್ಸಪ ಮಾತಂಗನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಧಮ್ಮ. ಮಾದಿಗರು ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದಲೂ ತಾವು ಮಾತಂಗ ಕುಲದವರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೩೨

೨. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರು, ಪು.೦೮

೩. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ ಓ.ಎಲ್.(ಸಂ), ವಚನ ಸಾವಿರ, ಪು.೨೮೫

೪. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಮರದೊಳಗಿನ ಕಿಚ್ಚು, ಪು.೧೮೪

೫. Nijalingappa.S., My life and politics, Autobiography

೬. ಕನ್ನಡ ಭವಭೂತಿ ಮಹಾಸಂಪುಟ, ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ ಎಸ್.ವಿ., ಕನ್ನಡ ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತೆ, ಪು.೩೦೯, ೩೧೦

೭. ಉದ್ಧೃತ: E.C.Sachava(Ed). Alberuni's India,Kegan Paul, Trench, Trubner and Co., Ltd., London,1910, Col-2, Pp: 151], ನಾಯಕ ಜಿ.ಎಚ್, ದಲಿತ ಹೋರಾಟ: ಗಂಭೀರ ಸವಾಲುಗಳು, ಪು.೨೮,೨೯

೮. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು, ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು, ಪು.೧೯೮

೯. ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣ, ಮಾದಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಹಾಹಿತ್ಯ, ಪು.೧೨೦, ೧೨೧

೧೦. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಪಿ.ವಿ., ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವೀರಶೈವ ಕೃತಿಗಳು, ಪು.೨೧

೧೧. ಮ.ನ.ಜವರಯ್ಯ, ದಲಿತ ಶಿವಶರಣ-ಶರಣೆಯರು, ಪು.೩೩

೧೨. ಶಿವಾನಂದ ಕೆಳಗಿನಮನಿ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಹುಮುಖಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಪು.೭೭-೭೮

೧೩.ಹಿರೇಮಠ್.ಬಿ.ಆರ್.(ಸಂ), ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ-೩, ವಚನ: ೧೧೬೩

೧೪. ಅರಿವಿಗರು: ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜಾರಿ ಆನಂದಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹೆಂಡತಿ ನಿಂಗಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಗ ನಾಗರಾಜ, ಜಂಬುನಾಥನ ಬೆಟ್ಟ, ಹೊಸಪೇಟೆ

೧೫. ಮಹಾದೇವ ಶಂಕನಪುರ, ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ, ಪು.೨

೧೬. ರಾಜಶೇಖರ ಪಿ.ಕೆ, ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಪು.೧೦೩

೧೭. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ, ಪು.೨೨೬

೧೮. ಸುಭಾಷ್ ಭರಣಿ, ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು, ಪು.೩೦

೧೯. ಮಹಾದೇವ ಶಂಕನಪುರ, ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ, ಪು.೧೧

೨೦. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಥಪಂಥ, ಪು.೨೧೨

೨೧. ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಬುದ್ಧನೆಡೆಗೆ, ಪು.೧೯೨, ೧೯೩

೨೨. ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ ಎಫ್.ಟಿ., ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು.೧೮

೨೩. ಅದೇ, ಪು.೧೨

೨೪. ಎಫ್.ಟಿ. ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ, ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು.೧೮

೨೫. ಅದೇ, ಪು.೧೨

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಬುದ್ಧಪೂರ್ವ ಯುಗದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಆರ್ಯರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸುವ ವೀರೋಚಿತ ಸಂಘರ್ಷವು ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಾಜಕಾರಣದ ಪುಟಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೇಲ್ ಓಂವಿಡ್ತ್ ಅವರು ಪಾಳಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಕುರಿತ ಶ್ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣವು ದತ್ತವಾಗುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಮೊದಲನೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಚಾಂಡಾಲನಾಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಮಣಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಕಥನವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದಲಿತನನ್ನೂ ಅವನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಆರ್ಯರು ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಕಥನವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಯು ಮಾರಿಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಹುನ್ನಾರವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಮಾರಿಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಆಸಾದಿಗಳ ಬದುಕಿನ ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆ ಅಧ್ಯಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೇ ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ ದಲಿತರೇ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೂಲ ಆಶಯಗಳ ಅಧಿಕೃತ ವಾರಸುದಾರರೆಂದು ವಿವರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ವೀರಶೈವ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತೀಕರಣಗೊಳಿಸಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಿತೂರಿಗಳನ್ನು ೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ದಾರ್ಶನಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆರೆತು ನರಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪಣಸಮಾಜ ರಚನೆಯ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ

ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣ, ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಾಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕಟ್ಟೆಮನೆ, ಕಸಬೆ, ಮಠಮನೆಗಳ ರಾಜಕೀಯ ನಡಿಗೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ

ಆರ್ಯಾಕ್ರಮಣದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಗಣಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಜನಪದ ಗಣತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಗ್ನ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಇಡೀ ಶ್ರಮಿಕ ಸಮಾಜ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಛೇದಗೊಂಡಿತು. ವಿಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳಾದ ಆರ್ಯರು ಈ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಕುಲಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕುಲಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. 'ಛಪ್ಪನ್ನೈವತ್ತಾರು ದೇಶಗಳ' ಜಂಬೂದ್ವೀಪಸ್ಥರು ಭಾರತದ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಊಳಿಗದ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೀಡಾದರು. ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ದಕ್ಕಲರು, ಗೋಸಂಗಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಜಾಂಬು ಕುಲಸ್ಥರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಂಚಿಯ ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆ, ತನ್ನ ಎಡಗೈನಲ್ಲಿ ಎಡ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಒಂಭತ್ತು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಲಗೈನಲ್ಲಿ ಬಲ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಜಾನಪದ ಕಥಾಪುರಾಣವೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಶಿವನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನ್ಯಾಯಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸದ ಪರಶಿವನು ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕೊಂದವನನ್ನು ಹೊಲೆಯನೆಂದು ಹಾಗೂ ತಿಂದವನನ್ನು ಮಾದಿಗನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನ ನ್ಯಾಯಸಭೆಯ ಬಲಬದಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದವನು ಬಲಗೈ(ಹೊಲೆಯ)ರವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಡಬದಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದವನು ಎಡಗೈ(ಮಾದಿಗ)ರವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ವಂಶಸ್ಥರು ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಸೀಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ್ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ 'ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈಯವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಟ್ಲು' ಕಥಾಭಾಗವು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಅಗಸ ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾದಿಗರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮಾತಂಗಿ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ತಾತ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಹಾಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಮಾಂತಂಗಿಯ ಬೆನ್ನುಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದು ಏಳುತುಂಡುಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಏಳು ಮಂದೆಮ್ಮನವರನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಆ ಮಾತಂಗ ಕನ್ಯೆಯರ ಸುಪರ್ಧಿಗೆ ಮಾಲವಾರ ತುಂಡು (ಹೊಲೆಯರು), ಮಾದಿಗವಾರ ತುಂಡು (ಮಾದಿಗರು), ಕಾಪುವಾರ ತುಂಡು(ಒಕ್ಕಲಿಗರು), ಗಾಂಡ್ಲಾವಾರ ತುಂಡು (ಗಾಣಿಗರು), ಬಲಿಜವಾರ ತುಂಡು (ಬಣಜಿಗರು), ಬಾಪುನಿವಾರ ತುಂಡು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು) ಹಾಗೂ ಮೊಂಡಿವಾರ ತುಂಡು (ಮೊಂಡರು)

ಎಂಬ ಏಳು ವಿಭೇದ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನಂತೆ. ಈ ಏಳು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗೆಮ್ಮ, ಕಾಳಮ್ಮ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ಮೈಸಮ್ಮ, ಮರಿಗೆಮ್ಮ, ದ್ಯಾಮವ್ವ, ಕರಿಯಮ್ಮ, ಕೆಂಚಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಏಳುಮಂದೆಮ್ಮನವರು ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅವೈದಿಕ ಜನಪದರ ಏಳುಮಂದೆಮ್ಮನ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು 'ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯ ೧. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ೨. ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ೩. ಕೌಮಾರಿ, ೪. ವೈಷ್ಣವಿ, ೫. ವಾರಾಹಿ, ೬. ಇಂದ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ೭. ಚಾಮುಂಡಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಏಜಾಕೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಇದೇ ಆರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಆಯಾಗಾರಿಕೆ ಪದ್ದತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿ. ಹಯವದನರಾವ್ ಅವರು ೧೯೨೭ರ ಮೈಸೂರು ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ನ ಒಂದನೇ ಆವೃತ್ತಿಯ ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ ೧೭೮-೧೭೯ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಜಾತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ-

ಬಲಗೈ ಪಣ ಪಟ್ಟಿ:

೧. ಬಣಜಿಗ, ೨. ಒಕ್ಕಲಿಗ, ೩. ಗಾಣಿಗ(ಒಂಟೆತ್ತು), ೪. ರಂಗಾರೆ(ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವವರು), ೫. ಲಾಡ(ಮರಾಠಿ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು), ೬. ಗುಜರಾತಿ(ಗುಜರಾತಿ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು), ೭. ಕಾಮಾಟಿ(ಕೂಲಿಕಾರರು), ೮. ಜೈನ ಅಥವಾ ಕೋಮಟಿ, ೯. ಕುರುಬ, ೧೦. ಕುಂಬಾರ, ೧೧. ಅಗಸ, ೧೨. ಬೆಸ್ತ, ೧೩. ಪದ್ಮಸಾಲೆ, ೧೪. ನಾಯಿಂದ, ೧೫. ಉಪ್ಪಾರ, ೧೬. ಚಿತ್ರಗಾರ, ೧೭. ಗೊಲ್ಲ ಹಾಗೂ ೧೮. ಹೊಲೆಯ

ಎಡಗೈ ಪಣ ಪಟ್ಟಿ:

೧. ಪಾಂಚಾಳರು: ಅ) ಬಡಗಿ, ಆ) ಕಂಚುಗಾರ, ಇ) ಕಮ್ಮಾರ, ಈ) ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ(ಶಿಲ್ಪಿ) ಹಾಗೂ ಉ) ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ(ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಪಂಚಕುಲಗಳು), ೨. ಭೇರಿ(ನಗರ್ತರು), ೩. ದೇವಾಂಗ, ೪. ಹೆಗ್ಗಾಣಿಗ(ಎರಡೆತ್ತು), ೫. ಗೊಲ್ಲ, ೬. ಬೇಡ, ೭. ಯಾಕುಲ ಅಥವಾ ತೊರೆಯ, ೮. ಪಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ತಿಗಳ, ೯. ಮಾದಿಗ.

ಪಣಕಟ್ಟು ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಕೃಷಿಕರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಪಶುಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಎಡ-ಬಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ ಆರ್ಯರು ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಸೇವಾವರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ದುಡಿಯಲು ಹಚ್ಚಿದರು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಪಣಕಟ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂಭತ್ತು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟು

ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಬಲಗೈ ಪಣಕಟ್ಟು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿರುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ತಳದಲ್ಲಿವೆ. ಬಲಗೈ ಪಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಜ(ಬಣಜಿಗ)ರು ಮತ್ತು ಎಡಗೈ ಪಣಕ್ಕೆ ಪಾಂಚಾಲ(ವಿಶ್ವಕರ್ಮ)ರು ಮುಂಚೂಣಿಯ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಮಾತ್ರ ಬಲಗೈ-ಎಡಗೈ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪಣ ನಾಮಾಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಎರಡೂ ಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಣ ಹಗೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳಗೆ ಮುಂದುವರೆಸಿವೆ.

ಜಾತಿಗಳ ಪಣ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಸಿ. ಹಯವದನರಾವ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, "In this state, the agricultural, artisan and trading castes are termed 'Panas' or Professions... these panas are divided into two divisions called balagai and yadagai (corresponding to Tamil Valangai and Edangai) or Right and Left hands"1 ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಯವದನರಾವ್ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಪಣಪಟ್ಟಿಯ ಮಾಹಿತಿಯು ದೋಷಪೂರಿತವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಎಡಗೈ ಪಣದ ಕೋಮಟಿಗರು ಮತ್ತು ಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಬಲಗೈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೈನರು ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಿನವರು. ಬಲಗೈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೈನರು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿ. ಪಣ ವ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನ ಅಥವಾ ಸನ್ನದುಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಕಲರು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕಂಚಿ ಕೈಫಿಯತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜೈನರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗೊಲ್ಲರು ಮತ್ತು ಕೋಮಟಿಗರು ಜಾಂಬು ಕುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಾಢ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕೋಮಟಿಗರು ಮತ್ತು ಗೊಲ್ಲರು ಬಲಗೈ ಪಣದ ಹೊಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೋಮಟಿಗರು ಮತ್ತು ಗೊಲ್ಲರು ಎಡಗೈ ಪಣಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದವರು. ಸಿ. ಹಯವದನರಾವ್ ಅವರು ಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಬಲಗೈ-ಎಡಗೈ ಎರಡೂ ಪಣಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೇ ಜಾತಿ ಎರಡೂ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರದ ಸಂಗತಿ. ಅಸಲಿಗೆ ಈ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನಿಜವಾದ ಜಾತಿಗಳು ಯಾವು ಮತ್ತು ಯಾವ ಜಾತಿ ಯಾವ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಿ. ಹಯವದನರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಖಚಿತ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು, 'It is impossible to obtain authentic lists of the castes belonging to the two divisions'2 ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಯವದನರಾವ್ ಈ ಪಣಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡುವ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಪಣಕಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

'ಪಣ' ಎಂದರೇನು? ಪಣ ಸಮಾಜದ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಪಣ ಸಮಾಜದ ಉಗಮ ಹೇಗಾಯಿತು? ಪಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಜನಕ ಯಾರು? ಪಣ ಸಮಾಜದ ರಾಚನಿಕತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಯಾವ ಬಗೆಯದು? ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜಾತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವಾಗ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನದಂಡ ಯಾವುದು? ಪಣ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಾವು? ಪಣಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶವೇನಿರಬಹುದು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ನೆನಪುಗಳು ಕಾಲದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಮಠಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆಯಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಸನ್ನದುಗಳು, ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಇಂತಹ ಪಣಕಟ್ಟು ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲವು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅವಜ್ಞೆಯಿಂದಾಗಿ ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಜಸ್ವರೂಪದ ಅಸಲಿ ವಿವರಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗದೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿವೆ. ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆಯಂತಹ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಪಣಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮದುವೆ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವಿವಾದ, ಜಾತ್ರೆ-ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಹಗಳ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಪಣಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಪಣಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟುವ, ಹೂವು ಮುಡಿಯುವ, ಮದುವೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗುವ, ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವ, ಕುಲಹಕ್ಕು ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ, ನಿಶಾನಿ ಧ್ವಜಗಳ ಬಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವ, ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಳೇಬರಗಳನ್ನು ಹೊರುವ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಮನಸ್ತಾಪದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೇ.

ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಆರ್ಯರು, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೇದನ್ಯಾಯದ ಪಣರಾಜಕಾರಣ ಮಾಡಿ ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಪ್ರಬಲ ದ್ರಾವಿಡ ಜಾತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಘರ್ಷಿಸಲಾಗದೆ, ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರನ್ನೇ ಪರಸ್ಪರ ಎದುರು ಬದರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪಣಸಮರದ ತಿಕ್ಕಾಟಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಎದುರುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದ ದ್ರಾವಿಡರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಮೈತ್ರಿ ತಂತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೈತ್ರಿ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಫಲವೇ ವಸಿಷ್ಠ-ಅರುಂಧತಿ, ಕೃಷ್ಣ-ಜಾಂಬವತಿ, ಕದರ-ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿ ಇವರ

ನಡುವೆ ನಡೆದ ವರ್ಣಾಂತರ ವಿವಾಹಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಸಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಆರಂಜ್ಯೋತಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ವಿವಾಹವು 'ಮೈತ್ರಿ'ಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗ ಕದರ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ವಿವಾಹವು 'ಸಂಘರ್ಷ'ವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರುಷನು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ವರಿಸುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷಮ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ 'ಮೈತ್ರಿ' ಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡರೆ, ಅದೇ ಕೆಳಜಾತಿ ಪುರುಷನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ವರಿಸುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪರಾಧವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ 'ಸಂಘರ್ಷ'ಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕೆಳಜಾತಿ ಗಂಡಿನ ಬೀಜ ನಿಷೇಧಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗಂಡಿನ ಬೀಜ ಮಾನ್ಯತೆಗೂ ಒಳಗಾಗುವ ವಿದ್ಯಮಾನ ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮೈತ್ರಿಯನ್ನೋ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನೋ?

ಮೈತ್ರಿ ಅಥವಾ ಸಂಘರ್ಷ ಯಾವುದೇ ಆಗಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಔನ್ನತ್ಯ ಪತನವಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದಾಗದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜಾತಿಶ್ರೇಣಿಯ ಶೃಂಗದಲ್ಲಿರಬೇಕಷ್ಟೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೆಳಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಾದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಆಸಾದಿಗಳು ವರ್ಷದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದೇವಾನುದೇವತೆಯರನ್ನು 'ಅಶ್ಲೀಲ ಬೈಗುಳ'ದಿಂದ ಕ್ಯಾಕರಿಸಿ ಉಗಿಯುವುದು, ಮಾತಂಗಿಯು ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಜನರ ಮೇಲೆ ಎಂಜಲ ಹೆಂಡ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ವರ್ಷದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಪುರಿ ಜಗನ್ನಾಥ ಮತ್ತು ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚೆಲುವನಾರಾಯಣ ಮುಂತಾದ ದೇವಾಲಯಗಳ ಗರ್ಭಗುಡಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು, ಹಲವಾರು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸುವ ಮೊದಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಂದಲೇ ದೇವರಿಗೆ ಮೊದಲ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಕೆಲವು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪೂಜಾರಿ ಪಟ್ಟ ವಹಿಸುವುದು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಲಿಂಗ-ಜನಿವಾರ ತೊಡಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವು. ಇಂತಹ ಮೈತ್ರಿ ತಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಘಾಸಿಯಾಗದಂತೆ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಂತೂ ಈ ನೆಲದೇವತೆಗಳ ಪೂಜಾರಿ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ನೆಲದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಯೀಕರಿಸಿದ ಆರ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವೈದಿಕ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲಾಟದೊಂದಿಗೆ ವೈದಿಕ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿಗಳು ನೆಲೆಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಕಂಚಿಯ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪದ ಶಾಕ್ತೇಯ ಕಾಳಿಯನ್ನು ವೈದಿಕ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ಸಹ ವೈದಿಕ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಆಗಿರುವಂಥದ್ದು. ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಶೈವ, ಶಾಕ್ತ ಮುಂತಾದ ಅವೈದಿಕ ಪಂಥಗಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪತನಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕಾರಣ ನಡೆಸಿದ ಆದಿಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆದನು. "ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೃದಯಭಾಗದಂತಿದ್ದ ಕಂಚಿಗೆ ಲಗ್ಗೆ ಹಾಕದ ಹೊರತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯೀಕರಣ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಮನಗಂಡ

ಶಂಕರಚಾರ್ಯರು ಕಂಚಿ ಕಾಳಿಯ ಉಗ್ರಶಾಕ್ತೇಯ ರೂಪವನ್ನು ಸೌಮ್ಯರೂಪದ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಸಿ ತಂತ್ರಶೈಲಿಯ ವಾಮಾಚಾರಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಸಿ, ವೈದಿಕ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವನತಿ ಶುರುವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಲ್ಲು ಹಾಕಲಾಯಿತು".[೩]

ಕೆ.ಆರ್. ಹನುಮಂತನ್ ಪ್ರಕಾರ ಎಡಗೈ ವಿಭಜನೆಯು ಕಾಳಿಯನ್ನು ವಾಮಾಚಾರದಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ಎಡಗೈ ಪಾಂಚಾಲರಿಂದ ಹಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ ಅವರು ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಭಾಗದ ಪಣಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಡಗೈ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಡಗೈ ಪಣದ ಮಾದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಿದ್ದು ಪಣಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. "ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೭ ಪ್ರಧಾನ ಜಾತಿಗಳಿದ್ದು ೧೮ ಜಾತಿಗಳು ಬಲಗೈ ಗುಂಪಿಗೂ, ಉಳಿದ ೯ ಜಾತಿಲು ಎಡಗೈ ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬಲಗೈನವರು ತಮ್ಮನ್ನು ೧೮ ಪಣಕಟ್ಟಿನವರೆಂದು ಮತ್ತು ಎಡಗೈನವರು ತಮ್ಮನ್ನು ೯ ಪಣದವರೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರಧಾನ ಜಾತಿಯ ಉಪಜಾತಿಗಳೂ ಆಯಾ ಪಣದ ಪಟ್ಟಿಯಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವುದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ"[೪] ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯವರ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಪಣಸಮಾಜದ ರಚನೆಯು ನಾಶವಾಗಿರವ ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಣಪಟ್ಟಿಯ ನಿಖರ ಜಾತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆ, ಕುಲಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತಾಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಣಪಟ್ಟಿಯು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಜಾತಿಗಳು ಯಾವುವೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬಹುದು. ಕಂಚಿ ಜಯರೇಖೆ, ಕುಲಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತಾಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಪಣಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. "ಬಣಜಿಗರು ೧೮ ಪಣಸಮಾಜದ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರೆ, ಚಲವಾದಿಗಳು ಆ ಸಮಾಜದ ಕುಲಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ನೇಗಿಲು, ತಕ್ಕಡಿ,ಚಕ್ರ, ಕತ್ತರಿ, ಗುದ್ದಲಿ, ಕತ್ತಿ ಮತ್ತಿತರ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ದಡ್ಡ ಸೌಟಿನ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಸಭೆ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಮದುವೆಗಳ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು 'ದೇಶಮುದ್ರೆ ಗಂಟೆಬಟ್ಲು' ಅಂತ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಗರ್ತರು ಅಥವಾ ಭೇರಿಗಳು ಒಂಭತ್ತು ಪಣದ ನಾಯಕರಾಗಿರುವಂತೆಯೆ ಸಿನ್‌ಮಾದಿಗರು ಈ ಸಮಾಜದ ಕುಲಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಹೊರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ".[೫]

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಾಗಿದ್ದ ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಜಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಣಸೀಳುಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಣಸಮಾಜದ ರಚನೆ ನಾಶವಾಗಿರುವ ಇಂದಿಗೂ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಪಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಭಜಕ ರಾಜಕೀಯದ ವಕ್ತಾರರಾಗಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೇರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು

ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಮತಮಂಡಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತವು ಕೇರಿ-ಹಟ್ಟಿಗಳ ಮೂಲ ಘಟಕಗಳ ಹಂತಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಡಗು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮನೆತನ ಮತ್ತು ನೆಂಟಸ್ಥಿಕೆ ರಚನೆಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನ 'ಗೋತ್ರ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ತಾಳೆಯಾಗಬಲ್ಲ 'ಬೆಡಗು' ಅಥವಾ 'ಕುಲ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆ 'ಗೋತ್ರ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಿಂತಲೂ ಪುರಾತನವಾದುದು. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕುಲಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೂಲದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ 'ಗೋತ್ರ' ಕಲ್ಪನೆ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಋಷಿ ಮೂಲದ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೂಲದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆಲೋರು, ಮೀನಿಗರು, ಕುರಿಯವರು, ಮಂದಲವರು(ಪಶುಗಳ ಮಂದೆ), ಮುಚ್ಚಲೋರು(ಮುಚ್ಚಳ), ಸಣ್ಣಕ್ಕೇರು (ಭತ್ತದ ಕಿರುಧಾನ್ಯ), ಮಲ್ಲೇರು(ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು), ಬಸವನೋರು(ಹಸು), ಗೆಜ್ಜೆಲೋರು(ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆ), ಗುಜ್ಜಲೋರು(ಬಂಡಿಯ ಗುಜ್ಜು), ಐಹೊಳೇರು(ಐದು ನದಿಯವರು ಅಥವಾ ಈಶಾನ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವರು) ಹೀಗೆ ಬೆಡಗುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಬೆಡಗುಗಳು ಕೇವಲ ಮಾದಿಗ ನಿಷ್ಠವಾಗಿರದೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬೆಡಗುಗಳು ಇತರೆ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾಯಕ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನಿಗರು, ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಲೋರು, ಬೆಸ್ತರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯವರು, ಈಡಿಗರಲ್ಲಿ ಸಾಕೇಲರು ಎಂಬ ಬೆಡಗುಗಳಿವೆ. ಒಂದೇ ಕುಲದವರು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಸಹೋದರ-ಸಹೋದರಿಯರು ಮದುವೆಯಾದಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೆಡಗುಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಮೂರನೆ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದರೆ ಹಸುವಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಅಥವಾ ತಂಗಡಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅವುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಅದೇ ತಾಳಿಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುಲಗಳಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವುದನ್ನು ಆದಷ್ಟೂ ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಕುಲದ ಬದಲಿಗೆ ತಂದೆಯ ಕುಲದ ಹೆಸರನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆಯ ಕುಲದಿಂದಲೇ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಡಗಿನ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗದು. ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿ ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಡಗು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣಗಳು, ಸಂಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಯ್‌ಕಯ್‌ಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅನುವಂಶೀಯವಾಗಿ ದತ್ತಕವಾಗಿ ಬಂದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ಅಥವಾ ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಸಮುದಾಯವೊಂದು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ

ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ತೋರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾದಿಗವಾಡೆಯ ಮುಖಂಡನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕುಟುಂಬ ಘಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು ತಂದೆಯ ನಂತರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಲು ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೇರಿಯ ಹಿರಿತಲೆಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇವರದೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ. ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳರು ತಮ್ಮ ಊರುಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಹಟ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ದವಸಧಾನ್ಯ ಹಸಕಾಸು ನಿಗದಿಮಾಡಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಇದೇ ಹಿರಿತಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಹೊಣೆ.

ಊರಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸುವಾಗ, ಕುಲವ್ಯಾಜ್ಯ ಬಗೆಹರಿಸಲು, ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದಾಗ, ಮದುವೆ ಮಾಡುವಾಗ, ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವಾಗ, ಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿದಾಗ, ಜನನ–ಮರಣ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ದಕ್ಕಲ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ಬಾಲಬಸವ, ಬುಡ್ಗಜಂಗಮ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಕೇರಿಯ ಹಿರಿಯ ತಲೆಗಳು ಊರೊಳಗಿನ ನ್ಯಾಯ–ನಿಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯ ವಗೈರೆಗಳನ್ನು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಟ್ಟಿಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿ, ದುರ್ಗಮ್ಮನ ಗುಡಿ, ಮರಿಗೆಮ್ಮನ ಗುಡಿ, ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿ ಇಂತಹ ಮುಖ್ಯದೇವತೆಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಕುಲಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕರೆದು ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹಂತದ ಚಿಕ್ಕ ಜಗಳವಾದರೆ ಹಟ್ಟಿಯ ಯಜಮಾನ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯದ ವ್ಯಾಜ್ಯ 'ಕಸಬೆ'(ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯ)ಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಸಬೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯದ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟೆಮನೆ(ಮೂವತ್ಮೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯ)ಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಟ್ಟಿಯ ಪ್ರಾಣ ದೇವರ ಗುಡಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಮನೆಯ ಕಲಾಪಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದಾಗ, ಕುಲಾಚಾರ ಹದ್ದುಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು, ಆಂತರಿಕ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಬಂಧುತ್ವಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಮತಮಂಡಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟೆಮನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮೂವತ್ಮೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಸಬೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಯಜಮಾನರು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ, 'ತೊಗಲಬೇಡಿ', 'ಕುಲಬೇಡಿ' ಮುಂತಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವ ಅಥವಾ ಕ್ಷಮಾದಾನ ನೀಡಿ ಪಂಚಪ್ರಮುಖರಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಭೀರ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕುಲಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸೇರಿಸುವರೇ ಹೊರತು ಗಂಭೀರವಲ್ಲದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಗಿಂತಲೂ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತು ನಾಜೂಕುಗಾರರೆನ್ನಿಕೊಂಡವರು ಕೋರ್ಟು ಕಛೇರಿ ಪೊಲೀಸು ಠಾಣೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆ ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲು ತುಳಿಯುವುದನ್ನು ಅವಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮಾದಿಗರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾಗೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜಾಲ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ರಾಜ–ರಾಣಿಯರ ಹಂತದವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನ್ಯಾಯಿಕ ರಚನೆ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಳಿಯ(ಬೆಡಗು ಅಥವಾ ಕುಲ) ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಮನೆತನಸ್ಥರು 'ಗುಡಿಕಟ್ಟು' ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೇ ಬೆಡಗಿನ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ತಮಗಾಗಿಯೇ ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಗುಡಿಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು, ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ತಮ್ಮ ಗುಡಿಕಟ್ಟು ದೈವಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿಹೊಯ್ದು, ನಾಗವಳಿ ಪ್ರಮಾಣಮಾಡಿ, ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಕಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಕಟ್ಟೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿನ ದೈವದೆದುರು ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿಯುವುದು ಆದಿಜಾಂಬವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಟ್ಟೆಮನೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಎಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮೂವತ್ತೂರು ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟೆ–ಕಸಬೆಗಳ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕಟ್ಟೆ–ಕಸಬೆಗಳ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗಿದೆ. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕ್ಯಾಶವಾರ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಗೆ ವಡ್ಡಗೆರೆ, ಚೀಲಗಾನಹಳ್ಳಿ, ಮಲಪನಹಳ್ಳಿ, ಕುರುಡುಗಾನಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಮೂವತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮಗಳು ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಯಾವುದೇ ಊರಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸಕಲ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಬಿನ್ನಾಯಕ್ಕೆ, ವಸ್ತಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳ ವರದಿಯನ್ನು ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನನು ತಮ್ಮ ಕಟ್ಟೆಮನೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಜಾಂಬವಗುರುಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಾದಿಗವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷ ಕಂಡುಬಂದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಮನೆಯ ಯಜಮಾನನೇ ಹೊಣೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜಾಂಬವಗುರುಗಳು ಮಾದಿಗವಾಡೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಸವರ್ಣೀಯ ಮುಖಂಡರಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳ ಸತ್ಕಾರಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿಸಲು ರಾಜರು, ನವಾಬರು ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲೆ ಜವಾನರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಹುಕುಂ ಜಾರಿಯಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. "೦೭–೧೧–೧೯೮೦ನೇ

ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಜಾಂಬವಮುನಿ ಒಂದನೆಯ ಶಿವೈಯ್ಯ, ಎರಡನೆಯ ನರಸಯ್ಯ, ಮೂರನೆಯ ದಾಸಕದರಯ್ಯ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಐದನೆಯ ಸುಡುಗಾಡಯ್ಯ ಆರನೆಯ ನರಸಯ್ಯ, ಹೊಳೆನರಸಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬಂಡಶೆಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿ ಕೋಡುಗಲ್ ಮಠದ ಅರಳೈಯ್ಯ ಶರಣರು ಮುಂತಾದವರು ಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಯಂಜಲಗೆರೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಆ ಊರಿನ ಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದವರು ವ್ಯಾಜ್ಯೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಕುಲಸ್ಥರು ತಕರಾರು ಮಾಡದೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಧಿಕ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರು ಗುರುಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕೆಂದು ತಾ॥ ೨೫-೧೨-೧೯೮೦ರ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರುತ್ತೆ" ಎಂದು ೧೯೮೦ ರಂದು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಮಠದ ಗುರುಗಳು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದ ಕರಪತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕರಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮದುವೆ-ಶೋಭನಗಳಲ್ಲಿ ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಬಾಬ್ತು ಐದು ರೂಪಾಯಿ, ಮಠಮಂಡಲದವರು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ "ತೆರದ ಬಾಬ್ತು"(ಐದು ರಾಮಟಂಕ ವರಹಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ), ಮಾದಿಗ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು ಪರ ಮತದವರನ್ನು ರಖಾವ್ ಮಾಡಿದರೆ ಕಟ್ಟೆ-ಕಸಬೆಗಳ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ದಂಡದ ಬಾಬ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.[೬]

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ನಂದಿಹಳ್ಳಿ ಲಗ್ಗೆರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವರ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಯಜಮಾನ್ ಶಾರಪ್ಪನವರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಭರಮಪುರ ಕಣುಮಪ್ಪ(೬೦)ನವರಿಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ೧೯೮೧ರ ಇಸವಿಯ ಮಾದಿಗ ಮತಮಂಡಲ ಸಭೆಯ ಕರಪತ್ರವೊಂದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಏನೆಂದರೆ- ೧. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಕುಣಿಗಲ್ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಮಗಳಾದ ದೊಡ್ಡಪುಟ್ಟಮ್ಮನು ಜಾಂಬವ ಸಭಾ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮನವಿ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಬಸವಿ ಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತೆ ಕೋರುತ್ತಾಳೆ. ಮನವಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡಿದ ಸಭಾ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು, "ಈ ಹಿಂದೆ ಬಸವಿಯರಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಬಸವಿಯರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾಣ್ಯದವರಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಸವಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನಾಣ್ಯದವರನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಸವಿ ಬಿಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಅಪರಾಧ ದಂಡವನ್ನು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದಂಡ ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ನಾಣ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಪ್ಪಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ." ೨. "ಇದೇ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕರೆಕಲ್ಲಹಟ್ಟಿ ಕಸಬೆ ಯಜಮಾನ್ ವೆಂಕಟಪ್ಪನ ಮಗಳು ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟಮ್ಮ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮಕ್ಷಮಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಗಂಡ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಲಗ್ನವಾಗುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಿಗ ಸಭಾ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟಮ್ಮನ ಮನವಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗಂಡ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಂಡ ಸತ್ತ ಏಳು ವರ್ಷದಿಂದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಲಗ್ನ

ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಪ್ಪಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ." ಎಂದು ೧೮೮೧ನೇ ಇಸವಿಯ ಕರಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.[೭]

ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತ ಮತಮಂಡಲ ಕೋಷ್ಟಕ

ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರ	ರಚನೆ	ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾರರು
೧. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ	ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಗುರುವರ್ಗ ಅಥವಾ ಪೂಜಾರಿಗಳ ಧರ್ಮಸಂಸತ್ತು	ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು, ಧರ್ಮಸೇನಾ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು
೨. ರಾ(ಜ)ಯ ಸಿಂಹಾಸನ	೧೭೬ ಕಟ್ಟೆಮನೆಗಳುಳ್ಳ ಘಟಕ, ಧರ್ಮಸೇನರಾಜ/ರಾಣಿಯರು	ರಾಯಸಿಂಹಾಸನದ ದೊರೆಗಳು/ರಾಣಿಯರು
೩. ಶಾಖಾಮಠ(ಮಠಮನೆ)	ಒಬ್ಬ ಜಾಂಬವಗುರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜಾಂಬವ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳ ಮಂಡಲ	ಜಾಂಬವಗುರು, ಜಾಂಬವತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸೇವಕರಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡವರು.
೪ ಕಟ್ಟೆಮನೆ	೩೩ ಹಳ್ಳಿಗಳ ವೃತ್ತ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು-ನಾಲ್ಕು ಎಂಟು ಕಸಬೆಗಳು	ಕಟ್ಟಮನೆ ಯಜಮಾನ/ಯಜಮಾನತಿ
೫ ಕಸಬೆ	ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮಗಳು/ ಎರಡು ಗುಡಿಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ	ಕಸಬೆ ಯಜಮಾನರು, ಗುಡಿಕಟ್ಟೆ ದೊಡ್ಡಮಾದಿಗರು
೬ ಗುಡಿಕಟ್ಟೆ	ಐವತ್ತು ಊರುಗಳ ಒಂದೇ ಕುಲಸ್ಥರ ಮತ್ತು ಸೋದರ ಕುಲಸ್ಥರ ವೃತ್ತ	ಗುಡಿಕಟ್ಟೆ ದೊಡ್ಡಮಾದಿಗರು, ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು
೭ ಗ್ರಾಮ	ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನ ಯಜಮಾನತಿ,	ಪೂಜಾರಿ, ಒಕ್ಕಲು ಬಾಬತ್ತುಗಾರರು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರೆಲ್ಲರನ್ನು 'ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಮಾದಿಗ ಕುಲಸ್ಥರಿಗೆಲ್ಲಾ ಎನುಮ್ಲೋರು(ಎಮ್ಮೆಲೋರು) ಬೆಡಗಿನವರು ಕುಲದೊರೆಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.[೮]

ಹಿಂದೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಮಾದಿಗ ಮತಮಂಡಲದವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ ಜನಾಂಗವಂದಿಗರಿಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕುಲಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಮ ನ್ಯಾಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದಿಗರು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಕಸಬೆ ಮುಂತಾದ ನ್ಯಾಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವಿಕ ನ್ಯಾಯಿಕ ರಚನೆಗಳು ಈಗಿನ ರಚನೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಬಿಗುವಾಗಿದ್ದವು. ಕುಲದೂಟ,ಗೊಡ್ಡುಕೂಳು, ತೂಗಲು ಬೇಡಿ, ಕುಲಬೇಡಿ ಮುಂತಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಶಿಕ್ಷೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೀಗಿದೆ:

ಕುಲದೂಟ: ಗುಡಿಗುಂಡಾರ, ದೈವಸ್ಥಾನ, ಗದ್ದಿಗೆ, ಸಿಂಹಾಸನ ಪೀಠಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಪೂಜಾರಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ, ದೈವಸ್ಥಾನದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುಲಬಳಗದ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಹಸುವಿನ ಮಾಂಸಾನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸುವುದು.

ಗೊಡ್ಡುಕೂಳು: ಮಾದಿಗ ಕುಲಬಳಗದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುಲಬಳಗದ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕೋಣನ ಮಾಂಸಾನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸುವುದು.

ಕುಲಬೇಡಿ: ತಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ಕುಲದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕುವುದು.

ತೊಗಲಬೇಡಿ: ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ಚರ್ಮದ ಕೈಕೋಳ ತೊಡಿಸುವುದು.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವ ನ್ಯಾಯಿಕ ಪದ್ದತಿಗಳನ್ವಯ ಕುಲಾಚಾರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರಿಗೆ 'ತೊಗಲಬೇಡಿ' ತೊಡಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿ ಕರೆತಂದು 'ಕುಲಬೇಡಿ'(ಕುಲದಿಂದ ಹೊರಹಾಕುವುದು) ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತೊಗಲಬೇಡಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಲಬೇಡಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವರು ಮಾತ್ರ ಕುಲಬೇಡಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕುಲದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಿಂದ ತಪ್ಪು ದಂಡ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ತಲೆಮೇಲೆ ಅಡಿಗಲ್ಲು ಹೊರಿಸಿ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಧಿಕಾರ.

ತೂಗಲಬೇಡಿ ಮತ್ತು ಕುಲಬೇಡಿ ಶಿಕ್ಷಗೆಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನೆಂಬ ಅಪರಾಧಿಯೊಬ್ಬ ಜಾಂಬವಗುರುಗಳಿಗೆ 'ಕುಲದೂಟ' ಹಾಕಿಸಿ ಮಾದಿಗ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ 'ಗೊಡ್ಡುಕೂಳು' ಊಟದ ದಂಡ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶುದ್ಧಿಸಿದ್ಧಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಲಸ್ಥರೊಳಗೆ 'ಕುಲದ ಮಗ'ನಾಗಿ ಸೇರಿದ ಪ್ರಕರಣವೊಂದು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮುನಿ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿಮಠದ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಲಕ್ಕಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಶಾಖಾಮಠದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೇವಿನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಮಾದಿಗರ ಕುಲಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ(ಅತ್ತಿಗೆ)ಯೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕಟ್ಟೆ-ಕಸಬೆ ಯಜಮಾನರ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಲಕ್ಕಿಹಳ್ಳಿಯ ಜಾಂಬವಗುರು ಶ್ರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮತ್ತು ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಜಾಂಬವಗುರು ಶ್ರೀರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು 'ಕುಲಬೇಡಿ' ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು 'ತೊಗಲ ಬೇಡಿ' ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ 'ಕುಲದೂಟ' ಮತ್ತು ಕುಲಸ್ಥರಿಗೆ 'ಗೊಡ್ಡುಕೂಳು' ಹಾಕಿಸಿ ಕುಲದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದನು. ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾರಿಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲಾಚಾರ ಮಾಡಿಸಿ, ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನ ತಲೆಬೋಳಿಸಿ, ಕೈಉಗುರು ಕಾಲುಗುರು ತೆಗೆಸಿ, ಅರಳಿ ಮತ್ತು ಬೇವಿನ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನ ನಾಲಿಗೆ ಸುಡಿಸಿ, ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಶುದ್ಧಿಸಿದ್ಧಿ ಆ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹತ್ತೂ ಸಮಸ್ತರ ಎದುರಿಗೆ

ಕುಲಗುರುಗಳು, ಕಟ್ಟೆ–ಕಸಬೆ ಯಜಮಾನರು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದು ಆಗ ಲಕ್ಕಿಹಳ್ಳಿಯ ಹಟ್ಟಿ ಯಜಮಾನ ಗುಂಡಜ್ಜರ ರಂಗಪ್ಪ, ಹನುಮಪ್ಪ, ದಾಸಯ್ಯರ ಕರಿಯಪ್ಪ, ಕುರುಡು ತಿಪ್ಪಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ನಾಲಗೆ ತೊಳೆದು ಮತಮಂಡಲದವರಿಂದ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿಸಿದರು. ನಂತರ ನಡೆದಭೋಜನ ಕೂಟದಲ್ಲಿ 'ಕುಲದೂಟ'ದ ಒಂದೊಂದು ತುತ್ತನ್ನು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು 'ಗೊಡ್ಡುಕೂಳು' ನ ಒಂದೊದು ತುತ್ತನ್ನು ಕುಲಸ್ಥರು ಮಿದಿಕೆಮಾಡಿ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಉಣ್ಣಿಸಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ಕುಲ ದೊಡ್ಡದು, ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಯ್ದರು ಕುಲಾಚಾರ ಬಿಡಬಾರದು' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪನನ್ನು ಕುಲದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು.[೯]

೨೯–೧೧–೧೯೨೫ರಂದು ರೋಜುವಾರಿ(ದಿನಚರಿ ಪುಸ್ತಕ)ಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿರುವ ವರದಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲದಾಯಕ ಅಂಶವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ, ೨೮–೧೧–೧೯೨೫ರಂದು ತುಮಕೂರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಅಂದಿನ ತುಮಕೂರು ಡೆಪ್ಟಿ ಕಮೀಷನರ್ ಕೆ.ವಿ. ಅನಂತರಾಮನ್ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೆ ದಿನ ದಿನಾಂಕ: ೨೯–೧೧–೧೯೨೫ರ ಭಾನುವಾರ ತುಮಕೂರಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಕೋತಿತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಕುಲಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಖಾಸಗಿ ಸಭೆ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯು ಕುಲಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಅಂಶವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. "ಹಿಂದೆ ಗೋಸಂಗಿ ಋಷಿವಂಶದವರು ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡು ಪರಮೇಶ್ವರ. ಒಂದು ಗೋವನ್ನು ಕೊಂದರೆ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದಷ್ಟು ಪಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗೋಸಂಗಿ ಋಷಿ ವಂಶದವರು ನಾವು ಯಾರಾದರೂ ಗೋಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬಾಲಕನಾಗಿರುವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾ ಪಾಪ. ನಮ್ಮ ಮತದವರು ಸತ್ತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗವೆಂದು ಸತ್ತ ದನಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುವುದು ದೋಷವಲ್ಲ. ಗೋವು ಸತ್ತ ಮಾಲೀಕರು ಗ್ರಾಮದ ತೋಟಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ಚರ್ಮ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಕರಾರು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮತದವರು ನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ತಕರಾರು ಮಾಡಿದರೆ ಕಟ್ಟೆ–ಕಸಬೆಗಳ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು. ಕೊನೆಗೂ ತಕರಾರು ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಗೋವಿನ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ಅರ್ಧ ಚರ್ಮ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮತದರವರಾರೂ ಸತ್ತ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನಬಾರದು. ನಮ್ಮನ್ನಾಳುವ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಡವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಅರ್ಧ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿಗೆ ಅಥವಾ ಮುಫತ್ತಾಗಿ ಕೊಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ನಂಬರ್ ಆರ್. ೧೮೫೦–೮ ಎಲ್ ಮತ್ತು ಆರ್ ೨೬೧–೨೨–೧೪೧ ತಾರೀಖು ೨೯–೦೩–೧೯೨೪ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ"[೧೦] ಎಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಠಿಣತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ

ನಡಾವಳಿಗಳು, ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು, ನ್ಯಾಯಿಕ ರಚನೆಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಬೇಕಾದ ಆಧುನಿಕ ಕೋರ್ಟು ಕಛೇರಿಗಳು ಜನರನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸತೊಡಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ–ಪೀಠ, ರಾಜಕೀಯ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕಟ್ಟೆ–ಕಸಬೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮಾದಿಗರು ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಆದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ಷೀಣ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಊರ್ಜಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತೆ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚೇನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪುರುಷರನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು ಅಥವಾ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲರು. ಕುಣಿಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಸವಿ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳ ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾದಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕುಲಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಧೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗರು ನಡೆಸುವ ಬಹುತೇಕ ನ್ಯಾಯಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಲಾಪಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಏಳೂರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಷ್ಟು ಹಾರಾಟ, ಚೀರಾಟ, ಕೂಗಾಟ, ಬೈದಾಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಕಲಾಪಗಳ ಕೊನೆಗೆ ತೀರ್ಪು ಪಡೆದು ಕುಲದೇವತೆಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಹಣೆಗಳಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಎಲೆ–ಅಡಿಕೆ ಜಗಿಯುತ್ತಾ ತುಂಬಾ ನಾಜೂಕುದಾರರಂತೆ ಪೋಜು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಜನರ ನಡುವೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೂರು, ಸಮಸ್ಯೆ, ತಗಾದೆ, ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾಗಿ ನೀತಿಯುತವಾಗಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಾದಿ–ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಅಹವಾಲು ಆಲಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಬಳಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಕೆಲವು ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರನ ಮಿಥಾಕ್ಷರ ಸಂಹಿತೆ ಮುಂತಾದ ಆರ್ಯರ ಆಕರಗಳೇ ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿದ್ದವು. ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇವೇ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು

ಅವಲಂಬಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ(ಇದಾವುದೇ ನ್ಯಾಯ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ತೊಗಲಬೇಡಿ ಮತ್ತು ಕುಲಬೇಡಿಯ ಶಿಕ್ಷೆ ಇತ್ತು).

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಕುಲದ ಯಜಮಾನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಅಥವಾ ಅರಳೀಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಗೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕುಲಾಚಾರ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾತಿಯಾಚಾರ ಅಥವಾ ಕುಲಾಚಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಅಪರಾಧ ಎಸಗಿದವರನ್ನು ಜಾತಿ(ಕುಲದನೆಲೆ)ಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪಣವ್ಯಾಜ್ಯದ ಕಲಹವೊಂದು ಕನಕಪುರದ ಬಳಿ ಭೂತನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೦೦ರಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಭೂತನಹಳ್ಳಿಯ ಚನ್ನಿಗರಾಯಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಿಕರು ತಮ್ಮ ವಾಲಗಕ್ಕೆ ಹೂವು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ ಮುಡಿದುದನ್ನು ಮಡಿವಾಳರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾದ ವಿವಾದ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿದಿದೆ. ಕಂಚಿ ಇಂತಹ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಪೀಠವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ನಾಡಿನವರು, ದೇಸದವರು, ಮಾತಬಾರಿಗರು, ವಿಕಾರತ್ತರು, ಸೆಟ್ಟಿಗಳು, ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿಗಳು, ಕರಣಿಕರು, ಸಭಾಕ್ಷತರು, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಸ್ಥಳದವರು ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಸೇರಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ತೀರ್ಮಾನಗೊಂಡಿದೆ. ತೀರ್ಮಾನದ ಕರಾರು ಬರೆದು, ಸಹಿ ಪಡೆದು ನಂತರ ಕುಲಸ್ತರಿಗೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಾಲೆಪತ್ರಿಕೆ(ಸಂವಿಧಾನ)ಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸಪ್ಪನವರು ರಚಿಸಿದರೆಂದೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದು ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಗಿದೆ.

ಜಾತಿವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಮತಾಂತರ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸವೇ ಇದೆ. ಅದು ಬೌದ್ಧಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಅವಧಿಯಿಂದಲೂ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆದು ಬಂದಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸುಧಾರಣಾವಾದೀ ಶೈವ ಚಳವಳಿ ಇಂತಹ ಜಾತಿ ವಿರುದ್ಧದ ದಂಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸಿತು.

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮವು ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಿಸತೊಡಗಿದ ಬಳಿಕ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಮಾದಿಗರು ಮತಾಂತರದ ಮೂಲಕ ದಂಗೆ ಸಾರಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಎಮ್ಮಾ ರೋ ಶಾಂಬು ಕ್ಲೌರವರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರೆವರೆಂಡ್ ಜಾನ್ ಇ ಕ್ಲೌ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌರವರು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕರಾವಳಿ ಸೀಮೆಯ ಒಂಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಅಮೇರಿಕನ್ ಬಾಪಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನ್'ನ್ನು ೧೮೬೬ರಲ್ಲಿ

ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾದಿಗರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರದ ಮೂಲಕ ಜಾತಿ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಏಳುವ ಮೊದಲ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ೧೮೮೩ರಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮಾ ಕ್ಲೌರವರು ಆಂಧ್ರದ ಕರಾವಳಿಯ ಒಂಗೋಲ್‌ಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಾದಿಗರ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯನೆನಿಸಿದ ವಿಶಾಲ ಬಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಚರ್ಚನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ ಎಮ್ಮಾಕ್ಲೌ ಪ್ರಥಮ ಆಂಗ್ಲ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತಕಿ ಮೇರಿ ವಾಲ್‌ಸ್ಟೋನ್ ಕ್ರಾಫ್ಟ್‌ರವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು `Mary Wallstone Craft and The rights of The women' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಿವು ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ (೧೯೨೦) ಎ.ಪಿ. ಪೆರಿಸಾಮಿ 'ಪುಲವರ್' ಅವರಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಧನರಾದ ತಮಿಳು ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ನೇತಾರರಾದ ಟಿ.ಪಿ ಕಮಲನಾಥನ್‌ರ ತಂದೆಯಾದ ಎ.ಪಿ ಪೆರಿಸಾಮಿಯವರು 'ತಮಿಳು ಬುದ್ಧಿಸಂ' ಅನ್ನು (ತಿರುಧರ್ಮಾಂತರವನ್ನು) ಚಾಲನೆಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಪಂಡಿತರ್ ಅಯೋತಿದಾಸ್ (೧೮೪೫–೧೯೧೪) ಅವರ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿದ್ದರು. ದಾಸ್ ಅವರು ೧೮೯೧ರ ವೇಳೆಗೆ 'ದ್ರಾವಿಡ ಮಹಾಜನಾ ಸಭಾ'ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆ ಮೂಲಕ 'ಒರು ಪೈಸ ತಮಿಳನ್' ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಎ.ಪಿ ಪೆರಿಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ತಮಿಳನ್' ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಮಲನಾಥನ್ ನವೆಂಬರ್ ೪, ೧೯೨೩ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಲಾರ್ ಗೋಲ್ಡ್ ಫೀಲ್ಡ್ಸ್(KGF) ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮಿಳು ದಲಿತರು. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ನಂತರ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕಮಲನಾಥನ್ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಇತಿಹಾಸ ಕುರಿತು ಮಹತ್ತರವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು, ತಾಳೆಗರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಮಲನಾಥನ್ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ತಂದೆಯಾದ ಪೆರಿಸಾಮಿ ಯವರು ೧೯೨೦ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಿರುಪತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೩೨ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಸಮಾವೇಶಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೆರಿಯಾರ್ ಇ.ವಿ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯ್ಕರ್ ಅವರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಚಳವಳಿ ೧೯೨೦ರ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಎ.ಪಿ.ಪೆರಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಭಾಷಣದಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತರಾದ ಹಿಂದೂ ಮತಾಂಧ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅವರ ವಿರುದ್ಧ

ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಹಲ್ಲೆಗೆ ಮುಂದಾದರು. ಇಂತಹ ಪೆರಿಸಾಮಿಯವರು ನೂರಾರು ದಲಿತರೊಂದಿಗೆ ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿಯೇ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡರು. ಅವರು ೧೯೨೨ರಲ್ಲಿ ತಿರುಪತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ವಿಹಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ೧೯೧೬ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಶಾಕ್ಯ ಬೌದ್ಧೀಯ ಸಮಿತಿ(South India Shakya Buddhisst Association)ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಡಿ.ಗೋಪಾಲ ಚೆಟ್ಟಿಯಾರ್ ಬರೆದಿರುವ 'ಆದಿ ದ್ರಾವಿಡರ್ ಪೂರ್ವ ಸರಿತರಮ್'('A History of Aadi Dravidas') ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳು ದಾಖಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಪೆರಿಸ್ವಾಮಿಯವರು ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧, ೧೮೯೧ರಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಊಟಿ(ಉದಕಮಂಡಲ)ಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ 'ದ್ರಾವಿಡ ಮಹಾಜನ ಸಭಾ'ದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾಚರಣೆ ವಿರೋಧಿ ಕಾಯಿದೆ ರೂಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ೧೦ ಠರಾವುಗಳಲ್ಲಿ "ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಲು 'ಪರಯ'(Pariah) ಎಂಬ ಶಬ್ಧವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬಳಸಿದರೆ ಅಂತಹವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು" ಎಂಬುದೂ ಒಂದು.

ಮತಾಂತರದ ಮೂಲಕ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಸಾರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ, ೨೦೧೦ನೇ ಇಸವಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯು ಮೈಸೂರಿನ ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಕಾಲೋನಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವ ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ 'ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆ' ನೀಡುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ವಿಧಿಸಿದ ಕಟ್ಟಳೆ ಏನೆಂದರೆ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಮತ್ತು ಮದ್ಯಸೇವನೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದು. ದಲಿತರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮೀಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆಂದು ಆತಂಕಗೊಂಡ ಉಡುಪಿಯ ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ದಲಿತರನ್ನು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದಲಿತರ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡರು. ದಲಿತರಿಗೆ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಆಂದೋಲನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಆ ಮೂಲಕ ಗೋಹತ್ಯೆ ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ಮತಾಂತರ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ದಲಿತರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹುನ್ನಾರ ಮಾಡಿದರು. ದಲಿತರನ್ನು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇತರೆ ಧರ್ಮೀಯರನ್ನು ತುಳಿಯುವುದು ಸುಲಭವೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. "ದಲಿತರು ಹಿಂದೂಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ತಾವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ದಲಿತರಿಗೆ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತಾಂತರವಲ್ಲ. ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವವರು ಕ್ರೈಸ್ತ, ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಇತರ ಧರ್ಮೀಯರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಮತಾಂತರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿರೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ" ಎಂದು ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಪೇಜಾವರರು ದಲಿತರ ಕೇರಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ 'ಮಾಧ್ವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯತಿಯಾಗಿರುವವರು ದಲಿತ ಕೇರಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ದಲಿತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಲಾರವು ಹಿಂದೂ

ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿನ್ನೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಟೀಕೆಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದಲಿತರನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇರುವುದು ದಿಟವೇ ಆಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ದಲಿತರ ವಿರುದ್ಧ ಸವರ್ಣೀಯರು ಎಸಗುತ್ತಿರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳದ ಶ್ರೀಗಳು ದಲಿತರಿಗೆ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ದಲಿತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಗ್ಗದಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಢ್ಯ, ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆಯಷ್ಟೇ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಜದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಪಣಕಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೂ ಅವನತಿ ಹೊಂದಿದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಉನ್ನತ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೆಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಟದ ನೆಲೆಗೆ ದಮನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಕಥನವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯು ತನ್ನ ಗತದ ಬಂಡುಕೋರ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ವರ್ತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯಗೋಡಿತು.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. Hayavadana Rao. C, Mysore Gazetteer, Vol-1, Pp: 179, 180

೨. Ibid, Pp: 180

೩. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೬೪-೬೫

೪. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪು.೫೫

೫. ಅದೇ, ಪು.೫೭

೬. ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕ(೧೮೮೯-೯೦), ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ಹಿರಿಯೂರು: ತಾಲ್ಲೂಕು

೭. ಅದೇ, ಪು.೭೨

೮. ದಾಸ್ತಾವೇಜು ಪತ್ರಗಳು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಕೊಂಕಲ್ ಗ್ರಾಮ, ಮಡಕಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

೯. ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕ(೧೯೨೫-೨೬), ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು

೧೦. ಅದೇ, ಪು.೫೯

ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂಟು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂಟು

ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ: ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಶ್ರೀವಿಜಯನು 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್' ಎಂಬ ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಜನಪದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಜನಪದ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾದಂತಹ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಜನಪದರು,

'ಜಾಂಬವಯ್ನೋರುಟ್ಟಲಿ ಜಾಂಬಯ್ನೋರು ಬೆಳೆಯಲಿ
ಜಂಬು ನೇರಲ ಮರದಡಿ
ಹರಳಯ್ನೋರುಟ್ಟಲಿ ಹರಳಯ್ನೋರು ಬೆಳೆಯಲಿ
ಅರಳ ಗೇದಿಗೆ ಮರದಡಿ'
'ಸತ್ತದ್ದ ತಿಂಬೋರೆ ಕತ್ತೀಯ ಮಸೆವೋರೆ
ಹಟ್ಟಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇರುವೋರೆ। ಹರಳಯ್ಯ
ಮಿಕ್ಕೀದ ಕುಲಕೆ ಶರಣಾನೆ'
'ತಲ್ಲಣಿಸೋ ಭೂಮಿನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೋರ್ಯಾರಮ್ಮ
ಹರಿದ್ಹೋಗೇ ಭೂಮಿನ ತಡೆದೋರು ಯಾರಮ್ಮ
ನಮ್ಮ ತಾತ ಜಾಂಬವರು'

ಎಂದು ಸಮೃದ್ಧ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ಬಂಡುಕೋರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅನುಭಾವಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ವಿವರಗಳು ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ. ಮಾತಂಗಮುನಿಯು ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ಬೃಹದ್ದೇಶಿ' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆರ್ಯಪುರಾಣಗಳು ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿ ನಾರದಮುನಿಯು

ಸಂಗೀತಕಲೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅತಿಶೂದ್ರ ಅಗಸ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿಗೂ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಕೂಡಾವಳಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದವನೇ ನಾರದ. ಹೇಗೆಂದರೂ ಸಹ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯು ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಲೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತು 'ಬೃಹದೇಶಿ' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದವನು ಮಾತಂಗ ಜನಾಂಗದವನು. ಅಂದರೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಸಂಗೀತ ಪಿತಾಮಹ ಮಾತಂಗಮುನಿ ಮಾದಿಗ ಕುಲದವನು. ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತು ಮೂಡಿಸಿದ ಮಾತಂಗಮುನಿಯ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ವಿಶ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಳಿದಾಸ ಕವಿಗೆ ಕಾವ್ಯಜ್ಞಾನದ ವರವನ್ನು ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಗೀತಜ್ಞನ ಮಗಳಾದ ಮಾತಂಗಿಯು ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯಳಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ಸಂಗತಿ. ಅವಳು ವಿದ್ಯೆಯ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿ ಕಾಳಿದಾಸನಿಗೆ ಕವಿತ್ವದ ವರಪ್ರಸಾದ ನೀಡಿದ ಕುರಿತು ಸ್ವಯಂ ಕಾಳಿದಾಸನೇ ಬರೆದಿರುವ 'ಶಾಮಲಾದೇವಿ ದಂಡಕ'ದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಳಿದಾಸನು ತನ್ನ ದಂಡಕದಲ್ಲಿ 'ಮಾತಂಗಿ ಮಧುಶಾಲಿನಿ..... ಮಾತಂಗಕನ್ಯಾ ಮನಸಾ ಸ್ಮರಾಮಿ' ಎಂದು ಮಾತಂಗಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮತ್ತು ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇತರ ಕವಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಬರೆದು ರೂಪಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧ ವೈಚಾರಿಕ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಆದಿಮಪ್ರಮನಾದ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಬಸವಣ್ಣನಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಭಾವಗಳನ್ನು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿನ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಭಾವಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದಲ್ಲದೆ ವರ್ಣಸಂಕರಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ ವಚನ ಚಳವಳಿಯು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಒಡಲಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಅದು ತನ್ನ ಶಾಖವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡದ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ದೇವರಗುಡ್ಡರು, ನೀಲಗಾರರು, ತತ್ವಪದಕಾರರು ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ರಚಿಸಿದ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇವೊತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ತೋರಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೈಪಡೆದುಕೊಂಡ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದಂತಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣ, ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ,

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರು ಪುರಾಣ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿ ಎರಕಗೊಂಡದ್ದು ಮಧ್ಯಯುಗದ ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಿಕ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಜನಪದ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಿಸುವ ಅಂಶವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಮಾನವೀಕರಣದ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಸ್ವಯಂ ತ್ಯಾಗ-ಬಲಿದಾನಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಜೀವಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ಜೀವಜಾಲವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಪೊರೆಯುವ, ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸುಬಯಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಪುತಳೆದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಗಂಗಭಾರತದಂತಹ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಾಲಗತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಧರ್ಮಪಾಲಕರಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯ ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಮಾರಿ ಪುರಾಣ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುರಾಣಗಳಂಥ ಕೆಲವು ಪುರಾಣ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರ ಈ ರಾಜಕಾರಣ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಪೂರ್ವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿರಹಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಭೂಮಾಲೀಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವರ್ಣಧರ್ಮೀಯರ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಪುರಾಣದಂತಹ ಕಥನಗಳು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಥನವನ್ನು ಬಸವಪುರಾಣ, ಹರಳಯ್ಯ-ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ದಾಖಲಿಸಿವೆ. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ನಂತರದ ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಂಗೆ ಸಾರಿದ ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯ ನೀಲಗಾರರು, ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆಯ ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಪರಂಪರೆಯ ಗೊರವರು, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಧುಸಿದ್ಧರು ಮುಂತಾದ ಬಂಡುಕೋರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಜನಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವಗಳ ಜೊತೆ ಆಧುನಿಕ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಕಾರರು ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಎದುರು-ಬದರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸಿದರು.ತಮ್ಮ ಲೋಕಾನುಭವಗಳ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಪುರಾಣಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಪುರಾಣದ ರಾಚನಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಪೇಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಮರುರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈಗಾಗಲೇ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಭೂತಕಾಲದ ಪುರಾಣಗಳ ರಾಚನಿಕ ರೂಪಗಳು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ರಾಚನಿಕ ರೂಪಗಳಿಂದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದು ಕೇವಲ ರಾಚನಿಕತೆಯ ಅಂಶದಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪುರಾಣದ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸೃಜನಶೀಲ ಅಂಶದಿಂದಲೂ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜವಾದಿ ಆಶಯಗಳು, ಸಮತಾವಾದದ ಕಾಣ್ಕೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಳವಳಿಗಳ ಹಂಬಲಗಳು

ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಪುರಾಣಾಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪುರಾಣ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡ ಕಾಲದ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಿವೆ. ವರ್ತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಪುರಾಣಗಳು ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಚಿತ್ರಣ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗರ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾದಿಗರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿ ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಆತ್ಮಕಥೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಜಾತಿ-ಉಪಜಾತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿವೆ.

ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನ(ಹಂ.ಪ.ನಾಗರಾಜಯ್ಯನವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಜಿಷ್ಣು) 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ' ಕೃತಿಯ 'ಸುಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಾಯುಭೂತಿಯು ಜೈನಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜೈನಮುನಿಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಅಪಮಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಂದಿ, ನಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೌಶಾಂಬಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಹಂದಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸತ್ತರೆ, ಚಂಪಾನಗರದ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುನಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ನೀಳ ಮತ್ತು ಕೇಶಿಯೆಂಬ ಮಾದಿಗ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗಳಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜನ್ಮ ತಳೆಯುವ ಅವನು, 'ದುರೂಪೆ ದುರ್ವರ್ಣೆ ದುರ್ಗಂಧೆ, ದುಸ್ವರೆ ಪುಟ್ಟುಂಗುರುಡಿ" ಯಾಗಿದ್ದಳೆಂದು ವಾಯುಭೂತಿಯ ಭವಾವಳಿಗಳನ್ನು 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ' ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಜನ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ತತ್ವಕ್ಕಿಂತ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಭಿನ್ನವಲ್ಲ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುವವರು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ 'ಕೀಳುಜಾತಿ'ಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಂದಿ-ನಾಯಿಗಳಂತಹ 'ಕೀಳು' ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 'ಕೀಳುಗಣಿಸಲಾಗಿರುವ' ಹೆಣ್ಣಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಂಬ ಕರ್ಮಫಲಗಳ ನಿಲುವನ್ನು 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ' ಜೈನಕೃತಿಯೂ ತಾಳಿದೆ. ಇಂತಹ 'ಹೀನ' ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಳೆಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುರೂಪಿಯಾಗಿ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದವರಾಗಿ, ದುರ್ವಾಸನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಹುಟ್ಟುಗುರುಡರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಂದು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಘೋರ ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂದು ಕಾಣಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ 'ವಿಲಕ್ಷಣ' ಕುರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂದೇ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ' ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿದೆ. ದೇಹ ವಿಲಕ್ಷಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜನ್ಮ(ಜಾತಿ)ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳು

ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು ಜೈನಧರ್ಮವು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಿರಲು ಜೈನಧರ್ಮವು ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಮೋಚನಾದಾರಿಯನ್ನು ತೆರೆಯುವುದನ್ನು ನಂಬಲಾಗದು.

"ಧರ್ಮಾಮೃತ"ದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರ ಚಿತ್ರಣ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ನಂತರದ ಮುಖ್ಯ ಕವಿ ನಯಸೇನ. ಅವನು ಬರೆದಿರುವ 'ಧರ್ಮಾಮೃತ' ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆಶ್ವಾಸಗಳುಳ್ಳ ಚಂಪೂ ರೂಪದ ಕಥಾಕೋಶ. ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಕವಿಯಾದ ನಯಸೇನ ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹನ್ನೊಂದನೆ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ನಯಸೇನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವನ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗಿತ್ತು. 'ಪೊಲೆಯರ್ ಧನಕ್ಕೊಡೆಯರಾಗಿಯುಂ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯಾಗದಂತೆ' ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನರಹಿತವಾದ ಜಾತಿಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದಂತೆ ಜೈನಧರ್ಮವು ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು.

ನಯಸೇನನು 'ಧರ್ಮಾಮೃತ'ದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಳರಾದ ಕಮ್ಮಾರರು, ಬಡಗಿಗರು, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು, ಕಂಚುಗಾರರು, ಕೆಳಜಾತಿಗಳಾದ ಕುಂಬಾರರು, ಕುರುಬರು, ಗಾಣಿಗರು, ಮಾಲೆಗಾರರು, ಅಂಬಿಗರು, ಅಗಸರು, ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಮಾರುವ ತುಂಬುಲಿಗರು, ಮಣೆಗಾರರು(ಮಾದಿಗರು), ಬಳೆಗಾರರು, ಮೇದರು ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಚಾತುರ್ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನವರೆಂದು ನಯಸೇನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾದಿಗರು ಸತ್ತ ದನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವ, ಚರ್ಮದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಊರವರಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವ, ತೊಗಲಿನಿಂದ ಎಕ್ಕಡ, ಮಿಣಿ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಊರಿನವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಹೊಲೆಯರ ಕೇರಿಗಳು ಮೂಳೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದವು (೪-೧೭೫), ಪೊಲೆಯರ ಮನೆಯ ಕೂಳುಂ ಬಾಡುಂ ಪೊಲ್ಲದಾಗಿದ್ದು(೯-೧೩೨), 'ಪೊಲೆಯರ್ ಕುಲಜರಂ ಪೊರ್ದದಂತೆ' ಅಂದರೆ ಹೊಲೆಯರು ಕುಲಜರ ಸ್ಪರ್ಶಿಸದಂತೆ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವ ರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡದಂತೆ ನಿಕೃಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೊಲೆಯರಂತೆಯೇ ನಿಕೃಷ್ಟರಾದ ಮಾದಿಗರೂ ಸಹ ಚರ್ಮದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಮಾದೇಗನಂತೆ ಮೆಟ್ಟೆನುತ್ತುಂ'(೨-೭೧) 'ಮಾದೇಗನಂತೆ ಬಾರುತ್ತರ್ವ'(೩-೭೦), ನಯಸೇನನ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮಾದಿಗರು ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುವ, ಬಾರುಗಳನ್ನು ಮಿಣಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ

ಎಕ್ಕಡಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾದಿಗರು ಮರಣದಂಡನೆಗೆ ಒಳಗಾದವರನ್ನು ನೇಣುಗಂಬ ವನ್ನೇರಿಸಲು ಎಳೆದು ತರುವ, ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಧರ್ಮಾಮೃತ'ದ ೧೦ನೇ ಆಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ದೊರೆ ಕೂಸನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನೇಮಿಸಿದ್ದು ಮಾದಿಗನನ್ನು, "ಓರ್ವ ಮಾದೆಗನಿಗೆ ಪಿರಿದರ್ಥಮಂ ಕೊಟ್ಟೊಡಂಬಿಡಿಸಿ..... ಮಾದೆಗನ ಕಯ್ಯೊಳ್ ಕೊಲ್ಲೆಂದು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ(೧೦-೧೪೦)."೧ ಹೀಗೆ ಯಾರದೋ ಕೂಸನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಆ ಮಾದೆಗನು, ಕೂಸನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೊಪ್ಪದೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬರಲೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಮಾದೆಗನು ಆ ಕೂಸನ್ನು ಅಡವಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದರ ಗಂಟಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸುವಾಗ, ಇಳಿಯಲೊಪ್ಪದ ಆ ಕೂಸು ಮಾದೆಗನ ಹರಕಲು ಗಡ್ಡವನ್ನು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ನಯವಾದ ಮೃದು ಪಾದಗಳಿಂದ ಎದೆ ಮೇಲೆ ಒದೆಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ಮಗುವಿನ ರೂಪ, ಭಾವ, ಬಾಲಲೀಲಾ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಕರುಣೆಯುಕ್ಕಿ, ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮನಸುಬಾರದೆ, ಹಳ್ಳದ ಮರಳಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮರಳಿನ ಹಾಸಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಲಗಿಸಿ 'ಮಗು ನಿನಗಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಆಗು' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಯಸೇನನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಈ ಮಾದೆಗ-ಕೂಸಿನ ಪ್ರಸಂಗ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಮಿಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಲೋಕ ದರ್ಶನ

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದ 'ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಲು' ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿಯು ಲೋಕ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಥನಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ರೂಪಿಸಿರುವ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆದಿಮ ಬೇರುಗಳು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವ 'ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಥೆ'ಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಜಾಂಬವಮುನಿಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವ ನೀಲಗಾರರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಮಹಾನುಭಾವ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಓಂಕಾರಮಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನ, ಸಂಗಮೇಶ್ವರನು. ಆಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲಾ, ಉತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ತಾವರ ಕಮಲ ಉದ್ಭಾವವಾಗಿತ್ತು. ಏಳು ಮಂಡಲ ಒಡೆದ ಶಬುದಕಾ ನೀರು ಓಂ ಅನ್ನು. ನೀರು ಓಂ ಅನ್ನ ಶಬುದಕಾ ತಾವರ ಕಮಲ ಕೆದರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆದಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಆಗಿರುವಂತ ಮಹಾನುಭಾವ ನೋಡಿದ. 'ನಾಳೆ ನರಮುಂಡಾ ಮಕ್ಕಳಗ ಆಕಾಸ ಆದಿ ಉದ್ಭವ ಮಾಡ್ಬೇಕು' ಅಂತೇಳಿ, ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ದೇವಮಾನವರಿಗಿಂತ, ಹಿರಿಯವನಾದ ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಹುಟ್ಟಿದೇಟಿಗೆ ಜಾಂಬವಂತ

'ಶರಣಾರ್ಥಿ ನನ ತಂದೆ ನನ್ನ ಪಡೆದ ಕಾರಣವೇನು' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾನ. ಆಗ ಮಹಾನುಭಾವ ಹೇಳ್ದ 'ನೀನು ಜಲಜಾಂಬವಂತನಾಗುಟ್ಟು ನನಕಂದಾ, ಯಾರು ನಿನ್ನ ಸಂವರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಎಂದು ನಾಮಾಂಕಿತವಾಗ್ಲಿ'

ಅಪ್ಪಲ್ಲಾಡಿದ ಮಾತ
ಜಾಂಬವಂತ ಕೇಳಕಂಡು
ಜಲಜಾಂಬವಂತನಾಗಿ ಕಂದಾ
ಜಲದಲ್ಲಾರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ॥ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಬನ್ನಿ॥

ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, 'ಗಂಡುಗತ್ರಿ ತೆಗೆದು ಒಂದೇಟಿಗೆ ಜಾಂಬವಂತನಿಗೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರ. 'ಉರಿ ಉರಿ' ಅಂತಾ ಒದ್ದಾಡಿದ್ದಾನ ಜಾಂಬವಂತ. 'ಆಕಾಸ ಆದಿಬಂತು ನನ್ಗ ಮುಕ್ತಿಕೊಡು ಅಂದಾ' 'ಕಂದಾ. ನಿನ್ನ ರಕ್ತಬಿದ್ದ ಜಾಗವೆಲ್ಲಾ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಾಗಲಿ, ಈಲಿ ಬಿದ್ದ ಜಾಗವೆಲ್ಲಾ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಾಗಲಿ, ತೊಳ್ಳಬಿದ್ದ ಜಾಗವೆಲ್ಲ ಕರಳು ಮಣ್ಣಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಮೂಳಾ ಮುರ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಟ್ಟಾಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡವಾಗಿ ಬೆಳಲಿ ನನಕಂದಾ ಆಕಾಸ ಆದಿ ತಂದದಕಾ.'[೨]

ಹೀಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿವರಣೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಲೋಕದಿಂದ ಎರವಲು ತಂದು ಕಸಿಗೊಳಿಸಿದ್ದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಈ ಕಥನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲ ಜನಕರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾದ 'ಮಂಟೇದ'ವರು. ಈ ಕಥನವನ್ನು ಅವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಎಡಗೈ ಆದಿಜಾಂಬವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಹಾರೋಗಚ್ಚೆ, ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು, ಕಪ್ಪು ಕೋಟು ಧರಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗೋಜಲಕ್ಕಿ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಊರೂರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು'[೩] ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಈ ಕಥನದ ಮೂಲ ಪುರುಷರಾದ 'ಮಂಟೇದರು' ಅಥವಾ 'ಮಂಟೇದವರು' ಈ ಕಥನವನ್ನು ಹಾಡಲು ಎಡಗೈನವರಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. 'ಮೂಲತಃ ಮಂಟೇದರು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅವರು ಒಕ್ಕಲಿನವರಿಗೆ ಸಿಗದೇ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಈ ಎಡಗೈನವರಿಗೆ ಹಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟರು.' ಮಂಟೇದರು ಮತ್ತು ಈ ಕಥನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಕಲಿತ ಎಡಗೈ ಮಾದಿಗರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೇ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಲೋಕದರ್ಶನ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಮೊದಲು ಎಡಗೈನವರು ಕಲಿತು ಹಾಡುತ್ತಾ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಒದಗಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಯರು, ಮಡಿವಾಳರು, ಉಪ್ಪಲಿಗರು, ಕುಂಬಾರರು ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಹಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರು ಹಾಡುವ ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ 'ಈ ಭೂಮಂಡಲ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವು ಜಲಮಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅಂತಹ ಜಲಮಯವಾದ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆದಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಿರಾಕಾರ, ನಿರಾಮಯ, ನಿರಕಲ್ಪಿತ, ನಿರ್ವಿಘ್ನತೆ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಸರೋವರವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಜಲವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತನ್ನ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು, ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿ ಹುಟ್ಟಲೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅಂತಹ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತಹ ಜಾಂಬುಮುನಿ ಆ ನದಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಂತಹ ಜಾಂಬವಂತನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಮಹತ್ಪ್ರಳಯ ವಾಗಿರುವ ಜಲವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಮಾಡಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಜಾಂಬುದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಅತ್ತ ಜಾಂಬುವಂತನು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು'. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಉಗಮದ ಕತೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೂಕಮ್ಮಿ ಸಮಾನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಪುರಾಣದ ಕತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ನವಿಲು ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಆಕಾಶ ಭೂಮಿ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಯುಗಮುನಿ, ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ, ರಕ್ತಮುನಿ, ದಕ್ಕದಮುನಿ ಮುಂತಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಜಲವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ, ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು-ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ವಿವರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಲ್ಪನೆ' ಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿದೆ. ಈಬತ್ತಿ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಎರಡು ಹೋಳೊಡೆದು ಆಕಾಶ-ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದೆಂಬ ವಿವರಣೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೀಲಗಾರರು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ 'ಮಂಟೇದಲ್ಲಮ' ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಂಜ್ಯೋತಿ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ, ಪರಮ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಯ್ಯ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮುಂತಾಗಿ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಡೆದಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್‌ರವರು 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕಥನ ಕಸಿಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆ ಮಹಾಗುರುವಿನ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಥನ ಕಸಿಯ ಮಾದರಿ ಎಂದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಮನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕಸಿಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು. ಈ ಜಾನಪದ ಮಹಾ ಕವಿಗಂತೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯೇ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಎಂಬುದು ವಿವಾದಾತೀತವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಿದೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.[೪] ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಥೆಯ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಮನ ವಚನದ ಸಾಲುಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ' ವಿಭೂತಿಯಿಂದ' ಜಾನಪದ ಕವಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮ ಇಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತದ್ವತ್ ಸಮಭಾವದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ ಪರಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲದ ಕಲ್ಪನೆ

ಗುರುವೇ ಈಬತ್ತಿ ಉಂಡೆಗೆ
ಗುರುವೇ ಮಂತ್ರವನೆ ಜಪಿಸಿ
ಅವರು ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರು
ನನ್ನ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯವರು
ಅವರು ನಾಗುಬೆತ್ತ ತೆಗೆದು
ಈ ಬತ್ತಿ ಉಂಡೆಗೆ ಗುರುವೇ
ಒಂದೇಟ ಹೊಡೆದು
ಅವರು ಒಂದು ಉಂಡೆಯ ಗುರುವೇ
ಎರಡು ಹೋಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ॥ಸಿದ್ದಯ್ಯ॥
ಗುರುವೇ ಒಂದು ಉಂಡೆಯ ಗುರುವೇ
ಒಂದೇಟ ಹೊಡೆದು ಗುರುವೇ
ಎರಡು ಹೋಳ ಮಾಡಿ
ಒಂದು ಹೋಳ ತೆಗೆದು
ಭೂಮಿ ತಾಯ ಮಾಡಿ
ಗುರುವೇ ಮತ್ತೊಂದೋಳ ತಗದರಂತೆ
ಆಕಾಶ ಮಾಡುತಾರೆ ॥ ಸಿದ್ದಯ್ಯ ॥
ನೋಡಪ್ಪ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಮೇಲೆ ಜಗಂಜ್ಯೋತಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ
ಈಗಲೀಗ ಬಾಳು ಬೆಳಗುವ ಬಂಗಾರದ ಜ್ಯೋತಿ
ಯಾವಾಗ ಭೂಮಿ ತಾಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಪಾದ ಮಡುಗುದ್ರೋ
ಮುತ್ತುರತ್ನವೆಲ್ಲಾ ಗುರುವೇ
ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದೋಯಿತಂತೆ ॥ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ॥[೫]

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ವಚನದಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲದ ಕಲ್ಪನೆ

ಅಯ್ಯ ನೀನು ನೀರಾಳ ನಿರ್ಮಾಯನಾಗಿಪ್ಪೆಯಾಗಿ
ಆಕಾಶ ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದಂದು ಸಾಕ್ಷಿಸಭೆಗಳಿಲ್ಲದಂದು
ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲ ರಚನೆಗೆ ಬಾರದಂದು
ಆಧಾರಗೊಳಗಣ ವಿಭೂತಿಯನೆ ತೆಗೆದು
ಭೂಮಿಯ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಪಂಚಾಶತ್ಕೋಟಿ
ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಹರಿದವು ಸಪ್ತ ಸಾಗರಂಗಳು
ಎಂಬತ್ತಾರು ಕೋಟಿಯುಂ ತೊಂಭತ್ತೇಳು ಲಕ್ಷ ಕಾಲ
ಭುವನಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಉದಯ; ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ
ಐವತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ತಾರಾಮಂಡಲವೆಂದೆಡೆ,
ಬೆಳಗಿ ತೋರಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಜ್ಯೋತಿಯ
ನಿಲಿಸಿ ತೋರಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭುವನವ!

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಲೋಕದರ್ಶನದ ವಿವರಣೆಗಳು, ಜನಪದ ಕವಿಯ ಲೋಕದರ್ಶನದ ವಿವರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಕೀಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಗಮಿಸಿವೆ. ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಅಲ್ಲಮ, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ಕಂಡಿರುವ ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಎರಡು ಕಡೆ ಒಂದೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ.

ಮಂಟೇದವರಲ್ಲಿ ಪಣಕಟ್ಟು ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥನ

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣನ ಸಮಕಾಲೀನ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪುರಾಣ ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ನೀಲಗಾರರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರನ್ನು ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಕರಿಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಸಾಲು' ಕಾವ್ಯಕಥಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಜಾತಿಮೂಲದ ಗುರುತುಗಳನ್ನುಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುವಂತೆ ತೆರೆದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡದ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಒದ್ದುಕೊಂಡು, ಆರು ಖಂಡಗ ಕಜ್ಜಿ, ಕೀವು ರಸುಕು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರ ದುಡ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆಂದು ಬರುತ್ತಾನೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ. ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು, 'ಹೆಂಡದ ಗಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರುವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಂಟೇದ ಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಜಾತಿಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಹೆಂಡದ ಗಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ತನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲೇಬೇಕೆಂದು ಗುರು ಹಠ ಹಿಡಿಯುವುದರಿಂದ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಎಡಗೈ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಇರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವೆರಡೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಆತ್ಮಗೌರವದ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.[೬]

ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಲಾಂಛನ(Buffalo Totem) ಹೊಂದಿದ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ 'ನಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಎಮ್ಮೆ ಚಕ್ಕಳದ ಗಂಟಾ ಏಳು ಸಾರಿ ಢಳೀರು ಢಳೀರು ಅಂತು!'. ಹೆಂಡದ ಗಡಿಗೆ ಹಿಡಿದು, ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರುವಿನ ಚಕ್ಕಳ ಹೊದ್ದು ಎಮ್ಮೆ ಚಕ್ಕಳದ ಗಂಟೆ ಢಳೀರೆಂದು ನುಡಿದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಜಢವಾಗಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹೊಸ ಕಂಪನವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮೂಲ ಮಾತೃಕೆಗಳು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಆದಿಜಾಂಬವ ಜನಪದ ಕವಿಗಳು ತಾತ ಜಾಂಬವವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಾಣಲಾಗಿದೆ–

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕವೇಳೆ ಲಿಂಗ
ಚಿಕ್ಕವರು ಜಾಂಬಯಿನೋರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ
ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡಲಿಂಗ ದೊಡ್ಡವೇಳೆ ಲಿಂಗ
ದೊಡ್ಡವರು ಜಾಂಬಯಿನೋರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ
ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕವೇಳೆ ಲಿಂಗ
ಚಿಕ್ಕವರು ಜಾಂಬಯಿನೋರ ಎದೆಯ ಒಳಗೆ
ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡಲಿಂಗ ದೊಡ್ಡವೇಳೆ ಲಿಂಗ
ದೊಡ್ಡವರು ಜಾಂಬಯಿನೋರ ಎದೆಯ ಒಳಗೆ
ಆಕಾಶದಾಗೆ ಧೂಪಾದ ಹೊಗೆ ಏನೆ
ತಾತ ಜಾಂಬಯಿನೋರ ಶಿವಪೂಜೆ
ತಾತ ಜಾಂಬಯಿನೋರ ಶಿವಪೂಜೆ ಆಗಲುವಾಗ
ಆಕಾಶದ ಗಂಟೆ ಢಳೀರೆಂದು

ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಶರಣರ ಲಿಂಗಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಶರಣರು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಹೆಂಡದ ಗಡಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿ ಅವರ 'ದುಡ' ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಲಿಂಗಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಲಿಂಗಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಜೊತೆಗಿಟ್ಟು ನೋಡುವುದಾದರೆ– 'ಮಹಾನುಭಾವ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕುಡಿಜಡೆ ಮರಿಜಡೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒದರಿದ್ದಾರ. ಏಳೆಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಕತ್ತಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಲಿಂಗಿತ್ತು ಅಷ್ಟು ಲಿಂಗುವಾ ನಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಜಡಾ ಒಳಗಾ ದೊಳದಳನ ಓಜಿ ಬಸಪ್ಪಾಜಿ ಸುತ್ತ ಕತ್ತಮಟ್ಟ ಸುರದೋಯ್ತು....... ಆತ್ಮಲಿಂಗವ ತೋರ್ತಿನಿ ನೋಡಕಪ್ಪ ಅಂತೇಳಿ ಮಹಾನುಭಾವ ಎರಡು ಕೈಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿದ್ದಾರ. ಬಲ್‌ಚರಿ ಈಬತ್ತಿಗಟ್ಟಿ, ಎಡಚೊರಿ ಬಿಲ್ಲಪತ್ರದಳ, ನಟ್ಟ ನಡುವಿಲಿ ಜಗತ್ತೇ ಉರಿತಾ ಕುಂತದಾ'[2] ಹೀಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಎದೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದಂತಹ ಲಿಂಗಗಳೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಲಿಂಗತತ್ವವು ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣಗೊಂಡ ಶೈವವನ್ನು ವಿಡಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಭೌತಿಕ ಲಾಂಛನಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜಂಜಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯ ಕುರಿತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಲಿಂಗತತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಏನೆಂದರೆ– 'ಚಿಕ್ಕವೇಳೆ ಲಿಂಗ' 'ದೊಡ್ಡವೇಳೆ ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಏಳು ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ಏಳು ದೊಡ್ಡ ಲಿಂಗಗಳು (ಚಿಕ್ಕವು+ಏಳೆ=ಚಿಕ್ಕವೇಳೆ) ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ(ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ) ವೇಳೆ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ(ಧೀರ್ಘ) ವೇಳೆ ಲಿಂಗಗಳು ಎಂದು ಕಾಲಬಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮತುತ ಕಾಲಾತೀತವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಶಬ್ದ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮದ ಗಂಟೆ ಢಳೀರು ಎನ್ನುವಂತೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ಆಕಾಶದ ಘಂಟೆ ಢಳೀರು ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಅನುಭಾವಿಗಳು

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರು ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೇಲೆ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಆದಿಜಾಂಬವ ಗುರುತುಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ದಟ್ಟೈಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಹರಳಯ್ಯನ ತಿಪ್ಪೇಗುಂಡಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೇ. ಮಲೆಮಹಾದೇಶ್ವರನೂ ಹರಳಯ್ಯನ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ರೈತಾಪಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸಿದ ದೇಸಿ ಸಂತ ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ 'ತಿಪ್ಪೆ'ಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕಾಪಾಲಿಕ ನಾಥಸಿದ್ಧರ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ನಾಥಪಂಥದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕನಾದ ಗೋರಕನಾಥ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ಥರೇ ಆದ ದಕ್ಕಲ ಜನಾಂಗದ ಆದಿಪುರುಷ ದಕ್ಕದ ಮಹಾಮುನಿಯು ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಗೆ ಒಡವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತಾತ ಆದಿಜಾಂಬವನು ದಕ್ಕದ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಒಡವೆ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ದೊಕ್ಕೆ(ದಗ್ಗರಿಮೂಳೆ) ಯನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಎಸೆದ ದೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಕ್ಕದ ಮಗನು ದಕ್ಕದ ಮಹಾಮುನಿಯಾಗಿ ತಿಪ್ಪೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ದಕ್ಕಲ ಜನಾಂಗದ ಆದಿಪುರುಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬಂದು ಸೇರುವುದು ಇಂತಹ ಹರಳಯ್ಯನ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗೆ. ಅವನನ್ನು ಕರೆತರಲೆಂದು ಬಸವಣ್ಣ-ನೀಲಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳು ಹೋಗಿ, ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಳಿಸಲು ಕೈಹಿಡಿದು ಎಳೆದಾಗ ಕೈ ಕಿತ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದೇಹದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳು ಕಿತ್ತು ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ತಲೆಮೇಲೆ ಮಾಂಸದ ಗಂಟಿನಂತೆ ಹೊತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಬಸವಣ್ಣ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ರುಂಡವನ್ನು(ಸುರಾಯದ ಗಡಿಗೆ) ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಮ್ಮೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ ನೀಲಮ್ಮ. ಕಡೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣ ದಂಪತಿಗಳ 'ದುಡ' ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಮಾನವ ರೂಪು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮೈಗೆ ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಚಕ್ಕಳ ಹೊದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಗೋರಕಾನಾಥ, ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ದಕ್ಕದ ಮಹಾಮುನಿ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಸಿದ್ಧರು ತಿಪ್ಪೆಯೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಅನುಭಾವಿಕ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೇಡವಾದ ಕಸ-ಕಲ್ಮಶಗಳನ್ನು ಬಿಸಾಡುವ ಜಾಗವಾದ ತಿಪ್ಪೆಯು ಮಹಾನ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರನ್ನು ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಹಡೆದುಕೊಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಅಪೂರ್ವವಾದದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು 'ವಿಸರ್ಜಿತ ಲೋಕಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಂಗೆಕೋರ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.'ಭಂಗಿಬಾಡು, ತಿಪ್ಪೆ, ಮಟ್ಟಿಕಪ್ಪು, ಸತ್ತೆಮ್ಮೆ ಕರ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆ ಚರ್ಮಗಳ ಜೊತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನೇ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ'.[೮]

ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯು ಜಾತಿಯತೆಯ ವಿರುದ್ಧ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಧಂಗೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ ನೆಲಜೀವಿಗಳ ಜನಾಂದೋಲನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನಾ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ ಕಾಯಕಜೀವಿಗಳ ಹೋರಾಟದ ಕಥನವಾಗಿಯೂ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ವಂಶಸ್ಥನಾದ ಕವಿ ವೀರಸಂಗಯ್ಯನು ಬರೆದಿರುವ 'ನಂದಿ ಆಗಮಲೀಲೆ' ಕೃತಿಯಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ದಕ್ಷಿಣದ ದ್ರವೀಡ ದೇಶದಿಂದ ಗುರುಬಾರಲಿಂಗಯ್ಯನ (ಕುರುಬರ ಲಿಂಗಯ್ಯ ಇರಬಹುದೇ?) ಆದೇಶದನ್ವಯ ಕಾಯಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉತ್ತರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕಾಯಸಿದ್ಧಿ, ರಸಸಿದ್ಧಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ 'ಉತ್ತರ ದೇಸದ ಸಿದ್ಧ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದು, ದಕ್ಷಿಣದ 'ಕತ್ತಲರಾಜ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಈ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಚಲನೆಯ ಕಥನವನ್ನು ನೀಲಗಾರರು 'ಉತ್ತರ ದೇಸ– ಕತ್ತಲ ರಾಜ್ಯ' ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಕತೆ'ಯನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಉತ್ತರ ದೇಸದಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಗಡಿಯ ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಕತ್ತಲ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಿಸುಮಕ್ಕಳ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ತನ್ನದೇ ನೀಲಗಾರರ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದು 'ಕತ್ತಲ ರಾಜ್ಯ'ದ ತಳವರ್ಗಗಳ ಪಾಲಿಗೆ 'ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಯ್ಯ'ನಾಗಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾನೆ. 'ಕತ್ತಲೆ ರಾಜ್ಯ' ಎಂಬ ಗುಣವಾಚಕವೇ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಒಳಮರ್ಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತಿದೆ. ದಟ್ಟಡವಿಯ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು, ದಲಿತರ ಮುಂತಾದ ಶ್ರಮ–ಜೀವಿಗಳು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನರಿಯದೆ ಅವರ ಬದುಕು ಬರ್ಬರವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತ ಕತ್ತಲ ಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬೆಳಕನ್ನು ತಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಯ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಿಸುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಿರೀಕೃತಗೊಮಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿಯಿತ್ತೆಂಬುದು ಆತನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್ ಊಹಿಸಿರುವಂತೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು 'ಎಡಗೈ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ' ಜಾತಿಗೆ ಅಂದರೆ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನೇ ಆಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ

ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ ಮಾದಿಗರು ಎಡಗೈ ಪಣ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ತನ್ನ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಗ್ರ ಸಿಸುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದು ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪಾಂಚಾಳರ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು. ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಒಂಭತ್ತು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರು ಒಂದು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾತಿ. ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಜಾತಿಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಪಟ್ಟ ಸಿಸುಮಗನನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಿಸುಭಿಕ್ಷೆ ಏಕೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ.

ಪಾಂಚಾಳ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಪ್ರತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು (ಝುಂಝುವಾರ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಗ– ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಅಳವಡಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಾನೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ–ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತ್ತು. ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರಿಕರಣವನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸುವುದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಯಿಂದಲೇ ಸಿಸು–ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಹೋರಾಟದ ಮುಂಚೂಣಿ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಡಗೈ ಪಣದವ(ವಿಶ್ವಕರ್ಮ)ರಲ್ಲಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವ ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಬಲಗೈ ಪಣದ ಜಾತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣೆಸುವುದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಿದ್ದ ಆಲೋಚನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಭಂಜಿಸುವದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಲಗೈ ಪಣದ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಕಾದಾಡುವದನ್ನು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೂಲಕ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಡಗೈ ಕಾಯಕಜೀವಿ ಉತ್ಪಾದಕರ ಪರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಲಗೈ ಜಾತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸೆಣೆಸಾಡಿದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಎಡಗೈ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನಿರಬಹುದೆಂದು ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್‌ರವರ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಡ್ಡಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಎಡಗೈ ಜಾತಿ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂಬ ಅವರ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಹೊಳಹುಗಳು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಗುರು–ದೇವರು–ಲಿಂಗ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಯುವ ವಾಗ್ವಾದದಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ: 'ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಅಂತಾ ಕರಿತಿಯಲ್ಲಾ. ಯಾರ್ಲಾ ನೀನು' ಅಂದಾ. 'ಗುರು ಹಿರಿಯರ್ನ ಎತ್ತಿ ಆಡಬೇಡಾ ಕಣೋ ನಿನ್ನ ವಂಶ ಆಳಾಗೋಗ, ನಾನೇ ಧರೆಯೆತ್ತಿದ ಮಾಮೂರ್ತಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡ ಭೂಲೋಕದ ಗಂಡ'.....

ದೇವ್ರ ಮಾಡವರು ನಾವೇ
ದಿಂಡುರ ಮಾಡವರು ನಾವೇ

ತಾಳಿ ತಿದ್ದವರು ನಾವು
ನಾವು ಕುಟ್ಟಕೊಟ್ಟ ತಾಳಿ
ನೀ ತಕ್ಕಂಡೋಗಿ
ಚಪ್ಪರದಂಡಲಿ ನಿಂತ್ಕಂಡು
ಹತ್ತು ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
ಅರಿಸಣದಾರ ತಂದು
ನಾ ಗಂಡ ಅಂತೇಳಿ
ಮೂರುತ ಮಾಡಿ
ತಾಳಿ ಕುಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟದಕಾ
ಮೊದಲ ಗಂಡ ನಾನೇ ಕಾಣೊ ।ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ॥

ಹೀಗೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕುಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು, ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಂತಾದ ಜಾಂಬುಕುಲಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಪಂಚಕುಲಗಳ ಪಾಂಚಾಲ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಒಡವೆ ಆಯುಧ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟವನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಾನಿಯ ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಚೈತನ್ಯ, ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ, ಅವನು ಆದಿಜಾಂಬವಮುನಿ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತಾತ ಆದಿಜಾಂಬವನು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೌಶಲ್ಯಕಲೆಯನ್ನು ತಂಗಡಿಗಿಡದ ಎಲೆ ಹೂ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮೂಲಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಆದಿಜಾಂಬವರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ಆದಿಜಾಂಬವ. "ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಅವನೇ ಲೋಕದ ಪಿತಾಮಹ! ಇವನ ನಂತರದವನು ಬ್ರಹ್ಮ. ಆನಂತರದವನು ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ. ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಮಾಯಕನಂತೆ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಬಗೆಯ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಆದಿಜಾಂಬವನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬ್ರಹ್ಮ!"

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಸಿಸುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಆಚಾರಿಯೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನೀಗಬೇಕೆಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕುಲುಮೆ ಕುಲಕಸುಬವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಎಡಗೈ ಪಣಮೂಲದ ಪಂಚಕುಲಗಳ ಪಾಂಚಾಲ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಚಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ-ಮರ-ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ-ಹಂಚು-ಹಿತ್ತಾಳೆ ಲೋಹಗಳಿಂದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಎರಡನ್ನೂ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳ ಭೇದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಇದನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಆಚಾರಿ' ಎಂಬ ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಳೆದು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಉರಿಗದ್ದಿಗೆ(ಬೆಂಕಿ ಕುಲುಮೆ)ಯನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು, ಉರಿಖಂಡಾಯ(ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧ)ವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೇಲರಿಮೆ, ಉತ್ಪಾದನಾ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಇತರೆ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕೆಳವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರ ಬಳಿಗೆ 'ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷಾ' ತರಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಇನ್ನಾವುದೇ ಜಾತಿಯ ಸಿಸುಮಗನನ್ನು ಕಳುಹಿಸದೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನೇ ಯಾಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ 'ತಳಭಿಕ್ಷಾ' ತರಲು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಾಂಚಾಳರ ಕೇರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಎಂಬುದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ನೀಲಗಾರರು 'ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷಾ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ತಳ ಭಿಕ್ಷಾ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ತಳ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದು ಪಣಕಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ನೆಲದ ಮೂಲ ತಳವಂದಿಗರಾದ ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರ ಹಕ್ಕು. ಇದು ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳವರು ಸತ್ತಾಗ ಗುಂಡಿ ತೋಡಲು ಸ್ಮಶಾನದ ಜಾಗವನ್ನು ತಳವಂದಿಗರಾದ ಎಡಗೈ ಮಾದಿಗರು ಅಳೆದುಕೊಡಬೇಕಾದ್ದು ಮತ್ತು ಸುಗ್ಗಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯ ತಳದ ಕಾಳು ಪಡೆಯುವುದು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆದಿಜಾಂಬರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂಬುದು ಪಣಕಟ್ಟು ರಚನೆಯ ನಿಯಮ. ಬಲಗೈ ಹೊಲೆಯರು ಸಹ ಸತ್ತವರಿಗೆ ಗುಂಡಿತೋಡಲು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಹಕ್ಕು. ಈ ತಳಜತಿಗಳು 'ತಳಭಿಕ್ಷಾ' ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ 'ತಳಭಿಕ್ಷಾ' ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು 'ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ' ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಾಂಚಾಳರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಂಚಾಳರ ಸಿಸುಮಗನಿಂದಲೇ ಪಾಂಚಾಳರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವುದು ಜಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಾಶ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಂಚಾಳರು ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಅವರಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕುಲಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುವ ಎಂತಹ social upward mobility ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲೇರಿ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು. ಇಂತಹ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕು, ಭಂಜಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು 'ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷಾ' ಪ್ರಸಂಗ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿಂದ ಸ್ಪೃಶ್ಯ ನೆಲೆಗೆ ಚಲಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ ನೀಡುವ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರಿಗೆ ಬಾಳ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಯಾಕೆ ಸಿಗುತ್ತೆ ಅಂತಂದ್ರೆ ಈ ರಾಜರಿಗೆ ಇವರ

ಅಗತ್ಯ ಭಾಳ ಇತ್ತು. ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡೋದ್ರಿಂದ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಗಳಾಗ್ತ ಇದ್ದಾಗ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಈ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಜನರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಂತಹ ಅಗತ್ಯ ಇರುತ್ತೆ. ಇಡೀ ಪಾಂಚಾಳರಿಗೆ ಅಂತದ್ದೊಂದು ಸ್ಥಾನ ಇದೆ. ಈ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪತನ ಆಗೋದು ಹ್ಯಾಗೆ ಅಂತಂದ್ರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ'[೧೦] ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಬೇಕಾದ್ದು ತಳವರ್ಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ. ತಳವರ್ಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಮಿ ಈ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾದಿಸಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಳರು ಸಹಜವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯ, ದರ್ಪ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಳುವವರ್ಗಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಛಿದ್ರೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಆರ್ಥಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಾಂಚಾಳರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಪಾಂಚಾಳರ ಕುಲದವನೇ ಆದ ತನ್ನ ಸಿಸು–ಮಗ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೂಲಕ ಪಾಂಚಾಳರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕಬ್ಬಿಣ ಪಡೆದು ಕಾಡು ಜನರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿನ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳಕಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೃಹಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರುತ್ತಾ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಳರು ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧಿಸುವ ಹಾಗೂ ನೆಲಜೀವಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಗೆ ತರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ'.[೧೧]

ದುಡಿಮೆಗಾರರಿಗೂ ದೇಶಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರಿಗೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗ, ಎತ್ತಪ್ಪ–ಜುಂಜಪ್ಪ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಮಲೆಯಮಾದಯ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರು 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂದು ಸಾರಿ ವಚನಕಾರರ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದವರು. ಕಾಯ(ದೇಹ)ವನ್ನು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ(ದುಡಿಮೆಗೆ) ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವರು. ದೇಹವನ್ನು, ಲೋಕವನ್ನು ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಶ್ವರವೆಂದು ಸಾರಿದ ಭಾರತೀಯ ವೈದಿಕ ದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದೇಹದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು

ಮನಗಾಣಿಸಿದವರು. ದುಡಿಯುವ ಜನರ ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಸದೃಢವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯ. ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ದೇಹವನ್ನು ಸದೃಥಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ದೇಹ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಿದ್ದಪಂಥಗಳು ಬೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದುಡಿಯುವ ಜನರ ಹಸಿವೆಯ ಪಾಡೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು 'ಒಡಲುಗೊಂಡು ಹಸಿದು ನೋಡಾ' ಎಂದು ದೇವರನ್ನೇ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಕಾಯ-ಕಾಯಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಭೌತವಾದಿ ದರ್ಶನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದರ್ಶನವನ್ನು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ದ್ರವೀಡ ದೇಶದ ಕತ್ತಲ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಉತ್ತರ ದೇಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವುದೇ ಕಾಯಸಿದ್ದಿಗಾಗಿ. ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕತ್ತಲ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕಡಿಯವುದು, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ದೇಹವನ್ನು ಸದೃಥವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಳಿಂಗನ ಕಲ್ಲುಗವಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಹಾಕಿ ದೇಹವನ್ನು ಸಿದ್ದಗೊಳಿಸಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಜಾತಿ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನೀಗಿ ಘನನೀಲಿ ಸಿದ್ದಿಯ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗಹೋರಾಟವನ್ನು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಈ ಸಮಾಜಿಕ ಪಾಠವು ಎಲ್ಲಾ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳಿಗೊಂದು ಆದರ್ಶ ಮಾದರಿ. ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ 'ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ದುಡಿಯುವ ಜನರೇ ಒಂದಾಗಿ, ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿ' ಎಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶ್ವದ ಅಗ್ರ ಹೋರಾಟದ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸರಿಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸಮೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ನೀಲಗಾರರ ಚಳವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಲೋಕಾನುಭವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಪ್ರಿಯರ 'ಮೋಚಿ'(೧೯೩೭) ಕಥೆಯು ಮೋಚಿಯೊಬ್ಬನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಮೋಚಿಗಳು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸರಳತೆ, ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂತಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ರಾಚನೆಂಬ ಮೋಚಿಯ ಬಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಕಥಾನಿರೂಪಕನು ತನ್ನ ಹರಿದುಹೋದ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಅಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೂಪಕನು ಮೋಚಿಗೆ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲು ಹೋದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಜೂರಿಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಚನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಂಚಕ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡ ನಿರೂಪಕನು ರಾಚನೊಂದಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಿರೂಪಕನ

ಉದಾರತೆಯು ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಮೋಚಿಯು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಜನರಿಗೆ ಜೀವನಾದರ್ಶದ ಪಾಠಗಳಾಗದಿರುವುದು ವಿಷಾದಕರವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಮೌಖಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಅಕ್ಷರ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಂಠಸ್ತ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಜೀವನದಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದಿವೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಜನಪದರ ಮೌಖಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿದಿಟ್ಟು ಲಿಖಿತ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಸೃಜನಶೀಲ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧ ಜನಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸೃಜನಶೀಲ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಧಾತುವಾದ ಮೌಖಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಆಳುವರ್ಗಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಿರೂಪಣೆಗಳೇ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇದು ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಅಕ್ಷರ ರಾಜಕೀಯ, ಇಂತಹ ಅಕ್ಷರ ರಾಜಕೀಯದಿಂದಾಗಿ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಜನಪದರ ಪುರಾಣಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಜನರ ನಿರಾಕರಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಿರುವ ಕಾರಣ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಅಕ್ಷರ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಇಂಗಿತಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೌಖಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಂಠಸ್ತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಳಿ ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು 'ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾದುದು', ಕಂಠಸ್ತ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವುದು 'ಅವಿಶ್ವಾಸ ವಾದದ್ದು' ಎಂದು ನಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರು ರೂಪಿಸಿರುವ ರಚನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ತತ್ವಪದಕಾರರು, ಆಸಾದಿಗಳು, ನೀಲಗಾರರು, ದೇವರಗುಡ್ಡರು ಮುಂತಾದವರು ರೂಪಿಸಿದ ಮೌಖಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಈ ನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಾಗಲೀ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. 'ಜ್ಞಾನಪೀಠ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಅಕ್ಷರ ರಾಜಕೀಯದ ಮಂದಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಸ್ಥಾನವೇನೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕವಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಸೃಜನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದಲೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆದಿಮ ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಾಂಛನವಾದ 'ಟುಮಕಿ' ಎಂಬ ಚರ್ಮವಾದ್ಯದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾದ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿದ್ಧಗಂಗಾಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟಗಳು ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರಿಗೆ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಹರಳಯ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ,ವಿಶ್ವಬಂಧು ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯತಿ, ಅಟವಿ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಶಿವಯೋಗಿ, ಗೋಸಲ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ, ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಕೈವಾರ ನಾರಾಯಣ ತಾತಯ್ಯ, ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ, ವೆಂಕಟಾವಧೂತ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಶರಣರು, ಸಂತಕವಿಗಳು, ಯೋಗಿಗಳು, ಅನುಭಾವಿಗಳು, ತತ್ವಪದಕಾರರು ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಯೋಗಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು 'ಭೂಮಿಕೆ' ಒದಗಿಸಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಗಂಗೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟಗಳು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಯಸ್ಕಾಂತೀಯ ತರಂಗಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬೌದ್ಧಧಮ್ಮದ ವಜ್ರಯಾನ ಪಂಥದ ರಸವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವೀಣನೂ, 'ಮೂಲಮಾಧ್ಯಮ ಕಕಾರಿಕಾ'ದ ಕತೃವೂ ಆದ ನಾಗಾರ್ಜುನನು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗಿರುವನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರೀಶೈಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಆದಾಗ್ಯೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕವಿ-ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಭಾವಿ ಸ್ಪರ್ಶ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಭವಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಪಾರುಗಾಣಿಸುವ 'ತತ್ವಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಪ್ರಕಾರವು ದಲಿತರ ನಿತ್ಯಬದುಕಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಸೂಜಿಗಲ್ಲಾಗಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ನಾಗರಿಕರವರೆಗೆ ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ದಲಿತ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಥವಾ ದಲಿತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ನೆಲೆಗಳು ದಲಿತೇತರ ಕವಿ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಕ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಾರಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ದಲಿತರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ' ಹಾಗೂ 'ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ' ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳನ್ನು, ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ನೇಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕುರಿತ 'ಮಹಾಚೈತ್ರ' ನಾಟಕವನ್ನು, ದಲಿತ ಶರಣೆಯಾದ 'ಸಮಗಾರ ಭೀಮವ್ವ' ನನ್ನು ಕುರಿತು ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಗತ ಬದುಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು, ಅದಿಮತೆ ಮತ್ತು ಔನ್ನತ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟವು ದೇಶಿಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧುಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ತಾಣವಾಗಿರುವ ಜತೆಗೆ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನ ಜೀವಸಮಾಧಿಗಳ ಗದ್ಧಿಗೆಗಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿನ ದೇಶಿ ಮಹಿಳಾಯೋಗಿನಿ ಅಮ್ಮಾಜಮ್ಮನವರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುವ

ತತ್ವಪದಕಾರರ ಕೊರಳುಗಳಿಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಹಾಲ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಭಜನಾವಳಿಯ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಗಳು ಚೆಲ್ಲುವರಿಯುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇಸಿಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗುರುಬೋಧೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀ–ಪುರುಷ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಗುರುದೀಕ್ಷೆ–ಶಿಷ್ಯದೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ 'ಬೆಟ್ಟದ ಬಳಗದವರು' ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಲಿತರೇ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿನ ಆದಿಜಾಂಬ ಕವಿ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಜಾಂಬು ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುರಂಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮದ ಕುರಂಗರಾಯನೆಂಬ ಆದಿಜಾಂಬವ ಅರಸನು ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟ(ಬೂಧಗವಿ)ವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ಕೇಂದ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತುಮಕೂರು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಆಳಿದನೆಂಬ ಮೌಖಿಕ ಕಥನವೊಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿಯ ಕುರಂಗರಾಯನು ಹದಿನಾರನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಧುಗಿರಿ ಮಹಾನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಪಾಳ್ಳೇಗಾರ. ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಪರಿಪೇಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರರಾಮನಂತೆಯೇ ಜನಪದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕುರಂಗರಾಯನು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಚರ್ಮಕಾರ ಕುಲದ ಕಾಯಕಜೀವಿಗಳ ಬದುಕಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಮದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಲಿಖಿತ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗದ ಕುರಂಗರಾಯನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮೌಖಿಕ ಆಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಳಮೂಲದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ಆದಾಗ್ಯೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು, ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲು ಜನಪದ ರೂಪಕವಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಥಾನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೌಹಾರ್(ಔದ್) ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾರ ಜನಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜ ಮುಕುಣೇ ರಾಜನಾಗಿ ಆಳಿದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.[೧೨]

ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದ(ಸುವರ್ಣಗಿರಿ) ನೆಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಚರ್ಮಕಾರರಾದ ಮಾದಿಗರ ಕುಡಿಯೊಂದು ಕುರಂಗರಾಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಮೌಖಿಕರ ನಾಲಗೆ ಮೇಲಿವೆ. ಚರಿತ್ರೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಅಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಮೂಡಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂಶೋಧಕ ಓ.ನಾಗರಾಜು ಅವರು 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲತೇಜ ಕುರಂಗರಾಜ ವೈಭವ' ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಎಂದು ಋಜುವಾತುಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮೆದುರಿಗಿರುವ ಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಆಕರಗಳು ಎಸೆಯುವ ಯಾವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಕಟವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಆಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಿಕಾರನು ಬಳಸುವ ಆಕರಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಸಿದ್ಧಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಪ್ರಭೃತಿಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೌಖಿಕರು ಒದಗಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನೇ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿಸುವಾಗ, ಆಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸೇವಕ ಸಮುದಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಳುವ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಚೋದ್ಯವು ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾಠಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ನೆಲದ ಬಹುತ್ವ ಮೂಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಲಿಖಿತ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿಖರ ಗುರುತುಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೂ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಗಿಬಂದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಳ ರೂಪಗಳ ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆಯೇ ಇದೆ. ಜೀವನ ವಿಕಾಸದ ಗತಿಶೀಲತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಾಲದೇಶಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಪರಂಪರೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಧಾತುಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರೀಪೇಕ್ಷದ ಸ್ಮೃತಿಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಪದರ ಕುಲಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಕುಲಮೂಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಣೆಯಲಾಗಿರುವ ಕಥಾನಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಕುಲಗಳ ಜೀವನದರ್ಶನವನ್ನು ಎದೆಯ ಅರಿವಿಗೆ ತರುವ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ದುರಂತವೆಂದರೆ ಅಕ್ಷರವಂತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇಂಥ ನೆಲಕುಲಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಕುಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು, ಮೌಖಿಕರ ನಾಲಗೆ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಜವಲ್ಲದ ಅಸಂಬದ್ಧ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳೆಂದೇ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರು. ಕಪ್ಪು ಬಿಳುಪಿನ ನಿಖರತೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲಾತಿಯ ಕುರಿತು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ ಜನರ ನಡುವೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದ ನಾಲಗೆ ಸಂಪದದ ಮೇಲೆ ಇರದೇ ಹೋಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದು ಓ.ನಾಗರಾಜು ಅವರ 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲತೇಜ ಕುರಂಗರಾಜ ವೈಭವ'ದಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯದೇ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ರಚನೆಕಾರರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲೀವರೆಗೆ ಗ್ರಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚರಿತ್ರೆ ರೂಪಿಸಲು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವಂತಹ ಯೂರೋಪಿನ ಚಿಂತನಾ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಥರ್‌ಸ್ಟನ್‌ರಂತಹ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದರೂ ಸಹ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದರಗಳ ಅರಿವಿರದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ರೂಪಿಸುವ ದುರ್ಬಲ ಮಾನದಂಡಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಲೀ ನೆರವಾಗಲಾರವು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನೋಟಕ್ರಮಗಳು ಇದೇ ಬಗೆಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ನೆಲೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ

ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಕುಲದ ಒಳಗಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಭಾವುಕತೆಯನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾರ್ಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾನದಂಡಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ ಬಹುತ್ವದ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಭವದ ಅಂತರಂಗದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ನೆಲೆ–ಬೆಲೆ ದೊರೆಯುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರಂಗರಾಜ ಮತ್ತು ಆ ರಾಜನ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು 'ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲತೇಜ ಕುರಂಗರಾಜ ವೈಭವ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಓ.ನಾಗರಾಜು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಕುಲಸಂಬಂಧಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಜಾನಪದೀಯ ಗುಣಧರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಕಾರರ ಅರಸನಾದ ಕುರಂಗರಾಯನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚರ್ಮಕಾರರ ಜಾತಿಯ ಕುರಂಗರಾಯನ ಕುಲಗಾಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ತುಮಕೂರು ಸೀಮೆಯು ಚರ್ಮಕಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಗೌರವಾನ್ವಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪಾದರಕ್ಷೆ ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟ ಪವಿತ್ರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕುರಂಗರಾಯನ ವಂಶಸ್ಥರು ಇಂದಿಗೂ ತೊಡಗಿದ್ದು, ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತಮ್ಮ ತೊಡೆ ತೊಗಲನ್ನೇ ಸುಲಿದು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಘನಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮೂಲದ ಕುಶಲಕಲೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರ ಕುಲಕಸುಬಿನ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಉಪಾಯವೂ ಆಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಕುಶಲಕಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ದಯ್ಯ 'ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ' ಎಂಬ ಖಂಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಗಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನವರಾದರೂ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ವೈಚಾರಿಕ ನಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಹಂಬಲಗಳನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲ ಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ಪರಿಭಾವಿಸಿ 'ಈ ನಾಡ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಾದ ಜನಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀನಿ' ಎಂದು 'ಒಂದು ದಹನದ ಕಥೆ' ಎಂಬ ಕಥನ ಕವನದ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಗೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ದೀರ್ಘ ಪಯಣದುದಕ್ಕೂ ಅಕ್ಷರವಂತರ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ದೂರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಆದಿಜಂಬೂ ಕುಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನಾದ 'ಬಕಾಲಮುನಿ'ಯ ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯ ಪುರಾಣಿಕ ಕಥಾನಕವನ್ನು 'ಬಕಾಲ' ಖಂಡಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮನಗಾಣಿಸಿದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೊಸದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ

ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಸಶಕ್ತವಾದ 'ದಕ್ಲ ಕಥಾದೇವಿ ಕಾವ್ಯ', 'ಅನಾತ್ಮ' 'ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಮ, ಬುದ್ಧಗುರು, ಬಸವಣ್ಣ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ತತ್ವಪದಕಾರರು, ಜನಪದರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಳವಳಿಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ದೇಸಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಸಿಗೊಳಿಸಿದರು.

ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ 'ಬಕಾಲ' ಕಾವ್ಯದ ಬೆನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರನ್ನು 'ಹೊರಗೆ ಐಲು ಪೈಲಿನಂತೆ ಒಳಗೆ ತುಂಟ ಸಂತನಂತೆ ಗೋಚರಿಸುವ ನಮ್ಮ ಕೇಬಿ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರೆ, ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್‌ರವರು ತಮ್ಮ 'ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಅವರ ಶಕ್ತ ಪ್ರತಿನಿಧಿ"[೧೩] ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೇಬಿಯೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಇವರ ಕಾವ್ಯದ ಸಮಾಜೋ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆ "ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕೂಗಿದ ಕೂಗು, ಒಂದು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ, ಎದುರಿಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಜ್ಯೋತಿಗಳ ನಡುವೆ ಹಣತೆ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ". ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ದಯ್ಯನವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಅವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆ "ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರು ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದವರು. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ 'ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ' ಈ ಕಾಯಕದ ಜೀವಾಳ. ಇದನ್ನು 'ಕರೆಬಾನಿ' ಅಂತಲೂ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಮನುಷ್ಯ ಒಡನಾಡಿಯಾದ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವಂತೆ ನೀರು ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ನೆನೆ ಹಾಕಿರುತ್ತಾನೆ. ಚರ್ಮ ಕುಯ್ಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ 'ಚಿಂಪರಿಕೆ'ಯನ್ನು ಆಗಾಗ ಅದೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲೇ ಇರುವ ಮಸೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಸೆದು ಮೊನಚಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒರಟಾದ ಚರ್ಮ ಗಲ್ಲೆಬಾನಿಯೊಳಗಿನ ನೀರಿನ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಹದವಾಗಿ ಚಿಂಪರಿಕೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಹಿತವಾಗುವಂತೆ ಮೆದುವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚರ್ಮವು ಚಮ್ಮಾರನ ಕೈಗುಣದಿಂದ ಹರಳಯ್ಯನವರು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಹೊಲಿದುಕೊಟ್ಟ ಪಾದುಕೆಯಂತೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಚಮ್ಮಾರನ ಕಾಯಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಕೇವಲ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲೆಯುವ ವೃತ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.[೧೪]

ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರು 'ಬಕಾಲ' ಖಂಡಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ನಂತರ, ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನಾನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರ ಅವಜ್ಞೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ತಳಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ದಲಿತ ಕವಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಿಸಿ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಾವ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ವಿಮರ್ಶಕ ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್ ಹೇಳುವಂತೆ "ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ದಲಿತ ಕಾವ್ಯದ ಸಿದ್ಧನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನು

ಒಡೆದು ದಲಿತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರು: ಕೀರಂ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ 'ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅನುಭಾವವನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವರು".[೧೫] ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಅವರ ನಂತರ ಯುವ ತಲೆಮಾರಿನ ಕವಿ ರವಿಕುಮಾರ್ ನೀಹ 'ಜಲಜಂಬೂ ಕನ್ನೆ' ಎಂಬ ಖಂಡಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು, ತನ್ನದೇ ಸಮುದಾಯದ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ತನ್ನೂರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣಗಳ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ವರ್ತಮಾನದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಚರಿತ್ರೆಗೆ ದಕ್ಕದ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯಗಳ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕುಲಮೂಲದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ 'ಜಲಜಂಬೂ ಕನ್ನೆ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಂದು 'ಸಮುದಾಯ ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರವಿಕುಮಾರ್ ಅವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತುಮಕೂರು ನೆಲಕ್ಕೆ 'ಬಕಾಲ', 'ದಕ್ಲ ಕಥಾದೇವಿ ಕಾವ್ಯ', 'ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ' ಮತ್ತು 'ಆಸಾದಿ' ಇಂಥ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂಥ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ 'ಜಲಜಂಬೂಕನ್ನೆ'ಯ ಕಾವ್ಯದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸೆಲೆಯಾಗಿ ಈ ಮೊದಲು ಬಂದಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿವೆ. ದಲಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮೋಚನೆ 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ದೇವಿ'ಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಆಧುನಿಕ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ದಲಿತ ಚಿಂತಕರೇ ಬಿತ್ತುತ್ತಿರುವ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಅರಿತ ಕವಿ ಕೆ.ಬಿ.ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಹೇಳುವಂತೆ, "ದಲಿತ ಚಿಂತನೆ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರವಿಕುಮಾರ್ ನೀಹ 'ಜಲ ಜಂಬೂಕನ್ನೆ'ಯ ಕೈಹಿಡಿದರೋ ಅಥವಾ ಜಲಜಂಬೂಕನ್ನೆ ನೀಹರ ಕೈ ಹಿಡಿದಳೋ ಅಂತೂ ಜಲಜಂಬೂಕನ್ನೆ ಎಂಬ ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. 'ಆದಿ ಆದಿಗೆ ಮೊದಲು ಆದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆದಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ದೊಡ್ಡವರಯ್ಯ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಜನಪದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಸ್ಕೃತರಾಗಿರುವ ಮಾದಿಗ ಜಾತಿ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಬದುಕಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟಿರುವ ಸಮುದಾಯದ ಖಂಡಕಾವ್ಯವಿದು"(ಜಲಜಂಬೂ ಕನ್ನೆ ಬೆನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ).

'ನೀವು ಕರುಣಾಳುಗಳು
ಈ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ಅಂಗಡಿ ಹಾಕಿ
ಕಣ್ಣೀರನು ಮಾರುವ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ
ನಿಮಗೆ ಚಿರರುಣಿ'
'ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮುಖವಾಡಗಳು ಹರಾಜಿಗಿವೆ
ರಾಮನ ಮುಖ, ಗಾಂಧಿಯ ಮುಖ, ಬುದ್ಧನ ಮುಖ,
ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮುಖ'

ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆರ್ದ್ರವೂ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿರುವ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು 'ಹಿಮದ ಹೆಜ್ಜೆ'(೧೯೯೭) ಮತ್ತು 'ಚಿತ್ರದ ಬೆನ್ನು'(೨೦೦೬) ಎಂಬ ಎರಡು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದ ಎನ್.ಕೆ.ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಅಸಲಿ ಪ್ರತಿಭೆ. 'ಗೋವು ತಿಂದು ಗೋವಿನಂತಾದವನು' ಎನ್ನುವ ರೂಪಕದ ಮೂಲಕ ಗೋವು ಪವಿತ್ರವೆಂದೂ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜೀವಿಗಳು ಗೋವಿಗಿಂತಲೂ ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಗೋಹತ್ಯಾ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು

ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಜನರ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಲಿತರ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳು ಎಸಗುತ್ತಿರುವ ಹಲ್ಲೆಯೆಂದು ಕವಿ ದಲಿತರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಿಗಿನಿಗಿ ಉರಿಯುವ ಕುಲುಮೆಯೊಳಗಿನ ಕೆಂಡಗಳು ತಳಮಳಿಸಿ ಉರಿಯುವಂತಹ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಎನ್.ಕೆ. ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ತಳಮಳಗಳನ್ನು ಕವಿತೆಗಳ ಮೂಲಕವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತ್ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರಲ್ಲ.

'ಮಣೆಗಾರ ರಾಮಣ್ಣ' ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ 'ಮಣೆಗಾರ' ಆತ್ಮಕಥೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದವರು ತುಂಬಾಡಿ ರಾಮಯ್ಯ. ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಕಾವಿನ ತೀವ್ರತೆಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ರಾಮಯ್ಯನವರ 'ಮಣೆಗಾರ', ಮರಾಠಿ ದಲಿತ ಆತ್ಮಕಥೆಗಳಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಕೃತಿ. ನೆನಪುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ 'ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳ' ರಾಮಯ್ಯನವರ ಎರಡನೇ ಕೃತಿ. 'ಮಣೆಗಾರ'ದ ಮೂಲಕ ರಾಮಯ್ಯ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಲೋಕ ಎದೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದುದು. ಲೇಖಕರ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳ ಮರುಕಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಆಪ್ತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಳಿಸಿರುವ 'ಮಣೆಗಾರ' ಕೃತಿಯು, ಮಣೆಗಾರ ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಬಡ ಕುಟುಂಬವೊಂದರ ಏಳು–ಬೀಳುಗಳನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ತುಂಬಾಡಿ ರಾಮಯ್ಯನವರ 'ಮಣೆಗಾರ' ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ, ಮಾದಿಗ(ಮಣೆಗಾರ) ಜನಾಂಗದ ಕುಲಕಸುಬು ಮತ್ತು ಕುಲಾಚಾರಗಳು, ಆಯಗಾರಿಕೆ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಣೆಗಾರ ಜನಾಂಗವು ಹೊರಗಿನ ಇತರೆ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಸವರ್ಣೀಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೂ ಸಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ದಾರಿ ಮತ್ತು ಬಗೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಪದ ಕಥನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡಿರುವುದು.

೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಮಗಾರ ಭೀಮವ್ವನನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವ ದಲಿತ ತಾಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎದೆಹಾಲು ಕುಡಿಸುವ ಮುಂಚೆ ಸವರ್ಣೀಯರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲೂಡಿಸುವುದು ತಾಯ್ತನಕ್ಕಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ದೇಹದ ರಕ್ತವನ್ನು ಎದೆಹಾಲಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸವರ್ಣೀಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದ ದಲಿತ ತಾಯಂದಿರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವತಾ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಅರಸ ಕುರಂಗರಾಯನ ಕುರಂಕೋಟೆ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದ ಬಿಕ್ಕೆಗುಟ್ಟೆಯ ರಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಈರಮ್ಮನವರ ಮಗನಾದ ಬಿ.ರಂ ಜಗದೀಶ್ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಲಿತ ಕಥೆಗಾರ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಬದುಕನ್ನು ಕೊರಟಗೆರೆ ಮಧುಗಿರಿ ಸೀಮೆಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಡಿನ

ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ 'ಕಸಿ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತಂದಿದಾರೆ. 'ಕಸಿ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಸಿ, ಮಾರಿಪರ್ಸೆ, ಕವಲು, ಗುನಿ ಮತ್ತು ಕಮರು ಹೀಗೆ ಐದು ಕಥೆಗಳಿವೆ. 'ಮಾರಿಪರ್ಸೆ' ಕಥೆಯು ತಮಟೆ ಕಲಾವಿದ ಕರಿಯಪ್ಪನ ತಮಟೆ ವಾದನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯ ಮತ್ತು ತಮಟೆ ವಾದಕರಾದ ಮಾದಿಗರು ಮಾರಿಪರ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿಯಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕಟದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ದಲಿತರು ಇತರೆ ಸಮಾಜವಂದಿಗರೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ನೆಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವಮಾನಗಳ ನೆಲೆಗಳನ್ನು, ದಲಿತರ ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು 'ಕಸಿ' ಕಥಾಸಂಕಲನದ ಕಥೆಗಳು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ದಲಿತರ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಆಳುವವರ್ಗಗಳ ಜಮೀನ್ದಾರೀ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಶಕ್ತ ಹತಾರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಿ.ರಂ. ಜಗದೀಶ್, 'ಮಾರಿಪರ್ಸೆ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಪ್ಪ ಮತ್ತು ಭೂಸಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಎರಡು ತಲೆಮಾರುಗಳ ನಡುವೆ ಉಂಟಾದ ಮೌಲ್ಯಪಲ್ಲಟ, ಭಿನ್ನ ಆಲೋಚನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಲಿತರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿರಿಸಿರುವ ಬಿಟ್ಟಿಚಾಕರಿ ಅಥವಾ ಕುಳವಾಡಿಕೆಯಂತಹ ದಲಿತ ವಿರೋಧಿ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದನಿಯೆತ್ತುವ ಬೀರಂ ಮಹಿಳಾ ವಿರೋಧಿ ಜಡ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧವೂ ದನಿಯೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ 'ಕಸಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಗಂಡನಿಗಿಂತಲೂ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನು ಅನ್ಯನಾಗದಂತಹ ಚಿತ್ರಣ ಬರುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಅಪ್ಪ ಯಾರು? ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಗಂಡನಾಗಿರುವವನು ತನಗೆ ಅಪ್ಪನಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪನೆಂದು ಹೇಗೆ ಕರೆಯುವುದು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪುರುಷ ಪಾರಮ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಘಾತ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಪುರುಷನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಮಗ ತನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪನೆಂದು ಕರೆಯುವಾಗಲೂ ಸಹ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಅವಳ ಪ್ರಿಯಕರನ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಮಗನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರೀತಿ ಜನಪದ ಬದುಕಿನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯೇ ಆಗಿದ್ದು, ಪುರುಷ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಇಂತಹ ನಡೆಯಿಂದಲೇ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವುದನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ಜಗದೀಶ್. 'ಸಿದ್ಧರ ಬೆಟ್ಟ: ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಇವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ.

ಸಂತ ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫರ ತತ್ವಪದಗಳ ಹಾಡುಗಾರನಾಗಿ, ಯಾವುದೇ ವಾದ್ಯಪರಿಕರ, ಮೇಳಹಿಮ್ಮೇಳ ಮುಮ್ಮೇಳಗಳಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಂಠಸಿರಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಕಲಾವಿದ ಎಂ.ಸಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ತಳಾದಿ ಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಡಿಗೆಯ ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾಯಿಬೇರುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಹಂಬಲವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಕೋಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಪದಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವ ಎಂ.ಸಿ.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಈ ನೆಲದ

ತತ್ವಪದಕಾರರು, ಸೂಫಿ ಶರಣರು, ಸಾಧುಸಂತರು ಇಂದಿಗೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮುಖ್ಯರೆಂದು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತಾ, 'ಗಿರಿ ನವಿಲು' ಎಂಬ ಹಾಡ್ಗವಿತೆಗಳ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರತೀಕಗಳ ಮೂಲಕ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತತ್ವಪದಕಾರನೊಬ್ಬನ ಶಕ್ತ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಕಡೆಯಲು 'ಗಿರಿನವಿಲು' ಕವಿತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ "ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿ" ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಎಲ್.ರಂಗನಾಥಶಿರಾ ಅವರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರಿಯ ಕವಿ, ಕಥೆಗಾರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಸೊಗಡಿನ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿಂಯೇ ತಮ್ಮ ಕಥೆ ಕವಿತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ರಂಗನಾಥ್‌ರವರ 'ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿ' ಕಾದಂಬರಿಯು ಮಾದಿಗರ ಯುವಕನಾದ ಕದರನು ತನ್ನ ಜಾತಿಗುರುತನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು, ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿ ಎಂಬ ಯುವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ವರ್ಣಸಂಕರದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರುವ ಜಾನಪದ 'ಮಾರಮ್ಮನ ಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿಯ ವಿವಾಹ, ಅವಳೇ ಮಾರಮ್ಮನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಮಾರಿದೇವತೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಮಾರಿ ಪರಿಶೆಯ ಆಚರಣೆ, ಕದರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿಯರ ಮಕ್ಕಳು ಕೋಣಗಳಾಗಿ ಈಗಲೂ ಮಾರಿದೇವತೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮಾದಿಗ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಕುಲಾಚಾರಗಳು, ಕಟ್ಟೆಮನೆ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದಕ್ಕಲ ಜನಾಂಗದೊಂದಿಗೆ ಮಾದಿಗರಿಗಿರುವ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳು ಮುಂತಾದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು 'ಶ್ರೀ ಬಾಲಗೌರಿ' ಕಾದಂಬರಿ ಲೇಖಕರೇ ಸ್ವಯಂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅನುಭವಗಳ ಆತ್ಮಕಥನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯು ಪುರಾಣಮೂಲದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪುರಾಣ ಚೌಕಟ್ಟಿಗಷ್ಟೇ ನಿಲ್ಲದೆ ಸಮಕಾಲೀನ ನಾಗರಿಕ ತಲ್ಲಣಗಳಿಗೂ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ದಲಿತರು ದಾಸ್ಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಮ್ಮಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಿದೆ. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದ ಕೆ.ಬಿ. ಅನುಪಮ ಮತ್ತೇಕೋ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳ ಕವಯತ್ರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಎಚ್.ಕಮಲಾ ಬಡ್ಡಿಹಳ್ಳಿ ಅವರು 'ಕರುವಿನ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ' ಮತ್ತು 'ಹೂ ಬನದ ಚಿಟ್ಟೆಗಳು' ಎಂಬ ಎರಡು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. 'ಕರುವಿನ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ' ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಹಸು, ಹೂವು, ಇರುವೆ, ಗಿಳಿಮರಿ, ಚಿಟ್ಟೆ,

ನೈದಿಲೆ, ಜೋಕಾಲಿ, ನಮ್ಮೂರ ಕೆರೆ ತುಂಬಿದಾಗ, ಗೀಜಗನ ಗೂಡು, ಕಾಗೆಮರಿ, ಗುಬ್ಬಿಯ ಪಾಠ ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ನವಿರಾಗಿ ರೂಪಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪರುಷ ಕವಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕವಯತ್ರಿ ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕುಲಪುರಾಣಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸದಿರುವುದು ಒಂದು ವೈರುಧ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕವಿ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಲುಸು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಬಿದಲೋಟಿ ರಂಗನಾಥ್, ಗುರುಪ್ರಸಾದ್ ಕಂಟಲಗೆರೆ, ಕೆ.ಸಣ್ಣಹೊನ್ನಯ್ಯ, ಚೇಳೂರು ವೆಂಕಟೇಶ್, ಬಂದಕುಂಟೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದ ಲೇಖಕರು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕವಿ ಎಚ್.ಗೋವಿಂದಯ್ಯ, ಶಿವಾನಂದ ಕೆಳಗಿನಮನಿ, ಶರಣಪ್ಪ ಮಾಳ್ಗಿ, ಬಿ.ಟಿ.ಜಾಹ್ನವಿ, ಮಂಜುಳಾ ಮಾದರ, ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಲಕ್ಕೂರು ಸಿ. ಆನಂದ, ಎ.ಕೆ.ಹಂಪಣ್ಣ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ, ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಬೂತಯ್ಯ, ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆ ಪುರ, ಕೆ.ದುರ್ಗಾದಾಸ್, ಸಿ.ಕೆ.ಮಹೇಶ್, ಎಸ್.ಆರ್.ಗುರುನಾಥ್, ಲಕ್ಷ್ಮಣ್, ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಲೇಖಕರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಲೇಖಕರ ನಡುವೆ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕವಿ–ಸಾಹಿತಿಗಳು ಜಾಂಬು ಕುಲಮೂಲಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಹಿಂದೆ "ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣಿತಮತಿಗಳ್" ಎನ್ನಿಸಿರುವ ಜಾನಪದ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿರುವುದು ಗಮನೀಯ ಸಂಗತಿ.

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ವೆಂಕಟರಾಪ್ಪ ಕೆ.(ಸಂ), ನಯಸೇನ ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತಂ

೨. ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ ರಾ.(ಸಂ), ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಕತೆ, ಪು.೫

೩. ಅದೇ, ಪು.೫

೪. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ(ಸಂ), ಪು.೧೬

೫. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಧೃತ

೬. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್., ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ(ಸಂ) ಪು.೨೦

೭. ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ(ಸಂ), ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಕಥೆ, ಪು.೧೭

೮. ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಬುದ್ದನೆಡೆಗೆ, ಪು.೧೯೫

೯. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಸ್., ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

೧೦. ಕೋಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ(ಸಂ) ಪು.೨೨೨-೨೨೩

೧೧. ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಬುದ್ದನೆಡೆಗೆ, ಪು.೬೧, ೬೨

೧೨. ಸೋಹನ್‌ಪಾಲ್ ಸುಮನಾಕ್ಷರ್, ಆದಿಮ ಜಾತಿ ಚಮಾರ್, ಪು.೩

೧೩. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್, ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ, ಪು.೭೪

೧೪. ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ, ಪು. vii

೧೫. ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್, ಕನ್ನಡ ಟೈಮ್ಸ್, ೨೯ ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೭, ಪು.೧೨

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂಬತ್ತು

ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ

೯

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂಬತ್ತು

ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆ

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಗೌತಮಬುದ್ಧನ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ವಿಭಜಕ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಲಸಂಬಂಧಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಚೆದುರಿಹೋದರು. ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಉಗಮಿಸಿದ ಜಾತಿಗಳು ಕಡೆಗೆ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸುವ 'ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ' ಎಂಬ ನಿಯಂತ್ರಣಾ ಸಾಧನದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದವು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಕುಲಪರಿವಾರವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಒಟ್ಟು ಸಮಾಜವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಜಾತಿತತ್ವವು ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಶ-ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಗಳ ಹೀನ ಪರಪಂಪರೆಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳೆಂಬ ಜಾತಿ ಕಲ್ಪನೆಯು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ್ದಲ್ಲ; ವೈದಿಕ ಮೂಲದ್ದು. ವೇದಾತೀತ ಅವೈದಿಕ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದ ಆದಿಜಾಂವಬರ ಮೇಲೆ ವೈದಿಕ ಮೂಲದ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತಿಯ ಉಪವಿಭಜನೆಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟವು. ದಕ್ಕಲ, ಮಾಸ್ತೀಕ, ಗೋಸಂಗಿ, ಸಮಗಾರ, ಸಿಂದೋಳು, ಬಾಲಬಸವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಉಪಜಾತಿಗಳು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಜಾತಿತತ್ವದ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಹೊರಹೋಗಲು ಮತ್ತು ಒಳಬರಲು ಅವಕಾಶವಿರದ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಸ್ವಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರು ಅನುಕರಿಸಿದರು. ಸಮಗಾರರು ಮತ್ತು ಬಾಲಬಸವರು ಆದಿಜಾಂಬವರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಕೆಳಗೆ ಕೇರಿಮಾದಿಗರನ್ನು ಮತ್ತು ದಕ್ಕಲರನ್ನು ಕೆಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿಯೇ 'ಉಚ್ಚ' ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆದ ಸಮಗಾರರು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ 'ನೀಚ' ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆದ ದಕ್ಕಲರು-ಈ ಇಬ್ಬರೂ ವೈದಿಕವರ್ಗವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಕಾಯುವ

ಊಳಿಗದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಅಥವಾ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಗೌತಮಬುದ್ಧನು ಭಿಕ್ಷು-ಭಿಕ್ಷುಣಿಯರ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ಜಾತಿಪದ್ದತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು, ಬಸವಣ್ಣನು ವಚನ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾಗಲೀ, ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿಯಾಗಲೀ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾದ ನಾರಾಯಣಗುರು, ಪೆರಿಯಾರ್ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯ್ಕರ್, ಜ್ಯೋತಿ ಬಾಫುಲೆ ಮುಂತಾದವರ ಹೋರಾಟಗಳಾಗಲೀ, ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರೂಪಿಸಿದ ಸಮಾಜವಾದಿ ಜಾತ್ಯತೀತ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟವಾಗಲೀ, ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಳುವಳಿಯಾಗಲೀ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ತರುವ ಹಾಗೂ ಶೋಷಿತ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಲು ಕೈಗೊಂಡ ಹೋರಾಟಗಳಾಗಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತರೆಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಅನ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೋಂಕಿರದ ಧರ್ಮಗಳೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಮಲಿನದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಉಪಕುಲಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಒಳಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಸುಗೆ, ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಯುಗಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವಗಳಿ ಗನುಗುಣವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಂಡ ಆದಿಜಾಂಬವರು ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಂಪಿಯ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆ, ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ನೆನಪುಗಳ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಸಂಕೇತಾರ್ಥವೆಂಬಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವರ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಜಾತಿಗಳ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಆದಿಜಾಂಬವರು ಊರಿನ ಆಚೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ತ ದನ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತೊಗಲನ್ನು ಸಿಗಿದು ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ ಕಸುಬನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಊರಾಚೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಸರ್ಕಾರಗಳ 'ಜನತಾ ಮನೆ' ನಿರ್ಮಾಣದಂತಹ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಸಹ ಆದಿಜಾಂಬವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟವೆ. ಇದು ಊರುಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿ ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದ ದಲಿತರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಕುಲಗಳಾದ ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ಟೀಕರು, ಗೋಸಂಗಿ, ಸಿಂದೊಳ್ಳು ಮುಂತಾದವರು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಊರುಕೇರಿಗಳಾಚೆ ಟೆಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ, ಇತ್ತ ಸಂಚಾರ ಜೀವನದಿಂದ ದೂರವಾಗದೆ, ಅತ್ತ ಒಂದು ಕಡೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಲೂ ಆಗದೆ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಾ ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ. ಪಣಕಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಎಡಗೈ ಪಣದವರೆಂದು ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆದಿಕರ್ನಾಟಕ, ಆದಿದ್ರಾವಿಡ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಮ್ಮ ವಾಸದ ಕೇರಿಗಳನ್ನು 'ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕಾಲೋನಿ', 'ಹರಿಜನ ಕಾಲೋನಿ', 'ಅರುಂಧತಿ ಬಡಾವಣೆ', ಎಕೆ ಕಾಲೋನಿ', 'ಜಗಜೀವನರಾಂ ನಗರ' ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿ' ಎಂಬ ಅದೇ ಹಳೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲುಗಳೇ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದ ಮಾದಿಗರ ಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗೀಗ ಸಿಮೆಂಟ್ ಶೀಟ್ ಹಾಗೂ ಆರ್‌ಸಿಸಿ ಮನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವ ಅಂಶ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಪೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಮಾತ್ರವೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಶ್ರಿತ ಅಲೆಮಾರಿ ಉಪಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಂಬೀಳಿಕೆಯ ಸಮಸೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪಜಾತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯವಾಗಿವೆ. ಭೂ ಮಾಲೀಕ ವರ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಸೇವಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಲಾಮಿ(ಜೀತ) ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರೂ ತಾವು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕು ಸಾಧಿಸಲಾರದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಕೇವಲ ದುಡಿಯುವ ಪಶುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್‌ರವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾದ ಜೀತಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಕಾಯಿದೆಯಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಜೀತಗಾರರು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡರು. ಇದು ಊರಿನ ಮಾದಿಗರ ಸ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಾದಿಗರಿಂದಲೇ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾಗಿ

ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಜಾತಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳಕಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮಾದಿಗರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಗತಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಜಂಬೂಕುಲಗಳು ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಊರಾಚೆ ಟೆಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಊರಾಚೆ ಇರುವ ಇವರು ಭೂಮಾಲೀಕ ಜಾತಿವರ್ಗಗಳಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನೇರ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವವರೆಂದರೆ ಊರಿನ ಮಾದಿಗರು. ಸರ್ಕಾರಿ/ಖಾಸಗಿ ನೌಕರಿ ಹೊಂದಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಹೋದ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಬಹುತೇಕ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುವ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಉಪಜಾತಿಗಳಾದ ದಕ್ಕಲರನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿ–ಅಗ್ರಹಾರಗಳಿಗೆ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ರೂಢಮೂಲ ಸವರ್ಣೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೌರವಾಧರಣೆ–ಮಾನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಿಕರು ಮತ್ತು ಅಗಸರು ಆದಿಜಾಂಬವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಗರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ಸಾಕ್ಷರತೆಗಳು ಮೂರ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ತೆಳುಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ, ನೇಮಕಾತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನಾಗರೀಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಆಚರಣೆ ಅಷ್ಟೇ ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಜಾತಿತತ್ವವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೀಳರಿಮೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯೇತರರಲ್ಲಿ ಮೇಲರಿಮೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಕೆಳಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಡುಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂತಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಆಚರಣೆಗಳು ಇವತ್ತಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಾದ ಹೋಟೆಲ್, ಕೆರೆ ಬಾವಿ, ದೇವಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ೧೭ನೇ ವಿಧಿಯು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾಚರಣೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದಲೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣವಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ

ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾಗಿಯೇ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ಮತಾಂತರ' ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಇರುವ ಒಂದು ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಬಹುದಾದರೂ ಹಿಂದೂಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಅನೇಕ ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಅನ್ಯ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದೂ ಪಾಲಿಸುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಾವು ತಡೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರು ಎಲ್ಲಾ ದ್ರಾವಿಡ ಜನಾಂಗಗಳು ಅನುಕರಿಸುವಂತೆಯೇ 'ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ' ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ತಾಪವನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ' ಎಂಬುದು ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಲೀ ಜಾತಿಯಾಚೆಗಾಗಲೀ ಜಿಗಿಯುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಅದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಣಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜನಿವಾರ ಧಾರಣೆ, ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಂತ್ರಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಎಡಗೈ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಛೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಮೀರುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರೂ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ' ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತಮಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಗಿನ ಬಡಗಿ, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ, ಬಯಲುಗಂಬಾರ, ಮಾದಿಗ ಮುಂತಾದ ಎಡಗೈ ಪಣಕಟ್ಟಿನ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲವು ಆದಿಜಾಂಬವರು ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಪಠಣೆ, ಜನಿವಾರ ಧಾರಣೆ, ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ವ್ರತ, ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೂಜೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ಜಾತಕಫಲ, ಫಲಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆಳುಗೊಳಿಸುವ ಬದಲು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ' ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ದೊಡ್ಡಬಾಡು ಸೇವಿಸುವುದನ್ನು ವರ್ಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಬಾಡು ಸೇವಿಸುವ ತಮ್ಮದೇ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಾಚಾರ ಮತ್ತು ತಮ್ಮದೇ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ದೈವಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಳವಾಡಿಕೆ ಕಸುಬು, ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಜಾಡಮಾಲಿ ವೃತ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೀಳೆಂದು, ಹರೆ-ತಮಟೆ ಕಟ್ಟಿ ನುಡಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಕೀಳೆಂದು ಬಗೆಯುವ ಜೊತೆಗೆ ಇಂತಹ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

ಬೀದಿಕಸ ಗುಡಿಸಿ ಊರನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿಡುವ ಜಾಡಮಾಲಿಯ ವೃತ್ತಿಗಿಂತ ತಿಲತರ್ಪಣ ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ನೀರು-ಗಾಳಿಯನ್ನು ಅಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ವೈದಿಕ ವೃತ್ತಿ ಮೇಲೆಂಬ ಧೋರಣೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಕಸ ಗುಡಿಸುವರಿಗಿಂತ ಕಸ ತುಂಬುವವರು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನದೇ ಸಮುದಾಯದವರು ತನಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣದ ಕೊಡುಗೆ. ಬಿ.ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಪೌರಾಡಳಿತ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದಾಗ 'ಮಲಹೊರುವ' ಹೀನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಅನೇಕ ಜಾಡಮಾಲಿಗಳು ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಆದಿಜಾಂಬವರಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾಗಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ದಕ್ಕಲರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳು, ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಂತಾದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಜಾತಿಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಕ್ತಾರರನ್ನಾಗಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಕ್ರಮವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಚಾರ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಪುರಾಣಲೋಕದ ಅದ್ಭುತ ಕಾವ್ಯ ಕಾಣ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಈ ಜಂಬೂಕುಲಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರಾಗಲೀ ಗೌರವಿಸುವವರಾಗಲೀ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಕ್ಕಿನಭಿಕ್ಷೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗೌರವಿಸಿ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಸತ್ತೆಯ ಆ ದಿನಗಳ ಜನಮನೋಭಾವ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ದಕ್ಕಲರು, ಮಾಸ್ತೀಕರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳು, ಗೋಸಂಗಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಕ್ತಾರರನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವ ಬದಲು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನಾಗಿ ಅಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲಾರದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಶ್ರಿತ ಹಳೆಮಕ್ಕಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶೋಷಕವರ್ಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಪೂರ್ವದ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ನಂಬಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿರುವಾಗ, ನಾಗರಿಕ ಬದುಕಿನ ಪರ್ಯಾಯ ದಾರಿಗಳು ಕಾಣದಿರುವಾಗ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಅತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪಾರತಂತ್ರದ ಬದುಕನ್ನು ನೀಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯ ಇಂದು ಎದುರಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳವಾಡಿಕೆ, ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ, ಜೀತ, ಜಾಡಮಾಲಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬದುಕುವವರು ಹಾಗೂ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವಿಸುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆಯೋ ಅಂತಹವರು ಮಾತ್ರ ವಿಕೃತ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಕಹಿಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಗತಿಯ ಜಾಗತೀಕರಣ, ಖಾಸಗೀರಣ, ಉದಾರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದಲೋ ಕೆಲವು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಕೆಚ್ಚು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ

ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ಅಲೆಮಾರಿಗಳೂ ಕೈಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಹಿಂದೆ ಗೌತಮಬುದ್ಧ, ಬಸವಣ್ಣ, ಜ್ಯೋತಿ ಬಾಫುಲೆ, ಪೆರಿಯಾರ್, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮುಂತಾದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರ ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರ ಚಿಂತನಾಧಾರೆಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಇಂದಿಗೂ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಜೀತಪದ್ದತಿ, ಕುಳವಾಡಿಕೆ, ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿರುವಷ್ಟೇ ಬಿರುಸಾಗಿ ದಲಿತರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಇವರತ್ತ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿವೆ. ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ, ಹರಿಜನ–ಗಿರಿಜನ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆ, ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ, ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಚರ್ಮಕುಟೀರ, ದನಕರು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಲ, ಮನೆಗಳಿಗೆ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ(ಉಚಿತ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯ), ಅನ್ನಭಾಗ್ಯ, ಕ್ಷೀರಭಾಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಗ್ರಾಮಮುಖಿಯಾಗಿ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭೌತಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಕಡೆಗಿವೆಯೇ ಹೊರತು, ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮೋಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ, ರಸ್ತೆ ಅಗಲೀಕರಣ, ಡಾಂಬರು, ನಿರ್ಮಲ ಪರಿಸರ, ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವು ಭೌತಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬಲ್ಲವೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಅಷ್ಟೇನು ಇಂಬು ನೀಡಲಾರವು. 'ಹರಿಜನ–ಗಿರಿಜನ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ' ಎಂಬುದು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಪದಪುಂಜ. ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲಕರ ಪ್ರಗತಿ ಯೋಜನೆಗಳು ದಲಿತ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು ಗೌರವಯುತಗೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಪರ ಮಿಡಿಯಬಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸದ ಹೊರತು ಯಾವುದೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುವ ಬದಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯೇತರರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀರುವ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ದಾಟುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಕಸಿಗೊಳಿಸದೇ ಹೋದರೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ರೂಪಿಸದೇ ಹೋದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಗತಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ನೆರವಾಗಲಾರವು.

ಆದಿಜಾಂಬವ ಯುವಪೀಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯ ತೀವ್ರ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಜಂಬೂ ಕುಲಸ್ಥರು ಇಂದಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳಕಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಕುಳವಾಡಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ವಯ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ, ಸತ್ತದನಗಳನ್ನು ಊರಾಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ತೊಗಲು ಸುಲಿದು ಅವುಗಳ ಚರ್ಮ, ಕೊಂಬು ಮತ್ತು ಮೂಳೆಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಪೆಟ್ರೋಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಹೊರುವುದು, ದೊಂದಿ– ಸುಡಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವುದು, ಹರೆತಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದು,

ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ, ಜೀತಕ್ಕಿರುವುದು, ಸಾವುಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದು, ಬಸವಿಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು, ಜೋಗತಿಯರಾಗುವುದು, ಆಸಾದಿಗಳಾಗಿ ಊರಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸುವುದು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕು ಸವೆಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಕುಲಗಳಾದ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರು, ದಕ್ಕಲರು, ಗೋಸಂಗಿಗಳು, ಮಾಸ್ತೀಕರು ಮುಂತಾದವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಬಳಿ ಹಕ್ಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಬದುಕುವವದರ ಪೋಷಣಾ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಳವತನ ಅನುಭವಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಬದುಕಿನ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಹಂದಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸತ್ತ ದನಗಳ ಕೊಂಬು ಮತ್ತು ಎಲುಬುಗಳಿಂದಲೇ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹಣಕಾಸು ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೂಮಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವ ಈ ಅಲೆಮಾರಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸರ್ಕಾರದ ಆಧುನಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುವ ನೋಟವಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ಜಂಬೂ ಕುಲಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾದರು ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ, ಕೊಂಬು-ಎಲುಬುಗಳಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನೇ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ತಲುಪಿದರೆನ್ನುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೈಗಾರೀಕರಣ ಅಡರಿಕೊಂಡು ದಲಿತರ ಕಲೆಗಳ ಬಲಿ ಕೇಳಿತು. ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡುವ, ಚಪ್ಪಲಿ ತಯಾರಿಸುವ, ಹರೆತಮಟೆ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ, ಎಲುಬು ಮತ್ತು ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಲಾನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕಲೆಗಳು ನಿರ್ವಸಾಹತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವು.

ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹೊಸ ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿದ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗುತ್ತಾ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಚಿಂತನಾಧಾರೆಗಳಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಡತೊಡಗಿದರು. ಮದುವೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂದ್ ಕುಣಿತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಕುಳವಾಡಿಕೆಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯತೊಡಗಿದರು. ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯು ರೂಪಿಸಿದ ಚಳವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಕಾಣಿ ಪಡೆದರು. ಬಸವಿ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಡತೊಡಗಿದರು. ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿ, ಗಾರೆ ಕೆಲಸದವರಾಗಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾಗಿ ಬದುಕಿನ ಪರ್ಯಾಯ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಬದುಕಿನ ಪರ್ಯಾಯ ದಾರಿಗಳ ಶೋಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಲೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವರಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯತೊಡಗಿದವು.

ಕುಮಾರರಾಮನ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅರಸನಾದ ಟಿಪ್ಪೂ ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ದಲಿತರಿಗೆ ಭೂಒಡೆತನವನ್ನೂ ನೀಡಿದನು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ದಲಿತರ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹೊಸಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತು. ದಲಿತರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ನೌಕರಿ ಮತ್ತು ಭೂಒಡೆತನಗಳು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯಶಾಹಿಯ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು ನೀಡಿದವು ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್‌ರವರು ದಲಿತರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ದಲಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ವೇಗ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಹೋರಾಟ ದಲಿತರ ಬಾಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮೋಚನೆಯ ದಾರಿ ತೆರೆಯಿತು. ಭೂಒಡೆತನ, ಮೀಸಲಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದವು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಾಧನವಾದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಿರುಕು ಮೂಡಿಸುವ ಸಲಕರಣೆಯಾದದ್ದು ಒಂದು ವೈರುಧ್ಯವೇ ಸರಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ, ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಹಂ ಮತ್ತು ಯಾಜಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೆರೆದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದಲಿತರು ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನಗಳಿಸಿದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಪಾರಂಪರಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪೆಟ್ಟು ನಿಡಿದ್ದೇ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆವಿಸ್ಕಾರ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೊಡುಗೆಯಾದ ಸಿನಿಮಾ, ರೇಡಿಯೋ, ದೂರದರ್ಶನಗಳ ಅಮಲಿನೆದುರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಜಾತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೀದಿಭಾಗವತ-ಯಕ್ಷಗಾನ-ಬಯಲಾಟ, ಗೋಸಂಗಿ ವೇಷ, ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ವೇಷ, ಜಲಜಾಂಬವ ಪುರಾಣ, ಸಿಂದ್ ಕುಣಿತ, ದಕ್ಕಲರ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳು ಜನಾಕರ್ಶಣೆಯಿಂದ ದೂರಸರಿದವು. ಅತ್ತ ಕುಲಕಸುಬುಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಇತ್ತ ಕಲೆಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಉದರ ಪೋಷಣೆಯ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಗಳು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪಾಲಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಹೋದವು. ಅಲೆಮಾರಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲಸ್ಥರು ಈಗಲೂ ತಮ್ಮ ಪೋಷಣೆಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಗಳು ಕಾಣದೆ ಕೆಲವರು ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಅಲೆಮಾರಿ ಬದುಕಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿ, ಗಾರೆ ಕೆಲಸದವರಾಗಿ, ಹಮಾಲಿಗಳಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯ ಇಂದು ವಿಭಿನ್ನ ಕಸುಬು-ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರುವ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರ ಬದುಕನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದ ಕುಳವಾಡಿಕೆ, ಆಯಗಾರಿಕೆ, ಜೀತಪದ್ಧತಿ, ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮುಂತಾದ ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆಯ ಪಣಪದ್ಧತಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಛಿದ್ರಗೊಂಡು ಆದಿಜಾಂಬವರು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ತಮ್ಮದೇ ಉಪಕುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಾಶವಾಗತೊಡಗಿವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಉಪಕುಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕುಲ ಸಾಮೀಪ್ಯದ ಸಂಬಂಧ ನಾಶ ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಜಾಂಬು ಉಪಕುಲಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ 'ತಾಂಬ್ರಾ' ಮತ್ತು 'ಕಲ್ಯಾಣಂ'ನಂತಹ ಮರುಗು ಭಾಷೆಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಆದಿಜಾಂಬವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಉಪಜಾತಿಗಳ ಹಿರೀಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲಮೂಲ ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಮರುಗು ಭಾಷೆಗಳ ಅಪಾರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಯುವಕರಿಗೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳ ವಿರುದ್ದ ವಿಚಿತ್ರ ಅಸಡ್ಡೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾದ ಆಧುನಿಕ ಆದಿಜಾಂಬವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಜಾತಿಗಳ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲವು ಸಾಗಿಬಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಪಟ್ಟ ಪಾಡುಗಳು ಏನೆಂಬುದು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಆಧುನಿಕ ಆದಿಜಾಂಬವರು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸರಕು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬದುಕಿನ ಶೈಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಕಸಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಾತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ತಮ್ಮದೇ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜಿಕ ಹಿಂಬೀಳಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಮ್ಮ ಕುಲವಂದಿಗರಿಂದ ತಾವೇ ಸಂಪರ್ಕ ವಂಚಿತರಾಗಿ ವಿಘಟಿತ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಹತ್ತು

ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಹತ್ತು

ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹಲವು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ ರೂಢಿಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ರೂಪುಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಉದ್ದೇಶಿತ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಢಿಗಳು ಜಾತಿರೂಢಿಗಳಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಲೇಪನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಢಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದಿಗರು ಸಮಾಜದ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಭೇದವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಇತರೆ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನೋಡಬಲ್ಲ ಅನೇಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿವೆ. ಆ ರೀತಿಯ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಪಕುಲಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆ ಉಪಕುಲಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯು ತನ್ನ ಉಪಕುಲಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಲೇ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಕುಲಗಳನ್ನು ಏಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೂಲಮಾತೃಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಜಾತಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ವಾದಿಸುವ ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಮಾನದ ನಡುವೆಯೇ ಕುಲಸಂಗೋಪನೆ ಅಥವಾ ಕುಲಗಳ ಏಕೀಕರಣದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೂತ್ರವು ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಭಾರತವು ಬಹುಭಾಷಿಕ, ಬಹುಧಾರ್ಮಿಕ, ಬಹುಜನಾಂಗೀಯ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳು ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯದೇ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚವರ್ಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಗಳು ಸಿಂಹಪಾಲನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಜ್ಞಾತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುತ್ವ ನಿರೂಪಿಸುವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಜ್ಞಾತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳ ಗೈರುಹಾಜರಿಗೂ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಪಾಲನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವುದಕ್ಕೂ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದೆಂದರೆ ಸಮಪಾಲಿನಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗುವುದೆಂದೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೀತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅಜ್ಞಾತವಾಗುಳಿದಿದ್ದು, ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದೆ.

೨. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷವೆಂಬುದು ಹೊಸತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಎರಡು ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಘರ್ಷಿಸಿ ನಡೆಸಿದ ಸಂಘರ್ಷ ಒಂದು ಬಗೆಯದ್ದಾದರೆ, ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಳಗೇ ನಡೆದ ಆಂತರಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯದ್ದು. ಈ ಎರಡೂ ಸಂಘರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದು ಗೆದ್ದು ಯಾವುದು ಸೋತಿತೆಂಬುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಜೇತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸೋತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನದೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತನ್ನದೇ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸೋತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೀನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತನ್ನ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲವೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಸರ್ಜನೆ, ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸಂಧಾನಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ವಿವೇಕವಲ್ಲ. ಸೋತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಗೆದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನೇಕ ಜೀವವಿರೋಧಿ ಮತ್ತು ವಿಕೃತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೋತ, ಮತ್ತು ಗೆದ್ದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿವೆ.

೩. ಬದಲಾವಣೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಪ್ರಗತಿ ಫಲಿತಗಳನ್ನೇ ತರುತ್ತವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಬದಲಾವಣೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಇಡೀ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾವಣೆಯ ಹೊಸ ಗಾಳಿ–ಹೊಸ ನೀರಿನ ಅಪ್ಪಳಿಕೆಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಪ್ರಬಲ ಅಪ್ಪಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿನಿಂತ ಬಂಡೆಗಳಂತಹ ಕೆಲವು ಬಲಿಷ್ಠ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಗಳು ಹಲಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಸೋಲು–ಗೆಲುವುಗಳ ನಡುವೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿಗೂಢವಾಗಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಮೂಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

೪. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆಳುವವರ್ಗಗಳಿಂದ ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಆಳುವವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಘಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುವ ಚಹರೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆರ್ಯರ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಆದಿಜಾಂಬವರು, ತಮ್ಮ ಆರಾಧನಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದೈವಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಇದೊಂದು ವೈರುಧ್ಯದ ಸಂಗತಿ.

೫. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯು ಇಂದಿಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೊರಗಿನ ಹೇರಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಸಮುದಾಯ ತುಂಬಾ ಜಿಗುಟುತನ ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏಕಪತ್ನಿತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೇ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಕಟ್ಟುಬಡಿ, ಕೂಡಿಕೆ ಅಥವಾ ಸೀರುಡಿಕೆಯಂತಹ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಪುರುಷನಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯು ಕುಳವಾಡಿಕೆ, ಒಕ್ಕಲುತನ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಆರಾಧಿಸುವ ದೇವತೆಗಳೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳಿಗಿರುವಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

೬. ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಕುಲ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಿತ ಕುಲಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಜನ 'ದೊಡ್ಡಬಾಡು ಪ್ರಿಯ' ಮಾಂಸಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು 'ದೊಡ್ಡಬಾಡು' ಸೇವಿಸುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಗಾಢ ಅಭಿರುಚಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು.ಇದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪುರಾಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಣ ಮತ್ತು ಗೋವು– ಈ

ಪ್ರಾಣಿದ್ವಯಗಳ ಬಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಪುರಾಣ ಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಕೋಣ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳ ಬಲಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಪುರಾಣಗಳು ದೊಡ್ಡಬಾಡು ಸೇವನೆಯ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದ ಸೇವನೆಗೂ ದೊಡ್ಡಬಾಡಿನಷ್ಟೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರ ಉಪಶಾಖೆಯಾದ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯವು ಹೆಂಡ ಸುರಿಸುವ ಈಚಲ ಮರವನ್ನು ದೈವವೆಂದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗೋಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಗೋಭಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು 'ಗೋಸಂಗಿ' ಎಂಬ ವೃತ್ತಿ ಅನ್ವರ್ಥಕ ನಾಮದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಕುಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಅನೇಕ ಪಲ್ಲಟ ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಆದಿಮ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಆಹಾರಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

೭. ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆರ್ಯರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಆರ್ಯಾಗಮನಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕುಲಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ದುಡಿದು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಜಾತಿಯಾಧಾರಿತ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವಿಭಜನೆಯ ಭೇದನ್ಯಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಆಯಗಾರಿಕೆಯ ಅತ್ಯಂತ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಬಹಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಗುಲಾಮಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಊರ ಹೊರಗೆ ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಾಗ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಹಟ್ಟಿಗಳು ಆರ್ಯರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಮಾನದ ಗುರುತುಗಳಾಗಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಆಳುವವರ್ಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೇಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ತಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಬೀಳುವಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

೮. ಭೂಮಾಲೀಕ ಜಾತಿವರ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯವು, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದು ಸೇವಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಲಾಮಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿಲ್ಲ. ತೊಗಲು ಸುಲಿಯುವ ಗೋಸಂಗಿ ಕೆಲಸ, ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ, ಕೊಂಬು ಮತ್ತು ಎಲುಬಿನ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಕುಳವಾಡಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯಶಾಹಿಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನೇ ಪೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮ ಸಂಬಂಧೀ ವೃತ್ತಿಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಆದರೂ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮಸುಲಿದು ಮಾಡುವ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸದರಿ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ವೈರುಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

೯. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭದ್ರತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿಯೂ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಮೃದ್ದತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಭದ್ರತೆಗಳೇ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಡತನವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉಪಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ತಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ.

೧೦. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಎರಕಹೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕುಲದ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಆಶಯಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ದೈವಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಇದಾಗಿದೆ.

೧೧. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ತುಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯಾದರೆ, ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ತಮ್ಮ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ದಮನಿತ ಕುಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಪುರಾಣಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಆಶಯಗಳಿವೆ. ಇಂತಹ ಆಶಯವುಳ್ಳ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಮುದಾಯವೇ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತನಗಿಂತ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಉಪಕುಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರಂದೆ. ಜಾತಿ-ಲಿಂಗ-ವರ್ಣ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯಗಳಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯವು ತಾರತಮ್ಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಚಿತ್ರ ವಾಸ್ತವವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಮತ್ತು ತರತಮವಾದಿ ಆಶಯಗಳು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗಿರುವ ವಾಸ್ತವತೆಯೂ ದಮನಿತ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೧೨. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮೂಲಮಾತೃಕೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಟಿಸಿಲೊಡೆದಿರುವ ಉಪಕುಲಗಳು ಸಮಾಜ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರನ್ನು ಒಳಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಈ ಉಪಕುಲಗಳೇ

ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗಿರುವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಮಾನವ ಕುಲಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಕುಲಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ಕುಲಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳು ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲುಕದೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ.

೧೩. ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ತಳಸ್ತರದ ಜಾತಿಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಒತ್ತಡ ಹೇರುತ್ತದೆ; ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ತಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಫಲ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯವೂ ಒಳಗಾಯಿತು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪ್ರಣೀತ ಆಧುನೀಕರಣವು ಭಾರತದ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳದ ಮಾಸ್ತೀಕರು, ದಕ್ಕಲರು ಮತ್ತು ಸಿಂದೊಳ್ಳು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಳಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಏಕರೂಪದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಕ್ಕೆ ತಳಸ್ತರದ ಕುಲಗಳು ಒಳಗಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

೧೪. ದಮನಿತರಾದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ನಡೆಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಹೋರಾಟದ ದಿನಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ 'ದಲಿತ' ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಒಳಪದರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ಗೌಣಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಾಗಿದ್ದ ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು, ಜಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಣಸೀಳುಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಣ ಸಮಾಜದ ರಚನೆ ನಾಶವಾಗಿರುವ ಇಂದಿಗೂ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಪಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಭಜಕ ರಾಜಕೀಯದ ಮೂಲ ವಕ್ತಾರರಾಗಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೇರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಎಡಗೈ-ಬಲಗೈ ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಣ ಸಮಾಜದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ

ಪಣಪಟ್ಟಿಯ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಕುಲಗಳಾದ ಹೊಲೆಯ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಕುಲಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದಾಯಾದಿ ಮತ್ಸರ ಮತ್ತು ಕಲಹಕಾರಕವಾಗಿ ಪಣಭೇದ ಕಲ್ಪನೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ ಇದೆ. 'ದಲಿತ' ಎಂಬ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಈ ಭೇದವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದು. ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಆಂತರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

೧೫. ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಾಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಶಾಕ್ತವು ಮೂಲತಃ ತಂತ್ರಪಂಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ತಂತ್ರವು ದೇಹವನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಹವೇ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಕರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಯ ದೇಹಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕುಶಲಕರ್ಮವು ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಆ ವಿದ್ಯೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಈ ರಹಸ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯು ಅವರ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಅವುಗಳ ದೈವಕ್ಕೂ, 'ಧಾರ್ಮಿಕ' ಆಚರಣೆಗಳಿಗೂ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗಳಿಗೂ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

೧೬. ಬೌದ್ಧ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥವಾದ ವಜ್ರಯಾನ, ತಾಂತ್ರಿಕ ದಂಡಾಜೀವಿಕ ಅಥವಾ ಕಾಪಾಲಿಕ, ಶಾಕ್ತ ಮುಂತಾದ ದರ್ಶನ ಅಥವಾ ಯೋಗಧಾರೆಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳು ಎಡಗೈ ಜಾಂಬುಕುಲಗಳ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಲಿ ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸನ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಉಪಜಾತಿಗಳು 'ತಾಂಬ್ರಾ', 'ಕಲ್ಯಾಣಂ', 'ಗೋಸಂಗಿ ಭಾಷೆ' ಮುಂತಾದ ಲಿಪಿರಹಿತ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಸುವ ಈ 'ಮರುಗು'(ಮರೆಮಾಚಿದ) ಭಾಷೆಗಳು ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಶತ್ರು ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಸಂಕೇತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಈ ಮರುಗು ಭಾಷೆಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಗೌಪ್ಯತೆಯು ಶಾಕ್ತಮೂಲದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಮರುಗು ಭಾಷೆಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಗಳು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರದೆ

ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ, ಆ ಭಾಷಿಕರು ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಂಯಾಗದೆ ಹೋಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

೧೭. ದೇಹವನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಅನೇಕ ಕುಲಕಥನಗಳು ನರಬಲಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಆತನ ರಕ್ತವನ್ನು ಜಲಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಬಸಿದು ಹೆಪ್ಪುಮಾಡಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಕ್ಕದಮುನಿಯ ದೇಹದ ಎಲಬುಗಳಿಂದ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಒಡವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹರಳಯ್ಯ-ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ತೊಡೆ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹೊಲೆದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹರಳಯ್ಯನು ತನ್ನ ಹಿಂಬಡಿಯ ನರ ತೆಗೆದು ನುಂಕಮಲೆಯ ಕಾಪಾಲಿಕ ಸಿದ್ದೇಶನ ಕುದುರೆಗೆ ಜೀನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮದೇ ನರಬಲಿಯ ಮೂಲಕ 'ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ'ಕ್ಕಾಗಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಳಸುವ ತ್ಯಾಗಶೀಲ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಸುತ್ತ ಹೊರಗಿನ ಜನಪದರು ರೂಪಿಸಿರುವ ಮಾರಿಕೋಣದ ಬಲಿಯಂತಹ ಪುರಾಣನಿರ್ಮಿತಿಗಳೂ ಮಾದಿಗರು ಬಲಿಯಾಗುವ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ ಕೋಟೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಹೋದವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮಾದಿಗರೇ ಅಧಿಕ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಬಹುತೇಕ ಪುರಾಣಗಳು ನರಬಲಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪರಿಪೇಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ನರಬಲಿಯ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲವೇ ಬಲಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೆಪ್ಪುಮುನಿ-ಬೆಪ್ಪುಮುನಿ-ದಕ್ಕದಮುನಿಯಂತಹ 'ನರಬಲಿ' ಕಥನಗಳೊಂದಿಗೆ ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ಸಮಾಜಗಳು ಬಲಿಕೊಟ್ಟಿರುವ 'ಮಾರಿಕೋಣದ ರೂಪದ ಕದರನ ಬಲಿ', 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಬಂದಮ್ಮನ ಬಲಿ', 'ಧರ್ಮಪುರದ ಕೆರೆಗೆ ಶ್ರವಣಪ್ಪನ ಬಲಿ' ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ನರಬಲಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕಥನಗಳಿವೆ. ತಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಆಳುವವರ್ಗಗಳು ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆ ಶೋಷಣೆ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹುನ್ನಾರ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

೧೮. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಳವಳಿಗಳ ಆಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲು ಈವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಳುವವರ್ಗಗಳ ಜನವಿರೋಧಿ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ರೂಪಿಸುವ ಚಳವಳಿಗಳು ಮಾತ್ರ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಬಲ್ಲವು. ಜಾತಿಗಿರಲಿ, ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಿಗಿರಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಿರಲಿ ಘನತೆ-ಗೌರವ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಳವಳಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಲೋಕದ ಜೀವದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಚೈತನ್ಯರೂಪಿಯಾಗಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬಳಸಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ಅವು ಪಶ್ಚಿಮದ ಆಧುನಿಕ ತತ್ವಗಳ ಮೊರೆ ಹೋದವು. ವಿಚಾರವಾದಿ ಪ್ರಣೀತ ಹೋರಾಟಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಾಳಿ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಮಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೋರುವಷ್ಟು ಹುರುಪನ್ನು, ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳಿಂದಲೇ ಕಸುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಕರಗಳಿಂದಲೇ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಪರ ಚಳವಳಿಗಳು ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕುದುರಿಸುವ ಹೊಣೆಹೊರುವ ಜರೂರಿಯಿದೆ. ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆಯ ಪರಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತಳಸ್ತರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

೧೯. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಪರಂಪರೆಯು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮತ್ತು ವರ್ಣರಂಜಿತ ಒಂದು ಕಲಾಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಆಯಾಮಗಳಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೊಸ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕಲಾಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸೃಜನಶೀಲ ಧ್ಯಾನವೇ ಇವರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಜನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗಳು ಏಕೀಭವಿಸಿವೆ. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.

೨೦. ತಳಸ್ತರದ ಕುಲಕಥನಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸೃಜನಶೀಲ ಅನುಸಂಧಾನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುಲಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕವಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಸೃಜನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಮುಖಾಮುಖಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲಕಥನಗಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವ ಈ ಲೇಖಕರು, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಲಪುರಾಣಗಳ ಪುನಾರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕವಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾಮಾಜೋ-ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಆಧುನಿಕ

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧ ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ದೇಸಿ ಕಸುವಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯು, ಕುಲಮೂಲ ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ವೈಚಾರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶಾ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತಿದೆ.

೨೧. ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಔನ್ನತ್ಯ ಸಾರುವ ತಮ್ಮದೇ ಕುಲಸಂಕಥನಗಳೊಂದಿಗೆ, ತಮ್ಮನ್ನು ಹೀನಾಯಿಸುವ ಕಥನಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ದ್ವಂದ್ವಮಾನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವರ್ಣಸಂಕರ ಅಥವಾ ವಿಲೋಮ ವಿವಾಹ ಕುರಿತ ಮಾರಿ ಪುರಾಣವು ವ್ಯಂಜಿಸುವ ಪ್ರಕಾರ, ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಆಚರಣೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಸಾಧಿಸಿದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾರಿದೇವತೆಗೆ ಕೋಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುವುದು ಸಂಕೇತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪುರಾಣ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಪಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಆಚರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೊರಕುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕುಲಹಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಧಾನ ನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಲು ಅವರು ತುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

೨೨. ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ದರಂತಹ ಅನುಭಾವಿಗಳು ಆದಿಜಾಂಬವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೆಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ವಿಮೋಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೆಳಸ್ತರದಿಂದ ಮುಂಚಲನೆ ಹೊಂದಿದ ಆದಿಜಾಂಬವರ ಒಂದು ಗುಂಪು ಬಾಲಬಸವರಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವರು ಅತ್ತ ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲದೆ ಇತ್ತ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೈರುಧ್ಯವೆಂದರೆ ಸಮುದಾಯದ ವಿಮೋಚಕರಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದು ಅವನ್ನು ಅವುಗಳ ಅಪಮಾನಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ದಾರಿತೆರೆದ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು, ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ದತಿಯಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವುದು. ಇದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಭೀಕರವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಧನಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದೆ. ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಾದರ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ರೂಪಿಸಿದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ದಾರಿಯೇ ಬಂಧನದ ದಾರಿಯಾದದ್ದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.

೨೩. ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಸಮುದಾಯವು ಜಾಂಬವಮುನಿ, ಮಾತಂಗಮುನಿ, ಮಾತಂಗಿ, ಆರಂಜ್ಯೋತಿ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರು ರೂಪಿಸಿದ ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಯಿಂದ

ಕದಲಲಾರದಂತೆ ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಇಂತಹ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ದೂರಸರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯು ತಳವರ್ಗದ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಕಥಾನಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆಳುವವರ್ಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಪರಬಾರೆ ಮಾಡಿತು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪಣವಿಭಜನೆ–ಶ್ರಮ ಹಂಚಿಕೆಯಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭೇದನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ, ಇಂದಿನ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೂ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

೨೪. ಆಳುವವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲತೆಯು ಆದಿಜಾಂಬವರು ತಮ್ಮ ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿದಷ್ಟೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮೋಚನೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಹುಸಿ ಗ್ರಹೀತಗಳನ್ನು ಆದಿಜಾಂಬವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೂ ಮುಗ್ಧರೂ ಆಗಿರುವ ಆದಿಜಾಂಬವರು ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲಾಗದೆ ಮಗುಮ್ಮಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಜಾಂಬವರಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಬಲ್ಲ ಯಾವುದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ಆಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸಹ ದಲಿತ ಪುರಾಣ ಪರಿಪೇಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಆಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವೆ.

೨೫. ವರ್ಣಸಂಕರ ವಿವಾಹದ ಮಾರಿ ಪುರಾಣವು ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಂತಾದ ದಕ್ಷಿಣದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು ದ್ರಾವಿಡರು ಸಾಂಧ್ರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಿಪುರಾಣವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಈ ಪುರಾಣವು ವಿಲೋಮ ವಿವಾಹದ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಗಿಸಿ ವರ್ಣಸಂಕರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳಾಗದಂತೆ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಮಿತ್ ಅನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದೆ.

೨೬. ಸಂತ ರವಿದಾಸ ಮತ್ತು ವಚನಕಾರ ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯ ಚಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಘನತೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಾಯಕವನ್ನು ಶಿವದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಅನುಭಾವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಾರ ಧೂಳಯ್ಯನಿಗೆ ಅಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚುಚ್ಚುವ ಉಳಿಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವನು ದರ್ಶನ ನೀಡಿದರೂ, ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಶಿವದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಯಿತು. ಆದಿಜಾಂಬವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಲೆಯ

ಮಹದೇಶ್ವರನೊಬ್ಬ ಚರ್ಮಕಾರ. ಕಲಾವಂತಿಕೆಯ ಚಮ್ಮಾರನ ಕಸುಬು ಸಹ ಕೀಳಲ್ಲವೆಂಬದು ಮಾದಿಗರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಿಳಿವು. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹೊಸಗಾಳಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಆಳುವವರ್ಗಗಳು ಸರಕು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದವು. ಈ ಆಳುವವರ್ಗಗಳು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೃತಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ನಾವೀನ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು, ದೇಸಿ ಕುಶಲಕರ್ಮ ಕಲಾವಂತಿಕೆಯ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಅರಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು, ತಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸಕ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯೀಕರಣವು ಆಳುವವರ್ಗದ ಆಲೋಚನೆಯ ಜತೆಗೂಡಿ, ಭಾರತದ ತಳಸ್ತರದ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಕಲಾನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿತು.

ಆಭ್ಯಾಸ ಸೂಚಿ

I. ಮೂಲ ಆಕರಗಳು

ಅ) ಪ್ರಕಟಿತ

೧. ಅಮರಪ್ರಿಯ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಕಿರುಚರಿತ್ರೆ, ಮಾತಂಗ ಪ್ರಕಾಶನ, ಆದಿಜಾಂಬವ ಸೇವಾ ಸಂಘ, ಹೊಳ್ಕುಂದಾ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಾ॥, ೧೯೯೮

೨. ಎಂಡ್ಲೂರಿ ಸುಧಾಕರ್, ಗೋಸಂಗಿ, ದಳಿತ ದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಂ(ತೆಲುಗು ಕೃತಿ), ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗಂ, ಬೊಬ್ಬಿಲಿ, ವಿಜಯನಗರಂ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ೨೦೧೧

೩. ಕುಂದರನಾಡ ಪಾಟೀಲ, ಹಂತ(ಕಾದಂಬರಿ), ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩

೪. ತುಂಬಾಡಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಮಣೆಗಾರ, ಬೋಧಿಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ತುಮಕೂರು, ೧೯೯೯.

೫. ದೇವಚಂದ್ರ, ರಾಜಾವಳಿ ಕಥಾಸಾರ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಣ್ಣಯ್ಯ(ಸಂ), ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೮

೬. ದೇವಕವಿ, ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ, ಪಂಡಿತ ಎಸ್.ಬಸಪ್ಪ(ಸಂ), ತರಳಬಾಳು ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿರಿಗೆರೆ, ೧೯೭೭.

೭. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ ಓ.ಎಲ್.(ಸಂ), ವಚನ ಸಾವಿರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೨೦೦೪

೮. ನಾಗರಾಜು ಓ., ಆದಿಜಾಂಬವ ಕುಲತೇಜ ಕುರಂಗರಾಜ ವೈಭವ, ಶಶಾಂಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ತುಮಕೂರು, ೨೦೦೮

೯. ನಾಗವೇಣಿ ಎಚ್., ಗಾಂಧಿ ಬಂದ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೧೯೯೯

೧೦. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ ಎಸ್.ವಿ.(ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತೆ, ಕನ್ನಡ ಭವಭೂತಿ ಮಹಾಸಂಪುಟ,

೧೧. ಬಾಣಭಟ್ಟ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೦೦), ಕಾಳೆ ಎಂ.ಆರ್(ಸಂ), ಬಾಣ ಕಾದಂಬರಿ ಕಥಾಮುಖಂ: ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ,

೧೨. ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ(ಸಂ), ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೧೩. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೮

೧೪. ಮಂಜುಳಾದೇವಿ ಮತ್ತು ರೂಪರಾಜ್ ಎಂ.ಎಸ್, ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು, ರೂಪರಾಜ್ ವೇದವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೭

೧೫. ಮರುಳಯ್ಯ ಸಾ.ಶಿ, ಸಿದ್ಧಗಿರಿ, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿ, ಬೂದಗವಿ-ಸಿದ್ಧರಬೆಟ್ಟ, ೧೯೯೩

೧೬. ಮಹದೇವ ಬಣಕಾರ(ಸಂ), ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ, ಶ್ರೀ ತರಳಬಾಳು ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿರಿಗೆರೆ, ೧೯೮೯

೧೭. ರಂಗನಾಥ್ ಸಿರಾ ಎಲ್., ಶ್ರೀಬಾಲಗೌರಿ, ಪಂಚಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿರಾ ಟೌನ್, ೨೦೦೮

೧೮. ರಾಜಕುಮಾರ್ ಕೆ.ಆರ್.ಜೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರು, ಜೈಭೀಮ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಸ್ತೂರಿ ರಂಗಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾ, ೨೦೧೨

೧೯. ರಾಜಶೇಖರ ಪಿ.ಕೆ.(ಸಂ), ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಸಂಪುಟ ೧ ಮತ್ತು ೨, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೨೦. ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಆಸಾದಿ ಖಂಡಕಾವ್ಯ, ಪಂಚಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿರಾ, ೨೦೦೦

೨೧. ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗಮ್ಮ: ಮಹಾಸತಿ ಕಾವ್ಯ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೦

೨೨. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ ಕೆ.(ಸಂ), ನಯಸೇನ ವಿರಚಿತ ಧರ್ಮಾಮೃತಂ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೬

೨೩. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಇಂದ್ವಾಡಿ(ಸಂ), ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೪

೨೪. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಇಂದ್ವಾಡಿ(ಸಂ), ಗೋಣಿಬಸಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೬

೨೫. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಎಚ್.ಎಸ್, ಮಾದಾರಿ ಮಾದಯ್ಯ, ಸಮುದಾಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨

೨೬. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ರಾ.(ಸಂ), ಶ್ರೀ ಮತಂಗಮುನಿ ವಿರಚಿತ ಬೃಹದ್ದೇಶಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೮

೨೭. ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಿಳಿಗೆರೆ, ತಿಪಟೂರು ತಾಲೂಕು, ೨೦೦೯

೨೮. ಸುಂಕಾಪುರ ಎಂ.ಎಸ್.(ಸಂ), ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೬

೨೯. ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ ಎಫ್.ಟಿ.(ಸಂ), ಎಮ್ಮೆ ಬಸವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೧೯೯೯

೩೦. ಹಿರೇಮಠ ಬಿ.ಆರ್.(ಸಂ), ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ ೩, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೧

ಆ) ಅಪ್ರಕಟಿತ

೧. ದಲಿತ ಕಲಾಮಂಡಲಿಯ ಹೋರಾಟದ ಹಾಡು, ತೆಲುಗು ರಚನೆ: ಗದ್ದರ್, ಜನನಾಟ್ಯ ಕಲಾಮಂಡಲಿಯ ಕವಿ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ

II. ಪರಾಮರ್ಶನ ಆಕರಗಳು

೧. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್. ಸಿಂಧೆ– ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ್ ಕೆ, ಗೋಸಂಗಿ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮.

೨. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ(ಸಂ), ದಲಿತಮಾರ್ಗ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೩. ಆನಂದ್ ತೇಲ್‌ತುಂಬ್ಡೆ, ಗಂಗಾಧರಮೂರ್ತಿ ಬಿ.(ಅನು), ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಸಮತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೪. ಆನಂದ್ ತೇಲ್‌ತುಂಬ್ಡೆ, ಖೈರ್ಲಾಂಜಿ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು, ಶಿವಸುಂದರ್(ಸಂ), ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೯

೫. ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀಬ್, ಪ್ರದೀಪ್ ಬೆಳಗಲ್(ಅನು), ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸ, ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೬. ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆಪುರ, ದೊಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು; ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಶ್ರೀದುರ್ಗಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕೆ.ಕೆ. ಪುರ, ೧೯೯೭

೭. ಕಪಟರಾಳ ಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾಕುಳ ಶೈವರ ಇತಿಹಾಸ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೫೫

೮. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ–ವಿಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೧೦. ಕುಮಾರ್ ಆರ್.ಬಿ, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು, ಸಾರಾ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೪

೧೧. ಕುಮಾರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಪೋಳ, ಚಾತುರ್ವರ್ಣ ಧರ್ಮದರ್ಶನ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೨೦೦೧

೧೨. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಪಿ.ವಿ, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವೀರಶೈವ ಕೃತಿಗಳು,?

೧೩. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಬಿ, ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಬರೆಹಗಳು, ಪ್ರೊ.ಬಿ.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಟ್ರಸ್ಟ್(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

೧೪. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು, ಮ್ಯಾಸಬೇಡರು, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೯

೧೫. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

೧೬. ಗುರುನಾಥ್ ಎಸ್.ಆರ್, ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಬಂದಮ್ಮನ ಇತಿಹಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದ, ಹರ್ತಿಕೋಟೆ, ೨೦೦೦.

೧೭. ಚಂದ್ರಪ್ಪ ಎನ್, ಎಲ್ಲಮ್ಮ: ಒಂದು ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಮುಂಡಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೧೮. ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ್ ಕೆ.– ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್. ಸಿಂಧೆ, ಗೋಸಂಗಿ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೧೯. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಎಂ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೫

೨೦. ಚಿಲುಮೂರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವು, ಮಾದಿಗಲ ಚರಿತ್ರ–ಸಂಸ್ಕೃತಿ(ತೆಲುಗು ಕೃತಿ), ಪದ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲ, ತಿರುಪತಿ, ೨೦೧೦

೨೧. ಚೆಲುವರಾಜು ಬಿ, ದಕ್ಕಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು,೧೯೯೩

೨೨. ಜಗದೀಶ್ ಬಿ.ರಂ, ಕಸಿ, ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫ .

೨೩. ಜವರಯ್ಯ ಮ.ನ, ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಶರಣರು ಮತ್ತು ಶರಣೆಯರು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೭

೨೪. ಜಾನಕಲ್ ರಾಜಣ್ಣ ಎಂ, ದಕ್ಕಲಿಗ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೨೫. ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಜಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೨೬. ಡೇವಿಡ್ ಎನ್. ಲಾರೆಂಜೆನ್, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ(ಅನು), ಕಾಪಾಲಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾಳಾಮುಖರು, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫

೨೭. ತಾಳ್ಲೂರಿ ಲಾಬನ್‌ಬಾಬು, ಮಾದಿಗವಾರಿ ಚರಿತ್ರ(ತೆಲುಗು ಕೃತಿ), ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ ಪ್ರಚುರಣಲು, ಹೈದರಾಬಾದ್, ೨೦೧೧

೨೮. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨

೨೯. ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಜಿ.(ಅನು), ಲೋಕಾಯತ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೦

೩೦. ದೊಡ್ಡಮನಿ ಲೋಕರಾಜ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಸ್. ರಾವುಲೋಳ್, ಸಿಂಧೊಳ್ಳು, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೩೧. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಎಂ.ಎಲ್, ಮಧುಗಿರಿ ದಂಡಿನ ಮಾರಮ್ಮ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫

೩೧.ಅ. ನಾಗರಾಜು ಓ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು, ಸಿರಾ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೭

೩೨. ನಾಗರಾಜ್ ಡಿ.ಆರ್, ಆಶಾದೇವಿ ಎಂ.ಎಸ್.(ಅನು), ಉರಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ; ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಅಧ್ಯಯನ, ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೩೩. ನಾಗರಾಜಪ್ಪ ಕೆ.ಜಿ, ಮರುಚಿಂತನೆ, ಅನಿಕೇತನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ತುಮಕೂರು, ೧೯೯೮.

೩೪. ನಾಯಕ ಜಿ.ಎಚ್, ದಲಿತ ಹೋರಾಟ: ಗಂಭೀರ ಸವಾಲುಗಳು, ದಸಂಸ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೩೫. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಕೆ.ವೈ, ನೀರ ದೀವಿಗೆ, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦

೩೬. ಪಾಂಡುರಂಗ ಬಾಬು, ಆದಿಜಾಂಬವರ ಕನ್ನಡ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೭

೩೭. ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಬಿ.ಎಂ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ: ಸತ್ಯದ ತೊಡಕು, ಅನುಭವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೮

೩೮. ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಬಿ.ಎಂ, ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮

೩೯. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

೪೦. ಬಂಜಗೆರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ, ಆನುದೇವಾ ಹೊರಗಣವನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೪೧. ಬಂಜಗೆರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ, ನಿಲ, ಹೊನ್ನಾರು ಪ್ರಕಾಶನ, ತಿಪಟೂರು ೨೦೦೯

೪೨. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ–ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ(ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

೪೩. ಬಸವರಾಜ ಕುಂಚೂರು, ಕುಂಬಾರ ಜನಾಂಗ, ಚಕ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕುಂಚೂರು, ೨೦೦೩

೪೪. ಬಸವರಾಜ ನೆಲ್ಲಿಸರ, ಆಸಾದಿಗಳು, ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೪

೪೫. ಬಾಗೂರು ನಾಗರಾಜಪ್ಪ, ಹೊಸದುರ್ಗ ಸೀಮೆ ಜಾನಪದ, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ, ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೪೬. ಬಾಲಗುರುಮೂರ್ತಿ–ಪ್ರತಾಪ್ ರಾ. ಬಹುರೂಪಿ, ಬುಡ್ಗಜಂಗಮರು, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೪೭. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ, ದೇಸಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಕಥನ, ಸಪ್ನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೪೮. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ, ಉಜ್ಜನಿ ಚೌಡಮ್ಮ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧.

೪೯. ಭರಂಪುರ ಕಣುಮಪ್ಪ, ಮಾತಂಗ ಸಮಾಜದ ದಿಗ್ದರ್ಶಕರು, ಆದಿಜಾಂಬವ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೦

೫೦. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ, ಮಾತಂಗಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೧೯೯೬

೫೧. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ, ಆದಿವಾಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ನಂದನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೫೨. ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಏಳುಕೊಳ್ಳದ ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಗುರುಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೬೫

೫೩. ಮಧು ದಂಡವತೆ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ.ಕೆ.ವಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ.ಕೆ.ವಿ.(ಅನು), ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ, ಜನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩

೫೪. ಮಹಾದೇವ ಶಂಕನಪುರ, ಮಲೆಯ ಮಾದಯ್ಯನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೨೦೧೧

೫೫. ಮಹೇಶ್ ಸಿ.ಕೆ, ದಲಿತ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಧಮ್ಮ, ವಿಮೋಚನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ೨೦೦೬.

೫೬. ಮೀರಾಸಾಬಿಹಳ್ಳಿ ಶಿವಣ್ಣ, ಗೊಲ್ಲಕಡಗ, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯

೫೭. ಮೈಲಹಳ್ಳಿ ರೇವಣ್ಣ, ಮಾದಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೪

೫೮. ಮೋಹನ ಆಚಾರ್ಯ ಎಂ, ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫

೫೯. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಬೂತಯ್ಯ ಟಿ, ದಾರ್ಶನಿಕರು ಮತ್ತು ದಲಿತರು, ಆದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೦

೬೦. ರಂಗನಾಥ ಕಂಟನಕುಂಟೆ, ಜನಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಘರ್ಷ, ಕೆ.ಎಸ್. ಮುದ್ದಪ್ಪ ಸ್ಮಾರಕ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೯

೬೧. ರವಿಕುಮಾರ್ ನೀಹ, ಜಲಜಂಬೂ ಕನ್ನೆ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨

೬೨. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಥಪಂಥ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೬

೬೩. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬

೬೪. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಮರದೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೬

೬೫. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮

೬೬. ರಾಜಶೇಖರ ಪಿ.ಕೆ, ಜಾನಪದ ಸಂಭ್ರಮ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೬೭. ರಾಜೇಗೌಡ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ತಾಳಬಂದೋ.. ತಂಬೂರಿ ಬಂದೋ.., ಸಿ.ವಿ.ಜಿ. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧

೬೮. ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಿಂತಾಮಣ ಢೇರೆ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆ(ಅನು), ಶ್ರೀವಿಠ್ಠಲ: ಒಂದು ಮಹಾಸಮನ್ವಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೬೯. ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಿಂತಾಮಣ ಢೇರೆ, ವಿಠಲರಾವ್ ಗಾಯಕ್ವಾಡ್(ಅನು), ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೩

೭೦. ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

೭೧. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩

೭೨. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಕಾಲುದಾರಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧

೭೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ, ಕಸಿಮಡಗಿದ ಕಣ್ಣು, ಸಿರಿವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೭೪. ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಬುದ್ಧನೆಡೆಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೭೫. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಾತ:ಸ್ಮರಣೀಯರು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ. ೨೦೦೯

೭೬. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.

೭೭. ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ, ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಕಥೆ, ವಿಶ್ವಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬,

೭೮. ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

೭೯. ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ(ಸಂ), ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೨೦೦೪

೮೦. ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ ವೈ.ಜಿ, ಯಲಗಲವಾಡಿ ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು, ಅಕ್ಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕುಣಿಗಲ್, ೨೦೦೭

೮೧. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಎಂ.ಎನ್, ಮೈಲಾರದ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಭಿ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಕಾಶನ, ಭದ್ರಾವತಿ, ೧೯೯೮

೮೨. ಶಿವಾನಂದ ಕೆಳಗಿನಮನಿ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಹುಮುಖಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೮೩. ಶಿವಾನಂದ ಕೆಳಗಿನಮನಿ, ಮಾದಿಗ ಲಿಂಗಾಯತರು, ಶ್ರೀ ಶಿರಡಿ ಸಾಯಿ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೯

೮೪. ಶೆಟ್ಟರ್ ಷ, ಶಂಗಂ ತಮಿಳಗಂ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನಾಡುನುಡಿ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೮೫. ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿ ಆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೮೬. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಸ್, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,

೮೭. ಸಿದ್ಧಗಂಗಯ್ಯ ಕಂಬಾಳು ಬಿ, ಈಡಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶ ಆರ್ಯ ಈಡಿಗರ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮

೮೮. ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಬಕಾಲ, ಚಲನ ಪ್ರಕಾಶನ, ತುಮಕೂರು, ೧೯೮೮.

೮೯. ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ದಕ್ಲಕಥಾದೇವಿ ಕಾವ್ಯ, ಚಲನ ಪ್ರಕಾಶನ, ತುಮಕೂರು, ೧೯೯೯.

೯೦. ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಗಲ್ಲೆಬಾನಿ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಿಳಿಗೆರೆ, ತಿಪಟೂರು ತಾ, ೨೦೦೯.

೯೧. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು, ಮೂಲಭಾರತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೯೨. ಸುಭಾಷ್ ಭರಣಿ, ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು, ದ್ರಾವಿಡ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೫.

೯೩. ಸುರವರಂ ಪ್ರತಾಪರೆಡ್ಡಿ, ಆಂಧ್ರುಲ ಸಾಂಘಿಕ ಚರಿತ್ರ(ತೆಲುಗು ಕೃತಿ), ಓರಿಯಂಟ್ ಲಾಂಗ್ಮನ್

೯೪. ಸೋಹನ್‌ಪಾಲ್ ಸುಮನಾಕ್ಷರ್, ಪ್ರಮೀಳಾ ಮಾಧವ್(ಅನು), ಆದಿಮ ಜಾತಿ ಚಮಾರ್, ಐಸಿರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧

೯೫. ಹನುಮಂತಯ್ಯ ಎನ್.ಕೆ, ಹಿಮದ ಹೆಜ್ಜೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೯೬. ಹನುಮಂತಯ್ಯ ಎನ್.ಕೆ, ಚಿತ್ರದ ಬೆನ್ನು, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬

೯೭. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆ ಭಾಗ-೨, ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಸಮತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೧೯೯೩.

೯೮. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ಪಂಚಗಣಾಧೀಶರು: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧವೀರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ೧೯೯೭

೯೯. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಸಮತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ೧೯೯೭

೧೦೦. ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಎಸ್, ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧

೧೦೧. ಹೆಗ್ಗೆರೆ ರಂಗಪ್ಪ(ಸಂ), ಮಾತಂಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶ್ರೀ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾದಿಗ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ ಟ್ರಸ್ಟ್ (ರಿ), ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ೨೦೦೪

೧೦೨. ಹುಚ್ಚಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರ ಎನ್, ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿ ರೇಣುಕಾಂಬೆ ಜಾತ್ರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

III. ಕೋಶಗಳು/ವರದಿಗಳು

೧. ದಸ್ತಾವೇಜು ಪತ್ರಗಳು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಕೊಂಕಲ್ ಗ್ರಾಮ, ಮಡಕಶಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ.

೨. ದೇವರಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿ(ಸಂ), ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ-ಕೊಪ್ಪಳ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

೩. ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ ಸಿ.ಎಸ್, ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗದ ತೆರೆದ ವರದಿಯ ಆಯ್ದ ಭಾಗಗಳು, ಸಂಕುಲ, ಅವಿರತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨

೪. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ ಆವೃತ್ತಿ, ೨೮-೦೮-೨೦೧೩

೫. ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾವ್, ಪುರಾಣನಾಮ ಚೂಡಾಮಣಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೪೧

೬. ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕ(೧೯೨೫-೨೬), ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು.

೭. ರೋಜುವಾರಿ ಪುಸ್ತಕ(೧೮೮೯-೯೦), ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾ

IV. ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು

೧. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಕೆರೆಯಾಗಳಹಳ್ಳಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಸಾದಿಗಳ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ತುಮಕೂರು, ೨೦೦೯

೨. ಕೆಂಚವೀರಪ್ಪ ಎನ್, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಸಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪ್ರಬಂಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೨೦೧೧

V. ಲೇಖನಗಳು

೧. ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಕೆಪುರ, ಲೇಖನ: ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಬಾಲಬಸವರು, ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ೦೩-೦೪-೧೯೯೯

೨. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ, ಆದಿಮ ಲಿವಿಂಗ್ ಟೈಮ್ಸ್, ಫೆಬ್ರುವರಿ-ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೨

೩. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಸಂಪಾದಕೀಯ, ಆದಿಮ ಲಿವಿಂಗ್ ಟೈಮ್ಸ್, ೨-೪ ಮೇ-ಜೂನ್ ೨೦೧೨

೪. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಜೀವನದಿಯ ಜಾಡು, ಆದಿಮ ಲಿವಿಂಗ್ ಟೈಮ್ಸ್ , ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೧೨

೫. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ(ಸಂದರ್ಶನ), ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಐಜೂರು ಕೆ.ಎಲ್.(ಸಂದರ್ಶಕರು), 'ಗೌರಿಲಂಕೇಶ್', ಆಗಸ್ಟ್ ೧೪, ೨೦೧೩

೬. ಗುರುನಾಥ್ ಎಸ್.ಆರ್, ಮಾದಿಗತನ ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಘಟ್ಟಿಹೊಸಹಳ್ಳಿಯ ಗಟ್ಟಿಗ, ವೀರೇಂದ್ರ ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿ ಕಟ್ಟೀಮನಿ(ಸಂ), ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದ, ಹರ್ತಿಕೋಟೆ, ಹಿರಿಯೂರು: ತಾ, ೨೦೦೨

೭. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ ವಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ-ಶರಣ ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಗಳು, ಸಂವಾದ, ಮೇ ೨೦೦೭

೮. ತಾರಾನಾಥ್ ಎನ್.ಎಸ್, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಬುಕ್ಕರಾಯನ ಶಾಸನ: ಕೆಲವು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳು', ಅರುಹು ಕುರುಹು, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೨

೯. ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್, ತುಮಕೂರಿನ ಅನುಭಾವಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಲಿ, ಕನ್ನಡ ಟೈಮ್ಸ್, ೨೯ ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೭

೧೦. ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿ ಡಿ.ವಿ. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಮೂರು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ: ಆಯ್ದಲೇಖನಗಳ ಸಂಪುಟ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ. ೨೦೦೮

೧೧. ಬಿಸ್ಲೇಹಳ್ಳಿ ಪ್ರಭು, ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಬಾಲಬಸವರು, ಸಕಾಲ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೦೭,

೧೨. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಅಂತರಗಟ್ಟೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಸಂವಾದ ವಿಶೇಷಾಂಕ, ೨೦೧೩

೧೩. ಸರಿತಾ ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ವೇಮನಯೋಗಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸುಜ್ಞಾನ, ಸಂ: ಎನ್. ವಿಶ್ವರೂಪಾಚಾರ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ೧೯೯೧

೧೪. ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಒಳಮೀಸಲಾತಿ: ಬಹುಮುಖಿ ಚಿಂತನೆ, ಶಿವಣ್ಣ ತಿಮ್ಲಾಪುರ(ಸಂ), ಸಮತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ತುಮಕೂರು, ೨೦೧೨

೧೫. ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಕೆ.ಬಿ, ಜಾತಿಯಾಚೆಗಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಲನೆಗಳು, ಹೊನ್ನಾರು ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಸಂಪುಟ-೩, ಸಂಚಿಕೆ-೨೩, ಜನವರಿ ೨೦೦೬

೧೬. ಹೂವಿನಹಳ್ಳಿ ನಾಗರಾಜ, ದಲಿತರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಸಂಕೇತ 'ತಮಟೆ', ವಾರ್ತಾಭಾರತಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ೨೯-೦೭-೨೦೦೭

VI. English Books

1. Briggs.G.W, The Chamars of Calcutta, Association press, 1920

2. Chinna Rao Yagati, Dalit Studies: A Bibliographical Handbook, Kanishka publishers, New Delhi, 2003

3. Edgar Thurston(1909), Castes and Tribes of southern India Vol I to VII, Madras Government Press, 1975

4. Enthopean R. E., The Tribes and Castes of the Bombay Presidency, 1975

5. Emma Rausehenbusch Clough, While Sewing Sandals or Tales of a Telugu Paraiah Tribe, Hodder & Stoughton, Cornell University Library, London, 1899, Printed New Delhi and Madras, Asian Educational Services, 2000

6. Francis Buchanan(1807), A Journey from Madras through the countries of Mysore, Canara and Malabar, 3 vols, London: Cadel & Davies, 1807, and Karnataka Gazetteer Department, Bangalore, 2010

7. Furkuhar J.N, An outline of the religious literature of India, ?

8. Gribble J.D.B., A Mannual of the District of Cuddapah, Government Press, Madras, 1875.

9. Gustav Oppert, The original inhabitants of Bharatavarsha or India, Westminister: Constable, 1893

10. John Reay, India: A History, Macmillan, 2001

11. Hayavadana Rao C., The Mysore Gazetteer(Vol. II part I) ,Govt of Karnataka, Bangalore

12. Mackenzie Collection Parayans and Madigas, vol. 23, Item 35 of Vol.1, Pt 2, London: British Library, 1992

Mackenzie, JSF, Customs of the Komati Cast, Indian Antiquary, vol.8, 1879

13. Nanjundaiah H.V. and Anantha Krishna Iyer, The Mysore Tribes and Castes : Vol- IV, Mittal Publishers, Delhi, 1998

14. Narasimhaiah H, Thoughts on Science and Society, Bangalore University Press, 1975

15. Narasimhachar R(Editor), E.Car, viii, Soraba, 532, 964 AD40, Director of Archeology and Museums, Government of Karnataka, Mysore, 1987

16. Nijalingappa S, My Life and Politics, Autobiography, Vision Book India Ltd, 2000

17. Radhakumud Mookerji, ASOKA, Nationalism in Hindu Culture, Theosophical Publishing House, 1921

18. Sachava E.C(Ed). Alberuni's India, Kegan Paul, Trench, Trubner and Co., Ltd., London,1910

19. Saki, Making History, Vol-1, Vimukthi Prakashana, Bangalore, 1998

20. Shankara Mokashi Punekar, Harijan Contribution to Indian Medival Philosophy, Prasaranga, Bangalore University, 1991

21. Sherring Rev. MA. , The Tribes and Castes of the Bombay presidency, 1974.

22. Singh K.S, People of India, National Series Volume II, The Scheduled Castes (Revised Edition), Anthropological Survey of India, 2010

23. Wilber Theodore Elmore, Dravidian Gods in Modern Hinduism; A study of the local and village deities of Southern India, Hamilton, New York 1915,

VII. English Articles

1. Gail Omvedt, 'Reclaiming Matanga' The Dalit, Jan-Feb 2002
2. Singh T.R., The Madiga: a study of social structure and change, Lucknow: Ethnographic and Folk Culture Society, 1969

VIII. Website and Blogs

1. Simon Charsley, http://www.simoncharsley.co.uk/roots1.html, 2012

IX. ಅರಿವಿಗರು

೧. ಅಧಿಯಮಾನ್, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಆದಿತಮಿಳರ್ ಪರವೈ ವೇದಿಕೆ, ಕೊಯಮತ್ತೂರು, ತಮಿಳುನಾಡು

೨. ಅನಂತ ಗಾಂಧಿನಗರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೩. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ ಓ.(ಕುರಂಕೋಟೆ), ನಿವೃತ್ತ ಕುಲಪತಿಗಳು, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ತುಮಕೂರು

೪. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್. ಸಿಂಧೆ, ಗೋಸಂಗಿ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮಾಜ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

೫. ಅರುಂಧತಿ ನಾಗರಾಜ್, ಪೂಜಾರಿ, ಅರುಂಧತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಅರುಂಧತಿ ನಗರ, ಕೆಂಗೇರಿ ಉಪನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು

೬. ಅವಸರಗಯ್ಯ, ಕೆಂಗೇರಿ–ತಿಪ್ಪೂರು ಆದಿಜಾಂಬವ ಭಂಗೆಪ್ಪನ ಗದ್ದಿಗೆ, ತಿಪ್ಪೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಮೀಪ

೭. ಆಸಾದಿ ಕರಿಯಪ್ಪ, ಬೀಸನಹಳ್ಳಿ, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

೮. ಆಸಾದಿ ಗಂಗಹನುಮಯ್ಯ, ಕ್ಯಾತ್ಸಂದ್ರ, ಸಿದ್ಧಗಂಗೆ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೯. ಆಸಾದಿ ಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕತೇಕಲಹಟ್ಟಿ, ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

೧೦. ಆಸಾದಿ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಕ್ಯಾತ್ಸಂದ್ರ, ಸಿದ್ಧಗಂಗೆ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೧೧. ಆಸಾದಿ ನಾಗಪ್ಪ, ಪೂಜಾರಿ, ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿ, ಆದಿವಾಲ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು

೧೨. ಆಸಾದಿ ರಾಜಪ್ಪ, ಬೀಸನಹಳ್ಳಿ, ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು

೧೩. ಉಜ್ಜಜ್ಜಿ ರಾಜಣ್ಣ, ಪತ್ರಕರ್ತರು, ತಿಪಟೂರು

೧೪. ಎಂಡ್ಲೂರಿ ಸುಧಾಕರ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ತೆಲುಗು ಪೀಠಂ, ಪೊಟ್ಟಿ ಶ್ರೀರಾಮುಲು ತೆಲುಗು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಈಸ್ಟ್ ಗೋಧಾವರಿ ಜಿಲ್ಲಾ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

೧೫. ಎಲ್ಲಯ್ಯ, ಚೌಡಿಕೆ ಕಲಾವಿದ, ತುರುವೇಕೆರೆ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೧೬. ಎಲ್ಲವ್ವ ಗಂಡ ಮಾರೆಪ್ಪ, ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದೆ, ಕಾಲುವೆಕಲ್ಲಾಪುರ, ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

೧೭. ಓಂಕಾರಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಶ್ರೀಮದ್ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಾತಂಗ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ, ಕೊಂಕಲ್ಲು, ಮಡಕಸಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

೧೮. ಕಣಿಮಪ್ಪ, ಪೂಜಾರಿ, ಮಾತಂಗಿ ಗುಡಿ, ದೊಡ್ಡೇರಿ, ಮಧುಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೧೯. ಕದರಮ್ಮ ಗಂಡ ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ಜಾನಪದ ಕವಯತ್ರಿ, ವಡ್ಡಗೆರೆ, ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೨೦. ಕರಪ್ಪುಸ್ವಾಮಿ, ಅರುಂಧತೀಯರ ಸಮುದಾಯದ ಮುಖಂಡ, ಹೊಸೂರು, ತಮಿಳುನಾಡು

೨೧. ಕರಿಯಪ್ಪ ಗುಡಿಮನಿ, ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಟ್ರಸ್ಟಿ, ಹಂಪಿ ಶ್ರೀ ಮಾತಂಗ ಮಹಾಮುನಿ ಚಾರಿಟಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತ, ಹಂಪಿ

೨೨. ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಶಿವಣ್ಣ, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

೨೩. ಕಾಂತರಾಜು ಎನ್., ಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪಕಾರ, ಇಮ್ಮಡಿಗಾನಹಳ್ಳಿ, ಮಧುಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು

೨೪. ಕುರಂಕೋಟೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ತತ್ವಪದಕಾರ, ಸಿದ್ದರಬೆಟ್ಟ, ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೨೫. ಕೂನಿಕೆರೆ ರಾಮಣ್ಣ, ಗೊಲ್ಲರ ಸಮುದಾಯದ ಮುಖಂಡ, ಕ್ಯಾತೇದೇವರಹಟ್ಟಿ, ಕೂನಿಕೆರೆ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು

೨೬. ಕೆಂಚಪ್ಪ, ಸದಸ್ಯರು, ಮಾತಂಗ ಪರಿವಾರ, ನಂದಿನಿ ಲೇ ಔಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೭. ಕೊಲಕಲೂರಿ ಇನಾಕ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ತಿರುಪತಿ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

೨೮. ಕೊಲಕಲೂರಿ ಮಧುಜ್ಯೋತಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ತೆಲುಗು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೯. ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಕವಿ, ನಾಟಕಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, "ಆದಿಮ", ಕೋಲಾರ

೩೦. ಗಂಗಪ್ಪ ತಳವಾರ, ಕವಿ, ಲಕ್ಕೂರು, ಮಾಲೂರು, ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ

೩೧. ಗಂಗನರಸಯ್ಯ ಜಿ., ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಆದಿಜಾಂಬವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್ ಕಾಲೋನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

೩೨. ಗಿಡ್ಡಪ್ಪ, ಸಿಂದೋಳ್ಳು ಕಲಾವಿದ, ಕೆಂಗೇರಿ ಉಪನಗರದ ಹತ್ತಿರದ ಟೆಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗ, ೦೮-೦೨-೨೦೧೩

೩೩. ಗುರುನಾಥ್ ಎಸ್.ಆರ್. ಸಾಹಿತಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

೩೪. ಗೋವಿಂದಯ್ಯ ಎ.ಚ್. ಕವಿ ಹಾಗೂ ದಸಂಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ಮೈಸೂರು

೩೫. ಗೌರಿ ಸಮತಳ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ, ಸಮಾನತಾ ಮಹಿಳಾ ನೆಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

೩೬. ಚಾವಡೆ ಲೋಕೇಶ್ ಕೆ., ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಸಂಗಿ ಸಮಾಜ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

೩೭. ಚಿಕ್ಕನರಸಪ್ಪ, ತಮಟೆ ಕಲಾವಿದ, ಗೋಪಾಲಪುರಂ, ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

೩೮. ತಿಪಟೂರು ಕೃಷ್ಣ, ಪತ್ರಕರ್ತ, ತಿಪಟೂರು

೩೯. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಎಂ., ಸಂಪಾದಕ, ಜಂಬೂವಾಣಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಮೈಸೂರು

೪೦. ತೊಟ್ಟವಾಡಿ ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ, ನಾಟಕಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

೪೧. ತಿಪ್ಪೇನಾಗಯ್ಯ, ಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪಕಾರ, ವಡ್ಡಗೆರೆ, ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು

೪೨. ದಕ್ಕಲ ರಾಜು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕೋಲಾರದ "ಆದಿಮ"ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಕಲಾಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ

೪೩. ದಕ್ಕಲರ ಎಲ್ಲಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಲಯ್ಯ(ಕಲಾವಿದರು), ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ಕ್ಯಾಂಪ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ೨೦೧೨

೪೪. ದೊರೈರಾಜು ಕೆ., ದಸಂಸ ಮತ್ತು ಪಿಯುಸಿಎಲ್ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ತುಮಕೂರು

೪೫. ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ ಎಸ್., ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗ, ಬೆಂಗಳೂರು

೪೬. ನಾಗಮ್ಮ(ಜಾನಪದ ಕವಯತ್ರಿ) ಗಂಡ ಅರಸಪ್ಪ, ಬೆಲ್ಲದಹಳ್ಳಿ, ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೪೭. ನಾಗರಾಜ ಹೊ.ಮ., ಶಿಕ್ಷಕರು, ವೈ.ಎನ್.ಹೊಸಕೋಟೆ, ಪಾವಗಡ ತಾಲ್ಲೂಕು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೪೮. ನಾಗರಾಜ (ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜಾರಿ ಆನಂದಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಗ) ಜಂಬುನಾಥ ಬೆಟ್ಟ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

೪೯. ನಾಗಪ್ಪ, ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ಬರಗೂರು ಮಂಡಲ, ಸಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

೫೦. ನಾಗಪ್ಪ ರಾವುಲೋಳ್, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸಿಂದೋಳ್ಳ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಘ, ಕಂಪ್ಲಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ.

೫೧. ನಿಂಗಮ್ಮ(ಜಂಬುನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂಜಾರಿ ಆನಂದಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹೆಂಡತಿ) ಜಂಬುನಾಥ ಬೆಟ್ಟ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

೫೨. ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ತುಮಕೂರು

೫೩. ಪಿಚ್ಚಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, ಜಾನಪದ ಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ದಸಂಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ಕೋಲಾರ

೫೪. ಪಿಂಡಿಪಾಪನಹಳ್ಳಿ ಮುನಿವೆಂಕಟಪ್ಪ, ತಮಟೆ ಕಲಾವಿದ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ

೫೫. ಪೂರ್ಣಾನಂದ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಜಾಂಬವ ಗುರುಗಳು ಮಾತಂಗ ಪರ್ವತ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಹಂಪಿ

೫೬. ಪ್ರಭುರಾಜೇ ಅರಸ್, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ, ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು,

೫೭. ಬಂದಕುಂಟೆ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ತುಮಕೂರು

೫೮. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಮುನಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಆದಿಜಾಂಬವ ಮಠ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ, ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು

೫೯. ಬಾಲಗುರುಮೂರ್ತಿ, ಕವಿ, ನಾಟಕಕಾರ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಾಸಭಾ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೬೦. ಭರಂಪುರ ಕಣುಮಪ್ಪ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಬಾಪೂಜಿ ಪಪೂ ಕಾಲೇಜು, ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೬೧. ಬಣ್ಣದ ಖಾದ್ರಿ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಬಯಲಾಟದ ಕಲಾವಿದ, ದಕ್ಕಲಹಳ್ಳಿ, ಮಡಕಸಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಆಧ್ರಪ್ರದೇಶ

೬೨. ಭರ್ಜಿಚಿಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಗಂಗಮ್ಮ, ಜಾನಪದ ಕವಯತ್ರಿ, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ

೬೩. ಭಗವಾನ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಸಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರವಾದಿಗಳು, ಮೈಸೂರು

೬೪. ಮಮತಾ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ, ಗೋಸಂಗಿ ಸಮಾಜ, ದಾವಣಗೆರೆ